Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

From the library of

HOVSEP ARSLANIAN

given in his memory

by his wife

Arakelie Arslanian

3

ՓՈՌԼԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՐԷՆ

13 ԵՕՄԷՐՕԼՈՒ

Ա Ր Ա Պ Ա

ՀԻԼՏԻ ՍԱԼԻՄ

Ա Տ Ա Լ Է Թ

Միւթէրճիմի
Մ. Պ. Արապաճեան

Նաշիրի
Կարապետ Պիպէրեան

معارف نظارت جليلەسنك ٨٢٥ نومرولى رخصتيله طبع اولنمشدر

Կ. ՊՈՊԼԻԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ
Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ
Զազմազճրլար եօղուշու Զիմսիլլի խան Ն. 18-19
)(1894)(

9—57

13 ՆՕՄԷՐՕԼՈՒ

Ա Ր Ա Պ Ա

ՃԻԼՏԻ ՍԱԼԻՍ

Ա Տ Ա Լ Է Թ

1

Հէյթեայէմիզին իրինճի ճիլտինին նիհայէթինտէ պէյան օլունտուղու իւզրէ, Թէֆէր, ան տէրէճէ բէրիչան պիր հալտէ պուլունան ժօրժին գօլընտան սըգը սըգը թուԹարագ «Ուզագլաշալըմ, կիտէլիմ, կիտէլիմ» տէյէրէք, Եօգուշ աչաղա էնտիրմէյէ պաշլատը. պու Եանատէ աթէշ ալԹ գաթտաքի օտանըն հէր թարաֆընը սարմըշ օլուպ, ալէվին թէէսիրի իլէ Եամլար գըպ գըրմըզը պիր հալտէ բարլայոր իտի։

Գէրթին հէման Եէրէ «էրիլմէնէ» սէպէպ՝ Եարէսինին թէհլիքէլի օլմասը տէյիլ. իէվֆ ու «էհչէթի» իտի, ինչրի Ապդյան ֆօթօկրաֆ րէսմինի հասի պուլունան մէտալեօն, օ կինտէն Եէթիմէնին պօյնունտա վէ գալպի իւզէրինտէ պուլունույոր իտի։ Տիզին գամայը սարլատըղը էնատէ սիվրի ուճը մէտալեօնըն իսթինէ կէլմիշ վէ պու սայէտէ թէհլիքէ պէրթարաֆ օլուպ, գամա Եալընըղ իրի սանթիմէթրօ

գատար տէրինին ալիքնա կէշմէշ իտի . պու մինասիպէթլէ գէրթ էօլմէտի , պայքն պիր հալտէ պուլունույօր իտի . ֆագաթ հէր թարաֆը սարմաղա պաշլայան ամէնին , պու ճինայէթի իլմալ իտէճէյի զէման ան պէ ան եաղլաշէյօր իտի ։

Խուսուսի իլէ ալիք գաթ ֆուրուն կիսի օրուպ իսթ գաթրն թահտայարը տա սիեահլաշմաղա պաշլատը . օտալար իլէ տիվանխանէ տիման իշինտէ գալտը . թէտրիճէն շիտտէթինի արթրրան սըճագլըղն թէէսիրի իլէ կէնճ գըզ պիր արալըգ կէօզլէրինի աշտը . հայրէթլէ էթրաֆընա կէօզ կէզտիրտի . ալէվ կէօզիւնէ իլիշիպ տէ գօգույը տա հրսիտինճէ ագլը պաշընա կէլտի . հէր թարաֆտան էօլիմին քէնտիսինէ հիճիմ իթտիյինի անլատը . հէման կիճ հալ իլէ այաղա գալգըպ .

— Աման եա Բապպիմ . . . ալշագ հէրիֆլէր էվի ամէնլէմիշլէր . . . արթրգ պէնիմ իշին գուրթուլմաղա չարէ գալմատը , տէտի ։

Գու սըրատա կիսյա ֆիքրը ու թասավվուրընտա այտանմատրդրնը իսպաթ իթմէք իւզրէ . այագլարը ալիքնատա պուլունան թահտայարտան պիրինին արալըղընտան պիր ալէվ բէյտա օրտու , տիման զիյատէլէշտի , ճամլար բարլամաղա պաշլատը վէ բէնշէրէլէրին տըշ դանատալարը տիշտիւ ։

Զօղ տէֆա թէհրիպէ իլէ սապիթ օլան հաղըգաթլարտան տրր քի . ֆէլսաֆէթ պէօյիտիլիւ վէ մուխամարա զիյատէլէշտիյի էանատէ , էն ահիպ ինսանլարտա պիրէ հարիզ իւլ ատէ պիր գուվվէթ վէ ժէթանէթ կէօրիւլիւր ։

Իշթէ պու գապիտէն օլմաղ իւզրէ Գէրթ այագ իւզէրինէ տուրմաղա մէճալի գալմատըդը հալտէ , հավի ճանիլէ պիր ճէսարէթ հասրլ իտէրէք գաբուլա տօշլու գօշտու , պէրէյտանի վէլսին քի ճանիլէր ֆիրար դաստի իլէ գաբուլը աշըգ պըրագմըշլալ իտի . Գէրթ տըշարը ֆըրլայըպ մէրտիվէնին պաշընա գատար կիթտի , ալթ պաշտան

հէնուզ թուրթուշմուշ օլան մէրտիվէնտէն ճան հագգը իլէ սըչրատը , ալթ գաթա վասըլ օլտու , սիս վէ տիման իշինտէ կէօրիւնէ աշըգ պիր գարու կէօրիւնիյօր իտի , պու գարունըն իլէրիսի քէնտիսինճէ թարիգը սէլամէթ իտի ։

Գէրթ եէնիտէն իլէրլէտի , հէյհա՛թ . . . արատա պիր բարմագլըգ պուլունույօր իտի քի , պունը աշմագ իշին պէյհուտէ օղրաշտը , էլլէրի եանտը , պիշարէ գըզ քէնտինտէն կէշմիշ պիր հալտէ պուլունույօր իտի , պու հալտէտէ եինէ ղայրէթտէն ֆէրաղաթ իթմէտի , քէքելէյերէք թիթրէյերէք ։

— Խա՛յրը , խա՛յրը , պէօյլէ տէհշէթլի պիր էօլիմէ քէնտիմի թէսլիմ իտէմէյէճէյիմ , եա՛ Բապպիմ պու աճիզ գուլունա մէրհամէթ էթ , տէտի ։

Արթըգ կէրիյէ տէօնմէնին իմքեանըտա գալմամըշ իտի . իսթ գաթ քեամիլէն թուրթուշմուշ չայըր չայըր եանըյօր իտի . պիշարէ գըզ արթըգ մէյուս օլտու , իւմիւտինի քէստի , էլլէրինի մէյուսանէ պիր պիրինէ գավուշտրրտը , օլանճա գուվվէթը գալպի իլէ գուտրէթը Իլահիյէյէ սըղընտը , պու սրրատա պիրտէն պիրէ քէնտիսինէ օն ատրմ գատար ուգաղ օլան սիվրրը պիր ճիհէթի կիւրիւլթիւ իլէ ԵՐԳԸԼարագ պիր տէլիք աշրրը . ֆագաթ տիման , ալէվ վէ գըզլըճմ իշինտէն կէշիպտէ սալիմէն օրատան տըշարը ֆըրլայըպ կէշէպիմէք բէք միշկիւլ վէ պէյրիտէ մուհալ գապիլինտէն իտի . եէթիմէ քէմալի հէյէճան վէ թէէսիւր իլէ .

— Եա՛ Բապպիմ , ինայէթ սէնտէն տիր , տէյերէք աթէշ աթըլտը , եանըզ պիր ատրմ ամթըղընտա մահվը մուհագգագ իտի . ֆագաթ մատտի վէ մանէվի պիր գուվվէթը ֆէվգէլատէնին սայէսինտէ բէք իհթիյաթը տավրանարագ , այալընն թօբրաղա պաատրդրնը հրսա իթտի . ֆագաթ էլպիսէ վէ սաչլարընն պիր գըսմը եանմըշ իտի . տիմանատան պօղուլմագ տէրէճէսինէ կէլիպ բէք կիճ նէֆէս ալապիլիյօր իտի ։

Գէրթ, պէօյլէ պէօյիւբ պիր ֆէլսրէթի կէօզէ թէսիրուպ պահհէյէ չըգտըգտան սօնրա, ճան աճըսը իլէ էլլերինի պիր գաթ տահա եագրպ իւսթիւնիւ պաշընը սկսնտիւրտիւքտէն սօնրա, տիւգ իլէ թէֆէրին աչըգ պրրագտըգլարը գաբուտան, պաթագլըգ հալինի քէսպ իտէն եօլա ֆըրլայրպ չըգտը, պու Լանատ Պանեօլէ թէբէսինտէն չան սէտալարը իշիտիլտի. իմոատ մէգամնտա աքս իտէն պու սէտայը իշիտինճէ, տիւշարը տէհշէթ օլարագ.

— Շիմտի պուրայա կէլիպ պէնի պու հալտէ կէօրէճէք օլուրլարսա, ֆիմ օլտուղումը, նէրէտէն չըգտըղըմը սօրաճագլար, պէն իսէ ասլա պու սիւալլերէ ճէվապ վէրմէք իսթէմէմ, հէր հալտէ պէնի քիմսէ կէօրմէմէլի տիր. տէյրէք, ճատտէտէն սաքտը.

Պշարէ գըզ Գաբսօլերի թէբէսինտէյի եօլլարտան իլէրլէմէյէ պաշլատը. հէնուզ օն մէթրօ պիր մէսաֆէ գաթ իթմիշ իրէն ճանխըրլաշ պիր ֆէրեատ գօրարտը, այագ պատըղը թօբրագ կէօշի վէրմիշ. զէվալլը չօճուգ, օ ճիվարտաքի տէրին վէ տէհշէթլի ուշուրումլարտան պիրինէ եուվարլանմըշ կիթմիշ իտի . . . . . .

Գաբսօլերի թէբէսինտէ պու ֆանճիալէր զուհուր իթթիքի էսնատէ, Պէրլին սոգաղընտաքի Գրլօտիյա Վարնի, եախսա միսթրէս տիգ Թուրէնին գօնաղընտա տա չու հալլէր վուգու պուլույօր իտի.

Միսաֆիրլէր թատամ սարօնընտա պուլունուպ էվին խանըմը, քէրիմէսի օլան կիուզէլ Օլիվիյայը, Հանրի Տըլաթուրվօտիյօ իլէ տոգթօր Լիթիյէն Լօրիյօնըն արասընա օթուրթմուշ իտի. Հանրի, հէնուզ Օլիվիյանըն քիմ օլտուղունը թանըմայօր իտի. իլք կէօրիւշինտէ հիւսնի լէթաֆէթինէ հայրան օլտու. Օլիվիյայա կէլինճէ, օտա Հանրի հագգընտա գալպի պիր ՀՋ հրսա իթտիյինտէն, քէնտի քէնտինէ.

— Էվէր զէվճիմ օլաճագ զաթ պու իսէ, վալիտէմէ

թէչէքքիւրլէր իթմէլիյիմ. տօղրուսը բէք լաթիֆ պիր կէնճ, ֆագաթ պագալըմ օտա պէնի սէվէպիլէճէք մի, տէյօր իտի։

Միսթրէս տիգ Թուրէն, միսաֆիրլէրինի թագիմ ու թալթիֆտէ գուսուր իթմէտիյի կիպի, տիկէր թարաֆտան կէօզ ուճու իլէ պու իքի կէնճին հալ ու հարաքեաթընը, պիր սանիյէ պիլէ նազարը տըգգաթտան տուր թութմայօր վէ ըէվիշի հալտէն մէմնուն օլույօր իտի։

Թաամտան սօնրա Հանրի գօլունը թագտիմ իտէրէք կիւզել Օլիվիյայը սալօնա գատար կէօթիւրտի։ Գիր արալըգ էթիյէն պու սատրգ տօսթունա։

— Միսթրէս տիգ Թուրէնին գըզընը նա՞սըլ պուլույօրսունըզ, տէտի։

— Հէր ճիհէթլէ լաթիֆ, սէվիմլի, կիւզել պիր մախլուգ . . . պու գըզը գէվճէլիյէ գապուլ իտունի հագըգաթէն պահտըեար ատտ իտէրիմ . . .

— (Կիւլէրէք.) Սիզի ատէթա պու սաատէթէ հասրէթջէշ կիպի կէօրիւյօրում։

— Խայըր, պիլիյօրսուն քի պէն մատմազէլ տը Լէյլիյէրի սէվէյօրում վէ գարիպէնտէ տիւյինիմիզ վուգուպուլաճագ տըր. մամաֆիհ եինէ թէքրար իտէրիմ քի մատմազէլ Օլիվիյա իլէ իգտիվաճ իթմէք պահտըեարլըգ տըր . . .

— Միսթրէս տիգ Թուրէնին սիզի տիւշիւնմէտիյի նէ՞ մալիւմ։

— (Հայրէթլէ.) Գէնի՞ մի, պէնի տիւշիւնիւպ տէ նէ՞ եարաճագ։

— Զօգ չէյ. գըզընը ... վէրմէք։

— Ույէրչէ՞ք մի սէօյլէյօրսուն. խայըր ալտանըյօրսուն տօսթում։

— Գու խուսուստա սալա թէրէտտիւտ իտէմէմ։

— Գու պապտէ սանա պիր սէօզ աչտը՞ մը։

— Խա՛յրը, ֆագաթ պէն սէնին եէրինտէ օլսամ իսկ պիր պէհանէ իլէ մատմազէլ տը Լէյլիէլտէն գաթի ֆինասէպաթ իտէր իտիմ։

— Միւնգէն տէյիլ, պէն Իզապոյը հայաթըմ գատար սէվէրիմ. արթըգ պու մէսէլէյի գարայալըմ տա պիրազ սիզտէն պահս իտէլիմ։ Սոն մի լագաթըմըզտա սէնի բէք մէյուս պիր հալտէ կէօրմիւշ իտիմ տէ պազը միթալաթ պէեան իլմիշ իտիմ, նասը՞լ պիր ուէմէրլի հասըլ օլտու՞ մը։

— Էվվէլթ, Գէրթի չիմտի էվվէլքինտէն գիյատէ սէվէյօրում։ ։

— Ըընէ Մուլէնի կէօրիպ պիր չէյ անլայապիլտի՞ն մի։

— Էվվէլթ կէօրտիւմ, Գէրթին Բայալ մէյտանընա կիտիշի ֆամիլեայէ այըտ պիր էսրարէ մէպնի իմիշ, միթալանընզ բէք տոզրու զուհուր իլթտի։

— Զաթէն պէօյլէ պիր չէյ օլտուզունա էմին իտիմ. Ըընէ Մուլէն հէր ճիհէթլէ նամուսը պիր ատէմ տիր։

Գու էնատէ մուզիգա պաշլատըզընտան իբի տոսթըն մուհալէրէսինի իսլալ իթտի. միսաֆիրլէր բէյտէրբէյ կէլմէքտէ օլտու գու կիպի հէման բազատա պաշլանատագ իտի. միսթրէս տիգ Թուրէն Հանրինին նէզտինէ եագլաշըպ։

— Ա՛իւսիւ լը մարի, լուլթֆէն Օլիվիյա իլէ պիրլէշիպ պալօնրն մուգատէմէսինի իրայէ պուլուրբանընզ մէնուն օլուրում, տէմէսի իլէ, Հանրի պաշընը էյիպ պէյանը մէնէ նունիյէթ իթտիրտէն սոնրա, գօրունը կէնճ գըզա թագտիմ իթտի վէ քէնտի քէնտինէ.

— Սագրն Էլթիյէնին քէշֆի սահիհ օլմասը, աճէպա պու գատրն հագըզ ամթէն պէնի քէնտիսինէ տամա՞ մը իթմէք իսթէյօր, սէյերէք, կէնճ գըզ իլէ պերապեր տանս իտիլէճէք մահալէ կիթտի. Էլթիյէնին ճանընտա գարշը օլան Գըլօտիյա, պիր արալըզ խաֆիֆ պիր սուրէթտէ գօրունա տոգունտը վէ ֆըսըլտայարագ.

— Տօգթո՛ր, պու պիր չիֆթ կէնճլեր հագգընտա նէ՞ միթալաատէ պուլունույօրսունըզ, տէմէսի իլէ, Էլթիյէն սատէտիլանէ պիր սուրէթտէ.

— Մատա՛մ, հանկը չիֆթտէն պահս պուլուրմագ իսթէյօրսունըզ, տէսի.

— Միսիս Հանրի Տրյաթուր-Վօտիյօ իլէ քէրիմէմտէն պահս իսթիյօրում։

— Նէզարէթ, ղերաֆէթ վէ նէճապէթին միւքէմմէլ պիր նըշանէսի։

— Գունալարը պու հալտէ կէօրէնլէրին, նէքտիկէրի իշին եարատըլմըշ օլտու գլարընա գանաաթ իթմէմէսի գապը մի տիր։

— Կէօզլէրի օլսա պտա կէօրէնլէր պունտան պաշգա պիր բէյտէ պուլունամազլար մատամ...

— Է՛հ, իսթիգպալի քի՞մ քէշֆ իտէպիլիր, պէլքիտե պու իբի կէնճ մուգատտէս պաղլար իլէ միւէպպէտէն պիրլէշիրլեր։

Էլթիյէն, միսթրէս տիգ Թուրէնին մէգագ վէ միզաճընա կէօրէ սէօզ սէօյլէմէք լազըմ կէլէճէյինի պիլտիյինտէն.

— Տօսթումրն պու սաատէթէ մազհար օլմասընտան տօլայը բէք մէմնուն օլաճագ իտիմ. ֆագաթ պու լաթիֆ խէյալին հագըզ ամթա թէհավվիլ իթմէսի պիր աղ չի պահէլի կիպի կէօրիւնիր... զիրա Հանրի նըշանը տրը, տէտի։

— (Ուիլէրէք) Գունտան խապէրտարըմ... ֆագաթ...

Գու էնատէ պիր միսաֆիր կէլտիյի խապէր վէրիլտիյինտէն, միսթրէս տիգ Թուրէն միսաֆիրի գապուլ իթմէք իւզրէ սէօզլունու գաթ պիրլէ Էլթիյէնին նէզտինտէն մուֆարէգամթի իթտի, կէնճ տոգթոր իսէ հայրէթլէ, քէնտի քէնտինէ.

— Նէ՞ թօհաֆ գատրն, պու կիճէ քէնտիսինի բէք զարիպ պիր հալտէ կէօրիյօրում, աճէպա պու տէրէճէ թէպէտտիլինին սէպէպի նէ՞ տիր, պու սէպէպի անլամագ պէնճէ ղայրի գապիլ տիր. Ըընէ Մուլէնին սախթէ նամ իլէ պու

գիյատէ քէնտիսինին իսթիֆատէ իսէպիլէճէյինի թագտիր իլէ, տէրհալ մուհավէրէյի թատիլ իտուպ.

— Զիւնբի քէնտիլէրինի պու սապահ կէօրտիւյիւնիւ պիրիսի սէօյլէյօր իտի, տէտի.

— (Պաշընը սալլայարագ.) Օ զաթ քիմ իսէ ալտանմըշ, բէտէրիմ սէյահաթ իտիյօր...

— Պունա էմի՞նմիսինիզ.

— Էվվէթ, էֆենտիմ.

— Քէնտիսինէ տայըր պիր հէվատիս ալմատընը՞զ մը.

— Խայըր մատամ.

— Սիզտէ պիր մէքթուպ եազմայո՞րմուսընըզ.

— Խայըր մատամ, յինբի եազաճաղըմ մէքթուպլարը նէրէյէ կէօնտէրէճէյիմի պիլմէյօրում... հաթտա քէնտի նամընա կէլէն մուհաբէրաթ, ամէլիյաթ օտասընտա պուլունույօր, պու մէքթուպլար իլէ պէրապէր տավէթնամէնիզիտէ ավտէթինտէ ալըպ օգույապիլէճէք տիր.

— Ղարիպ շէյ... ախ հազրէթլէրինին հագըզաթէն թօհաֆ հալլէրի վար...

Պու սիւալլէրին թէքրարլանմասը հալլ իթմէք սէվտասընա տիւշիւպ.

— Պունտա ղարիպ վէ անլաշըլմայաճագ պիր շէյ եօգ ամբր մատամ, յիւպհէսիզ պիր ազ խթիրահէթ իհթիյաճը օլմայը ամբր քի պու սէյահաթը իխթիյար իթտի... պանա իթալեայէ կիտիյօրում տէմիշ իսէ տէ, իհթիմալ քի էֆենտի սէյահաթտա թէպտիլի ֆիքր իտերէք պաշգա պիր եէրէ կիթմիշ տիր, տէտի.

գօնագտա պուլունուշը, դարիպ պիր սրրը օլտուղունը խապէր վէրիյօր, Ամնէ Մուլէն պանա հիչ պիր չէյտէն միթէ-հայրը օլմամագլրդը մը իխթար իթտի. պինակէն ալէյհ նէթիճէյէ ինթիզար իթմէլիյիմ, տէտի։

Պիր չօգ ալգըշլար իլէ բագսա նիհայէթ վէրիլտիքտէն սոնրա, Օլիվիյա, Հանրինին գօլունա կիրտի, պու էսնատէ միսթրէս տիգ Թուրէն կէնճ ավօգաթէ եանաշըպ.

— Միսիս լը տիգ Տրլաթուր. Վ.օտիյօ ճէնապլէրինին, թէնէգգիւլէն տավէթիմէ իճապէթ պույուրմամալարը, տօղրուսը բէք գիյատէ թէէսիֆիմի մուճիպ օլտու. տէմէսի իլէ, կէնճ ավօգաթ հայրէթլէ.

— Ռէտէրիմիտի՞ մի տավէթ իթմիշ իտինիզ, տէյու սորտու։

— Շիպհէսիզ, պու սէվգիլի տիգ էսկիտէն պէրի մուարէֆէլերի չէրէֆինէ մազհար օլտուղում մի հիթերէմ զաթլարտան տրը, լութֆէն թէշրիֆ պույուրաճագլարընտա գավիյէն իւմիտ իտիյօր իտիմ։

— Ռէտէրիմ տավէթինիզէ իճապէթ իթմէմիյինտէն տօլայը մաղուր տրը մատամ, չիւնքի պու ատտէ սէյահաթտա պուլունույօրլար։

— (Հայրէթլէ.) Ամ յահաթտա՞ մը պուլունույօրլար, եօգսա պու սապա՞հ մը մուֆարէգաթ պույուրտուլար։

— Խա՛յրը մատամ, Բարիզտէն չըգրպ կիտէլի պիր գաչ հաֆթա օլտու։

— Ծագաթ պու միւմքին տէյիլ տիր...

— Ի՞նչին միւմքին օլմասընն։

— Զիւնքի...

Դրլօտիյանընն «չիւնքի» տէյու պաշլատըդը հիմլէյի «քէնտիսինի կէօրէլի հէնուզ պիր գաչ սաաթ օլտու» տէյու իքմալ իթմէսինէ ըէմազ գալմըշ իքէն պիրտէն պիրէ սէօզի քէստի, տիգին, պէօյլէ օղլունը պիլէ ալտաթրպ կիզլէնմէսինտէ պիր սըրը օլտուղունը, վէ պու սըրտան էն

2

Դրլօտիյա պիր միտէթ սիրիթ իմտի. պու սրրատա քէնտի քէնտինէ տիշինէրէք.

— Նամլնա վիրուտ իտէն մէքթուպլարը մասինտէն իսապերտար օլմագ իչին ժօրժ կիճէ վագթը գօնաղլնա կիրիպ չրգայօր տէմէք օլուր. Ֆագամթ պու տէրէճէ կիղլէնմէսինէ սէպէպ նէ տիր, պունը մութլագա անլամալը լրմ. օղլու իլէ գօնուշմադ, իչէ պիր դարար վէրմէք իչին պէնտէն սապահա գատար միհլէթ թալէպ իմտի. Հալ պու քի օղլու քէնտիսինի սէյահաթտա զանն իտիյօր, տէմէք քի գօնուշմալարը գապիլ տէյիլ տիր. աճէպա սիգ պէնի՞տէ մի ալտաթմագ սէվտասընտա պուլունույօր, տէտիքտէն սօնրա. Հանրիյէ.

— Իշէրինին սուրէթը թէսվիյէսինի սիղէ հէվալէ իմթմէտի մի, տէտի.

— Խա՛յրը մատամ, բէտէրիմին միտիրի ումուրը վար.

— Պու տա Ֆըրէտէրիգ Պէրար Նամընտա պիր զաթ տըր զանն իտէրիմ.

— Խայրը մատամ, Մարսիյալ Նամընտա պիր զաթ տըր.

— Սէն-Մարսէլ սօգաղընտա իգամէթ իտիյօր տէյի՞լ մի.

— Խա՛յրը մատամ, Մարսիյալ տայիմի սուրէթտէ գօնաղըմըզտա տըր.

— Ամանըշ տիշինտիմ. պու Ֆըրէտէրիք Պէրար պիր պաշգա զաթըն միտիրի ումուրու տըր.

Դըլօտիյա արթըգ հէր շէյէ վագըֆ օլմաղըլա իհթիյաթլանէ վէ ըէվիշի հալէ կէօրէ սավրանմալա գարար վէրտի. Հանրի իսէ քէնտի քէնտինէ.

— Պու սուալլէր նէտէն իյճապ իտիյօր. բէտէրիմին սէյահաթտա պուլունմասընը, միտիրի ումուրընին նամընը սօրուշտուրմասընին սէպէպի նէ՞ օլույօր. Դատըն գըսմընին հալլէրի բէք աճայիպ տիր, պու պապտէ տէ պիր ֆիքրը մախսուս օլմալը տըր, տէտի.

Դըլօտիյա Վալնի պու սուրէթլէ անլայաճաղընը անլատրգտան սօնրա, էվվին հանրմը օլմագ մինասիպէթի իլէ կէնճ ավօգաթտան այրրըլըր. Հանրի տէ տօգթօր Լէթիյէն իլէ պիրլէշիպ՝ սիկարա իչմէյէ մախսուս օյան օտայա կիրիտիլէր.

Ըրնէ Մուլէն, պիր ան մէշղուլիյէթտէն խալի գալմայօր վէ չօգտան պէրի քէմայի արզու իլէ պէքլէտիլի զէմանընն եագլաշտրդընը տիշինիյօր իտի. Նարը կիճէտէն սօնրա ժիմնասթիգ օյունընա վէ պունը միթէագլուգ թէրթիպ իտիլէն թէսթրօյա պաշլանրլաճագ իտի. Պէրթ իլէ Ժան-Ժուտի կէլտիրտէն սօնրա՝ իճրա իտէճէքլէրի բոլլարը քէնտիլէրինէ թէֆհիմ իմմէք իչին, Ըրնէ Մուլէն զէմանը միսահատ պուլույօր իտի. Պու բոլլար բէք սատէ վէ ֆագամթ թէէսիրամ ճիհէթի իլէ բէք մուհիմ իտի.

Սաամ օն պիրի չալտը. Իամ պու սրրատա քէնտիսինէ խապէր կէթիրմէք իչին մէմուր օլան ուշագ նէզտինէ թէգալրուպ իլէ.

— Միսիս Լօրէն, իճրայի հիւնէր իտէճէքլէր իչին թէնպիհ իմտիյինիզ բէրուքեար կէլտի, տէմէսի իլէ, Ըրնէ Մուլէն հէման մէրգումը եօղալը չրգարըլմասընը էմր իմտի.

Ժան-Ժուտի, տէրհալ միւնթազամ սուրէթտէ վէ թանընմայաճագ պիր հալտէ կիյինմիշ օլարագ գուհուր իմտի, ալամթ ու էտէվամթընը հավի բաքէթի տէ սօղ գալը ալթընա գըստրրմրշ իսք. Արզ ատաշընը կէօրիւնճէ.

— Միսիս Լօրէն, էմրը ալինիգէ միւնթազըրըմ, տէյինճէ, Ըրնէ Մուլէն.

— Գույուրը, աէտիքտէն սօնրա ուշագա խըթապէն.

— Ֆրրանսուա, սիզ եինէ պուլունտուղունրզ մէվզրյա կիտինիզ, իճրայի հիւնէր իտէճէք պիր գրզ պու սաաթտա կէլէճէք իտի, անը պէրլէյորում... Հէման կէլիր կէլմէզ մէզպուրէյի տաղրու պուրայա կէթիրինիզ, տէտի։ Ուշագ չէրիլտի, դայրէթլի մարինաճը ժան-ժուտի իլէ եալընրզ գայրնեա։

— Սահնէտէն չրգտրգտան սոնրա չու գաբուլը աչաճագսընրզ գի, թէմամ բէրտէնին տրգասընա թէսատիֆ իտիյոր, պուրատան տա ավլիյէ էնէճէք վէ հէման սոգաղա չրգաճագսընրզ, տէտի։

— Իէք կիւզէլ, սոնրա պիրի պիրիմիզի նէրտէ պուլաճաղրզ։

— Սարրն մուայէն օլան մէվզրտա պուլուշուրրզ։

— Տահա սէն սավուշմայաճագմրսրն։

— Խայրը, պիրտէն պիրէ օլմագ, նէ օլաճաղրը, նէ կէլէճէյինի էյիճէ անլամագ իշին տահա պիր գաչ կիւն գալաճաղրմ։

— Անլամայա հաճէթ եոգ. պու Ինկիլիզ գարրսը, նէզլի քէօրրիսինտէրի գատրն տրր... մէսէլէ պունտան-տա իպտրէթ տէյիլ տիր. Ֆրրունվայէ թապիպինին սարլ գաթիլի օլան հէրիֆէ տայրը տա հէվատիսիմ վար...

Ժան-ժուտի, աիւգիւն արապասրնը նասրլ թէագրպ իթտիյինի վէ ժորժրն, Ֆէրլին սոգաղընտսրի խանէյէ կիրիպ չրգտրպրնը կէորտիւյինի հէրեայէ իթմէսի իլէ, Մրնէ Մուլէն հայրէթլէ։

— Ֆու գոնաղա՞ մը կէլտի տէյու հայգրրտը։ Ֆատէհու Ֆրրանսուանրն քէնտիսինէ խասպէր վէրտիյի, վէ օգույանլարրմրզրն մալիմ մի օլտու գու միսաֆիրին, միսթրէս տիգ Թուրէն թարաֆրնտան գապուլ իտիլտիյինի խաթրրլայարագ, քէնտինճէ պիր տէրէճէյէ գատար գունեաթ հասրլ իթտի։ Ֆու սրրատա ժան-ժուտի էթրաֆրնա կէօղ կէզտիրիպ։

— Օ, պու նէ մի քէմմէլ տաիրէ, սանա էվվէլճէտէ սէոյ-

լէմիշ օլտուղում վէճհլէ , պանգա գայմէլէրինին մահֆուզ օլտուղու չէրմէճէ էլպէթտէ պու գանպրն պիր քէօշէսինտէ տիր վէ գօյայրգա տա պուլունապիլիր , տէտի .

— Գէնտէ սանա էվէլճէ սէօյլէտիյիմ սէօզի թէքրար իտէրիմ . պէն պուրատա պուլունտուգճա իրրսրգլրգ էթ-մէք իսթէմէմ . . . պու սօնրա տիշինիլէճէք մէսէլէ տիր . պէն կիտիպ մատմազէլ Գէրթի պէքլէյէճէյիմ , չիմտիյէ գա-տար կէլմէսի լազըմ կէլէճէք իտի .

Ժան-Ժուտի , եանընտան ուզաղլաշմագտա օլան Ըրնէ-յէ ամֆիր նազար իտէրէք վէ ումուզլարընը գալտըրարագ չու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Հայ չաշգրն հէրիֆ հայ , սէն տէ օ ազըլտա օլ . պու նէ գատար նէզաքէթ . . . սէն միթթասըլ օլմազ տէ տուր , պէն սէնաթըմտան պաշգա պիր չէյ տիշինմէզ պիր ատէմիմ , օյուն պիթտիրտէն սօնրա պիր չարէսինի պուլուր-սամ իսազինէյի բէք գօլայ պուլուրում . Միսթրէս տիգ Թուրէն էկէր օ զանն իթտիյիմ գատրն իսէ , բարալարը ալտրգտան սօնրա եէրինէ պիր մազ պուզ սէնէտի պրրագը-ըրմ դի , պու սէնէտ չիրկայէթտէն էվվել քէնտիսինի բէք չօգ տիշինտիրէճէք տիր . պու ֆիքրիմ բէք եօլունտա տըր , էկէր եիրմի սէնէտէն պէրի հագգըմ օլան բարալարա մահսուսէն պիր ազ չէյ էլէ կէչիրէմէզսէմ , գահրըմտան քէտէրիմտէն միթլագա խասթա օլուրում .

Ժան-Ժուտի հէմ պու սէօզլէրի բէնտի քէնտինէ սէօյ-լէմէքտէ վէ հէմտէ սանտրգտագի օյուն էլպիսէլէրինի հա-գըրլամագտա իտի .

Նիհայէթ սաաթ եարը կիճէյի իխթար իթտի . Միսթ-ըէս տիգ Թուրէնին միսաֆիրլէրի պիրէր իրիշէր պուֆէյէ կիտուպ պիր չէյ եէմէք վէ իչմէքլէ մէշգուլ օլույօր իտի . Ըրնէ Մուլէն իսէ Գէրթին կէճիրմէսինէ պիր մանա վէրէմէ-յէրէք ըէք զիյատէ մէրագ վէ էնտիշէ իչինտէ իրէն , պիր արալըգ Ֆրանսուա նամընտագի ուշագ կէլիպ , պիր արա-

պաճընրն քէնտիսի իլէ գօնուշմագ իսթէտիյինի խապէր վէրտի։

Բընէ Մուլէն սիրաթլա ալթ գաթա էնիպ արապաճը-յը կէօրիւր կէօրմէզ։

— Կէթիրմիշ օլտուղունըզ կէնճ գըզը էնտիրտինիզ մի, տէյտ սօրտուղունա, արապաճը օգույանլարրմըզա մա-լիւմ օլան հալլերի, եանի Պէրթին. Բընէ Մուլէն նամը իլէ կէլէն պաշգա պիր արապայա պինէրէք էվտէն չըգըպ կիթ-տիյինի խապէր վէրինճէ, ջէվապը մարինաճը նէյէ օպրատը-ղընը պիլմէտի. պէրի ախէշլեր իշինատ գալտը. չու հալ-լերէ պիր տիւրլիւ մանա վէրէմէյօր իտի. քէնտիսի մէմուր-էն թաբրատա գանն օլտուղու ճիհէթլէ, պիրիսինին նիյէ-թինէ վագրֆ օլուպտա իսմինի ըէսմինի պէհանէ իտերէք, Պէրթի ալրպ պիր տուզաղա տիշիրէպիլմէսինէ իհթիմալ վէրէմէյօր իտի. իշին իշինատ միւթլագա պիր եանլըշլըգ օլ-տուղունա գահիպ օլույօր իտի. պիր ազ տիշիւնտիրտէն սօնրա արապաճը-յա.

— Տինէյինիզ. պիր սասթ վէ պիր չարեէք գարֆընտա Նօթրը Տամ տը Շան սօգաղընա կիտուպ կէլէպիլիրսէ-նիզ սիզէ եիւղ Ֆըրանգ վէրիրիմ, հայտէ տօպրու կէլտիյի-նիզ եէրէ կիտինիզ, մատմազէլ Մանսթիյէյի թէքրար սօ-ղունըզ վէ հէման ալրպ պուրսայա կէթիրինիզ, տէտի։

Արապաճը եըլտըրրմ կիպի պիր սիրաթլա եօլա չըգ-տը։ Բընէ-ա թէքրար իսթ գաթա չըգտը իրէն, քէնտի քէնտինէ.

— Նէ գարիպ հալ, պէն պունտան հիչ պիր չէյ անլա-յամատըմ... սագըն Պէրթի օյունտա պուլունմագ իշին վէր-տիյի սէօզունէն ճայմասընն, միթլագա դօրգմուշ տըր տա գա-բուճը գատըն իլէ պիր իթթիֆագ պէօյլէ պիր եալան թէր-թիպ օլունմուշ տըր, տէտի։

Ժըմասթիզ հիւնէրլէրի իճրա իտէճէք օյունճուլար կէլ-մէլէր վէ էլպիսէլէրինի սէյիշմիրիպ հազրյանտըլար։

Արապաճը, մուֆարէգաթընտան պիր պուշուգ սասթ սօնրա պէյկիրէրի իլէ քէնտիսի գան թէքը իշինէ պաթմըշ օ-լարագ կէլիպ, սօն տէրէճէ սապըրսըզլըգա քէնտինի պէք-լէմէքտէ օլան Բընէյէ.

— Լֆէնտի, օ կէնճ հանըմ հալա ավտէթ իթմէմիշ... տէտի։

— Ա՛հ, նէ՞ տէյօրսունըզ։

— Պին տիւրլիւ միւշկիւլաթ չէյէրէք վէ բարա վէրէ-րէք գաբուճը գասրնը ույգուտան ույանտըրտըմ, պիրլիքտէ մատմազէլին օտասընա չըգըպ գարուշը գրրաբճասընա թէք-մէյէտիք, հիչ պիր սէս սէտա զուհուր իթմէտի, պիր ճէ-վապ վէրէն պուլունմասը...

Բընէ, տիւչար օլտուղու թէէսիւր իլէ տուտագլարը գու-բումուշ պօղուլմագ տէրէճէսինէ կէլմիշ իտի. արթըգ էվ-վէլրի գանատա պուլունմայրպ, պիչարէ գրգին միւթլագա պիր Ֆէլաբէթէ օղրասրղընը վէ նախօտ պիր տուզաղա տիւ-չիրիլիւյինէ գանի օլմագա պաշլասը։ Արապաճընին բա-բասընը վէրիպ միւթէագլըպէն սարսօշ կիպի պիր հայտէ եօ-գարը չըգտը վէ պիր թագըմ միւտհիշ թասավվուրաթտան սօնրա, քէնտի քէնտինէ.

— Նէ հալ իսէ, արթըգ տիշինմէք բարա իթմէզ... էսասը մէսէլէտէն խապէրտար օլմայան խըտմէթճի գըզլար-տան պիրինէ, օյունտա Պէրթին իճրա իտէճէյի բոլը հէ-վալէ իթմէլիյիմ, տէյէրէք։ Օլիվիյանընն խըտմէթի մախսու-սէսինտէ պուլունան զէրի վէ զայէթ աչըգ կէօզլիւ պիր խըտմէթճի գըզա.

— Մատմազէլ Իրմա, պանա պիր խըտմէթ իտէճէք-սինիզ, չու սըրասա պուրատա պուլունմասը լազըմ կէլէն պիր օյունճը գատըն հալա կէլիպ չըգմատը. անա այիտ օ-լան բոլը իճրա իտէրմիսինիզ, տէտի։

— Նիչին իթմէյէճէյիմ. Ֆագաթ մատամ պունը իշին տարըլմազ մը։

— Օ մէսուլիէթի պէն տէրիւհտէ իտէրիմ, ալէյխուսուս պէլքիտէ մասամ սիղի թանը.յամայաճաղ, չինքի էրքէք գը.յոֆէլթինէ կիրէճէք վէ արգանը.գոտա պիր արապաճը դարօթը պուլունաճաղ տիր.

Գը.գը.ն մուվաֆֆաղաթի իթմէսի ի գէրինէ. Ըրնէ, մէզպուրէյի ժան-ժաքտինին պուլունտուղու. դաղինէյէ կէօթիւրտիւ. պու էնատէ հայտուտ էլպիսէսինի թէպտիլ իտուպ եիւգիւնիւ. պուրուշտուրտուղու կիպի, գուծաղրնա եարմա պիր չօճուգ ալարաղ Գը.ըրուՆվայէ թաստիպինին բոլը.նը իճրա իտէճէք օլան արգատաշը.նը եիւգիւնիւտէ պուրուշտուրը.պ. իսթիյար չէ բիլինէ թահվիլ իթմէք.լէ մէշղուլ պուլունույօր իտի. Ըրնէյի կէօրիւնճէ.

— Մատմազէլ Գէրթ նէրէտէ, տէյու սօրտու.

— Օ կէլէմէմիշ... Ֆաղաթի իշթէ պու մատմազէլ օ վազիֆէյի իճրա իտէճէք տիր.

Ժան-ժուտի իրամէթճի գրը.գը.ն գը.յոֆէթինի տէրհալ թէպտիլ իտուպ լապրմ կէլէն թալիմաթը վէրտիյի կիպի, սախթէ Լօրէնտէ, Ժան-ժուտինին իտարէսի այթրնտա պուլունան տիկէր օտայա չէ.բիլիպ, էլպիսէսինի տէյիշտիրմէյէ վէ սիյմաբը թէպտիլ ու թաղնիր իթմէյէ պաշլատը.

Նիհայէթի վաղթի կէլիպ չայգը.ճը.լը թէպտիլի ահէնկ իլէ բէրտէնին աշը.լաճաղը.նը իլան մէգամ.նը.տա պիր բարչա չալտը.լար. Մի թէաղրպէն բէրտէ աշը.լը.ր աշը.լմաղ գումբանեանը.ն մի տիրի սէյիրճիլէրին հուզուրը.նտա իսպաթը վիճուտ իտուպ, օլունը.ն թէրթիպաթը.նը իտապէր վէրտիտէն սօնրա, բէրտէլէր-նէգրտիկէրինի թէաղրպէ պաշլայը.պ պիր գաչ մուխթասար գամէտիլէր իճրա իտիլտի, անճաղ սօն բէրտէ պիր լէվհա տահա արը.ղ ու իրայէ իտէճէք իտի քի, պունին ագթէօրլէրիտէ Ժան-ժուտի իլէ Ըրնէ Մուլէն իտի.

Զարկը.ճը.լար. Ըրնէ Մուլէնին իմթարը իզրէ գայէթ հիզմէտկիպ պիր մարշ չալմաղա պաշլատը.լար. Ժան-ժուտի 1837 սէնէսի Սէպտեմբերինին եիրմի տէօրտիւնճիւ կիճէսի

գուգու պուլան ֆաճիանը.ն սաէհ.լէրինի բէրտէ ադգաբնա իդամէ իմտի. արդասան եանմը.շ մումլար, լամպալար. քէօրբիւ վէ արապա լոկոմոտիվլէրինի իրայէ իտիլը.ր իտի.

Ասլ հաղը.գաթի Գը.ըրուՆվայէ տօգթօրը.նը սուրէթը գաբրնի կէճաթէրէն իշլէմէ պու մէնզարէ իտի. Հէմմէ նէ տէհշէթլի հաղը.գաթի...

Պու տէհշէթլի վաղասանը.ն էշիասը օլանլարը.ն շէքլ ու սիյմալարը.ը տէրէճէ թէհլիքէլի իմիշ իտի քի. քիմ օլատուղլարը.նը թանը.մաղ գայրի գասիլ իտի. Նիհայէթի էսկի հայտուտ վէ գաթիլ. բը.ը.տը.նը.ը չը.ղարը.ը Գը.ըրուՆվայէ տօգթօրը.նը.ն բօլը.նը.ը իճրա իտէն արդասանը.ը իզրէրինէ չէքէրէք.

— Հաղը.ը.ը.մ, տէյինճէ, մապինաճը.

— Եէ բէրտէյի գալը.ը.նը.ը, տէտի.

Բէրտէ գալը.ը.նճա եօգարը.տա թարիֆ իմթիյիմիզ էշքեալ իլէ միտհիշ մէնզարէլէր պիսապիթին մէյտանէ չը.ղար. Նէյնէ պու էնատէ Ըրնէնին թիթրէք սէտասը չալկը.նը մաթէմի ահէնկի իլէ գիրը.էշտի. Հայրէթտէ գալան սէյիրճիլէր ումմանճ շու սէօզլէրի իշիթտիլէր.

« ՆԷՕՇԼԻ ԳԷՕԳՐԱՖԻԱՅԻ ՃԻՆԱՃԷԹԻ »

Ըրնէ Մուլէն իլէ Ժան-ժուտինին պէրլէտիրլէրի նէթիճէ, թասավվուր իմիտիրլէրի տէրէճէտէն բէք չօղ գիյատէ զուհուր իմիտի. պու էնատէ միսթրէս տիգ Թուրէնին պէնզի էօլիւ պէնզի կիպի սար սարը.ը.ը.

րի իւպէրինէ տէրհալ բէբտէ էնտիրիպի. հուզղալ քեամիլէն ազիմ պիր էնտիշէ իլէ Դրլօտիյանընն էթրաֆընա թօրլանտրլար. Պու պայկընլրդրն էապապը հագրդըյէօրնէ վագրմի օյմատրդլարընտան. հէր քէս պու ֆէնալրդա սէպէպիյէթ վերէն հալի տիւշունիւյօր իտի. հէլէ Օլիվիյա պիւսպիւթիւն շաշրմրշ օլտուղու հալտէ վալիտէսինին պուզ քսիլմիշ էլլերինի էօբէյօր իտի. հուզղալ իլինտէ եալընըզ տօգթօր էթիյէն Լօրիյօ պիֆութուր պիր հալտէ, խասթայա պիր լուհ շիշէսի գօգլատըյօր վէ սուալ իտէնլերէ.

— Պիր շէյ տէյիլ... հիշ պիր ֆէնալրդ եօգ, սրճաղըն թէէսիրինտէն իլերի կէլմէ պիր պայկընլրդ, պիր ազ խթիրահէթէ, եալընըզ գալմաղա իհթիյաճը վար, տէյօր իտի.

Կէնճ թապիպ, Օլիվիյանընն թավսիյէ վէ տէլալէթի իլէ Դրլօտիյայը գուճագլայրպ, օ կիճէ իշին օյուն սալօնը հալինէ իֆրաղ իտիլէն օտայա կէօթիւրիւպ պըրագտը. Օլիվիյատէ բէրիշան պիր հալտէ վալիտէսինին եանընտան այրըլմայօր իտի.

Տօգթօր, պու սըրատա Ռընէ Մուլէնի տիւշունիւպ Պէրթին օտասընտա պուլունտուղու էանատէ, մաքինաճընընն.

— Հիշ պիր շէյ հոգրէթինիզի մուհիպ օլմասընն, սէօզլէրի տէրլանթըր իտէրէք, « Նէօյլի քէօբրիսիս ճինայէթի » իշիտիլիր իշիտիլմէզ, միսթրէս տիգ Թուրէնին ֆէնալաշմասընտան, պու սէօզլէրատէ տէհշէթէնէկիզ պիր խաթրէ օլտուղունա գանատի հասըլ իտի.

Պու արալըգ Ռընէ Մուլէն, եինէ միւտիրի ումուր գրյաֆէթինտէ օլարագ սալօնա կիրտի վէ ազիմ պիր թէլաշ կէօսթէրէրէք.

— Ա.հ, տօգթօր էֆէնտի, պու հալ նէ տիր, օյուն ֆանատրնտա մատամը ֆէնալաշտըկընը չիմտի խապէր վերտիլէր, տէտի.

Ռընէ Մուլէն հէման Դրլօտիյանընն ուզանտրդը գանարէյէ եագլաշտը վէ մանիտար պիր նազար իլէ կէնճ տօգթօրա սիրիթ թավսիյէ իմտիրտէն սոնրա.

— Տօգթօ՛ր էֆէնտի, պու պայկընլրդ գօրգուլաճագ պիր շէյ օլմասընը, տէյի՛լ մի, տէյինճէ, տօգթօր.

— Գօրգուլաճագ պիր շէյ տէյիլ միւսիւ Լօրէն. հանրմրնրդրն միսաֆիրլէրինէ կիտինիզ տէ թէէմինաթ վէրինիզ, տէմէսի իլէ, մաքինաճը ազիմ պիր մէճմուանիյէթ իպրազ իտէրէք օտատան չրգ տը.

Գիրաղ տա պիր գաչ տագրդա էվվէլէ իրճայի ֆիքր ունազար իտէրէք, ճինայէթի թասվիր իտէն բէրտէ էնտիրիլտիրտէն սոնրա, տիկէր ճիհէթտէ վուգուա կէլէն հալլէրէ աթֆը նազար իտէլիմ.

Ժան-Ժուտի, միսթրէս տիգ Թուրէնին սարարտրդրընը, թիթրէտիյինի, վէ Նիհայէթի պայրլրպ տիւշտիւյինի կէօրմիշ, նիրմի սէնէ էվվէլ իյգա իտիլէն ճինայէթտէ պու գատրընն իշիթիրաքը օլտուղունա գաթան շիւպհէսի գալմամըշ իտի. Պու էանատէ Ռընէ Մուլէն, գուլաղընա էյիլիպ.

— Արթըգ անլայաճաղըմըզը անլատրդ... ավելյէ էնէն մէրտիվէնի պիլիրսինիզ տէյի՛լ մի... Հէման սավուշընըզ, եարրն կէօրիշիրիզ, տէմէսի իլէ, հայտուտ.

— Էվվէ՛թ, եարրն կէօրիշիրիզ... Իյթէ պէն սավուշյօրրմ, տէյու մըրրլտանտը.

Ռընէ, գրյաֆէթինի տէյիշտիրմէք իւզրէ աճէլէ էլպիսէ թէպտիլինէ մախսուս օյան օտայա կէչտի. խըտմէթճի գըզ իլէ Գրլուենվայէ տօգթօրընն բոլընը իճրա իտէն ատէմ տէ պու ֆիքր իլէ պըրագըպ կիթտիլէր.

Ժան-Ժուտի, գօնաղրն հանրմը օյան գատրնրն վագթը իլէ ֆէնտիսինի զէհիրլէմէք իսմէյէն խասիսէ օլտուղունը գաթի սուրէթտէ անլայրնճա, էվվէլտէն պէրի թասավուր իթտիյի մագսատա նայիլ օյմաղ իսմէտի. պինաէն այէյ սավուշուպ կիտէճէք եէրտէ, կէօպինի ըէրտէնին պիր ուճունա եաղլաշմըրըպ, սալօնտա նէ վար նէ եօղ անլամագ էմէլի իլէ պագտը. պու տագըզա տավէթլիէրին ֆեամիլէն պայկրն պիր հալտէ պուլունան Դըլօտիյանրն էթրաֆընտա թօրլանտըգլարը պիր զէմանէ միսաուրթ իտի. Պու նակէհանի վագաա գօնաղրն սայրը ճիհէթլէրինի տէ թէնհալաշտըրմըշ օլտուղունտան, Ժան-Ժուտի իշին պունտան կիզէլ պիր ֆըրսաթ օլամազ իտի. Հայտուտը մէրգում քէնտի քէնտինէ.

— Պու սըրատա հէրքես մէշղուլ, իշի պիթիրմէլի... շայէտ պահտըմ միսաատէ իթմէղ տէ եաղայը էլէ վերէճէք օյուրսամ, հանրմըն գուլաղրնա պիր ոմոզ ոէսէլէ ոէսէլմէղ իշին իշինտէն սըյրըլըր չըգարըմ... տէյէրէք թէաթրօ մէվզրընտան ուզաղլաշտը, պիր իպի օտա կէլէրէք սաղ թարափտա պիր դարու աշտը, տէր հալ միսթրէս տիգ Թուրէն իլէ միլթէվէֆա զէվճինին ըէսիմլերի կէօղունէ չարբտը. միլթէագրպէն սիկէր պիր դարու տահա աշբպ եաղըխանէյի կէօրիւնճէ, սէվինճինտէն թիթրէմէյէ պաշլատը.

Ուզագտան սէպէր իշիտիլիյօր իսէ տէ, պուլունտուղու ճիհէթտէ քիմսէ կէօրիւլմէյօր իտի. մամաֆիհ էլ չարուգըղը իլէ պիր ան էվվէլ իշի պիթիրմէլի իտի. Ժան-Ժուտի հէման ճէպինտէն ուճը սիվրի վէ տէմիրտէն մամուլ պիր ալաթ չըգարբպ անընլա եաղըխանէյի աշտը. օ կիւն էօյլէտէն սօնրա Դըլօտիյանրն պանդա գայմէլէրինի եէրլէշտիրմիշ օլտուղու չըգտան մէյտանա չըգտը. Նասըլ քի պիլիրիզ, մալիսմիմիզ օյան վասիլէթնամէ իլէ Քիսէպ Թօրթիսէլիտէն այընան մագպուզ տա պու չըգտանըն իշինտէ իտի. Հայտուտ պու գըյմէթտար քեաղրտարը հավի օյան չրզտանը կէօյսիւնէ եէրլէշտիրտիրտէն սօնրա, քէնտի քէնտինէ.

— Իշթէ խաղինէյի էլէ ֆէյիրտիր. շիմտի տէ Ինկիլիզ գարբսընը բօյիս իսարէսինէ միլրաճաաթտէն մէն իտեճէք չարէյի տիշինմէլի. Ֆագաթ պունտան գօրայ նէ վար տէյերէք, ճէպինտէն պիր գուրշուն գալէմ չըգարտը վէ պիր բարչա քեաղրտ իզերինէ ամթիտէքի սաթրըլարը եազտը.

«1837 սէնէսի Սեպտեմբերինին եիրմի տէօրտունճի կիճէսի վուգու պուլան ֆաճիատէն տօրայը. Նէզամ քէօրրիւսինտէքի հանրմա պու պիրինճի մագպուզրմ տըր...»

Ժան-Ժուտի

Պու քեաղրտը չրզտանրն եէրինէ պըրագտըգտան սօնրա եաղրխանէյիտէ էյիճէ գաբատը, միթէագրպէն քիմսէյէ թէսատիֆ իթմէքսիզին սավուշրպ քէնտինի սօգագտա պուլտուղու էնատէ, սէվինճինտէն եէրէ պասամայօր վէ քէնտի քէնտինէ շու սէօզլերի մըրրըլտանրյօր իտի.

— Պու Ըրնէ Մուլէնին հայի տէ արթրգ օսանճ վերիյօր... պէօյլէ գօրայճա օյուպ պիլթէճէք իշլերէ միմանաթ իտէն ատէմտէն տէ տօղրուսը հիչ խօշլանմամ... չիմտի կիտուպ միքէմմէլ սուրէթտէ գարնըմը տօյուրմալը վէ անտէն սօնրա տա չըգտանտա նէ վար նէ եօղ անլամալը...

Պու էնատէ միսթրէս տիգ Թուրէն եավաշ եավաշ քէնտինի թօրլայըպ էթրաֆընա պագընմաղա պաշլատը. եանընտա Օլիվիյա, տօղթօր Լթիյէն վէ Ըրնէ Մուլէնտէն պաշգա քիմսէ պուլունմայօր իտի. Դըլօտիյա պիր արալըգ պօղուգ պիր սէտա իլէ.

— Զալկըյը սուստուրընըզ, շու բէրտէյի էնտիրինիզ. պու մէնհուս մէնդարէյի օրթատան գալտըրընըզ, տէյու սայըգլամաղա պաշլատը.

Օլիվիյա, միլթթասըլ աղլայօր իտի. Ըրնէ Մուլէն, միսթրէս տիգ Թուրէնին պու սուրէթլէ ըզհարը նէֆրէթ

տուտ պու գըյմէթտար քեաղրտարը հավի օյան չրզտանը կէօյսիւնէ եէրլէշտիրտիրտէն սօնրա, քէնտի քէնտինէ.

— Իշթէ խաղինէյի էլէ ֆէյիրտիր. շիմտի տէ Ինկիլիզ գարբսընը բօյիս իսարէսինէ միլրաճաաթտէն մէն իտեճէք չարէյի տիշինմէլի. Ֆագաթ պունտան գօրայ նէ վար տէյերէք, ճէպինտէն պիր գուրշուն գալէմ չըգարտը վէ պիր բարչա քեաղրտ իզերինէ ամթիտէքի սաթրըլարը եազտը.

«1837 սէնէսի Սեպտեմբերինին եիրմի տէօրտունճի կիճէսի վուգու պուլան ֆաճիատէն տօրայը. Նէզամ քէօրրիւսինտէքի հանրմա պու պիրինճի մագպուզրմ տըր...»

Ժան-Ժուտի

Պու քեաղրտը չրզտանրն եէրինէ պըրագտըգտան սօնրա եաղրխանէյիտէ էյիճէ գաբատը, միթէագրպէն քիմսէյէ թէսատիֆ իթմէքսիզին սավուշրպ քէնտինի սօգագտա պուլտուղու էնատէ, սէվինճինտէն եէրէ պասամայօր վէ քէնտի քէնտինէ շու սէօզլերի մըրրըլտանրյօր իտի.

— Պու Ըրնէ Մուլէնին հայի տէ արթրգ օսանճ վերիյօր... պէօյլէ գօրայճա օյուպ պիլթէճէք իշլերէ միմանաթ իտէն ատէմտէն տէ տօղրուսը հիչ խօշլանմամ... չիմտի կիտուպ միքէմմէլ սուրէթտէ գարնըմը տօյուրմալը վէ անտէն սօնրա տա չըգտանտա նէ վար նէ եօղ անլամալը...

Պու էնատէ միսթրէս տիգ Թուրէն եավաշ եավաշ քէնտինի թօրլայըպ էթրաֆընա պագընմաղա պաշլատը. եանընտա Օլիվիյա, տօղթօր Լթիյէն վէ Ըրնէ Մուլէնտէն պաշգա քիմսէ պուլունմայօր իտի. Դըլօտիյա պիր արալըգ պօղուգ պիր սէտա իլէ.

— Զալկըյը սուստուրընըզ, շու բէրտէյի էնտիրինիզ. պու մէնհուս մէնդարէյի օրթատան գալտըրընըզ, տէյու սայըգլամաղա պաշլատը.

Օլիվիյա, միլթթասըլ աղլայօր իտի. Ըրնէ Մուլէն, միսթրէս տիգ Թուրէնին պու սուրէթլէ ըզհարը նէֆրէթ

իթմէսինի կէօրտիւքճէ սէվինճինտէն թիթրէյօր իսի , էթի-
յէն իսէ .

— Հանըմճըղըմ , քէնտինիզի թօրլայընըզ . . . արթըգ
պիր չէյնիզ գալմատը . միսաֆիրլէրինիզին եանընտա իս-
պամթը վիճուտ իլէ մէլրաղտան ղուրթարապիլիրսինիզ , տէ-
տիյի սէօզլէր . Գըլօտիյայա ղարիպ պիր սուրէթտէ թէէսիր
իթտի . Նէ վէխիմ , նէ խաթըրնաք պիր մէվզըտա պուլունտու-
ղունը անլատը . պէօյլէ ղարիպ պիր սուրէթտէ քէնտինի
ղայպ իտիշինէ նէ ղատար մանալէր վէրիլէճէյինի թագտիր
իթտի . Մամաֆիհ քէնտինի թօրլայարագ .

— Ազիզիմ տօղթօր , պու նէ՞ հալ , նէ՞ օլտու , պիր-
տէն պիրէ գօրգարագ պայըլտըմ կանն իտիյօրում . . . րէ-
ճա իտէրիմ՝ հագըգաթը պանա պիլտիրիսիզ , տէտի .

— Մատա՛մ , պու հալին սէպէպի բէք սատէ տիր . Օ-
յունը սան բէրտէսինտէ մէվզը.ը թէմաշայէ վաղ իտիլէն
վագաա սիզէ ֆէնալըգ կէթիրտի . . .

— (Գիւլէրէք .) Հագըգաթէն էօյլէ օլտու , շիմտի է-
յիճէ խաթըրլայօրում . Էվվէթ օ թապլո՝ պանա կէշմիշ պիր
վագաայը իսթար իյլէտիյի իչին , թէէսիրիտէ թապլի օ
նիսպէթտէ օլտու . Օլիվիյա հէնուզ գուճաղըմտա իրէն , պիր
կիճէ զէվճիմէ պէրապէր Լօնտրանը քէօբրիլէրինտէն կէ-
շիպ ֆիռէչրէն նակէհանի պիր հիւճիւմէ հէտէֆ օլտուգ .
պիր պալօտան կէլեբեր իտիք . . . պիրտէն պիրէ իւզէրիմէ
հիւճիւմ իտէն խըրսըզ էլմասլարըմը ղասպ իթմէք իսթէյօր
իտի . Մէկէր արապաճըմըզ տա օ այլագ ատէմ իլէ միւթ-
թէֆիգ իմիշ . պէրէքեաթի վէրսին բօլիս նէֆէրաթը եէթիշ-
տի , եօղսա պիզի սօյտուղտան սանլա էօլտուրիւպ թարմըզ
նէհրինէ ամաճաղլար իտի .

— Հանըմճըղըմ , ֆէնալաշմանըզը հիրմէթի տրթըգ ան-
լաշըլտը , շիմտի միսաֆիրլէրինիզին նէզտինէ կիտէպիլիրսի-
նիզ .

— Ոէք կիւզէլ տօղթօր էֆէնտի , սիզ Օլիվիյա իլէ կի-

տինիզ տէ պէնտէ իւսթիմի պաշըմը տիւզէլթէրէք շիմտի
կէլիրիմ .

Եօղթօր , Օլիվիյայը ալրպ սաչնա ավտէթ իլէ հէրքէսէ
միւճիպի էնտէշլի պիր շէյ օլմատըղընը խապէր վէրտի . մու-
զիգա թէքրար ահէնկէ պաշլատը . Պիր պուրդ Հանդի ,
տօղթօրա եանաշրպ .

— Պու պայկընլըղա սէպէպ նէ՞ օլույօր , տէյու սոր-
տու .

— Լօնտրատա կէշիրտիքլէրի պիր ֆէլաքէթի , սան բէր-
տէտէ իրայէ օլունան թապլօնրն իսթար իթմէսի սէպէպի-
յէթ վէրմիշ տիր .

— Նաղարը տըղղաթը ճալիպ պիր շէյ եօղ տէմէք օ-
լուր . . .

— Ասլա՝ , ասլա՝ .

Դըլօտիյա եալրնըզ գալրնճա այապա գայգտը . այինէ-
սինին գալշըսընա կէշիպ սիյահ սաչլարրնը թանգիմ իթմէ-
յէ սլաշլատը . պիր թարաֆտան տա նասրլ պիր մէվզըտա
պուլունտուղունը տիշինէրէք , քէնտի քէնտիտէ .

— Պու հալլէրտէն նէ՞ մանա չըղար . . . պէօյլէ տէհ-
շէթի պիր թապլօնրն մէվզը.ը թէմաշայէ վաղրնը աճէպա
քիմ էմր վէրտի . . . օ վագաայի միւտհիշէյի պէօյլէ օլ-
տուղու կիպի թասվիր վէ թէրթիպ իտէն աճէպա քիմ օ-
լույօր . օ հալտէ պէնիմ կիպի վէ պէնիմ գատար վագըֆ
օլան իրի քիչի վար չի , պիրիսի ֆան-ֆուտի վէ տիկէրի
տէ ֆօրմ տըր . ֆան-ֆուտի տահա օ զէման կէպէրտի կիթ-
տի . եալրնըզ տիւգ հայաթտա պուլունույօր . . . ֆագաթ
պէնիմ գատար քէնտիսի իչին տէ ճալիպը խէվֆ ու տէհշէթ
օլան պու օյուն , անրն թէշվիգի իլէ թէրթիպ սլանտա
տէնիլէմէզ . . . Օֆ , ագրըմա տօղունաճագ . Նէ գատար
տիշինսէմ պէյհուտէ , պիր շէյ անլայամայաճաղըմ , տէ-
տի , վէ Ը՛ընէ Սուլէնի ճէլպ իլէ .

— Միսսիս Լօրէն , սիզէ պագը շէյլէր սօրաճաղըմ .

— Նէյէ՞ տայրը մատամ։

— Պու ագշամ մէվդրյը թէմիզլյէ վաղ իտիլէն օյունլարա վէ խուսուսի իյէ սոն բէրտէյլէ տայիր . . .

— Սիգի պու տէրէճէ բահամարդ իտէն թասդիքլա տայիր, տէյի՞լ մի մատամ. ա՜հ, պունդն սիդէ տէհշէթլի պիր վագասյը իմիմար իտէճէյինի պիլմիշ օլսամ իտի։ Բրրօկրամտան օ օյունը չրգարրը իտիմ։

— Ո՞ օյունտաքի արթէօրէր քիմլէ՞ր իտի։

— Լէվվէլրի օյունլարը իճբա իտէն ագթէօրէր։

— Պու գումրանեաներն միտիրի հէնուզ պուբատա՞մը։

— Իստրը մատամ, Սէն Ռէբվէնտէ տէ պիր օյուն վէրէճէքլէրինտէն, արգատաչլարրը այրպ տաճէլ ֆիմիտիլէր։

— Նէ հալ իսէ, եարբն վէ պու. կիւն թէսվիյէ իտիլէճէք էրէյիճէ պօրճլար վար գանն իտէրիմ։ Միսաֆիրլէր կիթտիրտէն սոնրա խաթրրմա պրրապրնրզ տա սիզէ բարա վէրէյիմ։

— Պաշ իսթիւնէ մատամ։

Ուրնէ Մուլէն պաշրնը էյիպ տրշարը չրգտը. Դրյոտիյա տա հէնուզ պէնգի սարարմրշ օլսուզու հալտէ միսաֆիրլէրին նէզտինէ վարտը։ Զայկր պիր մուսաֆիր տահա սէվամ իթտիրտէն սոնրա տավէթլիլէր իչէր պէշեր չէբիլմէյէ պաշլատրլար, սաաթ տէօրտէ գատար քիմսէ գալմատը։ Դրյոտիյա, միտիրի ումուրունը ույգուսուզլուգ վէ եօրկունլուգտան տէյմանարդ պիր հալտէ գարուլա տայանմրշ կէօրէրէք.

— Միսիս Լօրէն, պէնիմլէ պէրաբէր կէլինիզ, սէմտ։

Ուրնէ. պու էմրէ իմթիսալէն միսթրէս տիգ Թաուրէնի սապանոզտան մամուլ եաղրիանէնին պուլունտուզու ատայա գատար թէսագրպ իթտի։ Դրյոտիյա ճէսինտէն չրգարտրդը անախտարլարտան պիրիսինի քիլիտ տէլիլինէ սոգատու, ասնահատար տէօնմէտի. պիրազ զօրլայրնճա, աշմաղ իսթէտիյի կէօզ քէնտիլիյինաէն աշրը վէլտի . . . միսթրէս տիգ

Թուրէն դարիպ պիր հարաքէթլէ եէրինտէն ֆըրլայըպ .

— Դարիպ չէյ . . . ֆագաթի պէն պու կէօզի տրգ-գաթլա դաբամըշ իտիմ , տէյու հայդրրտը . պատէհու է-յինի կէօզէ սօղտուդտան սօնրա տա մէճնունանէ տէնիլէ-պիլէճէք ը սուրէթտէ պիր ֆէրեատ գօրալընճա . Ըընէ Մու-լէն շաշըրարագ .

— Մատտա՛մ , նէ՞ վար , նէ՞ օլտունրդ , տէյու սօրմաբ-յըլա , Գրլոտիյա մեն մօր քէսիլիպ հայդրրարագ .

— Գուրայա պիլիսի կիրմիշ , բարարարըմը չալմըշլար , տէտի .

— Բարանըդը՞ մը չալմըշլար . . . պու օլամազ . . .

— Մէյզ բարամ չալընմըշ տէյօրում , հէմ քիլիտ տէ գօրլանմըշ . Գագրնը՛դ , տէրունինտէ բէք չօղ մուհիմ էվ-րագ իլէ եիւզ պէն ֆրանգլրդ պանդա գայիմէլէրի պուլու-նան չըղտան աշրրըլմըշ .

— (Ֆէնտինի գապթէ չալըշարագ .) Մատտա՛մ , պու վագաա պէնիմ զիհնիմէ տօգունրյօր , սագրն պու չրգտա-նը պիր պաշգա եէրէ պըրագմըշ օլմայասընը՞դ .

— Դամիխէն պէնիյօրում քի պուրատտա իտի , հէմ տէ չուրատտա , իշթէ չու պէյազ քեաղըտ բարշասընը՞ն պուլուն-տուղու եէրտէ . պու քեաղըտտա էվվէլճէ պուրատտա եօգ իտի .

Գրլոտիյա հէման օ պէյազ քեաղըտ բարշասընը՞ ալտը . Ժան-Ժուտի թարաֆընտան գուրչուն գալէմ իլէ եազըլմըշ օլան վէ օգուլանլարըմըզը՞ն մալի մի պուլունան նէվիմա մագ-պուզը օգումաղա պաշլատըդը սըրատտա , էլլէրինին թիթրէ-մէյլէ պաշլատըդլընը , պագըշընը՞ն վէ սիյմասընը՞ն պաշգա-լաշտըդընը Ըընէ Մուլէն կէօրիյօր իտի .

Գրլոտիյա մագպուզը օգուտուդտան սօնրա , եէրէ տիւշ-ճմէք իշին տիվարա տայանտը , քէնտիսինի պիւսպիթիւն շաշըրմըշ իտի . նէ տէտիյինի վէ նէ եաբտըդընը պիլմէտիյի հալտէ չու քէլիմէլէր ալգընտան տէգրիւլի վէրտի .

— Ժան-Ժուտի, Ժան-Ժուտի . . . պու ատէմ հալա եաշըյօր, էշլէ՛մի . . . Ամբէ իսէ քէնտի քէնտինէ .

— Ալչաղ հէրիֆ սէօզիւնտէ պուլունմատը . . . իմթաաթ իմմէտի . . . տէտիրտէն սօնրա, հանրմընա իսիմթապէն .

— Ա՛ատա՛մ, մատէմի բարանրդ չալընմրշ վէ անրն նէրինէ պու քեաղրտ բարչասը պրրագրլմրշ. իրրսրդը նագալամագ իշին պու պիր իմսարէ տէմէք տիր . բօլիսէ մալիմաթ վէրմէլիսինիզ, էմրինիզ օլուրսա հէման գօշալագ բօլիս գօմիսէրինէ կիտէյիմ, տէյինճէ, Փրլօտիյա պիր ադ միւլահազատէն սօնրա .

— Խայըր, խայըր, պու եօլտա պիր թէշէպպիւստէ պուլունմագ պէնճէ ճայիզ տէյիլ տիր, ալտանմրշըմ, բարամ չալընմամրշ . . . հիշ պիր շէյ, հիշ պիր շէյ չալընմամրշ . . . իշիտիյօրմուսընրդ, սագրն ադդընրդը աշրպտա պիր սէօզ սէօյլէմէյինիզ, արթրգ մէզունընրդ, գիրէպտիրթինիզ, ֆագաթ ջիմսէյլէ պիր շէյ սէօյլէմէմէնիզի թէքրար իտէրիմ, տէտի .

— Գաշ իսթինէ մատամ .

Սախթէ միւտիր էֆէնտի հանրմընը օտասընտան չըգար իրէն, քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի մրրրլտանը յօր իտի .

— Նէօյլի քէօրրիսինտէքի ճինայէթէ իշթիրաքը օլան գատրն իշթէ պու գատրն տրը . էվվէլթ, արթրդ հիշ շիպհէ իմմէմ քի պու օ տրը . Ժան-Ժուտի նամրնը կէօրինճէ նըլտրրմտան վուրուլմուշ կիպի ֆէնալաշտը . բօլիսէ միւրաճաաթ իտուպ տա շէրիքը ճինայէթինին գարշըսընտա պուլունմագ իսթէմէյօր, չինքի չալընան չըգտան իշինտէ Ֆրէտերիք Գէրար իլէ պէրապէր իյգա իթտիքլէրի ճինայէթէ միւթէալիզ էվրագ վար . տօղրուսը իշիմիզ եօլունտա տրը . արթրդ ճիմանէն վէ զիհնէն պիր ադ իսթիրահաթ իտէպիլմէք իշին սապահ օրտ ը օրմագ կիտիպ Գէրթին ղայպ օրմասընտաքի էսպապ ու հիքմէթի անլամալըյըմ. Ա՛իսթրէս տիգ

Թուրքնոյ օտատա եայրնրդ գայրնճա մէճնունանէ պիր հալտէ աշապր եօղայրը կէղինմէքտէ վէ կէօզլէրինտէն ամէէշ ֆըրլամագտա օլտուղու հայտէ չու սէօզլէրի սէօյլէնմէքտէ իտի։

— Ժան-Ժուտի էօյմէմիշ վէ եիրմի սէնէտէն սոնրա իշթէ մէյտանա չըգտը. — Ահ, արթըդ հէր շէյի անլատըմ, ղէհիրլէմիշ օլտուղում պու ատէմ մուճիզէ գապիլինտէն օլմագ իւզրէ էսլիմտէն խէյլաս օյարագ ժոյմը արայրպ պուլմուշ. հիչ չիւպհէ իմմէմ քի պու ադշամքի օյունտա ժոյմրն թէշվիղի իլէ տիր. պիրատէրինին վասիյէթնամէսի իլէ Դոյթիսէյլինին մագպուղը էլիմտէ օլտուղունը սէօյլէմիշ իտիմ. պանա ղալէպէ իմմէք սէվտասը իլէ պու քնապրտալրը աշրըմագ իսթէյէրէք. պու խրտմէթիտէ Ժան-Ժուտիյէ հեվալէ իմմիշ. ալչադ հէրիֆ, պանա պու սապահ վէրտիյի եիղ պին ֆըրանդըն, ադշամըսը էլինէ կէշէճէյինի պիլիյոր իմիշ. պու ատէմին հէր հալտէ սէրվէթինին սիւլիսի պանա այրտ օյանճադ իտի. — Ահ, պու իւմիտսէ մահվ օլտու... ֆաղամի հէնուզ սոն սէօզ սէօյլէնմէտի. պագալըմ տիւգ հապլէթլէրի. եարբն պանա նէ՞ ճէվապ վէրէճէքսին....

. . . . . .

Բրնէ Մուլէն, սապահլէյին սաաթ սէքիզտէ գօնագտան չըգտը վէ հէման պիր արապայա ամթլայրպ. Նոյթըր Տամ տը Շան սոդաղընա կիթտի. օ սըրատա գաբուճը գատրն գուլիպէսինէ պուլունմատըղընտան. Բրնէ տօղրու իւշիւնճի գամթա չըգըպ պիր գաշ տէֆա Պէրթին գաբուսընը վուրտու, սէսլէնտի. հէյհամթ... եէթիմէտէն հիչ պիր սէս սէտա ապս իմմէյօր իտի։ Տէրին պիր սիքիթ հիւքմֆէրմա օլտուղու սըրատա, ղայրէթլի մաքինաճը բէք զիյատէ միւքէտտէր օլտուղու հայտէ քէնտի քէնտինէ.

— Ահ, միւթլագա Պէրթին պաշընա պիր ֆէլաքէթ կէլտի, զավալլը չօճուգ միւթլագա պիր տուզաղա տիւշտի, տէմէքտէ իքէն, գուլիսէսինէ ավտէթ իմմիշ օյան գաբուճը գատրն Բրնէյի կէօրիւնճէ.

— Միսիս Ըրնէ, մատմազէլ Մօնսթիյէնին օտասըն տան կէլիյօրսունըզ տէյլ՞ էլ մի, տէտի։

— Էվվէթ. հէնուզ ավտէթ իթմէմիշ. կէօրիյօրսունըզ եա՛, նէ բէրիշան պիր հալտէ յիմ... Պէրթին պու զայպուպէթի սիզէ զարիպ կէօրիւնմէյօր մը։

— Տօղրուսը պէն պիր շէյ անլայամայօրում սիզ պիր արապաճըյա, եանի պու կիճէ պուրայա իրի տէֆա կէլմիշ օլան արապաճըյա էմր վէրմիշ իքէն, նա՛սըլ օլտուտա թամ մուայէն սաաթտան պիր աղ էվվել տիկէր պիր արապաճը տահա կէլսի. օ տա սիզին թարաֆընընզտան կէլտիյինի սէօյլէտի վէ Պէրթի ալըպ կէօթիւրտի։

— (Թէյսիզ վէ հէյէճան իլէ) Նէրէյէ կէօթիւրէճէյինէ սէօյլէ՞մէտի մի։

—Սէօյլէմէ՛տի, տօղրուսը պէնտէ ֆագլա պիր շէյ սօրմաղա լուզում՝ կէօրմէտիմ, «ըրգընըզ» տէտիմ, օ տա եօգարը չըգտը։

— Պու արապաճըլարընը իսթանպիտէ էյիճէ կէօրտիւնի՞ զ մի։

— Էվվէ՛թ, չիմտի սիզի դարշըմտա կէօրտիւյիւմ ֆիպի։

— Պիրինճինին հագըզ ավտէն արապաճը օլտուղունտան էմի՞նմիսինիզ։

— Կէօրիւնիւշիւ էօյլէ իտի. ֆագաթ թէզքիրէսինի պաղմատըմ։

— Պու ատէմին էշրեալընը պանա թարիֆ իտէպիլի՞ր-միսինիզ։

— Պիրինճի արապաճը օրթա պօյլու պիր ատէմ օլուպ, սաչլարը հավուճ ըէնկինտէ վէ դաշլարըտա չոթըգ իտի. արդ սաբնտա՝ էօնիւ մատէն տիւյմէլի ուղուն պիր ըէտէնկօթ պուլունտուղու կիպի, պաշոնտաքի չապգատա մօմա պաթըրըլմըշ քէթէն պէգինտէն մամուլ պիր շէյ իտի։

— Թէչէքքիւր իտէրիմ մատամ, պու ատէմի պէն կէօնտէրմէտիյիմի էլպէթտէ անլայօրսունըզ. իմտի մատմազէլ

Պէրթին պաշլնա պիր ֆէլաքէթ կէլմիշ օլմասըն տէյի բէք դօրգըյօրում։

— Զէվալլը գըղճըղապ... ինշալլահ պիր շէյճիք եօգ տըր. ֆագաթ միսիս Ը՛ընէ տօղրու բօլիս մէրբէղինէ միւրաճաաթլա իմպարը ըէյֆիյէթ իթմէլիսինիզ։

— Սիզտէն թարիֆաթ թալէպինտէ պուլունուշըմ իշթէ պու հիքմէթէ մէպնի տիր. ա՜հ, զիղէմ մատամ, սիզէ պիր սէօզիւմ տահա վար...

— Սէօյլէյինիզ միսիս Ը՛ընէ։

— Պիլիրսինիզ ի՞ պու տիւրլիւ հայլէր վուղուինտէ հէր քէս պին տիւրլի իֆթիրալէրտէ պուլունուր. պին տիւրլիւ սէօզլէր սէօյլէնիր... պէօյլէ նամուսլը պիր ղըզըն ալէյհինտէ հէր քէս պիր կէօնա թէճավուզաթէ դալգըշըր. իշթէ պու սէպէպլէ շայէտ պիրիսի սիզէ մատմազէլ Պէրթին նէրէտէ օլտուղունը սօրաճաղ օլուրսա, լութֆէն պիր քէօյէ կիթտի սէյիվէրինիզ...

Ը՛ընէ Ա՛ույէն պուրատա սէօզէ խիթամ վէրիպ գաբուճը դատլնա վէտա իթտի. ան պէ ան թէզայիւտ իտէն պիր հիտաէթ ու ըչքըրապ իլէ քէնտիսինի ալըպ կէթիրմիշ օլան արապայա բոյրուգ օլարագ, նօթըր Տամ տը Ճան սօդաղընտան մուֆարէղաթ իթտի։

4

Գաբուճը գատըն թարաֆընտան Ը՛ընէյէ վէրիլէն մալիմաթտան հիչ պիր մանա չըգմայօր, հիչ պիր շէյ անլաշըլմայօր իտի։

Ծիլհազըգա պէօյլէ իսթիւնրէօյի պիր մալիմաթ ի-զէրինէ, Բարիզ կիպի օն պէշ պինի մութէճավուզ արապա-

ճը պուլուման պէօյուք պիր շէհիրսէ, պէօյլէ պիր ատէմ նա՞սըլ թէֆրիդ իտիլիր. նա՞սըլ էյէ կէշիրիլէպիլիր. պունդն իշին նէ՞ տիւշիւնմէյի, նէ՞ գարար վէրմէյի վէ նէ՞ եօլտա թէհարրիյաթտա պուլունմայը.

Ըլնէ Մուլէն, զէվալլը Պէրթէն քէմալի մէհարէթլէ գուրտուլմուշ պիր տուզաղա տիւշիւրիլմէսինի միւլահազա իտիլօր. վէ տիւշիւնտիւգճէ պու միւլահազայէ ղուվվէթ վէրիյօր իտի, յոքսա պէօյլէ պիր տուզաղ քիմսէ թարաֆրնատան թէրթիպ օլունապիլիր.

Մարինաճը տիւշիւնէ տիւշիւնէ, հէնուզ մահբէստէ պուլունտուղու էնանատէ պիր կիճէ իրի արզատաշ օլտուգլարը հաշտէ. Բայայ մէյտանընատաբի արարթըմանընա կիտիպ վէ իւզերինտէ «Ատալէթ» քէլիմէսի մուհարրէր պուլունան գարֆըն իշինատէյի վարազայը ալըպ, եէրինէ պիր թազըմ իսնատաթը ղարազքեարանէյի հավի տիկէր պիր վարազա վազ իտէն ատէմի, վէ պու քեազրտրն, Պէրթ թարաֆընատան նէ սուրէթլէ էյէ կէշիրիլտիյինէ տայիր օլան մէսէլէյի տէրիսաթը իյէ, պու միւտհիշ տարպէնին տէ պու ատէմ թարաֆընատան կէլտիյինէ գանատաթ հասրլ իթտի. լաքին պու ալչագ հէրիֆ քիմ իտի. պունդն իղիսի թաղընը նա՞սըլ պուլմայը, բոլիս իտարէսինէ՞ մի միւրաճաաթ իթմէյի....

Ըլնէ իշին պուտա միւմկիւնսիզ իտի. չիւնգի իշի բոլիսէ խապէր վէրսէ, պիր թազըմ իսթիճվապաթէ գալգըշըլաճաղը թապիյի իտի. օ սրրատա քէնտիսինէ այրտ օլմայան մուհիմ վէ միւտհիշ պիր սըրրը գըսմէն իֆշա իթմէք իզթիզա իտէճէք իտի.

Ըլնէ Մուլէն, կէնճ գըղըն վիճուտի օրթատան դալտրրըլմագ իսթէնիլտիյինէ տէ իհթիմալ վէրէմէյէրէք, մուվագգաթէն պիր նէրէ կէօթիւրիլուպ գարատըլտրղընա վէ պունընտա՝ նէթիմէնին թասավվուրաթրը գուվվէտէն ֆիլիլէ չրգարմասընա մէյտան վէրմէմէք էմէլինտէն իլերի կէլտիյինէ զահիպ օլույօր իտի.

Էլ հասրլ պիշարէ Ըլնէնին զիհնի թասավվուրտան թասավվուրա կէզէրէք բէրիշան պիր հալտ իլէն, պիր արարզ պիր կիճէ էվվէլ Ժան-Ժուտինին չալմրշ օլտուղու չրզտան իսթիրընա կէլտի. Պու չրզտանտա պանզա գայիմէլէրինէն մատէ պիր թազըմ մուհիմմ էվրաղ պուլունտուղունը, պիղղալթ միսթրէա տիգ Թուրէնէն իշիթմիշ օմաղրլա, պու քնազրտրար սայէսինտէ պէյրի պիր շէյ անպայապիլէճէյինի իւմիտ իթտի վէ հէման հայտուտրն իգամէթկեահընա կիթտի իսէ տէ, Ժան-Ժուտիյի օրատա պուլմատը.

Մի թէազրպէն գարտ ճը գատընա միրաճաաթ իթտի. անանէն տէ հայտուտրն օտաբընա կէլմէտիյինի, հիչ կէօրիւնմէտիյինի անլատը. պունտան սպաշդա գաբուճը գատրն, մէրգումրն կիճէ վազթը կէլմէք ատէթի օլտուղունը, արդա սոգաղա աշրլան վէ անախթարը եանընտա պուլունան գաբուտան կիրտիյինի քէնտիսինէ խապէր վէրտի.

Ըլնէ Մուլէն Նիհայէթ տէրէճէտէ մէյուս օլմաղա, նէ եօլտա հարարէթ իտէճէյինի շաշրմաղա վէ կէօպրէրի գարրամաղա պաշլատը. իշին սոնը նէրէյէ վարաճաղ վէ պարխուսուս Ժան-Ժուտիյի նէրէյտէ էյէ կէշիրիլտիճէք իտի. Օ սէֆիլ օ ալչագ մախսիղրն, էլինէ պու գատար բարա կէչէրէք, պիր տահա կէօրիւնմէմէք իղրէ ֆիրար իթմէմիշ օլտուղու. Նէ՞ մալիմ, Ղայրէթլի մաքինաճը տիւշիւնէ տիւշիւնէ չրլտրրաճաղ պիր հալէ կէլտի. Ֆազալթ ճէպրը նէֆս իլէ քէնտինին թօրլայարաղ.

— Խա՛յրը, խա՛յրը, մէյուս օլմաղա կէլմէզ, գէն պիւթիւն ղէմանրմի՛ վէ հայաթրմը մուզատտէս պիր վազիֆէ ուղուրընտա հասր իթտիմ, պու տաղրղատա ատալէթը Խուրհէյլ իսթինատ իտէրիմ. Լյճատպ իտէրսէ Բարիզտէ պուլունան մէյլիսանէլէրի քեամիլէն կէղեր տօլաշըրմ. Փիթլաղա Ժան Ժուտիյի պիր նէյսէ էյէ ֆէշիրրմ... Պէրթէ կէլինէճ, անը պուլմաղ իշին տէ քէնտիսինի հայաթը գա-

տար սէվմէ.բաէ օլան տոզ թոր Էմիլէն Լորիյոյա միրաճա-
ամի իտէր վէ անտէն մուամլէնէի թաւէպ իտէրիմ , տէյ-
բէք , հէման կէնճ թաղիպին իզ ամէմկնահրնա կիմի .

Էմիլէն կէճ վազբի իզ ամէմկնահրնա կէլտիկի հալտ
հէնուզ ույուլամամշ իտի . հալա կիճէ մուշահատ իմանի
հալէրի տուշինիր իտի . ասն բէլտէտ մէվզբյը թէմա-
շայէ վազ իտիլէն ոյունրն էյրաս էյլէտիկի թէէսիլտէ զա-
րիպ պիր սբրբ վէ շիպահէի պիր հալ հրաս էյլէյօր վէ Բընէ
Մուլէն իլէ Պէրմին , քէնտիսինտէն կիզլէտիրլէրի հարա-
քնամէ ինմիզալ իլէ , պու զարիպ սբրբրն հիպմէթինի
անլամաղա չալշրյօր իտի . Հէման պու սբրատտ խրտմէթ-
ճի գատրն ատաարնրն դաբուսբնը աշարաղ .

— Մուսիւ , ամուճանրզ կէլտի , տէմէսի իլէ , ֆէնճ
տոզթոր հայգրրարաղ .

— Ամուճամ Բիյէր մի , շաբրդ սէօյլէյինիզ պույուր-
ասունլար , տէսի .

Բիյէր Լորիյո , եիւզիւնտէ ալայիմի եէս ու քէտէր օր-
տուզու հալտէ օտանրն էշիյինատէ իսպամիր վիճուա իտինճէ .
Էմիլէն հէման նէգտինէ գօշուպ էյլէրինատէն սրգ ալաղ .

— Ամուճանրզրմ սէֆա կէլտինիզ . . . ֆաղամի նէ
վար , սիզէ նէ՞ օլտու , տէյտու սօրտու .

— Բէք ֆէնա , բէք ֆէնա . . .

— Խասթա՞մլասընրզ .

— Ա՜հ , քնաշրի էօյլէ պիր շէյ օլա՞ա իտի . . .

— Էյ նէ՞ վար . . . սիյմանրզ նիշի՞ն պու տէրլէճէ Բէ-
պէտիլ իմիշ .

— Նիշի՞ն մի , նիշի՞ն մի . . . ա՜հ պիլսէն , պիլսէն նէ-
լէ՞ր օլտու . . . պէնի պիր շաշրբ նէյրինէ գօյրպ ալաղամը
չալտրլար . . .

Էմիլէն հայրէթլէ Բիյէր Լորիյոնրն եիւզիւնէ պաղա
գալը . Իսմիլյար ալաղանը սէօպիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Էֆէնթ , եէնի եաբտրբտրզրմ 13 նօմէրօյը ալաղա-

մը իլէ պէյկիրմի . . . չալտրյար , տէյիպ , հիտաէթինատէն
ճանմուզլարրնը սրգրյար իտի .

— Էհ սէվգիլի ամուճանրզրմ , ալթրգ բէնտինիզի թոր-
յալրնրզտա վազասյը պանա հիրիսյէ իտինիզ .

Իհթիյար ալաղանը օ կիճէ ալաղասրնրն նէ սուրէթ-
լէ զայպ օլտու զանրը նաղլ իմիտի . Հէքրայէ նիհայէթ պու-
լունճա , տոզթոր .

— 13 նօմէրօյա ալաղանը պուլտրնմը , տէյտու սօրտու .

— Էվվէ՛թ , պու սապահ պէյլիք ախրրինտա պուլտուա-
պուլտուա ամա , նէ՞ հալտէ . պէյկիրին այաղլարը թու-
թուլմաշ , ալաղանրն տա հէման հէր թարաֆը չամուր ի-
չինտէ . հէյլէ պէն չու իսթիյար հալիմ իլէ պիթիրն կիճէ
այաղտա ֆէզիպ տօլաշտրմ , էն սոնրա ալաղասա պէյկիրի-
մէ սահիպ օլմաղ իչին օն պէշ ֆրրանգ վէրմէք լազրմ կէ-
լիյօր . . .

— Կէչմիշ օլտուն ամուճանրզրմ , պունրն ուճրնտա էօ-
լիմ եօզ ա .

— Էֆէնթ էօլիմ եօզ . . . ֆաղամի չիմտիրի հալտէ
պանա պէօյլուք պիր իշ աչտը , պէյրկ ալիրրը սրտրաղա եա-
գրն օլտուզու իչին սանա օղրայրզ պաշրմա կէլէն ֆէլաքէթի
նաղլ իմիմէք ալրդուսրնտա պուլունտու . ինսան տայիմա
տէրսինի սէօյլէտիրճէ պիր ալ ֆէլահրաները .

— Բէք էյի իմիմիչսինիզ ամուճանրզրմ . . . թաամը
պիրլիքտէ իմիսէք տահա գիյատէ մէմնուն օլուրսուն .

— Ֆու կիմ խասթախանէյէ կիմիմէյէճէ՞ քիմսին .

— Խա՞յրը , պու կիճէ ույգուսրզ զալաճաղրմնատա , տի-
բէրթօրա պու սապահ նէօվպէիմտէ պիր պաշզասրնը
պուլունտուրմասրնը բէճա իտէրէք իշին ալտրմ .

— Բէք ալա՞ , պու թէբրիֆինի քէմալի մէմնունիյէթլէ
զապուլ իտէրիմ . չինարի պէնիմտէ պու կիմ չալրշաճաղ
հալիմ եօզ . կիճէյի պիր խասթա եանտնտա՞ մը կէչիրտին .

— Խա՞յրը ամուճանրզրմ , պիր գիյաֆէթտէ իտիմ . . .

— Ոէնի քիւլխանի սէնի, ասիմ ըզ ղնյաֆէթլերե տէ կիտիյօրսուն հա՝ . . .

— Պէն պէօյլէ ճէմիյէթլէրի չօղլու դ սէվմէմ . Ֆագաթ տավէթ Պէրլին սօղ աղընտա իպ ամէթ իտէն պիր մի-չիթէրիմ թարաֆընտան վուգու պուլսուզու իշին ըէտտ իտէմէ-տիմ .

— Պէրլին սօղ աղը . . . ա՜հ , ա՜հ Պէրլին սօղ աղը էօյ-լէ՞ մի .

— Էվվէթ ամուճաճըզըմ . . . պու քէյֆիյէթ նէտէ՞ն . սէրէճէ հայրէթինիզի մուճիպ օլսույօր .

— Պանա ախուն ագշամ արդատայարբմուսան պիրինի նագլ իթտիւի բիւչիւք պիր հէբնայէյի իսթամ իտէ յօր . հէմմէ թամամ արապանին աշըրըլտըզը պիր գէմանտա . . .

— Պէրլին սօղ աղընա միւթաալիք պիր հէբնայէ՞ մի .

— Էվվէլ , իշին իշինտէ թանըտըզըմ պիր հանը՞մ վար .

— Թանըտըզըմ պիր հանը՞մ մը .

— Հանի չու ըէսիմլի մէտալէոնը արապամտա ռանթ-մուշ օլան աշիֆթէ .

— (Թիթրէր պիր ատա իլէ .) Մատամէլ Պէրթ Մոնս-թիյէ իշին մի . . .

— Թա՝ ֆէնտիմ .

— (Մուզթարբպանէ .) Պու ղըզա տայըր ատա նէ սէօյլէտիլէր .

— Բայալ մէյտանընտաբի խանէյ կիտիշի նէ մագատ-տէ մէպնի իսկ իշթէ անընն ալնը .

— (Թէլաշ իլէ սէօղիւնի ֆէսէրէր .) Մատամէլ Պէրթ հէր ճիհէթլէ մատում վէ նամուսը պիր ղըզ տըր . պունա գալթիյէն էմինիմ , պու պանա պէլատիրիլմիշ տիր .

— (Խաթնէղա իլէ .) Ա՜հ , ա՜հ , սանա մալիւմա՞թ մը վէրիյոր .

— Հէմ տէ չիւպհէյէ հաճէթ պըրակմայաճակ տու-ըէթատ .

— Պու մալիւմաթը վէրէն քի՞մ օլույօր , օ մինի մինի հանը՞մ մը .

— Էվվէթ ամուճաճըզըմ , Պէրթին նալան սէօյլէմէտի-յինէ գավի տէլիլլէր վար . . .

— Գատրնլար պիր տէյիլ , պինլէրճէ տէլիլ պուլսպի-լիրլեր . պու հալտէ սէնին ֆիքրինճէ պու ղըզըն Բօայալ մէյ-տանընտարի խանէյէ կիտիշի պիր թէլագղըյը աշըգանէ տէյիլ , էօյլէ՞ մի .

— Էվվէ՛թ ամուճաճըզըմ , մագատատ օ տէյիլ .

— Բէք կիւղել , ախուն ագշամ Եինէ արապայա բաքի-պէն պիր էֆէնտինին նանընա կիթմէսինէ նէ՞ տէյէճէքսի-նիզ , պուտա՞ մը նամուսա տէլիլ ատտ իտիլէճէք .

— (Հայրէթլէ .) Տիւն ագշամ մատմազէլ Պէրթի ալրպ կէօթիւրմիւշլէ՞ր մի .

— Էվվէ՛թ , էվվէ՛թ . Պէրլին սօղ աղընա կէօթիւրմիւշ-լեր . Զն նօմէրօյը խանէյէ .

5

Էթիյէն պիր ազ կէնիշճէ նէֆէս ալըպ , վիճտանէն էմ-նիյէթ վէ իսթիրահէթ հասըլ իթմէյէ պաշլայարագ .

— Պու արապաճրնրն քիմին թարաֆընտան կէօնտէրիլ-տիյինիտէ պիկիյ՞ըմուսընըզ . . .

— Բընէ Մուլէն նամընտա պիր ատէմ .

Տօղթօր , կիւյա նէֆսինէ խըթապ իտուպ , հայգըլա-բագ չու սէօզլէրի սէօյլէտի քի , ամուճասըտա իշիտիյօր ի-տի .

— Ալտանմայօր իմիշիմ , ան ըէրտէտէքի բօլլարը Պէրթ իլէ Բընէ իճրա իտէճէքլէրինի գալթէն թախմին իթմիշ ի-տիմ . . . .

Բիյեր Լօրիյօ պու սէօղէրի տինլէտիյի Լմնատէ հայրէթինտէն աղգրնը աչշպ գ-տրը. Նէկէնինին էօյլէ սարիթ պիր հալտէ պուլունատուղունը կէօրտիւքճէ հայրէթի պիր ղաթ տահա արթը-յօր վէ պիր շէյ անչտամայօր իտի. Նէ-հայէթի կիւլիւմսէյէրէք.

— Տէմէք օլույօր քի պու տիւն ադշամբի պաշամազտա՝ սէնճէ էհէմմիյէթսիզ պիր շէյ տիր, տէտի.

— Էվվէ՛թ ամուճաճըղըմ, սիղի նէմին իլէ թէէմին իտերիմ քի Պէրթ հէր ճիհէթլէ պանա լայըզ պիր ղըզ տըր. Թօպալ մէյսանլընատրի խանէսէ վուղուս պուլան ղիյարէթինտէն պահա իտէճէք, տիւն ադշամտա Պէրլին սօղաղը-նա կիտիշինին հիրմէթինի սիղէ պիլտիրէճէք օլուրսամ, հէր քէստէն էվվէլ սիղ ղանի օրաճաղ վէ հիքմէթ իտէճէքսինիզ քի, պիր թաղամ մնատամ վէ պիկինահ ինատալարը, հա-ըրպանթը զահիրմիյէրինէ պաղրպ իթհամէ ղալղըշըյօ-ըուզ.

— Ճիմարի պանա պունըն ատրլ սէպէպինի սէօյլէյէ-մէ՞զմիսին.

— Խայրը տամուճաճըղըմ, հէնուզ վաղթը տէյիլ տիր.

— Տէմէք օլուրքի իշին իշինատէ պիր սըրը վար.

— Էվվէ՛թ ամուճաճըղըմ, հէմատէ ֆամիլեսյա այիտ պիր սըրը. Ֆաղաթ սիղ միսթէրիհ օլունուղ, հաղրղաթ ղարիպէն մէյտանէ շրղաճաղ տըր.

— Էյնէր պու պաղոտ հաղղը իսէն հիշ պիր սէյէհէք ղալմայ. Ֆաղաթ . . .

Բիյեր Լօրիյօ սէօղինու իրմալ իտէմէտի, զիկա պու սըրատա իրմամէթճի ղատրն օտայա հիրէրէք.

— Մի՛սի՛, չիմանէ ղատար կէօրմէտիյիմ պիր ղաթ կէլիպ սիղինէ ղօնուշմաղ իսթէյօր, խանէնէն Ըրնէ Մուլէն օլտուղունը սիղէ խաղէր վէրմէյէճէք թէնպիհ իթմտի, տէմէսի իլէ. ամուճա իլէ Նէկէն պիր աղըզ հայդըրարաղ.

— Ըրնէ Մուլէն . . . տէտիլէր. պու նամըն նատ օրու-

նուշը հէր խրխինիսէ տիւշարը հայրէթ իթմիշ իտի, էթիյէն հէման խրտմէթճիյէ.

— Պու էֆէնտիյի շիմտի պուրայա կէթիրինիզ, տէտի.

Ըրնէ տէրհալ իշէրի կիրտի. կէնճ տօղթօր դայրէթի մաքինաճրնրն նիւդինատէրի թէպէատիւլաթը կէօրինճէ.

— Նէ՞ վար . . . պիր ֆէլաքէ՛թ մի զուհուր իթտի, տէ-յու հայդըրտըղընտա. սախթէ վէ քիլիխարճ ճէվապ օլարաղ.

— Էվվէթ, հէնուզ պու ֆէլաքէթին վիճուտինէտէ իհ-թիմալ վերէմէյօրում, ֆաղաթ վերէճէյիմ հէվատիս ֆէնա տըր, սիղտէն նասիհաթ վէ մուավէնէթ թալէպ իթմէք ի-յին կէլիյօրում, տէտի.

— Պիլիրսինիզ քի սիղտէն հիշ պիր շէյ տիրիպ իտէմէմ, նէ իսէ անօյլէյինիզ. (ամուճաճընը կէօսթէրէրէք) պու է-ֆէնտի պէնիմ ամուճամ տըր . . . քէնտիսի պէնիմ հէր իշի-մի պիլիր, հէր սիւրիւ էսրարըմա վաղըֆ տըր, հուզուրը-նա իսթէտիյինիզի սէօյլէյէպիլիրսինիզ.

Բիյեր Լօրիյօ, պու նէնի կէլէն զաթրն տրղղաթլա նիւ-զունէ պաղրյօր վէ նէզաքէթը թապէ մալիք, ինսանիյէթի ինանմամաղ այրրճա սէյամ վէրտիրտէն սոնրա, սէօզունէ տէվամ իտերէք.

— Մէսէլէ մատմազէլ Պէրթէ միւթէալիզ տիր, տէմէ-սի իլէ, կէնճ տօղթօր թէյզ իլէ.

— Խասթա՞ մը, տէյու սորտու.

— Խա՛յրը, խասթա տէյիլ, զայպ օլտու . . .

— (Հէյէճան իլէ հայդըրարաղ.) Ղա՛յպ մը օլտու . . .

— Էվվէթ.

— Միսթրէս տիգ Թուրէնին զիյաֆէթինտէ բոլընը իճ-բա իթտիրտէն սոնրա՞ մը զայպ օլտու.

— (Հայրէթլէ.) Բէնտիսինին օրայա կէլէճէյինի պիլի-յօ՞ր մը իտինիզ.

— Ղարիպ պիր սէպէպ պունը պանա պիլտիրմիշ տիր . . .

— Էվվէթ էոյլէ իսի. Ֆագաթ մասամագէլ Պէրլթ Պէրլին սօգաղընտաքի խանէտէ կէօրինմէտի. Ըէնտիսինի ա-ւլրպ կէթիրմէսինի կիւնտու զամէն պիր արապաճը.յա թէնպիհ իթմիշ իսիմ. Իշթէ նայրընլը պու արապաճը կէլիպ, սին ագշամ տիկէր պիր արապաճընին ֆէնտիսինտէն պէշ օն տա-գրգա էվվէլ Պէրլթի ալրպ կէօթիւրտիւյինիւ, վէ սօնրա մասամագէլի պիր տահա կէօրէն օլմատըգընը խապէր վէր-ամ.

Ըընէ, մէսէլէնին թաֆսիլամընա կիրիշէրէք գալիյնի փիրամէ մալիմ օլան ահվալի նազլ իթտի. Միյէր Լօրիյո պու հիքայէյի տինլէտիքճէ զիհնի ալթիսաթ օլույօր իսի, պիր արալրգ անսրզրն հայգրլարագ.

— Ա՛հ... Ֆագաթ... պէն իշի ըէք էյի անլամաղա պաշլատրմ. ֆիրարատրգրընրզ արապանրն նօմէրօսրընը պիրի-յօրմուսրընրզ, տէսի.

— Էվվէ՛թ, 766.

— Թա ֆէնտիսի, պու բօյը իճրա իտէն պէնիմ օ միւ-ֆէմմէլ արապամ, էվվէթ 13 նօմէրօյը արապամ օլտու զուն-նա չիւպհէ իտէմէյէճէյիմ...

— Նէ՞ տէյօրսունրզ ամա ճաճրզրմ, սիզին արապա հա՞

— Էվվէ՛թ, չիմտի սիզտէ կէօրիւպ անլայաճաղրընրզ, ի՞չ արգատաշ յօգատիթատա թատամ իտիյօր իտիք, պիր ա-բալրգ արզատաշլարրմուսան պիրի. Ըընէ Մուլէն թարաֆընտան մատմազէլ Պէրլթ Մանսթիյէյի այրպ Պէրլին սօգաշրնա կէօթիւրէճէյինի պէյան իլէ սօգաղա չրզտը վէ հէման չրգ-մասը իլէ թէքրար կէլմէսի պիր օլուպ արապանրն չալրընտը-զընը խապէր վէրսի. Չիմտի զրսա ագլրմճա տէմէք իսթէ-լիմ դի, մատմազէլի իշթէ պու վասէթա իլէ կէօթիւրտիւ-լէր.

Ըընէ. – Պէլլի էոյլէ տիր... Ֆագաթ պուտա պիր ֆար-զիյաթ տէմէք տիր. Ֆագաթ սիզ արապանրզը պուլտու-նրզ, տէյի՞լ մի.

— Էվվէ՛թ, ֆագաթ պէյկիրտէ արապատա պանա պիր մալիմաթ վէրէմէտի.

Ըընէ. – (Իմիտարանէ պիր ճիւրաթ իլէ.) Միսիս Լօրիյո. պէնչրի պիր մալիմաթ հասրլ իտիլէպիլիր.

— Նասրլ, նասրլ, էյլէնմէ՞ր մի իսթէյօրսունրզ.

— Խա՛յրը, ճիտտի սէօյլէյօրում, հայտե էվվել էմիրտէ մատմազէլ Պէրլթի սիզին արապայա պինտիրտիլէր էյէ-լիմ.

— Էվվէ՛թ, էոյլէ ֆարզ իտէլիմ.

— Էկէր հազրզաթ պու մէրրէզտէ իսէ, պիշարէյի նէ՞րէյէ. հա՞նկը սէմթէ կէօթիւրտիւրլէրինէ տայրը. արա-պանքզտա պապը նրշանէլէր կէօրիւլէմէյէճէյի նէ՞ մալիմ.

— (Հայրէթլէ պաշընը սալլայարագ.) Պէնտէ պու ֆիքրը իլէ արապամընն հէր թարաֆընա պագտրմ. Ֆագաթ պիր շէյ պուլամատրմ.

— Պէօյլէ պիրիկտէ օլարագ պիր տահա արասագ օլ-մա՞զ մը.

Էթիյէն. – (Մարինաճրընրն սէօզունի քէսէրէք.) Միսիս Ըընէ, անլայաճաղրընրզ մուհիմ պիր շէյ վար իսէ օ տա չու տրը. Պէրլթի գաշրրմագ իչին իսմինիզի նատ իթ-միշէր, թարաֆընրզտան կէլտիրէրինի սէօյլէմիշէր. Մատ-մազէլ Մանսթիյէյի, միսթրէս տիդ Թուրէնին գանաղընա ճէլպ իթմէք նիյէթինտէ պուլունտուղունրզա պիր պաշգա-սը վագրՔ մը իտի.

— Խա՛յրը, քիմէնին մալիմաթը էօգ իտի.

— Սիզ պու իրյանէթի քիմտէ՞ն մէմուլ իտիյօր վէ պու մէսէլէտէ քիմտէ՞ն շիւպհէլէնիյօրսունրզ.

— Շիւպհէ տէյիլ, պէնճէ գավի վէ նուֆուզրեար տիւշ-մէնլէրին վիճուտի մուհազագ տրը. գէնի հաբս իթտիրէն, մահքիմ իթմէյէ չալրշան սա անլէր տիր.

— (Հիտտէթ իլէ.) Պու տիւշմէնլէր նէ տէրէճէ նու-ֆուզրեար օլուրլարսա օլսունլար, սիզինլէ պիլ իթթիֆագ

քէնտիլերինի էլէ կէշիրիր վէ Պէրթի պիղէ իատէ իթմէլերի-նի մուսիրրանէ թալէպ իտէրիզ . . . ինչեարէ մուխալիֆէթէ գալդրշըրլարսա , բոլիսէ միւրաճաաթ իտէճէյիմիզի սէօյ-լէյէրէք թէհոտիտամամէ պուլունուրզ ։

— Մաէթթէէսիֆ խասէր վէրէյիմ քի , պու միւմքին տէյիլ տիր ։

— (Հայրէթլէ .) Միւմքին տէյի՞լ մի , Նիշի՞ն ։

— Զինքի իշին իշինտէ պիր սըրը վար քի պանա այիտ տէյիլ տիր . պունտան պաշգա Պէրթի իլէ պերապէր քէնտի-լերինէ գարշը միճատէլէյէ հագրրլանտրգրմրզ տիւշմէնլէ-րին քիմ օլտուգլարը պիղճէ մէճհուլ տրր ։ Պու իֆատէմին սիղճէ մուճիպի հայրէթ օլտուգունը անլայօրում . Ֆագաթ հագրգաթ պու մէրրէգտէ տիր . թէսատիֆ սայէտինտէ վէ սահա տոգրուսը սէվգը գատէրլէ մատմագէլ Պէրթի պու տիւշմէնի կէօրմիշ տիր , օ թանրնապիլիր . լարին իամինի իրիմիզտէ պիլմէյօրուզ . . .

— Միւտտայի ումումլէ միւրաճաաթի իտինիզ ։

— (Գաշրնը սալլայարագ .) Ճիմոթիի հայ հիւրմի ա-տալէթին իճրասը գապիլ սէյիլ տիր . սահա պիր վագրթ եայրնրզ օղրաշմագա . Նայրնրզ թէհարրիլամտէ պուլուն-մագա մէճպուրրմ . էյիմիզէ գավի իմարէլէր կէշիրտիյիմիզ կիւն գանուն միւրաճաաթլէ սէրէպիլէճէյիզ քի . «Մու-գատէմա պիր մասումին պաշրնը ճէլլատրն սաթրրը իլէ ուշուրտրնրզ . պու կիւն Պրունվայէ թասիպինին սասլ գա-թիլի քիմ օլտուգունը մէյտանա շրգարապիլէճէյիզ . ար-թրզ վազիֆէնիզի իյիա իտէրէք պիր պիշարէնին նամրնա սիրրիլն չէքէյի թէմիզլէյինիզ » . Իշթէ պու նէթիճէյէ վասել օլմագ իւզրէ պուլունույօրուզ գանն իտիյոր խոր-ֆագաթ խայրնպար . չէյին ան կիրպի գարանլրգտա պիրգի թէ-աղրպուէն խալի գալմայօրլար իմիշ ։ Պէրթի եանրմտա պու-լունմատրգճա սիղէ պիր չէյ սէյլէյէմէմ . սիղ քէնտիսինի սէվէյօրսունրզ . իմտի հէմման պիրլէշէրէք պիշարէյի արա-

յրպ պուլմաղա, ամուշմէնլէրին էլինտէն գուրթուլմաղա դայրէթ խոէլիմ . . .

— (Հայդրրարաղ .) Ա՛հ, պէն հաղրրրմ, անքն իշին եաշատրդրմ կիպի, անրն եօլունատա էօյմէյէ տէ հաղրրրմ.

Բիյէր Լօրիյօ . - (Ինչպէս պիր հէյլճան իլէ .) Իշթէ պէն ատ հաղրրրմ, սէօյլէյինիզ նէ՞ եարմաղ լազրմ կէլիյօր . . .

Լէթիյէն . - Խաթրրմա պիր շէյ կէլտի . տօսթլարրմտան նուֆուզքեար պիր զաթ վար, պու զաթը սիզ տէ թանրրրսընրզ . Հանրի Տրլաթուլ-Վօտիյօ տրր . Ամօզաթ օլտուզու ճիհէթլէ Ատիյէ տայիրկէլէրինին քեաֆիֆէսի քէնտիսի իշին սայիմա աշրզ տրր . պաղուստա մէճլիսի այան ազաբնտան պիր զաթը օղլու պուլունտուզու իշին, հէր նէյտէ սէօզիւնի նիւրիւտէպիր . քէնտիսինէ միրաճաաթ խտէրսէք . . .

Բիյէր Լօրիյօ . - (Ամօզինի քէսէրէք .) Ձաղ աթ նէ՞ եարապիլէճէք քսինիզ .

Ռընէ-Մուլէն . - Հանրի Տրլաթուլ-Վօտիյօտա իշին էսասարնա վազրզ օրամայաճաղը իշին . պիր կէօնա թէշէպպիւստէ պուլունամաղ .

Բիյէր Լօրիյօ . - Անլարրմ . . . անլարրմ միսիս Ռընէ . պու խուսուստա կէրէք ինդին իշին վէ ֆէրէք միսիս Հանրի իշին զապիլ օրմայան շէյի պէն եարապիլիրիմ . . .

Լէթիյէն . - Ամուճաճքզրմ, սիզ մի . . .

— Էվվէ՛թ, պէնիմ պու խուսուստա հէր տիրլի թէշէպպիւստէ պուլունմաղա սէլահիյէթիմ վար տրր . . . զիրա պիր աղ էվվէլ տէտիրիմ կիպի, Լէթիյէնին սէվմիշ օլտուզու պու կէնճ զրզը, պէնիմ արապամա պինտիրիպ զաչրրտրզլարնա ասիթրզ. չի պէհէմ եօզ տրր . պու. խայրնլար հէր գիմ խսէ քէնտիկէրինի պիր մէսուլիյէթէ տիշար իթմէմէք զորզուսը իլէ, սահիպլի պիր արապա պուլմաղա ճէսարէթ խտէմէմիշէր . . . կէլիպ պէնիմ 13 նամէրօյը արապամը ա-

շրրմբշլար. ֆմանֆ պու արապանը նէրէյէ կէօթիւրիւլտիյինի անլամադ իղթիզա իտէր . . .

Էթիյէն. - Ա՛հ, պու միւմբին օլսա . . .

— Էվվէթ միւմբին տիր. վագաա խապէր վերմէք իչին արապանը լիսանը եօգ տիր. ֆագաթ պունը անլամադ բօլիսին վագիֆէսի տիր.

Ռընէ. - Պու իւմիւտսէ պուլունմայընը՝ մուհիմմ պիր սէպէպ օլմատըգճա, պիր միւտտէթ ղայպ օլմուշ տա թէքրար էլէ կէչմիշ պիր արապա իչին, բօլիս ուղուն ուղատըյա թէհարրիյաթտէ պուլունամադ.

— Ա՛հ, սանչի պիր սէպէպ իչճատ իթմէք տէ կիւճ պիր շէյ մի տիր. ապապամրն էօնիւնտէ չի սանտրգ իչինտէ պիր բալթա պուլունտուղունը, էվ բալթանըն ճէպինտէ մուհիմմ էվրագըմ օլտուղունը իֆատէ իլէ պու բալթանըն յալընտրգընը իտտաա իտէրիմ՝.

Ռընէ. - (Մէմուէնիյէթլէ.) Իշթէ պու. ֆիքրը բէք նօլունտա տրը.

Ռիյէր Լօրիյո. - Պէն շիմտի կիտէր միւտտայի ումումիյէյ պիր արդու հալ թապտիմ իտէրիմ. Պէնի թէմամ սէքիղ սաաթ այագ իւղէրինտէ սօլաշտըրան հայտուտլար պագարըմ՝ պուլունո՞ւր մը պուլունմա՞գ մը.

Ռընէ. - Հէր շէյտէն էվվէլ պիր քէլրէ արապանըղը մուայէնէ իթմէք իսթէրիմ՝.

— Պու տա բէք գոլայ շէյ, արապա աշաղըտա պուլունույօր, շիմտի պէրապէր կիտէր պագարըղ.

6

Ռընէ, Ռիյէր Լօրիյո վէ Էթիյէն հէման աշաղը էնտիլէր. ֆիլ հագրգա 13 նօմէրօլը արապա պիր ատէմին նէզարէթի թահտընտա գալարրըմըն օ պէր պաշընտա պուլունույօր իսի. Իսթիյար արապաճը՝ արապանրն գաբուսընը աշըպ.

— Պագընըղ արապաճըղըմ նէ՞ բէրիշան պիր հայտ պուլունույօր, նասարգլարը տա չամուր իչինտէ, տէմէսի իլէ. մաքինաճը արապանրն իչինի նաղալը մուայէնէսէն կէչիրէրէք.

— Ֆիլ հագրգա՝ չէրիսլէր իւղէրինտէ չամուր լէքէլէրի վար. արապայա կիրէն ատէմին էվվէլճէ նայա նիւրիւտիյինի. չու տէօշէնմիշ հասըրտապի չամուր իղիտէ խապէր վերիյօր, տէտի.

Ռիյէր Լօրիյո. - Պըրա՛վօ, սիղ ըէր միւտապղիղ ատէմ՝ իմիշինիղ.

— Կէօրտիւյիմի սէօյլէյօրսմ, լաքին միսիս Լօրիյո. արթըգ պէնատէ զանն ու էֆբեարընընղա իշթիրաք իթմէյէ պաշլայաճաղըմ. էվվէլթ, մատմազել Պէրթ արապանընղա պինտիրիկերէք գաշըրրըմըշ տրը . . . հէր հալտէ պու արապաստա պիր գատըն օթուրմուշ տրը.

Էթիյէն. - (Թէյզէ իլէ) Պիր ֆրչանէ՝ մի պուլտունընը.

Ռընէ. - Պագընընը, սէյէրէք, զոնէք բիւչիւք պիր շէյ կէօսթէրտի.

Ռիյէր Լօրիյո տրգդաթլա պագտրգտան սօնրա.

— Պու . . . պու քիւչիւք պիր տիւյմէ . . . հէմ իրէրի. պու տիւյմէ գասրը բօթինինտէն տիւշմիշ, հիչ շիպհէ եօգ դի պու ղայպ օլան գըզճըղազն տրը, տէտի.

Ռընէ. - Իշթէ օ գըզճըղազ շուրայա, սաղ ճիհէթթէ օ-

թուրմուշ . . . պագինքդ. Ինքնէի հասրիրն ο ճիհէթինան չօգլեգ շամուր նօգ . . . օտասրնտան չլդ տրդ տան սանրա եիրի տիւլմէյէրէր հէման տրապայա պինտիրիմիշ.

Բիյէր Լօրիյո . - Ա՛հ , բէր տօղրու .

Էթիյէն . - (Մուայէնէյէ տէվամ իտէրէր .) Գու խայրնլար էրի վիշի իմիշլէր . զէվայը շօճուգու մու հաֆաղա ալթընտա պուլունտուրմաղ իչին պիրիսի ատապատա դալմիշ.

Ռընէ . Եասարդլարը դալտրրտաղ ալթընտա վիշիր գրթատա պէշ բարչա քնաղրտ պուլոու . պուտա Պէրթին պիր արալրդ ավա ճընտա թութտուդտան սանրա էլինտէն պրրտաղտրդը քնապրտալտա պէնդէյօր իտի . Բիյէր Լօրիյո .

— Գունլարտա տրապանրն նամէրտաբ նաղրլը տրր . ο կիւն սապահլայրն Եարրմ տուղինա գատար պուրայա գայմուշ իտիմ. տէտի .

Ռընէ . - Պիր թանէսի նօգ .

Բիյէր Լօրիյո . - Գուտա պէնճէ մու ճիպի հայրէթ տիր .

Էթիյէն . - Գու սուրէթլէ նէ Եարտաճաղրմիդր չաշրրտաճաղրդ. պու չէյլէր պիրճէ նէ Եօրտա թահարրիյամէ պայրամաղ լազրմ կէլճէյինի թային իմիմէդ . հէր չէյտէն էվվէլ պիրճէ լազրմ օրանտա պու տրր .

Ռընէ . - Բէր տօղրու , տրապանրն իչինտէ պու մէսէլէյէ տայրր պիր չէյ անլայամատրդ . պէրի պունը տրշարտան գէշթ իտէր անլայրդ .

Ռընէ , ատապանրն գտրու տրնը դարայրդ թէքրլէյրէրի մուայէնէյէ պտշլատրդ . թէքրլէյրեր գնտամիլէն սարրմթրրաղ վէ Եարրշդան պիր չատուր իլէ միլիմնա պուլունտուրր իտի . մարինտաճը սէօզլունէ տէվամ իտէրէր .

— Արապա Բարիզտէն տրշտրր չրդմրշ . պունրն իչին ատա շիպէյէ մահնչ նօգ . . . միլիթաղ լրպէն պալչրդ կիպի պիր Եօրա սարմրշ. տէտի .

Բիյէր Լօրիյո . - Էվվէլթ , տրապա Բարիզտէն տրշարը

չը գմրշ, չիւնչի Մօնմարթրը, Էրլաշէդ, Մէնիլմոնթան թարաֆլարընին համուրը պէօյլէ տիր։

Ընէ. — Թէքյար ապապանընգը նէ՛րէտէ պուլտունընդ։

— Բաբէ ըրխատըմընտա։

— Սաաթ գաչտա՞։

— Եարը կիհէյի եարըմ սաաթ կէշիյօր իսի, պէյկիր տէ բէք եօրկուն իսի։

— Ապապանընդըն զայպ օլաուգունը սաաթ գաչտա՞ խապէր ալտընընդ։

— Սաաթ օնտան պիր գաչ տապըդա էվվէլ։

— Տէմէք օլույօր քի, պու սաաթլա ապապանընգըն Բաբէ ըրխթըմը իւզէրինտէ պուլունտուղու սաաթ պէյնինտէ, իրի պուչուգ սաաթ մուրուր իթմիշ։

— Էվվէ՛լթ, պիր շէյ տահա վար քի պունա տա պիր մանա վէրէմէտիմ։ Դարագ օլ չավուշրընդն իֆատէսինէ նազարէն, ապապայը պուլտուդլարը էսնատէ պէյկիրին պաշընտա եէմ թօրպասը վար իմիշ...

— Պու, իշի քիմսէյլէ սէզտիրմէմէք իշին տիր։ ապապայը թէքրար Սէն նէհրի սահիլինէ կէթիրմիշլէր վէ կիւյա չէնտիլինտէն օլուպ կէլմի, գանն իթտիրմէք խիւլեասը իլէ հայվանընն պաշընա եէմ թօրպասը թապմըշլար, խապլիս հէրիֆլէր պու սուրէթլէ իզէրինի պէլլիսիզ իթմէք իսթէմիշլէր։

Էթիէն. — Էվվէ՛լթ, էօյլէ օլմադ լազըմ կէլիր։

Ռիյէր Լօրիյօ. — Ա՜հ, պիղիմ մէնտ Ընէ ըէք դուրնաղ, ըէք շէյթան շէյ տիր...

Ընէ. — Ճիմտի թէտրդոմթըմընը խիւլասա իտէլիմ, ապապայը Բաբէ ըրխթըմընա կէթիրմէք իշին Բարիզ մահալլէրինի տօպաշմատըգլարըտա բէք գօլայ անդաշընընյօր... Էվվէ՛լթ, ապապա Գէրա, Վէնսան, Մօնթրօվիլ ճիհէթլէրինտէն սէվգ իտիլմիշ օլմասը տահա զիյատէ աղլէ եազընն կէօրիւնիյօր, չիւնչի օ սէմթին շամուրը պու ըէնկտէ վէ պէօյլէ

պալչեգ տրը. պինաէն ալէյհ պիր թահալրիյաթէ Մանթ. բօվիլ թարիգինտէն պաշլամալը.յըլ։

Էթիյէն. - Էֆէնտիմ, տրոպա կէշիտէ օղլամրշ իսկ, պէյ-լիք անպարը մէմուրլարը պէլգի Նօմէրօյը ֆէօրմիշլէր տիր։

Ըրնէ. - (Արապանը էթրաֆընտա տօլաշարաղ) Թա-լիյիմիզ պունա տա միւսաատէ իթմէյօր։

— Նէ՞ տէյօրսունըզ։

— Հայտուտալար պունու տա տիւշինմիւշէր. պաղը-նըզ...

Ըրնէ բարմադը իլէ Նօմէրօնըն էթրաֆընտա բէյտա օ-լան պէյաղ լէքէլէրի կէօսթէրէրէք.

—Նօմէրօնըն իւզէրինէ քեաղիտ եաբրշտրրմրշլար. պու-լէքէլէր՝ իւզէրինտէ գուրումուշ օլան ղամպտան հասրլ օ-լան լէքէլէր տիր, տէտի։

Ինէր Լօրիյօ. - (Հայգրրարաղ) Ա՜հ... ա՜հ խայրը-լա՛ր, հայտո՛ւտալար... ճանիկ՛ր։ ահ պիր բէրրէ էյէ կէ-շիրմիշ օլսա իտիմ...

Էթիյէն. - Շիմտի նէյէ՞ դարար վէրտինիզ մի սիս. Ըր-նէ. էվվլ էմիրտէ շունը տիւշինինիզ.բի, պէյհուտէ վա-գըթ կէշիրմիշէք զէման տէյիլ տիր. Պէրմին դարանլը դարտրդը մահրէատէ մուղթարրը պիր հալտէ պարդրրը չը-ղըրարաղ, պիզտէն իսթիմանատ իթտիյինի տիւշինտիրճէ չէլրրտանտաղմ դանն իտիյօրուս։

Ինէր Լօրիյօ. - Շիմտի դօշարաղ կիտէրիմ. օ բօթին տիւյմէօթի լութֆէն պանա վէրինիզ։

Ըրնէ. - (Տիւյմէյի վէրէրէք.) Ալթը.դ. պէնտէ Պէրմին սօգաղընտարի դօնարդա կիտէյօրուս. իլրտամէթիմէն իս-թէֆա իթտիյիմի մեսթրէս տիգ Թուդրէնէ խապէր վէրմէլի-յիմ... [illegible] դալմադա գալթէն իհթի-յաճրմ վար տրը. Ֆաղաթ դօնարդնտան այրրրմադյա պու-դատրնըն հարարեմթընը վէ նէ հալ բէտ իմտիյինի տէ պիր գէման նաղարը տրգ գալթան այրրմայաճաղրմ։

Էթիլէն. — Պէնտէ պօշ տուրմաղրդ չալըշաճաղըմ, սիղի նէ գէման վէ նէրէտէ գէտրէգնէճէյիմ.

— Պէն հէր ադշամ եանրնըդա կէլիրիմ.

— Հայա Բօայալ մէյտանընտա՞ մը իդամէթ իտիյօրսունըզ.

— Էվվէթ, Փադաթ թէպտիլի մէգնան իտէճէյիմ, ճէնի իդամէթկեահրմըտա պու ադշամ սիղէ պէլիրիմ, էյ սոնրա...

Բընէ, տօսթանէ տուրէթտէ ամանճա իլէ եէկէնինին էլէրինի սրդարագ մուֆարէգաթ իթտիյի կիպի. Միյէր Լօրիյատա Էթիլէն իլէ պէրապէր պիր ադ թաամ իլէկտրէտէն սոնրա, ատլիյէ նէզարէթինէ միւրաճաաթ իթտի.

* * *

Միսթրէս տիդ Թուրէն, եօրկունլուդտան վէ ալէխուսուս կիճէրի օ ամէհշէթլի մէնզարէսինին իյրաս իլէտիլի հէյէճան ու թէէսիրտէն պիր ապիթին մէճալսրդ գալրդ պիր գաչ սաաթ ույուեապիմիշ իսէ տէ, պու ույգու էանաաընտա վիճուտի աթէշլէր իյնամէ գալմիշ վէ պիր թագըմ տէհշէթամիդ բուլայէր իլէ սապահա գատար մուզթարրդ օլմուշ իտի.

Սապահլէյին սաաթ տօզ ուզտա ույանտը, աճէլէ իլէ էլպիսէսինի կիյինտի վէ եալրնըզ պաշընա գօնադտան չըգտը. Էսկի աշիֆթէնին պէօյլէ էլբէնտէն սօգադա չըգմազտան մազսատը, տիւգ Տըրաթուր-Վօտիյօյը կէօրմէք իտի. մուգատուէմա Ժան-Ժուտի իլէ շէրիր օլտուդլարը կիպի, պու ամֆաբի սրրդաթտա տախի տիւդ ճէնապէրինին, երինէ մէրդում իլէ իշթիրսաբ իթտիյինէ գահիպ օլույօր իտի.

Դըլօտիյանընը գալպինտէ կիղէնէն չիտաէթ վէ տուտագլարընտա կէօրիւնէն թէհսիս, հէր շէյի կէօզէ գէտտիկտինի խասէր վէրիյօր իտի. մազսատը Ֆրրէտերիգ Գէրարընը մասրէսինի աշագը ալմազ վէ տիւդ ճէնապէրինի խ-

թէտիլի կիպի բէնշէսինէ կէշիրմէք իտի։

Միսթրէս ամիդ Թուրէն նայա օլարադ. Սէն Լաղալ մէվ-գըրնա կիտիպ, օրատա սատաթ հիսապը իլէ պիր արտապա քիրալատը վէ հէման տիզին իդ ամէթկեահը օլան Սէն Մարսէլ սոգաղընա վի թէվէճճի հէն հարարէթ էմրինի վէրտի, եոլտա կիտէր իրէն քէնտի քէնտինէ։

— Պու զիյարէթիմէն խատիրատար օլմատըգը իշին գարուլա էնիպ թէնպիհաթատա պուլունմադ տիզին խաթրընա պիլէ կէլմէյէճէք տիր. զաթէն թէշէպպիւսիմէ քիմսէ մանի օլամադ... արթըգ եատաղըտա, թէնպիհաթըտա տինլէյէմէմ... տէյօր իտի։

Դըլօտիյայը գարիպէն էսկի աչըգընընը նատընատա պուլաճաղըմըզատան, շիմտի նադարըմըզը պիր ոչ իլէրիյէ ատթֆ իտէճէյիզ։

Միսիս Տըլաթուր-Վատիյա Թէֆիքատէն այրըլտըգտան սոնրա, մատտի վէ մանէվի հէր տիւրլի գուվվէթտէն մահրում վէ ատէթա եարը էօլիս կիպի պիր հալտէ իդ ամէթկեահընա կէլմիշ իտի։

Օղուրանդաղըմըզդան տէրիսաթը պույուրլաճագլարը վէճհ իլէ Դարաօլէրի թէրէսինատէի թէէսիրատթը, Պէրլին սոգաղընատի հէյէճանը հալլէրատէն բէք տէ կէրի գալմայօր իտի։

Տիզ ճէնապլէրի բէք պէյհուտէ եատթատա ամբարատույումադ խաթէտի. կիճէքի միւտհիշ վադատանընը խաթրատթը միւտհիշէտ, միւթթատրլ գիհնինի թըրմալայօր իտի. վիճուտինատէքի գանընն, օլանճա հէրարէթի իլէ ճէվէլանը, քէնտիսինի հիւմմա նէօվպէթինէ թութուլմուշ կիպի պիր հալտէ պուլունտուրյայր իտի։

Ընչագ էյինէ օլատուգու հալտէ հիւճիւմ իտիշի, միւթէատրպէն եանկընընը գուհուրի իլէ պաշլայան տէհշէթլի ֆանֆիա, պիր տագրդա կէօզինիւն էօնիւնատէն կիթմէյօր վէ իրմիրնատ էյլէտիկի պու միւտհիշ ճինայէթի տիւշինտիւքճէ, պաշլատան այաղա գատար թիթրէյօր իտի։

7

Ժօրժ, պիր զէմանատէն պէրի էլինատէ էսիր օլատուգու թէֆէրին նատիհաթլարընա թէֆիքէ հարարէթլէ վէ քէնտի գիյիմինէճէ, տիւշմէնլիքինատէն եալընդրդ պիր թանէ գարմըշ գան Դըլօտիյանընն արզուսը իւզրէ. Հանրիկի Օլիվիյա իլէ էվլէնատրմէյէ քէնտիսինէճէ գորքինէն գարար վէրմիշ իտի. Ֆագաթի նամարդ իտուպատա Հանրիկի մէրամ անլատապիկճէյինի, Դէ՞ տուրէթլէ տէյիզ անլընընն մուվաֆֆագ աթքընը ճէլպ իտէճէյինի տիւշինէյօր իտի։

Տիւգ էրթէսի կիւնիւ, եանի օ կիւն էօյլէյէ ատգրու Դըլօտիյայա ճէվապ վէրէճէյինի վատ իրմիշ իտի. հալ պուքի պիր ադ վադրթ գաղանմադ լազըմ կէլիյօր իտի. Հէր քէս քէնտիսինի թաշլատա գանն իտիյօր իտի. պինանէն ալէյհ պիր գաչ սատաթ գարֆընտա գօնաղընտա իսպաթը վիճուտ իրմէք. գօնաղընա կիրէր կիրմէգ օղլունա, վադթը իլէ քէնտիսինին արզուսը միճիպինէճ գարարլաչտըրըրան պիր իդտիվաճըն ֆէսիսինէ տայրը սէօղ աչմադըրդը, բէք մինասիպէթսիզ օլաճաղընը տիւշինտի։

Գու միւլահաղաթ իլէ պիր պէհանէ պուլուպ էսկի մէթրէսինի, պիր ադ տահա սապը ու իրթիզարտէ պուլունտըրմագտան պաշդա չալէ օլամայաճաղընը տիւշինտիւ, վէ պունընն իշին տէ միւլաղաթտան էվվէլ թահրիրէն պէյանը հալ ու իրթիզարէ հազըրլանտը վէ քէնտի քէնտինէ։

— Տիւն քէնտիսինէ նիւզ պին ֆրանգ վէրտիմ, իշմէ պու հիւնանի մուամէլէմ քէնտիսինի պիր միւտէթ տահա սապը իրթմէյէ մէճպուր իտէճէք տիր, տէյէրէք, այագա գալգտը, նադրիանէնին էօնիւնատէ օմիուրպ ամիտէքի մէթթուպը եապտը։

« Սէվկիլի մասամբ.

« Տիւնբի կիւն սիղինէ գօնուշմադ չէրէֆինէ նայիլ օ-
լան զաթ , սէյնինիզոտ ճէրէյան իտէն մուհիմմ պիր մէ-
սէլէյէ սայլը , շու մէքթուպը եազըպ հուզուրընըզա թագ-
տիմ իլմէյի պէնատէնիզէ իհալէ իլմտի .

« Արզունըզա մուվաֆըզ սուրէթտէ պիր ճէվապէ ինթի-
զար պույուրմադա իմիշանիզ . Ֆազաթ եինէ սիղճէ մա-
լում օլան պազը սէպէպլէրէ մէպնի , օ ճէվապը մուվաֆըզ
պու կիւն վէրիլէմէյէճէք տիր .

« Զօղտան վէրիլմիշ պիր իղտիմաճ գարարընընն , ճէպ
իսթիմալի իլէ պիրանէն պիրէ զաթ օլամայաճաղընը , էյպէթ
սիզոտ թագտիր պույուրուրսընըզ , պու պապատ զայէթ ա-
գիլանէ հարարէթ իլմէք իգթիզա իտիյօր . տիպլօմաթճա-
սընա պազը մուամէլաթ իլէ պու արզունընն մաթլուպէ մու-
ֆոֆըզ — ըէթտէ հասըլ օլաճաղընա իմիտ պէրբէմալ տրը .

« Ամ խուսուստա սիղճէ հայրէթէ վէ մէրազա ասլա
լուզում եօգ տրը . . . արզունըզընն հուսուլէ կէլմէսի իչին
չայրշմադա օլտուզումա ասլա շիպհէ իլմէյինիզ . զարի-
պէն պիր զիյարէթէ ինթիզար իտինիզ .

« ՖԷՐԻՏՏԷՐԻԳ ՊԷՐԱՐ »

Տիւգ հէնասլէրի , իշպու մէքթուպը զարֆա զօյտուզու
էսնատէ սօղադտա պիր արապա կիւրիւլթիսի իշիտիլտի .
արապա թամամ խանէնին էօնիւնէ կէլինճէ տուրատա . Տիւ-
սաաթա պագըպ մըրըլտանարադ .

— Հէնուզ սաաթ սնա կէլմէմիշ . . . պու միւթլագա
թէֆէր տիր , տէտիքտէն սոնրա , մէքթուպ զարֆընընն ի-
զէրինէ « Միսթրէս տիգ Թուրէն , Պէրլին սօղաղը Նօմէրօ
24 » տէյու եազոր .

Պու սրրատա իմիսալինտէրի օտանընն չընկըրադ սէսի
իշիտիլտի . տիւգ թէմամ գոչուսը աշմաղա տավրանըպ տա

զէմպէրէյի գալտըրտըղը էսնատէ . քէմալի հայրէթէ պիր
ֆէրնատ գօբարարադ իրի ատըմ կէրի չէքիլտի . Դրլօտիյա
վարնի օտանընն էշիյինտէ պուլունույօր , սաբ սարը քէսիլ-
միշ օլան չէհրէսի նէֆրէթ ու հիտտէթինին ֆէզգէլատէլի-
յինի իյմա իտիյօր իտի .

Տիւգ , պու տէհշէթլի տիւշմէնին թէհտիտ ու զագա-
պէ տէյտէթ իտէճէք պիր սուրէթտէ պագըշը , եըլտըրըմ
կիպի քէնտինէ թէէսիր իլմիշ վէ հիւզի սապսարը քէսիլ-
միշ իտի .

Դրլօտիյա գարուլը գարայարադ իրի ատըմ տահա ի-
լերլէսի . մահչիյանէ պիր իսթիհզա իլէ կիւլիւմսէյէրէք .

— Էք կիւզել թագտիր իլմիշիմ , պէօյլէ մէճհուլ
պիր սէմթտէ , պէօյլէ բիս պիր խանէտէ իզամէթ իտէն
Ֆըրէտէրիգ Պէյար Նամընտաքի մասլահաթկիւզար , մէճլիսի
այան ազասընտան ասալէթլի տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօ ճէ-
նապէրինտէն պաշգա պիր քիմսէ տէյիլ տիր , տէտի .

Տիւգ պիր ճէվապ վէրմէտի , սարխօշ կիպի իրի եանը-
նա սալանըյօր իտի . չէհրէսի մօրարտը , սաչլարընն քէօբ-
լերինտէն չըզան իրի իրի վէ սօուզ թէր թանէլէրի եանագ-
լարընա սօղրու ազմագտա վէ էլլէրի եարբադ կիպի թիթ-
րէմէյտէ իտի .

Ժօրժըն պու հալի , միսթրէս տիգ Թուրէնին ճիւրաթը-
նը պիր զաթ տահա արթըրտը . հէման իւզէրինէ հիւճիւմ
իտէրճէսինէ իլերլէյէրէք .

— Պէնիտէ ալտաթմադ սէվտասընտա պուլունույօր-
սունըզ հա . . . թէհտիսաթըմտան խէլաս օլմադ իշին պէ-
նի ճիվպ պիր հալտէ պուլունտըրմադ իսթէյօրսունըզ Էօյլէ
մի , տէյու հայգըրմասը իլէ , Ժօրժ բէք կիւճ իշիտիլէպի-
լէճէք պիր սէտա իլէ .

— Պանա պու սէօզլէրի սէօյլէմէկ նէտէն իյճապ ի-
տիյօր . Ֆըրէտէրիգ Պէյար Նամը իլէ պէօյլէ կիզլէնապիլիր
իշին մի . . . տէտի .

— Տիգ Տրյաթուր Վասիլ ճէնապլէրինին պիր մասալահաթկիւզար սրֆաթրյրա ֆիզէնէրէք, էճաատրնա մախասուս գօնաղը վէ տարաթ ու իհթիշամը թէրը իլէ, պէօյլէ բիս պիր նէրտէ իսթիլյարը իպ ամէթ իթմէսինտէքի հիքմէթի, պէրդի տէ թէնէզիւլ խոտ պ պանա պիլոտիսմէյլէճէքսինիզ տիր . . .

— Պէնչէ կիզէնիշիմ սիղճէ մուճիպի էնտիշէ պիր շէյ տէյիլ զանն իտէրիմ . . .

— Ծագաթ սէպէպ նէ՞, պու հալ նէտէն նէշաթ իտիյօր . . .

— Նագրնտա Բարիզէ կէլէճէյինիզտէն խապէրտար իտիմ, նէ մէշրէպտէ, նէ ախպաղտա պուլունտուրնուզ տա զամէն մայիսմիմ տիր. կէլիր կէլմէզ պիր թագրմ մէճնունանէ թէշէպպիսսաթէ գայգրշրրսբնրզ միթալասբնտա պուլունտում . . .

— Տէմէք քի պէնտէն գօրգ տունրզ.

— Պունը ինքնար իտէմէմ.

— Ճիմտի արթրզ գօրգ մայօրմուսբնրզ.

— Արթրզ. սիզտէն նիշին գօրգայրմ. թէքրիֆինիզի գապուլէ հազրը տէյիմիրիմ. Տիւն իհթիյաճրնրզտան պահս իտէր իթմէզ սիզ նիւզ պին ֆրանգ վէրմէտիմ մի. Քէրիմէնիզին օղլում իլէ իպտիմաճը մէսէլէսինէ կէլինճէ, պու մէսէլէյէ տայիր տիւն վաս իթտիյիմ ճէվապը պու կիւն վէրէմէյէճէյիմ իյին իշթէ պիր մէքթուպ եազտրմ . . .

— Պանա՞ մը մէքթուպ եազտրնրզ.

— Էվվէլ, իշթէ մէքթուպ.

Ժօրժ մէքթուպը գարֆտան չրգարտը. Մէրգում, պու էնտատ պիր ազ տիշինմէյէ մէյտան պուլաագ, պիր տէրէճէյէ գատար քէնտինի թօրլատը. Դրյօտիյա իսէ, ժօրժը պու թավրրնը իսթիհզայա համլ իթտի. պինանէն ալէյհ գաշյարրնը չաթրպ.

— Պանա նէ՞ եազմագ. խսթէտինիզ, տէյէրէք, ժօր-

ժը քէնտիսինէ ուղաթտրը վէ ոգույանարրմրզրն մալիմ մը օլտուղու մէքթուպը օգուտայա պաշլայրպ պիթիրինճէ, տիւղ ճէնապլէրի.

— Կէօրիւյօրսունրզ նա . . . սէօղլէրիմ ապրէ նագրն վէ թապիի տիր, տէտիլինտէ. Դրյօտիյա ապիմ պիր հիտտէթ ու շիտտէթ իլէ.

— Իսթիհզա, պանա գարշը տա իսթիհզա, էօյլէ մի. պու սախթէ նալթագրրյար պէյհուտէ տիր. տիւղի կիւն պէն սէոդրերիթիի մուսիրրանէ բէտտա իտէր իրէն, ութանմագ սրզրն ինբնարէ գայգրշտրնրզ, նիհայէթ օղլունուզ իլէ գօնուշաճաղրնրզը սէօյլէտինիզ. օղլունրզ իսէ սիզի սէյահաթտէ զանն իտէյօր. Ֆրրէտէրիգ Պէյնար ատէնիյէն զամրը, քէնտի բէտէրի օյտուղունը պիլմէյօր . . . ատէյինճէ, ժօրժ հայրէթ իյէ.

— Պունը սիզէ չիմ սէօյլէտի, տէտի.

— Պիզզաթ օղլունրզ.

— Քէնտիսինի նէրէ՞տէ կէօրսունիզ.

— Գօնաղրմտա վէրիյէն գիյաֆէթտէ օտտա մէվճուտ իտի. ֆաղաթ շիմտի անրն սրրասը տէյիլ, սիզտէն պահս իտէյիմ. Տիւն պէնի ալտաթմագ իսթէտիյինիզ կիպի պու կիւն տէ նալան սէօյլէյօրսունրզ. սուրէթա ապրէ նագրն կէօրիւնէն պու սէօղլէր պիւթիւն տէսիսէ տիր. իշթէ սիզէ պիր տահա սէօյլէյօրում, պէն՝ ալտատապիլէճէյինիզ ինսանլարտան տէյիլիմ.

Ժօրժ, Դրյօտիյանրն հազրգաթը հալտէ պու սէօղլէրի պիր հիքմէթէ մէպնի սէօյլէտիյինէ վազրֆ օղմատրզրնտան քէմալի հայրէթլէ տինլէյօր իտի. պատէհու մրրրյտանալագ շէօյլէ ճէվապ վէրտի.

— Պու սէօղլէրինիզտէն հիչ պիր շէյ անլամայօրում, սիզի ալտաթմագտա պէնճէ նէ՞ ֆայիտէ վար. պայիսի ֆէլարէթիմ օլան էվրազրն էլիմէ թէսլիմի, պու իպտիմաճ մէսէլէսինին ալզունրզա մուվաֆրզ. սուրէթտէ պաշա չրգամա-

սրնա մի թէվագրի տէյ՛լ մի . պուն՝ա շայրշմագ քէնտի մէնֆաաթրնա խրամէթ տէյ՛լ մի . սէօյլէյինիզ մատա՛մ , պուն՝ա տա պիր ճէվապ վէրինիզ պաղարմ . . .

Դրլօտիյա պու սէօզլէրի տէ խաթիրգարէ հոմ իտուպ տահա զիյատէ հիտուէթլէնտի վէ հայդըրարագ .

— Սիզէ վէրէճէյիմ ճէվապ չու տրը . սիզ ըէք նամուսըզ վէ ալշագ պիր մախլուգ սրնրզ . ատէպսիզլիր վէ ալշագլըզըն հէր տիրլիսի սիզոէ մէվճուտ տրը . մուգատէմա պիր ճառի իտինիզ , շիմտիտէ խրլարզ նամրնը թագընտըրզ , տէյինճէ , ժամ , էսկի մէթրէսինին ազլընա խըֆֆէթ կէթիրտիյինէ զահիպ օլարազ .

— Խրրսը՛զ մը . . . ատյու ընբէլէտի . Դրլօտիյա իսէ սէօզիւնէ տէվամ իլէ .

— Նախօտ պիր խրրսըզ իլէ իշթիրաք իմթինիզ գի , պու տա օ տէմէգ տիր . էլիմտէ գամի պիր սիլահ օլան գեաղրտալար . . . պիրատէրինիզին վասիյէթնամէսի , Գօրթիսէլլինէն մագպուպ սէնէտի , վէ . . .

Դրլօտիյա սէօզիւնի իրմալ իտէմէտի . սիւգ ճէնապլէրի քէմալի տէհշէթլէ թիմրէյէրէք վէ քէբրէյլէրէք .

— Էյ պու քեապլրտալար . . . ատյու հայդըրտը .

— Պունլարը քեամիլէն աշրրթտընըզ .

— Պէ՛ն . . . պէ՛ն մի .

— Ալշա՛գ , էվվէթ սիզ . . .

— Ինքն վասէթասը իլէ .

— Նիլմի սէնէ էվվէլ հէսապընրգա օլարագ նէօյլի քէօրրիւսինտէ իյգայի ճինայէթ իտէն ատէմ վասէթասը իլէ ըի , պէն պու ատէմի էօլտիւ զանն իտէյօր խաբ .

— (Ապրզ լարճասընա .) փան-փուտ .

— Էվվէթ . փան-փուտ .

— Պու ատէմ սա՛գ մը .

— (Ումու զլարրընը չէքէրէք .) Պու գամէտեա ֆայտէսիզ տիր . . . պէն պէօյլէ եաբմա պիր հայրէթ ըղհար իտէճէյի-

Նիզի գաթէն պիտիյօր իտիմ. պիր ազ ճէսարէթ իտինիզ տէ պու աչչաղլըղընըզը իլթիրաֆ իյլէյինիզ։ Պու ադչամ ժան-ժուտիյի գօնապրմա իրի մաղսատէ մէպնի կէօնտէրտինիզ. պու հայտուտ էվվէլ էմիրտ եիրմի սէնէ ագտէմ կէօզլէ-րիմին էօնինտէ վուդու պուլան պիր ֆահիշը, միւճէսսէմ պիր սուրէթտէ թասվիր իտա պտա բոյնը իճրա իթտի. թապ-տիր իմմիչ օլաճաղընըզ վէճհէյ, օ էսնատէ պանա ալըզ օլան ֆէնալըզտան վէ պայկընըզտան պիլ իսթիֆատէ նա-զրխանէմի զըրտը. պէնճէ այէյհինիզտէ բէր զ ասի պիր սի-լահ օլան էվրազը ալտըգտան պաչգա, տինքի կին վէր-միչ պուսուզունըզ եիզ պին ֆրանգը տա, պու խրամէթինէ մի-քեաֆաթ օլարագ աչրրտը։ Տօղրուսը էրէյիճէ պիր մի-քեաֆաթ տը։ . .

8

Տիզ Տըլաթաբ-Վատիյօ պու սէօզլէրի իշիտինճէ պիս-պիլ թին բուսուլայը չաչրրտը. վէ թիթրէք պիր սէտա ի-լէ.

— Ուիյա՞ մը կէօրիյօրում. . . ինանըլամայաճագ, աս-լա օլմայաճագ պիր չէյ. տէյու մրրրլտանտը։ Դրլօտիյա իսէ, սէօգինէ տէվամ իլէ.

— Էկէր պէնտէն չէքինմէմիշ օլսա իտինիզ, եիրմի սէ-նէ չէրիրը ճինայէթինիզ օլան պիր հայտուտը պուլուպ զօ-նապրմա կէօնտէրէրէք. հիր թարաֆը ալթ իսթ իթտիրմէզ իտինիզ . . . Ժան-ժուտի պու չէյլէրի էմրինքզէ թէվֆիգէն եաբմա՞տը մը, պունը ինքեար իտէմէզսինիզ, տէյէրէք, Ժան-ժուտինին մագպուզ մէդամընտա եազրպ պըրագտրդը յեաղրտը, սիպէ ուզամտը։

Ժօրժ, օգուլանլարըմըզճա մալիում օլան օ պիր իրի սա-

թիրը օգուտուզու էանատէ, տահա դէնտակ չայրրոյը, պիւ-
պիւթին բէրիշան օլտու, կէօղէլի բարլատը վէ տու տագլա-
ընտա քէօրիւք բէյտա օլարաղ պօղուզ պիր սէսլէ չու-
սէօղէլի մըրըլտանտը.

— Ժան-Ժուտի եաշայը հա՛... Բարիզակ էսարբըմը-
ղա վագրֆ օլտուղու հալտէ եաշըյը... ա՛հ, իշթէ շիմտի
մահվ օլտուզ...

Մի թէադրպէն ճանալը պիր ճիսմ կիպի պիր սանտալ-
եա իւզէրինէ ալթրլտը. Ֆագաթ պու սուրէթլէ պաշլայան
ֆէնալրը չօղ սիւրմէտի, շիմշէք կիպի պիր սիւրանթլա գայիլ.
օլտու. ղիհնինէ պիրտէն պիրէ պիր ֆիքր կէլմիշ օլմաղլա
թէքրար այապա զալզըպ քէնտի քէնտինէ.

— Շիմտիյէ զատտա իթանիյիմ գոչուքթուէր, եաբտըղըմ
շէյլէր բէք պէյհուտէ խմիշ. մաղլումին դըղընը վիճուտի-
նի օրթասան զալտրըմազլա մահվ օլտու զանն իթտիյիմ
ճինայէթ, պիլաբիս նէնիսէն քէսպը հայախ իթտի. Գէր-
թի էօրտի ըտիմ, շիմտի տէ Ժան-Ժուտի մէյտանա չըզտը.
ա՛հ, արթըզ մահվ օլտուզ... հէմ զախիէն մահվ օլ-
տուզ տէմէք տիր. տէտի.

Գըլօտիյա պիր զաշ տագըզատան պէրի տիւղին եիւ-
զինտէ հասըլ օլան թէպէտտիւլամէ քէմալի հայրէթլէ
պագարաղ, արթըզ իշին իշինտէ հիլլէ. տէսիսէ վէ զա-
մէտնա օլտուզու զանընտա պուլունմայը իտի. պու հայ
թէտրիճէն քէնտիսինէ տէ ինթիզալ իթմէյէ պաշլատըղը-
տան, տահա զիյատէ ժօրմէքն եանընա եազլաշարաղ.

— Կէրչէք, Ժան-Ժուտինին հայախտա պուլունտու-
զունտան խապէրտար տէյիլմիսինիզ, տէյինէճէ, տիւզ պօ-
զուզ պիր սէտա իյէ.

— Ա՛հ, սիկի եէմին իյէ թէէմին իտէրիմ քի խապէր-
տար տէյիլիմ, հիչ պիր շէյտէն խապէրիմ եօք տը. պու
քեաղըտալար քեաշրի սիղին էլինիզտէ զալա իտի տէ պէօյէ
միւտհիշ պիր ճանինին էլինէ կէշմէյէ իտի, տէտի.

— Պու քիաղըտալարը պէնտէն շալըպ սա սիզէ թէքլիմ
իտէճէք տէյի՞լ մի...

— Խայը, խայը, Ֆալզ իտէյիմ քի պու ատէմին
հայաթտա պուլունտուզունտան խապէրտար օլալը, պէօյ-
լէ պիր մախլուզէ էմնիյէթ իտուպ տա պունը կիպի նաղիք
վէ մուհիմ պիր վազիֆէյի հէվալէ իթմէք զապտի մի տիր.
օ հալտէ էմնիյէթի սույի խաթիմալ իյէ սիզտէն ինթիգամ
ալմազա զալզըշմաղ թասլիի տիր. շինդի ազտէմճէ քէն-
տիսինի գէհիրլէյէն սիզտէն պաշզա պիր քիմսէ օրմաղըզ-
նը խապէր վէրիր. պիզիմ իշին պու բէք պէօյիւք թէհլիքէ,
բէք պէօյիւք պիր մուխաթարա տը, պէն իսէ պու մու-
խաթարալարը գրամէն էօնինի ալտըմ զանընտա պուլու-
նույը իտիմ... Բարիզէ մուվասալէթինիզի իսպաղ իթմէք
իւզրէ. Ինկիլթէրատա եազտըրընը պիր մէքթուպը միսա-
մէտէնին խաթրըլայըրմուրընը.

— (Մըրըլտանտաղ.) Լ.ովէթ խաթրըլայըրում. Ֆա-
զաթ պու միսավէտտէ խիմ եազըլմամըշ իտի.

— Օրասը էօյլէ... բայրն միսնտէրիճաթընտա Գոն-
զալտիյա մէյտանընտան, Ժան-Ժուտնանտէն, ուէյլի քէօր-
բիւ սինտէն վէ 1837 սէնէսի Սեպտեմբերինին ենրմի տէօր-
տինճի կիւնինտէն սահա օրունայը իտի.

— Լ.ովէթ, պու տոզրու տը.

— Իշթէ պու միսավէտտէ, մաղլում Բոլրն էսկի շա-
յիրտէրինտէն պիրինին էլինէ կէշմիշ. պու ատէմ տէ ախզը
ինթիգամ ուղուրընտա օլանճա գուվվէթ ու հիմմէթինի
սարֆ իտիյօր.

Պու էնանատ չաշրըմազ, քէնտինի զայպ իթմէք նէօվ-
պէթի Գրլօտիյայա կէլմիշ օրմաղըլա. Ֆէվզէլատտ պիր սէհ-
շէթ վէ հայրէթլէ.

— Ամանն եա Բասպիր... տէյէպիլտի, ժօրժ սէօ-
զինէ տէվամ իտէրէք.

— Պու միսավէտէյի եազրպ Բրնէ Մուլէն նամը իյէ

Եաւ իսկեն ո շայերտի գ ավի պիր սիպահտան մահրում իթ-միշ իտիմ . պու ատէմին նասիհաթլարընա կէօրէ հարաբէթ իսէն վէ բէտէրինին իսմինէ սիւրիւլէն լէքէլի թէմիզլէմէյէ շալըշան նէթիմէլի , նանի մաղում Բօլրն քէրիմէսինի տէ էօլտիւրտիւմ , տէյինճէ , Դրլօտիյա տահա զիյատէ պիր հայրէթլէ .

— Էօլտիւրտինիզ մի . . . քէնտի էլինիզլէ մի , տէյու հայգըրտը ։

— (Փիւսթախանէ պիր զուրուբ իյէ .) Էվվէթ , քէնտի էլիմլէ . հէմտէ էօյլէ պիր ուսթալըգյա վիճուտինի օրթա-տան գալտըրտըմ քի , տիւնեա տուրտուգճա անլաշըլմազ գապկլ տէյիլ տիր . պու սայէտէ թէհլիքէտէն դուրթուլ-մուշ . կէնիշճէ պիր նէֆէս ալմադա պաշլամըշ իտիմ . . . շիմ-տիսէ պիրտէն պիրէ Ժան-Ժուտի մէլուռը մէյտանա չըգ-տը , պու խապիս սիզի պուլտուգու կիպի սլենիտէ պուլա-պիլիր . տիւգ Տըլաթուր-Վատիյանը , Ֆըրէտըրիգ Գէրարնա-մի իլէ կիզլենմէսինտէքի հիրմէթի արթըգ էյիճէ անլասը-նըգ մը ։

— (Խէվֆ ու տէհշէթլէ .) Ա՜հ , պու Ժան-Ժուտիյի նէ՞-րէտէ արամալը . նա՞սըլ խուսուսա իզինի թօգունը պուլ-մալը ։

— Բօլիսէ միւրաճաաթ իթմէք պիզճէ միւմքիւնսիզ տիր . . . պու ատէմին հարս ու թէվգիֆընա գալգըշմազ . քէնտիմիզի նիհայէթսիզ պիր կիրտապա սիւշիւրմէք տէմէք տիր ։

— Իշին իշինտէ մուրուրը գէման վար , տավա սաղրթ օլուր . . .

— Ֆագաթ տիւնյի ճինայէթ իշին մուրուրը գէման եօգ , ալէքսուսուս իշին իշինտէ ըէղայէթի հիչ մի սայը-եօրսունըզ . Ժան-Ժուտի իսպարէ գալգըշաճազ . տավա գա-ռուսը աչաճազ . պու տավա թէադրպէ պաշլայրնա , Ըրնէ Մուլէնէ վէ Պէրթէ գատար աբա իտէճէք տիր ։

— Տիւն կիճէքի օյունը թէրթիպ իտէնտէ մութլաղ ա Ժան-Ժուտի տիր . . . պիրտէն պիրէ ի դէրիմէ Ֆէնալըգ կէ-լիպ պայլըլըշըմտա , քէնտիսինճէ շիւպհէյէ հաճէթ պըլաղ-մատը ։

— Նա՞սըլ օյունատան պահս իտիյօրսունըզ ։

Դըլօտիյա , պիր կիճէ էվվէլ դօնաղընատա վուգուս պու-լան հալլէրի նագլ իթմէյէ պաշլատը . պու էսնատէ ժօրժ-տա , հէմ օգուրնազ հայտուտրն իմզասընը հավի օլան մագ-պուզ սէնէսինի մուայէնէ իսկյօր վէ հէման տինլէյօր իսի . պիր արալըգ քէնտի քէնտինէ մրրըյատանըզ ։

— Եիրմի օնէ էվվէլ քէշֆ իսկյէմէյէն հագրզամ պիր կիւն մէյտանէ չըգատազ . պու սէֆիլ , պու այշազ մասխու-զըն վիճուտինիտէ օրթատան դարտըրմայը . . . Ֆագամ նա՞-սըլ , նա՞սըլ իտուպտա էլէ կէչիրմէլի . տէտի ։

Գու էսնատէ դարունըն էօնինէ պիր արապանըն թէ-վազուֆ իթտիյի իշիտիլտի . ժօրժ հէման բէնշէրէյէ դօշուպ սլագտրգատան սոնրա , կէօզլէրինտէ պիր նուրը մէսէլրէթ բարլայարակ ։

— Թէֆէ՛ր , թէֆէ՛ր կէլիյօր , տէյու հայդըրտը ։

— Գու թէֆէր քի՞մ օլույօր ։

— Գիր բօլիս միւֆէթթիշի . թահտը հիմայէմտէ պու-լունույօր վէ պաշլըճա մէնաֆիյիմէ իրատէթ իտիյօր . պա-յէթ ադըլը վէ ղէրի պիր ատէմ տիր ։

— (Մուզթարըպանէ .) Ա՛յ սանա պիր շէրիֆը հինայէթ տահա , նէ՞ պէօյուք թէսպիրսիզլիքտէ պուլունմըշսընըզ ։

— Գու էօյլէսի տէյիլ . պունատան ասլա գորգուլմազ . շիւնքի սայէմտէ սէրվէթ սահիպի օլույօր ։

— Կիւնիւն պիլինատէ սիզի թէլեգ իթմէսինէ , Ֆօյանըգը մէյտանա չըգարմադա պու մանի օլամազ ։

— Խա՛յրը . թէֆէր հէմ սասրդ հէմտէ շէյթան պիր ատէմ տիր . խուսուսը իլէ քէնտի իսթիֆատէսինի թէէմին իտէճէք շէյ պէնիմ սէլամէթիմ տիր ։

— Ալտանմբշրմ, պու խապիս հէրիֆ էյան պէրհայաթի իմիշ։

— (Պաշընը սալլայալաղ.) Հա՛յ շէյթան հայ, սիս գ հաղրէթլէրի, գ օրդ արբմ սիղի կէլտի պուլտու։

— Խայրը, պէնի տէյիլ ֆիգրաթի մատամը պուրմուշ։

Դրլօտիկա. — Տիւն կիճէ նասրլա խանէմէ սազ ուլրպ կիրմիշ, քիլիտլի նազրիանէմի ուչարաղ քիւլլիէթլի պիր բարա ալտրդատան պաշդա, աշրբարդը չրդուտունը նէրինէ շու քնադրա բարչասընը պրրաղ մադ քիւսմէ ախալրդընտա պուլունմուշ։

Պու էանատէ թէֆէր, ժան-ժուտիէն մադ պուղընը ալրպ սդուտուդատան սանրա թէպէասիմ իտէրէք։

— Պու հէրիֆին բէք գուրնալ, բէք շէյթան պիր շէյ օլտուդու անլաշրլը յօր, սիղանէն գօրդմայօր, պիրաքիս սիղ քէնտիսինանէն գօրդմադտա օլտուղունը դը պիտիր իյի իլանը մուղաֆֆէրիյէթ իստիյօր։ գուրնալ հէրիֆ, իշին իլէրիսինտէնանէ իմիտաթ պուրտուրյօր, սէմէսի իզերինէ, ժօրմ, Նիյագբեարանէ պիր շիվէ վէ խաֆիֆի պիր սէս իլէ։

— թէֆէր, հոդ գրմնաղի սատաղ ամբընը դը ֆէվգէլատէլիյինի շիմոիյէ գատար բէք շօգ տէլիլլէր իլէ իսալամ իմտինիզ, պու խուտատատա իսպրադը սատաղ ամ իտէճէյինիզի գավիյէն իմիտ իլլէյօրում։ պու սատէմի պուլմադ, էլէ կէշիրմէք, Նիհայէթ տէրէճէտէ էրդէմ տիր, տէտի։

— Պու բէք մի շքիլ վէ պէլքի տէ մի մնիմնանիզ պիր շէյ տիր։

— Պէնի պու բէրիշան հալտէ թէ՛լրդ մի իտէճէքսինիզ։

— Սիղի հիշ պիր ղէտան թէլրդ իտէմէմ։ Ֆադամի շունը խապէր վերէյիմ՝ վի, պէօյլէ տրդա տրդայա մէյտանէ չրդան տիւշմէնէրին թէապրդպը իլէ մէշղուլ օլմադ մուխաթարաթը տա անիսպէթտէ ալթրյօր։ պու անէ գատար իզերիմէ ալտրդրմ մէսուլիյէթ ղամէն բէք աղրը տրը։ պինանէն ալէյհ, շիմոի կիտուպ իսթիֆանամէմի վերէրէք մէ-

— Պէն պուրատա իրէն պու ատէմի գ ապուլ իսէճէք-միսինիզ։

— Շիապհէսիզ... պու կիւն իրիմիզ պիլտէն մուխաթարատա պուլունույօրըզ, նա իրիմիզ պիր անտէ մահվ օլմալը յըզ։ վէ նախօտ իրիմիզ պիրտէն սէլամէթէ չըզմալը-յըզ։

Գու արալըզ Թէգիէր գալունը էշէնինէ ալդը վճռատ իտուպ տիւդի սէլամլատը։ Իշէրիսէ պիր գասը պուլունտուգունը կէօրիւնճէ թէվազուճ իմտի։ Տիւդ հէման քէլամէ աղաղ իլէ Թէգիէրէ։

— Գու մատամ, մուգատէմա ալէնտիսինտէն պահա իմտիչ օլտուգում միսիմրէս տիպ Թուրէն տիր, սէմէսի իւ-ջէրինէ, Թէգիէրին հարրէթիք սօն տէրէճէյի վարարագ չաշ-գըն շաշգրն Գըլօսիկանը նիւգինէ պաղըյօր իսկ։ տիւդ իսէ սէօգիւնէ շու վէճէյէ տէվամ իմտի։

— Մատամին պուլատա պուլունուշը, հայրէթինիզի մուճիպ օլտուգունը անլայօրում, չինդի նէյտիկէրինիզին տիւշմէնի իսիր։ Ֆագաթ նէնի գուհարա հէյէն վէ հէր ի-քիմիզի թէհտիտ իտէն պիր մուխաթարա պիզի պէօյլէ պիր-լէշտիրտի։

— Պիր մուխաթարա՞ մը տէտինիզ։

— Էվվէլ, տէհշէթլիւ պիր տիւշմէն զուհուր իմտի։ շիմտի էն մուհիմմ մէսէլէ պու տիւշմէնի մաղլուպ իմմէք տիր։

— Բրնէ Մուլէնտէ՞ն մի պահա իսթիյօրսունըզ։

— Խայրը, խայրը, ալիմրզ օ նադարմրզտա օ տէրէճէ գօրգունճ պիր տիւշմէն սէյլել տիր։ սիզէ էվվէլճէ պիր շէրիրը ճինայէթիմ օլտուգունը, տահա տաղլուսը էիմէն սէնէ էվվէլ հիսապլամա չալըշըր պիր ատամ պուլունտուգունը սէօյլէմիշ իսիմ, խաթըրլայօրսունըզ։

— Էվվէ՛լ, բէգ էյի խաթրլայօրում, Ֆագաթ պու ատէմին էօլտիւյիւնիւտէ սէօյլէմիշ իսինիզ։

մուրեկթիմանէն չէքիլեճէյիմ, արիմըզ պէնիմ իշին պիր էճ-նէպի մէմլէքէթէ կիտէրէք վէ թէպտիլի նամ իտէրէք, սա-յէնիզտէ բահաթ բահաթ նաշամագտան պաշգա չարէ գալ-մամըշ տըր։

9

Տիւղ Տրյաթուր-Վօսիյօ ճէնապէրինին նիւղինտէ, Գէվ-ղէյատէ եէս ու ըղթըրապէ տէյաէթ իտէճէք ալայիմ ըէյ-տա օյուպ։

— Գու թասավվուրընըզը պիրագ տահա թէէխիր իտէ-պիլիրսինիզ. պու առէմ պէնի ըէք զէյատէ գօրգուտույօր, պու հայտուտրտա պուրնալրսընըզ... պունըն վիճուտի մէյ-տանատան գալտրրրլմալը... սէմէսինի միթէագրպ, միսթ-ըէս տիգ Թուրէն սէ աէօղէ գարրշարագ։

— Գիր քէրրէ տիշինինիզ քի Ժան-Ժուտինին հայաթ-տա գալմասը պիղիմ իշին նասրլ պիր թէհլիքէ իսէ, սիղին իշին սէ էօյլէ պիր թէհլիքէ տիր, սէսի։

— Մատամ, լութֆէն մէրամընընը էյղահ իտէրմիսինիզ։

— Գիր քէրրէ պու մէշհուր խրրարզին, պիր կիւն սէյիլ իսէ պիր կիւն նազայը էլե վէրէճէյի մուհագգազ տըր։ օ հայտէ մաղիլէ միթէայիզ սրրրլարը իփշա իտէրէք տիգ նապէրինանէն սէ, պէնանէն սէ ինթիգամ ալմագ սէվտասընա տիշէճէք։ սէօղէրի գիմթաալի բօյիսին շիւպհէսինի մու-ճիպ օյանագ, թէսադրպաթէ թէսադրդ աթէ կիրիշիլերէք Գէր-թթ զայպու գէթի մէյտանա չրդ ահագ, պու. սուրէթլէ եէնի պիր տալա գալա սը աշրէլարագ թէսադրդ աթէրն գիր — ճը տա կէլիպ սիղէ տայանահագ... իմտի գէօյլէ գիր գէմանտէ իս-թիֆանամէնիզի վէրէրէք մէմուրիյէթինիզտէն չէքիլմէնիզ, գաշլըճա մաղնունիյէթինիզի ինթահ իլլէյէճէք տիր։

Դրյոտիյա պու սէօղլերի սէօյլէտիյի էնատէ տրդգ ամթ-ա թէֆէրին նիւղինէ պագրյօր խոր, եէս ու ըղթըրապէ տէյաէթ իտէճէք ագագիմ կէօրինէճ, տէրհալ չու եօլտա սէօղինէ տէվամ իթմամ։

— Մէսէլէ պունտան իպարէթ տէ տէյիլ, էկէր ժան-ժուտի բօյիս թարտիֆրնտան էյի կէչիրիլէճէք օրտրտա — վէ-լեվ քէնտի սէչէճէք օրտա գիրէ — էվիմինէն չարարդր չըղ-տան պուլունարագ մէյտանա չրդ ահագ, պու. չրդտանրն տէրունիտէ պուլունան էվրագ, տարա չիւպհէ վէ թէրէտ-տիտէ մահէլ պըրագմայահագ սուրէթտէ տիգ ճէնապէ-րինի մէսուլ վէ միթթէհիմ իտէճէք մատտէյերի հավի տիր, իշթէ պու տա պաշգահա գիր տալա գարտ սը աշա-ճագ տըր։ Պունտան պաշգա ժան-ժուտի իլէ Ռընէ Մուլէն պէյնինտէ կիղի գիր մինասգպէթ պուլունմասը տա իհթի-մալին տախիլինտէ տիր։

Թէֆէր. — (Զօր իլէ թէպասիմ իտէրէք.) Մէրամ պու իսէ պէնճէ գատուլ չայան սէյիլ։

Դրյոտիյա. — Տինանտա օրմագ սէնէճէք չէյլէրտէ օ-լապիլիր. պագրընը, պէնիմ Ինկիլթէրատա նագմրշ օյտու-զում գիր մէրթուպ միսալէտի. Ռընէ Մուլէն տէնիլէն ատէմին էլինէ կէչմիշ տիր... պու օյանագ, իհթիմալ վէ-րիլէճէք գիր շէյ մի տիր... չիմտի գիզ էօյլէ ֆէլսաֆէթ տէյիրմէնի իշինէ տուշտուք քի... իշիմիզ գիրտէն մահվ օյուպ կիտէճէյիզ. իշթէ պու տէյիրմէնին չարխընը տուր-տուրթմագ գիր տէրէճէյէ գատար սիղին էլինիզտէ տիր. էվվէթ, սիղին եալրընը գ բօյիս իտարէսինտէ պուլունմանըզ գիզիմ իշին գէօյիք գիր գուվվէթ տիր. չինչի հէր չէյի անլարսընը գ վէ իյճապրնը վագթը իլէ խապէր վերիրսինիզ. իմտի չիմտիրի հալ պու ֆիրիրտէն ֆէրագաթլէ Գէրթի մահվ իթտիյինիզ կիպի, ժան-ժուտինին վիճուտինի տէ օրթատան գալտրրարագ, սէլամէթիմիզի թէէմինէ մուվաֆֆագ օյտու-ղունըզ կիւնէ գատար մէմուրիյէթինիզտէն այրըլմայընըզ։

Թէֆէր արթիւղ իմ իրագործէ պուրնամաք . Դրլօտիյանն պու սէազէրինէն մաղրուպ օյարաղ .

— Լէյլէ իսէ նէնի պիր էմրէ դատար մէմուրէթինէն այրրլմայաճաղըմ , տէտի .

Ժօրժ . – Վէր իսապէթ իտէրսինիզ , պունատան տօլայը ապա բէշիման օրմայաճաղսընըզ .

Դրլօտիյա . – Շիմնի տէ մէսէլէնին էսասընը մի զարէրէ կիրիշէլիմ .

Թէֆէր . – Լէվվէթ , հէմտէ պիր տագըզա վէֆիմ իմ - մէմէկլիսինիզ . Էվվել էմիրտէ շունը խապէր վէրէյիմ գի , մատամին պուրայա դայդըզ կէլմէ - ի բէր պէօյուք պիր խա - թա , բէր պէօյուք պիր գապահաթ տուր .

Դրլօտիյա . – Գապահաթ մի , նէտէն . . .

Թէֆէր . – Շիմնի հիրմէթինի տէ անլայաճաղսընըզ . Ժան Ժան տի ֆէրի կէօրիւպ թանրմրչ . Գապահաթ վագթը իլէ շերիֆլէրինիզդէն օյան մի սի Տրլաթուր - Վօսիյանն . Ցրլաթուր Գէլար Նամի ալթընտա կիզլէնտիրինէն իհթիմալ բի հէնուզ իսապէրատար տէյիլ տիր . . . Էկէր սիզի Նադարը ուրդ դաթատան այրրմամաղ վէ թէադրսպ իմմէր Փիրրինտէ պուլունմուշ իսէ , գարիպէն պու սըրրը տա յէշֆ իսէպիլիր . . . պու սուրէթլէ տիւ ճէնապէրինի տէ պու գուրնաղ հէսիֆին , պու տէսիսէրնաղ հայտուտրն բէնշէյի գահրինէ թէալիմ իմմիշ օլուրսունըզ . . .

Ժօրժ . – (Գէնգի սաղ սարը յէսիրիպ մըրրըտանպաղ) Ի՞էք տօղրու . . .

Թէֆէր . – Ժանտարմէյէ . Ի՞նէ Մուլէնէ պիր շէյ չաղ - տըրմամաղ . Իղնինիզի թօղունըզը պայպ իմմէր իչին էվվել էմիրտէ վէ հէման պու կիւն պու խանէյի թէրք իմմէնիզ էշղէտ տիր .

Ժօրժ . – Նէ՞րէտէ կիտիպ իղ ամէթ իտէյիմ .

Թէֆէր . – Շու պուլունտուղումուզ սէմթէ բիր լիկէն մուխալիֆ պիր մահալէ . մէսէլա Գաթինեօլայա կիտէրսինիզ ,

անսըզըն սէյահաթա չըգմաղ լազըմ կէլմէյինի պէհանէ իտէրէք գարուճընըն էյինէ պիր գաչ ալթուն վէրիր . օսանրգա վէ էշեանրգա նէզարէթ իմմէսինի թէնպիհ իտէրսինիզ . Իշթէ պիրինճի թէատրիր վէ իհթիյաթ պու տուր . Ֆիրալատրդրընրդ էվէ պաղր էշնա կէօնտէրէրէք հէման պու կիճէ նէրլէշինիզ . թէաղրպ օլունմամաղ իչին ամ Ֆէվզէլատէ տուրդ գաթիր տաւրանընրդ . . . մատամ , ֆէլէյիմ տիզէ . մուսատատէ պույուրուլանրդ տիզէ պիր Ֆանտազիյիմ . սիզտէ մի մրին օլուրդու գատար իզ ամէթ կեահընրդը պէյլիսիզ իմմէյէ . յէնտինիզի մուհաֆազայէ ատպ իտինիզ , պէնտէ հէման Բարիզի ալթ իսթ իտէրէք շու հէրիֆի պուլմաղա չալըշըրըմ . . . տիւ գ հաղրէթլրի թատիյի նէնի իզ ամէթ կեահլարընտան պէնի խապէրտար իտէճէյլէր տիր .

Թէֆէր . պուրատա մի քեալէմէյէ նիհայէթի վիրուպ կիմմէյէ հազըրլանտը . գարույա թէղ արլուպ իմտիյի էսնատէ տուրարաղ .

— Պիր սէօղիւմ տահա վար . նէյտիկէրինիզի կէօրմէքտէն , պիրլէշմէքտէն իմթինապ իտինիզ . . . իզթիղա իմտիրճէ պէն թատավվութ իտէրէք հէր իշի թարաֆա խապէր կէօթիւրիւպ կէթիրմէք վաղիֆէսինի իյֆա իտէյիմ . տէտիքտէն սոնրա օսատան չըղտը , մէրտիվէնտէն էնէր իշէն , յէնտի յէնտինէ .

— Իշթէ պուտա պիզէ նէնի պիր իշ . . . պունըն հիսապըտա պաշղա . . . հազըդամէն ապ պիր ղէման զարֆընտա պէօյուք պիր սէրվէթ սահիպի օլաճաղըմ , տէտի .

Թէֆէր չըղըպ կիմտիրտէն սոնրա , Դրլօտիյատա տիւգ ճէնապէրինէ .

— Պու ատէմ գօրգտը . . . իչին Ֆիհայէթինէ գատար պիզտէն այրրլամայաճաղ , տէտի .

— Սիզի ալատամատըզըմտան արթիրգ էմին օլտունըզ ա .

— Լէվվէթ , հէմ պու պէօյուք Քէհրէմանէ գարչը մինասիպէթիմիզ եինէ էվվելկի ըէնկի քէսպ իմմիշ տիր . . .

— Լամն օրուանը գրի, իսմիզ պալ պու մինասիսկէմիսկի ֆիրալ իսէմէյէճէք տիր . . .

— Պէնամ ս ֆիկիրամ պու յանուցօրում վէ չինանիր սիպի իմէրը իսէճէյիմ.

— (Աշլրգանէ պիր թաւր իլէ.) Հէման շիմտի մի. Ֆագամի լրալանրդը չալտրլտրանրդ սիպէ հարճլրգտա լաղրմ տրր . . .

— Պու հիհէթիսէ տիւշինտիւյինիւզ իչին պաշդաճա թէշէքքիւր իսէրիմ.

Ժօրմ պիր չէք տահա իմդալատը, մի թէազրպէն պու իրի էոկի աշրդլար, պիրպիրլէրինին էլլէրինի թուրթուպ տօսթանէ պիր սուրէթտէ սրդտրագ վէտա իմտիկեր.

Օդույանալարմրդրն մալիմի օրուճաղը վէճհ իլէ, պու տէֆտրի տօսմանէ մուամէլամի սահիթէ օրմանլրդ սամիմի իտի.

Պու մի դաքէրէ վէ դտրտրտէն պիր սասթ ուօնրա ժորմ Պաթինեօրա սէմթինէ կիտուպ, Սէնթ Էթիլէն սոդաղրնտա դտրուճլրդրդ. Էթրաֆը տիվարլէ մուհամ վէ էրէյիճէ պէօյիճէք պիր պահճէ օրմասընտա քեպին քիչիր պիր քէօշկ քիրպատը, տէրհալ պիր Եօրկանճը ճէլպ օրունարաղ քէօշկ մի քէմիկ սուրէթտէ տէօշէտիլտի.

Ժրրէտրրիդ Պէրար, Սէն Մարսել սոդաղրնտարի խանէնին գարուճրարնա սէյահաթա չրդաճաղրնը վէ պու սէյահաթը էրէյիճէ պիր զէման իմթիտատ իտէճէյինի խապէր վէրէրէք, հէման օ կիճէտէն իթիպարէն եէնի իդամէթկեահրնա նադլ իմտի.

10

Ամրնէ Մուլէն, տոգթօր Լթիլէն Լօրիյօտան այրրլտրդտան սօնրա, Պէրլին սոդաղրնտարի դօնաղա ավտէթ իմմէք իզրէ եօլա չրգտը. բարիպ օլտուղու արապայը Դրանի սոդաղը յէօշէսինտէ թէվզրգի իլէ օրատա էնտի, կիճէյի վէրիլէն դարար մուճիպինճէ Դան-Ժուտիլի, պիր զէմանտէն պէրի թարին օլուռնան մէվզրտա պուլաճաղրնը իմիտ իյլէյօր իտի, չարքի մարինաճը իսայրն հայտուտը օրատա կէօրէմէյինճէ, քէնտի քէնտինէ.

— Պու այլաղ մախլուդրն էյինէ բարա կէչտի, բարալար պիթինճէյէ դատար սէմթիմէ օղրամաղ, թապկի ինթիգամ սէվտասընտատա պուլունմաղ, իշթէ պու տա պիր ֆէլաքէթ, տէյերէք, զայէթ մահզուն պիր հալտէ դօնարա կիրտի, տօղրու օտաստնա չրդրպ էշնասընը հապրրատը. հէնուզ կէլտիլի էնատէ մատամրն էվտէ պուլունմատրդը քէնտիսինէ խապէր վէրիլմիշ իտի, օ սրրատա պիր ուչաղ կէլիպ մատամրն կէլտիլինի վէ կէլիր կէրմէզ քէնտիսինի խթէտիլինի խապէր վէրտի. Ամրնէ մատամրն եանրնա կիտէր իրէն, քէնտի քէնտինէ.

— Պիր պէհանէ իլէ պու կիւն պու գատրնրն իրտմէթինտէն այրրլմաղրդր. . . պիր թարաֆտան Պէրթ իլէ Ժանմուտիլի արամաղա պաշլայարաղ, տիկէր ճիհէթտէնտէ ուզագտան պու գատրնրն հարաքնաթ ու մուամէլաթրնը թէտգրդ իթմէլիյիմ. . . տէմէքտէ իտի.

Դրլօտիյա, քէնտիսինի մահուտ եազրխանէնին պուլունտուղու օտատա պէրլէյօր իտի. Ամրնէ եանրնա կիտինճէ.

— Լօ՛րէն, իրտմէթինիզտէն տէրէճէյի Նիհայէտէ մէմնունրմ. . . Ֆագաթ սիզտէն այրրլմաղա, սիզէ մեզունէթէթ

վէրմէյէտէ մէճպուրրմ. մէմուլին դայրի պիր հէվատիս պէնի Պարիզի թէրք իլիմէյէ մէճպուր իտիյօր . . . ֆամիլեամա միւ-թէայիզ պաղը իշլէրին թէսվիյէսի իչին , եարբն սապահ քէ-բիմէմիզ պէրապէր նիւ Եօրզա գէօնդէրիր . . . պիր սէնէ գա-տար Ամէրիզատա գալաճաղըմ, արթըգ Ամէրիզատա վէ պուրատա ատէմէ իհթիյաճըմ եօգ տըր , ալդ աստչարբնը-զատա ֆեամիլէն իդին վէրէճէյիմ. իսկի շու պիր տաբզը-նըզը այընըզ , տէտի .

Գու սէյլահաթ հէվատիսի Ընէնին նազարը տրդգա-թընը ճէլդ իլիտի . ժան-ժուանինին , միսթրէս տիգ Իուրէ-նէ վէրտիյի խէվֆ ու ամէնիյէթ իլդէրինէ պունդն ատէթա ֆի-բրար օլտուղունա չի պահէսի գալմայօր , վէ բէյինտէ սէրպէսթ օլան պու գատրնը . թասավվուրընտան մէնէ միգթէտիր օրմատրդրնը թազ տիր իլդէյսի իսի . հէման մահգունանէ պիր շիվէ իլէ .

— Մատամ, խրամէթինիդտէ պուլունմայը քէնտիմ ի-չին ճիտտէն չէրէֆ ատտ իտիյօր իտիմ, բէք մէմնուն իտիմ, ֆագաթ պէյան պուլուրտուղունուդ տէպէնդէրէ նազարէն , զաթը ալինիդտէ պու պապտէ մազուրընը , տէտի .

— Խրամէթիմտէ պուլունանլարդն իսթիհդագլարընը հիսապ իլիտիմ, պուտա սիրդին էլինիդդէ թէսվիյէ իտիլմէն , իշթէ հագգլարը օլան բարա շու տրը . հէր պիրէրինէ-տէ խսթիհդագլարը նիսպէթինտէ պիր ազ շէյ զամմ իլիտիմ, եայրընդ օտա խրամէթիմի իյֆա իտէն էլինդապէթի եանըմ-տա ալդգօյաճաղըմ, սայրդրարը պու կին ագչամտան էվվէլ զօնագտան չըգըպ կիթմէլի տիրլեր . . .

— Գաշ իսթինէ մատամ, էմրինիզի իյֆա իթտիրտէն սօնրա պէնտէնիդտէ կիտէպիլմիյիմ.

— Հայ հայ .

Պիր սաաթ սօնրա ուշագլարընը հագգլարը վէրիլէրէք հէրսինէտէ բուխսաթ վէրիլտի . միթէագրպէն Ընէ կի-տուպ պիր արապա կէթիրէրէք էշեասընը եիւյլէթտի , վէ

արապաճը յա մայէթինտէ պուլունան Ֆրանսուայէ իշիթտի-բէպիէճէք պիր սէս իլէ .

— Սաաթ բազարդրը . . . պէնի վէնսան շըմէնտրֆէր մէվգբֆրնա կէօթիւրէճէք քսինիզ , տէտի .

Մարինաճը , էվվէլա տօղրու Բօպայ մէյտանընա կիթ-մէք թասավվուրընտա պուլունտու , ֆագաթ սօնրատան տիւշունէրէք պունը մուվաֆրդը հիբմէթ պուլմատը . մէղ-յիր իսանէնին , Պէրթին տիւշմէնլերի թարաֆրնտան նէգա-բէթ ալթընտա պուլունտուրբլմասը իհթիմալինի տիւշունտիւ .

Ընդ պիր տահա քէնտինի կէօսթէրմէք իսթէմէյօր . Բարիզտէն մուֆարէգաթ իյլէտիլինէ տայրը օլան զանէ գուվվէթ վէրիյօր իտի . նիհայէթ քէնտինճէ խսթը հարա-քէթինի թալին իիտի . Պէրթին հէնուզ կէյիպ կէրմէսիյինի անլամագ իզրէ էվվէլ էմիրտէ արապայը պիր տահա նօ-թըր Տամ տր Շան սօգաղընա սէվգ իլէ . կէնճ դրդրն ավ-տէթ իհմէտիյինի խապէր ալտը . թէքրար մէյտանէ ա-բապայա պինէրէկ Ժան-Ժուտինին իդամէթկեահընա կիթ-տի .

Գարուճը գատրն մէրգումրն հէնուզ կէրմէսիյինի խա-պէր վէրտի . Ընէ հայտուտրն օտասընա չըգտը , պիր դաշ տէֆա գաբուսընը վուրուպ սէյլէնտի , պու հարարէթիտէ սէմէրէսիզ գալընճա , քէնտի քէնտինէ տիւշինիւպ .

— Մատէմ քի Բօպայ մէյտանընա կիթմէյէճէյիմ, հէր յէրտէն էվվէլ քէնտիմէ պիր իդամէթկեահ արամալը-յրմ . . . պանա պիր սաա քեաֆի տիր . պունընտա պու սէմթ-տէ արայրպ պուլմայը վէ Ժան-Ժուտինի նազարը թէֆթիշ-տէն սուր թութմամալրյրմ, տէյէրէք , արապաճրյա .

— Գու սէմթին սօգագլարընը տօլաշընըզ պիր օտա քիրայա վէրիլէճէյինի իշար իտէն պիր լէվհա կէօրիւրսէնիզ, արապայը թէվգբֆ իլէ պանա մայիմաթ վէրինիզ , տէտի .

Արապաճը սօգագլարը տօլաշմաղա պաշլատը . Ֆիլհա-

գըգա Ի՛ՆԷ, Վէնան սոգ ապրնտա 9 Նոմէրօլու իսանէնին պէշինճի զաթքնտա պիր պէջանա օտասը պուլտու, ուէրհալ պու օտանքն ուէնէլիր յիրտաբնա մահտուպէն պիր ազ բալա վէրէրէք, ա սէմԹաէն պիր Եօրկանճը ճէլպ իլէ էլզէմ օլան չէյլէրի լամալրտաը, պատէհու արատպաճրնքն ի ճրէԹինի Թէէտիլե իտէրէք, փան-փուտիլի արամագա պաշլատը։

Ի՛ՆԷ Մ՛ուլէն, նէ զատար սէֆիհ, սէֆիլ, բէգնէ վէ սէրսէրի մախլուգ վար իսէ, հէման բէք չոգունքն Թօրլանտրգլարը վէ մէշվէրէԹ իմԹիրլէրի մէյխանէլէրէ պաշ վուրմագա զարար վէրտի։

ՂարէԹի մաբինանճը չը պիր միտաէԹ պու. ֆայիտէսիզ վէ նէԹիճէսիզ ԹէհարրիյաԹտա Թէկրր իտէրէք, գորբինի գիրամլէ պէրապէր պիր ապ տա փան-փուտինին նէ եաբտըղընը Թէտգրգ իտէլիմ։

Փան-փուտի, միսԹրէս տիգ Ի՛ուբէնին գօնապրնտայի մահուտ եապրխանէտէն, եիւգ պէն ֆրանգլրգ պանգ զայիմէսի իլէ կիպլի պիր կէօղիւնտէ պիր Թազրմ մուհիմ էվրազը հալի օլան չըղտանը եապալատրգտան սօնրա պիր մէսէրլէԹը ֆէվգէլատե իլէ եօլա չըգմըշ, վէ էվվել էմիրտէ զարնրնը տօյուրմագ ի՛պրէ Հալ սէմԹինէ կէԹմէյէ զարար վէրմիշ իտի։

Խապիսը մէրգում իլի նիւգ ասըմ զատար եօլ ապրգտան սօնրա տուրուպ տիւշինտի. հէր սաաԹ իչին Թէհլիկէտէն խալի օլմայան պիր սէմԹէ պու զատար բալա իլէ կիրուպ օԹուրմայը մինասիպ կէօրմէսի. էվվել էմիրտէ իգամէԹկեահընա կիտուպ սէրվէԹինին մըգտաբրնտան խապէրտար օլմայը, պու. սէրվէԹի հէր տիւրլի Թէասուզտան արի օլապիլէճէք պիր նէյտե մուհաֆազա իմԹէյի միւլահազա իմԹտի։

Մէյխանէլէր վէ լոգանԹալար կիճէ սապահլարա զատար աչըգ օլտուզունտան, մուսիխարէն կիտուպ գարնրնը

տօյուրմագ վէ բէյֆինի չաթմաղ իչին վագրթ միսահատ իտի։

Ժան-Ժուտի, չրպան էլինէ կէչէլիտէն պէրի սէվինճինտէն նէ նարսճաղընը պիլէմէյօր, հէր սիւրի մէսաբիֆի կէօզէ քէստիրիյօր իտի. սէֆահաթ այէմնէ իսթէտիյի կիսի էյլէնմէք թասավվուրընտա պուլունույօր իտի. պութասավվուր իյէ տօզրու իգամէթկնահրնա կիմտի, խարապ պիր տիվարէ մէրպութ պիր զարուն էօնինէ կէլինճէ տուրտու. Ժան-Ժուտինին օտասընա չրգմաղ իչին պուխուսուսի պիր զարու իտի։ Գիզճէ զամէն մայիս՝ տիր քի պու զարունըն անախտարը տա օ դուրնաղ խրրսըզրն նանընտա պուլունույօր իտի։ Հայտուտ զարուլը աչը, նաղ մէվսիմինաէ թօղ տէրնասը վէ գրչ կէլինճէ պաթագլրգ հալինի քէսպ իտէն քիչիք պիր ավլիտէն կէչիպ դայպ օլառու։

Ժան-Ժուտի, պու էվէ թաչրնալըտան պէրի էշնասընա պիր մատէն չամտան իյէ պիր դութու չամալը քիպրիթ իլավէ իմիչ իտի. օտասընա կիրինճէ տըզդամլա իզէրինաէն զարուլը զարատը. օտանրն օրթասընտարի մատանրն քէնարընա օթուրտու վէ օ զէմանէ դատար կէօյսի իզէրինէ վաղ իմտիյի Դրլօտիյանրն չրգտանրնը չէքիպ չրզարատը։

Զրգտանրն հավի օյտուղը մէպլաղ էրէյիճէ իտի. ֆագաթ հայտուտ, պունրն պիր սէրվէթ տէնիլէպիլէճէք գատար քիլլիքիլի օյտուղունը խաթիրընա պիլէ կէթիրէմէյօր իտի։ Ինարալարը սայլընճա թալիֆի զայրի գատպի պիր հայրէթ վէ մէսէրրէթ իլէ եէրինաէն սրչրայը վէրտի. սէվինճինաէն կէօզէրի բարրլ բարրլ բարլամաղա պաչլատը, աշնընտան թէրլէր աղըյօր վէ էյլէրիտէ միթթասրլ թիթրէյօր իտի։

Ժան-Ժուտի գայիմէյէրի հիտապ իմտի, էլէ կէչիրտիյի էվրագը նագտիյէ հէր պիրի պինէր ֆըրանգլրգ օլմագ իզ-

րէ թամամ եւ զ իւչ ատէտ իսի . թէէսիր վէ հէյէճան-
ատէն սէսի թիթրէյուպ քէքէլէյերէք շու սէօզլերի սէօյ-
լէտի .

— Եւ զ իւչ պին ֆրանգ . . . եւ զ իւչ պին ֆրանգ . . .
պու բարարար քեամիլէն պանա այիտ տիր . . . Նէզլի քէօր-
ըիւսինտէրի թանրարզըմ զատրն կիտուպ չիկեայէթ վէ
տավա իմսէ տէ վազիֆէմտէ տէյիլ տիր . պու եւ զ իւչ
պին ֆրանգը , պէնի թէշէպպիւսիմտէն մէնէ չալըշան Ռընէ
Մուլէն կիպի շաշգը պիր հէրիֆ իլէ թազսիմ իմմէք իս-
թէմէմ . Թէքքելէյէրիմին ալիմընա թաշ գօյմագ սէվտասը
իլէ նէ զատար ճան սըզրյօր իսի . պու ալէյ հիսապ վէ
անճաղ զամըմա մախսուս պիր բարա տրը . . . պէօյլէ պիր
սէրվէթ սահիպի օյտուզում հալտէ իսթէտիյիմ կիպի զի-
յաֆէթլէր վերէպիլիրիմ , իսթէտիյիմ եէմէքլէրտէն եէրիմ ,
ալա վէ նէֆիս չարապլարտան իշէրիմ . . . հէյլէ գատրնա-
ըրը քեամիլէն պանա միպթէլա օլաճագլարընա չի պահէ
եօգ տրը . . . սրթըզ պալօլարտա պաշտան պաշ վէ էն
պիրինճի գավալիկ պէն օլաճաղըմ . օ՛խ , նէ պէօյիւք սա-
ատէթ . . .

11

Ժան-Ժուտի , ատէթա մէճնունանէ տէնէպիլէճէք պիր
հալ քէսպ իմտի , այագա գալգտը . իւզերինտէ գըյմէթ-
տար քեաղրտլար պուլունան մասանը էմրաֆրընտա տօ-
լայմագա պաշլատը . չէվգ ու մէսէրրէթինտէն այագլարը
եէրէ պասմայօր զըպ զըպ սըչրայօր իսի .

Պիր միտտէթ պու սուրէթլէ օտաստընտա տօլաշըպ ,
ֆէվզէլատէ օյան մէսէրրէթինտէն հուսուլ կէլէն թէէսիւ-

բսիթընը պիր ոգ թատիլ իյլէտիրտէն սանրա , քէնտի քէն-
տինէ խրթատպ իտէրէք .

— Զօճաղրմ , ոյթրզ կիւլճէք զէման տէյիլ , սէլի
կիպի շաշրրրպ պէյհուտ վագրթ կէշիրմէնին տէ լուզումը
եօգ . հէմ պու հալ ու հարարէթ սէնին սինոու հալինէ
եաղըշմագ . . . հէման շիմտի պու բարարար իշին սաղլամ
պիր մահֆազա պուլմալը վէ քէմնալի տրզդամ իլէ պուն-
լարը սաղլանանը չարէսինի տիւ շինամէի , տէյէրէք , ՀԸԶ-
տանը էլինէ ալտը , պօշալթմրզ օյտուզու իրի կէօգիւնի
թէքրար աշտը , տրզդամայա պիր տահա պազտրզտան
սանրա .

— Դուշար ուշտուզտան սանրա եուվայա պազմագ
ֆայիտէսիզ տիր . . . պիր արարզ պու չրզտանը պիր պու-
տալանը էլինէ թուխուշտուրը վերիրիմ . շիմտի պանա բա-
ղրմ օյան չէյ պիր մահֆազա տրը , տէտի .

Ժան-Ժուտի պու գամթի գարար իւզերինէ , ատանը
պիր քէօշէսինտէ հէքքեաղլրզ ալամթ ու էտէվամթընը սազ-
լատրզը մէվզրյա տօղրու կիմտի , բէք չօգ էշեա վէ էտէ-
վամթ արատընտա թէնէքէտէն մամուլ տէօրմթ քէօշէ պիր
գուրթու չրզարտը . Պու գուրթունը իշինտէ պուլունան պիր
չօգ պօզուգ բուլլար իլէ հեր ըէնկտէ միրէքքէպ շիշէլերինի
պօշալտարագ .

— Իշթէ պու բէք ալա իշիմէ կէլէճէք , շիմտիկի պա-
նա իւ չ պին ֆրանգ քնաֆի տիր , տէյիպ , պանգնօթլարընն
գուսուրընը մէզքիւր գուրթու իշինէ եէրլէշտիրիպ գարատը
վէ միթէազրպէն օտաստընտան չրզտը .

Օտաստընն արպա ճիհէթինտէ պուլունան ավլու գալ-
տրրրմրզ օրմայրպ տէօրմթ թարաֆրտա եւ քէք տիվարլար
իլէ մուհամթ իսի . Ժան-Ժուտի , մահալի մէզքիւրտէ պու-
լունան ատամճայտան պիրինէ թէգարզուպ իյլէյէրէք տրզ
չէգրիպ օրթուրտու . ասլա նանընտան էքսիք իմմէսիի
պէօյիճէք պիր ըրշաղը ճէպինտէն չրզտրմագա , ատաճրն

բսիթընը պիր ոգ թատիլ իյլէտիրտէն սանրա , քէնտի քէն-
տինէ խրթատպ իտէրէք .

— Զօճաղրմ , ոյթրզ կիւլճէք զէման տէյիլ , սէլի
կիպի շաշրրրպ պէյհուտ վագրթ կէշիրմէնին տէ լուզումը
եօգ . հէմ պու հալ ու հարարէթ սէնին սինոու հալինէ
եաղըշմագ . . . հէման շիմտի պու բարարար իշին սաղլամ
պիր մահֆազա պուլմալը վէ քէմնալի տրզդամ իլէ պուն-
լարը սաղլանանը չարէսինի տիւ շինամէի , տէյէրէք , ՀԸԶ-
տանը էլինէ ալտը , պօշալթմրզ օյտուզու իրի կէօգիւնի
թէքրար աշտը , տրզդամայա պիր տահա պազտրզտան
սանրա .

— Դուշար ուշտուզտան սանրա եուվայա պազմագ
ֆայիտէսիզ տիր . . . պիր արարզ պու չրզտանը պիր պու-
տալանը էլինէ թուխուշտուրը վերիրիմ . շիմտի պանա բա-
ղրմ օյան չէյ պիր մահֆազա տրը , տէտի .

Ժան-Ժուտի պու գամթի գարար իւզերինէ , ատանը
պիր քէօշէսինտէ հէքքեաղլրզ ալամթ ու էտէվամթընը սազ-
լատրզը մէվզրյա տօղրու կիմտի , բէք չօգ էշեա վէ էտէ-
վամթ արատընտա թէնէքէտէն մամուլ տէօրմթ քէօշէ պիր
գուրթու չրզարտը . Պու գուրթունը իշինտէ պուլունան պիր
չօգ պօզուգ բուլլար իլէ հեր ըէնկտէ միրէքքէպ շիշէլերինի
պօշալտարագ .

— Իշթէ պու բէք ալա իշիմէ կէլէճէք , շիմտիկի պա-
նա իւ չ պին ֆրանգ քնաֆի տիր , տէյիպ , պանգնօթլարընն
գուսուրընը մէզքիւր գուրթու իշինէ եէրլէշտիրիպ գարատը
վէ միթէազրպէն օտաստընտան չրզտը .

Օտաստընն արպա ճիհէթինտէ պուլունան ավլու գալ-
տրրրմրզ օրմայրպ տէօրմթ թարաֆրտա եւ քէք տիվարլար
իլէ մուհամթ իսի . Ժան-Ժուտի , մահալի մէզքիւրտէ պու-
լունան ատամճայտան պիրինէ թէգարզուպ իյլէյէրէք տրզ
չէգրիպ օրթուրտու . ասլա նանընտան էքսիք իմմէսիի
պէօյիճէք պիր ըրշաղը ճէպինտէն չրզտրմագա , ատաճրն

այթընտա եարքամ մէթիս տէրինլիյինտէ պիր չուգուր գա-
զըտը . էյֆէլէրի թէնէքէ գուլթույը պու չուգուրա եէր-
լէշտիրտի պատէհու թէքքամ թէօբրաղլա տօյտուրդուգ պէր
մուտէթատ ատոգլատը իչ իւգէրինի չինէյիպ թէօբրաղը
պէլլիսիզ պիր հալէ կէլթիրտի . Հայտուտ պունա գանատաթ
հաբլ իմթահրտէն սանրա .

— Ինանա տէյիլ , մէկէր չէյլթան կէլմէյի տէր քի ,
պուրատա պիր չուգուր գաղըմրչ օլտուգունը քէշֆ իտէ-
պիլսին , տէտի .

Գուրնաղ Իրրուրդ թէքքամ ատատաքնա չըգտը . իչ ատէա
պինէր ֆըրանգլըգ գայմէյէրի ալտը . տիւրիւպ պիր քէրքէք
քէնարի չըգտանընա աթաճայը սըրատտա , պիրտէն պիրէ տու-
րուգ .

— Զօդ չէյ , նէ գատար հայվանլըգ իտէյօրսուն . . .
պու չըգտանը գալտըրրդ աթմաղ , տէֆ իմթէք լազըմ կէ-
լիր իրէն հալա պուրատա սագլայօրսուն . . . ֆաղաթ գա-
բարը նաղ , չիմնիյիք եինէ պուրատա տուրսուն . . . պիր ազ
պէօյիւք ամա չըգ պիր չէյ . . տէյէրէք . պանպնօթլարը
պու չըգտանա իէրլէշտիրիպ ճէպինէ ատթը . պատէհու օ-
տասլընը գարայարաղ աշաղը էնտի , ատոզրու Հալ սէմթինէ
նիտուգ Բաշնիրէ նամընատի մէշհուր լոգանթանը էնտինտ
տուրտու .

Գու լոգանթա ատապահլարա գատար աշրդ օլուպ , միւշ-
թէրիլէրի մէյանընտա ինանալարը հէր հրնը , հէր տիւրլի-
ֆ կէօրֆ-էյօր իտի . Բարիգին օսէմթինտէ պուլունան հէման
պիրհիմտէ էանաֆ թաղըմը , իդամէթկեահլարընա կիթմէգ-
տէն էվվէլ Բաշնիրէյէ օղրայրդ . պէր մուտէթ օրատա թէ-
ֆարդաֆ իմամէքտէ իտիլէր .

Բաշամֆրատէրլար , արդա համայլարը , ատրագա համայլա-
րը . ազնաղրար . վէյհաբլ հէր արնրքա մէնատ կէնտ ,
եաղլը . էրքէք վէ գատան , իսլի յամգալար այթընտա աղրա-
ընանէչ օլան մասալարընա քէնարընտա թօքքանրդ օթատրաղ-

տա իտիլէր . Հէր թարաֆտա իսթիքամէթ տէնէհէք պէր
գալապալրդ . Հէվտար ինանար պօղահաղ տէրէճէսէ մուբ-
տալա օյան պու մահալի տօյտուրմուշ իտի .

Ժան-Ժուտի , իշպու մահալէ կիրիդ պինանընն իլէրի-
սինտէրի գապինէլէրէ տօղրու իլերլէյիպ պիրինին գաբու-
սընը թրդրրտաթտը . իշէրտէն պօղուդ պիր սէս քէնտիսինէ
սկիրինիդ ֆէմինի վէրինճէ , հէման էշիտէն ամթայը վէր-
տի .

Պու կիրտիի գասինէտէ պիր մասանընն էթրտիրնտա
եէսի գիշի օյնուրտայը իտի . Հալիէրի վէ թավտրայը , պու-
տատէմիրին ման-ժուտի իլէ հէմհալ թաղրմինտան օյտուգ-
լարընը իտապէր վէրիյօր իտի . Ժան-Ժուտի պունլար թարա-
ֆընտան քէմմալի մէսէրրէմի վէ հուրրա ատաղէսի իլէ գա-
պուլ օյնատու . Հայտուտ տա պու ատէմիրէ պիր մուգա-
պէլէ .

— Տօսթլարըմ , չու կիսկ մուտամէնիպի քէնտիմ իյին
պէօյիւք պիր շերէֆ ատտ իտէրիմ . . . պու մուտամէլ յէ մի-
թահաղ օլտա պուտ տա չիմնի կէօրէճէքսինիդ . . . չիմնի
պիր սէյֆիյէտէն կէլիյօրսուտ վէ էրէյիճէ պիր միրատա գան-
տուտ . . . էվվէլթ , ատամճանն վէֆատթը վուգուտ պուլարագ
հէր չէյի պիրլէ գալտը . արթըգ կիրատա սահիպի օլտուտ . . .
պուրատարի թատամ վէ իշկի մասրաֆընընդը պէն թէտիյէ ֆ-
տէճէյիմ , համթտա ադշամ թատամ ատա պէնտէն . ամճանտան
գալան սէրվէթթէ միատատէսի նիսպէթինտէ , պու տայիմա
պէզլէ օյնաճաղ . . . Նասրլ իշրնիդ կէլիյօր մը . . . տէտի .

Ժան-Ժուտինն պու թէրիֆի ճանալարընա մէնէթթ տիւ-
շէրէք թատպիի տէրհալ գապուլ օյնատու . Իրրօկրատ պու
ատրքէլ քէրքիդ օյնատաղ , հէման օ սահաթտան իմթի-
պարէն հիրքի իճրա իտիլմէյէ պաշլանտրտը .

Ժան-Ժուտի արթըգ պաշգա պիր չէյ տիւշունմէյօր
իտի . . . Ընկ Մուլէնին , քէնտիսինի իգամէթիկեահրնտա
պուլամայրշը իշթէ պու հիրմէթէ մէպնի իտի . Եագընտա

տա

եինէ քէնտիսի իլէ պուլուշմաղ իւզրէ շիմտիկի հալ հայատը մերգումը թէլրք իտէճէյիզ։

* * *

13 Նոմէրոյը արապանը սահիպի Ռիյէր Լորիյո, Լիթիյենտէն այրըլըպ տոզրու ասայիշ ըէյիսինէ միւրաճաաթ իթտի. էն էվվել տայիրէտէ իշի անլաթարդը մէմուր, ըէյիսէ մուավէնէթ իտէն զամիսէրէ միւրաճաաթ իթմէսինի թավսիյէտէ պուլունտու. զամիսէր, իսթիյար արապաճը,ը հուզուրընա գապուլ իտէր իթմէզ թանըր կիպի օյտու վէ հէման.

— Ղայպ օլմուշ պիր արապա իշին սիւն աղշամ միւրաճաաթ իտէն սիզ իտինիզ տէյնէ մի, տէյու սորտու.

— Լվվէթ զամիսէր էֆէնտի.

— Ձագաթ արապանըզ պուլունտու զանն իտէրիմ.

— Լվվէթ զամիսէր էֆէնտի, պէյիր ախըրընտա...

— Էյ սահա նէ՞ իսթէյորսունըզ, հալա մէմուն տէյի՞լմիսինիզ.

— Խայրը զամիսէր էֆէնտի, իշիմ սիզէ մուխթասարէն իշի անլատուպիլիրիմ. թամամ իթմէք իւզրէ պիր լոգանթանըն էօնիւնտէ արապամուան էնմէշ վէ բալթամը՝ իւզերինէ օթուրտուզում սանտըզ իշէրիսինէ պրրագմըշ իտիմ... Բալթամըն ճէպինտէ պիր չըզտան վար իտի. յրզտանտա խուստի պազը էվրաղ իլէ պիր տէ պէշ Եիւզ ֆըրանգըզ պանգա զայիմէսի պուլունույոր իտի. Իշիմէ պուբալթայը ալմրշլար...

Գիզճէ զամանն մալիւմ օլտուղու իւզրէ, Ռիյէր Լորիյո պիզզարուր եալան սէօյլէյոր իտի. Զամիսէր գաշլարընը յաթըպ.

— Պու վէրտիյինիզ մալիւմաթ, մէսէլէնին թարզ ուրէնկինի պիտպիտիին տէյիշտիրիյոր... արապա ումումի պիր Եօլ իւզերինտէ պըրագըլտըղը իշին պունը էվվէլճէ

լաթիֆէյէ համր իմիշ իտիր . . . հալ պու. քի մասլահաթ չիմտի քէսպր էհէմմիյէթի իտիյօր . . . Ֆաղաթ տիւն ագ-շամ մի լահաթաթ իթտիյինիզտէ , արապանըզտա բալա պու-լունտուղունը նիշին սէօյլէմէտինիզ . . .

— Արապամին պիրանէն պիրէ զայպ օլտուղը զիհնիմի բէրիշան իթտիյինտէն, բայթամը տիւշիւնէմէտիմ.

— Քէյֆիյէթին թէտզրզ ու թէֆթիշի լապրմ կէլիյօր . . .

— Մի սատէնիզլէ պու. պապտ պաղը մի թալաթաթ տրզ իտէմէյիմ.

— Սէօյլէյինիզ պաղ այրմ .

— Գունը սիզ ապապանրն եանընտա սէօյլէյէպիլիրիմ. ինչի պունը պաշգա սուրէթլէ անլատամայաճաղրմ.

— Արապանրզ նէրէտէ .

— Գուրատա , տայիրէնին ավիլինտէ պուլունույօր .

— Էէ ք կիս ղէլ , հայտէ սիզ կիտինիզտէ պէնի պէքլէ-յինիզ . . . պիր դաշ տուզրզայա գատար պէնտէ կէլիրիմ.

Բիյէր Լօրիյօ տէրհալ ապապանրն եանընա կիթտի . գա-միսէր տէ հէման ասայիշ ըէյիսինին օտասընա կէշտի . պու էանատէ ըէյիս ատասընտա պուլունուշ . Թէֆէրին , իշղէրի թօգլարը զայպ օլան Թէրրէմէնտ իլէ Տիպլէֆ նամ գալ-պազանլարա տայրը թանգիմ վէ թագտիմ իմիշ օլտուղու բէոմ բարօրը օղուլյօր իսի .

Գամիսէր , պիր իրի սէօղ իլէ զիյարէթինին սէպէպինի ըէյիս էֆէնտիյէ արզ իթտի ո էանատէ ըէյիսին եանընտա պուլունան Թէֆէր . դայպ օրմուշ պիր տրապատան պահս օլունտուղունը իշիտինճէ վիճուտինէ խաֆիֆ պիր յէրզէ տ-ըրզ օլտու . զինի թասիյի պիր կինճէ էվվէլցի վուգուտա-թէ ինթիգալ իմիշ իտի Լապիսը մէրզուտ . պու խուսուտ-տա լաղըմ կէլէն իհթիյաթտէ զուսուր իմիմէմիշ օլտուղու հալտէ , եինէ մէրաղ ու էնտիշէտէն ազատէ օրամիյօր իսի . Գամիսէր իսէ սէօզլէրինի շու վէճհլէ խիլասա իտուպ .

— Արապաճը՝ նը պաղը չէ յլէր քէշֆ իյլէտիլի անլաշը-լը յօր . . . պու՝ նը բէամն թէտադրդ ընլուտա արդու իտիյօր . . . պէյրի պիզոտ պաղը չէ յլէր քէշֆ իտէպիլիլիզ . . . պու՝ ա-տէմ արապասը իյէ պէրապէր պէքլէ յօր , յուխ թէն պէնատ-նիզէ ըէֆագաթ պու յուրո՝ ըմու արնը դ , տէտի .

Թէֆէր պու՝ Էնատ տահա զիյատ թիթրէմէյէ պաշ-յատը . պու՝ պասպէ իճրա իտիլէճէք թէտադրդ ատիրն նէթի-ճէսինտէն պիրա իխթիյար դ օրդ ու յօր , պիր դ ատ տահա տի՝ չարը էնտիշէ օլ՝ յօր իտի . Ասայիշ ըէյիսի ճէվապ օրա-բաղ .

— Էվվէ՛թ , պէնտէ սիգ ըէֆադ ատ իտէճէյիմ , Թէ՛-ֆէր , սէնտէ պիզանն այրրլմա , պու՝ սրբատա պէյրի սէնտէ մուճիպի խթիֆատէ պաղը ըէյ պէյան իտէրսին , տէմէսի իւզերինէ , Թէֆէր ճէպրը նէֆս իյէ զահիրէն ըէնկ վիրմէ-մէյէ չալըշը յօր . վէ պու՝ էնրէ իթատթէյէ պէրապէր , քէն-տի քէնտինէ .

— Միսթրէս տիգ Թուրէն ըէբ տաշրա սէօյլէյօր իմիշ, հէր հալի կէօրմէք վէ պաղը չէ յլէրի անլամադ իշին , պիր միտտէթ տահա մէմուրիյէթիմտէն այրըլմամայը յրմ . . . տէ-յօր իտի .

12

Գէչ այթը տագրգա սոնրա ասայիշ ըէյիսի , գամիսէր , դապթ քէսթիպի վէ Թէֆէր պիրլիրտէ օլտու գլարը հալտէ . 13 Նօմէրօյը արապասընը՝ Էանրնտա պուլունան Բիյէր Լօ-ռիյօ իյէ պիրլէշտիւէր .

Թէֆէր , հէման պիր սանիյէ գարֆրնտա իխթիյար ա-րապաճը՝ յը թէրէսէն թրրնաղա գատար կէօզտէն կէչիրտի , թանըտըգը պիր ատէմ տէյիլ իտի . միթթէագրպէն արա-

պայը մուայէնէյէ պաշլայարագ . Գէրթին պու՝ արապայա պինտիրիլիպ գաշըրըլտըգընա շի՝ պհէսի գալմատը քի , պու՝-տա պաշգաճա վէ պաշըճա խէվֆ ու մէրագընը՝ արթըրտը իսէ տէ , ասլա ըէնկ վէրմէյուպ իշնէճէճի սէօզլէրին նէ մէրքէզտէ . նէ թարզտա օլաճաղընա ինթիզար իթտի .

Բիյէր Լօրիյօ պու՝ դամլարը այրը այրը վէ իհթիրամքեա-բանէ պիր սուրէթտէ սէլամլատը . Թէֆէրէ սէլամ վէրիր ի-բէն կէօզլէրինի պիրտէն պիրէ եիւզինտէն այրրամատը . Պու՝ ատէմի պիր եէրտէ կէօրմիւշ կիպի զանն իթտի վէ քէն-տի քէնտինէ .

— Իհթիմալ քի պու՝ պիր խաֆիյէ տիր , վէ քէնտիսինէ եէնի պուլատա թէսատուֆ իթմիշիմ տիր . . . տէտի .

Ասայիշ ըէյիսի . Լօրիլօյա էվվէլքի իֆատաթընը թէբ-բար իթտիրտի . քեամթիպ տէ պու՝ իֆատաթը խիւլասա ի-տէրէք զապթ իտէյօր իտի . պու՝ սէօզլէր Թէֆէրին թա-սավվուրաթընա գուվվէթ վէրիյօր իտի իսէ տէ , քէնտիսինճէ էհէմմիյէթտէն արի իտի . չինքի Տիւպիյէֆ իյէ Թէրրէմօնտ ուզագլաշտըգլարը կիպի , արապանընը՝ լիսանէ կէլիպ սէօզ սէօյլէմէսի տէ գապէլ տէյիլ իտի .

Ասայիշ ըէյիսի, Բիյէր Լօրիյօյա .

— Զըզտանընընզտա բարա օլտուզունը խըրսըզլար աճէ-պա պիլիյօրլար մը իտի , տէյու սորտու .

— Գունա իհթիմալ վէրիլէմէզ միսկի . . . պունատան հիչ պիր քիմսէնին խապէրի եօգ իտի . պու՝ ատէպսիզ , պու՝ խըրսըզ հէրիֆլէր , պիր արալըզ սանտըզը գարըշտըրարագ բարայը թէսատուֆէն էյէ կէչիրմիշլեր տիր .

—Արապանընգրն այրրըլմասը խուսուսընտա նէ՞ ֆիքիրտէ պուլունույօրսունըզ .

— Գիր ֆիքրի մախսուսէ միսթէնիտ օլտուզունա շիպ-հէ եոգ տրը , պէյքի տէ պիրիսի գաշըրըլմըշ տրը .

Գու էնատէ Թէֆէր , օտերէճէսէ մէթանէթի իյէ պէ-րապէր քէնտինի ղայպ իտէճէք պիր հալէ կէլտի . ասայիշ

րէյիսի իսէ պու. սէօգիւ թէքրար իտէրէք.

— Պէլքի պիրիսի գոշբուրմի՞շ մը տրը տէտինիզ. նարը՛լ պէօյլէ պիր զանտա պուլունուրուզ տէտի.

— Մի՛սի՛, ինսան պէն տիւրլիւ զանտա պուլունապիլիր... Ֆագամի պիր քէրրէ տիւշինէճէք օլուրսաց անլարտանիներիզ քի. էօյլէ պիր սասմտա վէ էօյլէ ֆէնա պիր հավատա արապամը. Պուլօնեը օրմանընտա կէդինմէք իչի ալրպ գալբրմամբշլար տրը.

— Ինչպա Մարէ Բրիմբրմը իւզերինտէ պուլունմուշ տէյի՞լ մի.

— Էվվէլ էֆէնտիմ, արապամ պոթագլրգ հալինի քէսպ իթմիշ օլան պիր սէմթէ կէօթիւրիւմիւշ, պիր քէրրէ թէքէրլէքլերի իլէ պէյկիրին նալլարընա պագընրզ. շուպագ պասաճագ եէր տէ հէնուզ չամուրլը տրը... պունտան պարգա պու չամուր խասբրուսատա, եաստրգլարրն իւզերինտէտէ կէօրիւլիւյօր...

Թէֆերին պէնգի տահա զիյատէ սարարտը. ասայիշ բէյիսի իսէ սէօգիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Գու բէնկտէ չամուր անճագ Մոնմարթրտա. Պէլվիլտէ վէ Բէրլաշէզ սէմթինտէ պուլունուր. տէմէսի իլէ. Միյէր Լօրիյօ. Բրնէ Մուլէնին թէտրդաթը սէմերէսիզ գալմատրզընը կէօրիւնճէ պիր ադ տահա քէսդր ճէսարէթ իտուպ.

— Բարիզ ճիվարընտա տահա պէօյլէ պաթագլրգ հալինի քէսպ իթմիշ եօլրար տա վար տրը. մէսէլա Մոնթրովիլ վէ Պանեօլէ կէչիտլերի տէ էօյլէ տիր... տէտի.

Թէֆէր, պու էսնատէ հայրան հայրան արապաճընրն Եիւզիւնէ պագբյօր իտի. պու ատէմին պիր պիտիյի չէյ մի վար տէ սէօյլէյօր իտի. Պանեօլէտէն պահա իտիշինտէքի հիքմէթ նէ՞ իտի...

Ասայիշ բէյիսի կիւլիւմսէյերէք սէօգիւնէ տէվամ իլէ.

— Աֆէրին, բէք միւտագգիզ պիր զաթաքընրզ...

պու տրդգաթքընրզա կիւզէլ պիր բօյիս խաֆիյէսի օլապիլիրսինիզ, տէտի.

— Հաղրդաթէն տրդգաթքմ զարարսրդ տրը. պունտան պարգա պիր չէյ տահա քէշֆ իթմիմ... պու խասիյէր իզլէրինի դայդ իթմէք իչին հէր տիւրլի իհթիյաթտա գուտուր իթմէմիշլէր...

— Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսունուզ.

— Լութֆէն շու նօմէրօյը մուայէնէ պուլուրունրզ... Նազարտան սէթիր իթմէք մագսատը իլէ իւզերինէ գամդը գնադրտ եարբշտրբմբշլար... պագընրզ հէնուզ գամդ նրշանէսի տուրույօր...

Լէկէո պիր պագբշ իլէ պիր ատէմի էօլտիւրմէք գ ապիդ օրմուշ օլսա իտի, Ինֆէրֆ ամէշ սաչմագտա օլան կէօզլէրի, օ ատատ Միյէր Լօրիյօյը մահվ իտէճէք իտի.

Հիւրիմէթ մէմուրլարը, մուայէնէ խաստարընտա տրդգաթլարընը տրթբրտրլար. կէօրտիւքլերի չէյլեր իւզերինէ, արապաճընրն ատանմատրզընը թասսիզ իտիյօրլար իտի. հաթթա գօմիսէր.

— Էվվէ՛լ, իչին իչինտէ պիր գասա օլտուգու անլաշըլը՛յօր. Արապայը աշրան իբրտրգլարրն, պու տէրէճէ իհթիյաթքեարանէ հարաչէթտէ պուլունմալարը տա բէք չօգ թասավուրաթէ եօլ աշրյօր... Էվվէ՛լ, արապանընն նէ իչին գուլլանրլտրգընը անկամագ լաղրմ կէլիյօր... տէմէսի իւչէրինէ. Միյէր Լօրիյօ սաֆտէրուանէ պիր թարգ իլէ.

— Բիպասը իլէ. վէ եախատ ճէպրէն պիր գաստրն աշբրրմբշ տրը... տէյինճէ, ասայիշ բէյիսի հայրէթլէ.

— Պիր գաստրն մը, տէյու թէքրար իթտի.

— Էվվէ՛լ էֆէնտիմ, պէօյլէ օլտուգունա տէլիլիմտէ վար. պագընրզ...

Արապաճը, Բրնէ Մուլէնին պուլմուշ օլտուգու իրէբլի բօթին սիւյմէսինի ճէպինտէն շրգարբպ ասայիշ բէյիսինէ ուզաթտը. մումանլէյհ տէ ալարագ.

— Պու պիր տիյմէ . . . տէտի ։

— Էվվէթ . իրէջի պիր պոթին տիւյմէսի . պու արապանրն օրթասընտա սէրիլմիշ օլան խասրրրն իւզէրինտէն պուրունտու ։

— Ո հալտէ արապանրդա պիր գատրն պինտիրիլտիյի անպաշրլը.յօր . ֆազաթ պու գատրն գօր իլէ մի կէօթիւ-րիւլտի , նօգսա հինայէթէ իշթիրաքը մը վար իտի , իշթէ պու ճիհէթ քէշֆ օլունմայը տրը ։

— Մ'իւսի՛ , պու խուսուստա ճէնապը Հազ. եարտրմ-ճընրգ օլուն ։

— Տահա պիզէ պիր տէյէճէյինիզ վա՞ր մը ։

— Խա՛յրը , շիմտիլիք պաշգա պիր սէօյլէյէճէյիմ գալ-մասը ։

— Իսմինիզ վէ մահալլը իգամէթինիզ պիզճէ մայիւմ տիր . արթըգ կիտէպիլիրսինիզ . . . պու իշ իշին սուրէթը մախսուսէտէ իհթիմամ իտիլէճէյինտէն էմին օլունրզ ։

Ռիյէր Լօրիյո , հէման մէվգրընա չրգրպ արապասընը սիւրմէյէ պաշլատը . ասայիշ ըէյիսի տէ Թէֆէրէ թէվճիհի իրթապ իտերէք .

— Թէֆէ՛ր , պէօյլէ դարիպ շէյլերի հալ ու քէշֆ իմ-մէք խուսուսընտա սիզին մէհարէթը մախսուսէնիզ վար տրը . . . տէտի ։

— Էվվէթ էֆէնտիմ , էօյլէ տիր . . .

— Իշթէ պու իշին հիւանի սուրէթլէ թէտգրգ ու թէֆ-թիշինի տէ սիզէ հէվալէ իտիյօրում . պունը տա կիւզէլճէ հալլ իտինիզ ։ Պու արապանրն աշրրրլմասընտա միթլագա պիր սըր վար տրը . պու իշ բէր զիյատէ նազարը տրգգա-թըմը ճէլպ իլէտիսի իշին պիր ան էվվէլ հազրգաթրն մէյ-տանա չրգմասը էլզէմ տիր ։

— Պու պապտէ էրտէն կէչէն չուրէթտէ գուսուր իմ-մէյէճէյիմտէն էմին օլունրզ ։

Թէֆէրին եիւզինէ պիրազ գան կէլմիշ վէ պու սէօզ-

լերի սէօյլէտիյի սրբատա տուտագլարընտա պիր թէպէսիմ բէյտա օլմուշ իտի։

Ինչէր Լօրիյօ, բօլիս մէրքէզինտէ նէ եաբտըղընը անլաթմագ իչին եէկէնի Լթիյէնին իգամէթկեահընա ավտէթ իթտիյի էանատէ, էօյլէ վագթը եագլաշըյօր իտի։ Կէնճ տօղթօր, մահզունանէ պաշընը էօնիւնէ էյիպ ամուճասընընն սէօզլէրինի տինլէտիրտէն սօնրա, հէման գալգըպ թէհարրիյաթա կիրիշմէք իւզրէ Վէնսան սէմթինէ տօղրու եավլա տիւզէլտի. բօլիս մէմուրլարը թարաֆընտան հասրլ օլաճագ. նէթիճէյէ ինթիզար իթմէք իչին սաապ իտէմէյօր իտի։

Ազշամ իւսթի եօրկուն վէ բէրիշան պիր հալտէ իգամէթկեահընա ավտէթ իթտիյի էանատէ, Ընէ Մուլէնի խանէսինտէ պուլտու, հէր իրիսինին տէ եէքտիկէրէ պաղբըրաբընտան, հէնուզ պիր շէյ պուլամատըգըմը, պիր նէթիճէ հասրլ իտէմէտիկլէրի անլաշըրլըյօր իտի։

* * *

Պիրազ տա եիրմի տէօրթ սաաթ էվէլէ իրճայի ֆիկրը իտերէք Պէրթին, Դաբսօլէրի թէբէսինտէն էնէր իրէն ճանխրրաշ պիր ֆէրեատ իլէ տիւշտիւյի կիրտապէ կէնշ կէզտիրէլիմ. Օ էանատէ աթէշին կիթտիրճէ զիյատէլէշտիյինի վէ ուզագտան կէօրիւլէրէք, Պանեօլէտէ չան չայրնտրղընը պիլտիրմիշ իտիք։

Զան չայրնմաղա պաշլայընճա ուլգուտա պուլունան ահալի քեամիլէն ուլանտըգլարը կիպի, ճէսուր թուլումպաճըլարտա ժըմնասթիգ թալիմի իլէ տէրհալ եանկըն եէրինէ նէթիշմիշլէր իսէ սէ, պուեանլարըմըզճա մալիում օլտուղու իւզրէ պու ղայրէթ բէք հիւրիւմսիզ. բէք ֆայիտէսիզ օլմուշ իտի. չիւնքի թուլումպաճըլար իլք տէֆա օլարագ սու ֆըշգըրթմաղա պաշլար պաշլամազ, միւսիւ Սէրվանընն խանէսի տէհշէթլի պիր կիւրիւլթիւ իլէ եըգըլարագ, պուլուն-

տուղու մէվդը ալէվլէր վէ սիւմանլար իչինտէ գալար։

Եանկիր էրինտէ թօբլանան ահալի խանէ սահիպինտէն պահս իլէ, միսիս Ուէրվանրն պիր կիւն էվվէլ էվինի Բարիզի պիր ատէմէ իճար իլլէտիլի։ վէ էճգալի քիմեէվիլէ իսթիհսալը իլէ մէշղուլ պուլունան պու ատէմ թարաֆրնտան պիր թէճրիպէ էսնասընտա։ գազաէն խանէնին ամթէշ ալմրշ օլմասը իհթիմալի տէրմիյան խոիլիյօր իսի։

Հաթտա Պանէօլէնին բօլիս գօմիսէրի, ուսուլէն միսիս Ուէրվանը իսթիճվապ իմտիրտէն սոնրա մուրնալրնը թանգիմ իթտի յի։ խիլասայի մասալ օլմագ իւզրէ եանկրնրն, էէնի միսթէճիրին թէսապիրսիզլիյինտէն իւէրի կէլմիյի վէ իմարաթը գահիրէյէ նազարէն։ քէնտիսինինտէ եանրպ էնգազ ալթընտա գարմշ օլմասը լազըմ կէլէճէյինի պիլտիրիյօր իսի։

Էյհասրլ միսիս Ուէրվանրն սաղլամ պիր գումանեայէ սիկուրթայա գէյմուշ օլտուղու օ կիւզէլ գէօշը, սիյահ պիր գիւլիշէ, պիր իսարապէ հալինտէ կէօրիւնիյօր վէ շուրասընտան պուրասընտան իսլէր, սիւմանլար վէ գըղըլճըմլար չըգայօր իսի։

13

Էրթէսի կիւնիւ հէնուզ շաֆագ ամթոզը էսնատէ, օ ճիվարտա ալչը վէ թաշ գաղրպ չրգարմագլա մէշղուլ օլան իշճիյէր կէլիպ, կիճէրի եանկրնտան պահս իսիյօրլար իսի։ պու ամէլէլէրուէն իչ նէֆէրի սոլ թարաֆտա պիր խէնտէյէ տօղրու սարտըլար վէ պաուէհու նըսֆ տայիրէ չէքիլինտէ պիր մէվզըյա վասրլ օլտուլար չալըշտըղլարը մէկանը պուրասը օլմագըլա թէվազուֆ իթտիլէր, իշլէրինտէն պիրիսի էն կէնճլէրի օլան արգատաշա խիթապէն։

— Կրրանտ Շամպ, սէն բէք էյի պիր չօճուգսըն, հայտէ թէժկերէլերի, գէլսէրի, գազմալարը ալտա չալըշտըղըմըզ խէնտէյէ կէօթիւրիւ վէր, պու կիւն էրքէն տավրանտըգ, տահա օն տագըգա վագթիմիզ վար... իշէ պաշլամագտան էվվէլ պէն պիր չըպըգ իչէյիմ, տէտի։

Կէնճ իշճի, չալըշտըղը թագըմտա իշ պաշը մուավինի օլան Սիմօնրն վերտիյի պու էմրէ իմթիսալէն, թաշտան գյուլուպ բէմէր հալինի քէսպ իթմիշ պիր մէվզըյա տօղրու իլէրլէտի։ հէր ագշամ իշի բայտօս իթտիրլէրինտէ ալաթ վէ էտէվաթը լազըմէ օրատա պըրագըլըր։ օրատա մուհաֆզա օլունույօր իսի։

Կէնճ ամէլէ թէմամ ալաթ ու էտէվաթը պուլունտուղու մէվզըյա եագլաշաճաղը էսնատէ սիւրաթլա պիր ատըմ կերի չէքիլտի։ եիգիտնտէ խէվֆ ու տէհշէթ այայիմի բէյտա օլտու, չիւնքի հէման այաղընրն ալթընտա տէնէճէր պիր նօղթատա վէ քիրէճլի պէյազ պիր գէմին իւզէրինտէ, գըրմըզը պիր չէք կէօրիւյօր իսի։ մէրգումմ, քէնտի քէնտինէ։

— Գու կիճէ պուրատան պիրիսի կէշմիշ, տէյու հայգըրընճա, պու սէօզլերի իշիթմիշ օլան Սիմօն մէրագ իլէ։

— Պիզիմ թագըմլար չալընմըշ մը, տէյու սորտու։

— Խայրը, թագըմլար տուրույօր, ֆագաթ շուրատա գան լէյէսի վար...

Արգատաշլարը օլան իրի ամէլէ պու սէօզու իշիտիր իշիթմէզ գօշարագ։

— Գա՞ն մը... գա՞ն մը, տէյու հայգըրտըլար։

— Իշթէ պագընըզ...

Ուշիւնճու ամէլէ։ — Էվվէ՛թ, էվվէ՛թ, պու միւթլագա գան լէքէսի տիր։ սագըն պու կիճէ պուրատա պիրիսի գաթլ իտիրմիշ օլմասըն։

Կրրանտ Շամպ։ — Իհթիմալ տըր։ գան էրէյիճէ եիւքսէքտէն տամլայըպ տիւշմիւշ, պագընըզ պու պէզիւք տամ-

լանքն էթրաֆքնտա տահա քիւշրէք տամլալարտա վար . .

Տիկէր իբի ամէլէ տրգգաթլա եէրէ պագտրյար , Կը-բանտ Շամպ պիր արալրգ պաշրնը եօգ արը գ ալտրրտը , թէ-բէլէրինտէ էբէյիճէ եիւքսէք պիր չուգուր կէօրիւյօր իտի . մէրգում պօղուգ պիր սէպէ հայգբրարագ պիր սարմ տա-հա կէրի չէքիլինճէ , Սիմոն .

— Տահա վա՛ր մը , տէյու սօրմասը իլէ , կէնճ ամէլէ գ օլարրնը քէմէրէ տօղրու ուզատրպ թիթրէք սէտալրլա .

— Գա՛գրնրգ . . . պա՛գրնրգ , տէյէպիլտի , պաշլարրնրն իւզէրինտէ վէ օթուզ այագ եիւքսէքլիլինտէ պիր մէվզը-տա , տօնմուշ պիր ճիսմին , ճանսրգ պիր ճէսէտին սար-գրլտրգրնը կէօսթէրտի . պու ճէսէտին հէնտէյէ տիւշմէ-սինէ էթրաֆքնտա պուլունան պիր աղաճրն քիթիւյիւ իլէ տալլարը մանի օլույօր իտի . Սիմոն թիթրէյիպ մրրրլտանա-րագ .

— Գանա գալրրսա պու պիր գատրն տրր , տէտիլի էս-նատէ էլինի ալնրնա կէօթիւրտիւ , ռութուպէթլի պիր տամ-լա տամլամրշ իտի , հէման էլինի չէքիպ բարմագլարրնա պագարագ .

— Դա՛ն , իշթէ պուտա եօգարրտան տամլատը , արթրգ շիւպհէյէ հաճէթ եօգ . պու զէվալը գատրն կիճէքի եան-կրնը կէօրմէյէ կիտէր իրէն տիւշմիւշ , պէրէքնաթ վէրսին քի աղաճրն տալը սիրէր օլմուշ , պէօյլէ օլմամրշ օլսա իտի եէրէ տիւշիւպ թաշլարրն իւզէրինտէ բարշալանաճագ իտի , տէտի .

— Նէ՞ տէրսին , աճէպա հէնուզ պէրհայա՛թ մը .

— Գանրն հէնուզ տօնմայրշրնա պագրլրրսա սաղ օլ-տուղունա շիւպհէ իտիլէմէզ .

— Գիշարէնին իմտատրնա եէթիշմէլիյիզ .

— Շիւպհէսիզ , ֆագաթ նա՛սրլ իթմէլի , պու էջլէ գօ-լայ չէյլէրտէն տէյիլ .

— Գիր մէրտիվէն տայայալրմ . . .

— Պիպիմ մէրտիվէնլէր գրսա տրը, իսթ իսթէ էրի մէրտիվէն տայամալը, հայտէ սէն կիթ օճագտան պիր իր կէթիր։

Օգուլանլարըմըզը թաստի իթմէմէք իչին չու գատարրընը տէյէլիմ քի, պու իչ ճէսուր վէ համիյէթլի ամէլէ։ Հէր նէվ թէհլիքէյի կէօզէ ալտրրարագ թարիֆի զայրի գապկ միչկիւլաթ իլէ իչէ պաշլատրլար։ Էն ուֆագ պիր տրգգաթսըզլրգ կէրէք քէնտիլէրի վէ կէրէք զէվալը Պէրթ իչին մէվթի մուճիպ օլաճաղը տէրրեար իտի։ Խիւլասայի քէլամ Սիմոն կէնճ գրզը ումուզընա տրմրչ օլտուղու հայտէ կէթիրիպ, չալրշտրգլարը մահալէ եագրն պուլունան պիր մրգտար սամանրն իւզերինէ վազ իթտի։

Պէրթին եիւզիւ մորա եագրն պիր պէյազլրգ իրայէ իտիյոր իտի։ կէօզլէրի գորալը իտի։ Ֆիսթանընրն գօրսէսի իւզերինտէ պէյիւճէք պիր գան լէքէսի կէօրիւլիւյոր իտի։ Կրրանտ Շամպ, Սիմոնա խրթապէն։

— Էյ նա՛սրլ, հօրմ՛ուշ մի, տէյու սօրտու։

— Պէրհայաթ տրլ զանն իտէրիմ... վիճուտինտէ հէնուզ ճիւզվի սրճագլրգ վար։ տէյէրէք, եէթիմէնին եանընտա տիզ չէօքտիւ վէ գուլաղընը գալպինէ տօղրու եագլաշտրրրպ պիր ազ տինլէտիքտէն սանրա։

— Դալպի հէնուզ չալրրրյոր... տէմէք քի պու հալ պիր պայկընլրգ տրր... Ֆագաթ չիմտի նէ՞ եարմալը։ զավալլրյը պու հայտէ պրրագմագ օլմազ, տէմէսի իւզերինէ։ Կրրանտ Շամպ։

— Պէն չիմտի գօշարագ Պանեօլէյէ կիտեր պիր հէքիմ կէթիրիրիմ։ բոլիս գօմիսէրինէ տէ միրաճաաթլէ պիր թէժկէրէ կէօնտերմէսինի սէօյլէրիմ, տէտի։

— Պունտան պաշգա չարէ եօգ... հայտէ չաբրգ օլ։

— Կէնճ ամէլէ գօշարագ եօք տիչտի։ Սիմոն տա մէնտիլինի ըսլատարագ եէթիմէնին վիճուտինէ վէ եիւգիւնէ միրմէյէ պաշլատը։ պու իլք միւտավաթտան պիր սէմէրէ

հասել օմատը. Պէրթին հալա կէօղէրի գտաստը պտրտագ պիհուշ պիր հալուէ պուլունույօր իտի. Սիմոն քէնտի քէնտինէ շու սէօղէրի մըրըլտանտը.

— Պու պիշարէնին իատէի հայաթ իթմէսի մուճիզէ գապիլինտէն տիր.

Ապատան եարըմ սաաթ գատար պիր զէման կէչտի. հէնուզ պայկընլըգ տէվամ իթմէքտուէ վէ գալպինին չարբմասը տա կիթտիրճէ ազալմագտա իտի.

Նիհայէթ բօլիս գօմիսէրի պիր թապիպ իլէ կէլտիլէր. Եանլարընտա տիկէր իրի ատէմ իլէ պիր տէ թէժկէրէ պուլունույօր իտի. Կէնճ ամէլէ էնայի բահտէ վուգուի հալի գօմիսէրէ անլաթմըշ իտի. Թապիպ կէլիր կէլմէգ վիճուտի տըգգաթը մախսուսէ իլէ մուայէնէ իտուպ, հիշ պիր թարաֆտա գրրըգ օլմատըղընը վէ ֆագաթ վիճուտին էրէյիճէ զէտէլէնմիշ օլտուգունը խապէր վէրտի.

Թապիպ մուայէնէյէ տէվամ իլէ իրի զարարսըզ եարա քէշֆ իթտի քի, պունլարտան պիրի պաշընտա վէ տիկէրի սէ կէօյսիւնտէ պուլունույօր իտի. պաշընտաքի եարա ատէթա չըգըլմըշ կիպի պիր շէյ իսէ սէ, ֆէյսիւնտէքի եարա էրէյի տէրինճէ օլուպ, պուրատան հայլըճա գան զայ իթտիյի անլաշըլըյօր իտի.

Տօգթօր էֆէնտի մուայէնէսինի պիթիրտիրտէն սօնրա, կէնճ գըզըն էն եագըն պիր խասթախանէյէ նագլ օլունմասը լուզումընը իխթար իթտի. չինքի պիշարէնին քիմ օլտուղու վէ իգամէթկեահը նէրէտէ պուլունտուղու մէճհուլ իտի. Մամաֆիհ գօմիսէրին ըէյի իլէ մէճբուհէնին ճէպլէրի արանըլտը. էվվէլա պիր անախտար զուհուր իթտի, միւթեագրպէն պիր չանթա չըգտը, պու չանթանըն իչինտէ օթուզ իրի ֆրրանգ եէթմիշ պէշ սանթիմ վար իտի. պատէհուտէօրթ քէօշէյի պիր քեաղըտ չըգտը. Գօմիսէր քեաղըտը ալարագ.

— Սօգագ ալապալարընտան պիրինին նօմերօսը, նօմէ-

րօ 13 քեաղըտ պուրուշմուշ, պիր թալաֆը տա երթթըլմիշ. պու քեաղըտ բարչասը իհՃիմալ քի չօգտան պէրի ճէպինտէ իմիշ տիր. պու Նօմէրօտան տա պիր շէյ անլաշըլմագ, սէտի.

Պու քեաղըտ բարչասը գօմիսէրին բարմագլարը արասընտան եուվարլանրպ եէրէ տիուշտի, թէքրար Է.ռիպ ալմագ զահմէթի իխթիյար օլունմատը. էյհասել պու քեաղըտա տսյա էհէմմիյէթ վերիլմէտի.

Պու սրբատա Պէրթին պիրու հ տէնիլէպիլէճէք ճէսէտի թէժկէրէյէ վագ իտիլմիշ օլուպ, տօգթօր քէլամէ աղաղ իլէ. բօլիս գօմիսէրինէ.

— Պու պայկընլրգ չօգ սիրմէյէճէք. անտէն սօնրա խասթայրգ պաշլայաճագ, իշթէ օ զէման արզու իտիլէն շէյլէր անլաշըլապիլէճէք տիր. պու պիշարէյի աճէլէ Սէնթ-Ալթուան խասթախանէսինէ կէօթիրմէլի գօմիսէր էֆէնտի, պէնտէ շիմտի Պանսիէտէ թանզիմ իտէճէյինիզ բաբօրը իմզալարրմ, տէտի.

— Ըէք կիուզել.

Սիմոն իլէ տիկէր ատէմլէր թէժկէրէյի եիրլէնտիլէր. գօմիսէր, Սիմոնա, բարա չըզտանը իլէ անախտարը խասթախանէնին զալէմ ատասընա թէսլիմ իթմէսինի թավսիյէ իլլէմէսի իստէրինէ, համիյէթլի ամէլէ.

— Պաշ ուսթանէ տէտիքտէն սօնրա, կէնճ արզատաշը Կրրանտ Նամպէ խրթապէն.

— Սէն պիզիմլէ պէրապէր կէ՞լմէյէճէքմիսին, տէյուսորտու.

— Պէնիմ ըէֆագաթրմա հաճէթ եօգ... պէն պուրատա գալրպ իշէ պաշլայրմ.

— Սէն պիլիրսին.

Կէնճ ամէլէ եալընըզ գալրնճա բօլիս գօմիսէրինին էլինտէն տիուշիրմիշ վէ եէրտէ պըրագմըշ օլտուղու քեաղըտ բարչասընը ալրպ գէնտի քէնտինէ.

— Ակ սանա պիր գումիսէր .քի պիր չէյտէն խապէրի եօգ . պու քեաղըտ բարչասընտան պիր չէյ անլաշըլմազ տէյօր , պու գատար տըգ գաթսըզլըգ օրտ.ր մը . . . տիւնեատէ հէր չէյին ազ չօգ էհէմմիյէթի վար տըր . . . պու զավալլը կէնճ հիչ պիր չէյ սէօյլէմէքսիզին էօյէճէք օլուրսա , պու 13 նօմէրօյը արապանրն սահիպինէ միւրաճաաթ օլունուր , պէյրի պու սայէտէ քիմ օլտուղու վէ իգամէթկեահը մէյտանէ չըգար . . . պէն պու նօմէրօյը սագլարըմ , վէ շայէտ պիր չէյ սօրուպ անլամազա լուզում կէօրիւլիրսէ , իշթէ պէն պուբատա տայիմա հաղրրրմ . . . պէնիմ իշին պու պէօյիւք պիր մէտար տըր , տէյու մըրրլտանտըգտան սօնրա քեաղըտը պիւքիւպ տըգգաթլա ճէպինէ եէրլէշտիրտի , վէ միւթէագրպէն գազմասընը ալըպ իշէ պաշլատը ։

14

Պիր թապիպ իլէ պիր ուէ գումիսէր իմզասը կէօրիւլինճէ , եարը էօլիւ հալինտէ պուլունան կէնճ գրգ , Ակնթ-Ընթուան խասթախանէսինտէ գատուլ օլունուպ հէման պիր եաթաղա եաթըրրլտը . Նէօվպէթտէ պուլունան տոգթօր կէլիպ մուայէնէ իթտի , Ինէթիմէնին գըսրլմրշ տիշլէրի արասընտան պիր գաչ տամլա իլաճ ազրթտըլար . պու իլաճ միւթլագա թէէսիրինի կէօսթէրէճէք պիր չէյ օլտուղունտան , տոգթօր եաթաղրն եանընտան այրրլմատը ։

Արատան եարրմ սաաթ գատար պիր ղէման կէչտի , Պէրթին վիճուտինտէ ճիւզվի պիր հարաքէթ էսէրի կէօրիւլտի , եան թարաֆընա տէօնտի . [illegible] արալը գալտը . շաշգըն շաշգըն պիր քէրրէ էթրաֆընա կէօզ կէգ-

տիրտիրտէն սօնրա կէօղէր նինէ գարանտը . . . թէքրար քէնտինի դայպ իթ .

Տօգթօր էլինի թութուպ ուսուլէթ վէ նէզարէթլէ պիր գաչ սէօղ սէօյլէտի . պէնիրէ թէքրար կէօղէրինի աչտը , տուտագլարընը թիթրէ յիշինտէն սէօղ սէօյլէմէք իսթէ-տիյի անլաշըլըյօր իտի , ֆագաթ սէսինի իշիթտիրիմէտի , պու արալըգ տուտագլարընը ուճլարընտա ճիւզվի գանլը պիր քէօբիւք կէօրիւլիւնճէ , տօգթօր՝ նէզտինտէ պուլու-նան իրի նէֆէր թալէպէյէ խիթապէն .

— Տախիլի պիր խասթալըգ վուգուինտէն բէք գօրգու-յօրում . գավալը չօճուղրն հալինէ պագրյըրսա բէք խաս-թա , շիմտի նէ օլաճաղընը տա անլարրգ , տէյուպ , միթէ-ագըպէն պիր տագըգա վէֆթ իտիլմէքտիգին նազտրպը միւ-էսսիր պիր իլաճըն թէրթիպ իտիլուպ վէրիլմէսինի էմր իթ-տի .

Գիրաղ կէնճ խասթամըզտան այրրյարագ գալիինի քի-բամլէ պէրապէր , հէքեայէմիզին տիկէր էշխասը իլէ պու-լուշալըմ .

Բիյէր Լօրիյօ , ասայիշ ըէյիսինէ պէյանը հալ իլլէտիյի էանատէ թէֆէր խապիսինին , նէ տերէճէ խէվֆ ու տէհշէ-թէ տիշար օլտուղունը կէօրմիշ իտիր , խապիսը մէրգում պիր գաչ տագըգա գատար իհթիյար արապաճըյը հագը-գաթը հալտէն խապէրտար զանն իթմիշ իտի իսէ տէ , չօգ կէշմէքտիգին պու զաննընտա ալտանտըղընա գանաաթ հա-սըլ իթտի .

Նամուսլը արապաճը , բէք ագիլանէ վէ բէք թապկի պիր սուրէթտէ սէօզիւնէ տէվամ իտիյօր իսէ տէ , օ սէօզ-լէրի հագըգաթա վաղըֆ օլարագ սէօյլէմէտիյիտէ անլաշը-ըյօր իտի .

Թէֆէր պու հիհէթի անլայընճա քէնտինի թոգլատը , նիհայէթինտէ ասայիշ ըէյիսի պու պապտէ իճրա իտիլէճէք թէհարրիյաթէ վէ 13 նօմէրօյը արապա սահիպի Բիյէր Լօ-

րիյներն, Եւ յանեւոան չայրնտրպրնը իտուսա Իլլէսիյի անլա-
չելմայան պէշ Եիւ գիրանգրնրն էյէ կէչիրիլմէսինէ նէ-
զարէթ վաղիֆէսինի, քէնտինէ հէվալէ իմիտիյի էանա-
տէ սէվինճինտէն նէ եարաճաղրնը չաչրրմրչ իտի. խասպիսը
մէրգում խայընանէ պիր թէպէսիմ իլէ էլլէրինի օղու չ-
տուրարագ, քէնտի քէնտինէ.

— Ա՛խ, արիթրդ թէհարրիյաթ բէք եօլունտա իճրա օ-
լունաճագ... գալպագան Տիպիրէֆ իլէ Թէրրէմօնտ նասրլ
արաչտրրրլմրչար իսէ, պուտա անրն այնը օլաճագ... ֆա-
գաթ դահիրէն բէնկ ֆէրմէզչէ դայրէթ իմիմէլիյիմ, պու-
րասը բէք մուհիմ տիր, գուրնազլրգ օլուրսա իշթէ պու
գատար օլուր, տէտի.

Թէֆէր. տասայիշ բէյիսինտէն պրրլրլը պրրլմազ, էք-
սէրիէն թահտը նէգարէթ վէ իտարէսինտէ իսթիխատամ իյ-
լէտիյի բօյիս նէֆէրսաթրնը նէգտինէ ճէլպ իմիտի.

Օգուլանարրմրդ պու ատէմլերի թանրմազտա կիճ-
լիւր չէքմէյէճէքրնը. Բընէ Մուլէնին թէվդրֆը վէ մաղ-
լում Բօյ Բէվվալէնին տուլ զէվճէսինին իդամէթ իյլէտիյի
խանէնին, նէգարէթը տայիմէ այթրնտա պուլունտուրրմասը
խուստ սրնտա. Թէֆէր խասպիսինին էմրինէ թէպասիյէթ ի-
տէն իրի նէֆէր եինէ պունարը իսի.

Թէֆէր. Լէպլօնտ իյէ Պանգալ թէսմիյէ օլունան պու
նէֆէրլէրէ լազըմ կէլէն թալիմաթը վէրտիրտէն սոնրա, ի-
լավէթէն.

— Պանա գայրրսա պու արապանը իգինի Մօնմարթը-
վէ Պէլվիլ սէմթէրինտէ պուլունապիլիր, Լէպլօնտ, սիզ Պէլ-
վիլ ճիհէթինի թէֆթիշ վէ թէհարրի իտինիզ. Պանգալ,
սիզտէ Մօնմարթը թարաֆլարրնտա տօլաշրնը, տէտի.

Լէպլօնտ. - Իօնթ-Շօմօն ճիհէթիտէ թարիֆինիզէ մու-
վաֆրզ պիր եօլ տրր...

Թէֆէր. - Պէլվիլ թարաֆլարրնտա տօլաշսրզ լարրնը
անլայօրում.

Պանգալ. - Ոէր-Լաշէզ սէմթինին արգա ճիհէթլէրի,
մէսելա Պանեօլէ...

Թէֆէր. - Օ թարաֆլարա պիդդաթ պէն կիտէճէյիմ,
չայէտ թարիֆ իմիտիյիմ եէրլէրտէ պիր իմարէ կէօրէմէզ-
սէնիզ, սոնրատա սիզի Պէրսի իլէ Վէնսան թարաֆլարրնա
սէվգ իտէճէյիմ.

Լէպլօնտ. - Ոէք կիւզէլ միսսիս Թէֆէր... Նէ՞ զէ-
ման իչէ պաչլայաճաղրզ.

Թէֆէր. - Հէման պու կինտէն, ֆագաթ կէօղիւնիւ-
զիւ աչմալը վէ բէք չոգ չալրչմալրպրնրզ. թէտրդաթ վէ
թէհարրիյաթրնրզտան հասրլ օլան նէթիճէյի հէր կիւն պա-
նա պիլտիրմէլիսինիզ.

Պանգալ. - Պու արապայը քի՞մ գուլանմրչ.

Թէֆէր. - Իքի ատէմ այրպ կէօթիւրմիչ. տահա աչրգ
սէօյլէյէլիմ, պունլար կէնճ պիր գատրն աչրրմրչչար...

Լէպլօնտ. - Պու իքի ատէմին էշքեալի՞...

Թէֆէր. - Պունա տայրը պիր կէօնա մայիւմաթ եօգ.

Լէպլօնտ. - (Ձանր սրգրլարագ) Ֆագաթ պու նասրլ
իշ, պու ատէթա սաման չուվալը իչինտէ իչնէ արամաղա
պէնգէյօր...

Թէֆէր. - Պու պապտէ պէնտէ սիզին իյէ հէմէֆրեա-
րրմ. ֆագաթ նէ՞ տէյէպիլիրիզ. պէշիւք պիր մէգամուն
էմր վէրիլիյօր... պէլկի թէսատիֆէն պիր մուվաֆֆագրյէթ
հասրլ օլապիլիր. էլհասրլ պու խուստուտա սիզէ կիւվէնմի-
շիմ տիր.

Պանգալ. - Պիզ էլիմիզտէն կէլտիյի գատար չալըշը-
րրզ...

Մուհավէրէյէ պուլուտա նիհայէթ վէրիլտի. մի թէա-
տրդէն բօյիս մէմուրլարը հէր պիրի պիր թարաֆա կիթտի-
լէր.

Թէֆէր. բօյիս մէմուրլարընը իճրա իտէճէյլէրի թէ-
հարրիյաթտան պիր սէմէրէ հասրլ իտէմէյէճէքլէրինտէն

էմին իտի · օլսա օլսա հագրգռեթ պիր մէվգրտա մէյտանէ չըգ-ոգիկիր իտի գի, ո մէվգրընրն թէֆթիշինի տէ գէնտիսի տէրիւհտէ իլլէմիշ տիր ։

Թէֆէր, իգ ամէթկեահրնա կիտուպ պաշտան այադա գատար թէպտիլի էավապ իլէ օտուն համմայր գրյաֆէթինէ կիրտի · Խապիսին պաշլրճա մագսատը իսթիխտամ իլլէտիլի իրի խաֆիլէնին հարարնաթ ու մուամէլաթրնը ուզագտան թէֆթիշ իլլէմէք իտի ։

Գու իշտէն վէ թէշէպպիւսաթը սայիրէտէն էվվել գէնտի մէնաֆիյի զաթիյէսինի վէ տիգ Տրյաթուր-Վօտիյօնրն սէլամէթինի թէէմին իլլէմէք, միսթրէս տիգ Թուրէնին գօնադրնտան աշրրտրդը մուզիրը էվրագը եազալամագ իշին, ժան-ժուտիի արամազա գարար վէրտի ։

Թէֆէր, խըրսրդ, եանրէսէճի վէ սէրսէրի մագուլէսինտէն օլան հալլազլարրն, էլլէրինէ բարա գնչանի զէման Ենրէլ տէվամ իլլէյէճէքլէրինի վէ օ բարալարը Ենրէտէ սարֆ իտէճէքլէրինի, բէք չօգ զէմանտէն պէրի թէճրիպէ իլէ անլամրշ օլմազրլա, օ եէրլէրտէն, օ մէվգրլարտան թէհարրիյաթէ պաշլատը · ժան-ժուտիի թէսատուֆի օլարագ պուրալարտա պուլապիլէճէքինի իմանտ իտիլօր իտի ։

Գու իմիտի բէք տէ պօչա չրգմատը · Ալենթ-Բրլաժի հաբրսխանէսինտէն չրգ մրշ պիր իրրսրդա թէսատուֆ իթտի, պու ատէմտէն՝ ժան-ժուտինին սէրիզ կիւն օ հաբրսխանէտէ գալտրդրնը, վէ պիր այ գատար էվվել սէպիլի թախլիյէ իտիլտիյինի թահգրդ իթտի ։

Թէֆէր, մերգումտան այրրլրը այրրլմագ տօղրու Ալենթ-Բրլաժի հաբրսխանէսինին գալէմ օտասրնա միւրաճաաթլէ, մէմուրիյէթինէ մախսուս գարթ վիդիթլէրինտէն պիր թանէսինի իրայէ իթտի · տէրհալ ժան-ժուտիյէ տայրը թահգրգաթա կիրիշտի, պու սուրէթլէ սօն իգամէթկեահը Ենէրէսի օլտուղունը թարիֆ իթտիրտի ։

Օգուլանլարրմրգճա մալիւմ օլտուղու իւզրէ, ժան-ժու-

տինին հարբսխանէ իտարէսինեն մայիս մ օլան ան իդ ամէթ-կէտահը Վէնկրիլ ազ ադրնտա գնային իտի . Թէֆիէր հէման օրայա գաշ վուրտու վէ դարու ճրսընա , դրյաֆէթի իլէ մինատիպէթ ալանաղ գոդու դ պիր սէտա իլէ . Ժան-Ժուտինին օէվտէ իդ ամէթ իտու պ իթմէտիյինի ուարտու .

Գարու ճր , պու էսկի մի սթէճիրին նամրնը իշիտինեն մաշիտար պիր նադարլա դարշըսընտարի ատէմի սիդիպ .

— Ա՛հ , սիդ պու դուշու թանը յո՞ղմու սընը դ , տէյու հայդ ըրտը .

Ժան-Ժուտինին իանէնեն շէօհրէթի բէր Ֆէնա օլտուղընը պու ուէզ աշիրնարէն իտապէր վէրիլիյոր իտի . պինանէն ալէյհ քէնտիսինեն տայիր մայիս մամ ալմազ իշին պայէթ մահիրանէ տավրանմազ . իհթիյաթլանարանէ հարարէթ իթմէք լազըմ կէլէճէյինի թազտիր իլէ .

— Խա՛յբր , խա՛յբր , թանրմայորրմ . . . իֆատէնիդէ նադարէն Ֆէնա պիր ատէմ օլտուղու անլաշըլը յոր . . . տէտի .

— Ա՛հ , Նէ՞ տէյորսունրդ , Ֆէնա տէմէքտէ սէ՞զ մի . . .

— Լուն բէսէհի ֆիլան օլմա՞սըն . . .

— Իշիմէ շիմտի պիրազ անլար կիպի օլտունրդ . . . պիդ քէնտիսինի նամուսը պիր ատէմ գանա իտիյոր իտիր . Ֆագաթ սիդին պու ատէպսիդ հէրկֆի արամազտան մազ ատրնրդ նէ՞ տիր .

— Խապիսին պէնճէ պիր լուլումի եազ տրը . . . Ֆագաթ հէմշէհրիմ տիր վէ մէհրիբանտէ հադրդ սթէն բէր նամուսը պիր դարտաշը վար տրը . . . պու յօճու դ , պիրատէրի իշին պանա պիր սրբարբշ իթտի . Իշթէ քէնտինի պունրն իշին արայօրում .

— Ոէր կիդէլ , իսթէտիյինիզ նէրտէ արայրնրդ . . արթրդ պուրատա իդ ամէթ իթմէյօր . Հարբսխանէտէն չրգտրդը , նէ մնախլի դ օլտուղը անլաշիլտրդը կիսն պուրատան գ օվուլտու , տէֆ իտիյոր .

— Շիմոն Նէրլաէ իգամէթ իմտիյինի պիլիյո՞րսունուզ .

— Պիլմէմ. հէմ պիլմէք սէ իսթէմէմ .

— Ֆագաթ պիլուսէրինին սրբարբշը իշին պանա ազբարգ մայիմամի վէրմիշ օլսա իտինիզ . . .

— Սիզէ օլսա օլսա շու գատար պիր մայիմամի վէրէ պիլիրիմ. հարբսխանէսէն շրդ տրշը կիմնին էրմէսի սապահը . Ամբնէ նամբնտա պիրիսինին մուավէնէթի իլէ հշնասընը գոյտրշրտը . Գու Ամբնէ սէսսիզ զահիրէն գնգէլ պիր սաէմ օլսուզ հալտէ . միմբլագա քէնտիսի կիպի սաէպսիզ պիր շէյ օլմալը իտի . . .

15

Թէֆէր, Ամբնէ նամբնը իշիմտիյի էսնասունէ էրմրիզ պաթարեասընա թաթուլմուշճասընա թիմրէսի վէ հէման քէնտինի զապթ իտէմէյէր .

— Ամբնէ՞ . Ամբնէ՞ մի տէտինիզ . . . տէյու հայդրշրտը .

— Էվվէթ . սիզէ պու սաէմ իշինատէ մի պիր շէյ սրբարբշ օլունսու .

— Խայրը . ֆագաթ պու սաէմ պանա թանրտրգլարմտան կիպի կէլիյոր . . .

— Ամբնէ Մուլէն տէյի՞լ մի . . .

—Ա՜հ, սիզ պունրտա թանրյօրսունրզ էյլէ՞մի . տէմէք օլույոր քի սիզսէ անրէլտէնսինիզ . . . հայտէ պոյունրզը կէօրէյիմ . . . իշինիզէ կիտինիզ . . .

Դարուճը պաշդա պիր շէյ սէսյլէմէյիպ դուլիպէսինէ կիրտի , Թէֆէրի հայրէթ վէ հէյէճան իշինատ պրրարդ արադ շիտտէթլէ նիւգիւնէ դարշը դարուսընը դարաասը . Թէֆէր իսէ մուղթարրրտան, պիր հալտէ քէնտի քէնտինէ .

— Ամբնէ Մուլէն հա . . . չու. հալէ նաղարէն սաղրն Գրլոսիկա Վարնի պու խուսուսատա հաղրը օլմա՞սընը . . . սադրն թէսատուֆէն պու իրի սաէմ պիրլէ՞շմէսինրէր . . . ահ , պու իմթիհաղատան պիրգէ չոդ ֆէնա նէմիհէրէր զուհուր իտէպիլիր . էկէր հաղրդամ դանու թասավվուրաթրմա մուվաֆրդ իսէ , չէյթան հէրիֆ ալէյհիմիզտէ տօրաշրէյօր , պու պէնգէ տէ մուճիսի խէրիֆ ու էնտիշէ պիր հալ տրր , սէ՞տի .

Թէֆէր , տոդրու Ամբն Մարթէն սէմիմինէ կիտուս օմնիպուս ատասպասընա բարիպ օլտու . Գամարշէ պու լիմարընա կէլինգէ ատասպատան էնիպ Ռոպալ մէյատանընտա քեսարին 24 նամէրօրը խանէյէ մի բաճասամ իմտի . Գիրտէն պիրէ քէնտիսինի թանրյամայան դ աբուճը դ ատընա , Խանի մատամ Գիմ օյա .

— Լութֆէն մի սիս. Ամբնէ Մուլէնին պուրատա օլուպ օմատրդընը սէօյլէ՞միսինիզ , սէյինգէ . դ աբուճը դ ատրն ճէվապէն .

— Մի սի՞ս , քէնտիսի Բարիդսէ սէյիլ սիր , սէտի .

— Նէ՞ դէմանտան պէրի .

— Օն պէշ կիւն օլույոր թաշրատա պիր մէմուրիյէթ պուլմուշ տրր .

— Շաշրլաճագ շէյ . . .

— Նիչի՞ն . . .

— Զիւնդրի տիւն քէնտիսինի օմիպիուսէ կէօրտիմ սանրյօրսում .

— Միթլադա օ տէտիյինիզ քէնտիսի սէյիլ իմիշ . . . աբարթրմանը հէնուզ պօշալմամատը . էկէր Բարիդէ գէլմէք օլսա իտի , հէր հալտէ պուրայա կէլէճէք իտի .

— Գէլէճ պրանրշրտրր տրր . . .

— Էվվէ՞թ , հիչ չիպգէ նօզ քի պրանմիշարնրդ . . .

— (Մրրրլատանարադ .) Թէֆէրֆ իսէրիմ, գիրա աօսթ-

տէն գիյատէ եէս ու ըգթըրապ, ֆութուր վէ եօրկունլուգ ալպիմի կէօրիւլիւյօր իսի. Թէֆէր իհթիյար արգատաշը-նըն գօրգունճ հալինէ ատէթա ճաբյօր իսի քի, հէման.

— Տիւգ հագրէթլէրի, իխթարաթը խալիսանէմէ թէվ-ֆիգան հարաքէթ իմտինի՞զ մի, տէյու սօրմասը իլէ, տիւգ տէրմանսրզ պիր հալտէ սանտալէնին իւզէրինէ օթուրա-բրագ.

— Հէմտէ նօգթասը նօգթասընա... չիմտի Պաթինեա-լատա Սէնթ-Էթիյէն սօգաղընտա 19 նօմէրօլը խանէտէ պու-լունույօրում, տէյէրէք, էթրաֆը եիքսէք տիվարլարլա մուհաթ վէ կէնիշ պիր պահճէ օրթասընտա քիրալամըշ ա-տուզու խանէյի թարիֆ իտինճէ, Թէֆէր.

— Ինէր կիւզէլ, ֆագաթ էկեր միւմքին իսէ կիւնտիւզ-լէրի հիշ տրշարը չըզմազընը. Սէնթ-Տոմինիքտէքի գօնա-ղընըզը կիճէլէրի գիյարէթ իմմէքտէ տէվամ իտինիզ. օ եիզտէն գօրգաճագ պիր շէյ օլմասըզընտան էմին օլալըմ. շու արալըգ նամինընզա մուհիմմ պիր մէքթուպ կէլմէք իհ-թիմալի վար տրը, տէնք.

— Հէր կիճէ միւնթազամէն օրայատա տէվամ իտէ-րիմ... սիզտէ թազէ պիր հէվատիս վա՞ր մը.

— Էվվէթ, միսթրէս սիզ Թուրէնին իխթարը մուհի-պինճէ հարաքէթլէ հէման մէմուրիյէթիմտէն իսթիֆա իթ-մէտիյիմտէն, շու արալըգ բօրիս իտարէսինտէն այրըլմասը-ղըմտան տօրայը ըէք իսապէթ իթմիշիմ.

— (Գօղուգ պիր տէ՞ս իլէ.) Պանեօլէ թէբէսինտէքի եան-կըն մէսէլէսի իլէ՞ մի մէշղուլ օլույօրլար.

— Խա՞յըր, եանկըն գազա իլէ վուգու պուլմուշ վէ միսթէճիրիտէ էնգազ ալթընտա եանրպ գալմըշ զանն օ-լունույօր... Ֆագաթ աշրրըլան արապա իշին թէտգըգա-թա թէհարրիյաթա պաշլանըլտը. պու խըտմէթիտէ գաթէն ըէք շօգ իշլէրտէ իսթիխտամ իթտիրիմ էքի ատէմէ հէվալէ իթտիմ... արապայը աշրրան ատէպսիզ հէրիֆլէր, արապա-

լոբրմնոան պիրիսի պանա քէնտիսինէ այիտ դայէթ մուհիմր պէր իշ հէվալէ իլիմիշ իտի . . .

— Օ իշ նէ իսէ պանա պիլտիրինիզ միսսիս . չայէտ պու կիւնլէրտէ կէլէճէք օրուրսա հարիֆլիյէն քէնտիսինէ սէօյլէրիմ։

— Ինչ կիւզէլ մատամ, կէլէճէք օրուրսա քէնտիսինի ժան-ժուտինին իգամէթկեահրնտա պէքլէտիկլէրինի սէօյլէրսինիզ։

— Ժան-ժուտի՞ մի . . . քէնտիսինին պու տոսթրնտան պահա իլիտիլինի հիչ իշիլիմէմիշ իտիմ, նէ հալ իսէ կէչտիյինտէ սէօյլէրիմ։

Թէֆէր , գաբուճը գատրնա պէյանը թէշէքքիւր իյլէտիրտէն սոնրա չէքիլտի կիլիմտի . խոպխոպ մէրգումի քէնտի քէնտինէ .

— Աճէպա պու գատրն սաֆտէրոն պիր շէյ մի . . . աճէպա հոգրգաթէն Ռընէ Մուլէնին Բարիզտէ պուլունմատրդրնա՞ մը զահիպ օրույօր . Եօգսա պէօյլե Եալան սէօյլէմէք իշին քէնտինէ բարա մը վէրիլսի . իշիմէ պուրսաքնը անլամալը պիր պէհանէ իլէ պիր տահա կէլիր պունրտա անլարրմ, տէտի ։

Սասթ պէշէ նագլայը.յօր իտի , Թէֆէր օ կիւն պաշդա պիր իշ Եարմաղա միգթէտիր օլամայաճաղընտան , աճէլէ թասամ իտու պ տօպրու իգամէթկեահրնա կիմիտի . Ժոլ Տրլաթուր-Վ.օտիյօ օ կիճէ թաշրնտրդը Եէնի խանէնին սէմթինի վէ նօմէրօսընը , քէնտիսինէ պիլտիրմէճէյինէ տայիր. սէօզ վէրմիշ իտի ։

Ֆիլհագրգա սասթ տօգուդա տօպրու տիգ ճէնապէլիի կէլիպ գաբուսընը վուրտու , Թէֆէր սճէլէ գաբուսը աշրպտա տիգի հէնուզ մահզուն վէ գէմնա պիր հալտէ կէօրինճէ , պիր գաթ տահա տիչայը խէվֆ ու տիչէմ օլտու ։

Վագան օ կիւն ժօրմըն սիյնասընտա հէր զէմանրին-

ճրնրն բայթօսը իլէ պիր ատէտ պանդա գայիմէսինի չալ-
մըշլար . . . իշթէ պու եիւզէն պիր տաւա գարուսը ա-
չըլը .

— (Պաշտան այապա գատար թիթրէյէրէր .) Նէ՞ տէ-
յօրսունըզ . . .

— Էվվէլ թ , պու ճիտաէն շայանը թէէսիֆ պիր հալ
տըր . Ֆագաթ սիզ օ ճիհէթի ասլա մէրաղ պույուրմայընըզ .
պէն օ եիւզէն հասրլ օլաճաղ ֆէնայլըղլարրն էօնիւնի ա-
լըրրմ , պու խուսուս , պու մէսէլէ պանա հէվալէ օլունուր
գի արթըզ հիչ գօրդուրմազ . . . պիզ Ամնէ իլէ ժան-ժա-
տէյի տիւշինմէյիզ . վէ հէմտէ ճիտտի պիր սուրէթտէ տիւ-
շինմէյիզ . պազր սէպէպլէրէ մէպնի պէն էօյլէ զանն ի-
տիյօրում գի պունլար պիրլէշտիրէր վէ նէգճիհէթ օլարաղ
հարարէթ իտիյօրլար .

— (Պիւսպիթիւն շաշըրարաղ .) Օ հալտէ մահվ օլտուգ
տէմէք տիր .

— Էվվէլ թ , իշին իշինտէգի վէճամէթ ըէք պէօյիւք վէ
բէք միւտհիշ տիր . Ֆագաթ սիզ եինէ մէյուս օլմայընըզ ,
շինարի ժան-ժուտի սիզի թանըմայօր . . .

— Նէ՞ պիլիյօրսունրզ . . . Նէ՞ մանիմ .

— Պու աշիքեար պիր շէյ տիր . . . գիրա էկէր թանը-
մըշ օլսա իտի պունրն իշինտէ գօնաղրնըզա պիր մէրթուպ
կէլիր իտի . հէնուզ վագթիմիզ միսահատ տիր տիւդ հաղ-
ըէթլէրի . . . խայրն հէրիֆին էլինէ շիմտի եիւզ պին ֆը-
ռանգ կէչտի , պէն պու կիպի սէֆիլ մախլուգաթրն նէ սխ-
լագտա օլտուգլարրնը պիլիրիմ . էլլէրինտէգի բայայը ֆեա-
միլէն սարֆ իթմէտիրճէ ֆէնտիլէրինտէն գօրգուլամազ . . .
ֆէնտինի ալամագա պաշլատրմ . շուրատա պուրատա էջ-
պէթտէ բասթ կէլիր եազալարրմ , պիր ֆէրրէ եազալատրմ
ֆը , արթըզ իշի պիթտի տէմէք տիր . Ամնէ Մուլէնիտէ ա-
ռաշտրրըյօրում , անրն իշինտէ պիր տուզաղ թէրթիպ իտէր
վէ կիւնիւն պիրինտէ միւթլաղա օ տուզաղա տիւշիւրիւ-

րիւմ , էլհասրլ սիզ հէր վէճհ իլէ էմին վէ միւսթէրիհ օ-
լունուգ . . .

— Պէնտէ պունը իսթէրիմ , ֆագաթ պանա մուհիմմ
պիր շէյ ունուտույօրսունրզ կիպի կէլիյօր .

— Օ շէյ նէ՞ տիր . . .

— Նօթրր Տամ՞ տը Շան սօգայընտարի խանէնին գա-
բուճրաը օլան գատրն . Պէրթին էվլէն չրգ սրղրնը կէօրմիշ ,
գրրգ սէֆիզ սաաթ զարֆրնաա ավտէթ իթմէտիյինի կէօ-
ռիւնճէ մէրաղ իտէրէք , պիթթապի բօյիս գօմիսէրինէ պէ-
յանը հալ իթմէյէ գալգըշաճաղ տրը .

— Օ պիգիմ՞ նէ վագիֆէմիզ , պիր գատրն զայպ օլմուշ ,
խուսուսի իլէ կէնճ վէ կիւգէլ պիր գըզ . . . պու հէր կին
կէօրիւլիւր շէյլէրտէն տիր . հէր քէս աշրգը իլէ սէօզլէշ-
րէք պրրագրպ կիթտիյինէ զահիպ օլուր , պու էհէմմիյէթ-
սիզ պիր սրրր տրր քի տէրհալ ունուտուլուր կիտէր . . .

— Պու սրրրրն հէր հալտէ մէյտանէ չրգմասրնը Ամնէ
Մուլէն իտտաա վէ իսրար իտէճէք օլուրսա .

— Սիզէ Ամնէ Մուլէն մէսէլէսինի պէն տէրիւհտէ իթ-
տիմ տէյօրում . . .

Տիւգ պիր աղ քէնտինէ կէլտի վէ տէրին պիր ահ չէքէ-
ռէք պիր ապ նէֆէս ալտը , Թէֆէրատ սէօզինէ տէվամ իլէ .

— Ինչէ նիհայէթ տէրէճէտտ իհթիյաթքնարանէ պիր
հալտէ հարարէթ իթմէնիզի թավսիյէ իթմիշ իտիմ . . . հէր
նէյէ վագքֆ օլուրսանրզ միսթրէս սիզ Թուրէնէ պիրտիր
մէյէտտ սայ իտինիզ քի , օտա հէր հայէ վագքֆ օլսուն տա
անա կէօրէ հարարէթ իթսին , տէտի .

— Պունրն իշին գօնաղրնա կիտէպիլիրմիյիմ .

— Էյրէթի պիր նամ իլէ վէ թէպտիլի գըյաֆէթ ի-
տուպ թանըմայաճաղ պիր հալ չէսպ իթտիքտէն սօնրա
կիտէպիլիրսինիզ .

— Էյլէ իսէ եարրն կիտէր մէզպուրէյի կէօրիւրիւմ ,

աշրրրրրմ. եօլտա տիշիրիպ զայպ իմիտիյինէ գահիպ օ-
լուր . . . տէտի.

Մինեօլէ պու իշի տէրհալ պէճէրէպիլէճէյինի իմիտ
իտիյօր իտի. չինրի ժան-ժուտի քէմալի չէվգ ու չէթա-
րէթլէ միթթասրլ չարբյօր վէ ֆագաթ ատէթը ումումիյէ
խիլաֆլընտա օլարաղ. քէնտիսինտէ ասլա սարիսաղրդ էուէրի
կէօրիլմէյօր իտի.

Վագտա տիլի պիր աղ աղրրյաշտը. կէօզլէրի պիր աղ
սիգիլտի. ֆագաթ ագլը պաշրնատա իտի. վագրթ վագրթ
էլինի սոլ ճէպի իզէրինէ. եանի չրգտանրն պուլունտուղտ
նէրէ վագ իտիյօր իտի. Մինեօլէ իսէ քէնտի քէնտինէ տիշ-
ինիպ չու սէօգլէրի մրրրլտանտը.

— Հայ Ալլահ պէլասլընը վէրսին. իշ ֆէնալաշրյօր.
սարֆիյաթ հատտինի թէճավուզ իտիյօր . . . սարիսաղ իտուպ-
տա աշրլտանաղ օլսամ պիրէ պանա պիր շէյ գալմայանաղ.
նէտէ սաղլամ գաֆտար վար . . . հէր նէ հալ իսէ պէն անը
միթլաղա սրզտրրրրմ. . .

Հոգլոգը մէրգում պու միթլասա իլէ ալէստէվամ
գատէհլէրի տօլտուրուլյօր վէ ժան-ժուտի այգա արգայա
պօշալտրյօր իտի. պու հալտէ նինէ պէքլէնիլէն սարիսաղ-
լրգտան էսէր կէօրիլմէյօր իտի.

Սէնթ-Տրնիսատէի գիլֆէթ տահա մրքէմմէլ իտի.
ագշամ սաաթ ան պիրէ տօպրու միսաֆիրլէր սօֆրանրն էթ-
լաֆրնա տիգիլտիլէր. նալրնրդ Մինեօլէ իշլէրինտէ պու-
լունմայօր իտի. մէրգում ալգատաշլարրնա խրտմէթ իթ-
մէք վէ սարֆիյաթա նէզարէթլէ մէշգուլ իտի. ժան-ժու-
տի գահրամանանէ պիր սուրէթտէ իշլէթ մա հարէպէսինէ
կիրիշտիյինանէ, պու եօլտա միսաֆիրլէրինէ տէ թէշվիգաթ-
տէ գուսուր իմմէյօր իտի.

Պիր սրալրդ եան քէսէճի տէտիրիմիզ կէնճ հայլաղ, պիր
շամբանեա շիշէսինին ալգընտակի թէնի գրրրպ մանթարրնը
գալտրրտը վէ Թան-ժուտիյէ եագլաշրպ.

16

Միսթր Տրլաթոր-Վատիյս Թէֆէրտէն այրրլար։ Մուսմաիլէյէն մուֆարէզաթբնտան սոնրա Թէֆէյտէ, Ամբնէ Մուլէն վէ ժան-ժուտիյի արաշտըրմագ մագսատը իլէ իզամէթկեահընտան չրգտը։

Ժան-ժուտիյէ Բարիզտէ պուլունան բիս վէ մաղնուն մէյլանէլէրտէ թէսատիֆ իմմէք զայրի գապիլ իտի։ Յինքի հայտատը մէրգում օ սրրատա Ամնիյէրտէ պուլունույօր վէ տավէթ իմտիյի արգատաշլարը իլէ պէրապէր միւքէմմէլ սուրէթտէ էյլէնիյօր իտի։

Տէօրթ սաաթ գատար իմթիհատ իտէն թաամ էնասընտա, լոգանթաճբնընն մահպէնինտէ պուլունան շարապլարրն էն ալատը։ Էն պահալրը չրգարթտրրլարագ իշիտի։ Միւթէագրպէն ժան-ժուտի պիր սանատալ էյլէնճէսի թէքրիֆինտէ պուլունտու։

Գու թէքրիֆ արգատաշլարը թարաֆընտան քէմալի մէմնունիյէթլէ գապուլ օլունարագ, իրի պէօյիճէյ սանատարրաքիպ օլտուլար։ Ադրամ թաամ իլէ էրթէսի կինքի թաամ իշինտէ Սէնթ-Տրնիս սէմթինէ կիթմէյէ գարար վէրիլտի։

Ժան-ժուտինին սէֆահաթ արգատաշլարը իշինտէ Մինաչէ նամընտա պիր եանքէսիճի պուլունույօր իտի։ Պու հայլագ, ժանրն ճէպինտէ պիր չրգտան վէ պու չրգտանրն իշինտէ զինէր ֆրանգլրգ գայիմէլէր պուլունտուրը, պիր թանէսի չրգարրլրպ պօրճ թէսվիյէ իտիրիր իրէն կէօրունճէ, գինէն չրգտանը աշրմապա գարար վէրտի վէ քինտի քէնտինէ։

— Գուտալա սարիսօշ օլուր օրմագ, չրգտանը ճէպինտէն

— Արդատա՛շ, պու խրիմիկէ մախսուս տրը, չու պիչարէլէր պունը իշմէյի պիշմէզէր . . . պունլարրն գատրնտան ֆարգլարը եօգ տրը. իշիմիզտէ իրիմիզտէն պաշգա սաղլամ եօգ, տէմէսի իլէ. ժան-ժուտի դայրէթմէ կէլէրէք.

— Ճօլտուր չարգը, տօլտուր, պունլրն տա հիւքմի եօգ, պուտա ինսանը սարիսօշ իթմէզ, տէտի.

— Նալրնրդ պահայը տրը.

— Նէ՞ զարարը վար . . . բարա ֆիւլիէթի, հերթամ սարֆ օլունաճագ . . . բարա թիւքէնտի՞մի, արդասը եկնէ կէյիր . . . չրգտան պօշալրնճա տօլտուրմասը դ օլայ. գասա սուլրնը չէ.բէրսէ անը տօլտուրմագտա գապկի տիր . . .

ժան-ժուտի, պիր չէ.ֆիչտէ գատէհի պօշալտրպ հայգրրարագ.

— Ճահա՛, տահա՛, տէտի.

Գու էանատէ Մինեօլէնին կէօզլէրի ֆալթաշը կիպի սաչրմրշ օլտուղու հայտէ.

— Ոէնին պիրտէ գասա՞ն մը վար . . . տէտի.

— Հէմտէ պիՄմէք թիւքէնմէք պիրմէզ պիր գասա . . . սէն հէման տօլտուրը վէր տէ իշէ.յիմ.

Գու արալրդ ժան-ժուտինին դիհնինէ պիր ֆիքր վարիտ օլտու. գատէհի եարը իշիպ էլինտէ թութարագ.

— Ա.հ, թօհաֆ պիր շէ.յ տիւշինտիմ, տէտի.

— Նէ՞ կիպի.

— Գօրճումրգը թէսիյէ իտուպ տա պուրատան չրգտրգտան սօնրա պու արդատաշլարը պլրրագրնրդ, անլէր բահաթ բահաթ եաթրպ ույտուսունլար, եարրն սապահ ույանրնճա քէնտիլէրինի պուրատա պուլսունլար օլմա՛դ մը.

— Օլասիլիր . . . ֆագաթ պիդ էյլէնմէք իշին նէրէյէ կիտէճէ.յիդ.

— Էվէլճէ Բարիզէ կիտէրիդ. Սէնթ-Լազար մէվգրֆը-նա պաշ վուրուրդ. չրմէնտրիէրէ պինէրէք Հավրա կիտէրիդ . . . իշմէ սանա կիւզէլ պիր սէեահաթ, տէնիզի կէօր-

մէք իշին տէ արդուր բէք գիյատէ տիր . . .

— Պէնատէ իսթէ.յօրուր . . . ֆագաթ պուրատան չրգմագ, օրտայա կիթմէք իշին էրէ.յիճէ պիր բարա լագրմ.

— Պէնատէ բարա վար.

— Էֆֆէ՛թ, սէնատ բարա օլտուգանը պիլիյօրուր. ֆագաթ պէլրի գեաֆի տէ.յիլ տիր.

— Օլասիլիր ա՛ . . . եօլտա օ ճիհէթի անլարրդ. գեաֆի տէ.յիլ իսկ կիթմէզտէն էվել գասամա միրաճաաթլա պիր իրի սէօդ սէօյլէ.յէպիլիրիմ . . .

— (Մէսէրլէթլէ թիթրէ.յերէք.) Բէք կի՝ զէլ օլուր . . .

— Էօյլէ իսկ հայտէ եօլա չրգալրմ.

Ժան-ժուտի այարա գալդտը. ֆագաթ իշրէթ քէնտի իւզէրինտէ հիւքմիւնի իճրայէ պաշլամրշ օլտուղունտան, ազ գալտը եուվարլանրպ եէրէ սիւ չէճէք իտի. պիրինճի գաթտաքի սալօնտան չրգրպ բարմագլրգլարը թութարագ մէրտիվէնտէն էնտի. Մինեօլէ մէրգումը թէսագրպ իտիյօր վէ շու թասավվուրտա պուլունույօր իտի.

— Իշթէ չիմտի իշ եօլունա կիրմէյէ պաշլատը. քէնտիսի իլէ եալրնրդ դայրյօրում. նէրտէ իդամէթ իթտիյինի, գասանրն նէրէտէ պուլունտուղունը կէօրիւպ անլարրմ. պէլրի թաքի միսասատէ իտէր տէ գասայրտա աշրրրրրմ.

ժան-ժուտի, յօղանթաճրնրն բարաքրը քեամիլէն թէտիյէ իթտիրտէն սօնրա. ֆաղլա օլարագ էլլի ֆրանգ տա վէրիպ.

— Շու էլլի ֆրանգը տա այրնրդ. Ճագարտա արդասաշլարրմրդ վար. արտրճ գուշը կիպի ույգու չէքէ.յօրյար . . . եարրն սապահ նէ զէման ույանրրյարտա քէնտիլէրինէ պէ.յաղ շէրապլու միւքէմմէլ պիրէր չօրպա վէրիրսինիպ, տէ.յինճէ, յօղանթաճը կիւլէրէք բարայը ալրպ.

— Ճայէտ սիզէ տայրը պիր մալիւմաթ թալէպ իտէճէք օլուրյարտա նէ՞ սէօյլէ.յիմ՝, տէ.յու սօրտու.

— Ընթրրիտեա արամագ իշին Հավրա կիթտիյիմի սէօյ-

լէրսինիզ . պու կիւնէն իմիսպարէն օն պէշ կիւն սոնրա իչին քէնտիլէրինէ Բօլ-Նուվարտա պիր կիյաֆէթ վերէճէյիմ .

— Մ'իսմէրիհ օլունրզ մ'ուռ , թէնպիհամէթընրզ իյֆա օլունաճաղ տրր .

— Ակիմրզ հավա այալրմ . . .

Ժան-Ժուտի Մինեօլէյի սիւրիւրլէյիպ կէօմիւրտի . Մինեօլէ սոզ աղա չրզընճա պիր պէհանէ իլէ չրմէնտրֆէրէ պինիպ կիմմէյէ տավրանտը . ֆագաթ Ժան-Ժուտի մէրգումընն պու հարաբէթինէ մանի օլարաղ .

— Շրմէնտրֆէր օլամազ . . . պէնիմ իլէֆագաթընա իհթիյաճըմ վար . . . պուրատան Բարիզ ուզաղ պիր նէր տէյիլ տիր , տէատ .

Մինեօլէ օրատան այրրըմաղ իսթէյօր իտի . ֆագաթ զարուրի իրի եանրնա տաղրու սալլանմազտա օլան արզատաշընա իլֆագաթէ գարար վերտի . . . Ժան-Ժուտի էվվելճէ աղրր տրր եիրիմէքտէ իրէն սոնրատան ատրմալարընը չարբգլաթտը . պիր սատթ սոնրա իրի արզատաշ Շարլէյ վասրլ օլտուլար . Ժան-Ժուտի պիրտէն պիրէ տուրարաղ .

— Իշթէ կէլտիք , տէմէտի իլէ , Մինեօլէ էթրաֆընա պաղրընրզ .

— Նասը՞լ , նասը՞լ , կէլտի՞ր մի , եարը ֆիհէյի կէչէ-յօր . . . պու սաաթտա աչրզ պիր նէր կէօրէմէյօրում , տէտի .

— Պուտալա սէն տէ , նէ տէմէք իսթէտիյիմի անլամատրն . կէլտիք տէմէքտէն մաղասրմ , սէնի պուրատա պրրաղաճաղրմը , պուրատա եէքտիկէրիմիզտէն այրրլաճաղըմրզը պիլտիրմէք տիր .

—(Մէյուսանէ հայդըրարաղ .) Նա՞սը , պէնի թէ՛րք մի իտէճէքսին . սայրրլարընա եարտրդրն կիպի պէնի՞տէմի պաշտան սավմաղ իսթէյօրսուն .

— Մ'ուվաղդաթ պիր սուրէթտէ .

— Էյ , Հավր սէյեահամթը նէ՞ օլաճաղ .

— (Ամուզլարընը չէրէրէք .) Նէ՞ պուտարա հէրիֆիմիշտին . Նամուսը պիր սաէմին ազղընտան լաղրրտը պիր քէրրէ չրզ տր , Հավրա կիտէճէյիզ , օրատա թաամ իտէճէյիզ , ֆագաթ էվտէ պիր ազ խուսուսի իշիմ օլտուդուիշին , մուվաղդամէն ալնի թէկրր իմմէք իյճաղ խոսյօր .

— Ոանա ըէֆագաթ իտէ՞մէդմիշիմ .

— Խայրր .

— Նիշին .

— Զիւնրի ճանրմը սրդտր , իշմէ մանի օլտրսուն . Հայտէ լաղրրտրը ուզամմա , սէն կիմի Հավր մէվզրֆրընտա պէրրէ , պէնտէ հէման կէլիրիմ . . իզէրինաէ բարա վարմը . . .

— Հէման եազ կիպի պիր շէյ .

Ժան-Ժուտի , ճէպինտէն պիր ավուճ բարա չրզտրրզ հիսապ իմմէքտիգին Մինեօլէյէ վերէրէք .

— Շունը ալ . օ ճիվարտա աչրզ պիր նէր պուլուրսուն , հէմ պէնի պէքլէր վէ հէմտէ պիր զաչ զատէհ չագրշըրրրաբն , տէտիրտէն սոնրա , հէման պիր արապայա բաբիպէն արապաճրյա , Պէլվիլ սէմթինէ հարաբէթ էմիրինի վերտի . էանայի բահտէ պիր արայրզ շու սէօզլէրի մրրրլտանտը .

— Պէնիմ նէրէյէ կիմիտիյիմի քիմսէ պիլմէմէլի սիր . պու քիշիր արզատաշրն նէրէտէ իզամէթ իյլէտիրիմտէն խապէրտար օլմասրնա տուս ասլա լուզում եազ , ինսան տայիմա իհթիյաթը . թէտպիրի էլտէն պըրագմամալը տրր .

Հայտուտը մէրզում պիր ֆիրն էվէլրի կիպի մահուտ զարուտան իզամէթկեսհրնա կիրտի . չրզտանը պանդա պայիմէլէրի իլէ տօրտուլուզտան սոնրա , հէման չրզրպ Սէն-Լազար մէվզրֆը եօլունը թութտուլուտ .

Ադրապատան էնտիյի էսնասէ Մինեօլէյի պիր շէրապճը մաղազասրնտա պուլտու . Իրի արզատաշ զարշրրզը գիմուրուպ չագմայա պաշլատրլար . պու իշրէթ ալէմի տէ Հավրա

միթէվէճճիս հէն չըմէնաբՔէրէ բարիպ օրատուղարը սահմա-
գատար սէվմամ իմատ։

17

Դարիյնի բիրամէ պէյան իլլէսիլիմիպ վէճճէ Պէրթին գաշըրըմասը իւգէրինէն պիր հաֆիմա գատար պիր գէման մուրուր իմամիշ, վէ Ամբէ Մուլէնատ, էմիլէն Լօրիյատա, Թէ-ֆէր խապիսի տէ, պէյնատ թէհարիրիյամատան սահանմշար իսի։ Մարիամ օրատուղու իւպրէ պուռնարատան իրիսի, Պէրթ իլէ ժան-ժուտիյի պուրմաղ, Թէֆէր տէ ժան-ժուտիյի նազարամաղ վէ Ամբէ Մուլէնին նէ օրատուղնը անարամաղ սէվտանաքնատա պուլունայօրար իսի։

Պահուտուս մանբինաճը իլէ ատղթօր, թահարիրիյամ պահարնատա հապըդամէն մէյուսիյէթին սոն տէրէճէսինէ վասրա օրմուշար իսի։ Էմիլէն զէմանընդան պիր գրամինը վաղիֆէյի բէամիյէսինի կիֆա իլէ, պիր գրամինը տա պու ֆայիտէսիպ թէհարիրիյամէ հասր իմամիշ իսի։

Զէվալլը ատգթօր։ մէյուսիյէթինատէն նաշը նէ նէմէք եէյօր վէ նէ տէ ույունապիկիյօր իսի։ մամափիհ ապմինատ սէպամի իսկյօր վէ Ամբէ Մուլէնի տիշարը եէս ու գուրթուր իմամէմէք իշին, հայինատէն տոպ բէնկ վերմէյօր իսի։

Թէֆէրին նէզարէթի ալթընատա շալըշան իրի տուէնգն զայրէթլէրի տէ պիր սէմէրէ պաշ կէօսթէրմէտիյի կիպի, Ինիէր Լօրիյս տա հէր կիւն բօլիս իտարէսինէ միւրաճաատիլէ մարիամի թալէպինատ պուլունայօր վէ պիր շէյ անարամատ սըզրն սէնիպ կիսէյօր իսի։

Թէֆէր, իսթիհատամ իլլէսիյի տահմիրէրի եանընդա պիր եալա սէվգ իտիպանի իշին մէսէլէնին մէյատանա շրդմայաճաղընատան էմին իսի։ պունարը թարաֆընատան թանդիմ վէ

իմա օրուշան բարօրարը տրդդամիլա օղուտուղատան սոնրա, քէնտիլէրինէրի իլէ պիրլիշտիրիյօր իսի։ Էլհասրլ պու ալշագ հէրիֆ տէսիսէքնարլըղընը, շէյթանլըղընը հէր տիւրլիսինատ գուտուր իմամէյօր իսի։

Մանթրովիլ վէ Պանեալէ ճիհէթլէրինատ պիղդամ տէրիւհատ լիլէսիյի թէֆթիշամ վէ թէտրիգամընը խիրասատասը օրմաղ իւղրէ։ Պէրթի Դարսալէրի թէբէսինէ կէմիրմիշ ալան արատանընը, հիչ պիր քիմսէնին նադարը տրդդամընը ճէրպ իմամէսիյինի անարայօր իսի։

Փէնտիսինի էն գիյատէ նարընը պիր շէյ մէշղուլ իտիյօր իսի։ տոտ ժան-ժուտիյի կէչիրմէք մէսէլէսինին իմքանսըզլըղը իսի։ Բարիզատէ նէ գատար մաղնուն եէրլէր վէ մէյլսանէլէր վար իսէ։ հէրսինիտէ պիրէր պիրէր տօրաշը։ կէպիպ նօղրամատըգ հիչ պիր եէր պըրադմատը։ հիչ պիր եէրատէ ժան ժուտիյէտէ, Ամբէ Մուլէնէտէ թէատրուք իմամէտիյի կիպի պիր շէյատէ էօրէնէմէտի։ իշթէ պու հալ քէնտիսինէ բէք պէօյուք էնտիշէ վերիյօր իսի։

Թէֆէր, իրինճի տէֆա օրմաղ իւղրէ պաշկա պիր դըյաֆէթէ կիրու, թէքրար գաբուճը մատամ Պիժօյա միւրաճաատ իմատի իսէտէ։ ենէ պիր ճէվապ ալամասը։ տիմթատպի թէատրպամ ու թէֆթիշամընը նէթիճէսինի տէ բէյսէրբէյ տիւգէ վէ միսմրէս տիդ Թուրէնէ պիլսիրիյօր իսի։ պու իրի շէրիրը Ճինայէթ, վէխամէթ ու մուխամատանը թէատրիճէն գայիպ օրտուղունա գանատամ հասրլ իմամէյէ պաշլամըշլար իսի։

Տիդ ճէնապէրինի եալընրդ պիր մէսէլէ մուղմաբրդ իսիյօր իսի։ պունը պիր կիւն Թէֆէրէ աշրդ։

— Պէրթին դայպուսէթի իւղրինէ տէրին պիր սիֆիթ հիքմէթիմա օրմաղտա պուլունմասը։ հիչ պիր սէս սէտա շրդ մանանը հայրէթինի մուճիպ օրմայօր մը սէյս սօրատա։

— Պու հալ էվէլճէ հայրէթիմի մուճիպ օրմուշ իսի։ փաղամի սէպէպինի անլատրմ, սրմսար գրըյաֆէթինէ կիր-

տիմ . Էլիմոռ պիր մէջքուզ օլտու պու հալտէ Պէրիմին խա-
նէմնէ կիտիպ մատմազէլ Պէրիթ Մանսիթիէի սորտում .
պու ղըզ էվտէ պու նամ իլէ թանրլըյոր .

— Էյ , նէ՞ ճէվապ ալտըն .

— Մատմազէլ Պէրիմին պիր քէօյտէ օլտու պու խոպէր
վէրիլմի .

— (Հայրէթլէ .) Պիր քէօյտէ՞ մի , պու ճէվապ սէնճէ
չի պահէլի տէյի՞լ մի .

— Նէտե՞ն չի պահէլի օլսուն . պու կէնճ ղըզ Ամրէ Մու-
լէնի կիտուպ պուլմազ իչին թասլիի Բարիզ խարիճինտէ
պիր նէրէ կիմիմէք թասավվուրընտա պուլունարկընը սէօյ-
լէմիշ տիր զորուճը գաստըն տու քէնտիսինի քէօյէ կիմիմիշ
զանն իտիյոր .

Թէֆէրին պու իֆատէսի ագլէ նազը օլտու ղու իչին
տի գ պիր ազ միսթէրիհ օլտու , Իէֆէրտէ սէօզունէ տէ-
վամ իլէ .

— Օ նիզամէն զորղուլաճազ պիր շէյ նէզ , պէն հա-
յընըզ ժան ժանտան կէլէ կէշիրտիգտէ աշըրտըզը քնազըտը
էլինտէն ալմազ վէ իլէլ հպէտ սուսարմազ ճիհէթինի տիւ-
շունիյորում , տէսի .

— Սուսատրապիկէճէյինտէն էմի՞նմիսին .

— Էվվէ՛թ , էօյիւէր լազրտը իտէմէզզէր .

— (Պէնզի սարարըպ քէքէյէյերէք .) Նինէ՞ մի զան . . .

— (Վահշիանէ պիր թամր իլէ ումուզլարընը շէքքէ-
ռէք .) Տիզ հաղրէթլէրի , պիզ էօյլէ պիր նէօլա ոիրիր
իմանք քի , պու նէօլտա տայիմա իլէրի կիմիմէք իյճապ ի-
տէր . ճիւղվի իհթիրազ իտիկճէք օլուրսա ինսան նազասը-
նը ըէնչէյի զանուն թէսլիմ իմիշ օլուր . հէյլէ իշտէն չէ-
քիմէք պիր ապիթին մահվ օլմազ տէմէք տիր . . .

* * *

Նօգարըտա սէօյլէմիշ օլտուղումուզ վէհհէ Էմիրէն Լօ-
ռիյո , հէր կիւն ժինթազամէն թապիպիր վազիֆէսինի ի-
ֆա իմիտիրտէն սոնրա , ֆայիտէսիզ թէհարիյամը իլէ մէշ-
գուլ օլույոր իտի . պիր սապահ խասթախանէյէ կէլտիլի
էանատէ , զիհնինի հէր կիւնտէն զիյատէ պիր թազրմ միւտ-
հիշ թասավվուրամ իշղալ էյլէյոր իտի . պու հալտէ էջնէ
վազիֆէլէրինի էյզայէ մանի օլմատը .

Սրրա իլէ գօվուշարը տօլաշար , նէօվպէթ պիշարէ էս-
թէրէ կէլտի . խասթախանէյէ կէլէլիտէն պէրի պիշարէ
գատընը հալինտէ էբէյիճէ պիր թէպէտտիւլ հասրլ օլ-
մուշ իտի . Նալընը ղվիճուտճա էվէլրի հայինտէ պուլուն-
մայոր իտի . Եիւզիւնտէ դաաֆ էսէրի , նանագլարընտա չու-
զուրլուգ վէ քիրբիրլէրինին քէնարընտա պիր ազ մանիֆ
կէօրիւլիյոր .

Էսթէր հէր սապահ Էմիրէնի հազին պիր թէպէսիւմ
իլէ գարշըլար իրէն , օ կիւն պիլարիս քէնտիսինտէ պու հալ
կէօրիւնմէտիրսէ պաշգա . Էմիրէնին եանրնա կէլտիրինինտէ
ֆարղընտա օլմատը . Նօղթօր պու հալի կէօրիւնճէ թալէ-
պէսինէ .

— Պիր նէօվգէ՞թ մի կէշիրտի , տէյու սորտու .

— Խայրը էֆէնտիմ , տիւն էօյլէսէն պէրի պու հալտէ
պուլունույոր . . . էվվէլքի իշթահասը տա եօգ .

— Պէնզէ օլմազ լազրմ կէլիյոր իտի . պու հալ իմիթ-
խազ իյլէտիյիմ ուսուլը՝ նէմիճէի թապիյէսի տիր .

— Պու թէտավիյի թէքրար պուլյուրսա՞գ մրսընը՝ .

— Գաֆա քէմիյինին իւղերինէ վազ իյլէտիյիմ շէյին
պիր գաշ կիւն տահա գալմասը լազըմ տըր . . . Ֆագաթ
պու պազ ըշ պանա մէրաք վէրիյոր . ատէթա գորղույորում .
պու գավալը գատրը պահճէյէ կէօթիւրմէլի . չիշէքլէրին
եանընտա պուլունտուրմալը , միւմքին օլտուղու գատար էյ-
լէնտիրմէլի . . . պունը սիզէ սուրէթը մախասուսէտ թավ-
սիյէ իտէրիմ .

պանա ճիւղվի պիլտիրուիկլերի էսրարը աճէպա պուրատա՞ մը քէշֆ իսէճէյիմ, տէտիքսէն սոնրա, թէ բրար էսթէրին էլինի թուխտու վէ ղայէթ խասֆիֆ պիր սէտա իլէ.

— Ֆըրուն վայէյէ կիմէք իսթէմէ՞ զմիսինիզ, տէտի.

— Իա՛յըր.

— Ֆագատա սիզի օրայա հէոֆիրմէք լազըմ կէլիյօր.

— (Ի՛սթերէյիպ քէնդէյէրէք.) Կիմէյէճէյիմ... պէնի էօլտիրիրլէր... զօրզույօրում...

Մէճնունէնին վիճուտի կիմտիրճէ տահա զիյատէ թիթրէյար իտի. պիչարէնին հայի, չիտտէթի պիր նէօֆպէթէ թուխուրան ինսանլարը անտրրը.յօր իտի. Էսթիյէն կիս ճիկիլէ պիչարէյի պիրազ թէսէլլի իտուպ.

— Սիզէ սիրինէթ էմի իտիյօրում... պանա ճէվապ վէրմէզ. Ինչո՞ն զօրզույօրսունըզ, տէտի.

Էսթէր սիրիթ իթտի, տօզթօր տէվամ իլէ.

— Ֆըրունվայէտ քիմոէ՞ն զօրզույօրսունըզ, սիզի էօլտիրմէք թասավվուրընտա պուլունան քի՞մ օլսյօր, տէյու սօրտու, բարին Էսթէր նինէ ճէվապ վէրմէտի. Էսթիյէն իսէ.

— Դօրզտու զունըզ ատէմնէր սազրն Ֆըրունվայէ թասպիպինին գաթիլլէրի ալմասրն... տէր տէմէզ, մէճնունէ հէման պիր սիրատթ վէ շիտտէթլէ էյնի չէքիպ քէնտինի գուրթարտը. Եաթագա տիվարըն արզասընա սօգուրպ սազլանտը. Էլլէրի իլէ նիզինի էօրթտի վէ ղարիպ պիր սուրէթտէ ֆէրնատէ պաշլայըպ, քէսիր քէսիք ֆէ անլաշըլմազ սէօզլէր մըրըլտանտը.

Էսթէր, ի՛նչ պէչ տագրզա զարֆընտա թէտրիճէն քէնսինի թօրլատը, գայզըպ նինէ եաթապընըն քէնարընա օթուրտու, էլլէրինի պիլա իսթիյար տիզլէրի իւզէրինէ սալը վէրտի. Նիզի քէք սարարմըշ իտի. Կիսյա կէօզլէրի էոնինտէ միսթէլիֆ շէքիլտէ իրի լեվհա պուլունույօր իտի. Ֆարզ իտիլէպիլէճէք պիր սէս իլէ շու սէօզլէրի մըրըլտանտը.

— Մ[illegible]ՀԷՐԻՀ օլուՆրպ Էֆէնտիմ, Էմրինիզի թէմամը իլէ իճրայէ գոյրէթ իսէճէ[illegible]ՆԷ Էմին օլունլրզ։

— Խէշէ գրիր իսէրիմ, պու իրամէթի սիզուէն պէգ-լէրիմ. իշին [illegible]ՆԷ ինանանիյէթէ խրամէթ մէսէյէսի վար։ պունա Նիսպէթլէ մէնաֆիյի ֆէնՆիյէ հիւրիմսիզ գալրը։

Էթիյէն, պու սէօզլէրի սէսլէյէրէք մէճՆունՆին էլինի թութտու, գայէթ յաթիֆ պիր սուրէթտէ.

— Բահաթար զամանընրզ, սէյու սօրտու։ Լսթէր էյինի չէգէրէք պաշրնը սայլատը։ կէնճ տօգթօր տէվամ իլէ։

— Պիր շէյ իսթէ՞մէմէնիզ, տէմէն իլէ. Լսթէր թաստիզ մէզամընտա պիր պաշ իշարէթի իլէ մուզապէլէ իթ-տիյինտէ, Լսթիյէն.

— Նէ՞ իսթէյօրսանըզ պանա սէօյլէյինիզ, տէտի։

— (Մըրըլտանուրպ.) Կիւնէշի, շիշէգլէրի...

— Շիմտի սիզէ կիւնէշի կէօսթէրէճէքլէր, շիշէգլէրիտէ էյինիզ իլէ թօրլայաճագսընրզ։

— (Կէօզլէրի բարլայարագ.) Պրրունվայէ՞ մի կիտէ-ճէյիմ..

— Էվվէ՛թ.

— Պէն օրայա կիթմէկ իսթէմէմ.

Պու տէֆա Պրրունվայէ իսմինի իշիտինճէ Լսթիյէնին վի-ճուտի թիթրէմէյէ պաշլատը։ Պու քէլիմէ, Ըընէ Մուլէնին՝ պիր կիսա խանէսինտէ քէշֆ իթմէք իսթէտիգլէրի էսասը-տէն սահս իթտիյի սրրատա «Լսմինիմ քի պու ատէմլէր Պը-րունվայէ թասլիպինին գաթիլլէրի տիր» տէսիյինի խաթրը-լատը։ Լսթէրին խասթախանէյէ կէլտիյի կիւնտէն պէրի պու իսմի պիր գաշ տէֆա թէքրար իթտիյինի տիւ շիւնտի. քէնտի քէնտինէ.

— Անճէպա պու գատընընը պաշրնա կէլէն ֆէլաքէթ տէ. Պէրթին գոյպուպէթի կիսի պիր շէյ մի տիր... անճէպա պու սիշարէյի շու ֆէլաքէթէ օգրատանլա՞ր մը սընընտա մահվընը իլթիզամ՝ իտիյօրլար... Գէրթ իլէ Ըընէ Մուլէնին

— Իչթէ, աշագրտա . . . կիճէ . . . գան . . . էօլսիւմ . . . շուրսաա լսիթիֆ պիր նաբ բարլայօր . . . կիւ կէլ կիւնէչ . . . չիշէգլէր . Նէ՝ ֆիւզէլ չէֆդէֆպա ահէնկ .

Մէճնունէ պու սէօզլէրի մի թէաղրպ մի թասը օրան շորգընդն նագ արաթքնը սէօյլէմէյ պաշլատը . պատէհ պաշրնը կէօյսիւնէ տօղրու էյէրէք . Եինէ վէ էվվէլքի կիպի սապրիթ վէ տալկրն պիր հալսէ գալտէ .

18

Էմիլէն . Պէրթ իլէ Էսթէրին պէյնինտէ պիր թէվաֆուգ օլսուզունա տայիր օրան թասավվուրաթընա կիթտիքճէ գուվվէթ վէրիյօր իսի . Ֆագաթ պու թէվաֆուգ պու իրմիպսթ նէ իսի . պունը թասլիի պիրմէյօր լարին կիւնին պիրինտէ հաղրգսթա ինթիգալ իսէճէյինի իմիւտ իտիյօր իսի . Պու էանասէ նէզոմինտէ պուլունան թալէպէ .

— Տօղթօր էֆէնտի . պու գատընն ահվալը մագիյէսինէ տայիր պաղը շէյլէրէ վուղուֆընրդ վար մը . տէյու սօրտուզունտա . Էմիլէն քէնտինի թօրլատը . սիրէքթօր թարաֆընտան վուղու պուրան թավսիյէյի խաթրրայարագ .

— Խայրը . հիչ պիր մեշիմամիրմ եօգ տրր . իլէթինին էսպապը հաղրդրյէսի նէ օլսուզունը անլամադ արզուսընտա պուլունուչրմ սա , պիչարէնին չարէյի խէլասընը պուլմադ իչին սիր . տէսի .

— Պէնտէնդզ իչին իչինտէ պու գատընա այրտ պիր սըր օլսուզունա զահիպ օլույօրսուն . սիրտէ պու էֆրենատա պուլունմայօրմուսընրդ .

— Պէրի . . .

— Պու գատրն պուրայա բոլիս իսալէսի թարաֆընտան կէօնտէրիլտի զանն իսէրիմ .

— Էօյլէ օրմայը . . . ֆագաթ պու մագսատընը՞ղ նէ . . .

— Տօղթօր էֆէնտի , ֆէքրէն արամըզտա իչթիրաք կէօրիւյօրսուն . . . թասլէն իսթիղամէթ վէ նէզաքէթինդզ վար . պու . տիւրլի ահվալէ նազարը պիղ այտի իլէ պաղ ամայօրսունրդ , սէպէպի իսէ անլաշրլամայօր . . Ինսան տիւշունտիքճէ պիհնինի գարանլրդ իսթիյա իտիյօր . Իչթէ պու մէսէլէտէ օ գապիտէն տիր .

— Ագիդիմ մուսիո Ռիկարտ , հիսանի զանն վէ թէվէճճիհինիզտէն տօլայը թէշէքքիւր իտէրիմ . ֆիքրիմի սիղէ սերպէսթանէ սէօյլէյիմ . Էսթէրին շուհալէ տիշչար օրմասընտա միտհիշ պիր սըր վար . տահա տօղրուսը իչին իչինտէ կիղլի պիր հիզմէթ կէօրիյօրսուն . իսի պու գատընճրազը իսաէյի աֆիյէթ իմմէօք արզուսը սրնտա պուլունմադտայրմ . պու պապտէ պանա մուավէնէթ իտէճէքմիսինիզ .

— Էլիմտէն կէլտիյի մերթէպէ մուավէնէթտէ պուլունաճաղրմը վատ իտէրիմ .

— (Էլինի թալէպէյէ ուզատարագ .) Թէշէքքիւր իտէրիմ , պու զավալը գատընրն իսատէյի սրհհէթ իթմէսինէ պու գատար արզու իտիշիմէ սէպէպ . Եայրնրդ ինսանիյէթ վէ ֆէնենէ օլան մուհապէթիմ տէյիլ սիր . Իչին իչինտէ մէնֆաաթը զամիյէտէ վար տրր . պու խուսուստա մուվաֆֆագ օլուրսամ , հիքմէթ գարշը պէնտէ պիր տավանը սրֆաթընը թազրնաճաղրմ վէ իյճապ իտէրսէ պու եօլտա մէվգրրմը ֆէտա իթմէքտէն տէ չէքինմէյէճէյիմ , պու զավալրընրն ալէյհինտէ քիմլէր պուլունտուզունը վէ մահրուսիյէթինէ սէպէպիյէթ վէրմէն քիմլէր սլուուզունրտա անլայաճաղրդ . . . ս զէման պու պիչարէ գատընճրազ իլէ պիլիմթիֆագ , պէն անլէրին ալէյհինտէ պուլունաճաղրմ .

— Պու խուսուստա պէնտէ սիզինլէ պէրաբէրիմ .

— Պունրտա զավիյէն իմմիւտ իտիյօրսուն .

Իպի կէնճ թէքրար նէքտիկերինին էլլերինի սողարագ վէտա իթտիլէր . Լանգի բահտէ էթիյէն քէնտի քէնտինէ .

— Պու խասթախանէ մէսէլէսի իշին սէ Բրնէ Մուլէն իլէ գօնուշուպ միւ գարէրէ իթմէլիյիմ . աղղրնը արայարաղ պէլլի էսրարէ պիրաղ տահա վաղրֆ օլուրում . . . Ֆաղաթ պունդն իշին հէր հալտէ գէլլէմէք , սապր իթմէք լազըմ կէլիյօր , տէտի ։

Լթիյէն , իգամէթկնահրնա ամտէթ իտէր իթմէղ ա-ճէլէ պիրաղ թասամ իտէրէք պաղը խասթալարա օղրասը վէ միւթէագրպէն Մանթրօվիլ սէմթինէ կիթտի . սէքիզ կիւնտէն պէրի օ սէմթէ իւշիւնճի տէֆա օլարաղ կիտէյօր իտի ։

Ֆիչարէ տոգթօր , սօրտուղու ատէմլէրտէն պէլլի պիր մալիւմաթ ալմաղ , սէվկիլի Պէրթճիյինէ տայիր պիր իգ պուլմաղ իւմիւտինտէն պիր տաղրդա ֆէլրաղաթ իտէմէյօր իտի . պու իւմիտ իլէ Գէրս , Վէնատ , Սէնթ - Մանտ սէմթ-լէրինի քանամիլէն տօլաշմրշ վէ հէնուզ պիր նէթիճէ պիր մա-լիւմաթ հասրլ իտէմէմիշ իտի ։

Օ կիւն Բրնէ Մուլէնտէ Գէրս սէմթինէ կիտուպ վէ կէ-չիտտէն իլէրլէյէրէք Բաբէ բրիթրմրնա էնտի . օ թարիխտէ բրիթրմրն հէր ճիհէթի բէրէքատ մաղազասարը իլէ մուհաթ օլմաղրյա , պիր չոգ համալլար Ամէն նէհրի իւ գէրինտէն օտուրմ վէ թահտա բարշալարրնը հալաթյարտան այրրրպ , բրիթրմա չրգարմաղլա մէշղուլ պուլունմաղտա իտիլէր ։

Բրնէ Մուլէն , համալլարրն բաթրրտրարնա գուլաղ պի-լէ սամալրպ , Բիյէր Լօրիյօնրն արապասը հանկր նուղ թատա պուլունմուշ իսէ թամամ օրայա , վէ 40 նամէրօրը էն ճէսիմ պիր բէրէքաթէճի մաղազասրնրն էօնինէ կէլմիշ իտի . սոնմաղ , նօրուլմաղ պիրմէյէն ճէսուր վէ նամուսը մաքինաճը , քէնտի քէնտինէ .

— Իշթէ արապայը պուրայա կէթիրմիշլէր . . . աճէպա նէրէտէն կէլթիրտիլէր , սէոգնի էնտատ , բէրէքաթէլէրի պար-թա իլէ պաղրնտան այրրան համալլարտան պիրլ սի , պիրտէն պիրե իշինի թէլրգ իլէ գօլլարրնը ումու գլարրնա գատար սու-

յա սոգ արաղ , թախթանէն արասանա իլիշմիշ պիր շէյի եա-գալատը վէ ըէֆիդէրինէ տէօնիւպ .

— Գու կիւնրի ֆինանէնի չրգարտըգ չօճուգլար . . . հիշ օլմազսա Եիրմի պէշ ֆրանգ իտէր , տէյու հայգըրարագ , ասուլը ֆինանէն էօնի պօյունա մատէն սիւյմէլի պիր արապաճը գաբօթը չրգարտը .

Ըընէ Մուլէն , համմալրն էլինտէ արապաճը գաբօթընը կէօրիւնճէ տիւշարը հայրէթ օլարագ , քէնտի քէնտինէ .

— Ա՛հ , ալշագ հէրիֆլէր , Ֆիյէր Լօրիյօնրն արապասրնը պուրայա օն ատրմ ուզագ պիր մէսաֆէտէ պըրագմըշլար , պու գաբօթը միթլագա պուն նարատան պիրիսի նէհրէ աթ-մրշ վէ թէպտիլի գըյաֆէթի իմմիշ տէմէք տիր . տէ-տիլի սրրատա , համմալ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Զօճուգլա՛ր , սահիհէն պու պիր խապինէ տէմէք տիր . գուժուշրատա ըէք կիւգէ , հէյլ պիր ճէպլէրինիտէ եօգլայա-ըրմ պագալրմ պիր շէյ վա՛ր մը , տէյէրէք , գաբօթքն ճէպ-լէրինի արաշտըրմագա պաշլայրպ .

— Գուրատա պիր շէյ եօգ . . . պիրտէ եան ճէպինի եօգլայալրմ . . . ահ պիր շէյ հրսա իտիյօրում . . . տէր տէմէգ պուրուշմուշ վէ իպրանմրշ պիր քնաղրտ բարշասը շէքիպ չրգարլընճա , արգատաշլարրնատան տիր գաշը .

— Պին ֆրանգլրգ պիր գալիմէ օլմասրն , տէյու հայ-գըրտրլար .

— Խա՛յրլ , խա՛յրը , ատի պիր մէքթուպ քնաղրտը .

— Իւզէրինտէ եազը վա՛ր մը .

Գաբօթը պուլան համմալ , բուԹուպէթտէն պիւզիւլմիւշ օյան քնաղրտ բարշասրնը ուսուլէթլէ վէ էրէյհէ պիր միւշ-կիւլաթ իլէ աշտրգտան սօնրա .

— Էվվէ՛թ , իւզէրինտէ եազը վա՛ր , տէտի .

Գու էնատէ Ըընէ Մուլէն տրգգաթընը արթըրմըշ օլ-մաղրլա համմալա թէկգարրուպ իտէրէք .

— Օգուլապիլի՛րմի՞նիզ , տէյու սորտու .

— Նագրլարը ֆէնա հալտէ պօպուլմուշ. . . ֆագաթ եին-նէ օգումաղա իմիրեան վար. պիր աղ տրդ գաթլա պագրպ կէօզլէրի եօրմալը, տէյէրէք վէ հէր պիր հարֆը հէճէյէրէք, շու սաթրլարը օգուտու.

«Մրնէ Մուլէն թարաֆրնտան կէօնտէրիլմիշ օլան պու արապահրլր թէագրպ իսինիզ վէ հիշ պիր շէյ հայրէթինիզի մուճիպ օլմասան.»

Մրնէ Մուլէն. պու սէօզլէրի իշիտինճէ քէնտինի զայպ իտէճէք պիր հալէ կէլտի, վիճուտի պաշտան այաղա դատար թիմիրէյօր իտի. Թիմրէք պիր սէս իլէ.

— Պու քեաղրտ իլէ գարօթա պէն մուշթէրիյիմ, տէտի.

— Սի՞գ մի.

— Լէվկէթ պէն.

— Զօղ շէյ. . . Նամը զիրը օլունան ատէմ թանը-տրգլարընը գոտա՞ն մի.

— Ճօսթում տրը. . . պու սայէտէ քէնտիսինէ ճինայէթ իմիմիշ օլան ատէմի եագալայապիլիրիմ.

— Անլատրմ, անլատրմ. . . Նէ՞ վէրէպիլէճէք քսինիզ.

— Սիրմի Ֆրանգ.

— Բարայարը. . . բարայարը չրգարընը գոտա ալընրգ.

Մրնէ, քեաղրտ բարչասը իլէ գարօթը արարագ Եիրմի Ֆրրանգլրգ պիր սիրբէ վէրտի. մի թէագրպէն սէրի ատրմալը իլէ Եիւրիյէրէք. քէնտի քէնտինէ.

— Այտանմամըշրմ. պու գաբօթը արապահրլրգ իրտմէթինի իյֆա իտէն խապիս արգասընտան չրգարրպ նէհրէ ամմրշ արը. պու քեաղրտտա էֆիլէթ ու իմիմատընը ճէպ իշին Պէրմէկ վէրիլէրէք, օ սուրէթլէ գաշրրրլմրշ. . . տէ-տի. վէ պիր աչալրպ տուրուպ քեաղրտ բարչասընը արգ-գաթլա մուայէնէ իմիսիտէն սօնրա.

— Ֆագաթ պէն պու եազրյը թանրյահաղրմ, նէրէ-տէ կէօրտիմ. . . (գնրրգ տիւշինտիւրտէն սօնրա) խաթ-ըրմա կէլսի. . . Ռօսյալ մէյտանընտա օտամտան չալընմրշ

օլան քեաղրտրն եէրինէ վաղ օլունան վէ պիր թագրմ իֆ-թիրալարը հավի պուլունան վարագանրն եագրսրնա պէն-զէյօր. պու իշի եարատ եինէ օ տշտգյար տրը. Ֆագաթ պունլար. ի՞մ օլույօր. պիր թանէսինի թանրյօրում. Գրլօ-տիյանրն շէրիրը ճինայէթի օլան Ֆրրլէտրրիզ Գէրար տրը, լաբին պունը նէ՞րէտէն պուլմալը. Ֆան Ֆուտի պու ատէմի պիլիյօր. Ֆագաթ մանֆուտի նէրէտէ պուլմալը, տէմէք-տէ վէ քէնտի քէնտինէ սէօյլէնիպ կիրմէքտէ իտի.

Մրնէ, պիր աղ թէագրինի հէյէճան իտուպ տօզրու. Լէթի-յէն Լօրիյօնրն իգամէթկնահրնա կիթտի, վէ գարույը աչան խրտմէթճի գատրնա.

— Տօգթօր էֆտէ՞մի, տէյու սօրտու, գատրն, Մրնէնին գօրու իզէրինտէ կէօրտիյիս. բալագ գարօթա թէահիպ իտէրէք.

— Միսսիս տօգթօր պուլատա տէյիլ տիր. Ֆագաթ օ ըսլագ շէյ նէ՞ տիր, եօղսա սույա՞մը տիւշտիւնիզ, տէ-տի.

— Խայրը, պունրն հիրմէթինի անճագ էֆէնտինիզէ սէօյլէյէպիլիրիմ, լութֆէն սիգ պունը պիր եէրէ սրվէ-րինիզ տէ պէն եինէ կէլիրիմ.

— Շիմաի կէօթիւրիւր մաթպահատա սասարրմ, չօղ սիրմէզ գուրուր.

— Ֆագաթ ազահրգ պրրագրնրգ տա շու ճէպլէրինի պիր տէ պէն եօղյորրմ. . .

Գարօթը պուլան համմայ եալրնրգ սոլ թարաֆտարի ճէպի գարրշտրրմրշ իտի. Մրնէ, սաղ ճիհէթտէրի ճէպին հէր ճիհէթինի եօղյայրպ արաշտրրարը վէ քէմալի շէվգ ու մէսէրրէթի իյէ.

— Ինթէ պիր քեաղրտ տահա, տէյու հայգրրտը.

Ֆագաթ պու մէսէրրէթի, ճիտտի պիր մէյտանթէթ թէագրպ իթտի. Ֆինրի պուլմուշ օլտուգու պու քեաղրտ պիր լօգանթա հիսապը իտի. մամաֆիհ եինէ տրգգաթլա

մուայէնէ իտէրէք քեապրարն պայրնտա չու քէլիմէլէրի օ-
գուտու .

«Մոնթ Բարնաս պուլվարընտա Բիշէֆոնրն լոգանթասը»
հէր կիւնբի հիսապրն քէնարընա մավի միւրէքքէպլէ պիր
միւհր պասրլմիշ վէ Հոկտեմբերին Եիրմինճի կիւնի հիսապ
թօրլանրպ եէքիւն եարբլմիշ իսի . Ընէ քէնտի քէնտինէ .

— Հոկտեմբերին Եիրմիսի . . . թամամ Ռիյէր Լ.օրիյո-
նրն արապասը պու կիճէ չալընմիշ . Գէրչ տէ պու կիճէ
դայպ օլմուշ իսի . . . Իշթէ պիր իմարէ եազ ալատրզ , քեա-
ղըտտա էրի քիշիլիք տէյի եազրմիշ , ամէմք քի պու ա-
տէմլէր էրի քիշի իմիշլէր . միթլաղա պունլարը թանրրլար ,
չիւպհէսիզ պանա պաղը մէրթէպէ մանիմանի վէրէպիլիր-
լէր , ամա . պատէհու իրտամէթճի զատընա .

— Ալթըզ պէն կիտէյօրում , թէքրար կէլէճէյիմ տոգ-
թօրա սէօյլէյինիզ տէ պէնի պէքլէսինլէր , տէյէրէք , սոգաղա
չրզտը վէ Ռիշէֆո լոգանթասընա միթէվէճճիհէն եօլա
տիւզէլտի .

19

Ընէ Մուլէնին , Ռիշէֆո լոգանթասընա վ—ըչ օլտուղու
էսնատէ ազշամտա օլմուշ իսի . մաքինաճը էրի եարը
վէ շիմնան պիր ատէմ օլան լոգանթա սահիպինէ թէզալրուպ
իլէ .

— Միսիո Ռիշէֆո , տէյու սորտու լոգանթաճը մուխ-
թասալէն .

— Պէնիմ , տէյու ճէվապ վէրտի .

— Միսիո , սիզէ պիր խուսուսի րէճամ վար , պաղը
կէլանա մալիմանթ թալէպ իտէճէյիմ .

— Ռէք ալա , պիր ազ պէքլէյէպիլիրսինիզ .

— Հայ հայ , իշթէ շուրատա օթուրույորում . լութֆէն
պանա պիր ազ պէյազ շարապ վէրինիզ .

Ընէ , կիտուպ պիր մասաներն քէնարընտա օթուրարազ
կէթիրիլէն շէրապը ազար ազար իչմէյէ պաշլատը . պէշ տա-
գրզա սոնրա լոգանթաճը իչինի պիթիրիպ Ընէնին եանընա
կէլուպ օթուրտու վէ քէլամէ աղաղ իլէ .

— Անլամազ արզուսընտա պուլունտուղունրզ մէսէլէ
նէ՞սիր , տէյինճէ , Ընէ պաղասընտա «Ռիշէֆո լոգանթասը»
եազրը օլան քեաղրտը չըզարըպ լոգանթաճրյա կէօսթէրէ-
լէք .

— Գուշնը թանրյո՞մուսընրզ , տէյու սորտու .

— Հայ հայ , պիր հիսապ բուստրասը . Հոկտեմբերին
Եիրմիսինէ զատար Ղ նոմէրօյը գապինէյէ էրի գապ եէմէք
վէրիլմիշ .

— Միսիո Ռիշէֆո , պու մէսէլէնին մէնաֆիիմէ միթէ-
ալիզ պայէթ մուհիմ պիր պահսէ թէալիզի վար . ըէճա
իտէրիմ պու խուսուստա պիր ազ զիյատէ տիւշինինիզ .

— Սիմրին օլտուղը զատար տիւշինէրէք ճէվապ վէ-
րիրիմ , նէ՞ անլամազ իսթէյօրսունրզ պաղալրմ .

— Գու թամամ վէրտիյինիզ ատէմլէր բիմէր իսի .

— Ա՜հ , իշթէ պու հայլի միւշկիւլ պիր շէյ . . . պիզ
պիլթիւն կիւն պուրատա բէք չոգ ինսանլար կէօրիւրիւզ .
պիր հաֆթա կէչտիկի հալտէ օ իրի քիշինին շէքլ ու գըյա-
ֆէթինի նա՞սըլ խաթըրլայապիլիրիմ .

— Նէ տէմէք իսթէտիյինիզի անլայօրում . . . պու ա-
տէմլէրի խաթըրլայապիլմէք իշին սիզէ մուավէնէթտէ պու-
լունաճաղրմ . Հոկտեմբերին Եիրմինճի կիւնի ազշամա զա-
տար եաղմուր տէվամ իթտի վէ հէվա բէք ֆէնա իսի .

— Էվէթ , էյի խաթըրլամազ տայրմ .

— Թամամ իտէնլէյտէն սիրինին արզասընտա արապա-
ճը զօսթիմի պուլունմազ յազըմ կէլէճէք իսի .

— (Հայդըրալազ .) Ա՜հ , անլար կիպի օլույօրում .

— Արթը գ տէրխաթը իտիյօ՝րմուսընը գ ։

— Էվվէ՛թ , գ օսթիւմտէն , գ ը յաֆէթտէն պահա իտին-ճէ պիր ապ անլար կիպի օլտուս. չինդի պուրայա արապա-ճըլար նատիրէն կէնիրէր էվվէթ , էվվէթ . . . այրն եիր-մինճի կիւնիւ եաղմուրը պիր հէվա իտի , կիճէնին սասթ եէտիսինէ տօղրու իրի ատէմ . . .

Լօգանթաճը պիրտէն պիրէ սէօգիւնիւ քէստի , պիր իրի տէֆա էլինի այնընա վուրուպ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա ա-յաղա գալգարագ .

— Աղրճրգ պէրլէյինիզ . սէյէրէք պիր կարսօն չըղըր-տը , կարսան կէլինճէ .

— Պիր գաչ կիւն էվվէլինէ կէլինճէյէ գատար Նօմէ-ըօլը գապինէտէ թաամ իտէն միւշթէրիլէրտէն պիրինի սօ-ըանաղըմ, արապաճը գ ը յաֆէթինտէ օլան ատէմի խաթը-ըլայապիլիյօ՝րմուսընը գ , տէյու սօրտու ։

— Էվվէ՛թ , էվվէ՛թ , պիր ապ խաթըրլայօրում, պիրիսի գաֆի ուզուն պօյլու վէ տիկէրիտէ չիշմանճա գ ը ա պօյլու իտի . չէքիլէրի խէյալ մէյալ խաթրրմա կէլիյօր . . . պուն-լար օլտուգճա միւնթազամ պիր գ ը յաֆէթլէ կէլիյօրլար ի-տի . սան տէֆա կէլտիրլէրինտէ ուզուն պօյլու ատէմին գ օլ-թուզունտա պիր բաբէթ պուլունույօր իտի , տահա գիյատէ տրգ գաթ իթմէտիմ, սասթ տօղուզա տօղրու ուզուն պօյլու չըգ ը ը վէ հիսապ բուսուլասընը եարրբ արգ ատաշընա կէօ-թիւրմէ ջիյիմիզի ըէճա իթտի . պէնատ հիսապ բուսուլասընը ալըպ կէօթիւրտիւմ, օ սըրատա , ըէնկլի վէ էօնիւ մատէն սիւյմէլի պիր արապաճը գ ա բ օ թ ը ն կիյմիշ օլտուզունը կէօր-տիւմ, գ ա բ օ թ ուզուն պիր շէյ իտի .

Ը՛ընէ . – (Հայգ ը ը ա ր ա գ .) Փէնտիսի . պու ատէմլէրի թա-նը յօ՝րմուսընը գ . . .

— Խա՛յը ը ։ թանրմայօրում, պուրանը գ ատիմ միւշ-թէրիլէրինտէն տէյիլ տիրլէր . պիր կիւնտէ սասպահլէյին կէլմիշլէր իտի ։

— Հալբնը՞զ մը։

— Խայրը։ Էլլի այթմըշ եաշընտա չիրքին պիր հէրիֆ իլէ Զ նօմէրօլը գապինէտէ պիրլէշիպ թաամ իթտիլէր, պու տէտիյիմ սահմ քէնտիլէրինտէն էվվէլ կէլմիշ վէ պէքլէտիյի էսնատէ մուխթասար պիրտէ թէսկիրէ եազմըշ իսի։

— Նէմէքլէրինի վէրտիյինիզ էսնատէ նէ գօնուշտուգլարընը իշիտէպիլտինի՞զ մի։

— Խայրը, յաքին էօյլէ զանն իտէրիմ քի պէն եանլարընա կիրտիյիմ էսնատէ սէօզէ նիհայէթ վէրմիշէր իսի... Ֆագաթ տուրընը՞զ պագայրմ...

Կարսան պիր մըգտար տուշիւնճէյէ տալտը, Ըրնէ Մուլէն իսէ սապրբսրզլըգլա հայգրբարագ.

— Սօգսա հայիզը էհէմմիյէթ պիր չէյ մի իշիթտինիզ, տէտի։

— Խայրը, Ֆագաթ օ ազչամ պու ատէմլէր կիթտիքտէն սօնրա մասանը՞ այթընտա պիր քեաղըտ պուլմուշ իսիմ։

— Նա՞սրլ քեաղըտ։

— Պիր Ֆաթուրա, պիր էշնա բուսուլասը իսի։

Լօգանթաճը. - Էվվէթ, էվվէթ, հաթտա պու քեաղըտը պանա թէսլիմ իթմիշ իսինիզ։

Ըրնէ. - (Թէէսիր իլէ քէքլէյէրէք.) Պա՞ Ֆաթուրայը սագլատընը՞զ մը։

— Շիւպհէսիզ։

— Լութֆէն պու քեաղըտը պանա վէրիրմիսինիզ։

Լօգանթաճը տէրհալ գալգրպ տէսթկեահընա եազլաշտը վէ քիւշիւք պիր չէքմէճէ չէքիպ իշնուէն ավգուտ պիրիլմիւշ պիր քեաղըտ ալարագ Ըրնէյէ ուզաթտը։ Ըրնէ հէման չու սաթըրլարը օգուտու.

«Մանթրովիլտէ օտուն վէ քէօմիւր թիւճճարը Ռիշար։ միւսիւ Ռրրուսիյէր Կօշէյէ եիւզ տէմէթ ինճէ օտուն բարչալարը, եիւզ էլլի տէմէթ չալը։ - 19 Հոքտեմբեր - Մանթրովիլ։»

Համիլէթի մարինաճը պու. քեաղրտ բարչասընը օղուտուգտան սոնրա, մրրրլտանարագ.

— Հոկտեմբեր 19. – Պէրթ զայրպ օլմաղտան պիր կիւն էվվէլ... ա՛հ, պիչարէյի մութլաղա պու սաէմիկը մահվ իթտիլէր... Մոնթրովիլ. թամամ եօլլարը պարիսաղլրգ հայինտէ պիր սէմիթ. Ֆագաթ պէն Մոնթրովիլէ տէ կիթտիմ վէ հիչ պիր շէյ էոյրէնէմէսիմ, տէտի.

Լօգանթաճը. – Պու. Ֆաթուրա իլէ Նէրէյէ միւրաճաաթ իթմէք լազըմ կէլէճէյինի ըէք գօլայ թային իսէպիլիրսինիզ.

— Էվվէ՛թ, էրէյիճէ պիր իւմիւտտէ հասրլ իսէպիրիմ... սիզէ բէք զիյատէ թէշէքքիւր իսէրիմ միւսիւ.

Ըընէ, կարաոնընը էյինէ պիր պէշ ֆրանգլըգ սիրքէ սրգըշտըրտը վէ տէսթիկեահա օյան պօրճունը տա թէտիկ իթտիրտէն սոնրա լօգանթատան շըգտը. հէման պիր արապայա աթլայարագ տօղթօր Էթիյէնին իպամէթկեահրնա միթէվեճճի հէն եօլա տի՛ չտի.

Էթիյէն Լօրիյօ, սաաթ ալթը-յա տօղրու. իպամէթկեահընա կէլմիշ իտի. օ կիւնքի թէհարրիյաթը տա աղշամա գատար իմթիտատ իթտիյի հալտէ եինէ սէմէրէսիզ գալմըշ իտի.

Էվվէ կէլինճէ խրտամէթինտէ պուլունան գատըն քէնտիսինի գարշըյայարագ Ըընէ Մուլէնին, էյինտէ ըսլագ պիր արապաճը գաբօթը պուլունտուգու հալտէ կէլիպ քէնտինի սօրտուղունը վէ գաբօթըն ճէպինտէն պիր քեաղրտ բարչասը պուլտուղունը, գաբօթը գուլումագ իչին մանթպախտա սատրղընը վէ մաքինաճընըն անգարիպ թէքրար կէլէճէյինի խապէր վէրտի.

Էթիյէնին կէօղէրինտէ պիր նուր մէսէրրէթ բարլատը, հէման մանթպախա գօշարագ գաբօթը մուպէնէ իթտի. Ըընէ Մուլէնին խըրտըգլարա տայրը պիր իր ուճը կէլէ կէշիրմիշ օլմասընա իհթիմալ վէրէյէք. թարիֆի զայրի գապէլ պիր սապրրսրզրգ վէ հէյէճան իլէ մաքինաճընընը վիրուտինէ ինթիդար իմմէյէ պաշլատը.

Կէշէն տագրպարար տօղթօրա բէք ուզուն կէլիյօր իտի. Նիհայէթ սաաթ տօղուզա տօղրու գարու չալընտը, կէնճ թապիպ հէման պիղդամթ գօշարագ կիտիպ գարուրը աչտը. Ըընէյի գարուներն էշիյինտէ մէմիուն պիր հալտէ կէօրինճէ. Ֆէվգէլատէ պիր սապրրսրզրգրա.

— Էյ, նէ՛ խապէր, տէյու հայդըրմասը իլէ, մաքինաճը տօղթօրրն էյինտէն թութուպ սրգարագ.

— Ագիղիմ միւսիւ Էթիյէն, շու տագրգատա էնճէ թասավվուր իտիյօրում քի, եարըն Պէրթին նէրէտէ պուլունտուղունա վագրթի պրագնյէճէյիզ, տէյէրէք, օղուլանլարըմրզա մալիւմ օլան հալլէրի հէքեայէ իթտի.

Մէսրուրիյէթինտէն նէ տէյէճէյինի չաշըրմըշ օյան տօղթօր, Ըընէնին քէնտիսինէ կէօսթէրտիի բուտուլայը թէտգրգ իլէ

— Մոնթրովիլ... հէման շիմտի, պու աղշամ, շու սաաթ կիլիմէք իչին նէ՛ մանի վար, տէյու հայդըրտը.

— Պու աղշամ օյմազ, կիտինճէյէ գատար վագրթի կէչէր, եարըն սապահ էրքէնտէն չըգար կիտէրիզ.

— (Պիր ազ տիւշինէրէք.) Ըէք ալա, եարըն սապահ կիտէրիզ, փան-փուտիյէ տայրը պիր հէվատիսինիզ վա՛ր մը.

— Իսայրը, Ֆագաթ օ եիզէն տէ մէյուս տէյիլիմ, սիզտէ պէնիմ կիպի ճէսարէթ ու մէթանէթինիզէ խալէլ կէթիրմէյինիզ. մատմազէլ Պէրթի պուլունճա փան-փուտիյտէ պուլուրուզ, իչթէ օ զէման ատալէթ վէ իատէյի նամուս մէսէլէսի տէ զահիր օլուր.

Էթիյէնին թէբլիֆի իւզրէ Ըընէ օ կիճէ տօղթօրը խանէսինտէ միսաֆիր գալը. իրի տօսթ ազ պիր միւտէթ տահա Պէրթէ տայիր գօնուշարագ, իմմիւլէրինէ վէ թասավվուրլարընա գուվվէթ վէրտիրտէն սոնրա, էրքէնտէն գալգըպ պիրլէշմէք իւզրէ եաթաղլարընա չէքիլտիլէր.

20

Դարիլինի քիրամլէ պէրապէր, պիր գաչ սաաթ էվվէլէ իրճայի ֆիքր իտէրէք բոյմա իսարէյի մէրքէզլիյէսինտէ, սապիշ բէյլիսինին գապինէսինտէ իսպաթը վիճուտ իտէճէյիզ։

Բէյիս էֆէնտի, քէնտիսինէ մուավէնէթտէ պուլունան գօմիսէրի նէզտինէ ճէլլէ իթմիշ իտի. գօմիսէր, ամիրի հուզուրընա կիրէր կիրմէզ շու վէճհլէ սէօզէ պաշլատը.

— Ջաթը ալիլէրինի պիր ադ բահաթսըզ իտէճէյիմտէն տօլայը էվվէլ էմիրտէ ափվինրզը իսթիյ համ իտէրիմ. զիրա պու միլագաթ ուզունճա տուր։

— Իսթէտիյինիզ գատար գօնուշապիլիրիզ... պաղը կէօնա մալիմաթ մը վերէճէքսինիզ։

— Լվվէթ էֆէնտիմ. Լօրիյօ մէսէլէսինէ տայըր....

— 13 նօմէրօյը արապա մէսէլէսի՞ մի։

— Լվվէթ, պու իշ բէյ ադըր կիմատիպտէն պաշգա իշին իշինտէ կիղէնէն վէ սըրդաթտան զիյատէ ճինայէթ տէյէպիլէճէյինիզ էսբարը տա, կիւնտէն կիւնէ պիր գարանլըզ իհաթա իտիյօր...

— Թէֆթիշէ մէմնուն օլան նէֆէրաթ, բարօր թագտիմ իթմէյօ՞ըլար մը։

— Պունլարըն վերտիքլէրի բարօրլարտան պիր շէյ անլաշըլմատըը կիպի, մի ֆէթթիշ թէֆէրին բարօրլարը տա բէք հիւրիւմսիզ պիր շէյ տիր... պու ատէմ էվվլճէ պանա բէք ղէրի, բէք դայրէթի կէօրիւնէյօր իտի. ֆագաթ յա արալըզ պիր կէվզէլիք բէյտա իթտի... իյֆայի վաղիֆէ խուսուսընտա թէնպէլլիք իտիյօր կիպի հըսա իյլէյօրում...

— Բէնտի իյէ թահտը իտապէսինտէ պուլունան իրինէֆէրին հարաբանամբրը թէֆթիշ իթմէք իւզրէ, իսաֆի սուրէթտէ պիր ատէմ իսթիտամ իթմէտինիզ մի...

— Իթաիմ էֆէնտիմ...

— Գու նադիր վաղիֆէ իշին ինթիհապ իթտիյինիզ ատէմ քիմ տիր։

— Բրյանթատ... պու գայէթ գուրնագ, մահիր վէ իշկիս գար պիր շէյ տիր...

— Ատա՞ մը շիպհէրինիզի թէյյիտ իտիյօր։

— Հէմ իտիյօր, հէմ իթմէյօր... բէմանն հէնուզ գաթի պիր շէյ տէտիյի նագ. ֆագաթ էն սօնրա վէրտիյի բարօրընտան էօյլէ իսթիտալ իտիյօրում քի, պու ատէմ իսթիճվապ իտիկճէք օրտրա չոգ շէյլէր սէօյլէյէճէք տիր...

— Էյի նա՛, օ հալդ քէնտիսինի իսթիճվապ իտինիզ։

— Պէնտէնիզտէ օ թասավվուրտա պուլունայօր իտիմ. քէնտիսինի չաղըրթտրմ. նէրէտէ իսէ շիմտի կէլիր. ֆագաթ աղղրնատան սէօզ ալմադ էրէյիճէ մի չկիւլ օլաճաղընը հըսա իտիյօրում։

— Նի՛ չին։

— Բրյանթատ, պու կիւնէ կէլինճէյէ գատար էն մահիր, էն ափիֆ, էն էմին վէ չալըշգան մէմուրըմրզ թէֆէր օրտու գունը պիլիրզ... պու գաթը իտարէտիզճէ վիճուտաք, մէսարը իֆթիհարըմրզ օրտու գունա վագրֆ վէ իհթիմալ տի իլլէ էպէտ պէօյլէ օրաճաղընը գըյաս իյլէյօր... պու հիքմէթէ վէ տահա սայըր սէպէպլէրէ մէպնի էվվել էմիրտէ իհթիրազ իտէճէք, պու սուրէթլէ գալի պիր տիր չմէնին քէնտի այէյհինտէ պուլունմասընտան չէրինէճէք տիր. էվվէլ էֆէնտիմ, հագրգաթ պու մեյրէկտէ գուհուր իտէճէյինտէն էմինիմ... ֆիլ հագրգա թէֆէրատ էվվելլերի վաղիֆէսինի իյֆա իշին ճիտտի պիր դայրէթ վար իտի... ֆագաթ շիմտի օ հալ, օ իսթիտաա եօգ, Տիւպիյէֆ իլէ թէրրիմենտ մէսէլէսի բէք գօլայ քէշֆ իտէպիլէճէյի պիր շէյ էքէն, պուն-

տան հիշ պիր չէյ անլաշրյանատը . . . ադ պիր վազրիթ գատար բէք գէքի , բէք գուրնաղ վէ բէք իշկիւ դաշ թանրտրդրմրդ թէֆէր , շիմոի պիւ սոիւ թիւն պաշդ պրաշտր , ատէթա պէճէրէ բրմդ պիր չէյ օլոռ . . . պիր արայրդ օրթայա պիր Բրնէ Մուլէն մէսէլէսի չրդարտր , պունա բօլիթիդա նոդթէյի նապարը իլէ ֆէվդէլատէ էհէմմիյէթ վէրտի . նէթիճէսինտէ հիշ պիր չէյ անլաշրյանատը . . . պու կիւնտէ էօհտէսինէ հէվայէ իսիրէն վաղիֆէյի իյֆա խուսուսընա իզթիրարարդրդը ֆէօրսիյօր . շու հայէ նաղարէն թէֆէր արթրդ պու իշտամբիտէն սատանդրշ տէյէճէյիզ . . . պու հայատէ նա իսթիֆասընը վէրմէյի տիր վէ նախօտ քէնտիսինէ պիր իշ հէվայէ իթմէմէյի վէ մէմուրիյէթինտէն ոգիվ իսիրմէյի տիր .

— Մէնտիսի իլէ գօնուշտուպ պու ճիհէթլէրտէն պահա իթտինիզ մի .

— Խայրը էֆէնտիմ , պու խուսուս իշին թէֆէրյէ գօնուշմադատան էվվէլ Բրյանթատտէն պաղը մալիմաթ ալմադ իսթէտիմ , վէ պու ատէմիէ արամրդատա ճէրիյան իտէճէք մուհավէրաթտա , զաթը ալինիղինտէ հաղրը պուլունմասընը բէք մինասիպ կէօրիյօրում .

Թամ պու էնատէ պիր օտաճը ասայիշ բէյիսի իլէ գամիսէրին պուլունտուղու գապինէյէ կիտէրէք , բէյիս էֆէնտիյէ պիր գարթ վիզիթ վէրտի , բէյիս հէման գարթա պիր կէօզ կէզտիրէրէք .

— Միսիս Բրյանթատը շիմոի պուրայա կէթիրինիզ , տէմէսի իլէ , օտաճը հէման կիտուպ պու զաթը բէյիսին հուզուրընա կէթիրտի .

Պու զաթ էլլի նաշընատա գատար գաիֆ , գրսա պօյլու , փիլ տիշի կիպի գաֆասը տաղ , քիրբիրլէրի գրդարմրշ վէ կէոպլէրի շաբագլանմրշ պիր ատէմ իսի . տահա տօղրուսը պու ատէմին ենիզիւ ատէթատանսարլ պէնզէյօր իսի . էլպիսէ վէ գրյաֆէթինտէ պիր արամէթը ֆարիգա կէօրիւլմէ-

յիպ հէրրէս կիպի կիյինմիշ իսի . ասայիշ բէյիսինին հուզուրընա կիրինէճէ իհթիրամանթը ֆայիդա իլէ սէլամ վէրտի , բէյիս էֆէնտի տէ պիր մուդատլէ .

— Պօնժուր , միսիս Բրյանթատ , տէյու իսաէյի սէլամ իսթինէճէ . խանֆիյէ մէմուրը քէրամէ ատադ իլէ .

— Միսիս . թահրիրէն պիր էմրինիզի ատրմ , ատի .

— Խասկէթ , թամ վազթինտէ կէլմինիզ . սիզէ ատադը չէյլէր սօրուճաղրմ , օթուրընրդ .

Ասայիշ բէյիսի պիր ատանատէնէ կէօսթէրիպ օթուրմասընը էմր իթտի . Բրյանթատ չարնաշար պու էմրէ իթաաթ իտուպ քէմանի մահճուպիյէթի պաշընը էյտիրտէն սոնրա , կէօսթէրիլէն ատանատանլէ օթուրուս . միսիս Բրյանթատն բէյիս էֆէնտի մուքեալիմէյէ , տահա տօղրուսը իսթիճվապէ պաշլայրդ .

— Միսիս Բրյանթատ , 13 Նոյեմբրյու արապա մէսէլէսինին Լէնտրդ ու թէֆթիշինէ մէմուր օրան նէֆէրաթ իլէ մի ֆէթթիշին , սուրէթը խանֆիյէտէ հարարէթլէրինի թէֆթիշ իրատէ վաղիֆէսի սիզէ հէվայէ իսիրմիշ իսի , տէտի .

— Էվվէթ էֆէնտիմ . էյիմանէն կէլտիյի վէ կիս ճիմ նէթտիյի գատար պու էմրի իյֆայէ գայրէթ իսէյօրում . . .

— Պու իշէ տայրը վէ-ինիդ բարօրդարատան տօղայը սիզինէ պիր սաղ գէնշմադ իսթէյօրում .

— Իֆատաթրմը խիլաֆը հաղրդա՞թ մը պուլունը .

— Խայրը . . . պու ատէմիէր նէրէյէ կիթմիշլէր իսէ սիզտէ կիթտինիզ , էլպէթտէ պիր ատադրդա պունարը թէագրպտէն իսալի գալմատընրդ .

Պուրաճրդատա գարիդնի քիրամէ մանիֆէսատ պիր իյղահայ վէրմէմիզ իյճապ իսիյօր . շէնգէլի թէֆթիշէ մէմուր օրան պիր բօլիսին , պիր մի ֆէթթիշին , վաղիֆէսինի նէ նօտա իյֆա իյղէտիլինի անլամադ պու ատայէտ բէք գիյատէ գօլայլաշըր , ամէրիք վէրտիկլէրի բարօրդարատա նէրէյէ կիթտիկրլէրինի վէ նէ կարտրդլարընը իսալէր վէրիրէր , ամիկէ-

բիտէ Նէրէտէ տօլաշտըգընը վէ նէ կէօրտիւյինիւ բարօրընտա հիբէայէ իտէր։

Բօլիս Նէզարէթի ուշնա պու բարօրարը գարշըլաշարը, իֆատաթտա նէբտիկէրէ ալյմաղ սէօզլէր կէօրիւլիւբ, իրի թարաֆտան պիրինին եալան սէօյլէմէյի տէրհալ մէյտանէ չըգար։

Ասայիշ ըէյիսի, սէօզիւնէ շու վէհհ իլէ տէվամ էյլէտի։

— Սիղին զայրէթինիզ, նամուսլուարընընզ վէ իդթիտարընընզ պիզճէ մալիմ տիր... Ֆազաթ բարօրընընզին պազը ճիհէթէրի սիւրիւթ իլէ կէչիշտիրիլմիշ օլտուղունտան, իյզահաթէ իհթիյաճ կէօրիւյորում...

Ըրլանթատ տուտազլարընը բարբոր, Թէֆիկրէ տայրը պիր սէօզ աշրլաճաղընը չազտը, էօթէտէն պէրի պու ատէմ ալէյհինտէրի միւթալաաթընը հէման իֆատէյէ գալգըշաճաղ իտի, Ֆազաթ պիրտէն պիրէ պունը մուվաֆֆրզը հիրմէթ կէօրմէտի վէ պիրմէմէզիիրտէն կէլէրէք։

— Ըէյիս էֆէնտի, հանգի ճիհէթթ սիւրիւթ իլէ կէչմիշ, տէյու սորտու։

— Ս'իւֆէթթիշ Թէֆիկրէ այրա օլան ճիհէթլէր իյզահէ միւհթաճ տրը։

— Օ խուտուա տայրը օլան իֆատաթրմ գարաղտան սայիմ տիր, միւթալաաթրմրտա պիթարաֆանէ պիր սուրէթտէ արզ վէ իլավէ իթտիմ։

— Սրտաբ էօյլէ, Ֆազաթ պազը անլաշըլմազ նօգթալար վար... սիկ պիր շէյ սէօյլէմէք իսթէյօրսունըզ, Ֆազաթ օ սէօյլէմէք իսթէտիյինիզ շէյ եինէ գիհնինիզտէ գալըյոր... Հազրզաթը սէրպէսթանէ սէօյլէմէյէ նէ՞ մանի վար... Թէֆիկրին իյֆայի վազիֆէ խուտուսընտա զայէթ ուշըր գէ գայտսըզ տավրանտըգը, ատէթա պայազը պիր մէմուր սէրբէճէսինէ թէնէզզուլ իյլէտիյի կէօզէ չարբրբպ տուրուր իլէն, պու հազրզաթը պէյանտէն շէրինմէքտէ նէ՞ մանա վար... պու տըզ զաթսըզլըզընը, պու թէնպէսի-

յինին սէպէպի չիւպհէսիզ եօրկունտու գրբ... գիրա չօգ չալըշտը... Ֆազաթ հազրզընտարի թէվէճճիհ վէ հիւրմէթը մախսուսէմ նէ տէրէճէ օլուրսա օլսուն, պիր զապահաթընը պիր իդթիտարսըզլըզընը կէօրիւնճէյտէ, քէնտիսի իլէ օլան մինասէպաթէ նիհայէթ վէրմէք վազիֆէմ տիր...

Ըրլանթատ, հարիսը շէօհրէթթ վէ իդարէրէթթ պիր ատէմ օլմազլա պէրտապէր, բօլիս իտարէսինճէտէ թէրֆիկի բիւթպէ իտէպիլէճէք պիր իսթիտաատա եարատաբիլըր օլտուղունա նիսպէթթէն, օ կինէ գատար մէշղուլ օլտուղու, իյֆա իյլէտիյի իրտամէթթ վէ մէմուրիյէթտէն մէհրուն տէյիլ իտի. պիր տէրճէյէ գատար բէյ ու հարաքեաթընտա սէրպէսթ օլմազ, մուհիմ վէ միշկիլ իշլէրէ կիրիշիպ իսթիտաատը ֆէվզ էլատէսինին բարլաղ բարլաղ ատարընը իպրաղ իթմէք, վէ քէնտիսի թանրթմազ արզուսը իլէ սուղան օլմազտա իտի։

Ըրլանթատան գալգի, չօգտան պէրի Թէֆիկրէ այէյհինտէ բէգ ապէթթէ տօլմուշ վէ մէրգումին մէմուրիյէթ ու մէվզրընա կէօզ տիքմիշ օլմազըլա, ասայիշ բէյիսինին սօն սէօզլէրի, օ գէմանէ գատար սայտըզը վէ չէբինտիի չէյլէրէ Նիհայէթթ վէրմէք իշին քէնտիսինէ մէտտաբը ճիրաթթ օլտու։ Էլհասըլ միւֆէթթիշին այազընը գայտրմազ, Թէֆիկրի պուրունտուղու մէվզրատան տիշիրմէք իշին պունտան կիդէր պիր ֆըրսաթթ օլամայաճաղընտան, հէր տիրլի թէտապիր ու միւթալաաթը եանտը. արզը մէրամէ գարար վէրտի, վէ հէման շու վէհհէյէ սէօզէ պաշլատը։

— Բէյիս էֆէնտի հազրէթլէրի, մատամ քի հազրզաթը արզ իթմէքլիյիմի էմր պույուրույօրսունըզ, պէնտէնիզտէ պիթթապի էմրը այիլէրինէ իմթիսալէն պիլտիյիմի սէօյլէյէճէյիմ. էֆէնթի, հազրզընըզ վար... Թէֆիկ էվվէլկի կիպի իսհտէսինէ գէրիյէն վազիֆէլէրի ճիտտի պիր իհթիմամ վէ զայրէթլէ իյֆա իթմէք յազրմ կէլիր իրէն, օ մուգատտէս վէզայիֆի պու. կիւն պաշզա եօլտա թէլաց-

գը խոչոր, իսարէնին հագագրնուարի էմիլիէթը քեամիլէ-սինի ուսյի խոթիմալ իլլէյոր . . . գէնտի գէնտանէ տէմէք խոթէյոր գի « Նէյնի գէնտիմի եօրուպ խուրատ խուէյիմ, հէր այ պաշլնուա մինիմաղամէն մասաշամբրմ կէչիյոր, թէգ-թիչինէ մէմնուն օյուսգուսմ մէսէլէ հալլ օլունմուպ, նէթիճէսիպ գալբրսա պէնիմ նէ՝ վաղիֆէմ, դէն նինէ մասաշբմը այբրբրմ. »

Պու սրբատա գամիսէր էֆէնտի սէօզլէ միստասիէլէ խուէրէք.

— Էկէր թէգիէր հագբրամէն պու ֆիքրբուէ, պու միթալասիմ պուլունույօրսա, սրմբրդ մէվզուբը մա հաֆազայէ սէլահիյէթի օլամազ, սէսի.

Բրբանթատ. — Իսմիսէր էֆէնտի, գանն ու թասամինիմէ կէօրէ սէօզ սէօյլէմէյօրսուն, իֆատասիմբմի հէր զէման խա-պասիթէ հագրբրմ.

Ասայիշ բէյիսի. — Օ հալաէ տէլիլլէրինիզի մէյտան է գամալբսընբդ գի, պէնատ վաղիֆէմի առէ կէօրէ իյֆա խա-էյիմ . . .

Բրբանթատ. — 13 նամէրօլը սրատա մէսէլէսինտէ պիր տագրգա սրդասընտան սրբրբմատրմ թասուրդ վէ իյթիրաֆ իտէրիմ գի, պու եօլտարի հարաբէթինտէն ֆայիտէյի պիր նէթիճէնին հուսուլի մինինտիպ սէս . . . էկէր վաղիֆէ-սինի եօլը իյէ վէ հագգը բրբրա իյֆա իմիմիշ օլսա իտի, շիմ-տիյէ գատար իրբրաբգրսրբն գինիէր օլուսգունը պիլմէնիզ յազբմ կէչէճէք իտի . . .

Գամէսէր. — Գունը գաթի սուրէթտէ պէ յան իտինիզ.

— Թէգիէր հէր կիւն մինասիպէթսիզ եէրբէրտէ պուլու-նույօր, չուրասուա պուրատա տուրաշբյօր, սրդէ գանատաթ-պասիշ իտէճէք. Հագբրդամէր մէյտանէ չբդ սրսաճաղ սու-բէթտէ, սոնա թահդրդամէ կիրիշմէմիշ սէս . . . պունը մա-յէքթանէ իսմիմիսասամ իյլէսիյի սասէմէսէ սօրունբդ. « Հոկ-սանմիելին Եիրմինճի կիւնի վէ Եիրմիսբիրինճի կիճէսի. 13

նամէրօլը պիր արապանին կէչտիյինի կէօրտիւնիզ մի » ասէ-
յու շունա պունա սիւալ օլունույօր , իմէ սուրէթը թահ-
գրդաթ պու մէրքէզտէ տիր . Իմտի իրրսրդալար նամէրօնը
ի զէրինէ քնաղլտ եարրշարրրդ սէթիր իմտիրլէրի հալտէ ,
պու սուալի թէքրար իմտէք վէ պու եօլտա թահգրդաթա
կիրիշմէք կիւլունճ պիր շէյ տէյիլ մի տիր . . . զանը ա-
ճիզանէմ կէօրէ եալընըզ սրրդաթ տէյիլ , մէճհուլ պիր
ճինայէթ կիզլէնմիշ օլան պիր մէսէլէ , պու սուրէթլէ թահ-
գրդ օլունուրսա նէ անլաշրլապիլիր .

21

Ասայիշ ըէյիսի իլէ գօմիսէր պու « Մէճհուլ պիր ճի-
նայէթ » սէօզունի իշիտինճէ , տրդգաթլա պիր պիրլէրինին
եիւզունէ պակտրլար , ֆագաթ սէօզի գաթ իմտէտիրլէ-
րինտէն , Ուրլանթատ , մի թալաասրներն այի թարաֆընը շու
վէճհլէ եիւրիթտի .

— Թէֆէրին թէֆթիշ վէ թէտգրդը մուամէլաթ խու-
սուսընտա նէ եօլտա հարաքէթ իթմէսի լազըմ կէլէճէք .
Էկէր պու տէտիյիմ կիպի օլաճագ իսէ բէք պէյհուտէ տիր .
Լ.վէլլերի էն ատի իշլերտէ ֆէվգէլատէ պիր իհթիմամ իպ-
րազ իտեր իտի . Հէր իշին պիր էհէմմիյէթի օլտուղունը
թազ տիր իյլէր իտի . Գու տէֆա իւհտէսինէ հէվալէ իտիլէն
շու մէսէլէ . Էն գիյատէ էհէմմիյէթ վէրիլճէք պիր քէյ-
ֆիյէթի օլտուղու հալտէ պիր բրլան թէրթիպ իթմէմիշ տիր .
մէսէլէ հայիզը էհէմմիյէթ տիր . պու պոպոտ թէրթիպ ի-
տիլէճէք բրլան տա բէք գօլայ տրը .

Ասայիշ ըէյիսի . — Բէք գօլայ մը .

— Լ.վվէթ էֆէնտիմ , ճիտտի պիր սուրէթտէ տիշինա-
մէք իգթիզա իտեր . Էվվէլ էմիրտէ իշի էթրաֆը իլէ տիւ-

շունմէլի տիր . . . պու արապա նիշին աշրրրլմրշ . . . արա-
պայը ալրպ կէօթիրմէլրտէն մնդատա , Լանինմէրի սան-
տրդ իշինտէ պու յունատդա մէնհալ օլան բալմա իլէ ճէ-
պինտէգի չրդատեր շամադ տէյին մի . Հիշ շիպհէ եօգ
գի պիր գատրն դաշրրմադ իչին պիր արապայա յուգում
կէօրիրմիշ . . . վիճուտինի օրթատան գալարրմադ վէ նա-
խատ հագդրնատա ճէպր ու թաղէրդաթ իճրատը թատամիմ ի-
տիլէն պու գավալը դատընճրադ դաշրրրլմրշ տա նէնրէյ
կէօթիրիլմրշ . . .

Դոմիսէր . - (Ռբլանթատրն սէօզինի քէսէրէք .) Պու
գատրնրն քէնտի իսթէյի իլէ դալդրդ կիմթէտիի սիղճէ
նա՞տրլ մալիմ օլապիլիր .

— Պու բէք աշիքնար պիր բէյֆիյէթ տիր . արապայը
աշրրան ատէմին՝ ի զէրինէ քնադրտ նաբրշտրրրդ նոմէրօյը
ադրատմադ կիպի պիր ինթիյատտէ պուլունմատը . իշին ճէպ
ու թազէրք օլտու գունը տր աշիքնար խատէր վէրիյօր .

Ասայիշ րէյիսի . - Պու տա սօղրու տրր .

Ռբլանթատ . - Ամէնա էֆէնտի հազրէթլէրի , իշթէ մու-
սիւ Թէֆէր պու ճիհէթլէրի նագտրը տրդ գտիմա ալարագ ,
անէ կէօրէ թէֆթիշ ու թէատրդաթ մուամէլաթնա կիրի-
շէճէք իտի .

— Ճիւպհէսիզ . Ֆագաթ պիր ադ էվվէլ «Պու գատը-
նը նէրէյէ կէօթիրտիւքր » տէտիյինիդ սէօզ պիր մուամ-
մա տրը քի , պունը հալ իթմէյէ չալրշմալը իտինիդ .

— Էյի ամմա Թէֆէր կիպի , մայէթինտէ պու լունան
ատէմլէր կիպի հարաքէթ իթմէք իշին պէնտէնիլէ տէ պիր
էմր վէրթմէք լազրմ իտի .

— Օհ հալտէ նէ՞ նաբար իտինիդ .

— Մի սատատնիզլէ արդ իտէյիմ , նակէհանի վէ պիր
զէմանտէ պու հուր իթմիշ պիր հատիսէնին , պիր գրդ վէ
նա պիր գատրն դաշրրրլարդրնր իտդաթ իտէճէյինի տիւշու-
նիր իտիմ . Նէ կիպի պիր վուգուտաթ գոհուրա կէլտիյինի

թէֆթիշ իթմէք իւզրէ Բարիզին հէր սէմթինի , հէր մա-
հալլէսինի վէ պիր սատաթլրդ մէսաֆէտէ քեսին օլան ճիվա-
րրնր տորտրդր իտիմ . պիր սատաթլրդ մէսաֆէտէն իպարէթ
օլան ճիվարրնր տէյորում . շինրի արապաներն գայդ օլտու-
գու սատաթլա պուլունտուգու սատաթ պէյտինտէ կիւղերան
իտէն գէման գարիֆինտա , գաթ իտիրէք մէսաֆէ տահա
գիյատէ օլամադ հէր շիպէտ պուլունան գամիսէրլէրտէն
հէր կիւն պիրէր բալոր իսթէր իտիմ . Պու սայէտէ հէր սէմթ-
տէ նէ օլտուգունա վէ գամիսէրլիյէ նէ կիպի շիքայէթլեր
արդ իտիրտիյինէ վագրթ օլուր իտիմ . արապանրն կէչմիշ
օլտուգը վէ կէչմէսի լազրմ կէլէն պալրդրը վէ շամուրը
նօլլարը քնամիյէն տօլաշտրադ մուայէնէ իտէր իտիմ . արա-
պանրն թէքրլենդրէրի , ամթրն նալլարրնը էօլշիպ հիսապ
իտէրէք թամամլադաթա կիրիշիր իտիմ . պէնճէ պու թէտրը-
գաթրն նէթիճէսի օրմադ իւզրէ 13 նոմէրօյը արապանրն
Պանեօյէ թատրիգի իլէ Դարսաէլրի թէբէսինէ չրդտրդր , մուախ-
խարէն պիր պադդա Եօլտան Մանթրօվիկ տօղրու Ենիյի ,
պիր սատաթ սոնրա գուհուր իտէն եանկրնրն մահվ ու պինի-
չան քալէտէի հիմրտիր իսայի պիր խանէնին էօնինտէ տուր-
տու գու անլաշրրրր իտի . պու սուրէթլէ դաշրրրէրմրշ օլան գա-
տրնրն վէ նախատ կէնճ գրդրն , մի հիթերէք օլան խանէտէ
նանրդ մահվ օլտուգունա տա գանատաթ հասրլ օլուր իտի .

Ասայիշ րէյիսի իլէ գամիսէր , Ռբլանթատրն պու սէօզ-
լէրինի քէմալի հայրէթլէ տինլէյօրլար իտի . գու խաֆիյէ
մէմուրրնրն ֆարդիյաթ թարդրնտա տերմիյան խլէտիյի մի-
թալաաթ , մէհարէթիր ֆէվգելատէսինէ տէլալէթ իտէճէք
օյան պու սէօզլէր . հէր իրիանինտէ նիհայէթ տերէճէտէ
ուիչարը հայրէթ խլէյօր իտի . հաթտա ասայիշ րէյիսի
հայդրլատրադ .

— Պունը սիզ արայրդ պուլտունրդ մր , տէյինճէ , Ռբ-
լանթատ էտիպանէ պիր սուրէթտէ կէօզլէրինի նէրէ ատթ
իտէրէք .

— Էվվէթ էֆէնտիմ, տէյու ճէվապ վէրտի։

— Արապանրն Դարսօլէրի թէրէսինէ կէօթիւրիւլմիյին-տէն էմի՞նէմիսինիզ . . .

— Էվվէթ, հէմոռ գաթիյէն էմինիմ . . .

Դօմիսէր. - Դայրրրլրմրշ օյան գավայը մսխլիգ եանրպ մահվ ալմաշ։ Էշշէ՞ մի . .

— Նիմոռիի հայտէ պու սուալէրինիզէ գաթի պիր ճէվապ վէրէմէմ, զանն ու գրյաս իլէ էօյլէ պուլյօրում . . . թէֆթիշ վէ թէհարրիյաթրմր թաթիլ իմտիմ . . . Յինդի բէամէն իճրայի թէհարրիյաթ վէ թէֆթիշաթէ մէմուր իտիլմէտիյիմ, պունրն իչին պիր էմր ալմատրղրմ ճիհէթլէ չալրշրրգ չապալայրպ տա պիլսիսէրէ թէքրարր օլունուրում տէյի չէքինտիմ։

Ասայիշ բէյիսի. - Բրլանթա՛տ, սիզ հաղրգ աթէն իտարէնին բէր մուդատտամ վէ իչկիս դար ալիր ատամի իմիշսինիզ. թէճրիպէ վէ մէհարէթինիզին պու տէրէճէսինէ հէտարէնին բէր մուդատտամ վէ իչկիս դար ալիր ատամի իմիշսինիզ. թէճրիպէ վէ մէհարէթինիզին պու տէրէճէսինէ հէնուզ վագրթ տէյիլ իտիմ . . . պունը թատավվուր պիլէ իտէմէյօր իտիմ, ամֆէրին . . .

Խաֆիյէ մէմուրը, մէսէրրէթ վէ մաղրուրիյէթ սայիգասը իլէ գրդարրպ պօզարարագ մէզամը թէշէբբրիրտէ պաշրնը էյտի. ատայիշ բէյիսի տէ սէօղունէ տէվամ իլէ.

— Պու մոռհիմմ նէթիճէյի տունրի կիւն մի իսթիհսալ իտէպիլտինիզ, տէտի։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, հէնուզ տունրի կիւն Հոկտեմբերին ենիմինճի կիւնին կիճէսի աշրրրլան 13 նոյէմբրլը արապանրն թէբրէրէբրէրի իլէ, պու արապայա գօշուրմուշ օրտն պէյկիրին այագլարրնտարի նալլարրն էօյլի սինի կիզրիճէ ալտրմ. արապանրն իպի տէօրմ կիւն գատար պալչրգլը վէ շամուրը եօլ ի զէրինտէ գալմրշ վէ սօնրատան եազմուրտան պիրազ պօզուլմուշ տրը։

— Պանեօլէնին բօլիս գօմիսէրինի կէօրտիւնի՞զ մի . . .

— Խայրը էֆէնտիմ։

— Նիյին . . .

— Զիւնրի քիմ օլտուգումը, նէ սէլահիյէթ վէ մաղասատա իսթիճվապէ գալգրշարդրմ թապիի անլաշրլմազ իսթէնիլճէյինտէն, պունատան սարֆը նազար իլէ եանան խանէ ճիվարրնտա իղ ամէթ իտէնիլէրտէն գարշը չէ յէր սօրուգ անլայաճազ, այէլիսուսա Պանեօլէտէ եանկրնրն էսպապը գուհուրինի թէազրդ իմմէքլէ պէրապէր, խանէ սահիպինին աղպրնը արայաճազ իտիմ. Ֆազաթ իհմիրազ իմտիմ. Էլիմնէ ըէամի պիր էմրնամէ պուլունմատրդը իչին պու տիւրլի թէշէպպիսաթէ տէ ըէնտիմնէ սէլահիյէթ կէօրէմէտիմ։

— Պու թէհարրիյաթէ տէվամ իմմէք իսթէ՞միսինիզ։

— Նէ՞ նամ իլէ. պու իշ պիր սիկէրինէ հէվալէ օլունտու, պու խուսուսատա թէհարրիյաթէ գրյամ իմմէք իչին պէնտէնիզ հիչ պիր սէլահիյէթի հայիզ տէյիլիմ . . .

— Պու պապոտ պուսանը յօրտունրզ, պու տագրզատէն իմմիպարէն սիզաէ մի ֆէթթիշինիզ . . .

Բրլանթատ, սայիզ այի մէսէրրէթլէ ըէնտինի զապթ իտէմէյուպ, դայրի իսթիյարի պիր սուրէթտէ հայգրրարագ։

— Ա՛հ միսիս, պէնի նէ՞ տէրէճէ մէսուտ վէ պահտրեար իմտինիզ . . . տէտի։

— Եարրն մէմուրիյէթինիզէ տայրը օյան էմիրնամէ մէզամի նէզարէթտէն իմզա իմտիրիլէճէք տիր. սիզտէ հէման իչէ պաշլարարրնրզ . . .

— Թէշէբբրիրամրմր, մինէթտարրզրմրն նա՞սրլ արզ իտէպիլէյիմ . . .

— Իճրիպէ վէ իղթիսարրնրզրն եէնիտէն եէնիլէ ատարրնրը բզհար իլլէմէք սուրէթի իլէ. Էվվէլ էմիրաէ շու 13 նոյէմբրլը արապա մէսէլէսինէ տայրը օյան քէշֆիյաթ վէ միթարատրնրզը, ըէսմի պիր ժուրնալ թանզիմի իլէ թասվիր իտինիզ, մի ֆէթթիշիք էմրինի արմազ իզրէ կէլտիրինիզ արրատա պու ժուրնալը տա պէրապէր կէթիրինիզ։

պունը մի թէ ադրոպ տէրհալ իյֆայի վարիֆէյէ պաչարսը-նըզ . . .

— Պանեօլէ բօյիս գօմիսէրի թարաֆընատան իտարէյէ թաղտիմ՝ օլունան բարօրլարը նաղարը թէտրգտան կէչիրմէք . պէնտէնիզ իչին մուճիպի իսթիֆատէ օլաճաղ տրր .

— Պունլարտա օգուն եաճաղտընրզ . հաթտա թահար իտարէնիզէ տէօրթ նէֆէր բօյիս վէրիլէճէք . . . պունլարտա եալըն թէրթիպ օլունաճաղ տրր .

— Մի սատատէ պուլուրսանրզ տիր լուֆֆ թէմիզնէք իտէճէյիմ . . .

— Ոէօյլէյինիզ .

— Գու մէսէլէյէ միւթէաչիզ խուսուսաթա հիչ պիր գիմանէնին միւտահիլէ իթմէմէսինի , եալընըզ պաշրմա չա-ըշմաղ լըզրմա միւսատէ պուլումանըզը ըէճա իտէրիմ .

— Էէք ալա էօյլէ օլսուն , ալթըգ կ'ուտինիզ մի ֆէթ-թիշ էֆէնտի , եալընն սապահ կէօրիշիրլ ուզ . . .

— Բրանթատ , եէրէ գարանլըճասընա էյիլէրէք վէ-տա իթտիրտէն սոնրա գէմայի շէվզ ու մէսէլէսինէ սատ-յիշ ըէյիսինին նէգսինտէն չըգտը . Գալը թէքրար գարա-նրպ եալընըզ գալընճա , գօմիսէր , սատյիշ ըէյիսինէ .

— Գու սատէմ բօյիս օլմազ իչին տօգմուշ տրր , տէսի .

— Էյվէթ , զէրեսամէթը ֆէվգէլատէսինի շիմանի իս-պաթ իթտի . . . գու իչտէ էրէյինէ խըտմէթլէրտէ պու-լունաճաղընը գանն իտէրիմ .

— Թէֆֆէրին ըէր զիյատէ ճանը սրգրլաճաղ , օտա ըէր շէյթան շէյ տիր . . . էսէֆ օլունուր գի ըէր չոբրզ իչտէն օսանտը . . . հէմանն մատաշ ու թայինատթընը գէսէճէք գմիսի-նիզ .

— Պիզէ ըէր չօգ խըտմաթը սէպգաթ իթտիլի իչին պիր սապիթիւն ազ ու թարտընը համիյէթէ մուվաֆրզ կէօ-ըէմէյօրում՝ , գէնատիսինէ տէօշէլի վէ եամաղը օթէպէր թէֆթիշի կիպի իշէրտէ իսթիխատամ իտէրէք , թէգատա

մասաշը կիսպի պիր մրդ.տար բարա թ.ախոս վէ թ.ային խաՀ-
ճէ.յիմ . .

Էրթ.էսի կիւնու սապահէ.յին ասայիշ ըէ.յիսի պապը մու-
հիմմ վէ աճէլէ իշլեր իլէ մէշղուլ օրոս դասան սօնրա . Թէ-
ֆէրին եէրինէ թ.այինենի մինասիպ կէօրտիւ.յու. Երրանթ.ասը-
մի ֆէթ.թ.իշլեր էմրինիտէ իմդալաթ.տր .

Դապինէսինէ կէլտիյի էնասէ եազրիանէսինին իւ գէ-
րինտէ պիր չօղ բարօրլար կէօրտիս . պունարրին իշինտէ Երրա-
նթ.ասը օ կիճէ եազրպ էրքէնտէն կէթ.իրմիշ օրոս դու
ժուրնալը այրրտր . պասէհու. Թէֆէրին ասէմիէրի թ.ասրա-
ֆընտան վէրիլիպ խիւրասա իտիլէն բարօրլարա վապրֆ օր-
մաղ իսթէտի . Եսկիլէրի կիսպի պունարասանտա հիչ պիր չէյ
անլաշըլմայօր իսի .

Թէֆէրին բարօրլարը , եալընըզ շու սամ.ըրլարը հասի
իսի .

« 13 նօմէրօյը ապասպայա տայրր իճրա իսթէնէն թ.էտգր-
գամ հէնուզ պիր մուվաֆֆագը յէթ.պասիշ իմ.մէմիշ տիր հիչ
պիր Եուէր հիչ պիր նրշանէ կէօրիւլմէմիշ տիր . մամաֆիհ
մաղլուպը եէ ու. ֆութ.ուբ օրմանլարադ հալա չայրշը.յօր ի-
սէմ տէ , պու ռանէ գատար սարֆ իտիլէն հիմմէթ ու դայ-
ըէթ.ին սէվէրէսիզ գալմասընա նէ գարէն . պունդան զէօյլէ
կիւ.կէլ պիր նէթ.իճէ իսթ.իհսալ իտէպիլմէ.ք թ.էասուֆ գէ մէ-
նուֆ պիր քէ.յֆիյէթ տիր . »

Ասայիշ ըէ.յիսի . Թէֆէրին պու բարօրրնա ասլա էհէմ-
միյէթ վէրմէտի . Եէնի մի ֆէթ.թ.իշ Երրանթ.ասա թ.ասրաֆրն-
տան օ կիճէ թ.անդիմ օլունան ժուրնալը քէմալի տրդ գամ-
լա օգուտու .

22

Բրլանֆատ, պու իշէ տայրը օպան թէտպրդ ալթ վէ մի-թալաաթը բէք կիւղել վէ բէք թասլիյի պիր սուրէթտէ եազմըշ, իյին եօլունա կիրսիյինի վէ թէպրդ ալթը վազասընդն, իլերիսի իյին իւմիտ վէ իմիանատպախշ իմանիյինի պէյան իմիշ իսի։

Ասայիշ բէյիսի, Բրլանֆատընդն մուֆասսալ բարաբրնը մէնանէն ոգուսու դատ սոնրա օսմանճըլարտան պիրինի ճէլպ իլէ, մի-ֆէմիշ Էրֆէր կէրմիշ իսէ տէրհալ հուզուրընա կէմիրմէսինի էմր իմիտի։ Պիր տաղրդա կէշէր կէշմէդ ժօրժ Տրլամուր-Վասիյօնընն շէրիքը ճինայէթի, ասայիշ բէյիսինին պուլունտուղու զապինէյէ կիրսի։ բէյիս էֆէնտի մուզատտէմէյէ ասլա լուզում կէօրմէյէրէք, քէյֆէ ազաղ իսուպ։

— Թէֆէր, ախիրէն իւհանիդէ հէվալէ օլունան իշլէր սիպի բէք չոդ եօրսու տէյիլ մի, տէյինճէ, Թէֆէր խիլաֆը ինթիզար օլան պու սիւայ իւզերինէ շաշըրսը, թասլիյի պիր մէրագ իլէ քէքէլէյէրէք։

— Ախիրէն իւհանմէ հէվալէ օլունան իշլէր մի, տէյէսիլսի։ Բէյիս էֆէնտի իսէ սէսզինէ տէվամ իլէ։

— Էվվէթ, պիր դաչ հաֆիֆատան պէրի իւմիւմէթ սիզէ էրէյիճէ իշլէր հէվալէ օլունա։ Սինճէ կիւնտուզ ա-յայ իւզերինտէ գաբդ եօրսլուսընը։ պունտան պէօյլէ իյֆայի վազիֆէ սիզէ կէնճ կէլիր, շինդի վիճուտ եօրուլընճա զինհինտէ պիմիմապի գուվվէթինի զայպ իտէր, տէտի։

Թէֆէր, ֆուրթունանընն զիյատէլէշճէիյինի հըսա իմ-մէքլէ պէրապէր սէպէպինի պիր տիւրլի անլայամնայր իտի։

ճէպրը նէգա իլէ ԱԼԱՆԷԹԻՆԻ մուհաֆազա խէրէք, հայ-բէթէ տէյլէթ իտէճէք պիր թարֆ իլէ։

— Բէյիս էֆէնտի հազրէթլէրի, մազատաը պինիզ նէ օրոու զանը չի պէհէսիզ էյիճէ անպայամայօրում, չինդի չիմտիյէ գատար զայրէթաէ ատա գուսուր իթմէսիմ սանը յօրում, տէյու ճէվապ վէրսի։

— Ղայրէթինիզ էյան պաղիտիր..., ֆագաթ պիհնէն եօրկուն պուլունտուզունդը իշին օ զայրէթ սէմիրէսիզ գալը յօր, պու կինէ կէլինճէյէ գատար բէք չոդ իրտիմանթընը սէպզ ալթ իյլէտիյինի պիլմէյիմ ճիհէթլէ։ մազատտամ սիզէ պիր գապահալթ խանատ իթմէք տէյիլ տիր։ Ճունդ տէմէք իսթէյյօրում քի, պու կինդի զայրէթինիզ վէ իրտիմէթինիզ էվէլբիլէր իլէ գապիլի թամամիգ վէ գբյաս օրամայօր...

— Բէյիս էֆէնտի հազրէթլէրի, հազրը աճիդանէմտէ պէօյլէ գալթի պիր սուրէթտէ վէրիլէն հիբրիմտէ, հանկը բարբարլարա, հանկը սէպէպլէրէ իսթինատ իտիլինի սօրմուգա ճէսարէթ իտէպիլիրմիսիմ։

— Եէնի քէնտի բարբարլարընդա։

— (Ճասրէթլէ հայդըրարադ.) Գէնիմ բարբարլարըմա՞ մը...

— Էվվէթ, հազրընդաարի թէվճիհ հանընդի նադ իտէն ենինէ սիպանիզ։

— Էսասը պահա 13 նամէրօր արապա մէսէլէսի՞ մի։

Բէյիս էֆէնտի թասլիդ մէզամինտա պիր պաչ իսա-բէթի իլէ մուզապէլէ իթմէ։ բօլիս մի-ֆէմիշի իսէ, քիւթախանէ տէնէպիլէճէք պիր վազի զարիպ իլէ սէօզինէ տէվամ իտէրէք։

— Իշթէ պու եիւզանէն պիր իմամ ու հազարաթէ կէրչէքտէն ինթիզար իթմէյօր իտիմ... պու խուսուսա վիճտանընմ բահալթ տրբ, չինդի թէտրդ ալթը յազմէտէ ասլա գուսուր իթմէսիմ... վազաա պիր նէթիճէ հասիլ օլմասը, պունը խթիրաֆ իտէրիմ։ Ֆագաթ պէնտէ նէ

գուսար վար. քէշֆի միւմբիւնախզ օլան պիր շէյի թապկի քէշֆ իտէմէմիմ...

— Գա՜ ֆէյն քէշֆի նագ ապի՛լ մի զանն իտիյօրսունըզ.

— Զանն տէյիլ, պու պէնճէ պիր հագրզ ամթ տրը...

— Եարմասը միւմբիւն օլան շէյլէրի եարտրմ տէյօրսունըզ, էօյլէ՞ մի.

— Էվվէթ էֆէնտիմ, պէնճէսի պէօյլէ տիր...

— Իշթէ շու իյթիրաֆընըզտանտա անպաշրըլյօր քի պու մէսէլէտէ եօրուլմուշսունըզ... դիրա էկէր էվէյքի կիպի իշէ պաշլամազտան, հէր ճիհէթինի լայըզը իլէ տիւշիւնտիւրմէսէն սօնրա չալըշմըշ օլան իտիմիզ. պու կիւն սիզին նէրինիզէ պիր պաշզ տարընն քէշֆի իմտիյի հագրզամը մէյտանա չըզարըր իտինիզ.

Թէֆէրին պէթի պէնգի տարտարը քէսիլտի, զայէթ միւշկիւլ պիր մէվզրտա պուլունույօր իտի. տասյիշ բէյիսինին կէօզէրինի եիւզիւնտէն այրըմտարդընը. քէմալի տըզգամթա սիյմասընը մուայէնէ իմթիյինի կէօյնյոր վէ ա՛յագ պասարդը զէմին չէօրիւպտէ. քէնտիսինի պիր ֆէկրա քէթ ուշուրումունա եու վարյայաճագ սանը.յօր իտի. մանգիհ բէնկ վերմէմէք վէ մէթանէթինի մուհաֆիզա իմմէք լազըմ կէլէճէյինի թազտիր իլէ քէնտինի թօրրտարը. պինանէն տէյհ եիւզիւնտէ եալընըզ ալայիմի հայրէթի կէօրիւլտիւյի հայտէ թիթրէք պիր սէս իլէ.

— 13 նօմէրօյը արտպայը աշըրան իրրսըզլարրն իգինի պիր պաշզասը՞ մը պուլմուշ... արտպայը չալարզտան սօնրա հանկը եօլ իւզէրինատէն կէօթիւրտիւքլէրինէ պիրիսի՞ մի վագզի օլապիլիշ, ամ.յու սօրտու.

— Էվվէթ.

— Նէրէյէ կէօթիւրտիւքլէրինի՞տէ մի...

— (Ամօլունի քէսէրէք.) Էվվէ՛թ, օ տա քէշֆ օլունմուշ.

Թէֆէր, սրգընիրընտան նաշի ալնընտան եիւզիւնէ տօղրու ազմայա պաշլայան թէրլէրի սիլէրէք.

— Իէյիս էֆէնտի հագրէթլէրի, էֆքեարը ալինիզէ մուխալիֆ սէօզ սէօյլէտիյիմ իլին աֆվընըզը ըկճա իտէրիմ... ֆագամթ հալա պէնտէնիզ պունա իհթիմալ վերմէմէյօրում, տէտի.

— Պէն նինէ սրսինի իտտաա իտիյօրում, արապայա պիր գատրն պինարիրիլիպ գաչերրըլմըշ. միւթէագրպէն արապա Պանեօլէ թարիգի իլէ Դարսօլէրի թէրէսինէ չըգարըլմըշ. գատրն՝ պու թէրէտէ քնային պիր էվտէ պրրագըլմըշ վէ պիր սաաթ սօնրա պու էվտէ եանմըշ.

— (Խէվֆի ու տէհչէթինի զասլամ իտէմէյուպ հայգրրաբաղ.) Ա՜հ, պունէն միւմբին օրմատրդընը պէն պիլիյօր իտիմ. Պանեօլէ ճիհէթինէ իւչ տէֆա տա պէնտէնիզ կիթտիմ վէ պէօյլէ պիր շէյ անայամատրմ.

— Անայամատրդընրդը նէ էհէմմիյէթի վար. եէթէր քի հագրզամթ պու մէրքէզտէ տիր.

— Իրրսրզլար թուլթուրմուշլա՞ր մը. օ գաչերրըլան գատրնը նէ օլտուպ պիլինիյօ՞ր մը...

— Օ, սիզ պիրտէն պիրէ՛ քէք իլէրի կիտիյօրսունըզ, պիզ տահա միհթէրէք օլան խանէտէ պուլունույօրուզ. պու կիւն տահա զիյատէ մուհիմամթ այրնաճագ.

Թէֆէր, զայէթ միւշկիւլ պիր մէվզրտա վէ ազիմ պիր ազապ ու ըզթըրապ իչինտէ պուլունմագլա պէրապէր պիր ազ նէֆէս ալտը, օ անէ գատար իսթիհսալ օլունանէթիճէլէրտէ, քէնտիսինճէ մուճիպի մէսուլիյէթ պիր շէյ կէօրէմէյօր իտի. խապիսի մէրգում քէնտի քէնտինէ.

— Հայտէ արապանրն իզի պուլունմուշ օլսուն, միհթէրէք օլան խանէնին էնգազընտան հիշ պիր շէյ քէշֆ օլունամայաճագ տըր. տէտիյի սըրատա, տասյիշ բէյիսիտէ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Իշթէ պիւթիւն պու հալլէր խապէր վերիյօր քի, սիզ զիյատէճէ եօրուլմուշսունըզ. պունտան տօլայը սիզի թէքրտիրէ լուզում կէօրմէմ... Ֆագամթ պիր ազ իսթի-

բահաթ իթմէնիզի թալսիյէ իտէրիմ . . . տէմէսի իյէ , Թէ-
ֆէր ջուրիզ պիր հալտէ .

— Իսթիֆանամէմի թապտիմ իտէճէ՞ջիմիյիմ, տէտի .

— Խայր , խայր . . . սիզ իտարէնին սէպաթը վէ
էսկի էմէքտաշլարընտանընը , սիզէ իսաֆիֆ պիր խլամէթ
թէվտի իտէճէյիմ քի , օ սայէտէ իսթիրահաթ իտէպիլիրսի-
նիզ . եաթագը վէ տէօշէմէլի օթէյլէրին թէֆթիշինէ մէ-
մուր օլաճագսընըզ , պայըզընըզա տա էյի ֆըրսանդ զամմ ի-
տէճէյիմ . .

Թէֆէր արթըզ էյիտէն էյի միսթէրիհ օլտու . . .
մուամէլաթը ախիրէսի եօրկունլու դունա համլ օլունույօր իտի .
մասաշընա էյի ֆըրսանդ զամմ իտիլմէսի , մաղնունիյէթտէն
պէրի օլտու զունը սերահաթէն իսապէր վէրիյօր իտի . մէգա-
մը թէշէքքիւրտէ ֆագաթ պարիտ պիր թաւր իյէ պիր գաշ
սէօզ սէօյլէտիքտէն սոնրա .

— Նէ՞ զէման իյֆայի վազիֆէյէ պաշլայաճաղըմ , տէ-
յու սորտու .

— Մուավին գամիսէր էֆէնտիներին եանընա կիտինիզ ,
պու ճիհէթլէրի անընլա գանուշունըզ .

— Ասլլ մէմուրիյէթիմ օլան մի ֆէթթիշլիք վազիֆէ-
սի՞ . . .

— Գու կիւնտէն իթիպարէն եէրինիզէ պիր պաշգասը
թային օլունտու .

Թէֆէր քէմալի իհթիրամ իյէ էյիլիպ արկը վէտա ի-
տէրէք չըգտը ֆէթահ . Խասիսը մէրգումմ քէնտի քէնտինէ .

— Նէրիմէ պաշգասը մէմուր օլմուշ . . . աճէպա պու
քիմ՞ օլույօր , 13 նօմէրօլը արապանըն իլինի քիմ պուլմուշ
իսկ թապիյի օ տրը . էյլէթ անընտա քիմ օլտուղունը ան-
լայաճաղըմ , տէյէրէք , ինթիզար սալօնընա կէչտի , էթրա-
ֆընա պագմաղտա իրէն կէօզիւ գըտա պօյլու պիր ատէմ
իլիշտի . Թէֆէր պու ատէմի ուպաղտան ուղալա թանըյօր
իտի . Գու էսնատէ օտաճը կէլիպ .

— Միսիս Ըրլանթատ պուրատա՞ մը , տէյու սորմասը
իւղէրինէ , գրսա պօյլու ատէմ աեաղա գալգարաղ .

— Մէվճուտ , տէտի .

— Ասայիշ ըէյիսի էֆէնտի սիզէ պէտլէյօր .

Ըրլանթատ , ըէյիս էֆէնտինին նէզտինէ կիթտիյի սը-
բատա , Թէֆէր թիթրէյէրէք .

— Գու . օ տրը . . . պիր խաֆիյէ մէմուրը , պէնի թէա-
գըպէ , հարարեաթրմը թէֆթիշէ մէմուր օլմուշ . . . շիմոի տէ
եէրիմէ թային օլունույօր . ֆագաթ պու քէնարիսինճէ էյի
պիր շէյ տէյիլ տիր . Գէլարէթինի մուճիպ օլաճագ տրը ,
տէյէրէք , իտարէյի մէրքէզիյէտէն ուգաղյաշը . վագտա
հէնուզ մաղնունիյէթինի մուճիպ մէյտանտա պիր հայ եօգ
իտի . Ֆագաթ պու եէնի խաֆիյէնին , օ կիւնէ գատար գա-
բանլըգ իշինտէ գալան հաղըգաթը քէշֆինէ դայրէթ ի-
տէճէյինէ շիւպհէ իթմէյօր իտի . Թէֆէր , էրէյիճէ տիւ-
շինաթիրտէն սոնրա շու միթալաա իյէ միթէսէյի օլտու ,

— Ջանա վագրի միւսահիտ տիր . պու ատէմ նէ գա-
տար շէյիման օլուրսա օլսուն , մատէմբի Գէրթ եանան խա-
նէ իյէ պէրապէր մահվ օլտու , արթըզ հիչ պիր շէյտէն
գօրգմամ . իտարէտէն պիսպիթին ասաղըմը քէսմէտիմ .
տօսթյարրմտա վար . . . իշիմին խաֆիֆլէշտիյիտէ ֆէնա օլ-
մասը . արթըզ ման-մուտիյի արամագլա մէշղուլ օլաճագ
վագթըմ վար տրը . միսիս Ըրլանթատա կէլինճէ , օ տա մէ-
մուրիյէթինտէ չօգ զէման տէվամ իտէմէյէճէք տիր . . .

Նէնի միւֆէթթիշ ասայիշ ըէյիսի իյէ էրէյիճէ պիր
միւտտէթ գօնուշտու . միւթէազըպէն նէզարէթ թարաֆըն-
տան իմզալանմըշ օլան էմր իյէ , 13 նօմէրօյը արապայա մի-
թէալիզ էվրագը համիլէն կիտէճէյի էսնատէ , ըէյիս է-
ֆէնտի .

— Գունլարը տրգգաթլա կէօզտէն կէչիրինիզ , վէ պու
ազշամ սաաթ պէշտէ կէլիպ միթալաաթընըզ նէ իսկ պիլ-
տիրինիզ , տէտի .

Բրլանթատ, թարգն իտիլէն սատանա թէկրտար ըէլիսին հուզուրընա կիրտիլի սրբատատ, ըէլիս էֆէնտի.

— Նա՞սըլ պիր շէյ պուլապիլինիզ մի. ուէյտ ուրտու.

— Պուլապիլտիմ գանն իտիյորում...

— Մուհիմմ պիր շէ՞յ մի...

— Պէլբի մուհիմմ տիր. Ֆազա ամի չիմտի պուրասընը թային իտէմէմ, չինրի վէրիլէն բարբոր միանթազամ տէյիլ տիր.

— Հա՞նկը բարբորտան պահս իտիյորսունրզ.

— Գանեոլէ բոլիս գոմիսէրի թարաֆընտան վէրիլէն բարբոր...

— Գունրն իսիյասալի մալի նէ՞ օրույոր.

— Շու պիր գաչ սաթրրտան իպարէթ.

Բրլանթատ, եիրքէք սէտա իլէ շու սաթրրյարը օգուտու.

«Հոկտեմբերին եիրմի պիրինճի կիւնիւ սապահլէյին Գարասոլէրի թէրէսինտէ պիր չուպուլտան. էօլիմ հալինտէ կէնճ պիր գատընրն ճէսէտինի չրգարարագ տէրհալ խասթախանէյէ թէսլիմ իթտիր ո պունտա սէրահաթ եօգ... պու գատընրն իսմի նէ՞ տիր. էճնէպի՞ մի, եօգսա պուլը՞մը. քէնտիսինէ պիր շէյ սորուլուպ անյաշրլամամը՞ղ մը, հա՞նկը իասթախանէյէ կէօթիրիլտի. պու ճէհէթլէրէ միթէալիզ պիր սէօզ եօգ... էֆէնտի, սիզտէ թատիզ պույուրուրսունրզ քի պու կիսի բարբորլարը, բոլիս իտարէսինճէ ապա պիր Ֆայիտէսի օրամազ..

— Հոգգընը վար, պունը թանգիմ իտէն գոմիսէր թէքտիր օրունաճագ տըր. Նէ հալ իսէ, սիզ պու բարբորտան նէ՞ մանա չրգարըյորսունրզ.

— Դոթի պիր մանա չրգմայոր... Ֆազա թ 13 Նոմէրոլու արապա ճինայէթ վէ եա հատիսէսինէ թէալիզի վէ մինասիպէթի իսթիտալ օրունապիլիր. ըէճա իտէրիմ էֆէնտի.

տի, պիր քէրրէ տրգգաթ պույուրունրզ. էօլիմ հալինտէ պուլունան կէնճ գատրն այրն եիրմի պիրինճի կիւնիւ սապահլէյին էլէ կէչիրիլմիշ... արապաներն չայրնմասը. Գարասոլէրի թէրէսինտէ կանկրն վուգուրտա, այրն եիրմի վէ եիրմի պիրինճի կիւնլէրինէ միսսաարֆ տրր... իշթէ պու թէվգուֆի նազարրը տրգգաթըմը ճէլպ իտիյոր...

— Օ հալտէ Գանեոլէ գոմիսէրինի կէօրմէյիսինիզ...

— Եարրն կիտեր կէօրիւրիւմ.

23

Բրլանթատ, բոլիս իտարէսինտէն չրգրպ պաշրնը էօնիւնէ էյլերէք եօլա տիւգէլտի. եիրիւտիւյիւ էանատէ բէք չոգ չէյլեր սիւշիւնիյոր, ըէք չօգ գըյասալարտա պուլունույոր իտի. մէրգում օ գատար տալկրն օ գատար տիւշինճէլի պիր հալտէ իտի քի, օն պէշ ատըմ կէրիտէն պիր ատէմին, քէնտիսինի թէագլպ իթմէքտէ օլտուղունը կէօրմէմէսի.

Այթմէշ եաշընտա գատար կէօրիւնէն պու ատէմին արգասընտա կէնիշ պիր բարտէսիս, կէօզլերինտէ եէշիլ ճամը պիր կէօզիւք պուլունույոր, ալիլ վուճուտ վէ սագաթ օրմատըղը հալտէ, էլինտէ պուլունան իրի վէ սաղլամ պիր պասթօնա տայանարագ եիրիյոր իտի.

Բրլանթատ, քէօրբիւտէն կէչիպ ըէնքրմ պօյունճա պիր միտատէթ եիրիյէրէք, ուէլիքէօր սօգաղընա վասըլ օրունճա Ղ Նոմէրոյը պիր խանէ արալըղընա սաբրպ կէօզտէն նիհան օլտու, կէօզիւքլիւ ատէմ տէ օն տաղըգա գատար գալտրրրմ իւզերինտէ կէզինտիրտէն սոնրա պու խանէյէ կիրիպ, գարուճըյա.

— Միսսիս Բրլանթատրն պուրատա իգամէթ իտուպ

իթմէտիյինի լութֆէն խապէր վէրիրմիսինիզ, տէտի.

— Էվէթ միսիս, պուրատա իգամէթ իտիյօր, շայէտ քէնտիսինի կէօրմէք իսթէյօրսանիզ, չիմտի կէլտի օտասընա չրգտը.

— Խայրը, չիմտի աճէլէ իշէրիմ վար, պաշգա վազրթ եինէ կէլիրիմ...

Կէօգիւրիւ ատէմ, եանի Թէֆէր, քէնտիսինի մաղլուպ իտէն ատէմին իգամէթկեահրնը էօյրէնտիյինտէն տօլայը մէՀեուն օլարաղ ուսուլէթլէ չէքիլիպ կիթտի.

Գու պահսբտա պուրատա պրրաղարաղ, պիպ եինէ օ կիւնիւն սապահրսը Իրնէ Մուլէն իլէ Էթիյէն Լօրիյայա միլագի օլաճաղ վէ սահա տօղրուսը պունլարը թէսազբզ իտէճէյիզ.

Գու իրի զաթ էրբէնտէն դալգբզ պիր արապայա բարիպէն տօղրու Մօնթրօվիլէ կիթտիլէր գի, օ էնտատ հէնուզ տիրքեանլար վէ մաղազալար աշրմաղա պաշլամբշ իտի. Իրնէ իլէ կէնճ տօգթօր պիր շարապճը տիրքեանընա կիրտիլէր. օ սաաթտա շարապճը, տիրքեանընտա եալընընզ պուլունույօր իտի, Իրնէ մէրգումա եագյաշրզ.

— Միսիս, լութֆէն միսիս Իրիշարդն Նէրէտէ իգամէթ իթտիյինի խապէր վէրիրմիսինիզ, տէտի.

— Օտուն թիճճարընտան օլան զաթ մը...

— Էվվէթ միսիս.

— Փէօյիւն ալթ պաշընտա... մաղազասը ճատուէ իւզէրինտէ տիր... եաֆթասը տա վար.

— Էշէքքիր իտէրիմ, միսիս, պիր շէյ տահա սօրաճաղըմ, պուրատա Իրլուսիյէր Կօշէ Նամընտա պիր զաթ թանըյօրմուսընզ.

— (Տիշինէրէք.) Իրլուսիյէր Կօշէ՞ մի... խայրը, խայրը, հաթտա պէօյլէ պիր խսիմտէ չիմտի իշխիյօրում.

Իրի արզատաշ թէքրար ապրապայա բարիպէն քէնտէլէրինէ թարիֆ օլունան օտուն մաղազասընրն էօնիւնտէ էնտիլէր. մաղազանրն արզա գարուսը աչրգ օլտուզունտան իսթիֆ իտիլէն օտունլար. վէ չալը չրրբը կիպի պիր թադրմ շէյլէր կէօրիւլիյօր իտի, իրի արզատաշ իշէրի կիրտիլէր. Իրնէ, պարշրսընտա պուլունան կէնճ պիր ատէմէ.

— Միսիս Իրշար սիզմիսինիզ, տէյու սօրտու.

— Էվվէթ միսիս, պէնտէնիզիմ, պիր սրբարբշընրզ մը վար.

— Խայրը միսիս, զաթը ալինիզէ ճիւզմի պիր շէյ սօրուպ անլատաղ իսթէյօրուզ. Մուամէլաթը թիճճարիյէտէն տօլայը Իրլուսիյէր Կօշէ Նամընտա պիր էֆէնտի իլէ պիր մինասէպաթընընզ վարմը.

— Օլապիլիր, գիրա մաղազամըն միշթէրիլէրի չօգ տըր, ֆազաթ պու իսմի խաթրրլայամայօրում. պու զաթ նէրէտէ իգամէթ իտիյօր.

— Իշթէ պիզմէ պունը անլամադ իշին սիզէ միւրաճաաթ իտիյօրուզ գի պունրն սէպէպիտէ, պու ատէմին մաղազանրզտան օտուն ալտրզը վէ միշթէրիլէրինիզտէն պուլունուսուզը տըր.

— Գէօյլէ օլտուզունտան էմինսիսինիզ.

— Էվվէթ, կէչէն այրն իշինտէ պու ատէմէ մաղազանրզտան եիւզ տէմէթ օտուն բարչասը իլէ, եիւզ էլլի տէմէթտէ չալը վէրիրմիշ.

— Զօգ շէյ... պունը նասըլ անլայապիլտինիզ.

— Ումումի պիր նօր իւզէրինտէ պուլունան ֆաթուրա վասէթասը իլէ...

— Գու ֆաթուրա Մօնթրօվիլտէ՞ մի պուլունմուշ.

— Խայրը միսիս, Բարիզտէ, իշթէ շու տըր.

Միսիս Իրշար, Իրնէ Մուլէնին իրայէ իլլէտիյի քեաղլու բարչասընը մուայէնէ իտէրէք.

— Հազրզաթէն պու քեաղլու մաղազամըն սանտրգքեարը թարաֆընտան վէրիրմիշ, պու սրբարբշ պէնիմ մաղազատա օլմատըղըմ պիր ղէման վուգու պուլմուշ... տէֆ-

թէրէ պագմալը, տէյուպ, գայտ իտիլէն հիսապաթը թէտ-գրգա պաշլատը վէ հէման.

— Էվվէ՛թ, գայտը պուլտուգ, ֆագաթ նէրէտէ իգա-մէթ իլլէտիլինէ տայլը պիր իշարէթ եօգ. պու էշեայը միւ-սիւ Կօշէնին խանէսինէ կէօթիւրէն արապաճը.յա միւրաճաաթ իթմէլի, տէտիրտէն սոնրա տէրհալ մէրգում արապաճը.յը տիւքքեանա ճէլպ իլէ.

— Լեան, պու էֆէնտիլէր սիգտէն պիր շէյ սորուպ անլամագ իսթէ.յօրլար, տէմէսի իլէ. Ը՛ընէ.

— Էվվէ՛թ, ֆէշէն այլն հիրմիսինտէ մարիֆէթինիգլէ վուգու. պուլան պիր թէսլիմաթէ տայը.ը, տէտի.

— Ի՞էսլիմաթ ջի՞մէ վուգու. պուլմուշ.

— Ը՛ընուսիյէր Կօշէ նամընտա պիր գաթա օտուն իլէ չալը թէսլիմ օլունմուշ.

— Իամինի ունու թմուշ իսիմ... Ֆագաթ թէսլիմ օլու-նան շէյլեր խաթրըմա կէլտի. պու. էշեայը Դարսօլէրի թէ-բէսինէ կէօթիւրտիմ...

Էթիյէն. - Խուսուսի պիր իսանէ.յէ՞ մի կէօթիւրտիւ-նիզ.

— Էվվէթ միւսիւ, պու սրբարբշը իսէնէր իրի ջիշի իտիլէր.

Ը՛ընէ. - (Հայգըրարագ) Իրի՞ մի...

— Էվվէթ միւսիւ, պիրիսի շիշման վէ գըսա պոյլու, տիկէրիտէ զահֆ ուզուն պոյլու իտի.

Էթիյէն. - (Լենտիշէ իլէ) Պու իրի աաէմ, օտունպարը կէօթիւրտիւյինիւզ խանէտէ մի իգամէթ իտիյօրլար.

— Էվվէ՛թ, օ խանէտէ պիր էֆէնտինին խըտմէթինտէ պուլունտուգլարընը սէզլէմիշլէր իտի.

— Պիզգամի Ը՛ընուսիյէր Կօշէյիտէ կէօրմէտինի՞զ մի...

— Խայը.ը միւսիւ.

— Էօյլէ իսէ պիգ տէսիրինիզ իսանէ.յէ կիտէր կէօրիւ-րիւզ.

— (Գահգահա իլէ կիւլէրէք.) Պու պիր ազ գօր օլա-ճագ գանն իտէրիմ...

Էթիյէն. - (Մուգթարրպանէ) Աճայիպ, նի՞չին.

— Զիւնդի Ը՛ընուսիյէր Կօշէ արթրգ պու սիւնեատա պուլունմայօր. թէսլիմաթը էրթէսի կիւնի եանկը վուգու պուլտու. քէնտիսի տէ ուշագլարը տա իսանէ իլէ պէրապէր եանը.պ քիւլ օլտուլար. պունը պիր քիշի տէյիլ հէրքէս պիլիյօր...

Կէնճ տօգթօր իլէ մարինաճրնրն պէնգլէրի սապսարը քէսիլտի, սրթմայա թութուլմուշճասընա վիճուտլէրինին հէր զէրրէսի թիթրէմէյէ պաշլատը. Ը՛ընէ օլանճա գուվ-վէթինի թօբլայարագ.

— Պու եանկը՞ նէ՞ գէման վուգու պուլտու, տէյուսորտու.

— Ոտուն բարշալարընը վէ չալը տէմէթլէրինի թէսլիմ իթտիյիմ կիւնին ազշամընը, եանի Հոկտեմբերին եիրմինճի կիւնին կիճէսի.

Էթիյէն Լօրիյօ պունը իշիթտիյինտէ սօն տէրէճէ մուզ-թարրպ օլուպ, մրրրլտանարագ Ը՛ընէյէ.

— Ա՜հ, խթիյդահ իտուպ անլամագտան զորգույո-ռում... տէլի օլաճաղըմ, տէմէսի իլէ. Ը՛ընէ.

— Ճէսարէ՛թ սօսխուտ ճէսարէթ... հէնուզ միւտ-հիշ պիր ճինայէթ վուգուինէ տայը.ը գաթի պիր իմարէ եօգ, տէյիպ, միթէադրպէն ինֆատաթրընրն պարիշ իյլէտիլի թէ-էսիրտէն տօլայը, տիչարը հայրէթ օլարագ եիւզլէրինէ պագմագտա օլան արապաճը.յա.

— Պու միհթէրէք օլան խանէ ֆիմին տիր, տէյուսորտու.

— Պիլէմէյօրում, ֆագաթ պունը Գանեօլէսէ անլա-յապիլիրսինիզ.

Տօգթօր, արապաճը ժանրն էլինէ պիր պէշ ֆրանգլըգ վէրիպ պէյտանը թէշէքքիր իյլէտիրտէն վէ միւսիւ Ը՛իշարէ

վեստ իթոիրտէն սոնրա, այազ իւ գէրինտէ քէնտինի բէք կիւճ զապթ իտէպիմէքտէ օլտուղունտան Ամնէնին գօլունա տայանտը, վէ պու սուրէթլէ սիւրիւլէնիւճէսինէ օտուն մաղազասընտան չրգ տրլար.

Իրի արդատաշ ատէթա գօշարագ եիւրիւյօրլար իտի. հէր իրիսի տէ պիր ֆիրիրտէ պուլունտուղու ճիհէթլէ, արալարընտա պիր սէօզտէ թէսթի օլունմայօր իտի. թէքէյէ եազլաշտրգլարը էսնատէ եօլ ֆէնալաշտրղրնտան դուրուրի ատրմլարընը աղրրլաշտրրտրլար. գէչ սագրգա տահա եիւրիւտիւքտէն սոնրա եանան խանէնին վիրանէսի էօնիւնէ վասրլ օլուպ սուրտուլար. հէր իրիսի տէ քէմալի տրգգաթ վէ հէյէճան իլէ էնգազը կէօզտէն կէշիրիյօրլար իտի. Ակէնճ տօղթօր կէօզլէրի եաշ իշինտէ օլտուղու հալտէ.

— Ա՜հ, սէվկիլի Պէրթճիյիմ պու խանէտէ պուլունմուշ վէ ալէվլէր իշինտէ գալրպ եանմրշ խանէ, նէ՝ ճիյէրսուզ նէ՝ մնատհէշ պիր խաթրրէ տիր... տէյու հայդրրտը, մարինաճընրն թէէսիրաթը գալպիյէսի էթիյէնտէն բէք չօգ գիյատէ օլտուղու հալտէ ճէպրի նէֆս խաէրէք.

— Պու ֆիրրի գիհնինիզտէն տէֆ խտինիզ. հէնուզ մէյտանտէ պէօյլէ միւտհիշ վէ աղիմ պիր ֆէլաքէթ վուգուինէ տէլալէթ իտէճէք պիր նրշանէ եօգ տրր... տիշիւնինիզ դի հագրգաթը ֆէշֆ իթմէք իշին սիւրիւնէթէ վէ մէթանէթլէ չալրշմաղա միւհթաճ օլտուղումուզ գէման, ասրլ իշթէ պու գէման տրր... կէլինիզ, տէյինճէ, տօղթօր կէօզլէրինին եաշրընը սիլէրէք.

— Հագգընրգ վար տօսթում, քէնտիմի թօրլամաղա չալրշաճաղըմ, տէյէրէք, ալրգատաշրընն գօլունա կիրտի, թէքրար նիւրիմէյէ պաշլատրլար. Պանեօլէյէ վասրլ օլունճա Ամնէ էօթէյէ պէրիյէ սօրարագ, եանմրշ խանէնին սահիպի պուլունան միւսիւ Ամրվանրն իգամէթկեահրընը էօրէնտի.

24

Գիր իրի տագրգա սանրա պու իրի արգատաշ միւսիւ Ֆէրվանդրն գապինէսինտէ պուլունույօրլար իտի ։ Իպթիտա Ըրնէ գէյամէ ապագ իտէրէք ։

— Միւսիւ , եանմրշ օյան խանէնիգին միւսթէճիրի միւսիւ Կօշէ հադդրնտա, սիզտէն պաղը կէօնա մալիւմաթ թալէպ իմմէք իսթէյօրուզ , տէտի ։

— Գու դավայլը ատէմ գօյուն պուտը կիպի գրգարտը կիթտի ։ պաղը միւրէքքէպաթը քիմեէվիյէ եարար իրէն էվին աթէշ ալտրդը վէ անրն տա պէրտպէր եանրպ մահվ օլտուդու զանն օլունույօր իսէ տէ ։ հագրգաթը հալ պիլինէմէյօր . . .

— Միւսիւ Կօշէ քիմեաճը՞ մը իտի ։

— Մէնտիսինէ օ նամը վէրմիշ իտի ։

— Գու զաթ խանէնիզտէ էրէյիճէ վաղրթտան պէրի՞ մի իգամէթ իտիյօր իսի ։

— Դրրգ սէքիզ սաաթ էվվէլ ։ եանի Հոկտեմբերին օն սէքիզնճի կիւնի քիրալամրշ իտի ։

— Մէնտիսինի էվվէլտէն թանը յո՞ր մը իտինիզ ։

— Խայրը . էվէլտէն ասլա կէօրմէմիշ իտիմ։

— Ս՛իսի՛ , սիզէ պէօյլէ սկիր շոգ շէյլէր օրտուգումի՞ իչին աֆվընրդը ըէճա իտէրիմ. սիզի մուհիմմ պիր սէպէպէ մէպնի թաճիզ իտիյօրում . էսասը պահս պիզճէ գայէթ միւհիմթէրէմ պիր պիչարէ գըզըն հայաթընա միւթէալիզ տիր ։

— Սրգըլմայրնրզ միւսիւ սօրունրզ . ճէվապ վէրմէյէ հազրրրմ ։

— Լ՝վվէթ միւսիւ, ֆագաթ ճէսէտլերուէն հիչ պիր էսէր կէօրիւլմէտի. պունտան անլաչըլըյօր չի, հէրսիտէ չիւլ օրունճայա գատար եանմըչլար...

Լէթիյէն. — Հարիրուէն պիր սաաթ էվվէլ Գանեօրէ թարիգի իլէ Գարսօլերի թէբէսինէ պիր արապա չրգ արբլտրգընտան վէ պու արապատա կէնճ պիր գրգ պուլունտուգընտան խապէրտար օլապիլտինի՞գ մի.

Միւսիւ Սէրվան բէմալի հարէքէթէ գարչըսընտաքի գաթլարը նիւգինէ պագարագ.

— Պիր արապա... պիր կէնճ գրգ... պէօյլէ պիր չէյ իշիթտիյիմի հիչ խաթրըլայամայօրում. ֆագաթ տուրունրգ... լէնճպէրլէրտէն պիրի այչը ֆուրունլարընա տօղրու կիտեր իչէն տիլիսրրաշ պիր ֆէրեատ իշիթմիշ, պու հալ էվին պիսպիթին թութուչտուղու էանատէ վագը օլմուշ, հէմ իշիթտիյի ֆէրեատ պիր գատրն սէսի իմիշ... [illegible]

— Ի՞վայէթ պու գատա՞ր մը, տէյու հայգըրտը.

— Խայրը, օ էանատէ գիմէ պունրնա մէչղուլ օլմամըշ, ֆագաթ էրթէսի կիւն այչը չրգ արմագ իչին գազըլան չուգուրրարտան պերինէ տուշմուշ կէնճ պիր գըգը ճէսէտի պուլունմուշ...

Էթիյէն Լօրիյօ խէվֆ սւ ըգթրրապ սայըգատը իլէ նէֆէս պիլէ ալամայօր իտի. բէք կիւճ իշիտիլէպիլէճէք պիր սէս իլէ.

— Պու կէնճ գրգ էօլմի՞ուշ մի... տէյու մրրըլտանտը.

— Պիլէմէյօրում... ամէլէէրին չալրչտրգլարը մահալէ կիտէրսէնիզ անլայապիլիրսինիզ օրտատա իշ պաչը Սիմոն նամրնտա պիր ատէմ միրաճաաթ իթմէլիսինիզ, իշթէ սիզե վերէպիլէճէք մալիմաթ պունտան իպարէթ տիր...

Ըրնէ. — Վէրմիշ օլտուղունրգ մալիմաթտէն տօլայը թէշէքքիւրլէր իտէրիզ.

Էթիյէն իլէ մաքինաճը, միւսիւ Սէրվանա վէտա իտէ-

— Պու մի սիս կաչէ նէ՞ չէ քիլտէ, նէ՞ գրյաֆէթտէ պիր ատէմ իտի։

— Ակթմրշ եաշրնտա զատար պիր գաթ օյուպ, գրյաֆէթի տէ եօլունտա իտի, ատէթա պիր սէնաթքեարա պէնգէյօր իտի։

— Խրամէթճիլէրի վա՞ր մը իտի։

— Վար իտի զանն իտէրիմ, յէնտիսի պունա տայրը պանա պիր սէօզ սէօյլէմէտի։ Ֆագաթ իրի ատէմին խանէյէ տէֆաթլա կիրուպ չրգ տրգյարրնը իշիթտիմ։ . . . պունլարրնտա էֆէնտիլէրի իլէ պէրապէր եանրպ մահվ օյտուգլարը սէօյլէնիյօր։

— Թօհաֆ չէյ, ինանըլաճագ պիր հալ պէնգէմէյօր։

— Ուիշին ինանըլաճագ պիր չէյ օլմասրն։

— Ի՞չ ատէմին պիր արատէ վէ պիր զէմանտէ ույգուտա պուլունուպ տա եանմալարը, հիշ օ, հազրա պիր թանէսի եա գարուտան վէ եախսատ բէնչէրէտէ աթրլրպ գուրթուլապիլիրլէր իտի։

— Պու տա էօյլէ զանն օյունտուդու կիպի գալայ պիր չէյ տէյիլ տիր, չինդի բէնչէրէլէրտէ տէմիր չրպրգլար օյտուզու կիպի, գարուանրն ի՞չ թարաֆրնտա տա տէմիր բարմագլրգ վար իտի. պու զավալլրլար մի թյագա եանմըշ տրրլար, չինդի եանկրնտան պէրի պունլարտան հիշ պիրիսի կէօրիլմէմիշ տիր. . .

— Ֆագաթ պու ատէմլէր պիր խաթիֆատէյէ, պիր զարագա մէպնի կէօրինմէյօրլար իսէ . . .

— Նա՞սրլ իսթիֆատէ, նէ՞ կիպի պիր գրյաստա պուլունայօրսունրգ . . .

Էմիյէն. — Պիր ճինայէթին էսէրինի գալպ իմմէկ իշին հարիգի պիգգաթ իլգա իմմիշ օրմալարը մի հթէմէլ տիր։

— (Սապսարը քէսիլիպ հայգըրարագ) Պիր ճինայէ՞թ մի . . .

Ի՞նէ. — Ինգազ ալթիսաթ իտիլիպ արաշտըրըլտը՞ մը։

րէք . մուսաիլէյհին քէնտիլէրինէ թարիֆ իմտիյի սէմթէ տօղրու եօլա տիւզէլտիլէր . Էսնայի բահտէ Բընէ սէօզէ պաշլայըպ .

— Արթըդ չիդհէյ . թէրէտիտէ մահալ գալմատը . . . Բրրուսիյէր կօշէ նամը ալթընտա կիզլէնէն այլագ հէրիֆին . շէրիֆը ճինայէթի վասէթասը իլէ մատմազէլ Պէրթ պու մէնհուս խանէյէ կէթիրիլտի . սօնրա սա Մանթրօվիլ-տէն ալմըշ օլտուղլարը օտուն բարշալարը իլէ էվի ամէշէ վէրտիլէր . Զէվալը չօճուղ գայրպ ճանրընը գուրթալմազա չարէ պուլապիլմիշ իսէ տէ . ի զէրի աշըգ պիր կիրտապէ թէսաֆի իտէրէք տիշմիշ . . . տէմէքտէ իրէն . Էթիյէն արգատաշընընն սէօղունի գէսիպ հայգըրարաղ .

— Զէվալը . տիշմէսի իլէ պէրապէր մահվ օլմուշ տըր . սէվկիլի Պէրթճիյիմ՝ արթըգ պու տիւնեատէ պուլունմայօր տէմէք տիր . . . տէտի .

— Խայրը . պէն պէօյլէ պիր հիւքմ վէրէմէմ . ատալէթը Իլահիյէյէ իմթիմատրմ պէլրէմայ օլտուղու իչին . պու խուսուստա զէրրէ գատար շիւպհէ հասըլ իմմէք տէ . պէնճէ պէօյիւք պիր խաթա տըր . սէնին կիպի պէնիմտէ գալպիմ թիթրէյօր . . . հէնուղ իւմիտվարըմ . . .

Իրի արգատաշ տօլամպաճլը պիր եօլա սաբրպ . շուրատա պուրատա գազըլմըշ օլան տէրին չուղուրլարընն քէնարընտան . էրէյիճէ պիր կիւճիւրէ իլէրլէյօրլար իտի . պու արայրգ օրատա չալըշմագտա օլան ըէնճակլրէրտէն պիրինէ թէսաֆիւֆ իտէրէք . իշ պաշը Սիմոնրն չալըշտըգը մահալի մէրդումմ ըէնճակլտէն խապէր ալըպ . հէման օրայա միթէվէճիհ օլարագ պու աուէմի սօրտուլար . ամէլէտէն պիրի .

— Իշ պաշը Սիմոն պէնիմ . սէյու ճէվապ վէրտի .

— Հոկտեմբերին ինիրմի պիրինճի կիւնի սապահլէյին պուրատա կէնճ պիր գըզը ճէսէտինի պուլուպ գալտըրմըշ օլան ամէլէլէրի թանըյօրսանըզ . պու խուսուսա տայըր պի-

զէ մայիսմամի վիրմէնիզի ըէճա իտէճէք իտիմ.

Սիմոն, մանիտար պիր սուբէթտէ թէպէսիմ իտէ-ըէք օգույանլարըմըզա մայիսմ օլան հալլէրի հէքեայէ իթ-տի, վէ Էթիյէնին թիթրէք սէտա իլէ իյրատ իյլէմիշ օլ-տուղու պիր սիւալէ ճէվապէն.

— Էվվէթ, պու զրդրզ հէնուզ հայաթտա իտի, ֆագաթ էօյիմ հալինտէ պուլունույօր իտի... ո գէմա-նա զատար էօյմէմէսի տէ մուճիզէ գապիլինտէն պիր շէյ տիր, տէմէսի իւգէրինէ. Էթիյէն իլէ Ռընէ թիթրէմէյէ պաշլատրլար. Էթիյէն թէքրար սիւալէ պաշլայրպ.

— Գու կէնճ գրգրն իսմինի պիլիյօրմուսրնրզ, տէտի.

— Սգլը պաշընտա տէյիլ իտի, սէօզ սէօյլէյէճէք պիր հալտէ պուլունմայօր իտի.

— Ինտիսինէ տայրը պագը թարիֆաթտա՞ մը վէրէ-մէզսինիզ.

— Էվվէթ, պու օլապիլիր. պու գրդ սարրճա, գայէթ կիւզէլ վէ ենրմի ենրմի պիր եաշընտա պիր շէյ իտի... ենու-զիւ գան իշինտէ օլտուղու վէ ֆէվզէլատէ սարարտրզը հալ-տէ ենինէ կիւզէլ կէօրիւնիյօր իտի...

Էթիյէն. – (Հայդրրարագ) Ա՜հ, պու ո տրը, թա քէն-տիսի... արթրզ անլատրմ...

Ռընէ. – Իւզէրինտէ քիմ օլտուղունա տէյալէթ իտէ-ճէք պիր քեաղրտ պիր շէյ գուհուր իթմէմէ՞մի.

— Պիր չրզտան իլէ պիր անախտարատան պաշգա պիր շէյ պուլունմատը.

Գու սրալրզ Ռրրանտ Շամպ թէսմիյէ իտիյէն վէ օգու-յանլարըմըզրն մայիսմի օլան կէնճ ամէլէ ենանլարընա եագ-լաշրպ.

— Պիր շէյ տահա վար միսիս, բօյիս գամիսէրի պու-րայա կէլիպ ժուրնալրնը թանզիմ իթտիյի էնուատէ, պունա ատի պիր շէյ նազարը իլէ պագրպ ախթ վէրտի... ֆագաթ պէն պունրն էհէմմիյէթինի թագտիր իտէրէք սագլատրմ.

տէ.յիպ , էվվէյճէ սագլամրշ օլտուղու. քնադրտը Ի՞նէ.յէ թագտիմ իթտի . մարինաճը քնագլտը աշրպ պագար պագմագ .

— Նոմէրօ 13 . . . 13 Նոմէրօյը արտագա , տէ.յու հայգըրտըղընաա , Էթիյէն կէօղ եաշլարընը գոսպի իտէմէ.յէրէք .

— Կէօրիւ.յօրսունրդ .ի քէնտիսի տիր . ա՜հ , եա Բապիմ, մէրհամէթ իյլէ , տէտի .

Ինէ . — Ա օլտուղու արթրդ անկաշրլտր , ճէնապը Հագդատիլ տիր . էմինիմ .ի հալա Պէրթ հայաթտա տրր . (Սիմոնա խիթապէն) պու կէնճ գըրդը նէ՞րէ.յէ կէօղիւրտիւլէր .

— Գիդ իշիմիզ անը Բարիզէ Սէնթ-Անթուան խասթախանէսինէ նագլ իթտիր . հէնուզ եաշայը իտի , հէ.քիմտէ քէնտիսինի Սէնթ-Անդ գաղուշընտա 8 Նոմէրօյը եաթագտա եաթըրտը .

Իրի արգատաշ օ տէրէճէ ըղթըրտագ վէ մէ.յուսիյէթ իշինտէ պուլունու.յօրլար իտի .ի , դարշըլարընտա պուլունան պու նամուսլը ամէլէլէրէ թէշէքքիւր իթմէ.յի պիլէ ունուտարագ , աշը ֆուրունլարընտան ուգագլաշտրլար , սէրի ատրմլար իլէ իսթիհբնամաթէ եադլաշրագ պիր արապպա բարիպէն Սէնթ-Անթուան խասթախանէսինէ միթէվէճճիհէն եօլա չրդոբլար .

Լանպի բահտէ թարաֆէ.յն պիր մրդտար սիրիթ իտիլիքտէն սոնրա , Ի՞նէ քէլամէ ապաղ իլէ .

— Դաթիէն իմիս վէ դանն իյլէտիլիմ վէճհ իլէ Պէրթ հէնուզ հայաթտա իսկ . Նէ եօրտա հարաքէթ իտէճէ.յիմիզի տիշինմէլիյիզ . . . պէշարէ.յի մահվ իթմէք իսթէ.յէն տիւշմէնէր . քէնտիսինին հէնուզ պէրհայաթ օլտուղունու խաթըրլարընա պիլէ կէթիրմէ.յօրլար . Ֆագաթ պունլարա գարշը պէշարէ.յի հիւսնի մուհաֆազա չարէսինի պուլմալը.յըզ , սէտի .

— Էվվէ՛լթ , բէք տօղրու սէօյլէտինիզ .

— Եիմոիլիք քէնտիսինի խասթախանէտէ պրրագմաղմը իսթէ.յօրսունրդ .

— Խայրը , եի՛զ տէֆա խայրը , ալրպ կէօթիւրէճէ.յիմ , հէր կիւն հէր սաաթ քէնտիսինի կէօրմէ.ք , պիղդաթ թէտավի իտուպ իֆագաթրնա չալրշմագ իսթէրիմ .

— Անայօրում . . . Ֆագաթ հայաթրնա դաստ իմիշ օլան տիւշմէնէրէ դարշը զայէթ ույանրդ սաաթրանմագ յարդրմ կէլիր . . . պահուսուս անը իդամէթկեահրնա կէօթիւրմէքտէ օլմագ . քիմսէ նէրէտէ օլտուղունը անկայամամալը . քէնտիսինի հէր սաբրի մահգուրտէն սաղիմ պիր եէրտէ սադլարրդ վէ իսաֆի պիր սուրէթտէ կիտէր զիյարէթ իտէրիդ .

— Հագդընրդ վար , պէն մինասիպ վէ էմին պիր եէր պուլտում սանը.յօրում . . .

— Բարիզ խարիճինտէ՞ մի .

— Խայրը , Բարիզին կէօպէ.յի տէ.յէպիլէճէ.յիմիզ պիր մահալտէ .

— Նէ՞րէտէ .

— Գունը սիգէ սապահ սէօյլերիմ .

— Նէ՞չին պու կիւն սէօյլէմէ.յօրսունրդ .

— Զինդի պու թասավվուրը գուվվէտէն ֆիքիլ կէթիրէպիրմէ.ք.լիյիմ . Պէրթին հայաթտա պուլունտուղունը սուրէթը գաթիյէտէ անկամաղա միւթէվաղրիֆ տրր .

— Պէրթի նէրէ.յէ կէօթիւրէճէ.յիմիզտէն , Սէնթ-Անթուան խասթախանէսինտէտէ հիչ պիր քիմսէ խապէրտար օլմամալը տրր .

— Գու միշկիւլ օլուր . քէնտիսինի խասթախանէտէն չըգարապիլմէք իսմինի , իդամէթկեահրնը խապէր վէրմէք վէ պունտան սլաշգա նէ սէլոհիյէթլի ալրպ կէօթիւրէճէ.յիմիզի պիլմէրմէք իդթիդա իտէր . Նալան սէօյլէմէքտէ օլմագ . սոնրա հագըդաթ մէ.յտանէ չըգարսա տիւչարը մէսելիյէթ օլուրուզ .

բընը չէվրիլմէսի իլէ. պու. իբի արգատաշը չիտուէթլէ չարբմագտա օլան գալպլէրինին տարպաթընտան պաշգա պիր չէյ իշլիտիլմէյօր իտի. պիշարէլէր կէոգչէրի նէմնաբ, տուտագլարը գուրումուշ վէ ալընլարընտան թէր ագմագտա օլտուղու հալտէ պէրլէյօրլար իտի.

Պիր ալայրդ մէմուր էֆէնտի, սայ էլինին պիր բարմաղընը սահիֆէնին պաշ թարաֆընտա պիր նօգթայա վուրուպ, պաշընը գալտրրարադ.

— Մէնթ-Ան գօղու չընտա 8 նօմէրօրու. նախթադ... տէյինճէ, էֆթիլէն իլէ Ընդէ պիր ալրդտան.

— Էյ... տէյու հայդ ըրտրդար.

— Գու կէնճ գատրն հէնուդ հայտթտա տրը...

Իբի ալդատաշ, թէմամ իտամ իտիլճէյի էանատէ մաղհարը տէվ օլան մահբիմէր կիպի կէնիշ պիր նէֆէս ալրդ. Եէրտիկէրինին նիշանչէրինէ պագտրլար. պու պագրշ մէսէրբէթ ու իմիտէրինին աէրէճէսինի իլան իտիյօր իտի. միթէագրդէն կէնճ տօգթար հէյէճան իլէ.

— Միսիս, վէրմիշ օլտուղունրդ պու միմտէտէն տօլայը անսամիմ իլ գալպ թէշէքքիր ըրէր իտէրիմ. միսաատէնիգ մաղլուրէն պիր սիմալիմ տահա վար. պու կէնճ գատրն նէ՞ հալտէ պուլունույօր... տէսի.

— Օրասընը պիլէմէյօրում վէ պու կիշն պիր ճէվապ վէրէմէմ. եարբն թէշրիֆ պույուրընրդ, գիյարէթ կիշնիտէյիլ իսէ տէ խասթանընն նանրնա կիտէպիլմէնիգ իշին բէսմէն միսաատէ իսթիհսալ իտէպիլիրիմ. մատէմ քի պու խասթայը թանընյօրսունրդ, իսմինի վէ մահալի իգամէթինիտէ թային իտէրսինիգ...

— Թէշէքքիր ըրէր իտէրիդ միսիս, պիզ եարբն էինէ կէլիրիդ...

— Այրդ կէօթիւրմէ՞ր մի իսթէյօրսունրդ.

— Էվվէթ, էվինտէ թէսաֆի իթտիրէճէյիգ. պունընն իշին պիր մանի եօգ տրը զանն իտէրիմ.

— Իսթէրսէնիզ պու իշի պանա պլբրագ ընբզտա իսթէ-տիյիմ կիպի հարարէթ իտէյիմ։

— Սիզէ օլան իմիմատրմ պէրքէմալ տբր։ Իսթէտիյի-նիզ կիպի նաբաապիիրսինիզ։

25

Ինպապա սէմթի մապսուսէ վարբ օրմաղբլա տուրբուս, իբի արզատաշ գալպլէրի ազիմ պիր հէյլճան իշինտէ օլտու-ղու հալտէ սրապատան էնիպ խասթախանէնին գալէմ ա-տաբնա տօպրու իլէրլէտիլէր, մէմուր, պու իբի զիյարէթ-ճիլէրին կէլտիյինի կէօրիւնճէ։

— Լ·ֆէնտիլէր, պիր շէյ սօրուպ անլամագ իշին կէլի-յօրսանբզ մուայէն օլան վագբթի կէշմիշ տիր։ տէմէսի իւ-զերինէ, էթիյէն պիր թավբր իսթիրհամբնարանէ իլէ։

— Մբսի, սիզէ ինսանիյէթ նամբնա բէճա իտէրիմ, պիլմիշ օլունուզ բի եալբնբզ պիր սէօգիւնիզ, պիզի մահվ իտէճէք պիր տէրէճէյէ վարան ըզթբրապտան տէրհալ խէ-լաս իշին քեսֆի տիր, տէտի։

— Իէք ալա, նէ անլամագ արզուսբնտա պուլունու-յօրսունբզ։

— Հոկտեմբերին եիրմի պիրինճի կիւնիւ պապկրն պիր հալտէ Պանեօլէտէն կէթիրիլէրէք։ Սէնթ-Ան գօզուշբնտա 8 նօմէրօյր եաթաղա եաթբրբրան պիր կէնճ գբզ հէնուզ պէրհայաթ մբ տբր։

— Շիմտի սիզէ ճէվապբնբ վէրիրիմ։ ։

Ս էմուր էֆէնտի նապլխանէսինի աչբպ պիր տէֆթեր չբզ արտբ վէ սահիֆէլէրինի չէվիրմէյէ պաշլատբ։ գալէմ ատաբնտա հիւքմֆէրմա օլան տէրին պիր սիւքիւթ արասբն-տա, տէֆթէրին հալի օլտուղու եաբրագլարտան պաղբյա-

— Հիշ պիր մանի եօղ սլը. Նէ Ֆամ վէ սլֆամլա սլը կէօթիւրէճէյսինիզ.

— Ադրասալընտանլը.

— Իէք կիւզել. եարլը մուալէնէ վարլընտա սօղթօրա սէօյլէրիմ.

— Սաամի գաշտա կէլէյիմ.

— Էօյլէսէն պիր սաամի սանրա.

Իրի արզ սաաղ. մէմուր էֆէնտիյէ թէքրար պէյանը թէշէքքիւր իտէրէք մուֆասէլ սամի իմտիլէր. արթըգ եիւզլերինտէ սասարը հիւզն ու քէսէր կէսիլիմէյիսի, անլը նէրինէ ալայիմի մէսէրլէր գալիմ օլմուշ իտի.

Գէրիթէ կէլինճէ, պիշարէ գըզ խասթաթանէյէ կէլէլիտէն պէրի հայաթ իլէ մէմամի արասընտա պուլունույօր իտի. չիտէթլի նէօվպէթլէր պիր տիւզլիկ սայրդամալար, կէնճ գըզը մէղարա եադլաշտըրմըշ իտի քի, պու հալ. պուլունտուղու գօղուշը մուալինէսինէ մէմուր օլան թաղիպին իւմիտինի մէյուսիլէթէ թահվիլ էյլէյօր իտի.

Էմիլէն իլէ Ռընէ, Գէրիթին իղինի պուլտուղլարը հէն, իլք տէֆա օլարաղ խասթատա ճիւզվի պիր իֆագաթ ալամէթի կէօրիւլիւ. սասլահ մուալէնէսինտէ սօղթօր կէնճ գըզա թէվճիհի խրթաղ իլէ.

— Զօճուղում, պու կիւն նէ հալտէ պուլունույօրսունըզ, տէյու սօրտու.

Նէթիմէ կէօղէրինի աշըպ ղայէթ տալկըն պիր հալտէ սօղթօրը նիւգիւնէ պաղտը. ֆագաթ ճէվապ վէրմէտի, թաղիպ սէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Իշիթմէյօրմուսունըզ, տէյինճէ, կէնճ գըզըն տուտագլարընտա խաֆիֆ պիր հարարէթ քէյֆա օլաու իսէ տէ էինէ սէս չըգմատը. Գիրիկլէրինի պիր գաչ տէֆա իւսթ իւսթէ աշըպ գաբատը քի, պունտանտա թաստիգ մանասը անլաշըլըյօր իտի.

Գէրիթ հագըգաթէն իշիտիպ անլայօր իտի. սօղթօր

մէՀուանանէ պիր թաֆ իլէ քէնտիսինէ բէֆագաթ իտէն չայիրտէ թէվճիհի խրթաղ իտէրէք.

— Շիմտի էինէ պաղը չէյլեր սօրուպ անլայապիլիրիզ, տէյիպ, պիշարէ գըզըն էլլէրինտէն պիրինի թութարաղ.

— Զօճուղում, պէնի տինլէյինիզ, տէմէսի իլէ, Գէրիթ թէքրար կէօղլէրինի աշար, սօղթօրտա սէօզինէ տէվամ իտէրէք.

— Գիր իրի սէօզ սէօյլէմէյէճէքմիսինիզ, տէտի.

Իլք տէֆա օլտուղու կիպի տուտագլար գրմիլտատը, ֆագաթ էինէ պիր սէօզ իշիտիլմէտի. պիշարէ սէօյլէմէք իսթէյօր, լաքին միւգթէսիր օլամայօր իտի. Թապիպ մըրըլտանալաղ.

— Հէնուզ սէօզ սէօյլէմէյէ մէճալի եօղ... ֆագաթ պէյրի իշարէթլէ... տէրտինի անլատապիլիր, տէյիպ թէքրար խասթայա խիթապէն.

— Նէրէնիզ ապրըյօր, տէմէսի իւզերինէ, նէթիմէ զաղէթ ապրը պիր սուրէթտէ էլինի ճիւզվի գալտըրրպ կէօյսունէ վազ իթտիքտէն սօնրա ալնը իւզերինէ գոյտու, միւթէագրպէն պաշրնը պիր գաթ տահա արգասընա տօղրու սարգաը վէ կէօղէրինի գաբատը. պու ճիւզվի հարարէթ պիշարէյի բէյ գիյատէ եօրմուշ իտի. Տօղթօր կէօյսունի աշրպ բարմաղը իլէ վուրարաղ տինլէտի.

Պու զաթ օլտուղճա թէճրիպէքար, հագրգ վէ էլի խաֆիֆ պիր թաղիպ օլտուղու հալտէ, պիշարէ խասթա պու գատարճըզ պիր տարպէյէ թահամմիլ իտէմէտի. սրգ նէֆէս ալմագ սուրէթի իլէ պէյանը ըզթըրաղ էյլէյօր իտի. Մուալէնէ պիթտիքտէն սօնրա տօղթօր պիր իլաճ եազտը. պու սըրատա քէնտիսինի թէազրպ իթմէքտէ օլան վի խասթալարա խրտմէթ իթմէքտէ պուլունան գատըն.

— Տօղթօր էֆէնտի, պու գէվալը չօճուղըն հալի սիզճէ մուճիպի մէրաղ օլույօր կիպի անլայօրում, տէյինճէ, տօղթօր մահզունանէ պաշընը սալլայրպ.

— Էվվէթ հէ՛ռիրէմ, օ տէրէճէ խասթա տըր քի էլան հայաթտա պուլունմասը հայրէթիմի մուճիպ օլույօր, ատ-տի։

— Ֆագաթ զանն իտէրսէմ հիչ պիր նէրինտէ սագաթ-լըգ եօգ տէ՛ր մի։

— Էվվէ՛թ, խարիէն սագաթլըգ եօգ իսէ տէ, ըէք ֆէ-նա պիր հալտէ . . . կէօյսիւնտէ ամէլիյաթ իճրա իթմէք լազըմ՝ կէլիյօր։ Ֆագաթ պէգլէ պիր ամէլիյաթա գալգըշ-մըշ օլսա իսիմ, ատէր հալ հէլալ օլաճաղը մուգաբիլ իտի . . . տախիր ազալալը ըէք չօգ զէտէլէնմիշ տիր . . .

— Իֆագաթը սիզճէ մի մրիւնահ մի կէօրիւնիյօր։

— Շիմտիքի հալտէ պիր շէյ տէյէմէմ. մաճաֆիհ պու կիւն պիր ազ էյիր նըշանէսի կէորսիւ՝ կիպի։ Ֆագաթ հէ՛ռիրէմ, պու կէնճ գաբնը հիչ պիր արապյան սօրան օլ-մասը՞ մը։

— Գունը սօրտում, հէնուգ պիր քիմսէ կէլմէմիշ։

— Թօհաֆ չէյ . . .

— Հազրգաթէն հէ՛ռ թօհաֆ վէ հէմ՛տէ անլաշըլմազ պիր մէսէլէ. Նա՞սըլ օլույօր տա կիւնէրճէ զայպ օլմասը իւ-զէրինէ քէնտիսինի թանրէանլար մէրագ իտուպ արաշարը-մայօրլար . . .

— Ֆինճէ՛ն օլուպ օլմասըգը անլաշըլմա՞ը՞շ մը։

— Պանեօլէ բօյիս գօմիսերի թահգրգաթ իճրասընա մի պաշըրէթ իթմիշ իտի. թահգրգաթը վագաատէն նէ նէթիճէ հասըլ օլտուղու պիլինէմէյօր։

— Ո հալտէ նամբեր վէ մէնուպ օլտուղու ֆամիլեայը անլայապիմէք իչին քէսպը իֆագաթ իթմէսինէ պէքլէ յէ-ճէյիզ։

Տօգթօր պու մուհալէրէյի միթէագրպ տիկէր խաս-թալարը մուայէնէսի իլէ մէշղուլ օլտու. Նասըլ քի կէօր-տիւք, Գէրթին պիր տէրէճէյէ գաատար ադը պաշրնա կէլ-միշ. հալինտէ էրէյիճէ պիր թէպէտտիւլ հասըլ օլմուշ ի-

տի. Ֆագաթ պու հալտէ իֆագաթը իչին գաթի պիր իւ-միւտ պախշ իթմէյօր իտի։

Ըընէ Մ՛ուլէն, Սէնթ-Անթոան խասթախանէսինտէն չըգտրգտան սօնրա արգատաշընա.

— Արթրպ սիզտէն այրրլաճաղըմ, տոգտր Գէլվիլ կի-տէճէյիմ . . . Փան-ժուտինին. իդամէթկեահընա կէլիպ կէլմէտիյինի անլայալըմ, գիրա պու տա պիպճէ բէք մու-հիմմ տիր . . . տէմէսի իյէ. Էթիյէն.

— Գէնտէ պու իչէ տայրը օլան մուգատտէմաթը հա-զըրլամագլա մէշղուլ օլայրմ, սիզի նէ՞ զէման կէօրէպիլի-րիմ։

— Գու. ագշամ . . . սէվկիլի խասթամըզը նագլ իթմէք գապիլ օլապիլէճէք իսէ. եալրը թէշէպպիւ սաթը լազըմէյէ իպթիտար իթմէլիյիզ . . . պու քէշֆիլաթըմըզը ամուճա-նըզա պիլսիրինիզ. էմրիմիզ թահտրնտա պուլունմագ իւգ-րէ պիր արապա թէտարիք իթմէսինի թէքրիֆ իտինիզ։

— Գէն պու իշլերի քեամիլէն նօլունա գօրում. պէ-ռապէր թաամ իթմէք իւզրէ կէլիրմիսինիզ։

— Էվվէ՛թ, սաաթ սէքիզ սուլարընտա կէլիրիմ. սիզ արապա իլէ կիտինիզ, պէն օմնիպիւս իլէ կիտէրիմ . . .

Էթիյէն, արապաճըյա Սէնթ-Տոմինիգ սոգաղընա մի-թէվճէհիհէն հարաբէթ էմլինի վէրտի. տիւգ ճէնապէրի-նին իգամէթ իյէտիյի գօնաղըն էօնինէ կէլինճէ արապա-տան էնիպ գաբուլը չալտը. գարուլը աշան ուշագ Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօնը գօնագտա պուլունուպ. քէնտի իշ օ-տասընտա չալըշմագտա օլտուղունը պիլտիրտի։

Գիր տաղըգա սօնրա կէնճ թապիպ էսկի, տօսթունը օ-տասընտա արգը վիճուտ իթտի։ Հանրի, Էթիյէնի կէօրիւր կէօրմէղ քէմալի մէսերրէթինաէն նաշի սըշրարճասընա ա-յաղա գալգտը վէ նէզտինէ թէգարրուպ իլէ.

— Ամֆա կէլտինիզ սէվկիլի տօսթում, արթըգ պէնի ունութտուղունա գահիպ օլմալա պաշլամըշ իտիմ. Գէրին

օլտուզում Պէրթ իւէ հուզուզունը միւսաֆաա իթմիշ օլ-
տուզուն Իրնէ Մուլէն արասընտա. ֆէզլի վէ ֆազաթ նամուսու
սուսապը ինսանլիյէ տայիրէմինտէ պիր իրթիքապթ վէ մինա-
սիպէթ վար իմիշ, ամա խուսուստա ալտանմամըշսընըզ, մա-
զլիյէ վէ ֆամիլեսանա այրը օրթաստա պէզինք վէ միւտհիշ
պիր սըրը վար . . . այնքըզ էյիճէ անլայորում քի Պէրթ պիր
մազտուրը, պիր զէվալը սահմին քէրիմէսի տիր. ամա կիմ-
էն ազիզ տօսթլարըմտան օրան Իրնէ Մուլէն տէ, սահա-
զաթ վէ իսթիգամէթի իւէ պէրապէր բէք զէվալը, բէք
զիյատէ սահիպ պիր սահէմ տիր . . .

— (Հայրէթլէ.) Նէ՞ տէյօրսունըզ, Պէրթ մազտուր
հա՞ . . .

— Էվվէթ, իշթէ իշթնամ խայինտանէ պիր ճինայէթ
վար . . . զէվալըյը մահվ ու հէլաք իթմէք իսթէմիշլէր իսկ
տէ, պիր մուճիզէ էսէրի օրմազ իւզրէ հէնուզ եաշամազտա
տըր . . .

— Ֆազաթ ամա ֆէրոֆէնիզ մալիմաթ բէք տէհշէթլի
տիր, ատիյէյէ միւրաճաաթ իթմէնիզ, ալզըհալ վէ շի-
քեայէթ իթմէնիզ իգթիզա իտիյօր . . .

— Ճանիլէր մէյտանտա օրմաբգալարը իշին պիլաքիս
պէրլեմէք. էյէ պիր իմարէ կէշիրինճէյէ գատար սապը
իթմէք իգթիզա իտիյօր . . . հաթտա Պէրթին հէնուզ եա-
շամազտա օլտուզունը կիզլի թութմազ իյճապ իտիյօր . . .
չիւնքի հայաթը նա գատար իսէն խալրնլար, քէնտիսինի էօլ-
միւշ զանն իտիյօրլար . . . ալիզիմ Հանրի, շու ալալը
տօսթլուզունըզա վէ մուավէնէթինիզէ բէք զիյատէ իհթի-
յաճըմ վար տըր . . .

— (Մէմնունիյէթլէ.) Սէօյլէ տօսթում, սէօյլէ, զէ-
մանըմ, քիսէմ, սէրվէթիմ, քեամիլէն սանա պիտ տիր.

— Թէշէքքրիւր իտէրիմ, սէնսէն իսթէյէճէյիմ շէյ
բէք գօլայ տըր. Պէրթին սիւշմէնլէրի. զէվալը չաճուզին
հալա եաշամազտա օլտուզունա վէ Սէնթ-Ենթուան խաս-

սօգ ալընտաքի խանէտէ պուլուշուպ դանուշտուղումուղ կիճէտէն պէրի եէ քտիկէրիմիզի կէօրմէտիք . . . տէտի ։

— Տօսթում , գինի աֆիվ իմմէլիսինիզ . . . վոգթըմա իսթէտիյիմ կիպի միթէասրրրֆ տէյիլիմ . . .

— Էվվէ՛թ , էվվէ՛թ , բէք գիյատէ մէշղուլսրն . . . եիզինտէքի այայիմ չէնտիքի բէք գիյատէ նօրմագտա օլտուղունը խապէր վէրիյօր . . .

— Գու հալ նօրկունլուգտան տէյիլ ։

— Նա նէտէն ։

— Ըգթրրաղտան , քէտերտէն նէշաֆ իմմէքտէ տիր . .

— (Թէլաշ իլէ ։) Ըգթրրաղտա՞նմը . . . էն սօն միլագաթըմբզտա բէք նէշէլի պիր հալտէ պուլունույօր իտին . . . սագրն սէվմէքտէ օլտուղունուղ կէնճ գըզ , թէքրար մուզթարրրպ օլմանրզա սէպէպիյէթ վէրմէսին . . .

— Ֆիլհագըզա , պու սէվկիյի մախսիպ իշին մուղթարրրպրմ . . . ա՛հ , զէվալլը խասթա , հէմտէ բէք գիյատէ խասթա տրր . . .

— Անճայիպ , թապիպ օլտուղունքզ հալտէ իմիտի իֆագաթ կէօրէմէյօ՞րմուսրնրզ ։

— Խասթալրզրն նէ րէնկ քէսպ իմմանիյինտէն , վէխամէթին տէրէճէսինտէն հէնուզ խապէրտար տէյիլիմ . . .

— Նէ տէտիյինի , նէ տէմէք իսթէտիյինի անլայամայօրում . . .

26

Էթիյէն Էօրիյօ պիր ադ տիշինտիրտէն սօ՞նրա , շու վէճհրլէ իֆատէ յի մէրամ իմմտի ։

— Հիմտի սիզէ անլատաճաղրմ , տոսթում , սիզ բէք տաղրու տիշինմիշ վէ բէք տաղրու սէգրէմիշսինիզ . սէվմիշ

թախանէսինտէ պուլունտուղունա վագրի տէյիլէր տիր։

— Խասթախանէտէ՞ մի պուլունուլոր։

Էթիլէն, Իրնէ իլէ պիրապէր պիր չօգ միչկիլթէ թէսատիֆ իմտիբսէն սոնրա Պէրթի Նասրլ պուլտուգլարընը հէրեայէ վէ իլավէյի մէգալ իտէրէք։

— Շիմտի պիզ քէնտիսինի Նասրլ պուլմուշ խէք, տիչմէնլէրի տէ կիւնին պիրինտէ օ սուրէթլէ պուլապիլիրլէր, պու զէվքլը սագլամայր, պունարն իչին տէ սէնի տիչինտիմ. պու պապտէ լութֆ ու մուավէնէթի տէ սիզտէն պէքլէրիմ, տէտի։

— Հագգրն վար, նէ՞ եարմայը։

— Եարրն Իրնէ Մուլէն իլէ պէրապէր Պէլրթի խասթախանէտէն չրգարարագ, էմին պիր մահալտէ մուհաֆազա իտէճէյիզ։

— Էօյլէ էմին պիր մահալ պուլտունը՞զ մը։

— Խայրը, իշթէ պունարն իչին սանա միլրանճասթ իտիյօրում...

— (Հայրէթլէ.) Գանա՞ մը...

— Էվվէթ, պու դրզճրազը բէտէրինիզին վասի պիր պաղչէ տէրուունտէ քեային մութասարրֆ օլտուղու քէօշկէ Նագլ իտէմէ՞զմիզ։

— (Ամենունիյէթլէ.) Հա՛յ հա՛յ, քէօշկ կիւզէլճէ տէօչէնմիշ գասիլի իսրեան պիր հալտէ տիր։ Հէր ճիհէթի ճէսիմ աղաճլար իլէ մուհամ պիր եուվա տրը.ի, նէ օլսա վէ նէ եարրլրա ֆիմտէնին նազարրընը ճէլպ իթմէզ. տօղրուսը պունարն մինասիպ, պունարն էյի պիր հէր պուլմագ միմրին տէյիլ տիր։

— Էէտէրինիզին պիր չէյ տէմէյէճէյինտէն, մուվաֆագաթ իտէճէյինտէն էմ՞նմիսինիզ։

— Էվվէթ, պունարն ֆեամիլէն էմինիմ։

— Էօյլէ իսէ պու մէզունիյէթլէ պէրապէր անախթարլարրտա թէսլիմ իտինիզ։

— Շիմտի անախթարլարրտա թէսլիմ իտէրիմ։

Հանրի պունը տէր տէմէզ տիւգ Տրլաթուր-Վատիյանընն ասրլ միտիրի ումուրը վէ քէթխիտասը օլան Մարսիյալ Իրկօրը հուզուրընա ճէլպ իլէ։

— Միսիս Իրկօր, տօսթում տօղթօր Էթիլէն ագրապասընտան պունարն դալէթ խասթա պիր զամանը, շուարարդ պիր սիֆիլիզէթը թասմիմ իչինտէ պունմադա իհթիյաճը օլտուղունատան պահս իտէրրէն, պիզիմ քէօշկի խասթըրլատրմ. ռէք մինասիպ կէօրտիմ. իմտի լութֆէն անախթարլարը տօղթօրա թէսլիմ իտինիզ, տէյինճէ, միտիր էֆէնտի էյիլերէք։

— Պաշ իսթիւնէ էֆէնտիմ, շիմտի թէսլիմ իտէրիմ, տէյիպ ատատատան չըգրնճա, Էթիլէն քէմալի մուհապէթլէ տօսթունրն էլինի թութուպ սրգարագ։

— Պու լութֆունրդրն թէշէքքիրիրինի նա՞սրլ իյֆա իտէպիլէճէյիմ, տէտի։

— Թէշէքքիր իթմէմէք սուրէթի իլէ, պու խրտմէթիմ հիչ պիր չէյ տէմէք տէյիլ տիր, պէն սիզին տահա մուհիմմ տահա միչկիլ խրտմէթլէրինիզտէ պուլունմագ իսթէրիմ։

— Ամֆի իտէրսինիզ, սիզի իշինիզտէն ալրգօյտում։

— Ճիտտի պիր իշ իլէ մէշգուլ տէյիմ իտիմ. վագրթ կէշիրմէք իշին էսկի տավարատա այրտ պաղը մատտէլէրի թէտարրգ իլլէյօր իտիմ, պուտա պէնճէ պիր մէրագ տրը. պու սայէտէ ռէք չօգ հադրպաթա բէք չօգ դարիպ հալլէրէ քէսպը վարդուֆ իտէրիմ. իշթէ շիմտի ճալիսը մէրագ պիր տավայէ միւթէալլիզ օլան պահալարը թէքրար թէքրար օգուլյօր իտիմ, եիրմի սէնէլիք պիր մէսէլէ... զիհնիմէ միսթրէս տիզ Թուրէնին վէրմիշ օլտուղու զիյաֆէթտէ կէչէն հալլէր կէլտի։

— (Գուլագ գասպարտարագ.) Զօգ չէյ... օ նա՞սրլ հասիսէ։

— Ոնն բէրտէաւ թասվիր իսիլէն վագաա, նէօյլի քէօրրիւսիւ ճինայէթի։

— Միսթրէս սիդ Թուրէնի ֆէնա հալտէ միւթէէսիր իտէն օյուն մը . . .

— Լ՛վվէ՛թ . . .

— (Տրգոսթրնը արթրրուարագ.) Պու վագաա խէյալի պիր շէյ տէյի՞լ մի։

— Խա՛յրը, պու պիր վագաայը սահիհէ տիր . . . Նազարը թէտգրդ ու միւթալաատան կէշիրտիյիմ տավա պահալարրնա, թէմամը իլէ միւթէպազաթը վար, բէք գիշատ պէնդէյօր. մէսէլա պու տավատէ պիր զէվալլը մաքինաճը, ամուճասը օլան Պրրունվայէ թապիպինին գսթիլի օլմագ իւզրէ իթհամ օլունուլյօր . . .

Լ՛թիլէնին վիճուտինէ պիր թիլթրէմէ արրզ օլտու, վէ սոն սէօզիւ թէքրար իտուպ.

— Պրրունվայէ թապիպի՞ մի . . . տէտի։

— Լ՛վվէ՛թ . . . Ֆագաթ պէն հէնուզ պիր շէյ սէօյլէմէմիյիմ հալտէ, պու մէսէլէ նազարը տրգգաթընրզը ճէլպ իթտի կիպի կէօրիւյօրում. . . Եօգսա պու իշէ տայրը պագը կէօնա մալիւմաթընը՞գ մը վար . . .

— Լ՛զլէ պիր շէյ իշիթմիշիմ զանն իտիյօրում. . . պու տավայէ միւթէալիգ տէլայիւի գավիյէ վա՞ր մը . . .

— Զապթտա պիր շէյ Եօգ, հասրլ իթտիյիմ վուգուֆէ կէօրէ նէօյլի քէօրրիւսիւ ճինայէթի պիր նիգապ ալթընտա կիգրի պուլունուլյօր. հաքիմլէր, հէյէթը թէմեիզ ազալարը վէ ավօգաթլար, պու նիգապը քէշֆ իտէմէմիշլէր . . . Պրրունվայէ թապիպինին նէկէնի օլան մաքինաճը իտամմէ մահրիւմ օրմուշ վէ հիւքմի իտամտէ իճրա իտիլմիշ, թէտգրգաթը մախսուսէմէ իսթինատէն սէյէպիլիրիմ քի, իտամ ճէղասընա մահրիւմ օլան պիւարէ պիկինահ տրը։

— (Թէթրէյէրէք.) Ո՞ւ հարէմէտէ խաթա իտիլմիշ սէմէք օլուլյօր, էօյլէ՞ մի . . .

— Լվվէթ, որ պիշալէնին Գամիլնասը հէնուզ հայթատա օրուպուա պու ատէմին իատէյի չէրէգ ու նամուսը իլին տավայէ գալդրշաճաղ օրուլլար իսէ, պու տավայը պէն տէրիւհտէ իտէր վէ Ալենի-ժաղ կէչիրնէ ճէրատը սաթրը իլէ պուշը եէրէ տիւշէն մահրիւմին միւթթէհիմ տէյիւ. մասում վէ մաղլում օրտու դուռը խոպտի իլլէրիմ... ահ տօսթում, նէ՞ զարիպ միւտաֆաա... նէ՞ զարիպ նէթիճէ... սէյի՞լ մի.

Լիթիլէն Լօրիլօ, տօսթը Հանրինին պու սէօյլէդիկի թարիֆի զայրի գապկլ պիր թէէսիր իլէ տինլէյօր իտի. նէօյլի ճինայէթի... գամլ իտիլէն թապիպ... վէ Պրլունվայէ քէլիմանթըը, միսմրէս տիգ Թուրէնին զիյաֆէթինտէ Ըընէ Մուլէնին ազգընտան վէ խուսուսի իլէ Պլրունվայէ իամինի, մէճնունէ Լսմէրտէն պիր գաշ տէֆա իլիթմիշ իտի. պու էսնատէ քէնտիսինէ, Պէրթին, պու տէհշէթէգզա շէյլէրէ մինատիպէթի վէ իրթիպամը վար կիպի կէլիյօր իտի.

Պիր արալըգ Հանրիլի տահա զիյատէ իսթիճվապ իթմէք վէ պիլտիյինի, միթալաաթըը, օրտու գու կիպի նագլ ու հէքայէ իլէմէք թասավվուրնատա պու լունատու. Ֆագաթ պու սըրը քէնտիսինէ տէյիլ. Պէրթ իլէ Ըընէյէ այըտ իտի վէ պու պապտէ սիքրեթ իտէճէյինէ տայըր տա նէմին իթմիշ իտի.

Մամանիհ պիր սպիթին սիքրեթ վէ մահավրէնին թարդընը տէրհալ թահվիլէտէ միւզթէսիի օրամայարաղ.

— Զապթ ճէրիտէսինտէ մահֆիւմին իսմի նա՞սըլ եաղըմըշ, տէյու սորտու.

— Ռոչ լը Ռէվվայէ.

— Դաթլ իտիլէն ատէմի՞ն իսմի.

— Տօգթօր լը Ռէվվայէ.

— Իտամ իտիլէն մաքինաճըընը Ֆամիլնասը վա՞ր մը իմիշ...

— Էվվէ՛թ . . . պիր զէվճէսի իլէ իրի նէֆէր չօճուգ-լարտան ՝Ի՛ր էքքէպ պիր ֆամիլեա ։

Պու թէվագուֆբէք զարիպ օլտուպունտան Էթիյէն Լօ-ռիյօնըն պիւսպիւթին նազարը տըզգ ամթընը ճէլպ իթտի ։ մասամ Մանսթիյէնինտէ իրի էվլատը վար իսի . Բընէ Մու-լէն զահիրէն քէնտիսինի իատէլի չէրէֆ ու նամուս իչին օղրաշըր պիր հալտէ կէօսթէրիյօր իսի . Պրլուտնվայէ թապ-պինին ասրլ դամթիլէրինի արամագտան ֆարիգ օլմայօր իսի։

Անժէլին տուլ դայարգտան սոնրա , մահքիւմին իսմինի թէրը իտուպ թէպտիլի նամ իթմիշ օլմասը իհթիմալ վէ-րիլմէյէճէք պիր շէյ տէյիլ իսի ։ Էթիյէն պունլարը տի-շինիպ սէօգիւնէ տէվամ իլէ .

— Պու չօճուգլարըն իսիմլէրինի ալ պիլիյօ՛րմուսընըզ , տէյու սորունճա , կէնճ ավոգամթ էօնիւնտէյի զապթ ճէ-րիտէսինին եարրագլարընը դարըշարարպ պուլտուգտան սոնրա ճէվապ օլարագ ։

— Իսիմլէրի Ս.պէլ , Պէրթ , տէտի ։

Կէնճ թապիպին եիւզի սար սարը քէսիլտի , արթըգ թէրէտտիւտէ չի պհէյ մահալ դալմայօր իսի . սէվմիշ վէ սէմմէքտէ պուլունմուշ օլտուղը դրդ , մի ճրիմիլէթի իլան իսիլմիշ պիր ճանինին , հագդընտա իտամ հիքմի վերիլմիշ վէ օ հիքմ իճրա իսիլմիշ պիր սաէմին գրդը իսի . պիլ-ուրէ տօղթօր պիր սագրգա գատար սիրիթ իթտիրտէն սոնրա քէնտինի թօրլաար վէ թէքրար քէլամէ ալաղ իլէ .

— Ինչ լը Ընվվայէնին մասումիյէթինէ դանի օլտու-դունուզը , օ զաննտա պուլունտուղունըզը սէօյլէմիշ իսի-նիզ տէյի՛լ մի , տէտի ։

— Էվվէ՛թ , օ սէօգիւ թէքրար իտէպիլիրիմ ։

— Պու սաէմէ տայիր թուխթուլան էվրագ վէ գույու-տաթտա , պու խուսուստա քէնտիսինէ իշթիրաք իլէ մագ-նուն օլմուշ պիր տիկէր սաէմ եօ՛ղ մը . . .

— Էօյլէ պիր դայտ վէ իշարէթ եօգ , եալընըզ Պը-

րունվայէ թապիպինին եէկէնի Բօլ՝ ճինայէթլէ իթհամ օլու-նույօր . պու տավայէ տայիր օլան թաղիսիլաթլէն խիւլասա-սընտան անլատրգրմա կէօրէ , պիշարէ Բօլը մէնհուս պիր թէսատիֆ մէվզրյր ճինայէթէ սէվգ իթմիշ , պիր թագըմ դարիպ սէպէպլէր վէ տէյիլլէր զէվճրը ատէմին ալէյհինտէ պուհուր իթմէսի իլէ . պիր պաշգասընը դասահաթը քէն-տիսինէ թահմիլ իտիրմիշ տիր ։

— Սիզ պու տավայը միտաֆտա իտէ՞մէսինիզ ։

— Հայ հայ , քէմալի մէմնունիյէթլէ միտաֆտա ի-տէրիմ վէ էօյլէ գանն իտիյօրում քի , ասրլ սէպէպինի տէ մէյտանը չըգարապիլէճէյիմ . . .

— Նէօյլի քէօրիսի տավասընա տայիր օլան պահալար մամթպու տըր տէյի՛լ մի ։

— Էվվէ՛թ , պունտան կիզել տէ պիր սէպէպ օլամազ ։

— Պու մամթպու Նուսխէլէրի նէ՞րէտէ պուլուր վէ նէ՞ պուրէթլէ էլտէ իտէպիլիրիմ . . .

— Օրասընը պիլէմէյօրում . . . արատան էրէյիճէ պիր զէման մուրուր իթտիրի իչին , պու տավայա միթէալիգ պահալարը հավի օլան նուսխէլէր քեամիլէն սիրիլմիշ պիթմիշ տիր . . . Ֆագաթ պէնտէքի օլան չու նուսխէյի սիզէ վերէյիմ տէ օգույունըզ ։

— Պունտան տօղայը տա սիզէ պուրէթը մախսուսէտէ թէշէքքիւր իտէրիմ . . .

Պու էանատէ օթուրտուգլարը գապինէնին գարուր խաֆիֆ սուրէթտէ վուրուլտու . Հանրի թարաֆընտան վէ-րիլէն մէզունիյէթ իզէրինէ , միտրի ումուր Մարսիյալ Բիկօր իշէրի կիրիպ ։

— Էֆէնտիլէր սիպի պիրազ պէքլէթտիմ . . . Ֆագաթ գուսուր պէնտէ տէյիլ տիր . Էմինիմ քի քէօշկին անախ-թարլարը Լրի թագըմ իսի , պիր թագըմը պուլունմատը , տիկէրլէրինի պուլմագ իչին պիրազ վագըթ դայպ իթտիք , տէտի ։

27

Միւսիւ էֆէնտի քէմալի իհթիրամ իյէ էյիլիպ ասնախթալրալրը Էլթիյէնէ ուղաստարագ սէօղիւնէ ամֆամ իյէ.

— Տօղթօր էֆէնտի ոյու պապոյ խուստ սի պիր միւ-թալաամ վար... միւսաատէ պույուրուլանլրը արզ իտէ-յիմ, տէտի.

— Մէսլէնին միւսիւ.

— Տօղթօր էֆէնտի, իսսթանբուլը նէ՞ զէման նապէ իտէճէքսինիզ.

— Նարին.

— Էօյլէ իսէ քէօշկիւն ըէնշէրեյէրինի շիմտիտէն աշմալը. հէվալը թաղէնտիրմէք իչին պիր գաշ սաաթ տյրգ պուլունտուրմալը. օտալարտան պաղրլալրնտա տա սաթէշ եաղըպ պրրագմալը.

— Իէք կիւզէլ օյուր. ֆագաթ հէնուզ վապրթ միւսա-իտ տիր. պու. շէյլէր եարրն սապահտա տիւշունիլէպիլիր.

Հանրի. — Միւսիւ Իրիկօր. քէօշքէ իզ ամէթ իտիլտի-յինտէն քիմսէյէ խապեր վերմէյէ լուզում եօղ տըր. խու-սուսի իլէ զօնապտա պուլունան ուշաղլարտա պու. մէսէլէ-տէն սալա խապերտար օլմամալը տըրլար...

— Էվէթ օյունըզ քի քիմսէյէ պիր շէյ սէօյլէմէմ...

— Սիզտէն էմինիմ, թէշէքքիր իտերիմ.

Միւսիւ Իրիկօր շէքինիպ կիմսի. միւթէագըզէն Էլթի-յէնտէ կիմսէյէ հաղրլրանընճա. Հանրի.

— Կիտէճէքմիսինիզ. տէյու սորտու.

— Էօյլէ իյճապ իտիյօր, եաղընտա սիզի եինէ կէօրէ-ճէյիմ... ինչթինճ քի օ միւլազաթըմտա սիզի էրէյիճէ շէյլէրտէն իսապերտար իտերիմ...

— Սաատէթինիզի մուճիպ օլաճաղ ահվալտէն տէյին մի.

— Օրասը պէնճէ հէնուզ մէճհուլ տրը.

Իքի կէնճ մուհապիրէյէ պուրատա խիթամ վերէրէք եէրտիկերինտէն այրրլտրլար. Էլթիյէն հէման քէնտիսինի կէթիրմիշ օլան արաապայա բաքմագ օլարագ իզ ամէթեահրնա կիթմէյէ պաշլատը. Լանայի բահտէ դեվալը տօղթօրրն զիհնի բէք բէրիշան իտի. Պէրթ իլէ Իրնէնին քէնտիսինտէն սագլատրգլարը եարար ի դերինտէքի բերտէնին. պիր քեօշէ-սինի գալտրրրը կիպի օլույօր իտի.

Ճանը կիպի սէվտիյի Պերթին, հաղգրնտա իտամ հիւք-մի վերիլմիշ ճէ պու հիւքմ իճրա իտիլմիշ պիր ատէմին գը-զը օլտուղունը տիւշինտիրճէ. հաղգրնտարի մուհապէթի-նին քէմանի նեսապէթինտէ տիւշարը խէվֆ ու տէհշէթ օլու-յօր իտի.

Գու պապատ եարընը Հանրինին թէճրիպէյերինէ վէ թէտգրգաթը մախսուսէսինէ իսթինատէն սէօյլէմիշ օլտու-ղու սէօզլէր. քէնտինճէ մէտարը թէսէլլի օլույօր վէ մահ-քիմրն մազլումէն իտամ իտիրմիշ օլմասը իհթիմալինէ գու-վվէթ վերիյօր իտի.

Էլթիյէն, կէնճ ավօգաթրն քէնտիսինէ վէրմիշ օլտուղու էվրաղը սրգը սրգը թուրթուպ շու սէօզլէրի մըրրլտանը.յօր իտի.

— Շու տավայէ միլթէալիզ պահալարը պէնտէ օգուր թէտրգ իտէրիմ, իչէ էթրաֆը իյէ քէսգը վուգուֆ իթմիշ օլուրում. ճէնապր Հաղգրն ինայէթ վէ թէվֆիգաթընա մազհար օլուրտա Էսթէր տէ իատէյի սրհհէթ իտերսէ, օ գէ-ման արթրգ գարանլրգ պիսսիթիւն գարշը օլարագ նուրը ատալէթ վէ հաղրգաթ բարլամայա պաշլայաճագ տրը.

Տօղթօր, իգամէթկնահրնա կէչինի էանատ Իրնէ Մուլէնի օրատա պուլտու. թարաֆէյն պիր իրի սէոզ թէ-աթի օլունտու. Էլթիյէն գաֆրֆ օլտուղու ահվալտէն տէր-հալ պահսա կիրիշմէտի. հէր շէյտէն էվվէլ Մուլէն տավասը-

— Սէվկիլի չօճուղրմ, նա՞սրլ օլտու տա պուլտունրդ։

Էթիլէն, օգուլանլարրմրդա մալիւմ օլան վուգուաթը հէքեայէ իթտի։ Իհթիյար վէ նամուսլը արապաճը քէմալի տրդգաթ վէ մէմնունիյէթլէ տինլէտիրտէն սօնրա.

— Պրրավո՛, բէք կիւզէլ վէ բէք պէօյիւք պիր մուվաֆաղրյէա։ Չու գաստար վար քի, նօյրն օրթա եէրինտէ թէվաղուֆ իթմէմէլի։ Էյ չիմտի նէ՞ նարաճաղարնրդ, տէյու սօրմասը ի՞ զէրինէ, տօղթօր պունրն իչին նէ թասավվուրտա պուլունտուղունը, վէ էրթէսի կիւնի պու պապտէքի թասավվուրաթընը նէ սուրէթլէ իճրա իտէճէյինիտէ հէքեայէ իտինճէ, Ռիյէր Լորիյո։

— Պու ֆիքիր տէ բէք կիւզէլ։ Ֆագաթ էվվէլ էմիրտէ լայրգը իլէ տիւշինմէք իպթիդա իտէր իտի։

— Ունուտուլմուշ պիր ճիհէթ վա՞ր մը։

— Էվվէ՛թ։

— Նէ՞ կիսպի։

— Պէն արզը հալի թագտիմ իթտիմ, սիզտէ պու կէնճ գըզը մէյտանա չըգարտրնրդ։ Բօլիս իտարէսինճէ թահարրիաթ վէ թէտգըգաթա թէչէպգիր օլունտու, պու նէթիճէ կիւնիւն պիրինտէ օ ճիհէթտէնտէ իսթիհսալ օլունաճաղ տրը... սիզ պու իշի խասպէրսիզճէ եարմաղ իսթէյօրսունրդ։ Հալ պու քի պէն սըրգաթ տավասընա գըյամ իթտիմ... պինանէն ալէյհ արապայա իրքեապ իտիլէրէք գաչըրրլան գըզճրաղըն պուլունտուղու խասպէր վէրիլմէզսէ բէք թօհաֆ օլուր։ Էվվէ՛թ, բօլիս իտարէսի սօնունտա պունրտա թահգըզ իտուպ անլատըղը սուրէթտէ պէնիմ պաչըմ աղրըյաճաղ տրը...

— Ամուճա՛ճըղըմ, չըգանրնրդր վէ իչինէ՞քի բարայը օտանրդտա պուլտուղունուզը կիտուպ սէօյլէյէմէ՞զմիսինիզ։

— Ո զէման իշ տահա ֆէնա օլուր, չի պէհէյի տավէթ իթմիշ օլուրուզ, պաչդա պիր պէհանէ, պաչդա պիր սէսիսէ իյճատ իթմէլի։ Չիմտի սիզ կէնճ գըզը խասթախանէ-

նա միթէալիզ պահպարը օգուտագ իսիթէյոր իսի։ Բրնէ, կէնճ տօգիթօրը սէօգլէրինի տինլէտիրտէն սօնրա։

— Տէմէք քի մատմազէլ Պէրիթի եարը քէօշկէ նագլ իտէպիլէճէյիզ, տէտի։

— Էվվէթ, էվվէթ, իշիթ անախիթարլար... հէվայը թէճրիպա իլլէմէք իւզրէ եարը էլրէնտէն բէնշէրէլէր աշըլաճակ վէ պաղը օտալարտա ամէշ եազրլաճակ տրը։

— Սիզ պէնի պու քէօշկէ կէօթիւրիւնիզ, պիւթիւն պու իշլէրի պէն տէրիս հոտ իտէր եարարըմ. շիմտի ամուճանըզը կէօրմէք վէ պիր աղ սա անընլա գօնուշուպ իշի գարարլաշտրըմագ իգթիդա իտէր։

— Շիմտի քէնտիսինէ պիր թէղրէրէ եազար վէ հէման գալգրպ կէլմէսինի բէճա իտէրիմ։

Էմիլէն տէրհալ մուխիթասար պիր թէգրէրէ եազրպ խրտմէթճիսինէ վէրտի վէ պիր սրմսար վասէթասը իլէ մահալինէ կէօթիւրիլիպ թէնիմ օլունմասընը էմր էտի։

Դարիյնի քիրամէ, Բրնէ Մուլէնին պու տէֆատա Գէրվիլ-էվմինէ կիտուպ թահարրիյաթէ պուլունմագտան պիր էվմէրէ հասրլ իտէմէտիյինի, Ժան-Ժուտինին հէնուզ մէյտանէ չրգմատըղընը արիզ ու ամիգ պէյանէ լուզում կէօրմէյիզ։

Ինչէր Լօրիյո, սրմսար վասէթասը իլէ թէգրէրէ ա-ըր ամսակ տէրհալ եէկէնինին իգամէթկեահրնա ֆէլտիյի զէման, էթթէն իլէ Բրնէ հէնուզ թասամ սօֆրասընտան գալգմագ իւզրէ իտիլէր։ Էհթիյար արասլաճը հէր իրիսինին Եիւզիւնէ պագընճա, ֆէնա պիր հէվատիս սրմատրդընը անրատը վէ հայդըլտարագ։

— Ա կէնճ գրգէրագ պուլունտու զանն իտէրիմ, էօյլէ հրաս իտիյօրում. եօղսա ալտանը յօրմուրըմ, տէմէսի իւզէրինէ, Էմիլէն։

— Խայրը ամուճաճըղըմ ալտանմայօրսունրդ, ճէնապը Հագգա համտու սէնալէր օրսուն պուլունտու, տէտի։

տէն գալորբմագ վէ նէ օլտուղունը բիմսէյ պիլորիմէմէք իսթէյօրսունրզ, սէյնէ մի։

— Պիչարէյի պունտան պէօյլէ պիր թէհլիքէսէն մուհաֆազա իմիմէք իչին պունտան պաշգա չարէ եոք տուր . . . իշիմէ պու պապոտ մուավէնէթինիզէ իսթինատ իտիյօրուզ, ամու ճաճրզրմ։

— Բէք կիւզէլ, պէն չիմոլ նէ հասիատիս օլտուղունը անլամագ իչին բօլիս մէնբէզինէ կիտէրիմ, պագալիմ թահգրզամի պու կէնճ գրզ խասթախանէսէն չրզ արբլտրզ տան սօնրա, իշին մէյտանա չրզ արբլապիլէճէյինի իյմա իտիյօրմը։

Բրնէ. – Էկէր բօլիս խաֆիյէլերի, բօլիս նէֆէրսթը տօրլաշմագա, թահարբիյաթա գրյամ իտէրլէրսէ, զայրէթլէրինի սէմէրէսիզ պրբագմագ վաղիֆէսինի պէն տէրիւհտէ իտերիմ. . .

Բիյէր Լօրիյօ. – Բէք ալա, Ֆագաթի պու գրզը կէօթիւրէճէյինիզ մահալէ նէ սուրմէլէ նագլ իտէպիլէճէքսինիզ։

Էթիյէն. – Ուր ուզուն նամբրարագ կէօթիւրմէք իչին պիզէ կէնիչ պիր արապա լազըմ տուր քի, պունտա անճագ սիզ թէտարիր իտէպիլիրսինիզ, ամու ճաճրզրմ։

Բիյէր Լօրիյօ. – Անլատրմ, անլատրմ. Բարիզ ճիվարընտա պօսթանճըլարըն գուլանտրզլարը կիպի իւզէրի էօրթիւլի միւքէմմէլ պիր արապա, նանի քէօյ արապասը, օրթաբնա պիր ադամ սաման տէօքէր վէ սամանրն իւզէրինէտ պիր շիլթէ եայարրզ, կէնճ գրզտա իւզէրինէ նամբրբրբզպ իսմիւ. Հ. Միւլիւր։

Բրնէ. – (Ամէնունկիմլէ.) Հագրզաթէն պէօյլէ բէք կիւզել օլաճագ . . . իսամթանանէտէ մատմազէլ Պէրթի ասլը պիր գէօյլ կէօթիւրէճէյիմիզէ զահիպ օլաճագլարընտան, թէչչպալիա օլունան թէհարրիյաթի սէմէրէսիզ գալաճագ տուր։

Բիյէր Լօրիյօ. – Ֆանա հիչ պիր տէյճէք եոզ։

Բրնէ. – Ֆագաթի պէօյլէ պիր արապա նէ՞բէտէն պուլապիլէճէյիզ։

Բիյէր Լօրիյօ. – Օ իչիտէ պէն տէրիւհտէ իտերիմ. արապայը թէտարիր իմիտիրտէն սօնրա այագլարրմա չիզմէ եախօտ չամուրրզը չէքէրիմ, պաշրմա պիր քէչէ քիլամ կիյերիմ, խուլասա պաչտան այագա գատար պիր քէչէ արապաճը օյուրում. . .

Էթիյէն. – (Մէսէրբէթ իլէ.) Ամու ճաճրզրմ. սայէնիզտէ պու իչտէ միքէմմէլէն եօքունա կիրտի, սիզ հագրզաթէն էմնալարզ պիր զամթսրնրզ . . .

Բիյէր Լօրիյօ. – Նէ՞ զանն իմիտին . . . արապաճրզարտանտա գուրնագ չէյլեր չրզար . . . Նէ հալ իսէ, եարբն Ամէնթ-Ամենթ ատ խասթախանէսինին գաբուր էօնիւնտէ ատաթ գաչտա պուլունմագ լազըմ կէլիյօր . . .

Բրնէ. – Թամ էօյլէտէն պիր սաաթ սօնրա։

Բիյէր. – Բէք կիւզել, տէտիյինիզ սաաթտա արապայը օրատա հագրզը պուլուրսունրզ։

Ինթիյար արապաճը պունը տէտիրտէն սօնրա եէկէնինին խանէսինատէն մուֆարէգաթ իմիտի. Բրնէ Մուլէն պու կիճէտէ ենէկ տօգթօրը իգամէթկեահրնտա գալըպ եախտը։

28

Էթիյէն եալնրզ գալրնճա հէման եախմասը. Հանրինին վէրմիշ օլտուղու ճէրիտէյի մէհաբիմ նիւսխէլերինատէ «Նէօյլի քէօրիսիս մէսէլէսի» սերլէվհասը իլէ գալչմալրնան տուվայէ միթէսիզ գահվայը, թէքրար թէքրար գումագա պաչլատը։ Սապահայրն էրքէնճան մարինաճը,լը

տիյոնը թահտը թասարրա գրնտա պուլունտա զունը տոգ-թոր պիլիյոր իտի. պիր կիւն Հանրի իլե պէրապէր կիտուպ կէզմիշ իտի. անախթարլարտան պիրի իլէ արապարդ գա-բուսընը աչտը. Ընե նաբրագլարը դրզարմաղա պաշլամըշ օլան ճէսիմ աղաճլարը կէօրիւպ.

— Օհ, պուրասը բէք կիւզէլ տիր. մաամազէլ Պէրթ պուրասա աստէթա բրրէնսէս կիպի նաշայաճադ տրր, տէ-մէսի իլէ, կէնճ տոգթոր մահզունանէ պօյնունը պիւքերէք.

— Լվվէթ, հէմեն Ալլահ վերսինտէ նաշասրն, տէտի.

Գարիյնի քիրամ, ժորժ Տրլաթուր-Վատիյոնը կիճէլէ-յին պու. յէշքտէրի կիգլի նօլտան տալաշրպ. Ամենթ-Տամ-նիգ սոզ այրնտարի գօնաղրնա կէչտիյինի կէօրմիշլէր տիր. Գէրչիք պու քէօշկիւն պիր գաչ այաղ մէրտիվէնլէ չրզը-լրր այրը պիր բարչասը օլտուգտա. Նինէ օղուլյանլարը-մըզճա մալիում տիր.

Լթիյէն, բէֆագաթընտա պուլունան Ընե իլէ Ֆրրան-սուազը իշթէ տոգրու պու տայիրէյէ կէօթիրսի. Հէվսը թէճտիտ իշին բէնշերելեր քեամիլէն աշրլտը. Հէվ բէրլա-թիֆ օլուպ եայրնրզ պիր ազ սրգլէթ հրսա օլունույոր իտի.

Ֆէօշկիւն պու գրամ իրի գաթտան իպարէթ օլուպ, ալթ գաթտա պիր տէհլիզ. իրի սալօն, պիր եաթագ օտա-սը, պիր ճէմէք օտասը, վէ պիր քիլար պուլունույոր իտի. պիրինճի գաթտա թուալէթ գապինէլերի իլէ պէրապէր իւչ եաթագ օտասը, պիր քիւթի պիանէ, պիր թէնէֆֆիս վէ պիրտէ պանիս օտասը վար իտի. օտալար քեամիլէն կէզի-լիպ կէօրիւլտիյտէն սանրա, Լթիյէն յինոտ քէնտինէ.

— Պէրթի ալթ գաթտայի եաթագ օտասընա եէրլէշ-տիրիրիզ... պիր ազ եիրիմէյէ պաշլայընճա պահճէյէ է-նիպ կէզինմէսի գալայ օլուր. տէսիյի սրրատա, իրտամէթճի գրզ տոգթոլա թէգարրուպ իտէրէք.

— Տոգթոր էֆէնտի, ալէն նէրէտէ եաթաճաղրմ, տէ-յու սօրտու.

ուլանտրրարագ . Հոգբրոգ ֆնոգմնրբնի իխթար իտինճէ , Ռրնէ Մուլէն .

— Պէրապէր կէօթիւրէճէյիմիզ ուֆագ թէֆէր էշնայը պէն հազբրլարրմ. ֆագաթ մուհիմմ պիր շէյ վար քի անը ունութմայարրմ. . . տէտի .

— Հա՛նկը շէյի .

— Մատմազել Պէրթ , տէտիյինիզ քէօշկէ նազլ իտիլինճէ քէնտիսինի թապիյի նայրնրզ պրրազամայաճաղրզ , պու վազիֆէնին իյֆասրնը նիհայէթ տէրէճէտե արզու իթտիյիմ հալտե տէրիհտե իտէմէյէճէյիմ. . .

— Պէն պունրտա տիւշունտիւմ. . . իրտէթիմտե պուլունան պէյլէմէ բէք նամուսլը , բէք սատրդ պիր գրզ տրր , շիմտի օ տա պիզե բէֆագաթ իտէրէք Պէրթին մուհաֆազասը իրտէթինի տէրիհտե իտէր . . . պու գաալն անրնլա մէշղուլ օլտուղու միտէթճէ , իլլտէթիմ իշին պէն պաշգա պիր գատրն պուլուրրմ. . .

— Գուտա Եօլունտա . . . նէ՞ զէման կիտէճէյիզ .

— Հէման շիմտի , գիրա Շարանթօն խասթախանէսինէ կիտիպ կիւնլիք վազիֆէմի իյֆա իթմէլիյիմ. սօնրա սիզ պէնի պուրատա պէքլէսինիզ .

Էթիյէնին իրտէթճիսի պիր արապա կէթիրմիշ օրմաղրլա հազբրլանան էշնա Եիքլէտիլսի . Ծբրանսուազ պէրապէր օլտուղու հալտե իրի արպատաշտա արտպայա բաքիպ օլտուլար . արապա էրէյիճէ Եօլ ալտրգտան սօնրա , Էթիյէն .

— Ինթիյաթէ բայէթ իթմիշ օրմագ իշին պունտան իլերիսինէ Եիւրիւյերէք կիթմէլիսիզ , տէյիպ արապայը տուրտուրտու , արապատան էնիպ արապաճընրն հազդրնը վերտիլէր . օ սրրատա հէնուզ սապահ օրմուշ , օրթալրգ ապարմայա պաշլամրշ օլտուղունտան , պիր իրի մանալ տիւքքանը իլէ շէրապ մաղազալարը հէնուզ աշրմաղա պաշլամրշ իսի .

Գիտէհէքչիրի քիւշիւք քէօշկիւն տիւգ Տրլաթուր-Վօ-

— Պունը խասթամրգրն հայի թային իտէճէք տիր, էկէր հայի տայիմի սուրէթամ եանլնատան այրրիմամանրգը մուճիպ օլաճագ իսկ, եամթապրնրդ իշթէ շու գանարկ տիր. պունա լուզում կէօրիլմէզսէ իսթ գանիտարի օտարարտան պիրինէ եամթարբնրդ.

— Պաշ իսթիւնէ տօգթօր էֆէնտի...

— Դրդր մ, շիմոի սանա պաղը մուհիմմ թէնպիհամթտա պուլունաճաղըմ քի, հարֆը հարֆընա իճրա իթմէյէ ղայրէթ իտէճէքսինիզ...

— Տօգթօր էֆէնտի, օ եիւզտէն էմին օլապիլիրսինիզ.

— Ուֆակ թէֆէք պաղը չէյլէր սաթրն ալմագ իւզրէ սօգաղա չրգարդրնրդ զէման աղգրնրդը արայան ատէմլէր պուլունար. պէօյլէլէրէ գարշը հիշ թավրընրդը պօզմագարդրն հէնուզ թաշրատան կէլմիշ. դայէթ խասթա վէ իսթիյար պիր գատընը իստամէթինտէ պուլունտուղունու դր սէօյլէրսինիզ.

— Պաշ իսթիւնէ էֆէնտիմ.

— Դէնտէն վէ միւսիւ Բընէ Մուլէնտէն պաշգա հիշ պիր բիմսէնին, հիշ պիր վէսիլէ վէ պէհանէ իլէ քէօշկէ վէ պահճէյէ կիրմէյէ սէլահիյէթի օրմատրդրնր ունութմայընրդ, իշթէ շիմտիլիր սիպէ թէնպիհամթրմ պունտան իպարէթ տիր.

— Մէրաղ իթմէյինիզ, թէնպիհամթրնրդ հարֆ պէ հարֆ իճրա օլունաճաղ տրր.

— Գու պապտէ պէնտէ էմինիմ... արթըգ սիղին իշինիզէ մէշղուլ օլարաղ պիղի պէքլէյինիզ.

Էթիյէն իլէ մարինաճը քէօշքտէն չըգըպ կիթտիլէր.

* * *

Թէֆէր, եէրինէ թային օլունան Բրանթատ նամընտարի միֆէթիշի խաֆիյէն թէապրպ իտուպ, իպամէթիկնահրնը էօյլենմէք վէ անէ կէօրէ ույանրդ տավրանմաղ

իշին, քէնտիսինէ պիր խաթը հարաքէթ թային իլլէմէք սէվտասը իլէ մէշղուլ պիր հալտէ պրրաղմըշ իտիք.

Մէյտանա չրգան մէսէլէսէր քէնտինի տիշարը խէվֆ ու մէրաղ իլլէտիյինտէն, խապիսը մէրգում հէր զէմանտան ղիյասէ միւտէպպիրանէ վէ իհթիյաթլընարանէ հարաքէթ լուգումընը թաղտիր իտիյօր իտի. Բրանթատ, ֆէվզէլատէ օլան զէքանավէթի իլէ գարշրսընտա գավի վէ թէհմիլէնի պիր ատէմ իտի.

13 Նօմէրօյը արապանին, Դարսօյէրի թէրէսինտէ թէվազուֆ իթտիյի Նօգթայը քէշֆ վէ թային իտէն պիր ատէմին, արապանին քիմլէր թարաֆընտան վէ նէ մագսատլա աշբրբլտրդընը քէշֆ իտուպ մէյտանա չրգարմասը նասընը իսթիտալ օլունապիլիր.

Թէֆէր, պունա իհթիմալ վերմէմէքլէ պէրապէր Բրանթատտան գօրդույօր իտի. տիշինտիրճէ, Դրլօտիյա Վարնինին շու սէօյլէրինի խաթրրլատը.

— Շիմոի էշլէ պիր չարխրն արասընտա գբսբլտընրդ քի, էկէր պու չարխը գբրբպ քէնտինիզի գուրթարամագանրդ, ֆէլսաֆէթինիզ մուհագգագ տրր.

Թէֆէր, տիգ Տրլաթուր-Վօտիյօ իլէ միսթրէս տիգ Թուրէնի շու հայլէրտէն, կիւղերան իտէն վագաալէրտէն խապերտար իթմէք, վագթ ու հալէ կէօրէ մուվաֆրգը հիքմէթ օլուպ օրմայաճաղընը ինճէտէն ինճէյէ տիշինէրէք, պիրագ տահա թէէխիր իթմէյի լուզում կէօրտի. Ինայէթ շէրիրլէրինի իսթէտիյի զէման քէյֆիյէթտէն խապերտար իթմէք, իսթէտիյի կիպի իհթիյաթէ տավէթ իյլէմէք իշին, քէնտինճէ հէնուզ վագրթ միւսաիտ իտի.

Իւհտէսինէ հէվալէ իտիլէն եէնի մէմուրիյէթէ այիտ վազիֆէլէր, Բրանթատըն հարաբեաթընը թէֆթիշ իթմէք վէ ժան-ժուտիյի արաշտրմաղ իշին քէնտիսինէ միւսաատէ իտիյօր իտի. Թէֆէրէ կէօրէ եէրինէ կէշմիշ օլան Բրանթատ, պաշը իւզերինէ չէքիլմիշ պիր հագգ — ատալէթ

գըլըճը օլտուղու կիպի. Ժան-Ժուսիտե, տիզ ճէնապլէ-
րի իլէ էակի մէթրէսի միսթրէս տիզ Թուլէն իշին օ սրֆա-
թը վէ օ էհէմմիյէթի հայիզ իտի.

Ո ագշամ մազնուն վէ շիպհէյի նէ գատար մէյխանէ
վէ մէվզը վար իսէ, օ տէսիսէրնար խրրսրզը պուլմագ ի-
շին տօլաշտը. հիշ օրմազսա ատաթ ու էթվարընա տայրը
պազը թաֆսիլաթ ալապիլէճէյինի վէ օ սայէտե թահարրի-
յաթտե մուվաֆֆագրյէթինի ի միտ իյլէյօր իտի. ֆագաթ
պու իմիտի պօշա չրգտրզընան, գինդի բէրիշան օլտու-
ղու հալտե իգամէթկեահրնա ավտէթ իթտի.

Թէֆէր, Ժան-Ժուսիտեն էյէ նիզ պին ֆրբրանգ կէշի-
լէյէք հուատուտ խարիճինտե պիր եէրե չէքիլիպ կիթտիյինե
զահիլ օլույօր վէ ալէօյլէճէ մուվագգաթէն օլսուն ճայիպը
խէվֆ ու վէխամէթ պիր հալ օրմասրզընը թասավվուր ի-
յլէյօր իտի.

Մամաֆիհ հաղրզաթը հայիտե անլամազ լազրմ իտի.
Թէֆէր՝ էվէլյի մէմուրիյէթինի էլտէն չրգարտրզընան
տօլայը ֆէվզէլատե թէէսիֆ իթտի. բօլիս մուֆէթթիշ-
լիյինտե պուլունտուղու էանատե նէ գատար բօլիս չիպէլէ-
րի վար իսէ քնաֆֆէսի իլէ մուխապէրե իտիյօր. վէ հաթ-
տա մէմուրիյնի էճնէպիյէտէն միրէքքէպ տայիրէյէրե վէ
չիպէլէրե սօգուլարագ, իսթէտիյինի անլայասպիլիյօր իտի.
ցիմաի իսէ նէ սրֆաթլա վէ նէ սէլահիյէթլէ էօյլէ պիր հա-
յարէթտե պուլունապիլէճէք իսի ալթրզ օ էյհէթի տի-
չինամէք պիլե ճայիզ տէյիլ իտի.

Թէֆէր, պու վէխիմ միլահազաթ իլէ օ կիճէ տայրի
հիշ ույուեամատը, սապահլէյին էրբէնտէն եաթաղընտան
ֆրբլայրպ միթատը վէճհլէ թէպտիլի գբյոֆէթ իթտիք-
տէն սոնրա. Ուրլանթաալն իգամէթ իյլէտիյի խանէնին
գարշբսընտա վագը պէօյի ճէք պիր սիտճի տիքրանընա
կիտուպ գահվայթը սրմարլատը. պատէհու եէնի միֆէթ-
թիշին գաբուսընը կէօզատէն կէշիրմէքլե մէշգուլ օլտու.

թէֆէրի պու հալտէ թէրք իլէ, պիրազ տա եէնի միւ-ֆէլթիշ Ուրլանթատրն իզ ամէթկեահրնը, պու ատէմին սուրէթը իտարէ վէ մայիշէթինի կէօզտէն կէշիրէլիմ։

Պու զաթ հէնուզ պէքնար օլուպ իտարէ վէ մայիշէթի տէ բէր սատէ վէ նամու սրեալանէ իտի. խանէնին իշինճի զաթընտա իրի օտա քիրալամրշ օլուպ, օտանրն պիրիսի մաթպախ վէ թաամ սալօնլրդր վէ իրինճի օտատա եաթագ օտասը օլմազլա պէրապէր. դուպինէլիք վէ ամէլիյաթխանէ խըտմէթլէրինի էյֆա էյլէյօր իտի։

Տէրունինտէ պուլունան էշեա պիր տէմիր եաթագլրդ, պիր մասա, թահտատան մասնուլ վէ սիյահ պօեալը պիր քիւթիւպխանէ, պիր էնկի զօլթուզ վէ պիր թօալէթ թազըմը իլէ տէօրթ ատէտ սանտալէատէն իպարէթ իտի։

Քիւթիւպխանէսինի, իյմի հուզուզա այրտ պիր թազըմ քիթապլար իլէ թէզեին էյլէմիշ օլտուզու կիպի, պունլարրն արասընտա էն մէշհուր ճինայէթլէրին զապթ ճէրիտէլէրի տէ պուլունույօր իտի։

Ուրլանթաա, մէզքուր քիթապլարտան պագրլարը իլէ ճէրիտէլէրի մունթազամէն մասա իզէրինէ զօյմուշ օլուպ, քէնտիսի տէ էսկի պիր զօլթուզ իզէրինտէ վէ մասանրն քէնարընտա օթուրարագ չալրշըյօր իտի. օ էնատտէ զիհ-նինի զալրշտրլրան, կէօզլէրինի իշզալ իտէն մէսէլէնին, վէ թէտզրզ իմմէքտէ օլտուզու սահիֆէլէրին պալասընտա շու քէլիմէլէր եազըլմրշ իտի։

13 ՆՕՄԷՐՕԼԸ ԱՐԱՊԱ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

քի խանէտե քիմին իդամէթ իմիտիյինի անլամայրլրմ. միւ-թէադրպէն միւսիմէճիրին վէ եա խանէ սահիպինին վէ պունա իշթիրաք խուէնկէրին արդ այսրնա տիւ ցիպ թէհարրիյաթտե պուլունմադ իշթիրաք խուէր. անտէն սոնրա պայկին պիր հալտե խասթասխանէյէ նադ, օլունան պիշնալէ գաւրն իլէ պու իշ արասընտա պիր մինասիպէթ, պիր միւշապիհէթ օլուպ օրմատրդրներ թէտգրգա կիրիշմէյիր.

«Ինադ ամի հանկի խասթասխանէյէ նադ, օլունմուշ, բոլիս գամիսէրի թարաֆընտան թանդիմ վէ իմա օլունան ժուրնալտե սէրահաթ կէօրիւլմէյօր, յարին պունը անլամագտա գօյայ տրր.

«Գէշ եիւդ ֆրրանդտան իպարէթ պիր բարանըն արապասընտան չայրնատրդրնա սայիր. արապաճը Ինկէր Լօրիյօ թարաֆընտան այրլան վէ վուգու պուլան տավա, պէնի միտհիշ պիր ճինայէթէ տոգրու սէվգ իմատ. պու ճինայէթ հէնուզ դարանլրդ իլինմէ պուլունույօր իսէ տէ, պէն պունը քէշֆ իսէճէյիմ. Էվվէլէթ, պու մէսէլէ ճինայէթ մահքէմէյէրինի էրէյիճէ իշպալ իսէճէք տիր...

«Պու պանա հէվալէ օլունան պիրինճի իշ տիր... հիսանի սուրէթլէ լիգիայի վազիֆէ իսէրէք, պու եիւզանէտէ իհրաղը չան ու շերէֆ իմիմէլիյիմ.»

Ինրանթատ, պալատէ մուհարէր պու սէօզլէրի պէյրի եիրմի տէֆա մրրրլտանտրդտան սոնրա, 13 նօմէրօլը պրապա մէսէլէսինէ տայրը օլան սահիֆէլէրի գարատը, սաաթրնա պաղտը, սաաթ օնա կէլմիշ օրմաղրլա քէնտինէ.

— Թամամ վազրթ տրր, արապա իլէ տոգրու Մօնթրովիլէ կիթմէլի... Մօնթրովիլտէն Պանեօյէյէ գաւուր տա եիրիյէրէք կիտէրիմ, տէյէրէք աշաղը էնտի.

Սօղաղ գարանլրդ վէ տար օրմաղլա պէրապէր թէֆէր, օթուրմագտա օլտուղու մէվգրտան Ինրանթատրն էշիրտե իսպաթը վիճուտ իմիտիյինի կէօրտիւ. Սէմա աշրդ վէ կիւ-

29

Բրլանթաս. Էրէլիճէ սահիֆէլէր թէշքիլ իտէն պու միթալաաթը թէքրար թէքրար օգուլարաք խիւլասա իսթիյոր, վէ մուհիմ բաւլաարընը նօթա օլարաք գապթ իլէյօր իտի. պիր արալըգ քէսիք պիր սէտա իլէ շու սէօզլերի մըրրլտանմասը պաշլատը.

— Խայրը, եանլըշ պիր եօլա կիթմէտիմ, հէր շէյ պանա պունը խատրէր վէրիյօր, հէր հալտէ պու հագրգաթը թաատիգ վէ թէյեիս իլէյօր.

«Արապա չալընմըշ, կէնճ վէ նախաս իխթիյար գատընը աշըրմըշ օլան օ էրի ատէմ, քէնտի հիսապլարընա չալըշմամըշլար... պու ատէմլէր, միթլաքա օ գատընը էլէ կէչիրմէք իսթէյէն ատէմին վէ եա իսթէյէնլէրին շէրիքլէրի տիրլէր. ֆագաթ պու նէ մագսատա մէպնի օլապիլիր...

«Գատրն կէնճ իսէ, պու թէշէպպիւստէ միթլաքա աշղ ու սէվտա վար տրը. իխթիյար պիր շէյ իսէ, պու հարաքէթ հէր հալտէ խուսուսէթ վէ իսթիֆատէ ֆիքրինտէն իլէրի կէլիր.

«Հէրկէ սրապանրն, էօնինտէ տուրտուղու խանէնին եանմասը թէսատիֆէ համլ օլունամաք, շիտտէթլէ վէ խայլինանէ սուրէթտէ իյդա իտիլմիշ օլան ճինայէթին իգինի թօգրընը պայպ իթմէք իշին պու թէտպիր տուշինիլմիշ տիր... ֆագաթ աթէշ ալան պիր էլտէն չօգ տէֆա դաշըլապիլիր. բայրին գաշըրլըմըշ օլան կէնճ գատրնրն վիճուտի օրթաստան դալարրմաք իսթէնիլմիշ իսէ. թասլիյի պունա իմքան պրրագըլմամըշ տրը.

«Իշթէ պու նօգթատա իշ գալըշըյօր... պունրն իշին նէ՞ եարմալը... հէր շէյտէն էվվէլ Դարասէլէրի թէքբէսինտէ-

նէշ զայէթ բարլաղ իսէ տէ. հէվատա պիր աղբրլրզ օլտուղունտան էօյլէտէն սօնրա պիր եաղմուր, պիր ֆուրթունա վուզուի զանն օլունապիլիր իտի։

Թէֆէր, տէրհալ այալա գալդրպ Բրլանթատը թէագրպէ հաղբրլանտը. Բրլանթատ, ըրխթըմլար իւզերինտէն եիւրիւմէյէ պաշլատը. Թէֆէր տէ օն պէշ եիրմի ատրմ գատար ուղաղտան արգատան կէլիյօր իտի։

Բրլանթատ, իւշ չարեէք գատար եիւրիւտիւքտէն սօնրա Մօնթրօվիլէ իշլէյէն քիւշիւք արապալարրն պուլունտուգլարը մէրքէզէ վասլը օլունճա, Թէֆէր քէնտի քէնտինէ.

— Միթլագա Պանեօլէյէ կիտիյօր, պէն քէնտինտէն էվվէլ օրայա եէթիշմէլիյիմ... տէտիքտէն սօնրա, հէման պիր արապայա ալթլայըպ արապաճըյա Պանեօլէյէ հարաքէթ էմրինի վէրտի. քէօյիւն իլք խանէլէրի ճիվարընտա արապատան էնտիյի զէման թամ էօյլէ վագթը օլմուշ իտի. Բրլանթատտան բէք չօղ էվվէլ կէլտիյինտէն էմին օլմաղըրա ասլա թէլաշ իթմէտի. ումումի արապաճըյարրն թօրլանտրգլարը գաղինօյա կիտիպ, պիր չիշէ պիրա իշէրէք պէքլէմէյէ պաշլատը։

Եարըմ սաաթ սօնրա Բարիզտէն պիր արապա տահա կէլտի. Բրլանթատ պու արապատան էնէրէք, եօլ իզէրինտէ իւր թէսատիֆ իյլէտիյի ատէմի թէվզրֆ իտուպ նէզարէթլէ սէյամ վէրտի. պիր գաչ տագրդա գատար մէրգում իլէ գօնուշտուգտան սօնրա վէտա իտուպ եօլունա տէվամ իթտի. Թէֆէր տէ հէման այգ ասրնա տիւշտի. մի թէագրպէն Բրլանթատրն միւհթերէք օլան խանէ սահիպի միւսիւ Սէրվանը իգամէթկեահը գաբուսրնը չալտըղընը կէօրիպ, քէնտի քէնտինէ.

— Խայրն հէրիֆին պուրայա կէլիպ կիտէճէյինի խաթրրա կէթիրմէյօր իտիմ. ֆագաթ պունը նէրէտէն խապէր ալտը... էհ, պուտա բարա իթմէզ, սապր... սապր իթմէլի... տէյու մըրըլտանտը։

Միւսիւ Սէրվան, տէրհալ միսաֆիրինի գապուլ իթտի, թէլաշ վէ սապրբրբզլբզլա նէ իսթէտիյինի սօրտու. Բրլանթատ իսէ իշին իլէրիսինէ կիտիպ պիր ան էվվէլ պիր նէթիճէ իսթիհսաղ իթմէք իսթէտիյինտէն, ճէպինտէն բօրիս միւֆէթթիշլիյի էմրինի չրզ ալրպ միւսիւ Սէրվանը նագարբնա արզ իտինճէ, մէրգում հայրէթլէ եումուշտաը վէ հէման քէքէլէյէրէք.

— Միւսիւ, էմրինիզէ միւնթազրրմ... Դարուլէֆ թէբէսինտէ միւհթէրէք օլան խանէմէ տայրը, պաղը թահզրգաթ իճրա պուլուրաճաղաբնրզ զանն իտէրիմ... տէմէսի իլէ, Բրլանթատ.

— Էվվէ՛թ, ալտանմայօրսունրզ. տէտի։

— Պունա տայրը անլամագ իսթէտիյինիզ յէյ նէ տիր։

— Օ էվտէ պիզզաթ սի՞զ մի իգամէթ իտիյօր իտինիզ։

— Օ խանէյի իյլատ օլմագ իւզրէ եարտրմրշ իտիմ, տէօշէրի օլտուղու հալտէ քիրայա վէրմէյա՞ իտիմ.

— Եանտըրը զէման տէօշէմէսի իլէ պէրապէր մի քիրայա վէրմիշ իտինիզ...

— Էվվէթ էֆէնտիմ. Բրլուսիյէր Կոշէ Նամինտա պիր զաթա քիրալամըշ իտիմ։

Բրլանթատ, պու իսմի տէրհալ չրզտանընա գայտ իտուպ, սէօզինէ տէվամ իլէ.

— Գու զաթ չօղտան պէրի միսթէհիրինիզ մի իտի, տէյու սօրտու։

— Էվվի քիրալայըշը գրրզ սէքիզ սաաթ օլմուշ իտի, եանի Հոկտեմբերին օն սէքիզինճի կիւնի անախթարրարը ալտը վէ Եիրմինճի կիւնիւն կիճէսի էվ Եանտը։

— (Հայրէթլէ հայդըրալագ.) Ա՜հ... պէն պուրայրընը քեամիլէն թսագտիր իթմիշ իտիմ. իշթէ էյիճէ անլաշըլըյօր քի ճինայէթին մուզատտէմաթը պու սուրէթլէ հաղբրլանմըշ։

— (Խէվֆ ու տէհշէթլէ.) Ինայէ՛թ, ճինայէ՛թ մի...

— Էվվէ՛թ միւսիւ, հէմուռ մաղազաւորն պու. օլտուղու տէրհալ կէօղէ չարբրյօր։

— Տէմէք օլույօր քի տիւն պանա սէօյլէնէն սէօզլէր տօղրու իմիշ... իանէսի տախիլինտէ պիր ճինայէթ իյգիթմէք իչի՞ն մի քիրալամրչար...

— (Գուլաղ դապարտարադ.) Զօղ չէյ... տիւն սիզէ պէօյլէ՞ մի սէօյլէտիլէր։

— Էվվէլթ էֆէնտիմ, ֆազադաթ պէն պիր տիւրլիւ. ինանմամրշ իտիմ։

— Գունը սիզէ քի՛մ սէօյլէյօր իտի։

— Իչի էֆէնտի...

— Թանըտըղընըզ դաթլարտա՞ն մը։

— Խայըր, հէնուզ տիւնի կիւն կէօրտիւմ։

— Պու էֆէնտիլէր նէ՞ իսթէյօրլար իտի։

— Սիզին կիպի մալիւմաթ...

— Նէյլ տայըր։

— Միւսիւ Բրրուսիյէր Կօշէ իլէ ասլա պահսընը իչիթմէտիյիմ պիր արտապայա տայրը, կիւյա պիր արտապա իլէ միւսամէճիրիմին եանընա կէօթիւրիւյորիւմ։ Ֆարզ օլունան կէնճ պիր դատընա տայրը...

Եէնի միւֆէթթիշ պիր տէրէճէ տահա գուլաղ դապարթտը։ Հաղրգաթէն իշ իշինտէն իշլէր գուհուր իտիյօր իտի։ Նադարը տրդդաթ պու նօղթայա ամթի իտիրտիլի սուրէթտէ, կէնճ դատընը արայան իրի ատէմին ճինայէթ շէրէֆէլիանտէն օրմատրդյարընա հիւրմ իթմէմէք դապիլ տէյիլ իտի։

Պու իրի ատէմին, կէնճ դատընը էլլէրինտէն դաչըրտըղլարը, պունլարն մահվը, քէնարիէրինինտէ մահվը տէմէք օրտաղրընը սօնրատան ախշինիպ նէտուամէթթ հասրլ իտէրէք։ Թէէրրար էլէ կէշիրմէք զայրէթինտէ պուլունմատըղլարը նէ՞ մալիւմ։

Բրլանթատ, իչթէ պու. ֆիրը ու միւլահազաթ իլէ սէօգինէ տէվամ իտէրէք։

— Պու էֆէնտիլէրի մալիւմաթի վէրմանինի՞գ մի, տէյու սորտու։

— Թապիլի պիրտիլիմ դատարընը սէօյլէտիմ։

— Նէ՞ տէտինիզ։

— Ի կէնճ դատանա տայրը պիր շէյ պիլմէտիլիմի... ֆազաթի այնը օճադլարընտա չայրշան իւչ ամէլէտէն պիրինին էօյլէ պիր շէյ պուլտուղունը սէօյլէտիմ. արատրդյարը դատընը, պուլունան պիշարէ օրուպ օրմատրդրընը անլամադ իչին ի իւչ ամէլէյլ միւլահազաթի իթմէյէրի յաղրմ կէյէճէյինի իսթար իթտիմ։

— Իսթարյարընընդա թէվֆիդէն հարարէթի իթտիէ՞ մի։

— Էօյլէ դատն իտէրիմ։

— Պունդան նէ՞ շէֆիտէ, նէ՞ դը յաֆէթտէ իտիլէր։

— Զահիրէն նամուսը ատէմլէրէ պէնգէյօրլար իտի. պանա դայրրսա ի կէնճ դատընին ադրտապասընտան իտիլէր տէրիմ. գիրա ի տէրէճէ մահդուն վէ միթէէսիր պիր հալտէ պուլունմայօրլար իտի քի, սէօզլէրի պանատա թէէսիր իթտի. էն կէնճինին կէօզլէրինտէն միթթասըլ եաշլար ադրյօր իտի։

Բրլանթատ, պու սէօզլէրի իշիտինճէ տէրին պիր միւլահազայա տալար, քէնտի քէնտինէ.

— Պունդարա ճանի տէնիլէմէզ... պէօյլէ կէօզլէրտէն եաշ կէթիրէճէք տէրէճէտէ սախթէ վագարրդ օրամաղ... իչին իշինտէ միթլաղա ֆամիլեայա միթէալիզ էսրար վար քի, պէն պունընսա քէշֆ իտէճէյիմ, տէտիրտէն սոնրա, սէօզինէ տէվամ իտէրէք։

— Պիզ միւսիւ Բրրուսիյէր Կօշէտէն պահս իտէլիմ. պու ատէմի էվվէլտէն թանըյո՞ր մը իտինիզ։

— Խայըր։

— Հիշ օրմազսա շիմոի Նէրէտէ պուլունտուղունը օլսուն պիլիրսինիզ . . .

— Պունլուտա պիլմէյօրում .

— Պէյնինիզտէ ղանթրամթա եախսատ մուղավէլէ սէնէտի ազտ օլո՞ւնմատը մը .

— Փիրսայը բէշինէն վէրտիի իշին պունլարա լուղում գալմատը .

— Պու սասէմ գաչ եաշընտա գատար կէօրիւնիյօր իտի .

— Թաղրիպէն էլլի եաշընտա .

— Թամամ ու մուամէլէսի՞ . . .

— Ասրէր թավրրը , սէրթ մուամէլէլի , իրի կէօղի պիր շէյ իտի .

— Պոյը ուղունմը , եօղսա գլսա մը իտի .

— Օրիտա պոյը , նէ բէր զաիֆ վէ նէ տէ բէր շիշման .

— Եիւզի՞ . . .

— Գուրու եիւզի . . .

— Սադալը վա՞ր մը իտի .

— Խա՛յրը , քեամիլէն թրրաշը իտի .

— Թէքէլլիմ վէ իֆատաթրընտա պիր զարապէթ , պիր էճնէպիկիր շիվէսի վա՞ր մը իտի .

— « Ժ » վէ « Շ » հարֆլարրընը « Զ » կիպի թէլաֆֆուզ իտիյօր իտի .

— (Թիթրէյիպ հայդրարադ .) Ա՜հ . . . ա՜հ , կէրչէք պէօյլէ՞ մի . . .

— Լվվէթ միսի .

30

Եէնի միւֆէթթիշ էֆէնտինին ղիհնինտէ պիր քիւչայիշ պիր բարլագլըգ հասրլ օլուպ , սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Էյիճէ տիւշիւնինիզ . . . պաշգա պիր շէյ ֆարգ իթմէտինիզ մի , տէյու հայդրըրը .

— (Տիւշիւնէրէք .) Լվվէթ , խաթրրլայօրում , միսիս կօչէտէ զայրի իխթիյարի պիր հարարէթ վար իտի . . .

— (Թէլաշ իլէ .) Նէ՞ կիպի , Նէրէ՞սինտէ .

— Նիւղիւնտէ , սօլ թարաֆրընը բիրրիբրէրի իլէ տուտաղը վէ սիյմասրընը սայրը գրսրմլարը , զայրի միթէնասիպ պիր սուրէթտէ թիթրէյօր իտի . . .

Բրլանթատ , քէմալի շէվզ ու մէսէրրէթէ սէլալէթ իտէճէք պիր սուրէթտէ էլլերինի եէքտիկէրինէ վուրուպ խաֆիֆ պիր սէտա իլէ .

— Իչթէ էլէ պիր իր ուճը կէչիրէպիլտիք , պու զահիրէն իհթիմալին խարիճինտէ պիր շէյ կիպի կէօրինիյօր իսէ տէ , մահզա հագրզաթ օլտուղունա տա ասլա շիպհէ իտէմէմ , տէտիրտէն սոնրա , սէսինի եիւքսէլտէրէք .

— Բրրուսիյէր կօշէ խանէնիզտէ եալրընը՛զ մը իզամէթ իտիյօր իտի .

— Իքի նէֆէր խրտմէթչիարը վար իտի .

— Սիզ պունլարը կէօրտինի՞ղ մի .

— Խայրը , ֆազաթ պունլարը տա պանա թարիֆ իթտիլէր .

— Պիր ազ սապր իտինիզ . . .

Պու էնանատէ Բրլանթատ ճէպինտէն պիր տէսթէ քնաղըտ չըգարրպ գարրշըրրը . պու քնաղրտրը արասրընտա չու սաթրրլարը հավի իրի բուսուլա պուլունույօր իտի .

« Թէրրէմնտ , սին 31 , պոյ՝ պիր մէթրո վէ եէթմիշ սանթիմէթրո . . . Նարին եաբրյը , զաիֆ , եիւզի թիւյսիզ .

« Տիւպիյէֆ , սին 30 , պոյ՝ պիր մէթրո օթուզ իրի սանթիմէթրո . . . իտի վիճուտը , շիշման դարրնը .

Բրլանթատ , պու քնապրտ բարշալարրընը թէքրար կէսղտէն կէչիրտիքտէն սոնրա , սէօզինէ տէվամ իտէրէք .

— Սէօյլէյինիզ պագալրմ , սիզի տինլէյօրում , տէտի .

— Սանկրն մահալիկ կիսիլտիլի գեմանտա գաբու աչ՚գ մը իտի . . .

— Էվվէ՛թ միսի .

— Պունատան անպաշլաստիլիր չի էվտէ պուլունանլար , էանայի հարիպտ գիսամիլէն իշէլտէ գարմըշլար . . .

— Միսի՛ . գէրմիշ օլտու պունդ մայիմախտէն տալլայը սիզէ թէշէքքիրլէր արդ իսէրիմ .

Ըրլանիատ , միսի Սէրվանէ վէատա իտուպ տոպրու Դարսալէրի թէրէսինէ շրդմադ էմէլի իլէ . Պանեօլէնին պէօյիք ճատուէսինի թէսդրակ պաշլատրդը կիպի . Թէֆէրսէ պուլունատ դու մէվկրտան շրդտը . իսդիսար մէրդումմ , գէնտի գէնտինէ

— Ասլա շիսդէսինի տամէթ իմմէքսիդին գէնտինտէն էվվէլ կիտէճէյի մահալէ վասրդ օրմայը.ըմ տէյէրէք այդր օճաքլարընա տոգրու ատարտ , բէք չոգ Եէրլէրի աղաճլար վէ տիրէնդէր իլէ մահալի օլուպ , միսի Սէրվանէն միհթէրէք օլան իսանէսինին արդա ճիհէթինանէն եալա տիւգէյտի .

Ըրլանիատտա էրէյիճէ պիր սիրանթլա եիրիյիպ օ կինդի թահդրդ ամիրնտան հատրդ օլան մէսէրլէթը ֆէվգէլատէ իլէ տիշինիյոր իտի . գիմանաճը ֆարդ իսիլէն Ըրլուսիլէր Կոշէնին թէֆէր օլտու պունա շիսդէ իսէմէսիլի կիպի . Տիսդիլէֆ իլէ Թէրլէմոնարնատա շէրիրը ճինայէթ ստուդլարընա հէմուն հիրմ իմմէք իսթէյոր իտի .

Ֆագսի Թէֆէր նատրդ իտուպ ատա պու ատէմիէր իլէ մինասիպէթ բէյտա իտէրէք , պէօյլէ խայինատէ պիր ճինայէթ բէյտա իմմիշ , պու ճինայէթի իյդա իլլէմէրտէն իսթիֆատէ վէ պունա սէպէպիլէթ ֆէրէն հոգ նէ՝ օլապիլիր . . .

Ինչթէ Ըրլանիատ ասրդ պուրսալարընը տիշինիյոր վէ գարիպէն պու էսրարլրտա գէչֆէ մուֆֆիզ օլանճաղընը իմիտ իլլէյոր իտի . ֆագսի մէսէլ պունատան իպարէթտէ գալմայըպ չաթալլանմրշ իտի . գահիրէն էրպապը նամուս

— Պանա թարիք իյլէտիքլէրինէ նապարէն, պունարտան պիրիսի ուզուն պոյլու վէ զարիք, տիկէրի տէ պիր — գըսա պոյլու վէ չիշմանճա պիր շէյ իմիշ...

Բրանթատ տուշիունմէյէ պաշլասը վէ քէնտի քէնտինէ շու սէոգլէրի մըրրտանտը.

— Նէ գատար տա մուվաֆրոգ պու հուր իսիյոր. պու հալտէ 13 Նոմէրոլը արապայը աշրրան իրրսըզլար. Թէրրէմանտ իյէ Տիպիյէֆուէն պաշդա պիր քիմսէ տէյիլ տիր... պունարրտա պիր պաշդար թահրիր վէ ինէշվիզ իտէրէք քէնտի մէնաֆիյի իչին չալըշըրրմըշ տրր... գարիպէն անրն քիմ օլտուղունրտա անլար մէյտանէ չրգարրրրգ պատէհու եիքսէք սէս իյէ եինէ մուխամիսինէ.

— Պիրազ տա եանկրնրն էրմէսի կիունու այշը օճագլարրընտա պուլունան գատրնտան պահա իտէյիմ. պու պիչարէնին եանան խանէտէն չրգտրգը ռիվայէթ օլունույոր մը, տէյու սորտու.

— Խայրը մուսու, խայրը, պէօյլէ պիր ռիվայէթ եոգ տրր...

— Օ հալտէ հէր քէս պունը իչին նէ՞ սէօյլէյոր.

— Պու գավալը գատրն սայրը պիր չօղլարը կիսի եանկրնը կէօրմէյի մէրրագ իտէրէք եօյա չրգմրշ, վէ այշը օճաղրնտա գաղրան չու գուրրարրն եանրնտան կէշէր իչէն սուշիպ գալմրշ տէնիլիյոր...

— Պու գատրնրն քիմ՞ օլտուղու անլայշրմրշ մը.

— Վէնտիսինի թանրնան պուլունմամրշ ղանն իտէրիմ.

— Օ հալտէ կիճէ վագթը պիր եապանճրնրն օ ճիվարտա տօլաշմասը զարիպ պիր շէյ տիր... Նէ հալ իսէ, շիմտի եանկրն մահալինիտէ կէօրմէք իսթէրիմ.

— Բէք գօյայ տրր, պահճէ գատրսարնրն ունախթարը պուլունամասարդը իչին գատրս այրրգ տրր.

Պու սան սէօզ Բրանթատրն նապարը սարգ գաթրնը ճէլպ իմմիշ օլմազրշա.

սրֆաթրնտա պուլունան , ի՛չ հայտուտրն էլլէրինաէ էսիր գալան կէնճ գրդը արայան վէ պու եօլտա իլանը ըղթը-բապտան վէ աղլամագտան չէ.բինմէ.յէն իլի զաթ գրմիլեր իտի , վէ գրմիլեր օլսպիլիր . . . Բրլանթատ պունրտա երէ-յիճէ սիչինիպ .

— Գունլարրն գրմիլեր օլտուգ յարրնրտա գէչի իտէպիլի-բիմ . . . իհթիմալ գի նուրը հապրդամի , պու իլի գամիրն սայէսինտէ բարլայանագ տրբ . . . օ հայտէ տուսալէթ հէր տուրէթլէ հիւքմինիւ իճրա իտէճէ.ը վէ պէնատ իշլիէ օ գէ-մանն պու մէսալէ.յտէ իլանը մուպաֆիֆէրիյէթլէ , շան ու շէ-բէֆէ նայիլ օլսճագրմ , սէտր .

Բրլանթատ , պու վէ պունրն կիպի պին տիւրլիւ միւ-լահազամ իլէ Դարսօլէրի թէլրէսինէ վասրլ օլտու վէ եա-նան խանէնին էթրաֆրնը իհամա իտէն պահճէ տիվարրնրն եանրնտա տուրտու . Ֆիրհազրդա գարու աչրդ օլուպ ա-նամթարրտա եօգ իտի ,

Բէֆէրտէ տօլամագաճ եօլարտան կէշերէ.ը թերէ.յէ չրգ-մրշ գէ Բրլանթատրն պահճէ.յէ կիրահիրինի հէօրմիշ իտի . օ էսնատէ պահճէտէ նէ եարտրդրնը վէ նէ հարապէթտէ պու-լունտուգունը կէօրմէ.ը միւմբինսիզ օլտուգունը թագտիր իլէ , գէնտի յէնտինէ .

— Ֆագաթ պահճէտէ նէ արատրդրնը , նէ եարտրդրնը կէօրմէ.ը իսթէր իտիմ . . պունա իսէ չարէլէր եօգ , թրր-մանրպ տիվարէ չրդմագ ֆօյայը պիւսպիթիւն մէ.յտանա չրգարմագ տէմէ.ը տիր . դարուրի պէ.ը.մէ.ը իյճապ իտիյօր . . . տէ.յէրէ.ը , օթլարրն ադաճլարրն արասրնա ուզանրպ եաթ-տը , կէօզիւ.ը.լէրինի թագտը , միթէագրպէն ճէպինտէն պիր գիթապ չրգարարագ կիւյա միթալասյէ տալտը , ֆա-գաթ եանան խանէնին մէվգրբրնը պիր տագրդա նազարը տրդգաթտան այրրմայօր իտի .

Բրլանթատ , պիր չարմէ.ը սօնրա եինէ մէ.յտանա չրգ-տը , թալր ու հալինտէ մէմնունիյէթ նրշանէսի կէօրիւլմէ-

յօր իտի . Թէֆէր , սոլ էլինտէ սագլամրշ օլտուգու պիր տիւրպին վասէթասր իլէ ուզագտան հէր հալի կէօրմէ.ը.տէ օլտուպունտան , հէնի միւֆէթթիշին էնգապ իշինտէ պիր շէ.յ պուլամատրդրնը կէօրիւպ անլայօր իտի .

Բրլանթատ , տիվարլարրն գէնարրնը խարիճէնտէ մուա-յէնէ իտէր իրէն պիրտէն պիրէ տուրտու , էթրաֆրնա պիր կէօզ կէզտիրտի . պունունտա մահալէ եէրմի տագրդա գատար ուգագ պիր նօգթ գի չիւ.ը պիր չուգուր կէօ-զինէ իլիշտի , տէրհալ չուգուրրն եանրնա կիտուպ տէրին-լիյինի անլամագ իշին էշիէրէ.ը պագտրդը էանատէ . Թէֆէր իսապիսի խայինանէ պիր թէպէասիմ իլէ .

— Ա՛հ , չիմտի արգասրնտա պունունու չ օլտա իտիմ . . . թէֆթիշ ու թէհարրիյաթէ ըէ.ը չարրդ նիհայէթ վէ.տիր իտի . Ֆագաթ օլտատա նէ եարրյօր . . . տէ.յօր իտի .

Եէնի միւֆէթթիշ էֆէնտի , մէգրիր չուգուրտա տօղրու է.յիկպ քիչիւ.ը պիր շէ.յ ալտրագ տօղրուլտու վէ պուլտու-ղու շէ.յի պիր տրդգաթը մախսուսէ իլէ մուայէնէ.յէ պաշ-լատը . Թէֆէրտէ տիւրպինինի Բրլանթատրն էլինէ տօղրու չէվիրիպ մրրրտանարագ .

— Գու շէ.յթան հէրիֆին էլինտէ թութտուգու չէ.յ նէ՞ օլսյօր , էկէր է.յիճէ կէօրէպիլիյօրսամ , պու պէշ ֆրրանգ-լրգ պիր սիրքէ . . . տէտի .

Հագրգաթէն Բրլանթատրն էլինտէքի պէշ ֆրրանգլրգ պիր սիրքէ իտի . . . ճինայէթին իյգա իտիլտիյի կիճէ , Թէր-բէմանտրն թօրպա իլէ օ պիր թարաֆա ֆրրլաթտրդը սիր-քէլէրտէն այրրլրպ , պէրի հիհէթէ տիւշտիյինի կէօրտու-յիւմիզ սիրքէ իտի . Բրլանթատ պու սիրքէ.յի սագ էլին-տէ թութուպ աղրլրդրնա վէ շէքլինէ պագարագ .

— Զոգ շէ.յ . . . Ֆագաթ գա գալպ պիր սիրքէ , սեր տէմէզ սոլ էլինի ալնրնա վուրտու , վէ մէմնունիյէթլէ .

— Իշթէ արզու իթտիյիմ պիր իմալէ.յիտէ էլէ կէշիր-տիմ , ալտանմայօրում , իշթէ սիրքէնին ըէսմիտէ , թարիխի-

տէ մահբէատէն ֆիրար իտէն Տիպկէֆ իլէ Թէրրէմոնտրն իմալ իտուպ սիրտիֆլէրի պալպ բարալարլն այնը , տէտի ։

Բրանթատ , մի սիս Աէրմանն իտանէսինատ իրէն դա-ըշտրրտրդը քեապրալարը իրինճի տէֆա օրարադ ճէպինտէն չրգարտը , պու քեապրալարն արատանտան պրմրդը մի-ըէքբէպ իլէ եապրլմշ քեապրալարտան պիր թանէսինի չէ-քիպ չրգարտը քի , ի գերինատ շու բէլիմէլէր եապրլը իտի ։

« Տիպկէֆ իլէ Թէրրէմոնտրն իմալ իմթիրլէրի պալպ սիքրէլէր ի գերինատ , պրրտալ Լուլի Ֆիլիպ բէտի իլէ , 1844 թարիխի հավի տիր ։ »

Եէնի մի ֆէթթիշ էֆէնտի պու պէշ ֆիրատողլրդ սիքրէյի թէբրար մատանէ իմտիքատէն սոնրա շու սէօզլէրի մրրրատանտր ։

— Թարիֆատէ թէմամի իլէ մատիտիգ ... պու թոհաֆ սաէտէր կիմտիրլէրի եէրլէրատ պալպ սիքրէլէր տաչմիշլար . ֆէնա տէյիլ . ա՜հ , չարպընչար , իյիթ կէնճ պատրնը պու մէվզրատա , պու սէմթատ մանէվ իթմիշլէր չիմոր բոլիս պա-ֆիսէրինէ մի բաճատաթյա վէրտիյի բարտրտա կէօրի լէմէյէն սէրատհաթը , մալի մահնը , շիֆահէն ատրատնալը յրմ ։

Բրանթատ , պու բատտա իշինէ Ներհալէթ վիրտպ Պան-էօլէյէ մի թէվէճճի հէն ապրը ապրը եի բիմէյէ պաշլատը , Թէֆէր իսէ հէր հալի կէօրմիշ վէ եի գիր էօլիս պէնդի կի-պի տարարմրշ իտի . կէօզլէրի էօնինատէ վարդ ապրլան հալ-էրին ինթաճ իտէճէյի վէիսամէթի բէր կիզէյ թատ տիր իյ-էյէր իտի . Բրանթատրն մէսէլէյի էհէմմիյէթլէ թէլագդը իյլէտիլինի կէօրտիյի էտնատէ .

— Էյլ կէշիրմիշ օրտու գա կիմիշ սիքրէ էմինիմ քի պալպ պիր բարա տրը , պունրտա մի թլագա Թէրրէմոնտ իլէ Տիպկէֆ պու բատտա տօպաշտրդլարը գէման տիր չիրիպ պալպ իթմիշլեր տիր , պիրիմ մի ֆէթթիշ էֆէնտի հադրդ աթէն մէսլէքինտէ բէք իլէրի կիտիյօր , արթրդ պունրնատա իյճա-պրնա պաղմադ , պունրտտա նօրա կէթիրմէք զէմանը կէլտի ,

տէյիպ , Եինէ կէշտիի տօրամպաճ նօրա տարարադ . Բրան-թատրն բօլիս պամիէրինին տապիրէսինէ կիրտիյինի կէօրմէք իշին Պանէօլէ ճատատէսինէ էնտի . Սատթրնա պաղարադ .

— Սատթ պէշէ հապրաշրյօր , պու մէվզնէնէ կիմնէր գրատ տրը ... Էկէր կիճէ նարլը տտտէթ իթմէք իսթէր-սէ նօրլար թէնհա տրը , պէլրի պիր ֆիրսատթ տիշէրտ իր-ճապրնա պաղ տրրդ ... տէտիքատէն սոնրա թաշտան մատուլ պիր գանարէ իր գերինէ օթատրարադ պէրլէմէյէ պաշլատը ։

Բրանթատ բօլիս պամիէրինին ատատրնա կիրինճէ , պա-միսէրին պիր իշ դրմեր յրլա քիսթիպի բէֆադ տթրնտա ... լարադ պիր քէօյէ կիթմիշ օրտու դլարրնը քէնտիսինէ խա-պէր վէրիլտի ։ Բրանթատ մի ֆէթթիշլիր էմրինի իրտայէ իլէ օրատտա օթատրուպ պամիսէրին վիրուտինէ պէրլէյէճէյինի պիլտիրտի ։

31

Եէնի մի ֆէթթիշ էֆէնտի , մատանրն էօնինատէ օթուր-տը վէ գուրշան դալէմի չրգարտը , չրգատանրնրն պօշ պիր սահիֆէսինէ շու սատիրրտրը եապմտպա պաշլատը ։

« ՊԱՆԷՕԼԷ , 13 ՆՕՄԷՐՕԼՈՒ ԱՐԱՊԱ ՄԷՀԷԼԷՍԻ »

« Գիրինճի մատտէ . — Մի սիս Աէրման կէօրի լտի , պու գաթրն վէրատիյի մալի մահէ նատարէն , քէնտիսինէ Բրրու-սիյէր կօշէ նատի վէ քիմեատր արֆաթր վէրմիշ օրան ատէմ , Դարսաօլէրի թէրէսինատ քնային խանէսինի հարիգին վու-գուինատէն գրրդ սէրիդ սատաթ էվվէլ քիրատամրշ տրը . պու Բրրուսիյէր կօշէնին եի գինինին սոյ ճիհէթինտէ , սապրդ բօլիս մի ֆէթթիշի Թէֆէրինրինէ մի չատիհ վէ սրնրը խատ-թալրդրնատան իլէրի կէլմէ պիր հարատէթ վէ թիթրէմէ ոչ-

տուղու կէօրիլմիշ սիւր . . . պու հալ իսէ Իէֆէրին հարբսիսմբընտաքի մաղնանիյէթէ տէյալէթ իթմէքտէ տիր ։

« Իրինճի մաատտէ – Իրրու սիյէր Կօշէնին իսթիխտամ իյլէտիլի էրի Նէֆէր ուշագլարընտա , գալպ աղճէ էրմայ իտի վէ կէչէնլէրտէ մահբէստէն ֆիրսար իթմիշ օլան Տիպիյէֆ իլէ Իէրրէմոնտ օրմանլարը մաղնուն վէ 13 Նօմէրօյը արապայը շայան խրրսրդլարընտա պունլար օրմանար միհթէմէլ տիր . պու իրի ատէմին ամոզ ու կիրֆիթ վաղիֆէսի . Թէֆէրէ թէվտի օրունտուղը վէ պու սայէսէ քէնտիսինին , պունլարը էյէ կէչիրիպ իսաֆի սուրէթտէ ադտը իթթիֆաղ իթմիշ օրմանլարը իհթիմալիտէ , միթալատլէ շայան սրը ։

« Իշինճի մաատտէ . – Նանան խանէնին իարիճինտէ վէ հիվարընտա պուլունան վէ Լուլի Ֆիլիպ ըէսմի իլէ 1844 թարիխինի հալի օրան գալպ պիր սիքլէտէ , գանը աճիղանէմ կէօրէ . Տիպիյէֆ իլէ Իէրրէմոնտրն մէվզը ճինայէթտէ իսպաթը վիճուտ իյլէտիրլէրինէ գաթի պիր նըշանէ , հէր տիւրլի իթիրազտան պէրի օլաճաղ պիր տէլիլ տիր ։

« Ֆէօրսինճի մաատտէ . – Զահիրէն էրպապը նամուս սրֆաթընտա կէօրիլէն մէճհուլ իրի զաթ . Պանեօլէյէ կէլիպ եանկրնտան իրի սաաթ էվվէլ 13 Նօմէրօյը արապայա իրքնապ իլէ աշրրրմրշ օրան կէնճ գըզրն իգինի թէհարրի իթմիշլէր վէ իշին իշինտէ պիր ճինայէթ օլտուղու գանընտա պուլունմուշլար , պու իրի զաթը թէհարրիսիտէ բէք էլզէմ տիր ։

Բրյանթատ պիր ադ տիր ֆինտիքտէն սոնրա , պէյինճի պոնչուա եազմաղա պաշլաար . պիգ քէնտիսինի Պանեօլէ բօլիս գօմիսէրինին իտարէխանէսինտէ , խաթրլաթընը գայտ իթմէյէ մէշգուլ պիր հալտէ պրրագալագ Բարիզէ ավտէթ իտէէք , վէ պիրագտա Ռէնթ-Անթուան խասթախանէսինէ վասլ օլտուգլարը Հանատէ , Էմիյէն Լօրիյօ վէ Բընէ Մուլէն իլէ պիրլէշէճէյիզ ։

Էօյլէ վագթընը պիր սաաթ գատար կէչմիշ իտի . եիրմի տագրգատան պէրի խասթախանէնին գապուսը էանինտէ , եօգարրի պապլարտա թարիֆ իյլէմիշ օլտուղումուզ վէճհ իլէ պիր քէօյլու արապասը տուրուպ պէքլէյօր իտի ։

Իզէրինէ գօյուլէնկլի պիր պէգ էօրթիլմիշ օլտուղունտան , տախիլի կէօրիլէմէյէն պու արապանին արապաճըսը օրան զաթ , գամրտարը պօրնանա թապմըշ օլտուղու հալտէ գայտրրմ իզէրինտէ էնինէ պօրանա կէդինիյօր իտի . արգասընա կիրմիշ [illegible] կէօմէք թարպրնտաքի շաքէթ եէնի պիր շէյ օլտուղու կիպի . պաշրընտաքի շապգատա գուլագլարընա գատար էնմիշ իտի . գարլէթի արապաճը , եանի Բիյէր Լօրիյօ , Էմիյէն իլէ Բընէնին կէլտիրլէրինի կէօրինճէ , եանլարընա եազլաշրգ ։

— Արապա իյթէ պուրատա , կէօրիյօրսունրզ եա , թամ սէօզ վէրմէյիմ սաաթտա կէլիպ եէթիշտիմ , տէտի ։

Էմիյէն . – Պէյլէյինիզ . . . շիմտի արապանրն ավլիյէ կիրմէսի իշին միսաատտէ խմթիհսալ իտէճէյիմ ։

Բընէ . – Պու հարայէթ սէնճէ ճալիպը գանու շիպհէ տէյին մի . . .

— Խայրը , հիչ պիր մահզուր եօգ տրը . իշի իյերի կէօթիրիպ պիր ան էվվէլ եարմալը ։

Էմիյէն իլէ Բընէնին ըղմբրապաթ վէ թէէսիրաթը , պիր կիւն էվէլրինէ նիսպէթլէ խաֆիֆլէշմիշ իսէտ , մէրագ վէ էնտիշէտէն պիրիլմիյէ աղատ օրամանշլար իտի . Պէր թին պէրհայաթ օլտուղունը պիլիյօրլար իտի . ֆագաթ գէվալը դըզը նէ հալտէ պուլանագլար իտի ։

Էմիյէն իլէ Բընէ գալէմ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իտէրէք , միւտիրիյէթ վաղիֆէսինի իյֆա իտէն զաթը հուզուրընտա իսպաթը վիճուտ իթթիրէր . Բընէ գէլամէ աղաղ իլէ ։

— Միւսիւ , պիգի թանըյօրսունրզ տրը գանն իտէրիմ . . . տէտի ։

— Էվէթ , թանըյօրում միւսիւ . . .

— Պա՛ հայտ մի բանաստեղծությունն սէպէպինի սէոյլէմէյէ հաճէթ եօղ տրր։

— Էվվէթ, ամբոտա պիլիյօրսուն. ագրապանրդուան օլան խասթայր այրպ կէօթիւրմէք նիյէթինա պուլունտուղունրդր յազրմ կէլէն մահալէ պիլտիրտիր... պու պուպատէ սէլահիյէթինիզ օլտուղու իչին պիր շէյ սէնինչէմէզ։ Ֆագատ այրպ կէօթիւրէճէք ինիզ կէնճ գատրներն եսթաբրդր դօղուշա մէմուր օլան թապիպ էֆէնտի խասթանրդրն հայի պիր պաշդա թարաֆա նասլ մի սախտա օրնատրդրնր, վէ ճիւզիի պիր սարարմասան խասթայրդրն քէսրդր չիտանէթ իտէպիլէճէյինի խապեր վերտի։

Էթիյէնին գալպի չիտանէթլէ չարբմադա պաշլատը։ գալէմ մէմուրլր սէօզինէ տէվամ վէ իլավէյի մէգալ իսթերէք։

— Տոխիլի մէմուրլարտա սիզէ պունրն իչին թապիլի մալիմանի վէրէճէյլէր տիր, սիզտէ պիթթապի տիր չինիրինիզ վէ միլահազանրդա էլ վերիրսէ այրը կէօթիւրիւրսինիզ... տէտիրտէն սոնրա, մայէթինտէ պուլունան պիր տիֆլր մէմուրա։

— Պու էֆէնտիյէրի դօղու չլարա կէօթիւրինիզ, տէյիպ, վէ միթէապրպէն Իրնէ իլէ Էթիյէնէ թէվճիհի իրթապ իլէ։

— Էֆէնտիյէր, նէ եօլտա գալտար վէրիրսէնիզ յութֆէն պանտա պիլտիրինիզ... վազիֆէմի իյիա իթմէք իչին սիզի թէքրար կէօրմէքլիյիմ յազրմ տրր, սէօզ։

Իրի ալդատաղ ճէմաատը մուվաֆագաթ վերտիքտէն սոնրա, քէնտիյէրինէ լէֆագաթ վէ տէլալէթ իտէն մէմուրը թէապրպ իթտիրէր։ պու էանատէ պիր յէշիլթա օղուտուգդա մէշղուլ ալան տոխթիի չայիրտա, միսաֆիրլէրի կէարինճէ ապայան գալպրդ։

— Էֆէնտիյէր, հէր հայտէ պիր խասթա իչին միբանաստեղծ պուլտուրույօրսունրդ տէյի՞լ մի, սէմէսի իյէ։ Իրնէ։

— Էվվէթ մի սի, Սէնթ-Ան գօղուշրնտա վէ 8 նամէրօյր եսթաղտա պուլունան խասթա իչին...

— Ֆէնոմենի այրպ կէօթիւմէք վէ խուսուսի սուրէթտէ թէտավի իմտիրմէք էմէլինտէ պուլունայօրսունըզ տէյիլ մի ։

— Էվվէթ միսիս . . .

— Ճիմոթ սիզի խասթանըզդան եանրնա կէօթիւրէճէյիմ . . սաղթօր օլմասրդընրդ հալտէ կէոզէրինիզէ կէօրիւպ նէ հալտէ օլտուղունը անլայաճաղ վէ պու պապտէքի արզուներզա մուվաֆֆաղ օլամայաճաղընրզը անլայաճաղսընրզ տըր ։

Էթիյէն . - (Թիմրէք սէս իլէ գէրկէյէրէք .) Եկ՝ք մի խասթա տըր ։

— Էվվէթ , հաթտա սիզի թանըմայաճաղ տէրէճէտէ խասթա տըր . . կէլինիզ . . . կէլինիզ էֆէնտիլէր , կէոզէրինիզ իյէ կէօրիւնիզ ։

Իյի արդատաշ ղարիպ վէ մահզունանէ պիր սուրէթտէ էէքտիկէրինին եիղինէ պագբպ թապիպ շայիլտինի թէագբպ իմտիյէր ։

Տախկի շայիրտ քէնտիլէրինի պիրինճի գաթա չբգարտը . միթէագբպէն Սէնթ-Ան գօղուչունա վէ 8 նամէրօր եամաղընա եանրնա գատար կէօթիւրիւպ , պալ մամու կիպի սապ սարը գէոմիլմիշ օլան Գէրմի իրայէ իյէ ։

— Իշթէ արատըղընրզ , սօրտուղունրզ խասթա պուտրը , տէնի ։

Գու էանատէ գէվալը եէթիմէնին կէօզէրի գարալը օլուպ ույգուտա կիպի կէօրինիյօր իտի ։ Էմիյէն իյէ Ի՞ընէ աղըր աղըր եամաղա նապլաշտըլար , հէր իրիսինին նէ տէրէճէ մուգմալրը պ օլտուղունը սնլամադ գ օլայ իսկ տէ , ո հալի թարիֆ իտէպիլմէք զայրի գարդի տիր ։

Ղէվալը չօճուղընն նիհայէթ տէրէճէտէ զարիֆլէնմիշ օլան եիգի . ընՔըրոդընՔ տէրէճէսինի կնՕԹէրէյոր իտի . գարալը օլան քիրբիրլէրի էրէյիճէ կէնիշ վէ մօր պիր սարիրէ իշինտէ պուլունայօր իտի ։ էլհասըլ պու հալ բէք ա-

ճրգալը, ՆՖՀԱՅԷԹ տէրէճէտէ հիւղնէնկիզ պիր մէնզարէ թէշքիլ իլէյօր իտի։

Ըրնէնին եանադլարընա իրի տարդա պէօյիւճէք կէօզ եաշը եուվարլանտը, Լիթիլէնտէ, տէրունինտէն ճօշուպ կէ-լէն թէէսիր վէ կէօզ եաշլարընա զալէպէ իտէպիլմէք մագ-սատը իլէ, մէնտիլինի կէօզլէրի իզէրինտէ թուլթուլյօր ի-տի։

Տախիլի չայիրտտէ պիլա իխթիյար Ըրնէ իլէ Լիթիլէնին թէէսիրաթընա իշթիրաք իտիյօր իտի. Ինիէր Լօրիյօնըն եէկէնի իշ պէշ տաղըզա սօնրա պիրաղ թէէսիրաթընը թատիլ իտէրէք, գայէթ խաֆիֆ պիր սէս իլէ.

— Ազասընընը պիր ճիհէթինտէ գըրըդ-չըգըդ վա՛ր մը, տէյիս սօրտու։

— Խայըր միւսիւ, ֆագաթ տախիլի աղալարընտան պաղրսընընը զէտէլէնմէսի խասթայր չու հալէ գօյմուշ տըր. զէվալլը կէնճ գատրն յազրրտը պիլէ իտէմէյօր...

Ըրնէ. – Մամաֆիհ իւմիւտի իֆագաթ վար տէյի՞լ մի։

— Էվվէլթ միւսիւ. սէր թասլիպիմիզին հաղագաթ վէ մէհարէթի սայէսինտէ համա օլսուն թէհլիրէ ապալմըշ տըր։

Ույգու արասընտա պաշը ուճընտա սէօյլէնէն պու սէօզլէրի իշիթմիշ կիրի. պու Էնանատ Պէրթին վիճուտինտէ խաֆիֆ պիր հարարէթ էսէրի կէօրիւլտի, ֆագաթ կէօզլէրի եինէ գաբալը գալտը։

Ըրնէ. – Միւսաատէ իտէրսէնիզ քէնտիսինի ույանտը-ըայըմ։

— Պունտա պիր մահզուր կէօրէմէյօրում, ույանտը-ըըսանըզ պիր գաթ տահա գանաաթ հասըլ իթմէյ օլուր-սունըզ։

Ըրնէ, պիշարէ նէթիմէյէ տօղրու էյիլիպ իրի տէֆա նամընը եատ իթտի. պու սէսի թանրտըզը իշին խասթանընն իզէրինտէ նակէհանի պիր թէէսիր հասըլ օլտու. տէրհալ կէօզլէրինի աչտը. տախիլի չայիրտտէ պէնջէ պիր հալ ու

հարարէթի տալ իւմիւտ իթմէնի իշին. բէմալի հայրէթ-լէ պու իրի զիյարէթճինին նիւզիւնէ պաղըյոր իտի.

Խասթաներն կէօղլերինտէ պիր բարլաղլրգ բէյտա օլտու. մարարմիշ վէ սարարմիշ օլան եանագլարընը իսգիֆ պիր բէնպէլիր թէղեին իթտի. գիհնինի գարյամրշ օլան գէսիֆ գարանլրգլրն գայիլ օլտուղու կէօրիւլիյոր իտի. էլ-հասրլ զէվալլը ՀԷԹԻՀ պամպաչգա պիր հալ գէսպ իտուպ.

— Ըշթէ, տէյէպիլտի. մարինաճը իսէ ճէվապ օլա-ըաղ.

— Լիվէթ, պէնիմ վէ եալընըզտա տէյիլիմ... սէյէ-ըէք ուտուլէթլէ Գէրթին էլինի թութուպ բէնտինի Լիթիյէնէ տօղրու չէվիրտի.

Գէրթ, սէվտիյինի կէօրիւնճէ թէբէտէն թրընաղա գա-տար թիթրէմէյէ պաշլատը. ֆիրուզէնի արտարնտան կէօղ եաշլարը ագրյոր իտի. գանֆ գօլլարընը նրյանլրընա տոգ-ըու ուզաթտը, անպաշըլամայաճաղ պաղը սէօղլեր մրրրլ-տանտը. պու իրի տագրգա ղարֆընտա եինէ գուվվէթտէն տիւշէրէյ պաշը եաստրգ իւզերինէ տիւշտի. Լիթիյէն իսէ հայդըրարաղ.

— Գու պիր շեյ տէյիլ տիր, մէսէրրէթտէն նէշաթ իտէն պիր նէօվպէթ... տէտի.

Տախիլի չայիրտ. – Արթըզ սելամէթ էֆէնտիլէր, սիզի թանըտը, սէօղ սէօյլէտի, տէյէպիլիրիմ քի պուրատա խա-պաթը վիճուտ իթմէնիզ մի ճիզե ֆայդա պիր շեյ օլտու.

Լիթիյէն. – Արթըզ խասթայը կէօթիւրէպիլէճէյիզ տե-մէք օլույոր...

— Կէօրտիյիմիզ հալլերէ նազարէն պէնճէ տէյէճէք պիր շեյ գալմատը.

Գու սըրատա Լիթիյէն Լօրիյո, պիչարէ Գէրթին էլինի թութարաղ.

— Սէվկիլի չօճուգ, պաղ պիզ ինի արամաղ իշին կէլ-տիք, տէտի...

32

Պէրթն եւ գիւնոտ անպէսն նէշէ վէ մէսէրրէթի ալայիմի կէօրիւլիւպ տուտապլարը հալարէթ իտիյոր իսի. օ պշրատա «էվվէլ» բէյիմէսինին իւսթ իւսթէ իշ տէֆա թէլաֆուզ օլունատը. իշիսիմէ յիպ անճապ հրսա օլունտու. Լէթիյէն սէօգինէ աէվամ իտէրէք.

— Սիզի ֆգամէթկեահրնրզա կէօր իւրէրէք օլատա թէտավիրնիզ իլէ մէշղուլ օլաճապրզ, պու զահմէթէ թահամմիլ իտէպիլէճէք գատար քէնտինիզտէ գուվվէթ վէ իդթիտար հրսա իսիյո՞րմուսունրզ, սէյինճէ. Պէրթ եմնէ «Էվվէթ, էվվէթ, էվվէթ» բէյիմէյէրինի թէքրար իթտի. Լէթիյէն սէ.

— Արթրզ միսթէրիհ օլունրզ... սէօզ սէզնէմէք պէյրէթի իլէ պէյհուտէ քէնտինիզի եօրմայրնրզ, տէտիրտէն սօնրա, տախիլի շայիրտէ խրթապէն.

— Միսիս, լութֆէն յաղրմ կէլենլերէ էմր վէրի՞յմիսինիզ, տէմէսի իլէ, շուիրտ տէրհալ խասթախանէ խրտամէթճիսինի նէզտինէ ճէյպ իլէ.

— Ս Նոմէրօր եաթագտարի խասթանրն իւզէրինտէն չրգան էլպիսէյի ալրնրզ վէ իբի խրտամէթճի տահա շաղրրրնրզ, տէտիրտէն սօնրա, Ըրնէյէ.

— Արապանրզ վա՞ր մը, տէյու սորտու.

— Էվէթ՝ կէնիշ վէ իշէրիսի շիլթէլի մի-քէմմէլ պիր քէօյ արապասը.

— Ռէք ալա, պէն կիտուպ մէղունիյէթի վէրէյիմ՝ ամ արապայը ավլիյէ սոգատնալար, լութֆէն սիյտէ կէլինիզ.

Ըրնէ տախիլի շայիրտէ լէֆթաղաթ իթտիյի էսնատէ, Ռիչար Էդէոտա արապայը ավլիսէ սոգարագ մէրտիվէն պուշրնա եագլաշտրրտը. խրտամէթճիլէր Պէրթի ուսուլէթ իլէ

արապանրն շիլթէսի իւզէրինէ վաղ իտէրէք պիր թէժկէրէ վասէթասը իլէ ալատպայա նաղլ իտուպ եաթքրտրլար, զէվայրը խասթա պու էնատէ մահզունանէ թէպէսսիւմ իտիյոր իտի, թապիպ շայիրտի եաթաղրն պաշ թարաֆրնտաքի լեվհայը չէվիրտի. միթէագրպէն Ըրնէ իլէ Լէթիյէնէ.

— Շիմտի պէնիմլէ պէրապէր պիրազ տա գալէմ օտասրնա կէլէճէքսինիզ, տէտի.

— Գաշ իսթինէ, հազրրրզ միսիս.

Լէթիյէն, ամճասը Ռիչէր Լօրիյօյա խասթախանէ գարուսրնտա քէնտիլերինի պէքլէմէսինի իսթար իթտիրտէն սոնրա, Ըրնէ իլէ պէրապէր գալէմ օտասրնա կլրտիլէր. գալէմ մէմուրը ալաճապը մալի մաթը նրգամէն գայտ իթմէյէ հազրրլանրզ, շու եօլտա իսթիճվապէ պաշլատը.

— Ալրզ կէօթիւրէճէյինիզ գատրնրն իսմի նէ՞ տիր.

— Էլիզ տը Շրզն...

— Գա՞չ եաշրնտա.

— Սիրմի էրի.

— Նէ՞ սէնաթլա մէշղուլ.

— Նագրշճը...

— Մահալի իգամէթի.

— Լաթուր սոգաղրնտա Նոմէրօ 27, պէրապէր օթուրույօրուզ.

— Էվի՞ մի.

— Խայրը, պէքեար տրը.

— Ագրապանրզտա՞ն մը.

— Ամուճամրն գրզը տրը.

— Սիզին իսմինիզ.

— Տը Շրմէն...

— Պուլունտուղու մահալէ գազա իլէ՞ մի տիւշմիւշ.

— Էվէթ միսիս, պիր տօսթունը կէօրմէք իւզրէ Մօնթրօվիլ թարաֆրնա կիթմիշ իտի, թէրէյէ չրգար էրէն եօլը շաշրրարագ պիր չուգուրա տիւշմիւշ.

— Անլամագ իսթէսիլիմ չէյ պունատան իպարէթ տիր, արթըգ կիտէպիլիրսինիզ . . .

Իրի արդատաշ, դայէմ միտիրինէ վէ թապիպ շայիրտինէ այրը այրը թէշէբբիւրէր իտէրէք, սապրրսրզլրգլա քէնտիլէրինի պէքլէմէքտէ օլան Միյէր Լօրիյօնրն եանընա կիթտիլէր. Ընէ, Լիթիյէնին գուլաղրնա ֆրսրլտայարաղ.

— Շիմոէն սօնրա տիւշմէնլէրիմիզ պիզի իսթէտիքլէրի գատար արասընլար, իրիմիզի թօզումրզը պուլմազ ինթիմալին խարիճինտէ տիր, տէտի.

— Շիմոի մէմուրը այտաթտրզրնրդա պազրպ հայրան օլույօր իտիմ.

— Գուտա պիր մուհարէպէ հիյլէսի տէմէք տիր.

Էթիյէն իյէ Ընէ արապանրն եանընա վարտրյար. Միյէր Լօրիյօ արապայը սիրմէյէ պաշլատը. Պէրթին եաթաղրնտան արապայա նազրի վէ գալէմ օտասընտա մէմուրրն իսթիճվապը սէպէպի իյէ արատան խայրի գէման կէշմիշ իտի, եօլտա էրէյիճէ ուզատը. Նիհայէթ սէմթի մագսուտ վարը օլտուգյարընտա, Լիթիյէն արապայը տիւգ ճէնապէրինին քէօշկի էօնինտէ թէվզըֆ իթտիյի էանատէ սաաթ պէշէ եաղլաշը.յօր իտի.

Ընէ Լօրիյօ. արապատան էնիպատէ գարույա պազրնճա վիճուտինէ խաֆիֆ պիր թիթրէմէ արրզ օլտու վէ հայրէթլէ.

— Կիտէճէյիմիզ իանէ պուրասը՝ մը, տէյու սօրտու.

— Էվէթ ամուճաճըզրմ. . . Ֆագաթ պու սիզճէ Նէ՞տէն մուճիպի հայրէթ օլույօր.

— Էվէթ. պու պէնճէ մուճիպի հայրէթ տիր. հէմտէ բէք գիյատ . . .

— Նի՞չին.

— Սիզ պանա պօշ պիր խանէ տէմիշ իտինիզ. հալ պու քի պու խանէտէ իգամէթ օլունույօր.

— Ալտանը.յօրսունը.զ ամուճաճըզրմ. պու քէօշքտէ չօգ

զէմանտէն պէրի քիմսէ իդամէթ իթմէյօր, վէ սահիպիտէ էն ադիզ տօսթլարրմուտան տիր.

— (Հուրէթլէ.) Օյապիլիր . . . Ֆագաթ պէզզլէ օլմազլա կիճէ քագիթը իչէրտէնէ կիրմէմէք լազըմ գէլմէզ . . .

— (Թէաճիպ իլէ Պէյէրին եիւզինէ պաղարաղ.) Զօգ չէյ . . . Ֆագաթ ամուճաճրզրմ սիզ բիւյա կէօրմիշ օ՞ղմայասընրզ.

— Խա՛յր, բիւյա միւնա տէյիլ, կէօրիւպ պիլմէյիմի սէօյլէյօրսուն, պէն կիճէ եարբսը պուրայա իբի տէֆնա պիր միշթէրի կէթիրտիմ, օ միշթէրի պու դաբուրը աչտը. պու պահճէյէ կիրտի վէ պիր սաաթ դատար իչէրտէ գալտրգտան սօնրա չըգտը, իշթէ չօճուղումը պու քէյֆիյէթ անրն իչին նազարը տրդգաթրմը ճէլպ իտիյօր . . .

Էթիյէն, ամուճաճարընրն եալան սէօյլէյէն աուէմէրտէն օլմատրդընը պիլմէքլէ պէրապէր, պու սէօզինէ իհթիմալ վէրմէյօր վէ իսթիյարրն միթլաղա եանընտրզրնա զահիպ օլույօր իտի, պինաէն ալէյհ սէօզինէ տէվամ իտէրէք.

— Ամուճաճըզրմ, դարուլար սիզի սյտաթմրշ, շաշրրթմրշ օլմայը տրը . . . պու քէօշկիւն եանընտա թրպգը պունա պէնզէր պիր դարու տահա վար . . . միթլաղա պու պէնզէյիշ սիզի շաշրրթմրշ տրը, սէմէթ իւզէրինէ, իսթիյար արապաճը իսթէր իսթէմէզ ըզհարը մուվաֆֆագ.յէթլէ.

— Հէր նէ հալ իսէ օտա օլապիլիր . . . պուրայա կէլտիյիմ գէման օրթայրզ գարանլրզ իտի. պունատան պաշգա հէր հայտէ սէն պու էվի պէնտէն գիյատէ թանրրսրն, տէտի.

Եէկէն իյէ ամուճա արասընտա պու սէօզլէր թէաթի օլունտուղու էանատէ, Ալրանսուազը խապէրտար իթմէք իչին Ընէ պահճէյէ կիրմիշ իտի, արապա քիմսէնին նազարը տրդգաթրնը ճէլպ իթմէքսիզին իչէրի կիրտի, կէնճ խասրը թայը դապուլ իթմէք իչին հէր շէյ հազրը իտի. զէվալը Պէրթ պէօյլէ պիլմէտիյի պիր մահալէ կէլտիյինտէն տօլայը,

ալթ գաթետա հաղորդանան եաթաղա — սուլթան եաթերդ-տրդը էանատ ըդհարը հայրեթ իտիյօր իտի։ Պունը Էթիլէն անլամիշ օրմաղրլա։

— Պիր սէօզ, պիր սիւզ իյճապ իթմէդ... բէճա իտէրիմ Պէրթճիյիմ քէնտինի իւզմէ։ Եալընըզ հիմայէմիզ ալթընտա վէ էմին պիր եէրտէ պուլունտուդունըզը պիլինիզ... իշթէ պու գատարը քեաֆիր տիր։ գարիպէն իատէյի սրհհէթլէ իսթէտիյինի սօրարսըն, պիզոտ ճէվապրնը վէրիրիզ, ֆագաթ չու սրրատա սիւրիւթ լապրմ տրը։ տէմէսի իւզէրինէ, զէվալը եէթիմէ մահզունանէ թէպէսիմ իտէրէք էյինի տօզթօրա ուղաթտը քի։ Էթիլէն պու պարֆ էյի թութուպ քէմալի մուհապէթլէ բուս իթտի։

Բիյէր Լօրիյօ, վաղիֆէսինի պիթիրմիշ օրմաղրլա եինէ քէնտի իշի իլէ մէշղուլ օրմաղ իւզրէ։ Բէնէ իլէ նէկէնինէ վէտա իտէրէք քէօշքտէն շրգրպ կիթտի։ Էթիյէնտէ Պէրթին եաթաղը եանընտա օթուրուպ։

— Սէվկիյի չօճուղ։ սէնի պիզղաթ պէն թէտավի վէ իսթիճվապ իտէճէյիմ։ ղիրա թատպիպ սրֆաթը իյէ աճէլէ անլայաճաղ շէյլեր վար... ֆագաթ ադ սէօզ սէօյլէյիպ քէնտինիզի իւզմէյէճէքսինիզ, զօրունրզ, բահաթսրզրզրը-նրզ նէրէտէ իսէ իշարէթլէ պիլտիրինիզ, պէն բէր կիւզէլ անլարրմ, տէտի։

Խասթա իլէ տօզթօր արասընտարի մուհավէրէնին նէթիճէսի օրմաղ իւզրէ Էթիյէն, Սէնթ-Սենթուան խասթախանէսինատ իճրա իտիլէն միւտավաթրն սէմէրէսիպ գարմատրզրը քէշֆ իյլէյուպ, քէմալի մէսէրրէթլէ հայգրբարաղ։

— Թէտավի բէր եօլունտա, սէքիզ կիւնէ գատար եաթաղտան գալգրպ օտանրն իշինտէ կէզինմէյէ պաշլայապիլէճէքսինիզ, տէյիպ, հէման պիր բէշէթա եաղարաղ ծրբանուազա վէրտի վէ եօրկունլուղտան նաշի պաշը թէքրար եաստրդ իւզէրինտէ տիւշմիշ վէ կէօպլէրինի գարամրշ օլան Պէրթէ պաղարաղ։

— Շիմտի պիր ոգ բահաթ բահաթ ույուեաճագ. (Ծրբանսուազա) պէն պու աղշամ Նինե կէլէճէյիմ, խաաթալը կիզէլճէ պաղընըզ վէ խուսուսի իլէ թէնպիհաթըմա սոն տէրէճէ ըիայէթ իտինիզ, տէտի.

— Միսթէրիհ օլունուզ տոգթօր էֆէնտի, էվլատըմ կիպի գայրրաճաղրմ.

Գատէհու էթիյէն մաքինաճրլա խրթապ իտէրէք

— Սիզտէ պէնիմկէ պէրապէր կիտէճէ՞քմիսինիզ... տէյու սօրտու.

— Էվվէ՛թ, պէնտէ Գէլվիկէ կիտէճէյիմ.

— Նէրէ՞տէ պուլուշաճաղըզ...

— Գու աղշամ պուրատա պուլուշուրրզ.

* * *

Շիմտիտէ Դարինի գիրոմէ պէրապէր, Գաննօլէտէ բաբա գօմիսէրինին վիլուտինի պէքլէմէքտէ օլան Իբլանթատ իլէ պիրլէշէճէյիզ.

Գօմիսէր ավատէթ իտէր իթմէզ, Իբլանթատ միւֆէթթիշլիք էմրինի իրայէ իթտի վէ պէրապէր գօնուշմագ իսթէտիյինի սէօյլէտի. գօմիսէր էֆէնտի Իբլանթատը այրըպ գապինէսինէ կէօթիւրտիւքաէն սոնրա, էվվէլա քէնտի սէօզէ պաշլայրպ.

— Հա՞նկը մէսէլէտէն պահս իտիլէճէք, տէյու սօրտու.

— Դաբսօլէրի թէրէսինտէքի հարիզ իլէ անքն նէթիճէլէրի օլան ահվալէ տայրը թանգիմ իտուպ, իտարէ մէրքէզինէ թագտիմ իթմիշ օլտուղունըզ բաբօրտան պահս իտէճէյիզ.

— Օ բաբօրըն միւնտէրիճաթը նէգսա՞ն մը իմիշ.

— Գու բաբօր պանա բէք մուխթասար կէլիյօր.

— Բէք կիւզէլ միւսիւ, իշթէ էմրը այինիզէ միւնթազրրըմ... պէնտէնիզանէ՞ կիպի մալիւ մաթ պէքլէյօրսունըզ.

— Գիր չուգուրտա վէ հէման էօլիւմ հալինտէ պուլունան կէնճ պիր գատընա տայրը։

— Գու խուստուա տայրը լսգըմ կէլէնի արդ իթտիմ զանն իտէրիմ.

— Լ՛ավէ՛թ, օրասը էօյլէ, Ֆագաթ բաբօրընդը բէք մուխթասար օլմուշ. մէսէլէ էվվէլ էմիրտէ պու գատընը իսմինի...

— Լ՛օյրէնէպիլմիշ օլսա իսիմ թասլիյի անը տա եազար իտիմ, պիլմէյոր իսիմ վէ թահգրգ իտուպ անլամազտա զայրի գապիլ իսի։

— Բէք տօյրու... Ֆագաթ պիր շէյ տահա վար. պու կէնճ գատընլն տիւշիւպ գալրշը գաղա իլէ պիր շէյ ֆ, եօգսա իշին լշինտէ ճինայէթ գաստիմի վար սիզ պունա նէ՞ մանա վէրտինիզ...

— Իշթէ պուտա հէնուզ վագրգի օլամասըգըմ պիր մէսէլէ տիր... պունը պանա էայրնըզ օ գատընն սէօյլէյէպիլէճէք իսի. հալ պու բի օտա սէօզ սէօյլէյէպիլէճէք պիր հալտէ պուլունմայօր իսի...

— Ա հալտէ թահգրգաթա կիրիշմէք իյճապ իտէր իսի։

— Նա՞սրլ թահգրգաթա կիրիշէյիտիմ բի. ֆիմանէ պիր շէյ կէլմէմիշ. հիչ պիր ֆիմանէ պիր շէյ պիլմէյօր իսի...

33

Բրյանթատրն պիր ադ ճանը սլդրյոր. Ֆագաթ բէնկ վէրմէք. բոլիս գամիսէրի սրֆոթը իլէ գալշլսընտա պուլունան ատէմնէն ալտրդր ճէվապլար. յէնանսինէ բէք գարիպ կէօրինիյօր իսի. պու զաթը մահճուպ իթմէքտէ խթէմէյուպ սէօզինէ տէվամ իտէրէք.

— Պու զատրնը խասթախանէյէ նագլ իթտիրտինիզ տէյիլ մի։

— Նիւ պէհէսիզ, պունը թազտիմ իթտիյիմ բաբօրտա տա պիլտիրմիշ իտիմ։

— Էվվէ՛թ, եալընըզ մուհիմմ վէ իգթիզալը պիր շէյ ունութմուշրնըզ. եանի հանկը խասթախանէյէ նագլ օլունտուզու եազըլմամըշ...

— Ա՛հ, պունը ունութմուշմույըմ... հագըզաթէն բէբ պէտիք պիր խաթա... շաշըլաճազ պիր շէյ... պու զավալլը զատրն Սէնթ-Անթուան խասթախանէսինէ նագլ օլունմուշ տըր։

Իրլանթատ ճէպինտէն չըզտանընը չըզարտը, պիրազ էվվել եազարզընը կէօրմիշ օլտուզումուզ մատտէլէր արրասընա վէ պէշինճի բազգամընն հիզասընա շու սաթըրլարը տա իլավէ իթտի։

«Պանեօլէ ճիվարընտա պիր չուգուրտա վէ էօլիւմ հալինտէ պուլունան կէնճ գըզ, էրթէսի կիւնի Սէնթ-Անթուան խասթախանէսինէ նագլ օլունմուշ տըր։»

Գու սաթըրլար եազարարզտան սոնրա Իրլանթատ թէքրար բօլիս զամիսէրինէ խիթապէն։

— Գու կէնճ գըզըն իւզէրինտէն հագըզաթը մէյտանա չըզարաճազ պիր նիշանէ, պիր շէյ գուհուր իթմէտի՞ մի, տէյու սորտու։

— Իւզէրինտէն պիր անախթար իլէ պիր բարա չըզտանը գուհուր իթտի, չըզտանտա օթուզ ֆրանգ զատար պիր բարա պուլունույօր իսի, պու տա մազպուզ այրնասրազ խասթախանէյէ թէսլիմ օլունմուշ տըր։

— Գաշգա պիր շէյ գուհուր իթմէտի՞ մի։

— Խա՛յրը, խա՛յրը... ա՜հ... Ֆրանգ պիր շէյ տահա պուլունա... բարին ճայիպը էհէմմիյէթ պիր շէյ տէյիլ իսի։

— Հէր նէ իսէ, սիզ անը տա սէպլէյինիզ...

— Պիր արապա թարիֆասը . . .

— (Կէօզէրինի աչքով հայդրարագ .) Պիր արապա թարիֆասը՝ մը . . .

— Էվէ՛թ .

— Պու թարիֆատա նօմէրօ վա՞ր մը իսի .

— Նիպհէսիդ . . .

— Պէլգի տէ 13 նօմէրօ տրր .

— (Հայրէթլէ Բրլանթատը նիւզինէ պագարագ .) Ալաղ չէյ . . . Էվէթ , նօմէրօսը 13 իսի , Ֆագատթ էօյէ օլտուչունը սիդ նէտէ՞ն վէ նա՞սրլ պիլիյորսունիզ .

— Բօյիս իտարէյի մէրքէզիյէսինէ իրի տավա արզ օլունտու . պիրիսի արապա սրրդտթը , տիկէրիտէ կէնճ պիր գըզը՝ գաչըրըլմասը քէյֆիյէթի , ուշրագթ օլունան արապանը՝ նօմէրօսը 13 , պու քեաղրտը՝ , « էօյիմ՝ հայինտէ պուլունան կէնճ գըզճըաղը՝ իւչերինտէ դու հուբ իթմէսի , քէնտիսինին դաչրրրմրշ օլտու դուն՝ ար աշիքնար խապեր վերիյօր . չիմտի կէօրիւյօրսունիզ եա՛ , օ սիդին էհէմմիյէթ վերմէտիյինիզ քեաղրտ բարշասը՝ բէք պէօյիւք պիր էհէմմիյէթի հայիզ տիր . . .

Բրլանթատ , չըզտանրնա պիր դաչ սէօզ տահա եաղտրզտան սոնրա գարայրզ ճէպինէ նէրրէչտիրտի . մինթէագրզէն սաֆտէրուն դօմիսէրէ վէտա իտէրէք չէրիկիզ կիթտի .

Պուրայա գատար նագլ իթմիշ օլտու դումրզ մուհավերէ էնասրնտա օրթալրզ էրէյիճէ դարալմրշ , ատէթա կիճէ օլմուշ իսի . պու էնասէ կիւնտու դրի սրճաղրն էսէրի օլարագ պիրտէն պիրէ շիտտէթլի պիր եաղմուր եաղմայա պաշլատը , Բրլանթատ , վագրթ վագրթ չագմագտա օլան չիմչէյնրին զիյասը՝ իլէ սաաթրնա պաղրզ , սէքիզէ օն տագրզա դարմրշ օլտուչունը կէօրտի . Էնտիշէլի պիր թավր իլէ քէնտի քէնտինէ .

— Ալաղ չէյ , վագրթ նէ գատար կէճիրմրշ , Ալլահ

վէրէտէ Պանեօյէտէն Բարիզէ կիտէճէք արապա հէնուզ հարքէթ իթմէմրշ օլսա . պէօյլէ պիր հէվատէ եայա կիթմէք հազրզ ամթէն բէք զարրիզ տիր , աէյրէք , բօյիս չի պէսի իտարէխանէսինէ միթթասրլ օլան շարապճը տիւքքեանրնա կիրիպ , սահիպսինէ .

— Ա՛ի տի , լութֆէն պանա պիր մալի մամթ վէրրմիսինիզ , տէտի .

— Գայ իսթիւնէ , նէ՞ անլամադ իսթէյօրսունրզ .

— Պանեօյէտէն Բարիզէ հայարէթթ իտէճէք սան արապա սաաթի գաչտա՞ գալդրյօր .

— Բաղալ կինելրի սաաթի օնա գատար վար . . . հաֆթա իչինտէ եէտիյէ գատար .

— Զամուրրն իչինէ պաթրզպ չրգարագ կիթմէյէ մէճպուր օլաճաղրզ՝ էմէք օլույօր .

— Մանթրօվիյէ գատար կիթմէյէ մէճպուրսրնրզ , օրատա եարրմ սաաթտա պիր օմնիպիւս հարաքէթթ իտիյօր .

— Մանթրօվիյ պուրատան էրէյիճէ ուզա՞գ մը .

— Փէստիրմէ եօլը պիլսէնիզ նիրմի տագրզատա վարրլ օլուրսունրզ .

— Օ քէստիրմէ եօլ հա՞նկրսը .

— Գարսօյէրի թէրէսինատէն տօղաչարագ օմնիպիւս իտարէխանէսինին էօն թարաֆրնա տօղրու սարմագ իչճաղ իտէր .

— Անլատրմ . թէշէքքիւր իտէրիմ միւսիւ , տօղրու Մանթրօվիյէ կիտէրիմ .

Բրլանթատ բալթօսրնը պօյունա տիւմէկտի , չապգասրնը կէօզէրինէ գատար էնտիրտի վէ օ կիւն չրգրզ էնտիյի եօլտան նիւրիւմէյէ պաշլատը .

Մի ֆէթթիշ իլէ շարապճը պէյնինտէ թէսամի օլունան սէօզրէր նիւքսէք պիր սէսլէ թէլաֆֆուզ իտիրմիշ օլմաղրլա , ճիվարտա պիր գարու արասրնա կիղլէնմիշ օլան թէֆէր պու սէօզլէրի հարֆիյէն իչիթմիշ վէ մի ֆէթթիշ եօլա տիւ-

զէլինճէ. օ տա սագլանտրպը հէրաէն չրդրպ տրդասընա տիւշմիւշ իսի.

Պիր թարաֆտան լուզիկեարընն շիտտէթի եիւզինէ տօղրու. եաշմուրը գամշրլամադտա օլտուգու կիպի. տիկէր ճիհէթտէն եօղլարտա պայչրդ. պաթադրդ հալինի քէսպ իմմիշ օլտուգունտան, Բրլանթատա ադրը ադրը եիւրիւյէպիլիյօր իսի.

Ճիմշէք կեահ սիւրինէթ վէ կեահ շիտտէթլէ չագըյօր. լուզիկեար վէ ֆուրթունա կիմտրճէ շիտտէթինի արթըրըյօր իսի. պու մինասիպէթլէ Բրլանթատա այդ ասը սրրա կէշմէքտէ օլան ԻԷֆէրին այագ սոնունի իշիմմէքտիքին թէրէնին էմէյէնէ գատար իլէրլէտի.

Օնօգթատան իմթիսարէն եիւրիւմէք պիր գաթ տահա կիւճլէշտի. մի շկիւլաթ եալընրդ էնիշլէր եօղուշար օլմայրդ. պուրատա լուզիկեարընն շիտտէթի սօն սէրէճէտ օլտուգունտան մուգամէվէթ իսէմէյէրէք, եուվարլանմադ թէհլիքէսի կէօրիւլիյօր իսի.

Բրլանթատա, պաշընը էօնիւնէ էյմիշ վէ պէլի էրի գաթ տէնիլէպիլէճէք տէրէճէտ պիւքիւլմիւշ օլտուգու հալտէ, ատէթա պիրէր նէհր հալինի քէսպ իսէն օճագլարտան ադրը ադրը սօլաշրդ կէշէյօր իսի. պիր նօգթայա կէլսի քի սրատարի հէնտէք տահա տէրին վէ տահա կէնիշ օլուպ. եօլը բեամիլէն գարամրշ լսի. մի ֆէթթիշ էֆէնտի տիգլէրինէ գատար օ պաթագլրդ իշինէ կիրմէմէք իշին սագա սոչրա սարար վէ նիսպէթլէ չամուրը ապ պիր գէմին իւգէրինտէն եիւրիւմէյէ պաշլատար.

Բրլանթատա. էլլի ատըմ գատար կիտէր կիմմէդ պիրտէն պիրէ վէ իէվԷ տէհշէթէ տէլալէթ իսէճէք պիր թավր իլէ կէլի չէքիլտի. պիր շիմշէք գիյատ իանէսի իլէ հէման պատաճարը նօգթատա պիր շուգուր վէ տահա սօղրուսը հավլինաք պիր կիրատ կէօրիւյօր իսի.

Օրատան սարբրպ տօլաշմագ իսթէսի, լաֆին վագըթ

պունա միւսաատէ իմմէտի, չիւնքի հէման սոսրդա իչինտէ պաստորդը թօրրագտա պիր սարսընթը վագը օլարագ եէրէ եուվարլանտը. եալընրդ ճանխարրաշ պիր ֆէրեատ իշիտիէպիլսի. արդասընտան եինէ անընն այնը պիր ֆէրեատ տահա իշիտիլսի. իբի ատէմ պու սուրէթլէ կիրտագ իշինտէ դայագ օլտուլար.

Թէֆֆէր, էլինճէ բրչաղը, գապգէսինէ գատար Բրլանթատան ամուղլարը արասընա սաբլատրդը էանատէ, տէօրթ մէթրօ գատար պիր գէմին վէ մէսաֆէ իւգէրինտէ պիրտէն պիրէ պիր չուգուր աշըլը վէրմիշ. վէ պիր անտէ գաթիլտէ մագթուլտա. գրրդ այագ տէրինդիյի օլան պու չուգուրա եուվարլանմըշլար իսի.

Գարիյի բիրամէ պէրատէր պիրաղ տա պու տէհշէթէնէկիդ չուգուրը գիյարէթ իսէյիմ.

Պիր ատէմ քէնտինի դայագ իսէրէք պիրտէն պիրէ չէօրմիշ օլան գէմինէ սէրիլմիշ եախընյօր իսի. տիկէրի իսէ, իւգէրինէ թօրրագ երդրրմրշ օլտուգունտան կէօրիւլմէյօր իսի. եալընրդ այագլարընտան պիրիսի մէյտանա գարմրշ իսէ տէ, պաճագը իչ եէրինտէն գրրդրմրշ օլտուգու ճիհէթլէ անտէտէ հարաբէթ էսէրի գարմամրշ իսի, պու սրրատա շիմշէք ֆուրթունա շիտտէթինի արթըրըյօր վէ կէօք եիւգինէ եապմը պարատագտան պօչանընրճասընա ագըյօր իսի.

Ուրատան պիր գաչ տագրդա կէշտիրտէն սօնրա, սէրիլիպ եախմամագտա օլան ատէմ տէ իտաֆիֆ պիր հարաբէթ էսէրի կէօրիւլտի. պայկընրդ եավաշ եավաշ գայիլ օլարագ էվվէլճէ գօյարդը. սօնրատա պաճագլարը գրմրլատար. կէօգլերինի ասար վէ մի թէագրպէն արդասը իսմինէ գարագ սրդ սրդ պիր գաչ տագրդա նէֆէս ալար. պուռէհու ֆինճատինին պաղը եէրլէրինի էլլէրի իլէ եօգլատրդտան սօնրա.

— Ո՛հ... վիճատիմ սարա սաղլամ, պիր թարաֆըմ

սՆրա պու շէ.լթան հէրիֆին ճէսէտինի զայպ իտէրիմ. օ հալտէ հիչ պիր քիմսէ նէ օլտուղունը վէ նէրէյէ կէօմիւլ-տիւյինի քէչֆ իտէմէզ. տէտի.

34

Թէֆէր. թէքրար էթրաֆլընա պիր կէօզ կէզտիրուպ այագ պաստըղը նօգթատա վէ գրրըմբչ պիր թաչ ԵՐՊԸՆԸ օրթասընտա սիյահ պիր տէլիք կէօրտիւ. օ թարաֆա թէ-վէճճիհ իլթտի ֆազաթ պիր սէմէրէ հասրլ իտէմէտի. պա-տէհու պիր քիպրիթ տահա չազտը. կէօրտիյիւ տէլիյին. պիր վիճուտքն սըղապիլէճէյի տէրէճէտէնտէ կէնիչ օլտու-ղունը կէօրիպ իչինէ սօգուլարագ. քէնտինի ամէլիյաթը թաթիլ իտիլմիչ վէ քէմէր չէքինտէ օյուլմուչ պիր տիկէր չուգուրտա պուլտու. կէօզիւնիւն էանիւնտէ օն նօլ պիրտէն աչըյտը. պունլարը հանկլսը թէագրպ իտիլէճէք իսի...

Խալիս հէրիֆ. արթըգ զարուրի զուհուրաթէ թէպաի-յէթի իտուպ նիրմի ատըմ գատար իլէրլէյերէք. քէնտիսինի ի.չէրի աչըգ պիր տիկէր օճագտա պուլտու... չազտըղը քիպրիթլէրին զիյասը իլէ պու չուգուրը պիր քէօչէսինտէ եուվա կիպի պիր շէյ վէ տէրուունինտէ զազմա. քիւրէք. պալթա կիպի պագը էտէվաթ իլէ պիր կազ ֆէնէրի կէօ-ռիւնճէ սէվինճինտէն իչի թիթրէտ. տէրհալ ֆէնէրի եագ-տը ֆէ հէման պիր գազմա վէ քիրէք ալըպ. պիչարէ Բը-լանթատը ճէսէտինի կէօմմէյէ հազըրլանտը. թէմամ իչէ պաշլայաճաղը սրրատա. քէնտի քէնտինէ.

— Լվվէլ էմիրտէ իւզերինտէյի գնաղըտլարը ալմագ-ըղըմ էյճապ իտէր. պէնի թէհտիտ իտէն մէսէլէյէ տայըր չիմտիյէ գատար նէ պուլտուղունը. նէ քէշֆ էյլէտիյինի ան-լամալըյըմ... տէյու մըրրլտանտը.

ինձինմէմիշ... Իրլանթատրնտա ճանր չրգոր... Նէ էյի եաթարմ, տէյու մրրրլատանտը։

Թէֆէր տօղրուլատու գալգոր, Գիլհապրգա խապիար մէրդումրն հիչ պիր թարաֆր ինճինմէմիշ իտի. այագ պատրդը թարրագ պիրտէն պիրէ չէօրի վէրարլի իչն պայկընլրդը. խէվֆ ու տէհշէթինտէն իլէրի կէլմէ պիր շէյ իտի, քէնտի քէնտինէ.

— Շու հալտէ եաշայրչրմ մուճիդէ գապիլինտէն պիր շէյ տիր... Գադաթ պունրնլա իչ խիթամ պուլմայօր... պուրատան նա՞սրլ չրգմալը, թրրմանարագ չրգմագ գապիլ տէյիլ, սապահա գատար պուրատա գալբպտա իսթիմատէ գալդրչմագտա օլամազ, սարլատրդրմ բրչագ Իրլանթատրն ումու գլարրնտա պուլունայօր, օ հալտէ եագայը էլէ վէրմիշ օլուրում, տէտի.

Մօրժ Տրլաթուր-Վօտիյօնրն շէրիկրը հինայիթի պիր միատէթ տիշինտիքտէն ստնլա, սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Գու չու գուրլարրն հէր հալտէ չրգաճագ պիր եէրլէրի վար տրր... պունրնգինիտէ արայրպ պուլմալը... տէտի.

Գարանլրդ կէօղ կէօղու կէօրմէդ աէրէճէտէ օլտուղունտան. Թէֆէր էլլէրինի էօնիւնէ տօղրու ուգատարագ վէ էօրճէլէրինէ պասրպ նիւրիւլէրէք. տիշտիւլիւ կիրտապրն քէնարրնը պուլատու, պէօյիճէք վէ իշէրիսի օյուգ պիր գայայը սիրեր ալրպ քէնտինի եաղմուրտան մուհաֆազա իթտի, ճէպինտէն քիշիք պիր թէնէքէ գութը չրգարրպ իշինտէքի շամալը քիպրիթլրտէն պիր թանէսինի չագտը, նիմ վէ թիթրէք գիյասրնրն իանէսի իլէ նասրլ պիր եէրտէ պուլունտուղունը պիր ազ կէօրէպիլմի. էն էվվէլ կէօղիւնէ չարրան շէյ Իրլանթատրն այաղը օլտու, պու մէնզարէտէն իրքէրէք պաշտան այաղա գատար թիթրէմէյէ պաշլատը. քէնտի քէնտինէ.

— Գուրատան չրգմաղա պիր չարէ պուլուրում, անտէն

Խապիսը մերդում, ճէսէոի կէոգուէն դայպ իթմէք իչին տահա տէրին պիր չուգուր գաղրմաղա պաշլատրդր Էսնատէ պիր կիւրիւլթիւ հասրլ օլսու . . . Թէֆէր թիթրէյերէր պաչլրնր դալտորրրպ արգասրնա պաղտր , եիւպի Էոլիւ պէնդի կիպի սար սարր քէսիլմիշ իտի .

Անսրգրն պիր եէր տահա չէօրէրէք թօրրաղ քէնտի էոնիւնէ տօղրու երգրլր վէրտի . Ֆագաթ տօղրուտան տօղրույա իսթիւնէ չէօրմէտիյի իչին . Հէման պիր սաաթ տէնիզէպիչէճէր պիր գէմի գարֆրնտա , իրինճի տէֆա օյարաղ էոլիւմտէն գուրթուլտու . Իրլանթատրն ալաղր պիր մէթրօ գատար թօրրաղ ալթրնտա գալրպ գայպ օլսու . Թէֆէր մրրրլտանարաղ -

— Ղահմէթէ հաճաթ գալմատր , մէղար քէնտի քէնտինէ եօլունա կիրտի . Եալրնրդ քեաղրտլարը էյէ կէչիրէմէտիմ , Ֆագաթ պունդն նէ՞ հիւքմի օլապիլիր . . . Քիմսէնին էյինէ կէչմէյէճէք , քէնտինէ վէ պանա տուրր օյան էսրարտա վէֆաթր իլէ մահվ օլսու տէմէք տիր . . . Խապիս հէրթֆ էրէյիճէ չէյլեր քէչֆ իթմիշ իտի , ուէսի .

Արթրդ լուգումր գալինյան գապմայր քիւրէյի ալրպ , գաթլ իթտիյի ատէմին մէսրէնր էպէտիսի օյան մէվզրայր թէրր իթտի . Մի թէսգրպէն գապմայր քիւրէյի եէրինէ պրրաղտր , եալրնրդ էյնաէ ֆէնէր օլսուդու հալտէ տրշարը չրգաճաղ պիր եէյ սրամաղա պաշլատր .

Խապիսը մերդում , բէք չօգ եէրլէրէ պաչ վուրատուգտան սօնրա նիհայէթ պիր կէչիտ պուլտու , պիրազ հէվալտր , եիւգինճէ պիր գաչ տամլա եաղմուր տիչտի , ատթրդ սէլամէթէ չրգապիլմիշ իտի , եօլունր թային իթտիրտէն սօնրա էյինտէրի ֆէնէրի գալտորրրպ աթտր . պիր միւոտէթ տօլամպաճ եօլլարտան կիտէրէք Մօնթրօվիլ եօլունա սաբտր . արթրդ եաղմուր քէսիլմիշ . ռուզիկեար պուլութլարը տաղրթմրշ վէ ռուլի սէմատէ պինէյէրճէ քէվաքիպ բարրլ բարրլ բարլամաղա պաշլամրշ իտի .

Թէֆէր, քէմիրլէրինէ գասար բսանմիշ օլտուքտան վէ սան տէրէճէտէ եօրուլտուգու հալտէ. եարը կիճէյէ եագրն անճագ իգ ամէթկեահրնա ամէթի իտէպիլսի, հէման աճ աճրնա եաթաղրնա աթրլտր վէ տէհշէթամիզ բիւյալար իլէ գարբշրգ աղբր պիր ույգուլա տալտր.

Էրթէսի կիւնի սասաթ սէքիզէ տօղրու չրնպրրագ սէ-սինտէն թիթրէյերէք ուեանտր, պիրտէն պիրէ տէյի կիպի նէ օլտուգունը պիլմէսի. սաճէպա կիճէյի ճինայէթի՞ մի քէշֆ օլունտու, սաճէպա քէնտինի թէվղրֆ իշլի՞ն մի կէյֆէր...

Խապիս հէրիֆ, պու տիշինտէքի շէյլէրին մուվաֆֆրգը սրհհէթ օլմատրգրնր տէրհալ անլայարագ. նապէճա գօրգուսրնտան տօլայը քէնտի քէնտինէ կիւրմիւ իտի. ճաթագտան սրշրայրպ չրգարագ ամա գլարրնա բալճօսրնր ալրպ տա աճէլէ գարուլրը աշտրգը սրրատա. գարուներն էշիինտէ վէ ատի պիր գըյաֆէթտէ փօրմ Տրլաթուլ-Վօտիյօյը ֆէգիգ հայգրրարագ.

— Գուլյուլունրգ տիւ գ հազրէթլէրի... սիզի պու սապահ կէօրտիւյիմտէն տօլայը, հաղրգ աթէն քէնտիմի պահտրնտր ատտ իտէրիմ, չարրգ ֆիրինիգ. գօնուչանագ չօգ շէյլէր վար. տէմէսի ի գէրինէ, փօրմ քէմալի թէլաշլա.

— Էէնի պիր հէվատի՞ս մի վար, սէյու սօրտու.

— Էվվէ՛թ, հէմտ բէք չօգ հէվատիսլէր վար... պէտիք պիր պէյատան տահա գուրթուլտուգ.

— Ժան-Ժուտիլի՞ մի պուլտունրգ.

— Ճէլարէթ վէ պէյա օ եիւզտէն տէյիլ.

— Ո հալտէ Ուրնէ Մուլէն տէմէք օլուր.

— Խայրը, օտա տէյիլ. պիգիմ պիր տիւշմէնիմիզ տահա վար իմիշ քի անտէն ասլա խապէրիմիզ եօգ. իտի. պու տիւշմէնէ նիսպէթլէ ժան-Ժուտի տէ Ուրնէ Մուլէնտէ հիչ հիւրմիւնտէ տիր.

Թէֆէր, օգուլանլարրմրգա մալիւմ օլան եիրմի տէօրթ

սաաթլըգ վուգուաթը հէքեայէյէ պաշլատը . տիւդ ճէ-
նապէրի քէմալի հայրէթլէ հէմ տինլէյօր վէ հէմտէ վի-
ճուտի զանկըր զանկըր թիթրէյօր իտի ։

Ժորժ , մէսէլէյէ էթրաֆը իլէ վաղրֆ օլաուգտան սօնրա , ազիմ պիր թէէսսիւր վէ տէհշէթլէ մրրրլտանարագ .

— Ա՛հ , հագգընըզ վար իմիշ . . . պու բէք միւտհիշ պիր պէլա իմիշ . . . տէտի ։

— Արթըգ օ տա պէրթարաֆ օլտու . . .

— Պէրթարաֆ օլտու զունտան էմինամիսինիզ ։

— Էվվէ՛թ , քէմալի իլէ էմինիմ , եըլան կէպէրտի զէ-
հիր տէ մահվ օլտու . . .

Ցիլհագրգա թէֆէր , ժորժրն սօնրատան բէք ֆէնա-
լաշտըղընը կէօրինճէ սէօգինէ տէվամ իտէրէք , շու վէճհլէ
պէյանը էֆրեար իյլէտի ։

— Գորգ մայրընըզ , ճէրինէ պիր պաշգասրնը թային ի-
տէրլեր . . . խուսուսի իլէ Ըրլանթատրն պիրտէն պիրէ գայպ
օլուշը , բօլիս իտարէյի մէրքէզիյէսինի ալթիսմ իտէճէք
մուհիմմ վազասլէրտէն տիր . Եէրինէ թային իտէճէքլէրի
ատէմ իսէ , հիչ շի պհէ իթմէմ քի պու խապիս կիպի չէյ-
թան , պու տէրէճէ մահիր պիր չէյ օյմայաճագ տըր . . .
Ըրլանթատրն այրգ մէզալա կէօթիւրմիշ օլտուղու էսբար
վէ հագրգաթը , թէքրար քէշֆ իտէպիյմէք արթըգ իմ-
քան իարիճինտէ պիր քէյֆիյէթ տիր . մէսէլա Թէրրէ-
մՃՃտ իլէ Տիւպիյէֆին Դարսօլերի թէրէսինտէ գայպ իթ-
տիյլերի վէ եահուտ ալթըվէրտիքլերի օ գալպ բարա տա
մահվ օլտու տէմէք տիր . . . եալընըզ 13 նօմէրօլը արա-
պանրն՝ միհթէրէք օլան խանէնին էօնիւնտէ թէվագուֆ
իթտիյի . Ըրլանթատրն բարօրը իւղերինէ իտարէյի մէրքէ-
զիյէճէ մալիւմ տիր . . . մալիւմաթ տա պունտան իպարէթ .
տահա գիյատէ պիր չէյ անլաշըլամայաճագ տըր . . . Ըր-
լանթատ հայաթտա օյմալը տըր քի , իշին ալթ թարաֆըտա
մէյտանա չըգարըլապիլսին ։

— Խանէնին սահիպի օլան միւսիւ Սէրվանտէն , Պանեօ-
լէ բօլիս գօմիսէրինտէն թէքրար թահգըգ իտուպ անլայա-
մալը՞ մը ։

— Նէյի՞ անլայաճագլար ։

— Ըրրուսիյէր Կօշէ վէ հարիգ մէսէլէսինի ։

Պու սըրատա Թէֆիքէր միսթահզիյանէ վէ քիւսթախանէ
պիր գահգահա բարլատարագ .

— Ըրրուսիյէր Կօշէնին ճէսէտի էվին էնգաղընա , քիւ-
լիւնէ գարրշտը զանն օլունույօր , տէտի ։

— ԹէրրէմՃՃտ իլէ Տիւպիյէ՞ֆ . . .

— Պունլար զաթէն բէք զէրի , բէր շէյլթան շէյլէր
տիր . բասարօրթլարընը քէնտի էլիմ իլէ վէ տիկէր նամայրա
եազտըրըպ էլլէրինէ թէսլիմ իթտիմ . . . պու 13 նօմէրօլը
արապա մէսէլէսի , բօլիս իտարէսինճէ հայրի միւմրիւնսիզ
պիր մուամմա տըր . պունրն անախթարրընը նայրընըզ Ըրլան-
թատ էլէ կէչիրմիշ իտի , անը տա մահվ իթտիմ ։

— Նէզտինտէքի էվրագը քեամիլէն այմանըզ լազըմ
կէլիր իտի ։

— Պէնտէ պու ֆիքրիտէ իտիմ , ֆագաթ պիրտէն պի-
րէ թօրբագ չէօքի վէրինճէ միւմրին օլամատը , քեայըտլար
— քէնտիսի իլէ պէրապէր իլէյ էպէտ քիմսէնին օղրամա-
յաճաղը պիր չուգուրա կէօմիլիպ կիթմիշ տիր . հէր չէյ
եօլունտա , արթըգ գուվվէթիմիզ տէրճէճէ քէմալտէ տիր .
Թէէսիւֆ իտիյէճէք պիր չէյ վար իսէ , օ տա էօհտէմէ ի-
հալէ օլունան եէնի մէմուրիյէթ տիր . արթըգ էվվէլրի կիմի
նէ օլտուղունը , նէ կէլիպ կէչտիյինի սիւրաթ վէ սուհուլ-
էթ իլէ անլայամայաճաղըմ ։

— Տէտիյինիզ կիպի Ըրլանթատրն վէֆաթը իլէ իշ
տուրուր . իյէրի կիթմէզսէ , պունընտա էհէմմիյէթի գալմայ ,
տահա սէրպէսթ եայտարընըզ վէ ժան-ժուտիյի արամագ
իչին վաղրթ սիղէ տահա գիյատէ միւսաատէ իտէր ։

— Հա՛ , էյի խաթրըմա կէլտի . պու չէյթան հէրիֆի

Բարիզոյ ապահասրգ պիր եէր պրրսպ մասրմ՝ վէ ապիրդ էմինիմ՝ քի բարտարը չարարդ տան սոնրա, մէմայիրը էճնէ-պիյէտէն պիրինէ սավտ շրպ Գիրար իմամիշ տիր . . .

— Նիշի՞ն Գիրար իմանին ։

— Իմին օրմադ . Գէրահ վէ սէրպէսթ եաշամադ ի-չի՞ն ։

— Գուրատա նէ՞ գօրդ ուր վար . Միսիրէս տիգ Թուրէնին , ալէյհինտէ շիգնայէթ , տուվայա գրյար իսէմէյ-ճէյի քէնարինէ մուհադդադ տրը . . Գիրա քէնարինի էլէ վէրմիշ օլաճաղընը պիլիյօր . պանա գալրրսա սիգ ապա-նը յօրսունրդ . . . Ժան-Ժուտի պիր մէյիսանէյէ գարանրդ չարարդը բարտարը սարի իմամէրէ մէշդուլ տրը վէ սիդ պու-մէյիսանէյի պուլամամրշարնրդ տրը . . .

— Պէն մէյիսանէյէրի վէ ումումիսանէլէրի քեամիլէն պիլիրիմ . . .

— Նէ չարէ , Ժան-Ժուտինին պուլունտուղու եէրի պուլամամրշարնրդ , պու ատէմի էլէ կէչիրինճէյէ գատար թէհարրիյաթա տէվամ իմամէլի . պու խուսուսա Ֆէնտա-քնարլրդրն հէր տիւրլիսի իսթիյար օլունմալը , արթրդ սապր ու բահաթըմ ճէսարէթ ու գուվվէթիմ մահվ օլտա . կիճէ կինտուդ , հէր սաաթ վէ հէր տագրդա չէքտիյիմ ադապ ու ըղթրրապ պէնի տէլի իսէճէք . տահա շիմտի գուվվէթիմիդ տէրէճէյի քէմալէ տիր տէյօր իսինիդ . . .

— Էվէթ՝ , օ սէօզի թէքրար իսէգիչիրիմ.

— Հայտէ էօյլէ օլսուն , Ժան-Ժուտի էլէ կէչիրմիշ օլտուղու քեագրտար իլէ պէնի մահվ իսէպիլիր . . . պու միլահադա պէնիմ հուզուրու բահաթըմը քիւլլիյէն սէլպ իտիյօր , հէր սուրէթլէ դօրգույօրում. պիր քերրէ տիւշու-նինիդ , պէնիմ սէյահաթտա օրմատրդրմ , պիր եէրտէ կիդ-լէնտիյիմ մէյտանա չրգարսա , կիճէլէրի գօնադը զիյարէթ իմտիյիմ անլաշրրրսա , պու հալ նէ գատար գանանլար վէ շիպհէլէրի մուճիպ օլուր ։

— Գու. Եիւզտէն խէվֆ ու իհթիրազ իթմէք էչէն պէրճէ նէ սէպէպ վար . . .

— Հէնուզ պիր շէյ եօգ , ֆագաթ ուֆագ պիր թէհ-պիրսիզլիք , պիր իսաթա սէպէպի իլէ իշ մէյտանա չրգարսի-լիր . . .

— Գօնադը էն սոն գիյարէթինիդ հանկը թարիխաէ վուգու պուլտու ։

— Լիվէրիսի կիճէ կիթմիս . . .

— Բեագրտարրնրդ իչինտէ մուհիմ պիր շէյ պուլ-տունը՞դ մը ։

— Խայրը , արթրդ հէր քէս սէյահաթտա պուլունտու-ղմա վագրֆ օրմայա պաշլատրդրնտան , նամրմա կէօնտէ-ռիլէն մէքթուպպարտա սէյրէքլէշտի . . .

— Կիճէլէրի կիթտիքտէ տրդդաթը վէ իհթիյաթը պիր գաթ տահա արթրրրնրդ , տիւշինինիդ քի Ժան-Ժուտի կիւ-նին պիրինտէ սիդէտէ միւրաճաաթ իտէճէք . . .

— Գուտա տօղրու . . .

— Միսիրէս տիգ Թուրէնի կէօրտունի՞դ մի ։

— Պիր չօգ կիւնլէրտէն պէրի կէօրմէտիմ.

— Սիդէ մուհիմ պիր հէվատիս , մուհիմ պիր մալիւ-մաթ վէրմէյօ՞ր մը . . .

— Ասլա . . .

— Տէմէք քի պու գատրն բէք ադիլանէ հարաքէթ ի-տիյօր . Էն պիրինճի Ֆէնալրդ խէվֆ ու տէհշէթ օլտուղունը անլայարագ սիւրիւթ իմամէքտէ տիր . . . սիդտէ անրն կիպի ապր ու սիւրինէթի իլթիզամ իմամէլիսինիդ . . .

— (Հայգրարագ .) Գէշլէ սէօյլէմէք բէք գօլայ տրը Ֆագաթ . . .

— Սէօյլէմէք կիպի եարմադտա գօլայ տրը տիւգ հագ-րէթլերի . արթրդ բէք օգատար դօլդաճագ պիր հալտէ պուլունմայօրուզ . պէն հէր իշի եօլը իլէ եարտրմ . . . Բրրուսիյէր Կօշէ մէսէլէսի պիր սրրը . . . 13 Նօմէրօլը ա

բապա քէյֆիկէթի պիր սրրը . . . Դարսօլէրի թէրէխինեէ-
քի եանկրն պիր սրրը . . . Պէրթին գուշրրրլմասը իսու սու-
պիր սրրը . . . Բրլանթատրն պիլտէն պիրէ դայպ օրուշը սա-
պիր սրրը տրը . . . կէօրիւյօրսունրզ եա՛, պունպարրն բեաֆ-
ֆէսի պաշդա պաշդա պիրէր սրրը տրը . պու գատար էսրա-
ըրն քէշֆ իսիլէպիլմէսի գասիլ մի տիր . . . պունա քի՞մ
մի զթէտիր օլսպիլիր . . . արթըզ բօլիս իտարէսի՝ ատէմ-
լէրինի իսթէտիյի գատար գօշուրսրն , գաթէն հիչ պիրինեն
էլինտէն պիր շէյ կէլմէզ, հիչ պիրիսի պիր շէյ եաբմադա
մի զթէտիր օլսադ . . .

— Մանաֆիհ Բրլանթատ . . .

— Բրլանթատ պաշդա . . . հէր գայտէնին պիր միսթէնասը օրտուդու կիպի, օտա էմնայսըզ պիր մէմուր իտի... անրն եէրինի քիմսէ թուլթատայաճադ տրը . . .

— Ֆագաթ ասայիշ ըէյիսի միւտադդըզ պիր զաթ տրը .

— Էվէթ՝ հօյէ տիր . Ֆագաթ եարընրզ պու իշ իլէ մէշղուլ տէյիլ . պունրն կիպի պինլէրճէ իշլէր վար . . . թահտը իտարէսինտէ պուլունան ատէմլէրին հէբսինի պիր եէրէ կէթիսէ , պիր ատէմ եէրինի թուլթմաշ, իշ կիւնէ գատար ենինէ պանա իհթիյաճ կէօրիւլմէք տիր . տիւգ հազրէթլէրի պէն ենինէ սէօղիւմի թէքրար իտէրիմ. սիզ միսթէրիհ օլունրզ. քէյֆինիզէ պաղընրզ . . .

35

Օգուստոսպարմրզընտա կէօրիւպ անլայաճադլարը վէճհ իլէ Թէֆէր . զիյիմինճէ բէր ճիտտի սէօյլէյօր վէ սէօղլէ-
րինէ նիհայէթ տէրլճէտե իմթիմատ իլէյօր իտի .

Բրլանթատրն վիճուտի օրթատան գալգմագլա 13 նօմէ-

բօյը արագայա միթէալիգ էնբայաս հօյլի նադ ապիլ , քէշ-
ֆի միմրիւսիզ պիր մուամմա սուրէթինի քէսպ իտէյօր ի-
տի , բօլիս իտարէսի մէրքէզիյէսինճէ եէնի միֆէթթիշ , վա-
զիֆէ ուզուրընտա գուրպան օրմուշ զանն օրունաճադ իտի .
արապայը շալան իսրրսըզլարրն սայիգ այի նէֆսանիյէթլէ հէյնի
թէադրպ ու թէֆիթիշատ . Բրլանթատը մահվ իմմիշ օրմա-
լարը ադլէ մուվաֆրզ տիշինսիյինաէն , Բրլանթատրն
գամիյլէրի օրմադ իւզրէ անլէր իմհամ իտիլէճէքլէր իտի .

Բրրուսիյէր Կօշէ . միսիս Սէրվանրն խանէսի իլէ պէ-
բրապէր եանրպ գիւլէ վէ էնգադէ գարրշմրշ զանն օրտու-
զունտան , անը թահարրիյէ զամէն լուզում կէօրիւլմէյօր
իտի .

Թէֆէրին զիյիմինճէ ճայիպը խէվֆ ու էնտիշէ պիր շէյ
գալմրշ իսէ . օտա Ժան-Ժուտինին վիճուտի իտի , անրն վի-
ճուտիսէ օրթատան գալդտրզը սուրէթտէ , արթըզ գօր-
գաճադ պիր հալ պիր սէպէպ կէօրէմէյօր իտի .

Թէֆէրին սէօղլէրինի վէ միթալասմրը , մուվաֆրզը
ադլ ու թասդիգ պուլաշադ , միսիս Տըլթուր-Վանրն
ճէնապէրիտէ թէսլիմտէն պաշդա պիր շէյ սէօյլէյէմէսի
վէ նիհայէթինտէ .

— Գիմտի պանա վէրէճէք նասիհասրընրզ նէ՞ օրույօր ,
տէտի .

— Նալրընրզ հալտէ նաշամադ , կիդլէնմէք .

— Տահա չօգ զէման կիդլէնէճէ՞ք մէյիմ .

— Ժան-Ժուտինին այէյհինիզտէրի սիլահլարտան մահ-
րում գալտրզը կիւնէ գատար , օնտան սօնրա յէմալի ա-
զամէթլէ Սէնթ-Տոմինիգ սոգաղընտաքի գոնաղրընրզա ավ-
տէթի իտէպիլիրսինիզ . . .

Մուհավէրէյէ պուրատա խիթամ վէրիլտի , տիւգ ճէ-
նապէրի տօպրու. Գաթինեօլտաքի իգ ամէթկնահրնա կիթտի .
Թէֆէրտէ եէնի մէմուրիյէթինէ միթէալիգ իշլերէ մէշղուլ
օրմադ իշին էվտէն չըգտը . էլինտէ պիր ճէսվէլ վար իտի

քի։ Թէֆթիշ իսէճէյի խանէլէրին սէմթլէրի վէ սոգ ագլարը։ պաշգա պաշգա պու ճէտվէլտէ միւնտէրիճ իտի։

Պիթթապի ջէնտի իպամէթկեահը ճիվաբլենտան իլէ պաշլայրպ սաւպահրն սաաթ օն պիրինտէն էվվել էրէյիճէ խանէլէրի զիյարէթ իթտի։ պիր չօգ սոգ ագլարը տօլաշտրգտան սօնրա Բօայալ մէյտանընա կէլտիյի սրրատա։ Բրնէ Մուլէնին իգամէթ էյլէտիյի խանէնին էօնիւնտէն կէշիպ կիտէճէյինի տէրխաթրը իթմէրլէ։ մապինահրնըն կէլիպ կէլմէտիյինի ագտրգ սօրմագ թատավու բրնտա պու լունտու։ Ֆագաթ օ սապահ թէպտիլի գըյաֆէթ իթմէտիյինէն գաբուճը գատրնրն։ ջէնտիյինի թանրմասը իհթիմայինտէն գօրգարագ եօլունա տէվամ իթմէրտէ իլէն։ Չէ նօմէրօլը խանէլի իրի սարմ պիր մինաֆէտ պուլունտուգու սրրատա պիր մի վէգգի կէտրտի։ պու մի վէգգի էլինտէ պիր չօգ մէքթուպլար պուլունտուգու հայտէ պու խանէյէ կիրէյօր իտի։

Տէրհալ հարաքէթի աղրրլաշտրրտը։ գուլաղընը գաբույա թութտը։ վիճուտինին հէր գէրրէսի թիթրէմէյէ պաշլատը։ մի վէգգի՝ գաբուճը մատամ Պիժօյա իսիթապէն Բրնէ Մուլէն նամընը եատ իտիյօր իտի։

Թէֆէր սաճէլէ պիր գաշ ատրմ կէրի շէքիլտի։ մի վէգգիսէ պիր իրի տագրգա գարֆընտա թէքրար էվտէն շրգտը։ թէմամ հիգասընտան կէշիպ կիտէճէյի էսնատէ թէֆէր պու ատէմի տուրտուրրպ։

— Ամֆվ իտէրսինիզ մի սիս։ . . . Չէ նօմէրօլը խանէյէ պէնիմ իշին պիր մէքթուպ պրրատտրնրգ մը, իսմիմ Բրնէ Մուլէն տիր, տէտի։

— Էվվէթ, Հավրտան կէօնտէրիլմիշ պիր մէքթուպ . . . շիմտի գարուճրնրգա թէպիմ իթտիմ։

— Թէշէքքիր իտէրիմ, շիմտի կիտէր ալրրրմ։

Մի վէգգի եօլունա տէվամ իթտի, Թէֆէր իսէ, ջէնտի ջէնտինէ։

— Թալիյիմ պու կինտէ մի սաիտ, ամթտրգըմ թաշ

պօշա կիթմէտի . . . Էկէր Բրնէ Մուլէն Բարիզոտ իսէ մէք-
թուպ զայպ օլուր , տէտիբլէրի կիպի սէյսահաթտա պուլու-
նայօրսա զսբուճը զատրնրն եանրնատա զալաճագ տրր , օ
հալտէ պէն պու մէջլիսսը էյէ կէշիմմէլիյիմ , տէյերէք ,
պունրն իշին պիր բրլսան տիշինմէյէ պաշլատը .

Ալթրդ հիբնայէմիզին էսասը ադալարընտան օլուպ ,
կէնճ եանքէսիճի Մինեալէ իլէ պէրապէր Հավրա կիթմիշ վէ
չրզտանրնտարի բարալարը պիթիրմէք զայրէթի իլէ սէֆա-
հաթ ալէմինէ տալրդ , տիւնեայը ունութմա տէրէճէսինէ
կէլմիշ օլան ժան-ժուտի իլէ միւլաղաթրմրդ զէմանը կէլ-
միշ օլմալրրա , պիրազ տա անտէն պահա իտէճէյիզ .

Էվվէլճէ հիքմայէ իլլէտիյիմիզ վէճհ իլէ ժան-ժուտի ,
իշլէթին թէհլիսիր իլէ պիրտէն պիրէ թէպտիլի ֆիքր իտէ-
բէր , պիրազ տա տէնիզի թէմիզա իթմէք կիպի պիր ար-
զուի թըֆրլանէյէ տիշմիշ իտի շէյթան խրրտրդ . էլինէ
պիրտէն եիզ իշ պին ֆրլանդ կէշի վէրինճէ նէմէք իշմէք ,
զէվզ ու սէֆա իթմէք , հայաթրն հիշ պիր զէվզ ու չէզգէ-
թինտէն մահրում զալմամազ իսթէյօր իտի . ֆազաթ մա-
հալի մազատտէ կիտէճէյի էնատէ սապահրն եազյաշտը-
ղընը վէ պիտիթին էօրկուն տիշէճէյինի տիշինմէյէ
պաշլատը , շինդի վիճուտինէ գիւյի պիր զաաֆ թարի օր-
տուզունը հրաս իտիյօր իտի .

Ժան-ժուտի տիշինտիյի արրատա պիր արալրդ հա-
յինի , մայիշէթինիտ նազալը տրզ գաթա ալտը , եիզ պին
ֆրլանդատան զալաճագ մրզ տուրա միսթլէս տիզ Ֆուլէն-
տէն , Ֆիրէտրիզ Գէրմանէն պաշզաճա էյէ կէշիրէճէյի
զամմ ու իրավ իլէ , պու ասլէտ իրատ տահիպի օլարագ
պիր քիշէյէ չէրիլիզ եաշամալը բէք մինատիզ կէօրիյօր
իտի .

Զիհնի պու ճիհէթէ սէվզ իթտիլի էնատէ պու բարա-
ներն ներսֆրնլուտա , Բրնէ Մուլէն իլէ Գէրթէ թագտիմ իթմէ-
յի մուվաֆրզգը ինսաֆ վէ հագգանիյէթ պուլտու .

լեզ իսուպ բէշինէն պէշ պին ֆրրանգ վէրտիբտէն սոնրա։ ի՛չ կիւնաէն բարանին գուստրունը այրպ կէլէճէյինի ի-ֆատէ իսէրէք մէգունիլէթ խմիհսալ իթտի. պուլունտուղլարը օմէլէ ավտէթ իթտիլի էանատէ, չէվզ ու մէսէրբէթլէ քէնտի քէնտինէ։

— Ի՛չթէ պիր տէ միւք սահիպի օլտում . . . պունդանա պէրապէր տէօրթ պին ֆրրանգ կէթիրիր պիր իյրատ սայէսինտէ. մինի մինի կիւզէլ պիր գատընճլըգ իլէ պէրապէր ինսան բէք բահաթ. բէք պահտըեարանէ պիր հալտէ նազայապիլիր . . . Ռէնթ-Տրնիստէ պրրազմըշ օլտուղում տոսթլարա վատ իթտիլիմ զիյաֆէթիտէ. ի՛չ տէօրթ կիւնէ գատար վէրտիրտէն սոնրա պիր իշիմ գալմադ . . . շիմտի Բոլ-նուտար յոգանթաճրարնա պիր մէքթուպ եազար վէ էոնի մի գոտէքի այրն ալթընճը կիւնի ազշամ սաաթ ալթըտա ըսթրրիտեալար իլէ պէրապէր կէլէճէյիմի պիլտիրիր, վէ հիսապա մահտալէնտէ բէշինէն պիր ազ բարա կէտանէրիրիմ . . . օ արրատա մուխթասար պիր մէքթուպտա Ռընէ Մուլէնէ եազրպ, անրտա գիյաֆէթէ տավէթ իթմէլիյիմ . . . նէ օլտուղումա հէնուզ վագրթ օրմատրգընտան տօլայը հիտտէթլէնմիշ տիր. պու ատէմ բէք ցնցտէ ճան սրգ-մագյա պէրապէր էյի պիր չօճուգ տըր . . . պիրլիքտէ պիր ապ գէվզէքլիք իսէրիդ, տէսի։

Ժան-Ժուտի, պու թասավվուրլար իլէ օթէլէ կէլտիյի էանատէ Մինեօլէյի սապրրսըգ վէ էնտիշէնաք պիր հալտէ պուլտու, կէնճ եանրէսէճի քէնտիսինի կէօրիր կէօրմէզ։

— Գէլ, էլգէնատէն նէրէ՞տէն կէլիյօրսըն, տէմէսի ի զէրինէ, Ժան Ժուտի հագրգ ամթը չէթմ՛ խոէրէք։

— Գիր ազ հավա ալմագ իշին տօլաշարմ, տէտի։

— Ռէնթ-Տրնիստէ արգատաշլարրնը պրրազ տրգրն կիպի գէնիտէ պրրազրդ սատը չը վէրտին գանն իտիյօր ի-տիմ . . .

— Անը տալա եարմամ . . . ալգատաշլարտա շիմտի

Իշիթ պու թասավվուրա մէպնի Մինեօլէյէ, Հավը սէ-
յահաթը թէրլիֆինտէ պուլունմադուս պիր մեպասաը տա-
հա վար իտի. Հէմ կէզինմէք իսթէյօր վէ հէմտէ իշլերինէ
նիհայէթ վերուիրտէն սոնրա չէքիլմէք իւզրէ, տէնիզէ նա-
զըր պիր էվճըղաղ ինթիխապ իթմէք արզուսընտա պուլու-
նույօր իտի.

Ժան-Ժուսի վանիոնտան էնէր էնմէզ սոգրու պիր էգ-
պիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ իթմէսի. Մէսելիէթ վէ
մայնունիյէթի մուճիպ օլապիլէճէք պիր գըյաֆէթտէ պու-
լունտուգլարընտան, քէնտիսի իշին տէ. Մինեօլէ իշնտէ
պիրիր գաթի էգիպսէ սամթըն ալաը, միթէազրպէն իրի ար-
գատաշ թէքէտէն թըրնաղա գատար եէնի էգիպսէլերի կի-
յերէք, լիմանա իւզերինտէ քեային պիր օթէյէ էնտիլեր.

Ոն կիւն գատար միքէմմէլ սուրէթտէ էյլէնտիլեր. է-
բէյիճէ պիր բալա սարֆ օլունտուղը ճիհէթլէ, նէ տիւրլի
էյլէնմէք գապիլ իսէ հիչ պիրինտէ գուսուր իթմէտիլեր.
պու հարտէ եաշամադ արզու օլունուր պիր չէյ օլտուղը ի-
չին Մինեօլէ սրգատաշըն, միլեանարա սահիպ գըյաս ի-
տիյօր վէ պու էյլէնճէյի իլէլ էպէտ տէվամ իտէճէք գանն
էյլէյօր իտի. լարին պու խուսուսատ ատանտրգըն քէն-
տիսինէ իիսթար իտէն նինէ Ժան-Ժուսի օլտու գիչտ հոգ-
տուտը մէրգում, խիլաֆը միւթատ պիր սապահ էրլէնճէ
գալգրպ քէնտի քէնտինէ.

— Ալթըգ էլ վերիր... պիր ադ տա ճիտտի տիւ-
շինմէլիյիմ... տէտի.

Մինեօլէ, սապահ ույգուսընտան իէք գիյատէ խօշլան-
ըրգը իշին անը ատանտրմադ սրզրն ատուլէթլէ չրգտը.
պիր արապա գիրալայրպ տօգրու Մէնթ-Ատրէսէ կիթտի.
պու սէմթտէ գիչ գիչ պիր խանէնին սամթլրգ օլտուղունը
վէ գիչ գիչ պիր տէ պահճէսի պուլունտուղունը խապէր ալ-
մրշ իտի. կիտուպ պու խանէնին հէր ճիհէթինի կէօզտէն
կէչիրտի. պէտէյինի սօրտու, ան իրի պին ֆիրանգա բաղար-

խաթրումա կէլտի . . . Հէման Բօլ-Նու ար լոգանթաճրսընա պիր մէքթուպ եազարաղ վէ պիր պանդա գայիմէսի կէօնտէրէք . գնա-ֆէթ հապրրրդընտա պու լունմասընը պիլտիրէճէյիմ . . .

— Պու սէնին իշին բէք թուղլու օլուր .

— Ատամ սէնատ . Մի-բէմմէլ օլուն տա նէ օլուրսա օլսուն , էվէլ էմիլտե պիրազ գահվալթը իտէլիմ .

Գահվալթըտան սոնրա ժան-ժուտի , ամթիտէքի սաթրրլարը եազմաղա պաշլատը .

« Ակիպիմ միւսիւ .

« Նոյեմբերին ալթընճը կիւնի ագշամ թամ սաամթ ալթրտա , լոգանթանըզտա պիրլէշմէք իւզրե տօսթլարըմտան օն իկի զամթը տավէթ իթտիմ . գիյաֆէթին միւբէմմէլ օլմասը պէնճէ միւլթէգէմ օլսուն դու իշին մասրաֆտան չէքինմէյինիզ . . . հիչ պիր շէյ նոգսան օլմասը .

« Պու սէօզլէրիմի լաթիֆէյէ համլ իթմէմէնիզ իշին , իշթէ սիգե այէլ հիսապ օլսրագ պէշ եիւզ ֆրրանգլըգ պիր պանդա գայիմէսի կէօնտէրիյօրում . Պալըգ վէ ըսթրրիտեա կիպի չէյլերի պէն պէրապէր ալրպ կէթիրէճէյիմ .

« Ժան-Ժուտի »

Ժան-Ժուտի , պու սաթրրլարը եազտրգտան սոնրա Մինեօլէնին կէօզ տիրմիշ օլսուն դու հիւրմէթլի չրզտանը ճէպինատէն չրզարտը . իշինտէն պէշ եիւզ ֆրրանգլրգ պիր գայմէ ալրպ մէքթուպլա պէրապէր գարֆլն իշինէ եէրլէշտիրտի վէ մի թէազրպէն իւզէրինիսէ եազտը . պու ալտրրգ Մինեօլէ .

— Պու բօսթախանէյէ՝ մի կէնտէրիլճէք , տէ յու սօրտուդունտա , ժան-ժուտի .

— Արդատաշ սապր էթ հէնուզ եազրլարըմը պիթիրմէմտիմ . տէյէրէք , էլինէ պիր քնաղլտ տահա ալրպ անրն իւզերինէտե շու սաթրրլարը եազտը ։

« Արդատաշրմ Իրնէ .

« Շիմտի վէ շու սաամթտա տէնիզ հէվասը իլէ թէնէֆֆիւս իտիյօրսուն . . . պունրատա թէպտիի հէվայէ միւհթաճ օլսուղումտան պահս իլէ թապիպ թավսիյէ իթմիշ տիր . Նոյեմբերին ալթընճը կիւնի սաամթ օն պիրտէ Իարիզէ ավտէթ իտէճէյիմ՝ վէ ենինէ օ կիւն ագշամ սաամթ ալթրտա տօսթլարըմտան պագրլարընա . Բօլ-Նուվար լոգանթասընտա պիր գնա-ֆէթ վէրէճէյիմ .

« Ամէնտէ , մատմազէլ Պէրթտէ պու գիյաֆէթէ տախիլսինիզ . սապրն կէլմէմէզլիր իթմէյէսին , պիր ազ կիւլիւպ էյլէնտիրմէն սոնրա իշլէրտէն պահս իտէճէյիզ .

« Արզատաշրն ժան-ժուտի »

Ժան-ժուտի պու սաթրրլարը եազտրգտան սոնրա պիր ազ տուշինէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Իրնէ շիմտիյէ գատար Պէրլին սոզազրնտարի գօնազտան չրգմրշ տրր . պու մէքթուպը Իսայալ մէյտանընտաքի կէնճ գրգա եազմայրրմ . չայէտ օրտանան չրգրպ պաշգա պիր եէրէ կիթմիշ իսկ իշթէ օրտար ֆէնա պու պապոէ իհթիյաթա բայէթ իթմէճէմ . տէյէրէք , շու սաթրրլարը եազմայը մինտասիպ կէօրտի .

« Մատմազէլ Պէրթ .

« Իրնէ Մուլէն թէպտիի մէքթան իթմիշ իսէ լութֆէն քէնտիսինէ պիր մէքթուպ եազտրդրմը վէ պու մէքթուպտա անրտա սիգիսէ , Նոյեմբերին ալթընճը կիւնի ագշամ սաամթ ալթրտա Բօլ-Նուվար լոգանթասընա տավէթ իթտիյիմի պիլտիրինիզ . հէր հալսէ պունունմանրզ մաթլուպ տրր . իշին իշինտէ ճիտտի իշլէրիմիզ . մի զաքէրլէրիմիզտէ վար .

« Ժան-Ժուտի »

Մէքթուպրն իւզէրինիտէ « Նօմիրը Տամ՝ տը Շան սօղա-ղընտա 19 Նօմէրօլը խանէտէ սարինէ մատմազէլ Պէրլի Մօնսթիյէ » տէյու եազտրգտան սօնրա , այդ ատաշրնա խիթապէն .

— Իյթէ եազրյարրմ պիմտի . պիր մի հիր Ամի խթէ տէ յոգանթաճընին մէքթուպունը թէահիւտի եաբալըմ. անտէն սօնրա տա պիրլիբտէ գալգըպ բօսթախանէյէ կիտէրիզ , տէտի .

36

Բօսթա մի վէզդիսինին, Բօայալ մէյտանը՝տաքի խանէյէ կէթիրտիյի վէ Թէֆիրին հէր հայտէ էյէ կէչիրմէք իսթէտիյի մէքթուպ , իշիմէ պու իւչ ատէտ մէքթուպտան պիրիսի իտի . Թէֆէր , մէքթուպրն միանտէրիճաթրընը թապիլի պիլէմէյօր իսէ տէ , պու պապտէ մի թյապա Ըընէ Մուլէնին հայրաբեաթի վէ մուսամէլաթը խաֆիյէսինէ տայրը , էյէ պիր իր ուճը կէչիրէպիլէճէյինի ի միտ իյլէյօր իտի .

Պու մէքթուպը էյէ կէչիրմէյէ չարէ պուլմազ էրէյիճէ միշկիլ պիր մէսէլէ իտի . Ֆագաթ պիրազ տիշինմէյէ Թէֆէր պունա տա պիր չարէ պուլտու

Թաամաան սօնրա թէֆթիշաթէ. իյֆայի վազիֆէյէ տէվամ իթմէք յազըմ կէլիր իրէն , տօղրու իզամէթիկեահրնա կիթտի . պիր քեազրտ բարչասը իւզէրինէ պիր գաչ սաթրը չէյ եազտրգտան սօնրա , չրմէնարֆէր իտարէխանէսինտէ միսթախտէմ մի վէզդիլէր գըյաֆէթինէ կիրտի . միթէադըյէն օտաարընտան չրգրրդ պիր չարտաղը տիքեանընա սուլտու . գարունը եանընտա սարլմիշ օյան ըսթըրիտեա սէբէթլէրինատէն պիրինի ալը վէ էվվէլճէ հաղբրլատրդը

քեազըտը իւզէրինէ եաբրշորրտը . պատէհու մէղրիր սէրէթի էյինէ ալարաղ տօղրու Բօայալ մէյտանընտա քեային Զէ Նօմէրօլը խանէնին էշիյինատէ թէվազուֆ իտուպ , գարշըսընա չրգան գաբուճը գատրնա .

— Մատամ , միսիս Ըընէ Մուլէնին պուլատա իգամէթ իտուպ իթմէտիյինի լութֆէն սէօյլէ՞միսինիզ , տէյու սօրտու .

— Իգամէթկեահը պուլատա տըր , ֆագաթ քէնտիսի Բարիզտէ տէյիլ . . .

— (Կիւլէրէք .) Պանը պէնճէ էհէմմիյէթի եօք տըր...

— Օ հալտէ Նիշին սօրույօրսունրզ .

— Պու սէբէթի քէնտիսի իշին կէթիրիյօրում . Հավրտան կէլիյօր , բէսմիտէ վէրիլմիշ տիր .

Թէֆէր պունը տէյէրէք սէբէթի պիր մասա իւզէրինէ զօյտու քի , մատամ Պիժօ միսթէճիրլէրի Նամընա կէլէն մէքթուպլարը պու մասա իւնէրինէ վազ իթմիշ իտի . պու մէքթուպլարտան պիրինին իւզէրինտէ գապա վէ ատի պիր եազը իլէ Ըընէ Մուլէնին իսմի եազըլմըշ իտի . մատամ Պիժօ .

— Պու սէբէթին իշինտէ Նէ՞ վար , տէյու սօրտու .

— Օն իրի տուզինա այա գանալ ըսթըրիտեասը վար...

— (Հայզըրարազ .) Դանալ ըսթըրիտեասը հա . . . բէսմիտէ վէրիլմիշ , օն իրի տուզինա պիրտէն , տէմէք օյուր քի Հավրտան եազըլըպ կէօնատէրիլմիշ օյան պու մէքթուպ տա անընը իշին տիր , թէէսսիֆ օյունուր . ըսթըրիտեայրտա Նէ՞ գատար սէվէրիմ . միսիս Ըընէ Մուլէն թաշրատա պուլունույօր վէ իհթիմալ քի պիր այա գատար տա կէլմէզ . . .

— Թապիյի պու ըսթըրիտեալար օ վագթէ գատար տպանմազ գօզար . . .

— Շիւպհէսիզ , ֆագաթ պէն Նէ՞ եաբապիլիրիմ .

— Մատէմքի ըսթըրիտեայը բէկ սէվէյօրսունրզ , մահվ իթմէքտէն իսէ աֆիյէթլէ եէրսինիզ . . . իւզէրինէ տէ միսա-

թէճիրինիգին սրհհէթ ու սէլամէթինէ պիր շարապ իչի վէ-
ռիրսինիզ . . .

— Գու. ֆիրր հազրգ ամթէն ֆէնա տէյիլ . . . պէնտէն
իսթէմէյէ նէ հազգը օլապիլիր , գայտրրրպ սազ ադա ամթ
վէրմէքտէն իսէ եէմէք հէր հալտէ էյի տիր , տէյիր մի .

— Ռիպահէսիգ . . .

— Իմզանանաճագ պիր քեադրտ վա՞ր մը .

— Բարտոն մատամ , պիր մագպուդ վար .

Սախթէ միւվէդդի՝ եանի Թէֆիէր , իւզէրինէ պիր գաչ
սամթը եազը եազրմիշ տիկէր պիր քեադրտ բարչասընը
ուղամթը . գարուճը գատը պիր գալէմ ալրգ իսմինի եազ-
մադա պաշլատը , տայիմա ալրյմրչ ուտուղու հալտէ իսմինի
եազմադ քէնտիսինճէ եինէ գօյայ պիր շէյ տէյիլ իտի .

Թէֆիէր պու մէշղուլիէթի ֆրրսամթ ատտ իտէրէք ,
քէնտինէ մսխատս պիր մէհարէթլէ մարինաճրյա կէոնտէ-
ռիրիպ մասա իւզէրինտէ վէ կէօղիւնիւն էօնինտէ պուլու-
նան մէքթուպը աշրրրպ ճէպինէ ամթը , պունրն ասլա ֆար-
գընտա օրմայան մատամ Գիժօ , պիր տէրէճէյէ գատար
պէճերիպ իմզալատրգը քեադրտր իսատ իտէրէք .

— Ալլընրգ միսիս , տէյինճէ , Թէֆիէր մագպուդ ա-
ռրպ .

— Թէշէքքիւր իտէրիմ մատամ , տէյերէք ֆիքմէյէ
հազրրլանտը . ֆագամթ գարուճը գատը քէնտիսինի թէվ-
գրգֆ իտէրէք .

— Տուրրնրգ , մատէմ քի ըսթրրիտեալարը պէն եէյէ-
էյիմ . սիզէ պիր ազ պախշիշ վէրմէք լազրմ կէլիյօր . . .
տէյիպ , Թէֆիէրին էլինէ եարրմ ֆրրանգրգ պիր սիքքէ որ-
գրշտրրտը , սախթէ միւվէդդի պախշիշի ճէպինէ ամթրպ պէ-
յանը թէշէքքիւր իմտիքատէն սօնրա հէման էվտէն տրշարը
չրգտը . խապիսը մէրգում սէրի ատրմիար իլէ վէ ատէթա
գօչարագ , Ռօն. Լույի Ֆիլիպ սէմթինէ տօղրու եօլա տիւ-
զէլտի .

Էլէ կէշիպտիի մէքթուպն միւնտէրիճամթրնա պիր ան
էվվէլ վագրգի օրմաղ արդաս որ իլէ իդամէթ իլլէտիի խանէ-
յէ կէլինճէ , իչ գամթրն մէրտիվէնլէրինի հէման պիր նէ-
ֆէստէ չրգտը վէ ղալբը եէրրթրգ սամթրրլարը կէօղտէն կէ-
չիրմէյէ պաշլատը . օղուտուղու սամթրրլարատան , Ռընէ Մու-
լէն իլէ ժան-ժուտի պէյնինտէ կիղլի պիր իրթիպամթ վէ
միւնասէպամթ օլտուղունը վէ օ շէյթան խրրսրգրն . իսթէ-
տիի զէման Ռընէյի պուլսպիլճէյինէ շիպ պէհէսի գարմատը .

Թէֆիէր , մուգաֆֆէրանէ վէ կէնիշճէ պիր նէֆէս ա-
տրգտան սօնրա , քէնտի քէնտինէ շու ամթիտէքի սէօզլէրի
մրրրլտանտը .

— Ալրթրգ ժան-ժուտիյիտէ էլէ կէչիրտիմ տէմէք տիր ,
այրն ալթրրընտա սասամ ալթրտա Ռօլ-նուվար լօգանթա-
սընտա պուլունաճագ . . . իչթէ պանա լազրմ օլան շէյտէ
պու տրը , Ռընէ Մուլէնի թանրյոր . ֆագամթ հէր իրխիտէ
իհթիմալ քի եէքտիկէրինին գալայէրինտէ կիղլի օլան էս-
բարտան խապէրտար տէյիլ տիրլէր . Ռընէ պիր պյտան պէ-
րի Բարիզտէ պուլունմայօր , ֆիքրէս տիգ Թուրլանին գօնա-
ղընտա վուգու պուլան հալլէրտէն պիրթթապի խապէրտար
տէյիլ տիր . ժան-ժուտիտէ , տօսթուններն Բարիզտէ պու-
լունմասրգրնը պիլմէյօր , նէ ալա շէյ . . . ֆագամթ պու իրի
շէյթան հէրիֆ եէքտիկէրինի նէ՞րէտէ թանրտրլար , նէ՞րէ-
տէ մուարէֆէ բէյտա իմթիրէր . . .

Թէֆիէր , պիր ազ տիշինտիքէն սօնրա պու սուա-
լին ճէվապընրտա եինէ քէնտիսի իմթա իտէրէք , շու վէճհ
իլէ տէվամ իմտի .

— Անլաշրլտը , անլաշրլտը . Ռընէ Մուլէն Սէնթ-Բրլա-
ժի հաբրսխանէսինտէ թէվգրգֆ իտիրմիշ իտի . . . ժան-ժու-
տիտէ օրատա պուլունույօր իտի . պու սուրէթլէ մուարէֆէ
հասրլ իմտիրէր . նէ հալ իսէ պիր գաչ կիւնէ գատար ժան-
ժուտինին էլինտէքի քեադրտարրրատ ալրրրմ , արթրգ գօր-
գաճագ հիչ պիր շէյ գալմազ . պու ագշամ կիտէր , միւսիւ

Տրլաթու-Վ.օտիյօ ճէնապլէրինէ տէ պու. կիւ զէլ հէվատիսի թէպշիր իտէրիմ.

Թէֆէր էլպիսէսինի թէպտիլ իմտիրտէն սօնրա հէվման տիւզին իզամէթկեահրնա կիմտի, ադշամ օլուպ սուլար գարարընճայա գատար օրատա պուլունտու. Էրմէսի կիւնի սապահլէյին սաաթ օն պիրտէ բարօրընը թանպիմ իլէ բօլիս իտարէյի մէրքէզիյէսինէ կիմտի.

Իտարէտէ ազիմ պիր գարբշրգլըգ. պիր թէլաշ կէօրիւլիյօր վէ հէր մէմուր զարիպ պիր հալտէ պուլունույօր իտի. Թէֆէր՝ արալարընա սօգուլըպ իսթիճվապա պաշլատը. պու տէրէճէ թէլաշու մէշղուլիյէթէ սէպէպիյէթ վիրէն հալ. եէնի միւֆէթթիշ Բրլանթատրն զարիպ պիր տուրէթտէ դայպու պէթի օլտուղունը անլատը.

Հաթտա գօմիսէր իլէ ասայիշ բէյիսի պու իշ իշին խաֆի պիր գօնֆէրանս ագտ իմմիշէր իտի. ասայիշ բէյիսի միւլազաթընը էրմէսի կիւնի պիր բարօր ալամայընճա, Բրլանթատրն կիճէ տէ թէֆթիշ վէ թէհարրի իլէ մէշղուլ օլտուղունա զահիպ օլարագ սապը իմմիշ իսէ տէ, արատան գրրդ սէքիզ սաաթ կէչինճէ պիր մէրագ հասըլ իտէրէք իզամէթկեահրնա պիր ատէմ կէօնտէրիպ արաթտրրմրշ իտի. եէնի միւֆէթթիշին իրի կիւնտէն պէրի դայպ օլուպ կէօրիւնմէտիյի պու. տուրէթլէ անլաշըլտը.

Գու նակէհանի դայպուպէթտէ միւթլագա պիր սըրր օլտուղունտան պիթթապի վագասյի միւհիմմէտէն իտի. բօլիս էֆրասը քեամիլէն ճէլպ օլունարագ. եէտինտէ մուրուր թէզկերէսի օլմագսրդը պիր քիմսէնին, ֆիրարինէ մէյտան վերիլմէմէսի թէնպիհ օլունտու.

Սապահլէյին էրքէնտէն բօլիս էֆրասը մարիֆէթի իլէ իճրա օլունան թահզըգաթ նէթիճէսինտէ, Բրլանթատրն պիր կիւն էվվէլ ադշամ իւսթի. Գանեօլէ բօլիս գօմիսէրի իլէ միւլազաթ լյյէտիյի անլաշըլարագ, քէյֆիյէթ ասայիշ բէյիսինէ պիլտիրիլտի. Իշթէ օ գէմման մէրագ վէ թէլաշ

խէվֆ ու տէհշէթէ վունպայիպ օյարագ, ասայիշ բէյիսի մուավինի օրան բօլիս գօմիսէրինէ.

— Բրլանթատրն հէր հալտէ իպինի թօպանը պուլմայը տրր... պէն ֆէքր իտինտա 13 նօմէրօյր արատա մէսէլէսինտէն միթէվէլլիտ պիր ճինայէթի օրատա գանա զահիպ օլույօրում... հէման թէհարրիյտէթ պաշլամայը վէ պիր տագրգա ֆէֆթ իմմէմէլի տիր, տէքէլլինտէ, բօլիս գօմիսէրի.

— Պէնտէնիզտէ պու ֆիքրտէսիյիմ. ֆագաթ պէնչէ միշկիլ. մանհիմ վէ նազիք պիր վազիֆէյի, քիմնէ մէհարէթինէ իմթիմատ իտուպ հէվալէ իտէրսէ, կիւզէլ պիր նէթիճէ հասրլ իտէպիլիրիզ. տէյտի.

— Պիր տպ տիս չինտիս.րտէն սօնրա, պու իշի պէրդաթ պէն տէրիս հտէ իտէճէյիմ... Բրլանթատ նէրէյէ կիմմիշ իսէ օրատարրնը տօրատրրրմ... սիզինտէ պանա բէֆթագաթ իմմէնիզ լազրմ կէլիյօր.

— Գաշ իսթինէ էֆէնտիմ, եանրմիզա բօլիս նէֆէրաթը ալաճաղմրյրզ.

— Նէ՞ լուզումր վար, եայրնրզ թահարրի իտէրիզ.

— Բրլանթատրն պիր ֆէլաքէթէ օղրամրշ օրմատը սիզճէ մուհագգաղ կէօրիւնմէյօ՞ր մը...

— Բէք գօրգույօրում... մամաֆիհ հէնուզ գաթի իմիտ իտէմէյօրում, ինշալլահ զանընմնա նանըմրշ օլուրում... հէման իրի տագրգայա գատար կիտէլիմ, իմզա իտէճէք քեաղրտլարընըզ վար իսէ սիզ հէման կիտուպ իմզալայընրզ, պէն սիզի կէլիր օտանընրզտա պուլուրում.

Գօմիսէր էֆէնտի մուվաղգաթէն ասայիշ բէյիսինտէն այրըլտը, օտասընա կիտէր իրէն Թէֆէրի կէօրիպ.

— Թէֆթիշաթէ պաշլատընը՞զ մը, տէյտ սօրտու.

— Էվվէլ էֆէնտիմ, իշթէ բարօրըմը տա կէթիրիյօրում...

— Մուհիմմ պիր մէսէլէ գ՞ար մը...

— Հիչ պիր շէյ եօգ էֆէնտիմ.

— Բէք ալա՛, խարիճի պէր ոչ Իշլէր իլէ մէշղուլ օլա-ճաղըմ . . . լաբօրուՆԸՂԸ սօՆրա թէտՂԸՂ իտէրիմ . . .

Գօմիսէր օտասընա կիրտի , Թէֆէրտէ կիտուպ խաֆի-չէլէրին վէ բօլիս էֆրատընընն եանլարընա սօգուլտու , գու-լաղլարընը վէ կէօզլէրինի աչըպ սէօյլէնէն սէօզլէրի պէր տրզդաթը մախսուսէ իլէ տինլէյօր , հէր հալի նաղարը թէտՂԸՂ սան կէչիրիյօր իտի .

— Պէր իլի տաղըդա սօնրա սասիչ ըէյիսի օտասընտան չըգտը , հէր քէս քէնտիսինի սէլամլամաղա հազըրլանտը . դալապալրդ իչերիսինտէ սապրդ վիֆէթթիչ Թէֆէրի կէօրիՆՆԷ թէվադուֆ իտուպ .

— Ա՛, սիզտէ պուրատա՛մբսընընդ , տէյինՆԷ , Թէֆէր էյիլիպ սէյամ վէրտի . սասիչ ըէյիսի սէօզինէ տէվամ իլէ .

— Պուրատա սիզ թէսատուֆ իթթիֆիմտէն տօլայը բէք մէմնուն օլտում . . . պէնիմլէ պէրապէր կէլինիդ , տէտի .

Թէֆէր ենտիչէնա պէր հալտէ սասիչ ըէյիսինի թէա-ՂԸՂ իթտի . պունլար եէքտիկէրինի վիթթէագըպ դօմիսէրին օտասընա կիրտիլէր . ըէյիս , դօմիսէրէ .

— Ա.կիզի՛մ. պէն ֆիչրիմի թէպտիլ իթտիմ. չիմտի սէվգը թալի իլէ Թէֆէրի կէօրուտ մ քէնտիսի Պանեօլէ վէ ճիվարընը բէք էյի թանը , սիզէ ըէֆազաթ իտերսէ ֆայ-տէսի օլուր . . . տէտի .

— Բէք կիուզէլ, քէնտիսինէ թէքլիֆ իթտինիզ մի , հազը՞ր մը .

— Խա՛յը , հէնուզ պէր չէյտէն իսապէրի եօգ , չիմտի պէր իլի սէօզ սէօյլէտիյիմ հալտէ հազրրլանը (Թէֆէրէ թէվճիհի խըլթապ իտերէք .) Թէֆէ՛ր , սիզտէն սօնրա 13 նօ-մէրօլը արապա մէսէլէսի իլէ մէշղուլ օլմայա պաշլայան Ը-ըլանթատրն , պէր նէյուռ զաթլ իտիլտիյինէ զահիպ օլույօ-ըուզ . . . տէմէսի իւզերինէ , Թէֆէր ճիտտի պէր հարէթ վէ տէհշէթ իսպրաղը իլէ էնէրջի օպուչարբուպ հայդըրարագ .

— Դաթլ իտիլմիշ մի . . . ս հալտէ դաթիլի վէ եախսատ

գ-Քիչերի հէնան պրոյեդ պուրմաչըդ . . . տէտի , վէ մ-Քէ-գըդէն կիտնա հէչ պիր չէյտէն խապէրի եոգմըշ կիպի պէր հալտէ .

— Բէյիս էֆէնտի , պու պապտէ ըիմտէ՞ն չիուդհէյէնի-յօրսունըզ . տէյու սօրտու .

— Եա օն իչ նօմէրօլը արապայը աչրան խըրսըզլարտան վէ եախսատ պունլարը պու սրրդ աթա սէվգ իտէնլէրտէն .

— (Հէյէճանընա զալէպէյէ չալըշարագ .) Էլպէթտէ պունլարը եաղալարըզ . . . էվվէլ էմիրտէ նէ՞ թարաֆա կիտէճէյիզ .

— Պանեօլէյէ .

37

Թէֆէրին նիզիս սար սարը քէսիլտի , ֆազաթ պունա տրզդաթ իտէն օլմատը , ֆէնտի քէնտինէ .

— Հայտէ պազալրմ . . . Եա պու ազշամ եազայը էյի վերէճէյիմ վէ եախսատ դուԹուլաճաղըմ . չայէտ պիր կիրտապը ֆէլսաֆէթ տուշէճէք օլսա իսէմ տիզ ճէնապէրինիտէ , միսմրէս տիզ Թուրէնիտէ նէզտիմէ ճէլպ իտերիմ . . . տէտի .

Իտարէնին գարուսընտա պիր արապա պէքլէյօր իտի , պու իչ զաթ արապայա պինտիլէր , պէյկիրլէր քէմալի սիս-բաթլա Պանեօլէյէ տօղրու եօլա տիզէլտիլէր , սասիչ ըէ-յիսի 13 նօմէրօլը արապա մէսէլէսինէ տայըր եանընա բէք չօգ բաբօրլար ալմըշ իտի . էսնայի լահտէ պունլարը թէտ-ՂԸՂ իլէ մէշղուլ օլտու . պիր արալըզ .

— Էվվէլ էմիրտէ բօլիս գօմիսէրինի զիյարէթ իտէճէ-յիզ , տէտի .

Թէֆէրին պու. եիզալէն ասլա գօրգահաց պիր շէյի եօգ իտի, չինդի գօմիսէր քէնտիսինի գամանն թանըմայօր իտի.

Ակապա, գօմիսէրլիք սայիրէսի էանիւնաէ տուրտու, ասայիշ ըէյիսի սրապատան էնտի վէ ըէֆիդէրի քէնտիսինի թէազրպ իմամէքտէ օլտուղու հալտէ, տէրհալ գապուլ օլունտու.

Գուրասա ճէրէյան իտէն միւքանայէմէ գարիյնի քիրամէ մալիմ օլմազրլա թէկրար իմամէյէճէյիզ. Ֆագաթ շունը խապէր վէրմէք զարուրի տիր. Թէֆէր, պիհուշ պիր հալտէ կէնճ պիր գատրն պուլունտուղունը վէ Սէնթ Անթուան խասթախանէսինէ նազլ իտիլտիյինի, պիրինճի տէֆա օլարագ իշիտիյօր իտի.

Գու հէվատիս Նիհայէթ տէրէճէտէ նազարը տրգգաթընը ճէլպ իմտի, թարիֆաթ Գէրթ իլէ գապիլի թամամիզ օլապիլէճէյի իլին, Թէֆէր մու ղիթարրպանէ պու կէնճ գատրնէն քիմ օլտուղունը տիւշինմէյէ պաշլատը. Հէթիմէնին, տիւգ ճէնապէրի թարաֆրնտան իմէհիրէլի պիր սուրէթտէ եարալանտրղընը վէ միթէագլպէն եանան խանէտէ ամթէյէր իշինտէ գալտրղընը թաասվուր իլէ. պուրունան կէնճ գատրնին օ օլմասընա իհթիմալ վէրէմէյօր. միւթլագա սէյիրճիլէրտէն պիրիսինին գաղա իլէ տիւշիպ գալտրղընա զահիպ օլույօր իտի.

Գանանօղէ բօյիս գօմիսէրի, եա պիր իլթիգամ վէ նախատունուտարագ պիշարէնին ճէպինտէ պուլունան վէ իզէրինտէ արապա նօմէրօսը օլան քէնտիսինի բարշասընտան ասլա պահս իմամէյօր իտի.

Ասայիշ ըէյիսի, էրինէ թուամալտա օլտուղու բաբօրլարը պիր տուհա թէզրղ իտէրէր, բօյիս գօմիսէրինէ.

— Գու զէվալը գատրնրն էյպիսէսինէ տրգգաթ իմտինիզ մի, տէյս սօրտու.

— Էվէթ էֆէնիմ, արգասընտարի էսվապլար երրթրգ, շամուրը պիր հալտէ վէ ճընանաճագ պիր գրյաֆէթտէ պուլունույօր իտի.

— Պիր թարաֆընտա եանրդ. Նրշանէսի կէօրիլմէյօր մը իտի.

— Խայրը մի՞սի, էօյլէ պիր շէյ եօգ իտի գանն իտէրիմ.

Գու ճէվապ Թէֆէրէ էմնիյէթսաղլ իմտի, ասայիշ ըէյիսի սէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Այագ գապլարը նա՞սըլ իտի, այագլարընտու գունտուրա՞մը եօգսա բօթի՞ն մի պուլունույօր իտի.

— Բօթին վար իտի.

— Տիւյմէլէրինտէն պիրիսի նազանն օրտա օրմատըգընա տրգգաթ իմտինիզ մի.

— Տօղրու սը պունա ասլա տրգգաթ իմմէտիմ.

— Վապիֆէնիզտէ գուսուր իմմիշսինիզ... պիր բաբօր թանգիմ իմմէր իշին նիհայէթ տէրէճէտէ տրգգաթ իմմէլի տիր... վէրմիշ օլտուղունըզ բաբօր բէր նօղսան տըր...

Գօմիսէր պաշընը էանիւնէ էյտի, ասայիշ ըէյիսի սէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Միւսիւ Սէրվանընն խանէսի նէ՞րէտէ տիր, տէտի.

— Գուրայա նազրն տրր. Ֆագաթ զէվալը ատէմ սիզէ պիր մալիմաթ վէրմէմէյէճէք տիր, չինդի վէֆաթ իմտի.

Թէֆէր վէ պաշ գօմիսէրտէ պէրապէր օլտուգլարը հալտէ, իշիւ պիր աղրգ.

— Վէֆա՞թ մը իմտի, տէյս հայդըրտըլար.

— Էվէթ մի՞սի, հէմտէ անսըղրն վէֆաթը մուգուպուլտու... ըիվայէթէ նազարէն մի՞ֆէթթիշ Իրլանթատ, խանէսինտէ մուգուպ ճինայէթաէն պահս իտէրէք քէնտիսինի ֆէնա հալտէ գօրգուիմուշ. օ կիթտիրտէն սանրա թիթրէյէրէք եախատա սէրիրմիշ վէ ամա ագշամտա վէֆաթ իմմիշ տիր...

Թէֆէր կէնիշ պիր նէֆէս ալտը, իհթիմալ չի քէնտիսինի թանրեասիլէճէք օլան պու սաէմտէ տիւնեատէն էլի-

նի Լիմկրինի չէ՛միշ իսի. այիմրդ պիր թէհրիբէ, պիր մուխամարա կէարէմէյօր իսի. ասպիշ բէյիսի մրրրլատանարդ.

— Իշիմէ պուտա պէգիր՝ պիր մուվաֆֆաղ բրէիմիդիր տիր. մնամնֆիհ պիւ ապիթիրն մէյտա օրմաղ իյճապ իմմէղ... Եանան իսանէյիսէ գիյարէի իմմէյիդիղ... ասէսի.

Պու իշ դամի. Եանդարդնատա Պանեոյէ բոլիս գոֆիէրի պուլունուրդու հայատ Եաղմուրատան ֆէշիմէղ պիր տէրէճէյէ կէլմիշ օյան Եօլատան Դարդայէրի թէրէմինէ շրդ մնաղա պաշլատրդար. Եոյ պամիսադրդ հայինի. պիր տէրէ չէ բրինի գէսդ իմմիշ օյատրդու իշին ֆէշմէր դ ադիդ պուտնայար իսի. ամի թարաֆատարի Եարա սարմաղ յասդամ ֆէշսի. բոլիս գամիսէրի.

— Լիֆէնամիէ՛ր. իր դէրդէրի այրդրմշ օյան յուդուրդատան քէնտինիդի ադ ընդրդ... ամանա տրդ դամի իսինիդ. Իշիմէ. Քշիմէ պիր իմանէսի... ամէտիի տրդրատա, Թէֆիր տէրէճէ մէրմանէրի վէ ճէպրդր նէֆես իլէ պէրատէր. ֆիհատինէ արդդ օյան իսաֆիդի պիր իմիմրէմէյի մէն իսէմէսի.

Ասպիշ բէյիսի իլէ պոշ դամիէր. պիր իրի ատամ իլէրլէյիդ Արդանթատրն Եու փարդանատաղ իմրդրդ ալիմնատա դատրդր կիրատար Ֆէրատէի նրշանէ պաղ տրդ ատան ատնրա տէրհաղ կէրի չէ՛ֆրիտիրէր.

Միսա Աէրմանրն մի հիմէրէ՛ օյան իսանէսինի գիյարէիմատէն պիր նէմիճէ հատրդ օրմատրդր կիպի. Մանիֆէսթինի ահատիսինատէն պաղրդրդրդրն իսիմճէֆատիմրնատատա պիր սէմէրէ պիր ֆիսիրատ կէօրիւլէմէսի. ադշամրն եէսիսինէ դ ատատր բէ՛ր պէյհատ թահարդիյամատ պուլունատդ ատան ատնրա ատատանրն Եանրնա կէլմիրէր. պիր շէյ քէշֆ օյունամատրդր հիհէիլ Թէֆիր. մէսէրդէիմինատէն դ ատպրնա ատրդմայօր իսի. Ֆադամատ ատատրդ բէյիսի ատատաճրդա.

— Սէնիմ-Ռէնամ ատն յուսիմատանէսինէ. տէյս էմր վէրինճէ, ատատրդ մի ֆէիմիդ էֆիէնտի թէֆդրատր ատի շատրդ խէվի ատ բրդմրդրատ օյատ.

Մանիրդ դ ատպիրինատէն օյնաղ իր դրէ Եէմիմէնին խէյատ օյնատր վէ պիրատէն պիրէ դ ատրդրդնատա պուլունմատր ֆիդրրի, Թէֆէրի բէ՛ր դէյատ դ օրդ ատատրդր իսի. Ֆադամատ ադ պիր գէճատէ դ ատրդ ատատրդ Եատիմատանէնին դ ատէմ ատատրնատան վէրիլէն մնարի մնամ թէդրատր Թէֆիրի թէէմիս իմմատ.

Պանեոյէ կէշիսինատէ պուլունան կինճ դ բդրդ իսանի էլրդ տր Երմէն օյատ. դ ատատէն չատ դ ատրա ատի շատրդի վէ պիր ֆիտ էմմէդ ատատ Եատատէսի Թիդէր տր Երմէնին կէլրդ քէնտիսինի իդ ատմէմիմկնատրնա կէսիմի բատրդի խատէր վէրիրդիդր իսի. Թէֆիր պունա գատ դրֆ օյունճա, քէնտի քէնտինէ.

— Գէրմէն վէֆատմր մնհադ դ ադ տրդ. օ՛խ... ատրթրդ պէնատ խէյատ օյատմ՛, ատատ.

Ո կինդրի թէհարրիյատմր ոմմէրէսրդ դ ատմնաղա պէրատ՝ ասպիշ բէյիսի Արդանթատրն իդրինի ատրդրնաղ. Ամ Նօմէրօյ ատատա մէսէլէսինի քէշֆ իմմէվ իսատատրնատա ատատրդ մէյատ օրմատր. Եանրնատա պուլունանրդրդա հադրդ ատիր կիդրի թատմատրդրն էմր իսէրէք. պիդդամ պիր իսաֆիյէ դրյատֆէմինէ կիրատ թէհարրիյատատ ատմատ իմատ.

Թէֆէր. տրդդ ատմ վէ իհթիմատին. դատրէմ ատ իդատատին շատ տէրճէճատինէ պաղրդ պրդրդ ալիքնատա կիրիմնէմրդ վէ քէնտի քէնտինէ շատ ատօղէրի մրրրլատանատաղատա իսի.

— Արդրդրդ ատդ ատատշրդ. ատրդրդրդ... Նաֆիյէ հէշ պիր շէյ պուլամատատաճատրդրդ...

* * *

Էմիյէն Էորիս օսանատաղ պիրմէյօր. մի իմատրդ շարրշրյօր իսի. Բրնէ Մուլենատ. Հատրատա պուլունատրդ պիդճէճ մայիս օյան փատ մատրդի էյէ կէշիրմէվ իշին Բարիզատ ատատատրդ. կէդիդ ատօրդշատատրդ պիր ատր պրրաղմայր իսի.

առէմին գրդր տրր . . . բէտէոի տէ մասու մ իմիշ . . . ա՛հ , ճէնապր Հապ շահիտ տիր բի , պիր մադրու մեն նամրնր հա-յիզ պան չաճու դա իսմիմի վէրլճէ յիմտէն տօպայր ասլա նիւ-զիւ մ գրզարմայաճապ տրր , տէմէյտէ խոբ .

Ջամալլր տօգթօր էլլէրի իլէ պայրնր թուխ ապրիզ ու ամիզ տիւ չիւնաբ քտէն սանա , չու վէճհլ նէ ֆանէ իրթապ իլլէ յոր խոբ

— Ինճրասրնր թասմիմ իմիշ օրտու դու մ ամէլիյսիթ , ա-ճապա մու վաֆադրլէթպանչ իտէճէ՞ք մի . . . Լսթէր իատէ-յի սրհհէթ իտէճէ՞ք մի . ճէնապր Հադդրն նարասրմր իլէ Լս-թէրին ադր պայրնա կէլսիլի կիւնանէն իմիթպալէն ատալէ-թին զու հուրի , իատէյի շէրէֆ ու նամուս մէսէլէսինին թէ-հադդուդ վէ հուսուլի զէմանր կէլմիշ տէմէք տիր . . .

Լիթիլէն , մի շֆիլ վէ թէհնիքէի ամէլիյսիթէ պաշլատր-ղը տրրատա , պու սէօզլէրի թէ լրրար խոբիյօր վէ պիր տադրզա իմիտանէն ֆասիզ օրմանյօր խոբ .

Թէֆէրին , ատատիշ ըն յիսի իլէ պէրապէր Գանդիլէյե կիտու պ տա ատիրդ հէր տիրլի մուխթալֆատէն ադատէ պու բանատա զու նա գանի օրտու դա կիւնին ադ շամր , Էմիլէն էրթէսի կիւնի ատպահլէյին ֆէյիզ Գէրթէ գէրարէթ իտէմէ-յէճէյինի Ելնէ Մուլէնէ իտապէր վէրմիշ խոբ . օ ատպահ մի թատրատան ալիր ատամ էֆֆէլ գալդրդ նարանթան խատ-թատանէսինէ կիթոբ .

Տասիրի չայիրտա իլէ պիր չոգ հէրիմլէր . պէօյլէ մու-հիմմ վէ հատրլր մէրտաբ ու խոթիֆատէ օրան պիր ամէլիյսիթ-ատ հադդրր պու բանամադ ատրտատ իլէ . Լիթիլէնին վիրատանէ պէրլէշտիրդ խոբ . հարիտատ պիրդպատթ ատրէ յիմ օրտնատա եան-լարրնատա պու բանամանդա գատրդ վէրիրմիշ խոբ .

Իատթատանէ թարդատու հէրիմլէրին էրգէրիսի Լիթիլէնի չէ յէմէսիրլէրիտէն . մանմանէ հարիտ պիր ատ էֆֆէլ մու վաֆադրլէթպանլիրին կէօրմէք ատրդատ իլէ ֆէվգէլատէ պիր ատապրատրգրդ . ամիլիյսիթին զէմանր վա դու ինէ ին-

Լիթիկեն, սապահլարը քէօշկէ կլուսուպ Պէրիթի կէօրիւ-
յոր վէ Նէ հալտէ պուլունտուղունը տրդդաթիր մուսլէնէ
իթտիրտէն վէ բէյնէթասրնը նազրպ պրրագտրդտան սօնրա
Շարլանթան չիֆտխանէսինէ կիտէյօր իսի. օ վազիֆէյիտէ
իյֆա իթտիրտէն սօնրա խուտսի մի շմէրիէրինի տօլաշը-
յոր վէ հէր ագշամ Իրնէ Մուլէն իլէ պէրապէր զէվայը
Պէրիթին նախտարնը նանրնտա պիրլէշիյօրլար իսի.

Կէնճ թապիպ, իր ամէթ կնահրնտա պուլունտուղու գէ-
ման ամէլիյաթ սասարնա պարանրպ լամպասրնը նազարագ.
օ Նէճիպ քէօրիւսի՝ սէրլէվհասը իլէ գարպի օրունան պահա-
լարը թէքրար թէքրար օգուլուպ թէսագրգ իլլէմէրլէ մէշ-
գուլ օլույօր իսի.

Գու մի թարաֆթ վէ թէսագրդաթրն նէթիճէսի օլմազ
ի պրէ, Պրրունէվայէ թասպիպինին գաթլի մէսէլէսի իլէ մէճ-
նունէ էսթէր պէյնինտէ, գարիպ վէ խաֆի պիր մինասէպաթ
վէ իրթիսաթ օլտուղունը. Հիչ մի տէրլ ճէսինէ նազը պիր
սուրէթտէ խթիարալ իլլէյօր իսի.

Հազդսրդ նէրսէ իստամ իսթրմիշ օլան Բօլ ը Բէվվայէ,
Պէրթ Մանսթիլէնին բէր նազրն ադրասաբնտան պուլու-
ղունատա շիպհէ իսէմէյօր իսի.

Գու մէճհուլ ճինայէթ իշին Իրնէ Մուլէն իլէ Նէթիճէ-
յի թէհարրիյաթը. իսաէյի շերէֆ ու նամուս իշին ըզհար
իսթիլէն ալդու վէ իշթիհսպ. Պէրթի ֆէնատա սուդպրնա
սիւշիւրէն պուլի սիւշմէնլէրին վիճուտի, գու սիւշմէնլէ-
րին տայիմա շէրրու ֆէնատաէն իսայի գարամամաթրը քէյ-
ֆիյէթի. մէվզրլը թէմասչայէ գնդ իսթիլէն օյունրն. միս-
թրէս տիր Իուրէն ի ղէրինտա, քէնտինի գարպ իսէրճէսի-
նէ պիր թէէսիրի ֆէգգէյատ կէտաթէրմէսի, ապաշգա ապաշ-
գա նազարը տրդդաթրնը ճէլպ իսթիյօր վէ զանն ու թա-
սաւվուրատրնա գու վէվէթ վէրիյօր իսի. կէնճ ազթար քէն-
տի քէնտինէ

— Արթրգ հիչ շիպհէ իթմէզ չի Պէրթ, իստամ իսթիլէն

նի խոյորլար իսկ ոչ, ծիրգիրնակի ալայիմի խոթիհդա իլէ սէօղլերի պէյնինտէ պիր թէվաֆուդ վէ իմթիդաճ կէօրիւլէմէյօր իտի։

Պուռնը պիմթապի հէրքէստէն գիյատէ Լթիլէն անլայօր վէ հէր գէմանատէն գիյատէ մուհաֆազայի մէթանէթէ, մանէֆի պիր գուվվէթ ու ճէսարէթէ յուգում կէօրէրէք ասլա բէնգ վէրմէմէյէ չալըշըյօր իտի։

Խասթանանէնին տիրէքթօրը վէ սէր թասպիպի օլան զաթ տա կէլիպ Միլեր Լօրիյօնը ճէվէնթէ։

— Արդասաչ, իճրա իմմէք իսթէսիյինիզ ամէլիյաթը պու կիւն կէօրէճէյիզ տէմէք օլուր, տէտի։

— Լվվէթ միւսիւ։

— Հէր ճիհէթի էյիճէ տիշինտիւնիզ մի։

— Զաղ գէմանտան պէրի տիշինիյօրում, մէճնունէնին մէմուր օլսուդու դաղուշա վէրիլմէսի կինտէն պէրի, իֆսադաթընտան իմիտվար պուլունսուդումը տա զաթը ալինիզէ արդ իմիշ իտիմ։ Իշթէ ա կինտէն պէրի թէտրը-զաթ վէ միւթասարրաֆ իլէ օղրաշըրում։ . . Էվէլքի ֆիքրիմ ասլա թէպէտտիւլ իմմէտի։ . .

— Պէնտէ սիզէ հազադաթը իլէ թէճարիպը քէսիրէսի իլէ գէսալը չէօհրէթ իմիշ ըէք պէօյուք զաթլարը, պու զատընուն իֆսադաթլինը իմթիզամ իտէրէք մուվաֆֆազ օլսունսուզլարը խասէր վէրմիշ իտիմ։

— Ֆիլհազրդա գէնանէնդ, օ տէսիյինիզ պէօյուք զաթլարա զարշը հիշ պիր էհէմմիյէթի հազրդ օլմատըղըմը իլիթիրաֆ իմմէքլէ պէրաբեր, անլերին մուվաֆրդ օլսունարդլարը պու մէսէլէտէ, իհլասդը մուվաֆֆազլարի իտէճէյիմտէն իմիտվարում։ . .

— Վէրիլէն լսաթօրլարսա Էսթէրին եիրմի անէ էվվել թէճէնենուն իյլէտիյի պիլսիրիլիյօր։ պունը սա ունութմանը-նրդ։ . .

— Պու սադաճ իճրա իմմէք իսթէսիյիմ ամէլիյաթ

թիզար խոնարհաբար իսի . արալարընտատա միսթահգիյանէ պաղը սէօգլէրտէ թէաթի ոլունույոր իսի . պանդարատան էն ինսաֆլըսը պիլէ Լթիյէնի քիւսթախլըգլա իթհամտէն չէ քինմէյոր իսի .

Լթիյէն , իսասթախանէյէ կէլիր կէլմէզ հէր քէստէն էվվել տախիլի շայիրտանէզտէն թէզ ալրտապ իթտի վէ ֆը-[illegible]

— Տոզթոր էֆէնտի , ֆէնտինիզտէն էմրինմիսինիզ . . . [illegible] .

— Էվէթ , ֆագաթ պու սուալ նէ՞տէն իյճապ իսի-յոր .

— Զիրա պու էֆէնտիլէր մուվաֆագըյէթինիզի սա-լա իմիտ իթմէյորլար . . .

— Պու էֆքեարտէն ֆէնտիլէրինի քիմսէ մէն իտէմէզ , ֆագաթ իմիտ իտէրիմ քի զարիպէն ալատանտըգլարը-նը իսպաթ իտէպիլէճէյիզ . . .

— Ամէլիյաթ էնասընտա տիրէքթօրտա հազըր պու-լունմաղ .

— Էէք ալա՝ օյուր . . . պէնտէ անը ուրդու իտիյո-ռում .

— Պուրատա պու բունտու զոնու զը ֆէնտիսինէ խապէր վէրէյիմ մի .

— Էվէթ , բէճա իտէրիմ պիլտիրինիզ . . .

38

Տախիլի շայիրտ պունդն իյին խասէմէլէրէ էմր վէրտիյի էանատէ . Լթիյէնտէ . հէմ մէալէքի օլան ըլֆիզլերի իլէ պիր իրի սէօզ թէաթի իթմէյէ պաշլատը , պունլար զահիրէն կէնճ թասիպի թէպրիք վէ մուվաֆագըյէթինի թէմէն .

եարբյուրշ օյսա իսի , պիչարէ պուՆՆա վագրիթուան պէրի պու հայտէ գալմազ իսի . . .

— Աման տրգ գալ իսինիզ , պիր թէ ապիրսիզլիք իսիլմէսին . . .

— Ալէմ ինսանիլէթէ խրամէթ իտու պ տա , մուսխարէն գէսապ չան ու չէրէֆ իթմիշ օյան բէր չօգ գալմ՝ար սա պու կիպի սէօզլէր իշիթմիշլէր տիր . . .

— Անէր կիպի պու կիւն սիպինտէ մուվաֆագրյէթ իթմէնիզի ճիսաէն տրգու իսէրիմ . . . հայտէ կէնճ ատամ , ալիրգ իսասթանդրն եանդրնա կիտէրիմ . . .

Էթիլէն , արգատաշնտարի էլդիսէ իւ գէրինէ պիր էօնլիւ կէչիրտի . տախիլի չայիրտին էլինտէ ատ ալաթը ճէրահիլէ իլէ տօլու պիր մահֆազա պուլունուլյօր իսի . ամէլյաթը թէմիզլէ իսահիշկէր օյան տիկէր հէքիմլէր իսէ , մուսթահզիլանէ պիր թավր իլէ կէնճ արգատաշլարընը . գէվալը Էսթէրին պուլունտու գապինէյէ գատար թէագրպ իթտիլէր .

Պիր գաչ կինտէն պէրի մէճնունէնին հալինտէ գայտէ չայան պիր թէգայիր հասրլ օրմազ իսի .

Զէվալը գատրնճլաղ , այրագ իւ գէրինտէ բէնշէրէնին ճանլնա տուրտ ուօն պահար կիճէլէրինին սէրինլիյի իլէ , բէսապ թէրավէթ իտէն ադաճլարա պագը.յօր իսի .

Կիրլիլթի իլէ գարու աշրլընճա պաշրը չէվիրու պ պագար . բարլանագտա օյան կէսպ պէպէրէր , բէնտիսինճէ մէճնուլ օյան պու գաթյարրն Եիւգէրինէ աթֆ օլունտու . յիրիպա աաշլարը արասընտա կիմիշ սուլունա պաթրրրմշ կիպի բարլայան պիր գաչ թէլ պէյազ կէօրինմէյէ պէրագէր . յէթաֆէթինէ խաչէ կէմէյէն կիւզէլ Եիւկունտ հայրէթլէ . թէէսիրէ տէրայէթ իտէճէք պիր ալամէթ կէօրիւրմէյօր իսի .

Էթիլէն արգատաշլարընտան պրրրար . Էսթէր պունը թաՆՆը կիպի օլտու , պիր գաչ սարմ բէնտիսինէ տօզրու

իլէրլէյէրէք էյինի ուգաթտը , հայինտէքի հիրմ ու սիրբինէթի , կէնճ տօղթօր մուգատաէմէյի խայր ու մուվֆագրէյէթ օրմազ իւզրէ թէյագգը իսիյօր իսի . Էթիլէն արգատաշլարընա թէվֆիհի խրթատ իտէրէք .

— Էֆէնտիլէր , իւ գէրինտէ ամէլիյաթի իճրա իտիլճէք գատրն իշլէմէ պու տրբ . տէվէսի իլէ , իյլէրինտէն պաշընա պիր գաչ թէլ պէյազ տաչ կէօրիւլէն իհթիյար հէքիմին պիրի .

— Պու ճինէթէ նէ՞ սէպէպ պուլունուրգ , տէյու սորմասը իւ գէրինէ . Էթիլէն .

— Պու գատրն տիմանէլիյի պիր գապատէն իլերի կէլմիշ տիր , տէտի .

— Սիզ էշյէ գրյաս իտիյօրսունրգ , տէյիլ մի .

— Խայրը էֆէնտիմ , գրյաս տէյիլ , էմին օլտուգում պիր շէյի արգ իտիյօրում , շիմտի աճիզանէ հուգուրը այինիզտէ իսպաթ իտէճէյիմ .

Պու էսնատէ թապիպ շայիրտի Էսթէրի օթուրտարագ , իրի հաֆթատան պէրի պաշընա վաղ իտիլէն վէ հեր կիւն թէպտիլ օլունան այէթի գալտրրյօր իսի .

Աաշլար աշրլընճա պաշրնը թէրէսինտէրի նրյանէ մէյտանէ չրգտը . էվվէլճէ թարիֆ իլլէմիշ օլտուգումուզ բէնպէլիր , արթրգ սարրմթրլաղ պիր բէնկէ թէհվիլ իթմիշ իսի , ուճունտատա սիյահ պիր լէքէ կէօրինիյօր իսի . մէվճուտ օյան հէքիմլէր պունը բէրթաֆսրգ իլէ պաշգա պաշգա մուայէնէ իթտիլէր . Էթիլէն շու վէճհլէ սէօզինէ տէվամ իթտի .

— Էֆէնտիլէր , պու գատրն եիրմի իրի սէնէ էվվէլ պաշընա պիր գուրշուն իսապէթ իտէրէք եարալանմրշ , գուրշուն՝ պու գէվալրյա իսապէթ իթմէզտէն էվվէլ պիր թարլաֆատա իլիշմիշ , հալբուզ պիր բարշասը գաֆա քէմիյինտէն իշէրիյէ կիրտիյինտէն , պունը պէյնէ թէէսիրի ճինէթթի իլէրի կէթիրմիշ տիր . . . գուրշուն բարշասըտա իշթէ

չու տրը . ինքա իտէճէյիմ ամէլիյաթը գօլայլաթմադ իչին
ան պէշ կիւնտէն պէրի պազը թէտպիրլէրէ միւրաճաաթ իթ-
տիմ. պու բարչա պուլատա գալմադըշ օլսա իտի գէվալը
գատրն պու իլլէթէ տիւշար օլմադ իտի . . .

Հէքիմլէր հայրէթլէ պիրպիրլէրինէն եիւղլէրինէ պա-
գրշարլար . արթըգ իսթիհզա իլէ կիւլիւմսէմէյի թէլրք իթ-
միշլէր իտի . պիր գաչ տագրդատան պէրի կէնճ թապիպ .
կէօզլէրինէ պէօյիւք կէօրիւնմէյէ պաշլամըշ իտի . մամաֆիհ
մուամալէյէհի ճիտտի պիր բաղիպ սլիֆտաթրնտա թէլագը
իթտիրլէրի կիպի . նէթիճէյի մուվաֆադ բյէթտէն հէնուզ
իմիւտվարտա պուլունմայօրլար իտի . տագթօրլարտան պի-
րիսի .

— Գու գատրնրն ինֆագաթը սիզճէ մէլհուզ տէմէք օ-
լույօր էօյլէ՞ մի , տէյու սորտու .

— Իվվէթ , թէճէնենիւն իթմէսինէ սէպէպ եաչրնը
պու գուրշուն բարչասրնտան իպարէթ տիր .

— Ֆագաթ պու գուրշուն բարչասը , եիրմի իրի սէնէ-
տէն պէրի գաֆա քէմիյինտէ եէրլէշմիշ դալմիշ .

— Իչթէ չիմտի անը չը դարաճաղըմ . . .

— Ֆագաթ պու ամէլիյաթը մէվթի ինթաճ իթմէք
իհթիմալիտէ վար .

Ֆիլհադրգա էթիյէն պու պապտէ բէք միւթէբէատիւտ
իտի , ֆագաթ զահիրէն ասլա լէնկ վիլմէյուշ ճիտտի պիր
չիվէյի իֆատէ իլէ .

— Խայրը միսիս , խայրը , հայաթրնտան խէվֆ ու էն-
տիշէյէ տոյա մահէլլ եոգ տրը , պուտա ամէլիյաթ իլէ սա-
պիթ օլաճագ տրը . . . տէտի .

Արթըգ վագրթ կէլմիշ իտի . մուավէնէթտէ պուլունան
շայիրտ հեր շէյի հաղրը իթտի պիչարէ էսթէր . Գրյօրօ-
ֆօրմ վասէթասը իլէ քէնտինի պիսապիթին զանգ իթ-
տիրտէն սոնրա պիր գօյթուզ սանտալեասընա օթուրթ-
տուրուլարագ ատանը բէնշէլէսինէ եագլաշտըրըլտը .

Գաշընը վագ իթմիշ օլտուղու եաստրդա զիյա վէ այ-
տընլըգ բէք կիւզէլ աքս իտիյօր իտի . Էթիյէն, տէրհալ տէ-
րունինտէ ալաթը ճէրահիյէ պուլունան մահֆազայը աչտը ,
էլինտէքի ալաթ կիւնէշին զիյոտրնա գարշը բարլամագտա
օլտուղու հալտէ ամէլիյաթա պաշլատը .

Կէնճ տագթօրտրդն աղմինտէքի սէպաթը նիսպէ-
թինտէ գալպինտէ մէթանէթ վար իտի . էլլէրի ասլա թիթ-
րէմէյօր վէ ֆագաթ այնընտան իրի իրի թէր տամլարը
եուվարլանըպ ազըյօր իտի .

Գու ամէլիյաթը թէմաչա իտէնլէրտէքի թէէսիրաթը
թարիֆի դայրի գապիլ տիր .

Ամէլիյաթ տէօրթ տագրդա գատար տէվամ իթտի ,
ֆագաթ հագրդաթտէ պու տէօրթ տագրդա պիր ասլ տէ-
մէք տիր .

Տէօրտիւնճի տագրդանրն սոնունտա գուրշուն բարչա-
սը ալէթին ուճրնա թագրմըշ օլտուղու հալտէ մէյտանա
չըգտը . տրտտան պիր չարնէք կէչտիրտէն սոնրա էսթէրին
պայկընըգրտա թէտրիճէն գայիլ օլմադա պաշլատը . գէվալ-
ը գատրն , օթուրմագտա օլտուղու սանտալնէ իւգէրինտէ
հէնուզ ույգուտան ույանըր կիպի պիր հալտէ կէօրիւլիյօր
իտի .

Գիրտէն պիրէ կէօզլէրինի աչրպ հայրէթէ տէլալէթ ի-
տէր պիր թավր իլէ էթրաֆընա պագընտրգատան սոնրա , ի-
քի էլլէրինի աչընա վաղ իտէրէք .

— Նէ՞րէտէ պուլունույօրում , տէյու քէքէլէմ .

Գու սուալէ ճէվապ վէրմէյէ մէյտան գալմատը . պի-
չարէ գատրն տէրին պիր ահ չէքէրէք թէքրար քէնտինի
դայպ իթտի .

Գու պայկընըգ թապիյի օլտուղու ճիհէթլէ խէվֆ ու
մէրադը մուճիպ օլմատը . Էթիյէն , էսթէրին նամազա եա-
թրրրլմասընը էմր իթտի վէ օտայը գալանըգ պիր հալտէ
պըրագտը .

Պու սրբատա թապիպլէրտէն պիրիսի հայրէթլէ հայդրբարագ , Էթիյէնէ .

— Տօղրուսը շու հալ ճիտէն շաեանը թապտիր ու թահսին տիր , ֆագամ պիր նէօվպէթտէն գօրդմայօ՞րմուսունրդ , տէտի .

— Էօյլէ օլաճաղընը հրաս իտիյօրում՝ , ֆագամ անրն տա չարէսինի պուլուրդ . Համիս օլսուն սարլ թէհլիկէ՝ի ախլաթարդ , իստասամը իսպամ իտէպիլտիմ՝ գանն իտէրիմ՝ . .

Խասիսխանէ տիրէլթօրը Էթիյէնէ թէգարրուպ իլէ էլինտէն թութուպ արդարագ .

— Արդատա՞ չ , շու մու վաֆագրյէթինիդ ճիտէն շայանը թահսին տիր . քէմալի խուլուսը դալդ իլէ թէգրիր իտէրիմ՝ , տէսիլտէն սանրա , ֆրարլուսարագ .

— Մու գատտէմա գօնու շմու չ օլսու գումու դ մու հիմմ՝ մէսէլէյիտէ ունութմայընրդ . . . պու գատրնրն նալընրդ հալտէ պուլունմասը լազըմ՝ կէլէճէյինի ունութմայընրդ՝ տէյինճէ , Էթիյէն .

— Ունութմամ՝ միսիս . պունրն իչին մէրազ պուլուրմայընրդ՝ տէյու ճէվապ վէրտիրտէն սօնրա , քէնտի քէնտինէ .

— Էվվէ՛թ , խուսուսի իլէ գարիպէն Էսթէրի իսթիճվապ իտէրէք , հաղրգամէ անրն լիսանընտան վղրգի օրմագ քէյֆիյէթինի ասլա ունութմայաճաղրմ՝ , տէտի .

Պու էսնատէ հէվան բէսմի պիր բարօր թանդիմ՝ խոիլէրէք , շահիտ մէդամընտա ամէլիյաթտէ հաղրր պուլունան տօղթօրլար թարտֆրնտան իմդա իտիլտի . պունր միթէագրդպ Էթիյէնինտէ ֆէնտի պիր բարօր թանդիմ՝ իմմէսի յոզրմ կէլտիյինտէն , խարիճտէն կէլմիշ օրան տօղթօրլար իլէ տիրէքթօր էֆէնտի օտատան չրդրպ կիթտիլէր .

Ինչէր Լօրիյօնրն եկէնի թապիպ շայիրտի իլէ եալընրդ գալընճա , շայիրտ քէսրէթր թէէսիրինտէն կէօդէրի նէմնաք օլտուդու հալտէ Էթիյէնին պօյնունա սարրլարագ .

— Ա՜հ , մու հիթէրէմ՝ մուսլիմիմ՝ , նէ՞ մէթանէթ , նէ՞ պէօյիւր ճէսաբէթ , տահա տօղրուսը պու նէ՞ մէհալէթ . . . նէ՞ հաղագամ տրը . ուլուվվը քէմալ ու իդթիտարընրդրն ճիտէն հայրանը օլտուդումը ինրնաբ իտէմիմ՝ , տէյինճէ , Էթիյէն թէպէսսիմ՝ իտէրէք .

— Պու խուսուստա հայրէթինիդի գայիտ կէօրիյորում՝ . . . մուավէնէթինիդտէն տօղայը պէյանը մէմնունէյէթ իտէրիմ՝ , տէտի .

— Պու գավայը գատրնրն իֆագամը պահսընտա շիպահէնիդ վա՞ր մը .

— Արթըգ շիպահէյ մահէլ գարմատը գանն իտէրիմ՝ .

— Խասթա իչին նէ՞ իլաճ թէրթիպ իտէճէքսինիդ .

— Էն զիյատ խաթիրահէթէ , բէրհիդէ մու հիթաճ տրը .

— Նէ՞ կիպի պիր մէշրուպաթ վէրէճէքսինիդ .

— Ճիմնի բէէթթասընը եաղար պրրագրրըմ՝ . պու իլաճը պիզդամ եաբրպ պիր գաչ կիճ պու գատրնրն թէտարիսինէ նիհայէթ տէրէճէտէ իթինա վէ տրգդամ իտէճէքսինիդ .

— Սիպ պունը իչին ասլա մէրազ պուլուրմայընրդ՝ նէ՞ զէման կէլէճէքսինիդ .

— Պու ադշամ՝ .

Էթիյէն բէչէթայը եաղրպ պրրագտրդտան սօնրա թէքրար պինուպ կէլտիյի արտպայա բարդիդ օլարագ , սէվկիլի Պէրթինի կէօրմէք իչին նօլա չրդտր . Էսնայի բահտէ քէմալը չէվզ ու իֆթիխարընտան եիզինտէ ալայիմի պէչաչէթ վէ կէօդէրինտէ պիր նուրը մէհէրրէթ բարլայօր իտի .

Էթիյէն թապէն նադիր , վէ մահճուպ օրմագլա պէրապէր , օտապահրի մուվաֆագրյէթինտէն տօղայը մէմնուհ ատտ իտիլէպիլէճէք պիր մաղրուրիյէթ հրաս իտիյօր վէ քէնտի քէնտինէ .

— Արթըգ քէնտիմ էրէյինճէ պիր շէյ ատտ իտէպիլիրիմ՝ . . . գալպէն իւմիտվար օլարագ պաչըմը կէօյէ տօղրու գալտրրմալը յրմ՝ . . . սէվկիլի Պէրթիմի մէսուտանէ

պիր հայտ եաշաթմազ. իյին, նէ տէրէճէ քէսպը չէօհրէթ իթմէք արզուսընտա պուլունտուղում ճէնապը. Հազգա մալիում տիր, տէյօր իտի։

39

Դարիյնի քիրամյա պէրապէր պիր աղ տա Հավրտա պուլունան Բարիզլիէրլէ, եանի Մինեօլէ վէ ժան. ժուտի իլէ պիրլէշէլիմ. Նոյեմբերին պէշինճի կիւնի ժան-ժուտի էմլաք սահիպի օլմազ սէվտասընտա պուլունտուղունը, քէնտինտէն կիզլէտիյի արզատաշընա.

— Արզատաշ, արթըզ պուրատան զալզրպ կիթմէյի սիշիւնմէլիյիզ, տէտի։

— Գէն հազրրրմ... տօղրուսընը իսթէրսէն պէնտէ պիթիւն կիւն տէնիզի կէօրմէքտէն օսանմազա պաշլամըշ իտիմ, պու ազշամ սավուշալըմ մը...

— Խայրը, պու ազշամ օլմազ. եարբն սապահ սաաթ եէտիտէ պիր թրրէն հարարէթ իտիյօր, սաաթ ան պիրի օթուզ պէշ տազրզա գէչէրէք Բարիզէ վասըլ օլուրուզ. կիթմէզտէն էվվէլ պազը շէյլէր թէտարիք իտէճէյիմ...

— (Գիւլերէք) Ըսթըրիտեա մէսէլէսի, տէյին մի...

— Շիւպհէսիզ... վաո, այնը իլէ պօրճ տէմէք տիր, նամուսլը պիր ատէմ աղղընտան չըզան սէօզի կէրի ալամազ... շիմոի կիտէր ըսթըրիտեալարը էրզէնտէն մէվզրֆա կէօնտէրիլմէսինի թէնպիհ իտէրիզ, անտէն սօնրա թէաթրոյա կիտիպ պիր աղ էյլէնիրիզ. եարբն սապահտա հիսապլարըմըզը կէօրէրէք չըդար կիտէրիզ, հէր իշ պէօյլէ եօլը իլէ օլուր։

— Շուրատան եազ-ոյը ուլարալմտա նասըլ օլուրսա գուն...

Գու բըրօկրամ թէմամը իլէ իճրա իտիլտի, էրթէսի կիւ-

նիւ սաաթ եէտիւռ իբի արդատաշ ըսթըրիտեալար իլէ պէ-
բապէր եօլա չըդտըլար։

Թէֆիկը, ժան-ժուտինին Հավրուան մուֆարէգաթ ի-
տէճէյի կիւնիւտէ, Բարիզէ մուվասըլէթ իտէճէյի սաաթը-
տա ունութմամրշ օրմաղրլա, օ կիւն սապահլէյին սաաթ
օնտա կէմիճի թայիֆէսի դըյաֆէթինէ կիրէրէք, տօղրու
վիրուտինէ ինթիզար իմամէյտէ օլան տիւդ Տրյանթաբ-Վ.օ-
տիյօնրն իդ ամէթկեահրնա կիմտի։

Տիւդ ճէնապէյի, պիլոտիմիզ հարտէ տոր պիր դը-
յաֆէթտէ պուլունույօր իտի։ Կէոչէրինտէյի եէշիլ կէօզ-
լէր սիյմասընը պիտոպիթին թաղլիր իմամ իտի։ Իբի
շերիքը ճէնապէթ՝ Հավրուան կէյէճէք օլան թըրէնին մէվգը-
ֆընա տօղրու եօլա տիւդէյիրէր։ Էոնաչ՝ բահտէ Թէֆիկը։

— Նիրմի իբի սէնէտէն պէրի սիզ պու ատէմի կէօրմէ-
տինիզ, տէյ՞լ մի, տէտի։

— Հիչ կէօրմէտիմ։

— Փէնտիքի թանը յապիլէճէ՛ըմիսինիզ։

— Հայ, հայ, քէնտիսի, իհթիյարլանտրդ ճա էշքնալը
թէղայիր իտէճէք ինանալարտան տէյիլ տիր։ Իշթէ շու
տաղըդ ատա շէ՛բի կէօղիւմիւն էօնինէ կէյիյոր։

— Բէք ֆիդէլ։ Չիմնի սաաթ հիսապը իլէ պիր արապա
քիրայլըպ կիտէր եօլճուլարը՝ չըդաճաղը ըբիթըմըն գար-
չըսընտա պէքլէրիզ։ արատըգըմըզ սաէմ չըգընճա սիզ պիր
տիրսէք վուրուպ պանա խապէր վէրիրսինիզ։ իյճապընա կէօ-
րէ քէնտինի թէազըպ իտէրիզ։

Վէրիլէն պու գարար մուճիպինճէ, տիւդ իլէ Թէֆիկը
պիր արապայա ըաքիպէն պէքչէմէյէ պաշլատըլար։ պուլուն-
տուգլարը նօգթա չըդան եօլճուլարըն հէբսինի կէօրմէյէ
մուսաիտ օլուպ, քէնտիլէրինի հիչ պիր քիմսէ կէօրմէյոր
իտի։

Գէշ տաղըգա սօնրա գաթար վիրուտ իտուպ վագօնլա-
ըրն գաբուլարը աչըլտը, հէման պիր արապա պուլմադ թէ-

լաշը իւէ եօլճուլար պիր պիրինէ գարբշտրլար, պու արալըգ տիւգ ճէնապէրինան դայրի իխթիյարի պիր հարարէթ հասրլ օլտու.

Տիւգ, դայէթ դաիֆ, գուրու էֆ գիւ. ուզուն պօյու վէ էբէյիճէ եաշլըճա պիր ատէմէ եանընտա պիր տէլիգանը կէօրմիշ իտի. եաշլը վէ դաիֆ ատէմին Ժան-Ժուտի օլտուղունը կէօրիւր կէօրմէզ թանընը վէ Թէֆէրէ տէրհալ պիր տիրսէր վուրտու, պու իխթար ի գէրինէ Թէֆէր.

— Անլաշըլար, արթըգ սավուշալըմ տէտի.

Ժան-Ժուտի իւէ Մինեսէ պիլէթէրինի վիրուպ արապալարը պուլունտուղու մէվզրյա տօպրու իլէրլէտիլէր, թէագըպ իտիլտիրլէրինտէն թապէի հէր իրիսիտէ խապէրտար տէյիլ իտի. պու. էնանատէ Թէֆէր տիւգին գուլաղընա էյիլիպ

— Արատրդըմրդ ատէմին պու. օլտուղունտան էմի նամինինիզ, տէյու սորտու.

— Էվվէթ, թա քէնտիսի, նիւզիւ բէք ազ թէզայիր Իթմիշ...

Ժան-Ժուտի, պիր արապանընը եանընա կէլիպ տուրտու վէ արապաճըյա.

— Իխթիյա՛ր, արապան պօշ մը, տէյու սորտու.

— Էվվէթ, էմրինիզէ միւնթաղըրըմ.

— Լոյլ իսէ պէզ գինէճէյիզ, պանա պիր եաֆթա վէրինիզ.

— Ալընըզ, նօմէրօմը զապթ իթմէք բէք գօրայ տրր, 13... նօմէրօ, էշեանընդ վար իսէ անլէրիտէ կէօնաէրինիզ պիր թարաֆա եէրլէշտիրիրիզ.

Պու սըրատա տիւգ. ճէնապէրի Թէֆէրին գուլաղընա ֆըսըլտայարագ.

— 13 նօմէրոյը արապայը քիրտայօրլար, տէտի.

— Նէ օլուր, պու. սիզճէ մուճիպի մէրա՞գ մը օլույօր.

— Մէրագ տէյիլ, ատէթա մուճիպի ըզթըրապ օլույօր...

— Գունաա պօրպաճագ մուճիպի ըզթըրապ օլաճագ հիչ պիր շէյ եօգ տրր... պու պիր թէսատիֆտէն իպարէթ տիր. արապայը օ քիրալամամըշ օլսա իտի պէլկի շիմտի պիզ քիրալար իտիք.

— Գուտա տօգրու.

— Գու. ատէմ միւմքիւն տէյիլ էլիմիզտէն գաչըպ գուրթուլամայաճագ տրր... տիւգ հազրէթլէրի, սիզ լութֆէն կէլինիզ...

Թէֆէր, միսիս Տըլաթուր-Վօտիյօ իւէ պէրապէր պինիպ կէլտիրլէրի արապայա եագլաշտրլար. Թէֆէր մէմուրըզ քեապրտրնը իրսայէ իւէ արապաճըյա.

— Թէէմինի ասայիշէ այրտ պիր իշ իտի. 13 նօմէրոյը արապայը, արապաճընընն շիպէհէսինի տավէթ իթմէյէճէք պիր սուրէթտէ թէագըպ իտէճէքսին, տէտի.

— Պաշ իսթիւնէ էֆէնտիմ, մէրագ իթմէյինիզ.

Տիւգ ճէնապէրի իւէ Թէֆէր արապայա բաքիպ օլտուլար, արատան օն տադրգա գատար կէշտիրտէն սօնրա Ֆիյէր Լօրիյօնընը արապասը. ըսթըրիտեալարրտա համիլ պուլունտուղու հալտէ հարարէթ իթտի. Թէֆէրին արապաճըպտա էնթիւնտէրի արապա նիրմի պէշ մէթրօ գատար ուզագլաշտրգտան սօնրա եօլա տիւզէլտի.

Պիր միւտտէթ սօնրա 13 նօմէրոյը արապա Բօլ-նուվար լոգանթասը էօնիւնտէ տուրտու, տիկէր արապատա գըրգատրմ գատար կէրիտէ թէվագուֆ իթտի. լոգանթաճը ուզագտան արապա սէսինի իշիթմիշ օրմաղըլա գարուն էշիյինտէ իսպաթը վիճուտ իթմիշ իտի.

Արապանընն էօնիւնտէ ըսթըրիտեա սէրէթինի կէօրիւնճէ թէպէսիմ իթտի. վէ պու արապայա բաքիպ օլան իբի զաթտան պիրինին պիր գաշ կիւն էվվէլ մէքթուպընը ալմըշ օլտուղու ղարիպ թավուրը միւշթերի օլտուղունը թա-

նը՝ը, հիւրմէթլէ Ժան-Ժուտիի սէլամլայըպ.

— Միւսիւ, Հավրատա՞ն մը կէլիյօրսունը՝զ, տէյու սօրտու.

—Էվվէթ միւսիւ, օյլէ մէրթուպը պէն եաղըպ կէօնատէրմիշ իսիմ.

— Էօյլէ օլտուղունը անլատըմ, չիւնքի ըսթըրիսեալար խապէր վէրիյօր . . .

— Ինչ տօղրու սէօյլէյօրսունը՝զ.

— Սիկ պույուրունը՝զ կիրինիպ, չիմոի ըսթըրիտեալարտա Նագլ օլունուր.

Լօզանթաճը, Մինեօլէ իլէ Ժան-Ժուտիի իշէրի ալտը, օ սըրատա ղուրնաղ իսլըսը՝զ.

— Էյ, մէրթուպ մը՝ն մաալինի էյիճէ անլատընը՝զ մը, տէյու սօրտու.

— Շիպէհիպ . . .

— Գու. կիճէ հէր շէյ հաղըր օլաճա՞ղ մը.

— Էվվէթ միւսիւ, թամ սաաթ ալթըտա.

— Վասրաֆ նէ գատար օլուրսա օլսուն, պէնճէ տիշինիլէճէք պիր շէյ տէյիլ տիր. ալընը՝զ սիզէ պէշ եիւզ ֆրանգ տահա.

— Մէրսաղ իթմէյինիզ . . . պէն հէր շէյի պօլ պօլ հաղըրլարըմ. . . պահտընը՝զտան պու ադ շամ սալօնլարըմտա պալօտա վար, պատիհէվա մուզիգատա տինլէյէճէքսինիզ.

Մինեօլէ. – (Նէշէ իլէ Ֆըսըլտայարաղ) Բաղս իտէնլերտէն պիրինի եաղալայըպ ուզըշտըրըրը՝զ.

Ժան-Ժուտի. – Իսթէտիյինի եարապիլիրսին. չիմոի աճէլէ պիր ադ գահվալթը իտէլիմ. ղիրա էբէյիճէ տօլաշաճաղ եէրլէրիմ վար. (Լօզանթաճը՝յա խիթապէն.) հաղըր եէմէքլէրտէն նէ վար իսկ պիզէ պիր ադ շէյ կէթիրինիզ, եարըմ լիթրա շալատպտա պիզիմ արապաճը՝յա վէրինիզտէ անը՝նլա վագըթ կէչիրսին.

— Արապա գա՞չ նօմէրօլը.

— 13 նօմէրօ . . .

Ֆիլհաղըգա իւչ պէշ տաղըգա գարֆրնտա գահվալթը հաղըր իտիլէրէք իբի արդատաշ աճէլէ պիր աղ շէյ եէտիլէր. միթէաղըպէն Ժան-Ժուտի, Մինեօլէյէ.

— Արթըգ պիր աղ սէնտէն այրըլաճաղըմ. . . տէտի.

— Նէ՞րէյէ կիտէյօրսուն.

— Խուսուսի իշլէրիմ վար . . . պու ադշամ եինէ պիրլէշիրիզ.

— Նէ՞րէտէ պիրլէշէճէյիզ.

— Մօն-Մարթր թէաթրօսը մէյտանընտաքի գահվէտէ.

— Սաաթ գաչտա՞.

— Պէշ պուչուգտա.

Ժան-Ժուտի թէքրար ալտապայա բարիպ օլտու. վէրիլէն էմրէ իմթիսալէն իսթիյար Միսէր Լորիս Պէլվիլ սէմթինէ տօղրու հարաքէթէ հաղըրլանտըղը սըրատա, Ժան-Ժուտի.

— Իհթիյա՞ր, չաբըգ կիտէրսէն սանա պախշիշտէ վար, գաբուճունը էօնիւնտէն կէչմէք լազըմ տէյիլ . . . չինքի խուսուսի պիր գաբուտան կիրիպ չըգմագտայըմ, տէտի.

Արապա մահալի մագսուտէ վասըլ օլունճա, գուրնաղ խըլսը՝զ, Հավրտան ալմըշ օլտուղու քիչիք էսվապ չանթասընը էլինէ ալարագ արապատան էնտի. արապաճընը՝ն հագգընը գիյատէսի իլէ վէրտիքտէն սօնրա, էլլի ատըմ ուզագտա թէվագուֆ իթմիշ օլան թէֆէրին արապասընտան ասլա խէվֆ ու իհթիրաղ իթմէքսիզին գարուտան կիլտի.

Թէֆէր քէմալի տըգգաթլա պագմագտա օլտուղունտան պիթին պու հալլէրի կէօրմիշ իտի. պու էանատէ տիւգճէնապլէրինէ.

— Իշ եօլունտա, պու ատէմին եանընտա պիր անախթար վար, տէմէք օլույօր քի պաշլը պաշընա պիր տայիրէ իսթիճար իթմիշ. գարուճուսը եօգ եալընը՝զ գուլունույօր. իսթէտիյինիզ զէման սիզէ պու գաբուլը աչը վէրմէք պէնճէ

չաճուդ օյունճաղը կիպի պիր չէյ տիր, ամէյինճէ, տիւգ էնտիշէնար պիր հայտէ.

— Նէ՞ գէման իշէ պաշլայաճաղրդ, տէյու սորտու.

— Ա.գ չամնուան սանրա...

— Շիմտի նէ՞ եարաճաղրդ.

— Շիմտի եարբլաճաղ պիր չէյ եօգ... պէն Էրզրումի ալտրմ. սիգ տօղրու իդամէ կիտարնրգա կիտինիզ. գիհնէն վէ ճիամէն բահէթ իտինիզ. գու ագշամ սաաթ ընտա սիլահլարընրգը ճէպինիզէ նէրլէշտիրէրէք եանբմա կէլինիզ...

— Նէ՞րէտէ գուլուշաճաղրդ.

— Գու ճիվարտա.

— Ա՞ուվաֆագրյէթ իւմիւտ իտիյո՞րմուսունրդ.

— Իւմիւտ տէյիլ, գաթիյէն էմինիմ.

Իրի չէրիրը ճինայէթ չու վէճհէյէ գարար վէրտիրտէն սանրա նէգրտիկէրինանէն այրըլտրլար.

Վան-Վուտիտէ գարուսունը դարատրգտան սանրա պիդճէ մայիմ օլան քիչիր ամիլիյէ կէլտի. գազտրը չուգուր իչինէ սագլամրշ օլտուգու թէնէրէ գութուր չրգարրրպ եաթաց օտասրնա կէօթիրտի. գութուրը ամազտան էվվէլ չրգտանրնուսրի մէվճուտի հիսապ իտուպ.

— Գինէր Ֆրրանգրրդ իրի գայիմէ իլէ պիրտէ պէշ եիւզ Ֆրրանգրրդ գալմրշ... ան պէշ կիւն էյլէնտիրտէն սանրա եինէ էրէյիճէ բարա գալմրշ... շիմտի չուրատան պէշ գին Ֆրրանգ ալրպ նօթէրէ կէօնատրմէլիյիմ, տէյու մրրրլտանտրգտան սանրա. թէնէրէկ գութուտան պէշ գին Ֆրրանգ չրգտրրպ. Հայիրտա ալաճաղր խանէյէ մախսուս էվրաղ իլէ անախթարրն եանրնա վաղ իթտի. միթէագրալէն գութուրը եինէ սագլատրդը մահալէ կէօթիրիպ կէամտի. պատէհու քէնտի քէնտինէ չու սէօյլէրի մրրրլտանտր.

— Ինէթմիշ սէքիզ գին Ֆրրանգ սէրվէթիմ տահա վար... Ինէթմիշ գինի գալմալր տրր, գիրա նագիյաթ վէ թէֆթիշաթ մասրաֆրտա վար... գուտուրրտա եիւզտէ

պէ՝ հիսապը իլէ իւշ պին պէշ եիւզ ֆըրանգ պիր իյրատ կէթիրիր. ֆադամի պու քնաֆի ամէյիլ տիր . . . բահէթ բահէթ եաչամագ իչին պունըն իրի միսլի լազըմ տըր. պու հիսապճա ամէնճէ պին ֆրրանգ տահա խանէրիմ, պիր օ գատարատա Մրնէ Մուլէն իչին, հէրսի իտէր եիւզ գըրգ պին ֆրրանգ . . . տրմէրգ պու բարանըն թէատիյէսի չարէ-սինիտի. միսալա տիր Իսրէն իլէ Ֆրրէտրիգ Գէրաբ ամիչինանէնէր . . . պու բարատարը ատրգտան սանրա ատ-թրգ բէնտիյէրինի բահամ պրրագրրմ. գանն իտէրսէմ ենէ ուճուզ գուրթուլուգլարը իչին մէնուն ալանագրար տրր. եարրն գիյաֆէթտէն սանրա մէ Մրնէ իլէ պիրլէշտի-յիմ գէման իչին Լասարը մի գարէրլ իտէրիգ . . . պու աաէմիկրտէ նէ գաֆա վար . . . ամիչինանիրճէ տէյի կիպի կիրմէրտէն բէնամիմ մէն իտէմէյորում.

Ժան-Ժաքի էրպիսէսինի թէպոիլ իմտի, չրպտաները ճէպինէ եէրլէշտիրտի մէ տրգ գամիս գարու գարու սրը գաբայրգ քիլիսալէյերէր սոգ ադա չրգտր. հէման պիր գաղինոյա կի-րէրէր պիր ադ չարտագ իլէ պիր եազը թատրմը իսթէտի.

Հարրտատի Ռոմէրլ պիր գոչ սամթրրը պիր մէրիմ-գ եազրգ պէշ պին ֆրրանգրրգ պանգա գայիմէլէրի իլէ պէ-բապէր զարֆա եէրլէշտիրտի. գարֆրն իւգերինի պէշ եէ-բինտէն մի հիրլէտիքտէն սանրա, մէրիմ ուր պիրգամի էն եազրն օրան բանամանէ մէրլէգինէ թէպիմ իմտի. պա-տէհու պիր բէրտրէր տիրրանանրնա կիտուգ սաչլարրնը գրվրրճրգ պիր հալտէ թանգիմ իմտիրտի.

Ժան-Ժաքի, պու սուրէթլէ գարիգ պիր չէրլէ կիրէ-ր էր մնարտրանէ պիր թավր իլէ Մանմարրը թէքամրտր գանմէնանէրինէ կիրտի Մինեալ. այդ աուաշրնը պու հալտէ կէարինճէ իսթիգ պագ իտու գ.

— Ի՞, նէ՞ կիր գէլ գամանշրն, ամէյու հայդրրտր.

— Էվվէ՛թ, էրէյիճէ սիսէնտիմ. մէ մանվաֆիֆագ ա-լապիլտիմ՝ գանն իտէրիմ.

— Իշթէ Ռուս բըրէնալէրի կէլիյօր, տէտիքլէրի կիպի, պիրիսի տէ.

— Պունայար պիզի պրրաղըպ սավուշմուշ օյան վէֆա-սրգլար սրը, սաճէպա նէ՞րէտէն կէլիյօրլար, տէմէսի իլէ, ինան-մուտի.

— Լսկի թաւշանալարրմ, Հավրտան կէլիյօրուզ... տէտի.

— Պարի պիրաղ ըսթըրիտեա կէթիրտինիզ մի.

Պու էանատէ լոզանթաճը դարիպ պիր թավր իլէ սալօնա կիտուպ.

— Ըսթըրիտեալար հաղրը տրը, էմրինիզէ պէրլէնիյօր... տէտի.

Տավէթլիկը ասրլ թաամ սալօնը նա կէշտիկէր. կէօրտիքլէրի էշնա վէ ինթիզամ նատիրէն կէօրտիքլէրի պիր շէյ օլտուզունտան, հէրսինինտէ նազալը հարէթլէրինի ճէլպ իմտի... հէլէ ըսթըրիտնալարը պօլլուղու վէ կիզէլիր, օ զէմանէ զատար կէօրտիքլէրի շէյլէրտէն տէյիլ իտի. հէրքէսին էօնիւնտէ պունանան պէօյիճէք զատէհլէր էն նէֆիս շէրատպ իլէ տօլու իտի.

Պիրաղ սոնրա հասրլ օյան հայրէթ չէվզ ու մէսէրրէթ թէհավիլ իմտի. հէրքէս հուրրա սէտալէրի իլէ ըսթըրիտնալարա հիճիմ իմտիլէր. պունայար միյանընտա պիրաղ զէմանա վէ մէյուս կէօրիւնէն նալընրզ ման մուտի օլուպ, պունդն սէպէպի տէ Ըլնէ Մուլէն իլէ Գէրթին օրատա պուլունամասը իտի դի, պունա պիր մանա վէրէմէյօր իտի. քէնտի քէնտինէ.

— Հէր իքէսինէ տէ այրը այրը մէքթուպլար նազրմ, սճապա հէր իքիսի տէ մէքթուպլարրմը ալմատըրա՞ մը, պունա իհթիմալ վէրէմէմ. զանն իտէրսէմ օյուն վէրիլտիկի կիճէ էլէ կէշիտիկիմ իսպինէկի զարրպ սոնրա շտու զրմ իշին Ըլնէ Մուլէն զանա կիճէնտի տէ ադրն իշին կէլմէք իսթէմէյօրլար. Գտզահի հէնուզ սոսրթ ալմը տրը, պէլքի պիրաղ սօնրա կէլիրլէր, տէտի.

— Սիսինէ տէյէճէք եօգ , ֆագաթ տահա մուհիմմ չէյլէր տիւ չիւնիմէլի տիր , յրզտանընը տօյտուրտուն մը . . .

— Պունդն իշին ասլա մէրագ իթմէմ այզատաք . Բօյնուվար լօգանթասը մահզէնէրինտէ պուլունան թէքմիլ չարասլրն բարասընը վէրէպիլիրիմ .

40

Ա՛ինեօլէ իլէ ժան-ժուտի արասընտա պու սէօզլէր թէսթի օլունտուզու էսնատէ , զիյաֆէթ ըսմարլանան լօգանթատա պէօյիւք պիր թէտարիքեաթ վէ հագրրրգ կէօրիւլիւյօր իտի . սիյինն ճէմիյէթինէ թասսիս իտիլմիշ օլան պէօյիւք սալօնլարտան պիրինտէ , օն իրի քիշիլիք պիր սօֆրա թանզիմ իտիլմիշ իտի . Նէնի միւշթէրի մասրաֆտան չէքինիլմէմէք տէֆաթլէ թէնպիհ իյլէմիշ օլտուզունտան , հիչ պիր նօգսան , հիչ պիր գուսուր կէօրիւլմէյօր իտի .

Սօֆրա էն կիւզէլ պալըգլարլա , էն էյի ավ էթլէրի վէ էն նէֆիս շէրապլար իլէ թէզեին իտիլմիշ իտի . սաաթ պէշ պուչուդա սօղրու հալ ու գրյաֆէթլէրի օլտուգճա նօրունտա իրի քիշի , մահճուպանէ պիր թավր իլէ լօգանթայա կիրտիլէր . պունլար տավէթլիլէրէ պէնզէմէյօրլար իտի . լօգանթաճը պունլարը ստա հիլմէթ վէ ըսյէթլէ իսթիգպալ իտէրէք նէ իսթէսէրլէրինի սօրտու , թապիյի նէյլեմէք պիրագ չէյ ըսմարլատըլար .

Ա՛ինթէագրպէն տավէթլիլէր տէ պիրեր իրիշեր կէլմէյէ պաշլատըլար . ապ պիր գէման զարֆընտա չօգլարը թօրյանըպ գատէհլէր պօշանմաղա պաշլատը . թամ սաաթ ալթըտա ժան-ժուտի իլէ պէրապէր Ա՛ինեօլէտէ կէլտիլէր . պունլար ադամ պիր շէթարէթլէ իսթիգպալ օլունարագ պաղըլարը .

ժան-Ժուտի իւէ տավէթիւէրին կիւրիւթի վէ բաթըրը իւէ պաշլատրգլայը թաամնան պիր գաշ սաաթ սոնրա, կիւզէրան իտէն վադասարլան պէյանրնը իւէրուլէ թէալիգ իտէրէք, պիր ապտա հէքնայէմիդին էն մուհիմմ էշխասընտան օլան մնաթրէս տիգ Թուրէն իւէ մէշղուլ օլաճաղըգ։

Միսթրէս տիգ Թուրէն, սասայիլ մի ֆէթթիշլիյինանէն իսթիֆա իմմէյէճէյինէ տայրը Թէֆիէրտէն սէօզ ալտրգտան սոնրա, մի սթէրիհանէ պիր հալտէ նաշայոր իտի. քէնարինձէ մուճիպի էնտիշէ վէ մէրտաղ օլաճաղ պիր հաստիսէ զուհուր իմմէմիշ օլտուգունը, Թէֆէր իւէ ժօրմրն սիրինինանէն. էրէյիճէ պիր զէմանտէն պէրի հիչ պիրինանէն պիր հէվատիս այրմամասընտան իսթիտրաղ իտիյոր իտի։

Ղաթէն գարար վէ իհթիյաճ իտուսունա էմնալարը պիր մախսուս գալտուգունտան, չէրիքը ճինայէթլէրինին, ժան-Ժուտիի էյէ կէշիրիպ իսթեամ իլլէմէր վէ չալտրգը քեապրալարը կէրի այմագ չարէսինի իսթիհսալ իւէ մէշղուլ օլտուգլարընը թէսավիր իտուպ, ենթիճէյէ պէքլէյօր վէ ենիտէն իսթիխտամ իլլէտիի խրամէթճիլէրլէ պէրապեր նաշայարաղ. արտ սրրա ահպապարընը զիյարէթ իլլէտիի կիպի պագէն միսաֆիրտէ գալտուլ իտիյոր իտի։

Ող վադրթ գարֆրնտա, վագթը իւէ տիւգ ճէնապլէրի իւէ արալարընտա մէվճուտ օլան իրթիպաթ ու մինասէպաթրն, թէճէտտիտ իտէճէյինի վէ արթրգ արատա հիչ պիր կէօնա էսլար գալմայաճաղընտա գաթիլէն իմիա իլլէտիի կիպի, բէրիմէսի Օլիվիյա իւէ Հանրի Տրյաթուր-Վօտիյանրն իգտիմաճրնը հէր գէմանտան զիյատէ արգու վէ իլթիգամ իլլէյօր իտի։

Զիյաֆէթ վէրտիի կիւնէն պէրի կէնճ ավոգաթրտա, ասգթոր էթթէն Լօրիյարտա կէօրէմէմիշ իտի. ասգթոր զիյատէճէ մէշղուլ օլտուգունը պիլտիի իրին խանէսինէտ մինթագամէն տէվամ իտէմէմբտէ բէնտինի մապուր կէօրիւյօր իտի, ֆագաթ հիչ օլմազսա պիր իքի տէֆա օլսուն

օղրամամասընը նէգտաբէթ վէ ինսանիյէթինէ եապըշտրրամայարաղ, պունտան սոլայը պիր սէրբէճէյէ գատար տիւշարը հայրէթ օլույօր իտի։

Մէվզուլի պահսրմրգ օլան կիւնիւն սասահրսը Հանրի Տրյաթուր-Վօտիյո իւէ Էթիյէնէ պիրէր մէքթուպ եազարաղ, օ ազշամ՝ չայ իչմէք իւզրէ իսանէսինէ տավէթ իմտի. կէնճ թապիպ = կիճէյի պիր իսսթանրն եանրնտա կէշիրէճէյինանէն պահս իւէ, տէրհալ միսթրէս տիգ Թուրէնին թէգրիրէսինէ պիր ճէվապ եազարաղ. տավէթինէ իճապէթ իտէմէյէճէյինանէն սոլայը պէյանը թէէսիֆ իմտի։

Հանրինին պիր մէշղուլիյէթի օրմասրդը կիպի միսթրէս տիգ Թուրէնին նէգտինտէ սասրդ տօսթունա թէէսասիֆ իտէճէյինիտէ իւմիտ իլլէտիյինանէն. Պէրլին սոգաղընտասի գանագա կիմմէյէ գարար վէրտի, տավէթէ իճապէթ իմմէսինտէ պաշգաճա պիր սէպէպտէ վար իտի յի, գարիպէն օ սէպէպէտէ վագրֆ օլաճաղրգ։

Ռէրիտէյի մէհարիմ մէճմուասընտա վէ «Նոյի քէօրիսի ճինայէթի» սէրլէվհասը ալթընտա, թէքրար թէքրար օգուտսուշ օլտուգու սաթրրլար իւէ, միսթրէս տիգ Թուրէն, օ վագաայի միճէասէմ սուրէթտէ իրայէ իտէն օյուն էսնասընտա, պիրտէն պիրէ քէնտինի զայպ իտուպ պայրամասը քէյֆիյէթի, կէնճ ավոգաթրն մէրադընը մուճիպ օլտուգունտան, պու գասրն իւէ պիր տահա կէօրիշմէյի բէգզիյատէ արդու իտիյոր իտի։

Դարիպէն քէնտիսի իւէ Պէրլին սոգաղընտասի գանագտա պիրլէշճէճէյիզ, շիմտիկի պիր ալ Թէֆէրի թէկազըպ իտէլիմ։

Թէֆէր, տիւգ ճէնապլէրինանէն այրրլարգտան սոնրա իգամէթկեահրնա կիմմիշ իտի. միթատը օլտուգու վէճհէյէ պիր սաաթ գատար թէպտիլի չէքլ — ղըյաֆէթլէ մէշղուլ օլուպ, թանընմայաճաղ պիր հալ քէսպ իմտիրսէն սոնրա էվտէն շրգտը վէ Պէլվիլ սէմթինէ կիթտի. Ժան-Ժուտինին

իգամէթ իլլէտիլի խանէնին արգա ճիհէթի խալի արսալար իլէ մուհաթ պիր մէվզուտա պուլունտուղունը ունութմամշ իտի։

Թէֆէր, զիհնէն պիր բրլան թէրթիպլի իլէ մէշղուլ օլտուղու հալտէ խալի արսալար թարաֆրնա կէշտի։ գուրնազ խըրսրդրն իգամէթկեահրնը թէֆրիպ իտէր տիվարրն եանրնա կէլտի, պիր թէբէյէ չրգուտը, օրատան ավլիլէ տոզրու պագրպ ժան-ժուտինին տէ դիրայատրդը տայիրէյիտէ, անրն իլէրիսինանէքի պէօյիճէը խանէյիտէ նազարը թէտգրդտէն կէտիրտիրտէն սոնրա, գէնտի գէնտինէ։

— Իշ եօրունտա... պուրայա գէնտի էվիմիպէ կիտէր կիպի կիտէպիլիրիզ... պու թարաֆ տայիմա խալի տիր։ հարաքեաթքըմբզտա հիշ պիր մանի եոգ տրը, տէտի։

Սապրգ միֆէթթիշ, անլայաճաղրնը անլատրգտան վէ կէօրէճէյինի կէօրտիքտէն սոնրա Պէյվիրին տօրամպուճ սոգաղլարընա սարտը։ տիզ Տրլամուր-Վոտիյ ճէնապէրի արդտարնտա կէնիշ պիր բարտէսիս, պաշրնտա պէօյիճէք պիր չապգա պուլունտուղու հալտէ գէնտինէ տոզրու կէլիյօր իտի։ Թէֆէր կէճէնին զարանլրդընտա տիզի պիր էյի թանչամատրդընտան էօնլէյերէք։

— Միսիս Ֆրրէտրրիզ Հէրար, սէալէտիյինտէ, ճէվապ օլարագ։

— Էվվէթ, պէնիմ, տէտի։

— Իէք այա՛, իշթէ իշ կէօրէճէք զէման կէլտի։

— Պէն հազրրրմ։

— Սիլահլարընրդ իզէրինիզտէ՞ մի

— Էվվէ՛թ։

— Էշլէ իսէ արգամ սրրա կէլինիզ։

Իրի շէրիրը ճինայէթի պիրլիպտէ մուգատտէմա թէֆէրին նազարը մուայէնէտէն կէշիրմիշ օլտուղու խալի արսալարա կիթտիլեր։ ժան-ժուտինին իգամէթկեահրնը թէֆրիգ

իտէն վէ իրի պուչուգ մէթրո Եիւրսէրլիյինտէ պուլունան տիվարէ եադլաշընճա, Թէֆէր.

— Իշթէ պուրատան աթլայրպ էվէ կիտէճէյիզ, տէտի.

— Լաքին պէն պուրատա պիր տէլիր պիր կէշիտ կէօրիմէյօրում . . .

— Հադրգաթէն եօգ տըր.

— (Լէվֆ ու տէհշէթլէ.) Թըրմանըպ չըգմա՞գ մը լաղըմ կէլիյոր . . .

— Շիւպհէսիզ.

— Ասլա պէնիմ էլիմէն կէլմէզ.

— Ֆազաթ զօր պիր շէյ տէյիլ, տիվար բէք ալչագ տըր. ալէքսուսուս պէնտէ սիզէ եարտըմ իտէճէյիմ.

Թէֆէր տէրհալ էյիլիպ արդա վէրտի. պու սուրէթլէ տիւգ ճէնապլէրի տիվարը Թէրէսինէ չըգտը, անը միթեագըպ սըչրայրպ պէրի Թարաֆա ֆէշէրէք չըգարտըդը կիպի արգատաշընը սուհուլէթլէ էնտիրտիքտէն սոնրա.

— Շիմոի իշէրիյէ օտայա կիրէճէյիզ, տէյէրէք գարույա եագլաշտը, հէվան ճէպինտէն պիր տէմէթ ու ճլարը սիվրի շինինկիր ալտը չըգարըպ, պուշլարտան պիրինի խաթիրայ իլէ գարուլը աչտը.

Ին էվվէլ տիւգ էշիտէն աթլայրպ կիրտի. Թէֆէր անը թէտգրպ իտէրէք ուսուլէթլէ գարուլը գարատրգտան վէ ճէպինտէն պիր ֆէնէր չրգարըպ եագտրգտան սոնրա.

— Օտանրն հէր ճիհէթինի իսթէտիյիմիզ կիպի արայապիլիրիզ, հէր շէյտէն էվվէլ խապիսին՝ միսթրէս տիզ. Թուրէնին գօնաղընտան ալտրրրէչ օլտուղու օ մուխաթարայը քեաղըտարը արայրպ պուլմալըյըզ. քեաղըտարը մահվ իթտիքտէն սոնրատա խապիսի եագալայարագ իշի պիմիրիրիզ, տէմէսի իլէ, տիւգ ճէնապլէրի էլլէրի թիթրէյէրէք.

— Աման չարըգ արայալըմ, տէտի.

— Աճէլէյէ յուգում եօգ տըր . . . Ուան-ժուտի շուսաաթտա քէնտի կիպի արգատաշլարը իլէ Բօլ-նուվար լո-

գանթասընտա քէօր գանտիլ սէրխոշ տրը, իսպիրընա հիչ պիր չէյ կէրմէզ, տահա բէր չօգ վազթիմիզ վար, աղրը ալրը վէ ագիլանէ պիր սուրէթտէ ալրայալրմնա նէթիճէ վէրօրն պիր ապ սօնրա հասրլ օլսուն, սիզ յուխֆէն ըշըղը պէնտէն թարաֆա թուխթունրը.

Մ'ի սի Տրլամուր-Վօսիյօ ֆէնէրի թէֆէրէ տօղրու թուխտու, սապրգ մի ֆէթթիչ հէր քիշէյի հէր պուճաղը, քէնտինէ մախսուս պիր մէհարէթլէ արամայա գոյուրտու, արամատրգ, թարամատրգ, էլ տօղունատուրմատրգ պիր չէյ պրրագմամրշ իրէն եինէ հէր չէյ եէրինտէ վէ կիւյա հիչ էլ սիւրիւրմէմիշ կիպի պիր հալտէ պուլունույօր իտի, եարրմ սահթ գարֆրնտա արտնրգ պագրլաճաղ հիչ պիր եէր գալմատը.

Գու միտագդրգանէ թէհարրիյաթտէն հիչ պիր սէմէրէ հասրլ օրմայաճաղը աշիքնար իտի. գիրա օգուլանլարրմրգճա մալիմ օլտուղու վէճհ իլէ մանթլուպ օլան չրգտան, (էհէմմիյէթի քէնտինճէտէ հէնուզ մալիմ օրմատրգը հալտէ) Ֆան-Ֆուտինին եանընտա պուլունույօր իտի.

Շիլմէչէրէ, եաստրգլարա վէ եօրկանլարա վարրնճայա գատար հէր շէյ պիրէր պիրէր գիյարէթ օլունտու, հիչ պիր ֆայիտէ հասրլ իտիլմէյինճէ. Թէֆէր հիստէթլէ այաղրնը եէրէ վուրուպ.

— Հայ քեաֆիր շէյթան, սէմէք չի գուրնազ հէրիֆ օ քեապրոլարրն գրյմէթինի, էհէմմիյէթինի թագտիր իթմիշ, չրգտանը տայիմա ճէնգինտէ թաշրյօր, ասէտի.

— Գունրն իյին նէ՞ եարմալը.

— Էլինտէն ալմալը...

— Նա՞սրլ իտուպտէ ալմալը.

— Գուրատա քէնտինի պէրլէմէլի, վիճուտինի օրթատան գալտրրմալը, պատէհու իլգէրինտէն չրգտանը ալմալը.

— (Տէհշէթլէ հայդրրալագ) Բէնտիսինի պէրլէմէլի՞ մի, պագալրմ գու կիճէ պուրայա կէլէճէ՞ր մի.

— Գու կիճէ պուրայա կէթիրմէք իչինի պէն տէրիւտէ իտէրիմ... Նէ եօլտա հարաքէթ իտիլէճէյինիտէ պագրնըզ ալդ իտէյիմ, պուրա բէք գօլայ վէ սատէ պիր իշ տիր. օտանըն իչինէ կիրինճէյէ գատար էն գարանլրգ պիր քիշէտէ սագլանրրսընրզ, թամամ քիպրիթի չագրպտա կաղընը եագմաղա տավրանտրզը էնատէ, իզէրինէ հիւճիմ իտէրէք իչինի պիմիրիրսինիզ.

— (Մուղթարրպանէ.) Պէնի պուրատա եաբա եալընը՞զ մը պրրագաճաղսընրզ.

— Պաշգա չարէ եօգ, էօյլէ եարմաղսաղ Ժան-Ժուտիյի պու կիճէ պուրայա ճէլպ իտէմէյիզ.

— Ելինէ պիրլէշճէէյիզ եա.

— Հէմմէ աղ պիր զէման գարֆրնտա.

— Պէն նէ՞րէտէ սագլանայրմ.

— (Լթրաֆրնա կէօզ կէզտիրէրէք.) Իչթէ չուրասը բէք մինասիպ տիր, օ շէյթան հէրիֆին գարուրը աչտրդրնը իշիտինճէ, չու իբտէն ասրլմրշ օլան էսվապլարրն արգասընա չէրիլիրսինիզ, սիզէ իխթար իթտիյիմ տագրգանրն հուլուլինէ գատար օրատա գալրրսընրզ. արթրգ պէնիմտէ թամամ Բօլ-Նուվարէ կիտէճէյիմ զէման կէլտի.

41

Թէֆէր, չրգրպ կիթմէյէ տավրանտրզը սրրատա պիրտէն պիրէ թէվագուֆ իտէրէք.

— Ա՜հ, աղ գալսրն սիզէ դայէթ մուհիմմ պիր չէյի սօրմաղը ունուտաճաղ իտիմ, իզէրինիզտէ օիլահ պուլունտուղունը պիլիյօրում, ֆագաթ նէ տիւրլի սիլահ օլտուղունը պիլմէյօրում, ասէտի.

— Պիր ըկվօլվէր իլէ պիրտէ գամա վար.

— Սագը ընվոլվերի իսթիմալ իթմէյինիզ. կիւրիւլթիւսիւ կիճէ եարբսը հէր քէսի պուրայա թօրլար կէթիրիր, գամայը իսթիմալ իտէր պըրագըրսընըզ. գամանըն իւզերինտէ ալէյհինիզում մուճիպի թէօհմէթ օլաճագ պիր ՆԸՇԱՆԷ վա՛ր մը . . .

— Խա՛յըր, պիր եիւզիւ վէ քէսկին ատի պիր գամատրը, իւզերինտէ ֆապրիգա մարդասը ֆիլան եօգ տրը.

— Իամա՛մ, պու գամայը եա ճէրիհանըն իւզերինտէ վէ եախսօտ ճէսէտին եանընտա պրրագըրսընըզ. էօն թարաֆտան վուրմադա գայրէթ իտինիզ քի քէնտի քէնտինի էօլտիւրմիւշ զանն օլունուն.

Գու էանատէ թէֆէր ճէպինտէն պիր քեադրտ չրգարտը, պունըտա տիւգ ճէնապէրինէ վիրուպ սէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Գու. քեադրտ բարչասընընտա, իւզերինտէ գալէմ վէ հօգգա պուլունան չու մասա իւզէրինէ պրրագմանրգը բէճա իտէրիմ, պու. քեադրտտա օգունընճա ժան-ժուտինին ինթիհար իթմիշ օլմասընա չիւպհէ պրրագմադ, տէտի.

— Անրտա եարարրմ. . .

— Արթրգ պէն կիտէյօրում, իշտէն էվվել սիզի կէօրէմէզսէմ. պէնի, սիզի չրգարրպ էնտիրմիշ օլտուզում տիվարրն իւզերինտէ պուլուրսունըզ.

— Ռէք կիւզէլ.

— Աման տիւգ հազրէթլէրի, կիւրիւլթիւ վէ այտընըզ իսթէմէզ. . .

— Մէրադ իթմէյինիզ.

Թէֆէր ֆէնէրի սէօնտիւրտիւ վէ ատատան չրգըպ շէրիրը ճինայէթինին իւզերինտէն գաբուրը գաբատը, պատէհու տիվարտան ալթայրպ արաայա կէչտի վէ սէրի ատրմոր իլէ էն եադրն օլան արապա մէլրէզինէ վասրլ օլարագ պիր արապա փիլասատը, սէմթի մագսուտէ վասրլ օլունճա, արապաճրյա.

— Կիտինիզատ կէչիտ ճիվարրնտա պէնի պէքլէյինիզ, տէտիրտէն սոնրա. Թօլ-նուվար յոգանթասընա կիրտի.

Լօգանթանրն տախիլինտէ ումումի ալենէպիլէճէք պիր կիւրիւլթիւ հիւքմ սիւրէյօր իտի. այթ գաթտարի սալօնլար, գապինէլէր մէրիւլաթ վէ մէչրուպաթ իլէ տոլու է տի, ժան-ժուտի իլէ միսաֆիրլէրի իսթ գաթտարի սալօնլարտան պիրինտէ պուլունույօրլար իտի.

Եինէ իսթ գաթտա պէօյիւճէք պիր սալօնտա մուզիգա թագրմը իճրայի ահէնկ իթմէրտէ օլուպ, օյունճուլարտա սրչրայրպ տուրույօրլար իտի. հէլէ գատընլարտան պիր գրսմը րէսամլարրն մօտէլ մէգամընտա իսթիխտամ իյլէտիրլէրի եատիկեարլարտան միթէշէքքիւլ իտի. սունլարրն նէ ալիւֆթէ չէյլէր [illegible] պէյանէ հաճէթ եօգ տրը.

Իշրէթին թէէսիրի իլէ գաֆալարը գրզմրշ օլան ալուսէֆիհ մախլուգաթտէն պագրլարը չարգը օգույօր, պագրլարը կիւլէյօր, պագրլարրտա զարիպ պիր սուրէթտէ պագրրպ չաղրրյօր իտի.

Ասլիշ վէ ատասրը ումումիյէյէ իալէլ կէթիրէն պիր հալ ու հարարէթէ մէյտան վէրմէմէք իչին, թէպտիլ գրյաֆէթլէ պիր գաչ նէֆէր բօլու իսաֆիյլէրի օ ճիվարտա ֆէգիհլէշուրար իտի.

Թէֆէր, էվվէլա այթ գաթը տօլաչարագ միթէագրպէն իսթ գաթա չրգտը, բաղ իտիլէն սալօնլարը տօլաչտը, ժան-ժուտիյի օրթատա կէօրէմէյինճէ տիկէր սալօնլարա գապինէլէրէ կէչտի, օրատա իշիթտիյի գահգահալէր վէ կիւրիւլթիւլէր նաղարը տրգգտթրը ճէլպ իթտի. պիր աղ տահա իլէրլէտտի. օ էանատէ պէչուրմէշ օլան չիշէլէրի ալրպ տօլմուչյարրնը պրրագմագ իւզրէ պիր կաչսան կիրմիշ վէ գաբուրը աչրգ պրրագմրշ օլտուզունտան, Թէֆէր պիր քիւչեանէն իշէրիսինի կէօրտիւ վէ քէնտի քէնտինէ.

— Շէյթան հէրիֆ օրատա, հէնուզ թատամատա նիհայէթի վէրիլմէմիշ, պէքլէմէք իյճապ իտիյօր, տէյերէք տէհ-

լիզէ գարիպ պիր մէվգըտա պուլունան մասանընդ քէնարընդ օթուրտու վէ պիր գատէհ բօնճ ըսմարլատը։

Վագըթ եարը կէճէյէ եագլաշըյօր իսէ տէ, պալօ սապահընդ սաաթ պիրինէ գատար իմթիհան իտէճէք իտի։

Բագա իտէնլէրին ատէթի կիթտիքճէ չօղալմագտա վէ չալկընընդ կիւրիւլթիւսիւտէ պիթթապի օ նիսպէթտէ թէզայիւտ իտէրէք, ատէթա գուլագլարը սաղըր իտէճէք պիր տէրէճէյէ կէլմիշ իտի, սրթընդ պիր գէման սօնրա ժան-ժուտինէն պուլունտուղու սալօնտա եավաշ եավաշ թասամա նիհայէթի վէրիլիյօր իտի։

Հավանընդ սընճաղլընդը, սընդլէթիտէ ըէք գիյատէ օլուպ հէրգէօֆ եիւզէրի թէր իշինտէ գալմընշ օլմաղընա, պիր ադրայընդ ժան-ժուտի.

— Ինսան բահաթսընդ օլտուղու գէման էյլէնէմէզ, էվվէլ էմիրտէ բահաթըմընդը տիւշիւնմէլիյիզ, տէտի վէ միսաֆիրլէրինէ տէրհալ նումունէյի իմթիհան օլան պիր հարաքէթլէ, արդասընտաքի ըէտէնկօթը չրդարընդ տիվարէ մէրպութ օլան չէնկէլլէրաէն պիրինէ ասը վէրտի։

Սուրէթը զահիրէտէ քէնարինի արդատաշլարը կիպի սարիսոշ կէօսթէրէն վէ հագրդաթտէ քէնտինի ըէք էյի իտարէ իտէն Մինեօլէ, աշրըմաղա բէք գիյատէ հէվէսքեար օլտուղու չրդանընդ, ճէպինտէ պուլունտուղու ըէտէնկօթընդ տիվարէ ասընդրընդը կէօրիւնճէ, մէսէրրէթինտէն իշի թիթրէմիշ իտի։

Շիշէլէր նէնիտէն իշիյուպ պօշարտը, օ էսնատէ ժան-ժուտի պիրտէն պիրէ այաղա գայդտը վէ սարիսոշլուղա մախսուս զարիպ պիր շիվէ իլէ միսաֆիրլէրինէ.

— Արգատաշլար, սիզէ պիր շէյ թէքլիֆ իտէճէյիմ, պագընընդ ահէնկ նէ գատար լաթիֆ, բարատա եօլունտա, պիր ադտա գատընալար իլէ գոյդրա վէրիպ էյլէնմէլիյիզ... հայտէ կիտէլիմ, դահվէմիզիտէ սօնրա իշէրիզ, տէտի։

Ժան-ժուտինէն պու թէքլիֆի տէրհալ թահսին իլէ

գապուլ օլունտու, հէր քէս գօլգօլա վէրէրէք ազիմ պիր կիւրիւլթիւ բաթըրար իլէ ավլիյէ էնտիլէր։ օրատա պուլունան մուհաֆըզլարտան իրի քիչի ժան-ժուտիյէ եագլաշարագ վէ հէրսինէ պիրտէն պարիտանէ պիր թավր իլէ խիթաբ իտէրէք։

— Պուրատա պէօյլէ նէյէք կէմրէյէ բագա իտիլէմէզ... հայտէ չըգընընդտա ատտապէ մուվաֆըզ պիր սուրէթտէ էլպիսէնիզի կիյուպ կէլինիզ, տէմէսի իլէ, ժան-ժուտի սարիսոշլուգտան վէ հիտտէթտէն քէրքէլէյէրէք։

— Գիմսէ քէյֆիմին քէթիֆտաը օլամազ, մասրաֆ իթմիշիմ իսթէտիյիմ կիպի էյլէնմէյէ հազրըմ վար, տէտի։

— Խայրը, պու հալտէ բագա իտէմէյէճէքսինիզ։

— Բագա իտէճէյիզ...

— Դայիպա չիմնի հէբինիզիտէ տրշարը չրդ սրսաճաղրդ։

— Հիյ պիր շէյ եարամազսընընդ...

Պունլար իշի ազրշտրրրպ պօղազ պօղազա կէլճէճէրէր էսնատէ, լօգանթաճը պէօյիճէք պիր արպէտա զուհուր իտէճէյինտէն խապերտար օլուպ գօշարագ կէլտի վէ մուհաֆըզլարա.

— Էֆէնտիլէր, ըէճա իտէրիմ, պունլարը պըրագընընդ, հէվա բէք սրճաղ օլտուղունտան պիրազ թէնէֆֆիւս իթմէք իսթէյօրլար, պիր ֆէնալընդ իթմէք ֆիքրինտէ տէյիլտիրլէր, տէմէսի իւգերինէ, մուհաֆըզլարտան պիրիսի.

— Մէյտանտէ պիր գաիտէ վէ ուսուլ վար տը... հէրքէս թէնպիհաթէ ըիայէթ իթմէյէ մէճբուր տը, տէտի։

Եէնիտէն պիր մուհավէրէ վէ միւնազաա գարուսը աչլընը. Թէֆէր պու հալլերի կէօրիւպ իշիտիյօր իտի. ժան-ժուտինէն մուհաֆըզ գարշը մուանիտանէ ըսրար իթտիյինի կէօրիւնճէ, ճանը սընդրընընդ մրրընտանարագ.

— Շիմնի եագայը էլէ վէրէճէք, մէսէլէ թէվգըֆա միւնճէր օլարագ, իսթիճվապէ գայդրընընդ, քէնտիսի սէրիսոշ, ագլը պաշընտա տէյիլ, աղզընտան պիր սէօզ գա-

չըրաճագ օլուրսա հէր շէյ մահվ օլաճագ տըր. մուտախէլ իմմէլիմ, ուէտի, վէ հէման գալապալըղը եարըպ կէչէրէք զամէն թանըտըղլարընտան օլան մուհաֆըղլարա եագլաշտը, քէնտինին քիմ օլտուղունը անլամէտըղտան սոնրա գուլագլարընա էյիլիպ ֆրսըլտայարաղ.

— Թէվզըֆէ գալդրշմայընըղ, պունլարը պէն նադարը տըղ գամէտան այրըմայորում... պըրաղընըղ Նէ իսթէրսէ եարսընլար. իտարէյի մէրքէզիյէաէն վէրիլէն էմր պէօյլէ սիր, տէյինճէ, մուհաֆըղ քէնտինի թօրլայըպ ըտէրանէ սիր թավը իլէ սէրիսօշլարա.

— Մաամմ քի պուրանըն մուշմէրիլէրինտէն իմիշանիզ էյլէնիրիզ, ֆագամէտ ագլընըզը տա պաշընըզա թօրլայընըզ տէմէսի իլէ, ժան-Ժուտի յէյֆլէնիպ հայդըրարաղ.

— Եաշասըն էյլէնճէ... հայտէ պաղալըմ, տ'լշ մուզիգա... տէր տէմէղ հէրքէս եինէ սըչրամաղա պաշլատը.

Թէֆէր, սրպէտայը պու եօլտա թէսրինէ մուվաֆֆագ օլտուղտան սոնրա լոգանթատան տրշարը չըգար. պու էնատէ լոգանթանըն էօնինտէ իրսիզ սարսըզ թաղըմընտան իչ տէօրթ տէլիգանը, աշաղը եօգարը կէպինիյօրլար իտի. Թէֆէր, պու չաբգընալարտան զահիրէն էն զէքի վէ եաղըշըգը կէօրինէն պիրինին եանընա թէղարլուպ իլէ էլինի ումուղունա վաղ իտուպ.

— Տէլիղանը, պէշ ֆրանգ գաղանմաղ իսթէրմիսին, տէտի.

— Կէրշէ՛ք մի սէօյլէյօրսունըզ.

— Էվվէթ.

— Նէ ալա՛, պու բարա նէ՞ եաբմաղլա գաղանըլաճաղ.

Թէֆէր, չըղանընտան մուհիրլի պիր մէքթուպ չըգարըպ պու չարպըն տէլիգանլընընա էլինէ վէրմէյլէ.

— Ղայէթ գօլայ պիր խըտմէթ, պունը ալըպ Բօլ-Նուվաբ լոգանթասընա վէրիր վէ պու աղշամ միսաֆիրլէրի իլէ պիրլիկտէ լոգանթասընտա թաամ իտէն զամէն թէսլիմ իթմէսինի ըէճա իտէրսինիզ. իսմի զարֆըն ֆուզէյլինտէ եազըլըը սըը, տէտի.

— Բէք ֆիգզէ, սոնրա.

— Շայէա լոգանթաճը պու մէքթուպը քիմին թէսլիմ իթտիյինի սորարսա, Բօայալ մէյտանընտա, միսիս Բրնէ Մուլէն թարաֆընտան կէօնտէրիլտիյինի սէօյլէրսին.

— Բօայալ մէյտանը... Բրնէ Մուլէն, պունուտա ունութմամ, ճէվապ պէքլէնէճէք մի.

— Խա՛յրը, հէրսի պու գատար.

— Էօյլէ իսկ բարայը, բարայը չըգարընըզ.

Թէֆէր, տէրհալ հայլազը մէրգումրն էլինէ պէշ ֆրանգլըզ պիր սիքրէ սրգրշարրսը քի սէվինճինտէն սըչրայարաղ, իչ պէշ ատրմատա Բօլ-Նուվաբ լոգանթասընա կիրտի. Թէֆէր սէ պիրաղ իլէրի կիտուպ պուլվարընը օպիր ճիհէթինտէ պիր քիչէյէ կիզլէնտի վէ կէօզլէրինի լոգանթանընը գաբուսընա աթթի իթտի.

Մէքթուպը թէսլիմէ մէմուր օլան տէլիգանլը, վազիֆէսինի եօլը իլէ իլֆա իթմիշ վէ լոգանթաճընընն սուալինէ չու ճէվապը վէրմիշ իտի.

— Պու մէքթուպ, Բօայալ մէյտանընտա վէ Բրնէ Մուլէն նամընտա պիր զաթ թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ տիր.

Պու էնատէ գորբշրգը բաղս հավասընա տա հէնուզ նիհայէթ վէրիլէրէք. Ժան-Ժուտի միսաֆիրլէրի իլէ պէրաբէր գահվէլէրինի իչմէք իւզրէ նինէ թաամ սալընընա կէլմիշլէր իտի. լոգանթաճը գուրնաղ խըրսըզա նաղլաշըպ մէքթուպը իրայէ իտէրէք.

— Սիղին իչին շիմնոի չու մէքթուպը կէթիրտիլէր, տէյինճէ, Ժան-Ժուտի մի թէհայըրանէ պիր թավը իլէ գէֆէյէրէք.

— Գիրքերդի կլանուելիութիւնով ամենայն ոյժ ստանալ պարտաւորուն կեմ իրենին. բնականաբար նէ՛ բնաւ.

Մինչև ամբոխ սարսռելն ոյժ չի տանիր ասրիշ օրան էշնալ նապոյտաբար. ոչ՝ անհատ ժան-ժան ոյզ ստուգարարնա իրիմասալն անգիտնալ տեսարան իսոս.

— Ինչու՞ գրարար... քիչ մը ոյժ իշ գոհուր իմիմիշ արմատրյա. գ ոյզ բոլ կիմիմ էշնիր՝ գարուրի ոյր. գիտագիմ չոգ սիրմէզ... իրի սասիմա գատար գեղիրիմ. բայրն բնանիկանիրմ նէ՛ բնաւ. տեր սեմէզ. Մինչև հեմուն բնանիկանիրնը ուսու գլարր ի գերինէ վագ իսերեր.

— Ինչիմ գարտասա, սասարրարգրոգ իմիմ. տեսի.

42

ժան-ժան տի տերհայ սարանասան արշարար գիրրատը. հարաբանամիրնասա ու վագենիմ արմատրդնասան մերտիվենասեն ու վարդանաճաղ կիսի կեարի նիշար իսի. գուներն այդ սար արրա Մինչև տե՛ բրմնեմ՝ նեգտիրմեբիսին սասու չար.

ժան-ժան տինին սասամիմիրի մինանրնասա Ալիգինիս գագարը իրե նատ իսիրեն ոյր սասեմ.

— Ինչիմ, ասարդը բնագրա բարբասարնրասա գարտասա ունուիմուշ. կեբտիրի գեման էլինէ մեսիմ իսերիմ... տեսիրեր էրիրար. մեքիրու գը այդ հեմուն ճեպինէ սիմար. չարկրասա իմեքրար բաց ս հեմոչարը չարմանգա գաշրասար.

Գարինիմ բիրամէ մանիմ արան գերեր տիր քի Մինչև. չոգ գեմանասան գերի աշրանագ սեգմասրնասա գարտանարդ. չրգասանք, ժան-ժան տինին բնանիկանիրը կեմիրտիրի էանասեմ ճեպինասեն ասիրշ գի սերմեմինին մրդ տարրնա վագրի արմագ եմեի իրե. ու վագ գամենեն յոգանիմասան չրգրդ կիմիմիշ իսի.

— Պէնիմ իշին պիր մէյիթուպ հա՛. ահայիպ. պու մէյիթուպ նէրուէն կէլիյոր, ամանա.

— Բաշայ մէյտանդնուան.

— Հիչ չիւպհէ իմիմէմ քի Բրնէուէն ամբ.

— Լէվէ՛թ, միսա Բրնէ Մուլէն թարաֆդնուան.

— Ա՜հ, նէ էյի չոճուպ ամբ. մի թլաղա պէյանը իթիպար իլէ կէլէմէյէճէ յինի պիլիրիմէք իսթէմիչ ամբ իսապէթ, պաղ ալամ նէ՞ նապրյոր.

Ման մասի պարֆի նրրիթուպ ալար մէ հաֆի օրուս-դա չու սարիրլարը գէնոմի գէնոմնէ ապումնուզա պաշլատար.

«Ակրաստաչ, սանա չիֆանէն սէոյլէյէճէյիմ պաղը Լապապէ մէպնի Բոլ նուֆուսա պուլունմանճաղըմ. ֆապամի սէնիսէ մի թլաղա պու կիճէ իշինէ կէլամէյիմ. Լուսաբ պահս պիլիրիմիզ մէսէլէ ամբ. իշ պայէթ մու հիմմէ, գէմանի պիր ատաղրա ֆէվմի իմիմէյէ պիրլէ մի սարիա տէյիլ ամբ. սէնի Գէրմի սէմիմնուզ գնային իպ ամէթկուսրնուս պէյլէյէճէյիմ. մի թլաղա պու ինայրյրմ, նօպաս հէր շէյ մահվ օյանճաղ ամբ.»

«Բրնէ Մուլեն»

Ժամ իլէ Դրյոմիյանդն Լակի չէրիքը ճինայէթի. էյնի մի թիմատը թէր ապումնուզա օրան ալնրնա փաղ իմամ. պիրա իմիմիյար մէրթուպ էլինանէն ամ չար մէ գէնոմ գէնոմնէ.

— Հէր շէյ մահվ օյանճաղմը. մի թլաղա իշին իշինա պիր մինաղաս վար... Բրնէ պէնի կէօրմէք իսթէյոր... պէնի պէրլէյէճէր իմիշ... հէմանի ղալդրաղ կիմիմէյիյիմ, անչա մրրրանարդուսուն ատրա. Իմ գաէ սէոս իլէ արգ ատաչարդնա իսթիպաղ իսանէր.

— Շիմնի սասի գա՞ղ, ամէյս սօրմասար իսկէրմնէ. հէրբէանէն էմմէյ յապանիճաղ ճէվապէ ատաֆրանարաղ.

— Ինարը կիճէյի ան ատաղրգաստ կէչիյոր... ամանա

Իսպիրը մեկնում է. Գրիշի պատվարանատան սարքերը արդասաս պաշ պիր սրապա կէօրիպ տուրատրիմը. սրապանցներն բարարներ բէշին վերամէք շարիմը իլէ Բոլ-Նատարէ ֆէսիի-բիր պ ֆէիիրմէսինի պէշ Ֆիրանգա բարարդրգ իմ.

Արապա հարարէմ իսէր իմմէզ Մինեալէ քէմանի թէէ-սիր իլէ ճէպինէէն չրգատանը չրգ արարագ սէրհալ աշաը, պանդա գ-ամմէրէրինէ սոգատնատրա էանատէ բարմագլար իսաֆիֆ պիր սուրէթատ թիմրէյօր իսի. Ֆագաթ պատ. մէսէրրէթ վէ մահպուզէթի ապիմ պիր քէսէր ու մէյուսիյէթ թէպարկ օլատ. Հավրատ գ-ամիմէրը իլէ տօրա կէօրուրի չրգատան հէման պաշ սէնէպիլէճէք պիր հարատ պուրնույօր իսի. ճան արգ ընիմրար իլէ մրրդրատանարագ.

— Հայ Ալլահ պէլասարներ վերսին, սագրն իսապիս հէրիֆ բարարարրներ քամիլէն սարի իմմիշ օրմասրն... սանան շանա պիր արգ գ-ամիս պագ այրմ. սէյերէք հէման պիր շամալը քիպրիթի չագ տը, կէնճ եանրէսէճի քիպրիթին գիսասր իլէ հագրգ-ամիա վագրի օրտ սուրաթիրը էգշիսերէք.

— Իրի պին պէշ եիզ Ֆիրանգատան պաշգա պիր շէյ եօգ... պէն իսէ պիր իսապինէյէ մալիր օրաճաղրմ սէյի սէվինիյօր իսիմ... Նէ հայ իսէ ենինէ հիշտէն էյի սիր, պուրարարը քէմանի արգ գ-ամիս սագրանարը. չրգատանտա պաշգա պիր շէյ եօգ, պու պամ պաշ մէշին բարշասրներ էանդրմատա պուրնարրմագ հէր հարատ վէիսամէթ վէ մէսուլիյէթի մուճիպ պիր շէյ սիր. պունդ սիմր վերմէլի, սէտի.

Մինեալէնին սէրհալ արապանդն ճամիարրնատան պիրինի էնտրէրէք. Էլինատէի չրգատանը գ-ատարրրգ սիմր վերսի.

Մինեալէնին սիմարրդը մահատա չրգատան. Սէվրսիմէրատամ սագատը իլէ Պէրլին սագատը քիշէնատէ վէ իսալի արատարար ճիմարրնատա. պիր արապարրդրն գ-արատ էանինէ սիշտիս.

Կէնճ եանրէսինճի, չրգատանը Ֆիրարարդ սիմարրգ տատ պիր ագ ուծրա արապատատ էնիրգ տատ պիր սագատա սարբ-ատը, գահիրէն կէօրինիշ էսկի պիր իսանէնին էանինէ կէ-

լինճէ, ճէպինատէն քիրիտ աչնագա մախատա պիր սէվիր բարչատ չրգ արատ. գ-արատը աշտը վէ գ-արանդրգ պիր եօրա սարբրագ կէօրատէն նիհան օրատ.

Գէշ տագրգ-ա ուծրա թէէրրատ կէլիրգ պինատ գ-էրտիի արապագրա բարիրգ օրտրգ արապաճրյա Բոլ Նատարէ տօրրա Հարարէմ էմիրինի վերսի. Արապաճը Հարարէմ իմտի. Մինեալէ քէնատի քէնատինէ.

— Արիրգ գ-ամիմէրը գ-օրգ-ատանագ պիր ճէրատ սէյիկ. չէմիան պիկ պուրատագ... չրգատանատա էլէ կէչէճէք օրատրատա, եօրատա կիսէր իրէն պիրիսի ատիշիրիշ գ-ատն օրատնաճագ տրր, սէտի.

Մինեալէ, Բոլ-Նատարէ վարրդ օրատ գ-ա էանատէ բագ-ա հէվասրներն ատն գ-բատը սէվատ իսիյօր իսի. ժան-ժան տինին միսաֆիրլէրի քէօր սէրիսոշ օրատ գ-բարը հարատ կէնճ եանրէ-սիճինին պիրատէն պիրէ իսագիր վիճատ իմտիլինի կէօրինճէ, իշլէրինատէն պիրիսի.

— Ա՛հ, չէմիան... Նէ՞բէատէն կէլիյօրատ, սէտի.

— Պիր տագ տատա իմտիմ. բագ-ա իսէն գ-ատրնարը իշինատ սարբճա պիր շէյ գ-որ. ի պէնի կէօրինճէ քէատիրտի, եարրն պիրիկիրգ գ-ան-չմագա գ-ատար վերսիր. արմրգ մէսէրրէթիմ ատն տէրճէճատ սիր. տօրատրինրգ, տօրատրինրգ գ-ատ-նրգատա շատնրն աշգրնատ պէնատ իշէյիմ...

Բոլ-Նատարէ չրգանիմատրնատա գ-ատ հայրէր կէշտիրի էանատէ, Ամէն ժէրմէն սէմիմինատ քնգրին սիրգ Ֆրանսուզ-վատիյատրն թահար թէատրատ Ֆրնատա օրտրգ. գ-ինատ Գէրթին իրիթճա կիրէմիշ օրատ գ-ատ քէօշքատատ. գ-ինճէ ատրամագա շատատ գ-ատրգ հայրէր ճէրիյատ իսիրիր իսի.

Կիճէնին ատատի տագ-ատ գ-ատրգ շայրյօր իսի. Էմիլէն Լօրիյօ իլէ Ալրնէ Մատէն իսատիատրն էատիատրգ էանրնատա օմատրմատ չրատ իսի.

Էմիլէնին ատատրգ իրատէթճիսի օլան Ֆրանատատրգ, ատատիրի իրատէթիրէր իլէ մէշգատ օրատյօր իսի. Էմիլէնին իսատա

թայրդը եւ դուռ ոգուան ակրեճէաւ իգուագիկ միգեա-
ռէլ օրմուշ, արիթրդ ակոդ ակոյլէմէլեաւ պաշլամիշ իտի։

Նէգոմնաւ պուլունան իլի սաարդ տասիթար, քէնտի-
լէրինէ մուհապիթ ակլալէի իսէհէք պիր սուլթան թէ-
պէսիմ իսէն կէնճ դրդն եիդինէ պաղրդ, քէսպը մէ-
ակրրէի իթմէլրաւ իսիլէր, պիր ուրարդ Պէրիթ պուՆլաա
էլլէրինի ուգաարդ դանիգ պիր սէսա իլէ։

— Տասիթարրմ. Նէ դաաար լուիգիրնարդրդ, տէտի,

Պիչարէնին ուգանիարդը էլլէրաէն պիրինի Ըրնէ թու-
թուգ քէմանի մուհապիթէ արդարդ, ամիկէրինիաւ կէնճ ոգ-
թար թուգ տուսաղարդնա եաղլաշարրարդը արրաաս,
էլլէրաէ։

— Ակիգիմ ոգթար, արիթրդ ուրէնաւ գարդուլաճաղ
պիր հայ կէարէմէլյարաանրդ, տէյիր մի, տէյա սարաու։

— Էվվէ՛թ, արիթրդ բիւլիրէն բէապը իգիաղաթ իտի-
նիդ։

— Ցէմէք գարդարի բէք չարրդ իսէէի արհհէթ ի-
տէճէյիմ։

— Էվվէթ, պիր գաչ կիւն տահա եաթարդտան սոն-
րա, թէարիճէն ալրշարրմաղ իչին սիզի պիր ապ եիրիթ-
մէյէ պաչլայաճաղրդ։

— Գիչէնիդ, պիլանիդ եաթաղտա կէչիրմէյիմ կիւն-
լէր պանա նէ դաաար ուգուն կէլիյար. ա՜հ... խուսուսի
իլէ ճանիդ հարամ պարարանաղ պիր իշ եարամանաղ...

Ըրնէ. — Ակվիկի չօճուգ, օ խէյարաթը գիհնինիգտէն
տէգ իտինիդ պիդ Էթիյէն իլէ պէրաբէր հէր չէյի տիւ-
չինիդ չայրշարյարդ, սիդ ինանմիգաւ գայէթ մուգատաէա
վէ գրրմէթտարարդրդ, սիդի գատրէթինիդին թէատիրդ իթ-
մէյէհէյի խուսուսաթաւ մէյրաս պրրաղմամաղ. չայրշմաղ
գիգիմ վաղիգէմիդ տիր, իսմիտ իսէրիմ բի եաղրնատա պիր
նէթիճէ իսթիհսարինէ մուտաֆիգաղ օյաճաղրդ...

— (Ակյուսանէ պաշընը սալլայարդ ոգրուլարաղ.) Ա-

լա իմիսավար օրնարդրդ, պէն եանընդուտա պուլունմասրդ-
ճա հիչ պիր վէհհ իլէ մուտաֆիգրէթ հասրդ իսէմէզսի-
նիդ։ զիրա հէնուզ պիր չէյէ վաղրֆ տէյիսնիդ, չիմիլիկ
գատար պէնի ակոդ ակոյլէմէ բաէն մէն իթմէնիդ, պէնաէ
իթաաթ իթմէրիմ. Ֆագաթ Նէ դատար մուգիմարդ օրտու-
զումը, Նէ իշչիթմէյիմի վէ Նէ կէօրմէյիմի պիլմէյօրտու-
նըզ... ա՜հ, այչաղարդ...

Նէնճ դրդն եանդաղարդ դրդարմաղա վէ կէոզէրի բարբ-
լամաղա պաշլատարդ, ոգթար թէկրաշ վէ մէրրաղ իլէ.

— Գէրիթհիլիմ, քէնտիդիդի իւզմէյինիդ... պու չիտ-
տէթի թէէսիր սիզէ պիր ֆէնալրդ իյրաա իսէպիլիր, ամ-
մէնի իւզէրինէ, զէվալլը նէթիմէ ճէպրը Նէգիա իլէ թէպէսա-
սիմ իտէրէք.

— Դօրդմայրնրդ, տէտի, Էթիյէն ակոզինէ տէմամ իլէ.

— Ճիմնիդիլ գատար հայինիդտէ ակարթ վէ մէթանէթ
էսէրի կէօրէմէմէյիմ իչին, պիր թէապիրսիզլիք իսէրսինիդ
գօրդուար իլէ սիդի ակոյլէմէ բաէն մէն իթմէմիմ, պու կիւն
իսէ Հապապը ըգթրրատրնրդա վաղրֆ օրմաղը նիհայէթ ակ-
րէճէտ արդու իսիյօրուգ, միթէէսիր օրմաղարդն պէյանը
Հայ իթմէնիդի բէճա իտէրիմ, տէտի։

— Ակ՛ը ալա, պաշրմա կէլէն Հայէրի սէրին պիր գան
իլէ նաղլ իտէճէյիմ... սիդ սօրունրդ պէնաէ ճէվապ վէ-
բէյիմ։

Ըրնէ. — Ակվիկի չօճուգ, Էվվէլա սիդէ չունը սօրաճաղ-
գամ, կիւյա պէն կէօնաէրմիշիմ կիւպի օտանրդա գատար չը-
գրդգ կէլէն ատէմիէրի նամարդ թէաղրդ իթմէնիդ։

Գէրիթ. — (Հայրէթլէ.) Գունը սիդ պիրմէյ՞րմու արնրդ։

Ըրնէ. — Էվվէ՛թ, պունդատա վէ տահա սայրը չէյէրիտ
էպիլիյօրուգ, Ֆագաթ թէէքրար սօրուգ անդայաճաղրրդ
չէյէրամ վար։

Զէվալլը եէթիմէ, դայէթ խաֆիֆ պիր սէս իլէ օղուլ-
յանդարրմրդը պէրիթաֆիսիլ վաղրֆ օլտուգդարը Հայէրի հի-

քեայէյէ պաշլատը, Էթիյէն իլէ մաբինաճը քէմալի հայրէթլէ վէ վիճուալէրի թիթրէմէյան օլտուղու հալտէ տինլէյօրլար իտի։

Մաչիդայի խէվֆ ու տէհշէթլէ վէ պիլա իսթիյար իրիսինին լիսանընտան տա տիլիսրրաշ վէ ղարիպ պիր ֆէրեատ գօրը վէրտի, միւթէագրպէն Ռընէ.

— Ա՜հ, ալչագլար, ճէնապը Հագ գատիլ տիր, պէօյլէ պիր ճինայէթի, պէօյլէ պիր խայլնանէ թէշէպպիւսի միւմքին տէյիլ ճէգասըզ պըրագմայաճագ տըր, տէտիյի կիպի, կէնճ թասիպ տախի ազիմ պիր հէյէճան վէ թէէսիր իլէ.

— Ատալէթը Իլահիյէ Պրրունվայէ թասիպլինին դամիլէրինի տէ միւթլագա բէնզէյի միւճազաթա տիւշար իտէճէք տիր. էվվէթ եէմին իտէրիմ քի Ա՜էն-ժագ կէչիտինտէ մաղլու�մէն իտամ իտիլէն Ռօլ լը Էվվայէնին նամրնա սիւրիւլէն լէքէյի տէ, տէտթը ատալէթ թէմիղլէյէճէք տիր, տէտի.

Պէրթ. սէվտիյինին լիսանընտան պու սէօղլէրի իշիտինճէ վիճուտինին հէր զէրրէսի թիթրէմէյէ պաշլատը. էլլէրի իլէ մօամօր քէսիլմիշ օլան եիւզիւնիւ սէթը իտուպ քէբէլէյէրէք.

— Պու միւտհիշ սըրրը սիզէ քի՞մ իֆշա իթտի, տէյու սորտու.

— Ֆիմսէ սէօյլէմէտի, պէնտէ անլամադ իշին հիշ պիր շէյ եաբմատըմ, պու սէօղիւմիւն սըհհէթինէտէ ճէնապը Հագ գ շահիտ տիր. գատէր վէ թէսատիֆ, եիրմի սէնէ էվվէլ «Նէօյի քէօրրիւսի մէսէլէսի» սէրլէվհասը իլէ ըույէթ օլունան պիր տավանըն զապթ ճէրիտէսինի էլիմէ կէչիրտի, պունը օղուտում, վայիտէճիյինիղին Մօնսթիլ նամընը նահադ եէրէ լէբէտար իտիմիշ պիր նամէ պէտէլ օլտուղունը հրաս իթտիմ, օ մաղլում, օ պիշամ ատէմին քէրիմէսի օլտուղունըզը անլատըմ, պիր զէման սիղի թանրեամայարագ նամուս վէ իֆֆէթինիզ ալէյհինտէ շիւպհէլէր հասըլ իթտիյիմ վէ պու եիւզտէնտէ պաշգաճա մուզթարրաղ

օլմանըզա սէպէպիյէթ վէրտիյիմ իշին, իշթէ յիմտի այագլարընըզա գարանարագ աֆվընըզը իսթիրհամ իտիյօրում, գուսուրում աֆվ էթ Պէրթճիյիմ, պէնի աֆվ էթ...

Էթիյէն պու սէօղլէրի տէյուպ տիզ շէօրէրէք եաթաղը այագ ուճունա գարանտը, միւթէագրպէն կէօղ եաշլարը իլէ զէվալը եէթիմէնին էլլէրինի ըսլաթտը.

Ռընէ տէ շու հալտէն նիհայէթ տէրէճէտէ միւթէէսիր օլտու, հէյէճան վէ թէէսիր իլէ բէր կիւճ նէֆէս այմադա պաշլայան զէվալը խասթա իսէ, Էթիյէնէ.

— Ռէտերիմին մասումէն վէ մաղլումէն իտամ իտիլտիյինէ սիղտէ գանի օլայ՝ բմուսունըզ, տէտի.

— Գանի օլան եալընըզ պէն տէյիլիմ մատմազէ. էն զիյատէ սէվտիյիմ սատրգ տօսթլարրմտան վէ ատիյէճէ մինասիպէթի օլանլար միյանընտա, իհրազը շան ու մուվաֆֆագրյէթի իթմիշ կէնճ պիր զաթ տա հրասկյաթրմա միւշթէրէք տիր. օ տա իյճապը հալտէ մաղլում ռէտերինիղին իատէյի շէրէֆ ու նամուսը իշին, լազրմ կէլէն միւտաֆաա վազիֆէսինի պիղզաթ տէրիւհտէ իտէճէյինէ տայըր զաթի սէօզ վէրիյօր.

— (Թէէսիր վէ հէյէճան իլէ) Ա՜հ, պունճա զէմանտէն պէրի ինթիզար իտիլէն օ կիւն նէ զէման հուլուլ իտէճէք.

— Եագընտա պաղը տէլիլլեր էլտէ իտիլէճէք քի, իշթէ օ զէման միւնթազիր օլան կիւն հուլուլ իթմիշ տէմէք տիր.

Ռընէ. – (Հայգրասպագ.) Ա՜հ, օ տէլիլլեր էլիմիզտէ իտի. ճինայէթին շահիտի փան-փուտի տիր. հէմտէ միւճէսէմ պիր շահիտ, նէ չաբէ քի զաչըրտըզ, ֆազաթ եագընտա եինէ պէն էլէ կէչիրէճէյիմ...

Պէրթ. – (Տէրին պիր ահ չէքէրէք) Ալլահ վէրսինտէ էլէ կէչիրտիրսին. ֆազաթ տօսթլարըմ, սիզ... սիզ նէ՞ եաբտընըզ...

43

Մաքինաճը, միսթրէս տիգ Թուրէնին գօնադրնտա վէրիլէն օեուանը պու գատրնա նէ աէրէճէ թէէսիր իմտիյինի, Ֆրրէտրրիգ Գէրար նամը իլէ շերիմբ ճինայէթինի կէօրիպ թանրտրդտան պիր գաշ սաաթ սօնրա, տան-ֆուտինին նէ սուրէթլէ գայպ օլտուղունը հէքեայէ իմտի. Գէրթ մաքինաճընին սէգլէրինի տինլէսիրտէն սօնրա.

— Իյթէ իւգէրիմ հիւճիւմ իտուպ պէնի ճէրիհէտար իտէն ենինէ օ այլաղ տրր։

— Էվվէլ սէվկիւլի յոճուգ, օ այլաղ տրր։

— Ա գատրնրն ճինայէթ շերիմբէրնանէն պուլունտուղունա դանաաթ հասրլ իմտինի՞գ մի.

— Էվվէլ, Ֆագաթ ալէյհինիգէ վուգու պուլան թէշէպպիսաթը խայինանէյէ, պու գասրնրն իշթիրաքը եօգ տրր զանն իտէրիմ.

— Ի՞գ ամէթ կեահրմա կիմտինի՞գ մի.

— Էվվէլ կիմտիմ, շայէտ սիզի սօրանլար օլուրսա պիր քէզամ պուլունտուղունրզտան պահս իմմէսինիտէ, գարուճը գատրնա թէնպիհ իմտիմ։

— Բէ՞ էյի իմմիշինիզ . . . Ֆագաթ պիր շէյ պէնճէ մուճիպի մէրագ օլույօր։

— Նէ՞ կիպի։

— Բարսալարընրզ, սէրվէթինիզէ տայրր օլան էվլաղ վէ սէնէտաթ օտամնա պուլունույօր, անլէրի ալտընը՞զ մը։

— Խայրր։

— Ալմալը իտինիզ . . . գիրա Բօայալ մէյտանընտա վուգու պուլան հալլէր, Նօթրը Տամ տը Շան սօգ այլընտատա թէճէտուտ իտէպիլիր։

— Ոէ՛ք տօղրու։

— Հէման պու կիճէ կիտուպ սիզէ այրտ օլան չէ՛յլէրի այրնըզ վէ ըէճա իտէրիմ պանա պիր գաչ չամաշըր կէթիրինիզ։

— Ոէ՛ք կիւզէլ, հէման չիմտի կիտէրիմ վէ պիր սաաթա գատար կէլիրիմ։

Էֆիլէն. — Ավտէթինիզէ գատար պէն սիզի պուրատա պէքլէրիմ։

Մարինաճը Նօթրը Դամ տը Շան սոգ ապրնա միթէվէճճիւ հէն եօլա տիւզէլտի, գարուճը գատրն եաթմազ իւրէ ֆէն պիրտէն պիրէ Ռընէյի կէօրիւնճէ.

— Ա՛հ, միւսիւ Ռընէ սի՛զմիսինիզ, տէյու հայգրտը։

— Էվվէլթ հանրմճըզրմ։

— Մատմազէլ Գէրթ պուլունտու՛ մը, պիչարէյէ տաայրը նէ՛ հէվատիս վար։

— Գէնտիսինի պուլտուզ . . .

— Օխ, օ՛խ, պու պանա բէ՛ք զիյատէ մէրազ օլմուշ իտի, չիմտի նէ՛րէաէ . . .

— Գէգտէ, տօսթլարընըն եանընտա պուլունույօր։

— Խասթա մասթա տէյիլ տիր եա։

— Խա՛յրը, օն պէշ կիւնէ գատար տայիրէսինէ կէլէպիլիր, քէնտիսինէ պիր աղ էսվապ ալըպ կէօթիւրմէք իչին կէլտիմ։

— Օ հալտէ քէնտի նամրնա իւչ տէօրթ կիւն էվվէլ կէլէն պիր մէքթուպըտա կէօթիւրիւր թէսլիմ իտէրսինիզ, տէյի՞լ մի, պու մէքթուպ Հավրտան կէօնտէրիլմիշ իտի։

— Հա՛յ հա՛յ, կէօթիւրիւր վէրիրիմ։

Ռընէ, գաբուճը գատրնըն ուզաթտըզը մէքթուպը ալըպ ճէպինէ աթտրգտան սոնրա.

— Արթըզ պիր աղ եօղարը չըգայրմտա խըտմէթիմի իֆա իաէյիմ, տէյէրէք, մէրտիվէնտէն չըգըպ կիւնլէրճէ քիմսէնին այագ պասմատըզը օտայա կիրտի. օն տագ ըգա

սոնրա քէնտինէ միթէալիզ էվրաղ իլէ լուզումը գատալ չամաշը ալարաղ աշաղը էնտի. հէման գաբուճը գատընա վէտա իտուպ եօլա տիզէլտի. Էթիյէն հալա ան պէ ան զաֆ վէ եօրկունլու ղը արթմազտա օլան զէվալը եէթիմէնին եանընտա պուլունուլյոր իտի. Ըընէ ասայա կիրեր կիրմէզ Պէրթէ.

— Սէվկիլի չօճուզ, իշթէ ալզու իթտիյինիզ չէյլերի ալրպ կէթիլտիմ, օլանճա սէրվէթ վէ էվրազրմտա ճէպիմ տէ տիր, պունլարրտա տոգթօրրն եէտը էմանէթինէ թէվտի իտէճէյիմ, տէտի.

Էթիյէն. – Ակրթրզ պիզ չէքիլէլիմ, վագրթ կէճէքտի, զէվալը Պէրթտէ իսթիրահէթէ մուհթաճ տրը.

Ը՛ընէ. – Փագաթ ույումազտան էվվէլ շու մէքթուպը օգումալը տրը...

Մ՛ալինաճը գաբուճը գատընը՝ վէրտիյի մէքթուպը եաթաղրն քէնալրնա վագ իթտիյինտէ, Պէրթ հայրէթլէ.

— Պէնիմ՝ իշին պիր մէքթուպ հա՝, պանա քիմ մէքթուպ կէօնտէրէճէք, տէյու մրրրտանտը.

Ը՛ընէ. – Պիլմէյօրում, կէլէլի իւչ տէօրթ կիւն օլմուշ, Հավրտան կէօնտէրիլմիշ...

— Հավրտա՞ն մը, պէնիմ օրատա պիր թանրտրղըմ Էօգ...

— Օգուեուճա անլարսընրզ.

Պէրթ մէքթուպրն տահա իլգ սաթրրլարրնը կէօզտէն կէչիրտիյի էանատէ մէսէրրէթէ տէյալէթ իտէճէք պիր հայրէթ ըզհար իտինճէ, Էթիյէն իլէ Ը՛ընէ պիր ադրզտան.

— Նէ՞ տիր, նէ՞ վար, տէյու հայգրրտրլար.

— Պու մէքթուպ ժան-ժուտիտէն տիր... պու ագշամ սաաթ ալթրտա Ֆօլ-նու վար լօգ անթասընտա պիր գիյաֆէթ վէրէճէյինի վէ պու գիյաֆէթտէ սիզի պէքլէտիյինի եազրյոր.

— Կէրչէ՞ք մի, կէրչէ՞ք մի սէօյլէյօրսունրզ.

— Ալընրզ պիր քէրրէտէ սիզ օգույունրզ.

Ը՛ընէ. Թիթրէք էլլերի իլէ մէքթուպը ալրպ պիզզաթ օգուտուգտան սոնրա հայգրրալաղ.

— Ժան-Ժուտի Բարիզտէ, պէնի կէօրմէք իսթէյօր... արթրզ պունտան սոնրա թալիին միսսաատաթրնա մաղհար օլաճաղրմրզ անլաշրրյոր. ա՛հ տոգթօր, պիր տագրդա ֆէվթ իտէճէք զէման տէյիլ, կիտիպ քէնտիսինի պուլմալրյոր, միսթրէս տիզ Թուրէնին գօնաղրնտան աշրրտրզը էվրազը պու կիճէ էլէ կէչիրմէլիյիզ... տէտի.

Էթիյէն. – (Թէլաշ վէ սիրաթլա.) Պէնտէ սիզէ բէֆազաթ իտէրիմ...

Ը՛ընէ. – (Պէրթէ խիթապէն.) Սէվկիլի չօճուզ, ճէսարէթ վէ իթիմատընրզը մուհաֆազա իտինիզ, արթրզ իգպալիմիզին քէվրէպի բարլայոր.

Պէրթ. – (Մ՛ահզունանէ պոյնունը պիւքէրէք.) Կիտինիզ, կիտինիզ տօսթլարրմ... պէնտէ պուրատա սիզին իշին տուա իլէ մէշղուլ օլուրում.

Պու իրի սաատրզ տօսթ պիրիլիտտէ քէօշքտէն չրզտրլար, սրզը ատրմալար իլէ կիտէյօր իրէն, պիր արապանրն ադրը ադրը քէնտիլէրինէ տոգրու կէլմէքտէ օլտուղունը կէօրտիւլէր. Ը՛ընէ հէման.

— Արապա՞ճը, տոլո՞ւմրսրն պօ՞շմրսրն, տէյու սէպլէյինճէ, արապաճը.

— Արապա պօշ տրը. Փագաթ հայվանրմ եօրկուն, արթրզ չէքիլիպ եէրիմէ կիտէճէյիմ, տէմէսի իլէ, Էթիյէն արապաճրնրն քիմ օլտուղունը սէսինտէն թանրյրպ.

— Ամուճաճրղրմ, տէյու հայգրրտրղընտա, 13 նոմէրօյր արապանրն սահիպի Ռիյեր Լօրիյո հայրէթլէ.

— Նասը՞լ, նասը՞լ սէնմիսին, սի՞զմիսինիզ... Նէ՞ կիւզել պիր թէսատիֆ, պիր հէվատիս վա՞ր մը. – Էյյա սօրտու.

— Էվվէթ ամուճաճրղրմ, հէմ բէք չօղ հէվատիսլէր վար... սիզէ գարիպէն անլաթրրզ, չա՞ ադրզատա հայ-

վանընրգրն չաթլամասընը կէօդէ ալտրրարագ պիգի ալրպ Բօլ-Նուվար լօգանթասընա կէօթիւրմէլիսինիզ։

— Բէք ալա՛, բէք ալա՛, ամթայընրդ պագալրմ։

Իրի արգատաշ տէրհալ 13 Նօմէրօլը արապայա պինտիլէր։ Գրրդ տագրգա զարֆընտա արապա Բօլ-Նուվար լօգանթասը էօնինտէ տուրտու, միսաֆիրլէրտէն պիրիսի արապանրն կիւրիւլթիւսինի իշիտինճէ.

— Իշթէ ժան-ժուտի կէլիյօր, տէյինճէ, Մինեօլէ օ տէրկճէ գուրնազլըը իլէ պէրապէր մէրագ ու էնտիշէտէն գուրթուլամատը, աճէպա ժան չրգտանընրն աշրրրլտրգընտան շիւպհէլէնմիշ մի իտի. Մինեօլէ պունը տիւշիւնիյօր իտի։

Պիր տագրգա սօնրա սիւրաթլա գարու այրլարագ Բընէ իլէ տօգթօր սայօնա կիրտիլէր. Ժան-ժուտինին միսաֆիրլէրի գարշրլարընտա հիչ թանընմատրդլարը պու իրի գաթը կէօրիւնճէ հայրէթլէ սիւրիւթ իթտիլէր. Բընէ դարիպ պիր նազար իլէ էթրաֆը արաշտրրարագ.

— Էֆէնտիմ՛ր, ժան-ժուտի պուրատա՛ մը տրը, տէյի սօրունճա, Մինեօլէ ճէվապէն.

— Պուրատան գալգրպ կիտէյի պիր չարէք սաաթ օլյօր, Պէլվիլտէ քեային իգամէթկեահընտա պիր գաթ իլէ պուլուշուպ գօնուշմադա գարար վէրմիյէր, միւգաբէրէյէրի վար իմիշ... անրն իշին գալգրպ կիթտի, տէտի։

Բընէ. - (Հայգրրարագ.) Կիճէ եարրսընտան սօնրա գօնուշմագ օյուր մը...

— Միզէ հազրգաթը սէօյլէյօրուզ, քէնտիսինի պէքլէյէն գաթ տա Բընէ Մուլէն նամընտա պիր արգատաշը իմիշ...

Բընէ. - (Ուսմուզլարընը չէքէրէք.) Բընէ Մուլէն իշթէ պէնիմ... արամըզտա պէօյլէ գարար ֆիլան եօգ իտի։

Մինեօլէ. - (Պուլէրէք.) Օ՛խ, նէ ալա, նէ ալա, սիզ կիւնահ-զտէն պէօյլէ պիր գարարընրզ օյմատրզընը իտտաա

իտիյօրսունրզ, հայ պու բի օ սիզտէն ալտրզը մէքթուպ իւզերինէ գալգտը կիթտի։

Բընէ. - Մէքթուպ մը...

Ժան-ժուտինին տավէթիլէրինտէն օլուպ օգույանալրրմրդա թանրթտրդրմրդ Ալպինիւս նամ չախս, իշրէթին թէէսիրի էլէ տուտագլարը թիթրէյէրէք.

— Պունրն իսպաթը բէք գօյալ տրը... իշթէ պազրնրզ, տէյիպ եէրտէն ալրպ սօգլատրդը մէքթուպը ճէպինտէն չրգարտը. Բընէ գարարճասընա մէքթուպը ալրպ աչար աչմագ իսվիթ ու տէհշէթ իլէ պիր ատրմ կէրի չէքիլտի. հազրրուն իսկ հէր պիր ազրգտան.

— Նէ՞ վար, նէ՞ օլմուշ, տէյու հայգրրտրգլարընտա, Բընէ.

— Նէ՞ օլաճագ, իհթիմալ բի չու սաաթտա ժան-ժուտիտէ էսէրը հայաթ գալմամըշ տրը... տէտի։

Մինեօլէ. - (Հայգրրարագ.) Նէտէ՞ն պիլիյօրսունրզ...

Բընէ. - (Բէնտի քէնտինէ մրրրլտանարագ.) Եինէ պինի եազը... (միւթէագրպէն էթիյէնէ թէվճիհի խրթապ իտէրէք) Պէրթէ եարտրգլարը կիպի. ժան-ժուտիյիտէ պիր տուգաղա տիւշիւրմէք իչին պէնիմ նամրմ գուլանըլմրշ... չարրգ, չարրգ կէլինիզ, պէյրի վագթինտէ եէթիշէմէյիզ, կէճ գալրրրզ...

Բընէ, ժան-ժուտինին միսաֆիրլէրինի հայրէթ իշինտէ թէրք իլէ էթիյէնին գօլրնտան թութուպ սիրիքլէրճէսինէ տրշարը չրգարտը, իիթիյար Լօրիյօ եէկէնի իլէ մարինաճրնդ թէքրար նէզտինէ կէլտիքլէրինի կէօրիւնճէ.

— Էյ, արատրզընրզ ատէմի պուլտունը՞զ մը, տէյու սօրտուզունտա, մարինաճը.

— Արատրզրմրզ ատէմ չու տագրզատա եա գաթլ օլունտու վէ եա գաթլ իտիլմէք ի գրե տիր, չարրգ, չարրգ պիզի Պէլվիլէ կէօթիւրիւնիւզ, տէտի։

Բիյէր Լօրիյօ. - Նէ՞ տէյօրսունրզ, չօգ չէյ... չիմտի

պէն օրպյա եինէ պու բատան պիր միւշթէրի կէօթիւրտիւմ քի, օ միւշթէրի Հավրտան կէլմիշ իտի . . .

— Իշթէ օ տըր . մանա-մուսի տիր , աման աման, չարըգ կիտէլիմ . . .

Ինչէր Լօրիյօ հէման մէվզըլնա սրչրայուպ ամբընը գամ-չրլայարագ եօլա տիւզէլտի . քէնտի քէնտինէ .

— Հայ քեաֆիր չէյթան . . . ահ պիլմիշ օլսա իտիմ, ֆագամբ պիլմէյօր իտիմ . . . տէմէքսէ իտի .

44

Եինէ օ ագշամ սաամբ օնա տօղրու Հանրի Տրլամբուր-Վօտիյօ , միսմրէս տիգ Թուրէնին տավէթինէ իճապէթլէ Պէրլին սոգաղընտաբի մահուտ խանէյէ կիրմիշ իտի . օ ագ-շամ էվին խանըմը , եանի Դրլօտիյա Վարնի , տօսթլարընտան պագրլարընը սատէ պիրեր չայ իշիրմէք իւզրէ տավէթ իթմիշ իտի .

Թէշէքքիւլ իտէն ճէմիյէթ ազալարը եիրմի քիշիտէն միրէքքէպ օլուպ , պիզճէ մալիւմ օլտուղու վէճհ իլէ Հանրի , պու տէֆա վուզու պուլան տավէթէ իճապէթի իքի սէ-պէպէ միւսթէնիտ իտի . Հանրի նէզտինէ մուվասըլէթլէ իս-թիֆսարը հալ ու խաթրը կիպի մուգատտէմաթտէն սոնրա .

— Աղիզիմ մատամ, պու ագշամ տօսթումէ էթիյէն Լօրիյօյը պուլատա կէօրէպիլէճէք քմիյիմ, տէյու սօրմասը իւզերինէ , միսթրէս տիգ Թուրէն թէպէսիւմ իտէրէք շու ճէվապը վէրտի .

— Պու սուալինիպէ նէ ճէվապ վէրէճէյիմի պիլէմէյօրում, տօղթօրըմըզ պուլայը թէշրիֆլէրինտէ կէրէք թարաֆը ճարիյանէմտէն վէ կէրէք քէրիմէմ թարաֆընտան , նասըլ պիր մէմնունիյէթլէ ղապուլ օլունաճաղընը բէք ա-

լա պիլտիրլէրի հալտէ , պիզի էրէյիճէ պիր զէմանտէն պէրի չէրէֆը զիյարէթլէրինտէն մահրում պրրագտրլար . . . ֆա-գամբ նէ չարէ , քէնտիսինին բէք մէշրուլ օլտուղունը պիլ-տիյիմիզ իչին Թագնէյի գուսուլուն աֆվ իտէճէյիզ .

— Ֆիլ հագըգա մատամ, տօսթումուզ միսիլ էթիյէն բէք մէշղուլ , բէք միւտագգրգ պիր գամբ տըր . . . վագի-ֆէ վէ չալըշմագ ուղրունտա հէր տիւրլի մահզուզիյէթինի ֆէտա իտէր .

Պու արալըգ էվին տօսթլարընտան օլուպ , ճէմիյէթտէ հագրը պուլունան էլլի եաշընտա գատար պիր պանքէր սէօ-զէ գարըշարագ . Հանրիյէ Խրքապէն .

— Սիգին կիպի տէմէք օլույօր . . . սիզինտէ չալըշմագ խուսուսընտա իչէնմէզ . օսանմագ պիր գամբ օլտուղունուզ հէր քէս նէզտինտէ միւսատտագ տըր . սէմի .

— Հագըգամբէն էօյլէ տիր միւսիւ , վագիֆէ վէ մէս-լէքնամ միւթէալիզ մէսէլէրինտէ թէտգըգամբը իլէ իշթի-ղալտէն , բէք զիյատէ մահզուզ օլուրում .

Պանքէր . - (Կիւլէրէք .) Տօղրուսը կիւզէլ մէսլէք , ֆա-գամբ թէհլիքէ վէ մուխամբարասընտա բէք պէօյիւք տիր .

Հանրի . - Թէհլիքէ վէ մուխամբարա՝ մը տէտինիզ , նէ տէմէք արզուսընտա պուլունտուղունըզը անլայագիլիրմի-յիմ .

— Պու անլաշըլմայաճագ պիր շէյ տէյիլ տիր սատէ պիր մէսէլէ . . . պիր ավօգամբէն էն պէօյիւք վագիֆէ վէ հիւնէրի , կիւզէլ սէօզլէր իլէ հասիմլերի եանըլմըզ գան-տրրմագ . պիր միւճրիմ վէ միթթէհիմին պէրայէթինէ իս-թիհսալ իյլէմէք տէյիլ մի . . . իգթիտարընէ պէօյիւք տէրէճէսի պու օլմայօր մը . . .

Հանրի Տրլամբուր-Վօտիյօնընը վիճուտինէ պիր լէրզէ արըզ օլուս , իշիմտիյի սէօզլէր մամբլուպ օլան նօզթայա վասրլ օլմագ իչին իմբեանպաշ իտիյօր իտի քի , կէնճ ա-վօգամբ հէման պանքէրէ մուգապէլէթէն .

— Միսիւ, պու պապատ ալտանը.յօրսունը.զ զանն իտէրիմ... մուհիմմ պիր ավօգաթ իչին էն պէօյիւք հիւնէր վէ ֆազիլէթ, էն պէօյիւք մուվաֆաղը.յէթ. Նահազ եէրէ պիր միւճրիմին պէրայէթինի իսթիհսալ իլլէմէք տէյիլ, պիլաքիս պիր մասում վէ պիկիւնահը մահքիւմ իտէն պիր մահքէմէնին հարիմլէրինի ույանտըրմազ վէ պէօյլէ պիր մուամէլէտէն մէն իլլէմէք սիր, տէտի.

Հանրի, պու սէօզլէրի սէօյլէր իրէն եան կէօզիւ իլէ տէ միսթրէս տիզ թուրէնին եիզինէ պագը.յօր իտի. տէսիսքնար գատըն իսէ պու էսնատէ սաբիթ պիր հալտէ պուլունույօր վէ գուլազ գապարտըպ տրդ գաթը թամամէ իլէ տինլէտիլի կիպի, տավէթլիէր սահի մէրազլարընտան նաչի ավօգաթ իլէ պանքէր պէնինէ ճէրիյան լտէն պու մուհավէրէյի գաթ իթմէյուպ, հէրսիտէ տըդ գաթլա տինլ.լար իտի. պանքէր քէլամէ ապաղ իլէ.

— Միսիւ, ճէգա մահքէմէլէրինճէ պիր սաէմ իթհամ իտիլէճէյի, հիւքմ օլունաճաղը զէման հազ ԳԱՆԸ օլուր մը զանն իտէրսինիզ, տէյու սօրտու.

— Էվէթ... օլուր վէ օլույօր զանն իտէրիմ, մէհարիմ վէ զապթ ճէրիտէլէրինէ միւրաճաաթ օլունուրսա բէք չօգ տէլիլլէր կէօրիւլէպիլիր.

— Զանն իտէրսէմ Լիյոն բօսթա մէսէլէսինտէն պահս իտէճէքսինիզ...

— Օ տա վար, տահա բէք չօգ տէլիլլէր մէվճուտ տըր, պէնտէնիզ պունլարտան նալընը.զ գապիլի հալ վէ թէհաղը.զ օլան մէսէլէլէր իլէ մէշղուլ օլույօրում, իշլէրինտէ լօյլէլէրի վար քի գարանը.զգ իլէ մուհաթ պուլունույօր. Իշթէ սաբլ պէօյլէլէրին հատտ ու հիսապը նօպ տըր...

— Հատտ ու հիսապը եէ՛զ մը...

— Էվէթ միսիւ.

— Պու գապիլտէն հիչ պիր պիլոէնդիզ վար մը.

— Էվէթ միսիւ, միսսատէ պույուրունը.զ սիզէ

պունլարտան էն աղը.զը օլան պիր վագասը արզ իտէյիմ, օն պէշ կիւն էվվէլ պու գօնագտա վէրիլէն գիյաֆէթտէ տիզտէ պուլունույօր իտինիզ, տէյիլ մի.

— Էվվէթ էֆէնտիմ, պէնտէնիզտէ միսթրէս տիգ թուրէնին տավէթլիէրի միյանը.նտա պուլունմագ չէրէֆինի իհրաղ իթմիշ իտիմ.

Գը.լօտիյա Վարնի, հէր քէս կիպի պու սէօզլէրի տինլէյօր, եիզինտէ հէնուզ պիր թէզայիւր վէ թէէսիր ալամէթի կէօրիւլմէյօր իտի. Հանրի շու վէճհ իլէ սէօզինէ տէվամ իթտի.

— Մէգը.յը թէմաշայէ վագ իտիլէն թէաթրօնը.զ նիհայէթինտէ նասը.յա բը.լօկրամա տախիլ օլան, վէ միհթէրէմ միհմանատարը.մը.զ մատամ ճէնապէրի, Ինկիլթէրատա ազ գալը.ն տիչար օլաճագ լարը.զ ֆէլսաֆէթի իխթար իլէ. գոզրմա տէրէճէսինտէ ֆէնալաշտը.զրան վագասա, թապկի խաթը.զ.ը.զգասա օլմալը տը.զ.

Գը.լօտիյա զահիրէն եինէ բէնկ վէրմէտի, ֆագաթ գալպի պիր մէրազ վէ էնտիշէ իչինտէ գալարագ զարիպ վէ մանիատար պիր նազար իլէ Հանրի Տը.լաթուր-Վօտիյօնը.զ եիզինէ պագը.յօր իտի չի, պու պագը.զ, կէնճ ավօգաթը.զ թէճտիտի խաթը.զ.էտէն մագասատը նէ օլտուղունը իսթիղրահ մանասը.զնա տէլալէթ իլլէյօր իտի. Հանրի սէօզինէ տէվամ իլէ, պանքէրէ.

— Միսիւ, օ վագասի խաթը.զ.լայօրսունը.զ, տէյիմ մի, տէտի.

Պանքէր. - Էվվէթ, բէք էյի խաթը.զմտա տը.զ, օնունա պաշչանաճաղը «Նէօյի քէօրբիսիս ճինայէթի» տէյու խապէր վէրիլմիշ իտի.

— Էվվէթ միսիւ, իչթէ պու տը.զ, սիզ պունը.զ ֆարզիյաթ վէ խէյալի պիր շէյ զանն իթմիշսինիզ տիր. Հալ պու չի պու 1837 սէնէսինտէ վէ Նէօյի քէօրբիսինտէ հաղը.զ.գաթէն վագը.զ օլմուշ պիր ճինայէթ տիր, պիր գաշ ֆան

էվվել էսկի զապթ ճէրիտէրինի գարշարբրբ իրէն պու տավայա այրտ վագաայար կէօզիմէ իլիչալ, թարիֆի զայրի գապիլ պիր տրգգաթի իլէ օգուտում, օ թարիխտէ Ռօլ լը Ռէվվայէ Նամընտա զայէթ ուսթա պիր մաբինաճընին, Գրրունվայէ թապիպի օլան իխթիյար ամուճասընը, իզէրինէ պուլունան վիլլիլէթի պիր բարպայր ալմազ իզրէ, գամա իլէ գաթէ իտիլտիլինէ հիքմ օլունմուշ...

Հանրի, Գրլօտիյանընն եիզինէ պագբյոր իտի խապիսէ գատընընն տամարլարընտա պիր տամլա գան գալմամբշ իտի. եիզիս մէրմէր կիպի պէմպէյազ քէսիլմիշ օլուպ, սաչլարընընն քէօրունտէն շրգան թէրլէր արընընտան ագբյոր իտի, մէզպուրէ ճէպրը Նէֆս իլէ միթէպէսիմանէ սէօզէ պաշլայարագ Հանրիյէ խիթապէն.

— Ազիզիմ միսիս, պու իֆատէաէն մագասատընրդ նէ՞ օլույոր, պու տավայէ միթէալիգ պահսլարը թէտգրգ իտէրլէն, մահքէմէ թարաֆընտան պիր խաթա վուգու պուլտուգունը՞ մը քէշֆ իթտինիզ, տէտի.

— Էվէթ մատամ.

— Շիմոի նատ վէ թէլաֆֆուզ իթտիյինիզ պու մաբինաճընընն իսմի...

— (Սէօզինու քէսէրէք.) Ռօլ լը Ռէվվայէ տիր մատամ...

— Էվվէ՛թ, էվվէ՛թ, խաթրրմա կէլիյոր, Ռօլ լը Ռէվվայէ իտի. պու պիշարէ մահքի՞մ մի օլմուշ.

— Էվվէ՛թ, մահքիմ օլմուշ, մատամ.

— Նէ՞ ճիրմ իլէ.

— Գաթլ թէօհմէթի իլէ, եալընընզ մահքիմ օլմամբշ, հագգրնտա հիքմի իտամ տա իճրա իտիլիշ.

— Սիգճէ պու ատէմ մատամ վէ պիկիունա՞հ մը տրր.

— Էվվէ՛թ, գաթիլէն օ զաանտա պուլունայորում, մատամ.

— Պիր տէլիլ, պիր իմարէ պուլապիլտինի՞զ մի.

— Էվվէ՛թ մատամ, մանէվի պիր տէլիլ պիր իմարէ եաղալատրմ։

— Մանէվի պիր իմարէ՞ մի, պու քեաֆի՞ մի տիր, իֆատէնիզէ նազարէն պու ատէմին այէյհինտէ տէլայիլի գավիյէ մէվճուտ իմիշ գի, մահքէմէ թարափընան իտամլնա պարար վէրիլմիշ։

— Մատա՛մ, պէն մուհաբէմէյի վէ մահքէմէ հէյլեթինի իմհամ՝ իմմէք, պունլարա հագսըզ տըր տէմէք իսթէմէյօրում, հաշա՛։

— Ազիզիմ ավոգաթ, սէօզի պէօյլէ մագուլ վէ թապիի սէօյլէյինիզ... օ ատէմ՝ այէյհինտէ սատըր օլան հիւքմէ մի սթահաղ իմիշ գի իտամ օլունմուշ։

— Վաղասա զահիրէն մէսէլէ էօյլէ կիպի ֆէոյնէնդօր, գազա վէ պասէլտէ մուգավէմէթ իտէմէմիշլէր։

— (Դահգանա իլէ կիւլերէք։) Դապա վէ գատէ՞ր մի, պու տա պէօյիւ՛ր պիր սէօզ։ Ֆագաթ եալընըզ պիր սէօզ, թապիի տէյի՞լ մի տիր գի, գազա վէ գատէրէ քիմսէ մուգավէմէթ իտէմէզ։

— Էօյլէ տիր, ֆագաթ պու իշտէ պուլունանլարըն հարաքեաթ վէ թէշէպպիւսաթը խայինանէլէրի ճէզասըզ գալմազ։

— (Վիճուտինատ պիր թիթրէմէ արըզ օլարազ։) Պունլար գի՞մ՝ օլապիլիր տէլսինիզ։

— Պրյունվայէ թապիպինի գաթլ իմմէք խուսուսընտա մէնֆաաթլարը օլանլար։

— Պու տա միճէրլէտ պիր գըյաս տըր։

— Խայըր մատամ, զարիպ վէ միտհիշ պիր սըր հիւքմինատէ օլան պու տավա հագգընտաքի թէտգըգաթը մնախասուսէտէն հասրլ իյլէտիյիմ նէթիճէյէ կէօրէ, իֆատէմ եալընըզ զանն ու գըյասէ համլ օլունամազ։

— Վաղթը իլէ գէշֆ իտիլէմէյէն պիր սըր թապիի պու կիւնտէ գէշֆ օլունամազ։ պունտան պաշգա միթալաաթընընգատա ալտանմայօրսանըզ պիլէ։ պու ճինայէթտէ

ասել միճրիմ վէ մահրիմ օլմագ լազըմ կէլէն էշխաս, իհթիմալ չի չիմտիյէ գատար վէֆաթ իթմիշլէր տիր։

— Օյապիլիր, ֆագաթ պունատա գաթի ալնիյէմէշ, չէշլէ ֆարզ իսկլիմ. Բայ լը Լէվվայէ ֆամիլեասը էֆրատը յեամիլէն վէֆաթ իթմէյուպ տա պու. ֆինդրի կիւն մահրէմէյէ թարաֆլարընատան պիր միրաճաաթ վուգու պուլսա, մէյտանէ չրգարտրդըմ իմարաթ սայէսինտէ, մահրիմին մասումիյէթինի իսպաթէ մուվաֆֆագ օյապիլիր։

— Գունտան նէ՞ չրգար, իսպաթ իթմէքչէ պիշարէ ատէմին պարչը նէրինէ կէլմէզ։

— Էվվէթ ֆէյմէզ. ֆագաթ նամընա սիրիլէն յէքէ թէմիզէնմիշ օլուր։

— Ասել ճանի օլանլար մուրուրը գէմանա իլէ ճէզատան մէտուն գալրրլար։

— Ֆանֆաթ խէճալէթտէն, նամուսարզրդտան գուրթուլամազլար. պուտա պէշինմէք պիր ճէզա տէմէր տիր։

— Անլայօրում քի պու մէսէլէ սիզի թէշվիգ իտիյօր. ֆագաթ պիր մուվաֆագրյէթ հուսուլի պանա բէք կիւճ կէօրիւնիւր։

Գրլօտիյա Վարնի պու սօն սէօզլէրի, դայէթ պիֆիթուրանէ պիր շիվէ իլէ թէլաֆֆուզ իթտի. ըզթրրապաթը գալպիյէսինէ տահա զիյատէ մուգավէմէթ իտէմէյէճէյինի թագտիր իլէ, տավէթլիլերի իյին չայ կէթիրիմէսինէ տայրը էմր վէրմէք իւզրէ օտատան չրգտը կիթտի. Հանրի իսէ պու էնատէ քէնտի քէնտինէ.

— Ալտանմրշրմ. պու գաթրնրն, գիյաֆէթի վէրտիյի կիճէ պայրլմասը ճալիպը զանն ու չիւպհէ տէյիլ իմիշ. տէտիյի կիպի, Գրլօտիյա Վարնիտէ շու միւթալաատէ պուլունույօր իտի։

— Նէ տէհշէթլի քէշֆիյաթ, թէշէքքիւր օլունուր քի Հանրի Տրյաթուր-Վօտիյօ քերիմէմ իլէ էվլէնէճէք տիր, պինաէն ալէյհ խէվֆ ու էնտիշէյէ մահէլ եօգ։

45

Նարը կիճէյի պիր աղ կէյինճէ միսաֆիրլէր չէքիլիպ կիթմէյէ հազրրյանտրդլարը կիպի Հանրիտէ էվին հանրմրնա վէ կիւզէլ Օլիվիյայա գարշը Նիհայէթի տերէճէտէ իլթիզամը նէզարէթի իտերէք վէտա իթտի վէ գարիպէն եինէ զիյարէթի իտէճէյինի վատ իլլէտի։

Հանրի կէլիպ քէնտիսինի ալմագ իշին արապաճրսընա էնֆ վէրմէմիշ օլմագլա, մէվզրրնա գատար եիրիյէրէք օրատա պուլապիլճէյինի իմիւտ իլլէյօր իտի։

Ո կիճէ հէվատէ դայէթ լաթիֆ օլտուղունտան, կէնճ ավզաթ սօգաղա չրգընճա Ամրսթերտամ սօգաղրնա տօղրու եօլա տիզէլտի։

Պէրլին սօգաղրնրն քէօշէսինտէն սարաճաղր էնատէ քէնտինէ տօղրու կէլմէքտէ օլան պէշ ալթը գատար սերխօշլարը գարշըլամագ իշին պիր աղ քէնարէ վէ պիր արապա գարուսունրն էօնինէ չէքիլտը. այաղը պիր շէյէ իլիշտի վէ հէման էյիլիպ օ իլիշէն շէյի ալտը։

Գուլտուղու շէյ հէնուզ իզէրինտէքի գօղու զայիֆ գմամրշ Բուս սախթիյանընտան մամուլ պիր չրգտան իտի. կէնճ ավզաթ չրգտանրն միհթէվիյաթընը պիլմէք իշին սօգաղտա եանմագտա օյան կագլարտան պիրինին այթրնա սօգուլուպ, չրգտանը աչտը. իրի թարաֆրնտաքի գրրմրգը վէ իբէքլի գումաշտան մամուլ կէօզլէրինէ պագտրգտան սօնրա.

— Հիչ պիր շէյ եօգ. հաթտա պիր գարթ վիզիթ պիլէ եօգ տրը. օտայա կիրինճէ տահա զիյատէ պիր տրգաթլա արաշտրրրրմ, տէյէրէք, չրգտանը ճէպինէ սթտրգտան սօնրա եօլունա տէվամ իթտի։

* * *

Ոօգ աղբն պիր քէօշէսինտէ սագլանըպ տա Ռօլ-Նուվար լօգանթասընը պիր տագրգա նազարը տրդգաթտան այրրմայան Թէֆէր խապիսի. Ժան-Ժուտինին կէօմլէքլէ վէ ըէտինկօթը գօլը իւզերինտէ օլտուղու հալտէ լօգանթատան չըդտրպընը վէ կէօզլէրի իլէ պիր արապա արաշտըրրպ պուլամայարագ, կէչիտէ տօղրու Եիւրիյէրէք կիմտիյինի կէօրմիշ իտի.

Միւթէազրպէն քէնտիսիտէ տիվար քէնարընտա ուսուլէթլէ արապաներն պուլունտուղու նօգթայա կիտէրէք, արապաճրյա.

— Հայտէ պագալըմ. Գէլմիլէ վասրէ օրուն նա սօգ աղբն քէօշէսինտէ արապայը տուրտուրաճագսըն, տէտի.

Արապա տէրհալ հարապէթ իմտի. Եարդամ սաամ սանրա թային իմտիյի նօգթայա վասրէ օրուպ արապատան էնտի վէ արապահրյը պաշընտան սավտը, պատէհու Լէօղէոն սօգ աղբնա կէչիպ խալի արսալարա տօղրու կիմտի. Ժօրժ Տրլաթուր-Վօտիյօնրն, քէնտի մուավէնէթի իլէ թրրմանրպ չըդտրպընը կէօմիշ օլտուղումուզ մահուտ տիվարրն ալթընտա տուրտու. Գուլագ գապարմրպ տինկէտի, էթրաֆընտա տէրին պիր սիւրիւթ հիւրմֆէրմա իտի. գուրնագ խըրսրզրն իգամէթկեահընտան հիչ պիր սէս սէտա իշիտիլմէյօր իտի, խապիսը մէրգում քէնտի քէնտինէ մրրրլտանարագ.

— Հէր հալտէ Ժան-Ժուտիտէն օն տագրգա էվվէլ կէլմիշիմ տիր, տէտի.

Թէֆէր արգասընը տիվարէ տայատը, միւթթասրլ տինլէյօր վէ տագրգալար քէնտիսինէ սաամ գատար ուզուն կէլիյօր իտի, շիտէթլի պիր ըղթըրապ գալֆինի թաղեիգ իտիյօր վէ քէնտի քէնտինէ.

— Տիւգ ճէնապէրի հէման պիր վուրուշտա իշի պիթիրիրսէ, հայտուտ իսթիմատատէ ֆէրեատէ միւգթէտիր օլմագսըզրն ըուհսըզ եէրէ սէրիլսէ նէ՞ ալա օլուր, տէտի.

Գու սըրատա պիր արապա կիւրիւթիւսի Թէֆէրին միւթալաաթընը, թասավվուրաթընը իսլալ իմտի. սապրգ միւֆէթթիշ էֆէնտի մրրըլտանարագ.

— Իյթէ պու քէնտիսի տիր, տէմէքտէ իտի.

Ֆիլհագրգա Թէֆէր ալտանմայօր իտի. պու կէլէն Ժան-Ժուտի իտի, գաբուսընա պիր գաչ ատրմ եագլայընճա արապա տուրտու, Ժան-Ժուտի էնիպ արապաճընրն իճրէթինի վէրէրէք եօլա գօյտու, պատէհու իրի թարաֆրնա սալանարագ պիղճէ մալիմ օլան գաբույա եագլաշտը. քէնտի քէնտինէ.

— Ըրնէ պու գաբույը ֆէրթպ չալաճագ տրր, բէք էյի իշիտէպիլիրիմ... տէտի, վէ գաբույը աչրպ ավլիյէ կիրտի. պու էանատէ Թէֆէր տիվարրն իսմթիւնէ չըգրպ գարանլրգ իշէրիսինտէ էթրաֆրնա կէօզ կէզտիրիյօր իտի.

Ժան-Ժուտի կիմտիլճէ մուվազէնէսինի դայպ իտիյօր, պաշը միւթթասրլ տէօնէյօր վէ կէօզլէրի էօնիւնտէ գանատը քէչէպէքլէր ուչուշույօր կիպի չէյլէր կէօրիւնիյօր իտի. պիր ադ քէնտինի թօրլամագ իչին գաբույա տայանտը վէ իշիտիլէպիլէճէք պիր սէտա իլէ.

— Զօգ չէյ, պէն ատէթա սէրխօշ օլմուշրմ... իյթէ գաբում չու... ֆագաթ անախտարրմ նէ՞րէտէ, տէտի.

Ժան-Ժուտի աճէլէ ճէպլէրինի գարրշտրրրպ արաշտըրտը, Ժօրժ Տրլաթուր-Վօտիյօ իսէ, Թէֆէր թարաֆրնտան վէրիլէն թարիմաթա թէվֆիգէն հարարէթլէ. Ժան-Ժուտինին օտասընը պիր տագրգա թէրը իմմէմիշ իտի, տէրին պիր գարանլրգ իչինտէ խըրսրզրն վիրուտինի պէքլէյօր իտի.

Թէսատիֆէն Մօնթ Բարնաս մէզարլրզրնտա պուլունուպ տա, Ըրնէ Մուլէնին թասավվուրաթընա վագրֆ օլտուղու կիւնտէն պէրի, պէսլէտիյի ֆիրրի ինթիգամ գուվվէթի իլէ հազրրլանըյօր իտի. Ժան-Ժուտինին օրթատան գալգմասը քէնտիսինճէ թէէմինի հուզուր վէ բահէթ իտի.

Տիւգ, տիւշմէնինէ վուրաճաղը գամանրն գապդէսինի թիթրէք էլլերի իւէ սրգը սրգը թուքթույօր իտի. Հաթտա պիր գաչ տագրգա գատար քէնտինտէ պիր կէվշէքրիք պիր ֆութուր հասրլ օլտու, ֆագաթ տէրհալ եինէ քէնտինի թօբլայարագ ճէսարէթ ու մէթանէթինի մուհաֆազա իտէպիլտի.

Պիր արալրգ իշիթտիի արապա սէսի վէ մի թէագրպէն արապանրն սօգագտա տուրուպ գարուանրն այրրրշր. Ժան-Ժուտինին մուվասրլէթինի պէյան իթմէքրէ, թէֆէրին վէրտիյի թալիմաթ վէճհէ հէման տիվարէ ասրլմրշ օլան էսվասլարրն արգասընա չէքրիլիպ կիզլէնտի.

Գու արալրգ գարուանրն այրլմասը իւէ պէրապէր Ժան-Ժուտի իշերի կիրտի, օտանրն իշինտէքրի գուրանլրգ կէօզ կէօզի կէօրմէյէճէք պիր տերէճէտէ իտի.

Իսթիյար հայտուտ իշերի կիրտիրտէն սօնրա, էօրճէլերինէ պասարագ եիւրիւմէյէ պաշլատը. պիր եէրէ իլիշիպ տիւշմէմէք իշին ղայէթ աղրը եիւրիւմէքրէ պէրապէր էլլերինի էօնիւնէ տօղրու ուզաթմրշ իտի, ֆագաթ պու տրգգաթընա բաղմէն եինէ մասայա չարբրնճա.

— Պիր աղ էթրաֆը կէօրէպիրմէք իշին պիր ղամալը քիպրիթ չագմալը տէյերէք, հէման ճէպինտէն քիպրիթի չրգարրպ մասանրն իւզերինտէ պուլունան մումը եագը վէրտի.

Գու սրրատա Ժան-Ժուտի, Ժորժ Տրլաթուր-Վօտիյօնրն կիզլէնտիյի մահալէ արգասընը տէօնմիւշ տուրույօր իտի. արալարրնտաքի մէսաֆէ անճագ իւշ ատրմտան իպարէթ օլտուղունտան, միսիւ Տրլաթուր-Վօտիյօ, Թէֆէրին իսթարաթ վէ թալիմաթընը տէրիսաթրը իթմէքրէ պէրապէր, իյդա իտէճէյի ճինայէթէ ինթիհար ըէնկի վէրմէք իսթէտիյինտէն, էլինտէքրի գամայը կէօյսիւնէ սաբլամագ իշին, Ժան-Ժուտինին քէնտինտէն թարաֆա եիւզիւնի չէվիրմէսինէ պէքլէյօր իտի.

Ժան-Ժուտի, աղրրրրգ վէրտիյի իշին արգասընտաքի բէտինկօթը չրգարրպ եաթաղրն իւզերինէ աթը վէրմիշ իսէ տէ, պէշ օն տագրգա գարֆրնտա վիճուտի թիթրէմէյէ պաշլատրգրնտան, քէնտի քէնտինէ.

— Զօգ չէյ... պէնի շիմտի պիր նէգլէ եագալայաճագ, շու էսկի բալթօմը կիյէյիմ, տէյէրէք. վէ իբի եանընա սալլանարագ տիվարէ ասրլմրշ օլան վէ արգա ճիհէթինտէ տիւգ հաղրէթլերինին կիզլէնտիյի էսվապլէրէ տօղրու կիթտի. պու էսվապլէրէ էլինի ուգաարրը ուգաթմագ միսէլա պիր գօլ մէյտանէ չրգարը. վէ հէման բարլամագա պաշլայան դամա կէօյսիւնէ սաբլանտը.

Ժան-Ժուտի պօպուդ վէ ճանիրրաշ պիր ֆէրեատ իւէ իրի եանընա տօղրու սալլանտը, ֆագաթ եինէ այագ իւզերինտէ գալտը. մուվաղէնէթինի դայպ իթմէմէք իշին էնինէ տօղրու ուզաթտրրը էլլէրի, ֆիւգ ճէնապէրինին ումուզարրնա տօգունտը վէ սինիրի բաղուլարրնտաքի գուվվէթէ մուգավէմէթ իտէմէյէրէք, Ժորժ Տրլաթուր-Վօտիյօ մէյտանէ չրգարը.

Դամթէշին, եանի Ժորժրն մօսմոր քէսիրմիշ ֆիւգի մէյտանէ չրգընճա, Ժան-Ժուտի շաշգրն շաշգրն կէօզինին մէրգումա տիքրտի վէ պօպուդ պիր սէս իւէ.

— Նէօյլի քէօրրիսինտէքի ատէմ... տէյու քէքէլէյէպիլտի.

Էսկի հայտուտրն՝ տէրին պիր սուրէթտէ այրլան եաբէսինտէն գան ֆրշկրրրպ չրգայօր իտի. բարմագլարը գրվրրրպ հիճիւմ վէ մուգավէմէթէ իգթիտարը գալմատը. պաշը սաղրնա սօղունա սալլանմադա պաշլատը, նիհայէթ այագ իւզերինտէ տուրմագա միւգթէտիր օլամալրպ, օտանրն արթատարնա տիւշերէք սէրիլտի գալրը.

Տիւգ, էսկի շէրիքրը ճինայէթինին պու հալինի կէօրինճէ, խայինանէ թէպէսիւմ իտէրէք վէ էլինին արգասը իւէ եիւզիւնէ արշրայան գան լէքէլէրինի սիլէրէք, իւզերինտէ

ժան-ժուտինին րէտինկոթը պուլունան եւ թաղաց տօղրու կիթտի. հէնման րէտինկոթը եւոդ ալայարաղ ապիմ պիր չէվզ իլէ ճէպլէրինի վէ ասթարրնրն արալարրնր դարրչտրրտը, էլէ պիր քեաղրա կէչիրէմէտի. միթէագրպէն ճանըզ տէնէճէք պիր հալտէ եէրէ սէրիպիպ դալմիշ օլան ճէսէտէ թէգարրուպ իլէ հէր եանրնր արաշտրրտը. Օգույանլարրմրդճա մալիւմ օլտուղու իւզրէ պու պապատէքի թէհալրիյաթ ըէք պէյհուտէ, ըէք ֆաշիսթէսիպ պիր շէյ իտի. տիւգ ճէնապէրի հէմ արաշտրրը յօր հէմտէ հիտտէթլէ գարրչրզ պիր տէհշէթ իլէ խօմուրտանարաղ.

— Հիշ, հիշ, հիշ պիր շէյ եօգ... ֆագաթի միւֆրիւն տէյիլ պու քեաղրտարը մահվ իտէմէմիշ տիր. ասրլ պանա օ քեաղրտարը յազրմ, էվվէլթ, օ քեաղրտարը էյտէ իթմէլիյիմ... տէյօր իտի.

Տիւգ, պու հիտտէթլէ օտատա նէ գատար էսվապ վէ չամաշրը վէ էշեա վար իսէ, քեաղրտարը պուլմազ իւմիւտի իլէ ալթ իսթ իթտի. էյրէրի գան իշէրիսինտէ պուլանը յօր իտի. օ գատար տալկրն, օ տէրէճէ մէշգուլ պիր հալտէ իտի քի, օ սրրատա սօգաղա պիր արապանրն կէլտիյինտէն զուհուր օլան կիւրիւլթիւյի իշիտէմէտի.

Ֆագաթի պիրտէն պիրէ խէվֆ ու տէհշէթլէ եիւզի տար սարը քէսիլմիշ օլտուղու հալտէ. տօղրուլրպ այալա գալգտը, ժան-ժուտինին գարուսը շիտտէթլէ վուրուլույօր իտի. թէրէտէն թրընաղրնա գատար թիթրէյերէք.

— Գու. էվին գարուսը չալրնը յօր, էվվէլթ, պուրայա պիրիսի կիրմէք իսթէյօր տէյու մրրրտանտը.

Դարուներն էոնիւնտէքի կիւրիւլթիւ զիյատէլէշմէքլէ պէրապէր, պիր գաշ սէս պիրտէն.

— Աչրնը՛գ, աչսանրդ ա՛... տէյու հայգրրը յօրլար իտի.

Տիւգ ճէնապէրի, նէ մի չիմիւլ պիր մէվգրտա պուլունատաղնը թապտիր իտէրէք, թէֆէրին վէրմիշ օլտուղու քեաղրտարը բարչարրնր ճէպինանէն չրգարտը վէ կէօրիւլէճէք սուրէթլէ մէյտանա պրրաղտը. պատէհու յամպայը սէնտիւրիպ ուսուլէթլէ օտատան չրգարաղ տիվարա եանաշտը.

թէֆէր տիվարրն իսթիւնտէ պուլունայօր իտի. չէրիքը ճինապէթինին կէլտիյինի կէօրինճէ.

— Պէն պուրատայրմ չարրդ օրնրդ... տէտիրտէն սօնրա էլինի ուզաթտը, տիւգ ճէնապէրինի եօգարրը չրգարտը վէ սիւրիւքլէրճէսինէ օ պիր թարաֆա էնտիրտի, էլի ատրմ գատար եիւրիւյիպ ուզաղչաշտրգտան սօնրա տիւգ ճէնապէրի պիրտէն պիրէ տուրուպ պիր աղ նէֆէս ալտը վէ թէֆէրէ.

— Իշիթտինի՞ղ մի, տէյու սօրտու.

— Էվվէ՛լթ.

— Գու. սաաթտա խանէսինէ կէլէն քի՞մ օլապիլիր.

— Շիւպհէսիզ կէհիրտիյինի մէրաղ իտէրէք Բօլ-նուվարա պրրաղտրդը տօսթլարը օրմալը. ֆագաթի քեաղրտարրը էյէ կէչիրէպիլտինի՞ղ մի.

— Խա՛յրը...

— Խայրը՞ մը... նասը՛լ, նէ՞ տէյօրսունրդ...

— Հէր եէրի արաշտրրտրմ, հիշ պիր շէյ պուլամատրմ...

46

Դարիյինի քիրատրն անրամրշ օլտուգլարը վէճհ իլէ, Բրնէ Ֆուլէն հալա գարուր չալմազտա տէվամ իտիյօր իտի, պիր արալրդ էլթիլէն.

— Գէլրի հէնուզ էվվէ կէլմէմիշ տիր, գամշուլարը ույանտրրաճաղրդ, տէտի.

Բրնէ. – Բէք ասպրու. սէօյլէյօրսունըզ, ֆագաթի պէն պիր ֆէլսաֆէթն վուղուս թնատէն դօրդույօրում.

Էթիէն. – Նէ՞ եօրսա հարարէմի իտէլիմ.

— Գէն տիմսուսան ամիսլիգ կիրէբէք ժան-ժուտինն հէնուզ հայաթտա օրուգ օրմանտրդրը անյարում.

Գու սրբատա իսիմիլյար վէ ատարդ Բիյէր Լօրիյօ սէօզէ գարըշարադ.

— Տիմարտէն դօրայճա ամիսլայագիմէք իչին իսամիրմա պիր շէյ կէլտի, արադամ տիմարէ եազլաշտրրրրմ... ինչ իզերինէ չրդրդ օ պիր թարաֆա ամիսլարադ կէլիր գաբուլը պիդէ աչը վէրիրսինիզ, տէտի.

Գու ֆիքր ըէք կիւղէլ վէ ադլի եազլն կէօրիւնտիւնտէն, պիրա թէրէտտիւտ դադալ իլէ տէրհալ մէվզուլը իճրայէ վագ օլունտու. ապա ապէտէ Բրնէ Մուլէն պիր տագրդա զարֆրնտա բիչիր ավիսէ ապուլունտույար իտի, մաքինաճը բէնչէրէլէլ պագրդ մրրրյտանարադ.

— Ինչրդ եօգ... հայ պու քի պուրատան պաշդա պիր եէրէ կիթմէդ... պունատան նէ՞ անլաշրլասիլիր, տէտի վէ խանէտէն թարաֆա իլէրլէ յիդ մուղմարդանէ սէօյլէնմէք-տէ տէվամ իտէրէք.

— Ասնախտար քիլիտին իզերինէ տուրույօր, պու ֆէնա ալամէթ... տէյիդ թիթրէյէրէք էշիյին իզերինէ տուրարադ, իչի տէֆա.

— Ժան-ժուտի, ժան-ժուտի... տէյու հայգրտը.

Նասրլդի պիլիրիզ ժան-ժուտի իշիտէճէք, ճէվապ վէրէպիլէճէք պիր հալտէ տէյիլ իտի. Բրնէ էօրճէլէրինէ պասարադ կիտիպ դուրուլը այտրդտան սոնրա, արադաճը.

— Ա՞ի սիւ Լօրիյօ, չարրդ տրադանրզտաքի ֆէնէրլէրտէն պիրինի պիրիսաէ կէմիրինիզտէ նէ վար նէ եօգ կէօրէլիմ, տէմէսի իլէ, տոգիօրն ամա ճասը տէրհալ ֆէնէրլէրտէն պիրինի ալրդ եազարադ նէկէնինին էօնինէ տիշտիս. Իչ արդասաշ, գարունէն էշիյինտէ իսպաթը վիճուտ

իսէր իմմէդ թարիֆի նադրտրի պիր հայրէմ ա տէհշէթ իչինտէ գալտրյար, ճիմրէտէն պիյատէ Բրնէ մէյսա օրդադ.

— Հէյհամի, բէք վագրմարդ կէմիչիդ... ախչամնէրիմիզ պիդէ մի սապէդ ամի իմմիշէր... տէտի.

Էմմիյէն, ա պիլիրիմ սասմա՞, պիլիրիմ, սիդ սիրիթ իսինիզ» տէյէրէք, էօրիս հալինտէ, նէրէ սէրիմիշ օրան ժան-ժուտինն կէօմրէյինի գէտի, հէնուզ գան ադմադտա օրան եարատաբնը մուտէնէ իմմատ. հէման եարդը նրդրոզ վէ թիֆիմիզ հալինտէ պիր թարա եարդը սրդը սրդը իզերինի պաղլասար. Բրնէ.

— Գալգինին իզերինտէ՞ն մի եարատանմրշ, տէյու սորտու.

— Խայրը, գամանրն տէմիրի գալգինին եանը պաշրնա իսապէթ իմմիշ... եարա տէրին աշրմրշ իսէ տէ, թէհրիրէլի պիր շէյ պէնդէմէյօր, էմինիմ քի պու ատէմ պիր գաչ տագրզ ալա գատար կէօրինիս աչաճադ տրր...

Բրնէ, ճէսէտին օ պիր թարաֆրնա տիպ չէօրիպ գթուրարադ մուղմարդանէ մէճրուհրն իսատ չի հայաթ իմմէնինէ ինթիզարէ պաշլատր. Կէօղէրինի ժան-ժուտինն եիզինտէն այրրմայօր իտի. պու տրալրդ մէճրուհրն վիճուտինտէ ճիղվի պիր հարարէթ կէօրիրտի. միթէագրպէն տուտագլարը գրրրատար. ֆիրրիկլերինի ճիղվի աչտր.

Ժան ժուտի, շաշգրն շաշգրն էթրաֆրնա գագրնամադա պաշլատր. էն էվվէլ կէօզլերինէ Բրնէ Մուլէն իրիշտի. եիզինտէ հասրդ օրան արայիմի մէսէրրէթի թարիֆի նադրպասլի օլտրդ. տէրթա էնինտէն հայաթ պուրճա պէնդէյօր իտի. բէք կիւճ ֆարդ իսիկլիպիլէճէք պիր սէտա իլէ քէքէլէյէրէք.

— Արդասաշրմ, Բրնէ էֆէնտի... արթրդ սէնի կէօրէպիլէճէքսինի իմանա իմմէյօր իտի. պէնիմ հիսադ կէօրէլիլա պիլիմիշ իտի... Ֆագաթ իչիմէ սէնի կէօրիւ-

Իրնէ, ճէպլրը նէգիս իլէ թարիֆի դայրի գոդի օլան ըզթլրրապ վէ նէգրէթինէ դալէպէ իտէրէք, սարինանէ պիր թավր իլէ.

— Ի տա սէն իտին էօյլէ՞ մի, օ հալտէ հայաթրնա գաստ իմ մէք իմ էն ատէմին գիմ օլտուզունը թանրյորսուն տէմէք օլուր, տէտի.

— Խայրը...

— Նու միւմգին տէյիլ տիր.

— Հազրդաթը սէօյլէյօրում... պանա պիր շէյ սէօյլէնմէտի. էլիմէ պիր սիլահ վէրտիլէր. վէրտիլէրի բարա մուգաբիլինա պիր ատամ վէ ուանատա պիր չաճուղը էօլտիրմէյլիմի թէքրիգ իթտիլէր.

— (Ինվիգ ու տէհշէթլէ թիթրէյէրէք.) Զաճո՞ւգ մը.

— Էվվէ՛թ, պու չաճուգ Պրյունվայլ թաբիպինին գուճաղընտա պուլունույօր իտի...

— Թաբիպտէն սանրա չաճուղուտա էօլտիրտի՞ն մի.

— Խայրը, չաճուղու էօլտիրմէյէ եիրէյիմ տայանմատը. զէվալլը յը աճրտրմ... չաճուղը այրպ խասթախանէյէ կէօթիրիր իրէն. Ինկիլիզ գարրսրնրն եութտուրտուղու զէհիր սթէջ կիպի հիչերիմի եուգմասա պաշլատը. օ ըգթլրրապ իլէ գըվրանալուգ տահա գիյատէ եիրիմէյէ մէճալիմ գալմատը. չաճուղու Շանգ Էլիզէտէ պիր գաբուսնրն էանիսնէ պրրագը վէրտիմ...

Գու ալալրդ Ֆան-ֆանտինին սէօզլէրինի քէմալի տրգգաթլա տինլէմէքտէ օլան Ինյէր Լօրիո.

— Շանգ Էլիզէտէ պիր ալապա գաբուսնրն ալթընա տէյի՞լ մի, տէտի.

— Էվվէ՛թ.

— Գու չէյլէր 1837 սէնէսի Ամպատեմբրինին եիրմի տէօրտունճի կիճէսի օլաս տէյի՞լ մի.

— Էվվէ՛թ.

— (Մէսէրլէթ իլէ.) Ա՜հ, նէ զարիպ թէսատֆ...

յօրում, ինթիգամբրմը ալաճապրմ. . . տէմէսի իլէ, մարինաճը գօրունը Ժան-Ժուտինին ուժուղարը ալթընտան կէչիրիպ պիր ազ գալտրրարագ.

— Ինթիգամբն ալրնաճագ տրը, պունը իչին նէմին իլէ սէնի թէէմին իտէրիմ. . . Ֆագաթ ինթիգամ ալապիրէք իչին հէր շէյի անլամագլրգրմ լազրմ տրը . . . հէր շէյի սէօյլէմէլիսինիզ, տէտի.

— Սէօյլէյէճէյիմ. . .

— Հայաթընա գաստ իտէն ատէմին գիմ օլտուղունը թանրյօրմուսրն.

— (Ճէպրը նէֆս իտէրէք.) Էվվէ՛թ, միսթրէս տիգ Թուրէնին արգատաշը, Նէօյլի քէօրրիսինատէյի իշ հանիտէն պիրիսի.

— Ֆրրէտրրիգ Պէրա՞ր մը.

— Էվվէ՛թ.

— Ֆագաթ իշինճիսի, իշինճի գաթիլ գիմ . . . անը կէօրմէսի՞ն մի . . . անրտա թանրմայօրմուսրն . . .

Պու Լանատէ Ժան-Ժուտինին վիճուտի պուշատան պարաղա գատար թիթրէյօր իտի. կէօղէրի տէօնմէյէ, տիշերի գանկրը գանկրը եէքտիկէրինէ չորրմապա պաշլայարագ.

— Պէն անը տա թանրտրմ . . . Ֆագաթ եի դիմէ պէօյլ պաղմա . . . պէնի գօրպուտույօրսուն . . . տէյինճէ, Ըընէ սէօղինէ տէմամ իտէրէք.

— Էօլիմին սանտա նագլաշտրղը պէօյլ պիր զէմանտէ պանա հագրգաթը սէօյլէմէլիսին . . . պու իսայրնայա բէնչէյի գանունատան նագալարրնը դուրմարամայաճագլար տրը Ֆագաթ պու իշի այշագա բէ Ֆագաթ իտէն ատէմինտէ իսմինի պիրմէլիյիմ. տէմէսի իլէ, Ժան-Ժուտինին պրամանու կիսրի սարրարմրշ օլան տուտագլարը թիթրէյէրէք. կիսյա պիր նէֆէս արարանատ չու իշի քէչիմէ սասրը օլտու.

— Ա տա պէնիմ . .

գէվալլը չօճաղ . ասուղուն թէէսիրի իւէ թիր թիր թիթ-
ըէյօր իտի . իշթէ պու չօճուղուտա օ կիճէ պէն գոր-
տում . . .

Էլթիյէն . - (Հայրէթլէ .) Ամու ճաճըղըմ, սիղ . . . ոիղ
մի պուլտունըղ .

— Էվվէլթ . պէն պուլտում , վէ Անգէր սօղ ալընտաքի
եէթիմանէյէ կէօթիւրտիւմ . . .

Ըընէ . (Սէօղէրինի գաթ իտուպ .) Տահա կրէյիճէ
չէյլէր սօրուպ անլայաճաղըմ . պրրաղընըղատա պիրաղ տա-
հա իսթիճվաղ իտէյիմ . . .

Ժան-Ժուտի . - (Մըրրըտանապաղ .) Զարրդ օր . . . Եվ
սօրաճաղատան սօր , պիրա վաղթըն նաղլաշարրղընը հրատ ի-
տիյօրում . . .

Ըընէ . - Ֆրրէտէրիգ Պէրրարէ , Պէրրին սօղ ալընտա վէ
միսթրէս տիգ Թուրէնին գալուսը էօնիւնտէ թէատրուֆ
իթալիյինի սէօյլէմիշ իտին . . . անտէն սանրա քէնտիսինի
թէագրպ իթալին մի .

— Էվվէլթ . Սէն Մարսէլ սօղ ալընտա 17 նօմէրօրու
խանէ . . . իսթիյար , ուզուն պօյրու վէ գաֆֆ պիր ատէմ .
տէյիլ մի .

— Էվվէլթ օ արը , թա քէնտիսի . . .

— Պէն պու ատէմի ատ . կիթանիլի քէօյքի ատ թանըյօ-
րում , պունը կիճէ վաղթը իրի տէֆա օ քէօյքէ կէօթիրտիմ
քի , շիմնի օրատա . . . արթըգ նէ տէմէք իսթէտիյի-
մի սիզ անլարընըզ . . .

Ըընէ . - (Մէսէրրէթլէ հայդըրարաղ .) Ա՛հ , հայդ-
գաթ գահիր օրուրյոր . (Ժան Ժուտիյէ) .

— Միսթրէս տիգ Թուրէնին խանէսինտէն աշրարարդն
ՀԸզատան իշինէ պուլունան քնաղրարար նէլէտէ տիր .

Ժան-Ժուտի շաշգին շաշգին մուխթիպինին ճիցինէ
պաղտը , պու ատատէն հիչ պիր չէյ անպայամայարաղ .

— Նասրլ քնաղըարար , պանդոթլար մը , տէտի .

— Խայրը . . . ճինայէթին տէլիլէրինտէն օլան եազրը
վէ մուհիմ էվրաղ . . .

— Զըզտանտա պանդա գայիմէլէրինտէն պաշգա պիր
չէյ եօղ իտի .

— Էյիճէ արայամամըշսը . . . չրզտան նէ՞րէտէ .

— Նաթաղրմին ի գէրինտէքի ըէտինիգաթը ճէպինտէ
տիր .

Ըընէ եաթաղա տօղրու ֆիգրատի . Էպպէճէ ժաթ Տրլա-
թուլ Վաստիյօնին գարըշտըրարդը ճէպլէրի թէքրար եօղլա-
տը , օ տա հիստէթլէ .

— Ոէպտէ հիչ , հիչ պիր չէյլէր եօղ , իշթէ պու քեա-
ղրտարը չարմաղ իշին սանա գատտ իթմիշլէր . ահ այլաղ
հէրիֆլէր . . տէյու հայդըրտը . Ժան-Ժուտի պու էանատէ
պիր ահ չէքմէքլէ պէրաղէր քէնտինի գայպ իթմտի . Ըընէ ի-
սէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Էյ վահ , խայրնարար աշրմամըշ օլարար իտի , պու
քնաղրտարար էլիմիզատ գամի պիր սիլահ օլաճաղ իտի .
տօղթօր , ապիզիմ տօղթօր , տիչինինիզ քի Պէրթին սա-
ատէթի պու ատէտին վիճուտինէ մէրպութ տրը . պու ա-
տէմ հէմ շահիտ վէ հէմ շէրիրը հինդէթ օլտու գու իշին
եաշամայը տրը . ըէճա իտէրիմ , հայաթընը մուհաֆազայա
գոշրէթ իտինիզ . . . աէտի .

Էթիյէն . - Էլիմանէն կէլանլի գատար գայրէթ իտէճէ-
յիմ . պանա մուավէնէթ իտինիզատ պու պէտպահտը էվվլ
էվիլատ սօյրպ եաթաղընա ուզատարմ .

Տէրհալ Ժան-Ժուտինին էլպիսէսի շրզարրարաղ եա-
թաղա եաթրրրար .

— Պու սրրատա միսիս Տրլաթուր-Վաստիյօնին պարրաղ-
տրղը քնաղրա մաքինաճընին կէօզինէ իլիշտի . Ըընէ պու
քնաղրա բարչասընը էլինէ ալրպ մինտէրիճաթլընը կէօզատէն
կէչիրտիքատէն սոնրա , հայդըրարաղ .

— Պու այլաղլար չօղ շէյթան շէյլէր իմիշ . . . հէր

չէր էվէլտէն տիւշինամիւշէր. չիմանի բէնախինի սէօյլէթ-տիրու պ անպամայ՝ օրա իսկ. վէֆաթը ինթիհարէ համլ օրունաճաղ իմիշ. Ֆագաթ Ժան-Ժուտինին եաղրսընը. իմ զարանը նամարլ թագլիտ իտէպիմիշէր. իշթէ պու պէնի տիւշինտիւրիյօր վէ նինէ պիր շէյ անլայամայօրում. . . . տէտի.

Ֆագաթ օգուլանալարըմըզ պունը բէք գօլայ անլարլար. սախթէքնարլրգտա Ֆէֆէրին նէ տէրեճէ մէհարէթի օլտուղու վէ Ժան-Ժուտինին Հավրատան եաղլպ Թայալ մէյտանընտարի խանէյէ կէճնտէրտիյի մէքթուպը. Թէֆէր խապիսինին դարուճը գատրնընն գուլիպէսինտէ նէ սուրէթլէ աշըրտըղը վէ պու մէքթուպդն եաղըսընը թագլիտ իթմէք. քէնարնէճ ՝լիւճ պիր շէյ օրմատըղը մալումլերի տիր.

47

Պու սըրատա տօգթօր, Ժան-Ժուտինին պուլունա պիր բուհ գօղլամտը. Ժան-Ժուտի պիր ահ չէքէրէք կէօգլերինի աչրպ պիր ապ քէնտինէ կէլտի. պատէհու նէյազքեարանէ պիր չիվէ իլէ քէքելէյերէք.

— Ահ տօգթօր էֆէնտի, պէնի գուրթարընըզ, ըէճա իտէրիմ պէնի գուրթարընըզ . . . տէյինճէ, էլթիյէն ճէվապ օյարաղ.

— Սիզի գուրթարմաղ իշին էլիմանէն կէլտիյի գատար սայ ու դայրէթ իտէճէյիմ, պիրա պիր նամրն չեբէգիի, կէնճ պիր գրդրն սատատէթի սիզին արհհէթ ու սէլամէթինէ մէրպութ տրբ, տէտի.

— Կէնճ պիր գրդրն սատատէթի՞ մի . . .

Պու արալըգ Ռընճ եաթարա եաղյաշարաղ վէ բարմաղը իլէ մէճլուհ հայրատրն ումուզունա տօգունարաղ.

— Էվվէլթ, սէնճէ մալիւմ օլան նէօյլի քէօրրիւսի ճինայէթինտէն տօլայր նամուսը պիր ատէմ իլճհամ իտիլէրէք. իտամէ մահքիւմ օլմուշ վէ հագգընտարի հիւրմի իտամ իճրա իտիլմիշ իտի . . . պու տուէմին ֆամիլեասը վէ նամը պու նիզտէն լէքէտար օլտու. պիշարէլէր նիրմի սէնէ միւթէմատիյէն կէօզ եաշլարը աէօրէրէք ըղթրրապ վէ խէճալէթի իշինտէ եաշատըլար . . . պիր գաչ հաֆթա էվվէլ պիշարէ ատէմին օղլու, մատամ բէտէրինին նամինա սիրիլէն լէքէյի թէմիզլէմէյէ մուվաֆֆագ օլամագ սրդրն, պու մուպատէս վազիֆէյի վալիտէսինէ թէրբ վէ թէվտի իտէրէք վէֆաֆի իլմտի . . . արգասընտան վալիտէսիտէ պու իշի քէրիմէսինէ, վէ պանա հէվալէ իտէրէք էօյտիւ. օ գըզրն քիմ օլտուղունընտա սէն քէք էյի թանրրսըն. գէվալը Գէրթ տիր, տէյինճէ. Ժան-Ժուտի էլլէրինի օղուշտուրրպ հայգրրարագ.

— Գէ՞րթ, Գէ՞րթ մի . . . տէտի.

Ռընճ. — Էվվէլթ, նինէ պու գամթիլէր պիր գաչ կիւն էվվէլ, պու կինճէ սէնի իլէլ էգլէտ սուսարրմագ իսթէտիքլերի կիպի, օ պիշարէնին հայաթընատա գատտ իթմէյէ գալդրշմըշլար տրբ, էկէր ճէնասը հագ սէնին հայաթընը մուհաֆազա պույուրուր իսէ, մազլում բէտէրինին նամինա սիրիլէն լէքէ, անճագ սէնին մուավէնէթին իլէ թէմիզլենճէք, կէվալը գրդճրաղ պու սայէտէ մէսաս օյապիլճէք տիր . . .

Ժան Ժուտինին չուգուրլաշմըշ օլան կէօգլերինտէն իրի իրի եաշլար եուվարլանարաղ.

— Պէնի վատէթա իթթիսաղ իտէրէք իյգայի ճինայէթ իտէն այլաղլարրն իթհամինա վէ հաթտա պու եօլտա քէնտիմիտէ իթհամէ սիզի նէմին իլէ թէէմին իտէրիմ բի չալրշաճաղրմ . . . տէտի.

Էլթիյէն — Գէրթ նամրնա օյարաղ նէմինինիզ իթիմատ իթմէյէ պէրաղէր. պու խրտմէթի սիզտէն գամթիէն

իւմիւա իլլէրիմ. Ֆագաթի չիմտի չու սագրդաստա եաշամագ իսթէրսէնիզ սուսմանրդ լագրմ կէյիր, սուսունրդ վէ չու ի լաճը իլինիզտէ ույուլունրդ։

Ժան-Ժուտի, սոգ թօրրն թէրթիպ իտուպ տա Ռընէնին կէթիրմիշ օլասուդը իլաճը իշտիրտէն սոնրա պաշընը հասդրդ իւզէրինէ վաղ իթտի. կէնճ թապիպ իսէ իխթիյար արտպաճը յա խիթապէն։

— Ամուճաճրդրմ, չիմտիտէ պիր ադ սիգինէ գօնուշալրմ. պու Ֆրրէտրրիզ Գէրարը թանլտրդընրդտան էմինմիսինիզ, տէտի։

— Թանրդրմ գահէր. պու ատէմի իրի տէֆա կիճէ վադթը օ քէօշկէ կէօթիւրտիւմ։

— Պա ատէմ նալրնը՞դ մը իտի։

— Պիր տէֆասընտա նալրնրդ իտի, տիկէր պիր տէֆասընտա Ռօն-Լույի-Ֆիլիպ սոգաղրնտան ալտրդրմ օրթա պէյլու պիր ատէմ իլէ պիրլէշտիկեր։

— Ի օրթա պէյլու ատէմին իսմինի պիլիյօ՞րմուսունրդ։

— Խայրը պիլմէյօրում. Ֆագաթ իդամէթ իթտիյի խանէյի թանրյասպիլիրիմ։

— Ընէք կիւզէլ . . . պատրդրմրդ ալչագլար օլտուգլարընա հիչ չի պահէ օրմայան պու իրի ատէմ իլէ տէ մէշղուլ օլուրուզ . . .

Ռընէ. — Ամիսիս Լօրիյօ, պիզէ Ժան-Ժուտինին Ճանդ Լիդզէտ պրրադրպ պիթթէսաուի Ֆ պուլմուշ օլտուդունուզ օ չաճուգտան պահա իտինիզ։

— Պունա տայրը սիզէ ուդունուզատրյա պիր շէյ սէօյլէյէմէմ. . . Թամբլ պուլմարընտան սոդրու կիսէյօր իտիմ, հէվա բէր Ֆէնա իտի. Նէօյլի քէօրրիսինէ թախմինէն եիզ մէթրօ գատար պիր մէսաֆէտէ, պէյկիրլէր պիրտէն պիրէ տուրատ, էյիլիպ պապտրմ, պիր գարու էօնիւնէ պրրադրմրդ պիր չաճուգ կէօդիւմէ իլիշտի, տէրհալ էնիպ օ զավալը մասումը ալտրմ, Նիյէթիմ պու չաճուդը եանրմ-

տան այրրմամագ իտի, Ֆագաթ պիր արայրդ տիւշինտիւմ, օ թարիխտէ եէկէնիմ էթիյէն եանրմուս պուլունույօր իտի. պիր ատէմ իյին իրի չաճուգ չագ տրր տէտիմ. օ զէման եէթիմխանէյէ կիտուպ չաճուդը ավելի պրրադը վէրտիմ։

Էթիյէն. — Պիր արայրդ չաճուդրն հայաթտա օլուպ օլմատրդրնը անլամագ արդուսրնտա պուլունմատրնը դ մը։

— Խայրը . . .

— Ամուճաճրդրմ, պունա տայրը մալիմաթ իսթիհսալ իթմէլիսինիզ . . . Նէ օլտուդունը անլատրդտան սոնրա, պէյքի պու չաճուդրն ըէտէր ու վալիտէսի քիմիէր օլտուդունը քէշֆ իտէպիլիրիզ . . .

— Ընէ՞ կիւզէլ, պունրն իյինտէ թահդրդաթա կիրիշիրիմ։

Ռընէ. — Շիմտի նէ՞ նարաճադրդ, Ժան-Ժուտինին հայաթրնա պատ իտիյմէյ իսթէնիլտիյինտէն բօլիս իտարէսինի խապէրտար իտէճէ՞քմիզ։

Լէթիյէն. — Խայրը, խայրնպար Ժան-Ժուտինին վէֆաթ իթտիյինէ վէ զանն իթտիրլէրի վէճհ իլէ ինթիհար իյլէտիյինէ գանի օլսունպար. իրի իչ կիւնէ գատար պու զավալը ատէմ պիր ադ կէօդիւնի աչար վէ նէֆէս ալտպիլիրսէ. Գերթին նամրնա իդամէ իտիլճէք իսատէյի նամուս տավասընը տէրիւհտէ իտէճէք օլան պիր տօսթը կիտէր պուլուրրմ. միսիս Ռընէ, պու տօսթրն քիմ օլտուդունը սիպտէ թանրրսընրդ. իշթէ գէվալը Գերթ էյնէվմ պու տօսթրն սայէսինտէ էմին պիր նէրտէ պուլունույօր . . .

— Ռընէ. — Հանրի Տրլսթուլ-Վոտրյօ՞ մը . . .

— Թա քէնտիսի . . մումանլէյհ իտամ իտիլէն պիչարէնին մագլուպիյէթինէ գանաաթ հասալ իյլէտիյի կիպի. պունրն իսպաթէ մուվաֆֆագ օլսճաղրնտանտա իւմիտվար պուլունույօր . . . արթրդ եարրն պիրլէշիպ պուլուշմագ իւզրէ վէտա իտուպ այրրլալրմ։

Ռիյէր Լօրիյօ. — Ֆագաթ մէճբուհ պուլատա եալրնրդ պէրրագրլմամալը տրր։

Ըրնէ. - Պէն պու կիճէ պուլատա պալլրրմ, եանընտան այրրմամ։

Էլթիլէն. - Պէնտէ եարրն տայիմի տուրէթտէ եանընտա պուլունմադ իւզրէ պիր իսաթա պէքճիսի այրը կէթիրիրիմ։

Պու մուհավէրէյի միւթէադրպ ամուճա իլէ եէկէն 13 նոմէրօյը արապայա լաքիպէն կիլիտիլէր, Ըրնէ Ա՛ուլէն մէճրուհրն օտասընտա վէ եսթադրն եանը պաշրնտա գալտը. էրթէսի կիւնի սապահէյին Էլթիլէն կէլտի, եանընտա եաշլրճա վէ էմին պիր գատրն պուլունտյոր իտի։

Ժան-ժուտի սապահա գատար սայրդյայարագ օ էնտէ ույգուլա տալրշ իտի. Էլթիլէն իսթիւն քէօյիւ պիր մուայենէտէն սօնրա.

— Շիմտիյէ գատար պիր ֆէնալրգ եօգ, պունտան պէօյլէ տէ անսրգրն պիր թէհավվիւլ հասրլ օլմայա իշ եօլունտա տյր, տէտի։

Ըրնէ. Դիհայէթ տէրէճէտէ եօրկուն սիւշմիւշ վէ ույգուսուզ գալմրշ օլմադրլա պէրապէր. ույումայրդ. Վէնտան սոզ ադրնտա քեպին վէ մէճհուլ օլան իպ ամէթ կեահրնա կիթտի. չամաշրրրնը թէպտիլ իթտի. էլինի եիւզիւնի սուդ սու իլէ երզատրդտան սօնրա, ուօգթօր իլէ պէրապէր Պէրթին պուլունտուզու քէօշկէ կիթտիլէր։

Ջէվալը եէթիմէ ույումամրշ իտի. սատրդ ատսթը ալան իրի զամրն պիրուէն պիրէ քէնտինի պրրադրդ կիթմէլէրի. մէրդրդրնը մուճիպ օլարագ սապրրսրդրդա պունարրն վիրուտինէ պէքլէյօր իտի։

Էլթիլէն իլէ Ըրնէնին, եամթրդր օտայա կիրտիրլէրինի կէօրիւր կէօրմէզ, հէման կիւզէրան իտէն հալլէրի իսթիզահէ գրյամ իլէ.

— Ա՛հ, պէն պու ժան-մուտի տէնիլէն հէրիֆին, Պրունվայէ թապիպինին գաթիլլէրինտէն պիրիսի օլտուզունը հրաս իտիյօր իտիմ, տէտի։

Ըրնէ. - Էվվէթ, պու ատէմին հագրդաթը մէյտանա

չրդարմասը, տավաճը օրմասը պիզճէ էն պէօյիւք պիր գուվվէթ տիր... վագթը իլէ ույդա իտիլէն ճինայէթի պիր քիւլլեյէ հիւքիւմտէն տիւշիւրմէք իշին Ֆրրէտերիք Պէրար, միսթրէս տիդ Ֆուրէնին թէշվիզաթը իլէ ույդա օլունան եէնի ճինայէթտէ մուրուրը ղէման մէսէլէսի եօգ տրը. պու. իրի ապրդ հէր հայտէ բէնչէյի ատալէթտէն եազարրրը ղուրթարամայաճաղյար։

Էրթիլէն. - Ֆրէտերիգ Պէրար իշին նէ գարար վէրէճէյիզ։

Ըրնէ. - Օ տա, բէնանէ իշթիրաք իտէն խապիս տէ, վիճուտերինտէն խէվֆ ու. իհթիրազ իթտիրէրի ժան ժուտի իլէ Պէրթի էօլմիշ զանն իթսինէր։ Հանրի Տրյաթուր-Վօտիյօ պու տավայը տէրիւհտէ իտուպ տէ. բէնտիլէրինի ույանտրրաճաղը կիւնէ գատար ղոֆէր ույգուսը իշինտէ պուլունսունյար...

Էլթիլէն. - Օ կիւնէ գատար պէն տէ պու տավատէ հիսէմէ իսապէթ իտէն տէլիլլէրի հազրը իթմիշ օլուրում։

Պէրթ. - (Հայրէթլէ հայգրրարագ.) Սի՛գ. սի՛գ մի...

— Էվվէթ Պէրթճիյիմ պէն...

— Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսունրդ։

— Թէսատիֆ վէ եախօտ հազգրն պիր ճիլվէսի եէրի օրմաղ իւզրէ մէմուր օլտուզում գօղուշա պիր տիվանէ կէթիրմիշլէր իտի. պու մէճնունէնին սէօզլէրի պանա իսֆի պաղը շէյլեր պիլտիրտի։

Պէրթ. - (Հայրէթլէ սէօզինի քէսէրէք.) Պիր մէճնունէ՞ մի, սագրն պու մէճնունէ Բօսյալ մէյտանրնտարի խանէյէ. Ըրնէնին օտասրնա կիտուպ տա բէտէրիմին մասումիյէթինի իսպաթ իտէճէք էվրագը արատրդրմ կիճէ կէօրտիյիմ գէվալը գասրնճրաղ օրմասրն։

— Էվվէթ, թա քէնտիսի։

Ըրնէ. - (Հայրէթլէ) Էսթէր Տրրիյո՞ մը։

— Էվվէթ, Էսթէր Տրրիյո։

— Պու գատրնը սիզտէ թանը յօրսունրզ հա՞ . . .

— Էվվէթ թանրրրմ. Հազգրն իեայէթի իլէ արթրգ քէնտիսինտէ տիվանէլիք էսէրի գայմատրզրնատան էմինիմ.

— Նէօյլի քէօրրիսի մէսէլէսինտէ պու գատրնրն խաֆի պիր իրթիպաթ վէ մինատիպէթի պուլունտուղունա, սիզտէ գանի օյույօ՞րմուսունրզ.

— Էվվէ՛թ, իշին իշինտէ պու եֆուզուէն տէ պիր Ֆրանսա վար. թէճէնենիւն իտէլիսէն պէրի Ֆրանսայէ նամրնը ատէթա էզպէր իմմիշ օրտուղու անլաշրրյօր. գանա գայրրսա պիչարէնին նարանթօն խասթախանէսինէ նագլինէ վէ օրատա եայրնրզ հայտէ պուլունտուրրմատրնա, տօպայրսը իլէ սէպէպ օլանլարտա եինէ Ֆրրէտէրիգ Ղէրար իլէ միսթրէս տիզ Թուրէն տիր.

— Պու գատրն հէնուզ էսրարէ միթաալիզ պիր սէօզ սէօյլէմէմիշ տիր զանն իտէրիմ.

— Շիմոիլիր իսթիճվապա գալգրշմայր մինատիպ կէօրմէտիմ. Ֆագաթ Լսթէրին պէնի մագրիֆ միթէալիզ էսրարտէն իտապէրտար իտէճէյի զէման նագլայրյօր . . .

Պէրթ . – (Թէլաշ իլէ.) Աման . . . Ֆրրէտէրիգ Պէրարը էլիմիզտէն գաչրրմայարմ, էկէր անը գայպ իտէրսէք . . .

Բրնէ . – Օ շիմաի ճալիպի խէվֆ ու էնտիշէ պիր շէյ օրմատրզրնտան էմին տիր. Նէտէն գայպ օլսուն, էմին օլունրզ քի պիլաքիս քէնտիսինի մէյտանէ չրզ արաճաղ տրր.

Լթիլէն . – Աճէպա հալա Սէն Մարսէլ սօղ աղրնտա իգամէթ իտուպ իթմէտիյի անլաշրլամա՞ղ մը.

— Գէլբի իհթիյաթէ մու գայրը պիր հարարէթտէ պուլունուր տա շի պէհլիբրինի տավէթ իթմիշ օլուրուղ, պու աստմ նէ տէրէճէ մի սթէրիհ օլուր իսէ, պիգ օ նիսպէթտէ գուվվէթիմիզի արթրրմրզ օլուրուղ. Ֆարզ իտէլիմ քի թէպտիլի մէքանան իթմիշ օլսուն, բոլիս իտարէսի անրն իզինի թօղունը բէք գօլայ պուլապիլիր.

Պէրթ . – Պու Ֆանֆիանկիզ հալէր իշինտէ պիրտէ չօճուգ վար, օ իշ նէ՞ օլաճագ.

Լթիլէն . – Պու չօճուգրն էլեկվիր պէրհայաթ գրուգ օրմատրզրնրտա ամուճամ թահզրզ իտուպ անլայաճագ.

48

Բրնէ Մուլէնտէ. Լթիլէն Լօրիյօտա բէք տօգրու սէօյլէյօրլար իսի. Ֆրրէտէրիգ Ղէրար քէնտիսինի հէր տիւրլի թէհլիքէ վէ մուխաթարատան սայիր զանն իտէրէք. արթրզ կիղլենմէյէտէ լուզում կէօրմէյօր իսի.

Թէֆիէրտէ պու Ֆիքիրատ, պու իթիգատ իսի. Ֆարզը մուհալ օլարագ բոլիս իտարէսի ինթիհարէ գայիլ օլսա պիլէ. Փան-Ժուտի կիպի սապրզայր վէ էշխասը մուզիրրէտէն պիր ատէմի, քիմին գաթլ իթտիյինի քէշֆ իթմէք գապիլ օլամայաճաղընա գանի օյույօ՞ վէ պու Եի զտէնտէ էնտիշէ վէ մէրագա լուզում կէօրմէյօր իսի.

Պու սօն ճինայէթին էրթէսի կիւնի սապրզ Մ. Ֆէլիթիշ էֆէնտի, բոլիս իտարէյի մէրքէզիյէսինէ կիտէրէք պագը տայիրէլէրի տօլաշը. իսլիսքեարանէ պիր սուլթտէ պագրլարրնրն սղրնր արատը. Բրլանթատէ տայրը պիր շէյ անլայամասրզը կիպի պաշգա պիր հէվեսէ եօզ իսի.

Բէվիշի հալէ նազարէն, ազշամի ճինայէթ նա հէնուզ քէշֆ իտիլմէմիշ վէ նախօտ քէշֆ իտիլմիշ տէ. քէնտիսի պիր շէյ անլայամայօր իսի. Լէֆֆէր. տիզ ճէնապէրի իլէ գօնուշմագ իսթէյուպ Պաթինեօլ սէմթինէ տօղրու եօլա տիւղէլտի.

Բոլիս իտարէյի մէրքէզիյէսի. հալա 13 նօյէմբրօր արապա վէ Բրլանթատն անսրզրն զայպուպէթի մէսէլէլերի

իլէ մէշղուլ օլույօր իտի, ֆագամի հէնուզ պիր շէյ անլա-
շըլամամըշ իտի . . . պու մէսէլէլէրի պիղամի ասայիշ ըէ-
յիսի թէտգըդ իթմէքտէ օլտուղու հալտէ, էլէ պիր իբ
ուճը կէշիրէմէյօր իտի։ Մամաֆիհ եինէ թէհարրիյաթա
տէվամ օլունույօր իսկ տէ, մուամմանընն հալը իշին պիր
թէսատիֆէ ինթիզար իտիլիյօր իտի։

Թէֆէր, օ կիւն տիւգ ճէնապէրինի միւսթէրիհ պիր
հալտէ պուլատու. արթըդ լյմթըրապընատան վարէսմէ պու-
լունույօր վէ սիյմասընտա ալայիմի սիւրիւնէթ կէօրիւլիյօր
իտի։ Թէֆէրի կէօրիւնճէ.

— Պէնտէ սիզի պէքլէյօր իսիմ. . . իտալէյէ միւրա-
ճաաթ իթտինիզ մի, տէսի։

— Էվվէթ, իշէր եօլունտա . . . արապա մէսէլէսի չիմ-
տի տահա զիյատէ զարանըզգ իշինտէ պուլունույօր . . . ար-
թըզ սէլամէթիմիզի թէէմին իթտիկ։

— Ժան-Ժուտի մէսէլէսի նէ մէրքէզտէ։

— Պիր շէյ օմմատրզը ֆիկրի օմմազտա իհթիմալի եօգ
տըր . . . պիզտէն սոնրա տոսթլարը կէլիպ զարուսունը
զարալը կէօրիւնճէ, թաղլիի չէքիլիպ եինէ Ռօլ-Նուվարէ
կիթմիշէր տիր . . . ճէսէտիտէ պիր զաշ կիւն սոնրա քէշֆ
իտիլէպիլիր. օտաանտա պըրագտըրմըզ քեաղըտ բարշասը
սայէսինտէ, հիշ շիւպհէ իթմէմէ մի ինթիհարէ համի օլունա-
ճագ տըր։

— Էվվէլճէ պէնտէ պու ֆիքրիտէ պուլունմուշ իսիմ,
ֆագամի տիւշիւնտիւքճէ իթիմատ իտէմէյօրում. . .

— Նիյի՞ն.

— Տոսթլարը իլէ պէրապէր պուլունմագտա իքէն սա-
պահա գարշը նասըլ պիր տէսիսէ իյճատ իտուպ տէ քէնտի-
սինի ճէլպ իտէպիլէճէյիմիզ. . .

— Բօայայ մէյտանընտաքի խանէյէ եազըպ կէօնտէր-
տիյի պիր մէքթուպընա, Բընէ Մուլէն թարաֆընտան պիր
ճէվապ ույտուրտում, մուհիմմ վէ միւսթաճէլ պիր իշտէն

պահա իթտիմ վէ օ սուրէթլէ ճէլպէ մուվաֆֆագ օլտում։

— Ֆագամի պու մէքթուպ էլէ կէշէճէք օլուրսա օ զէ-
ման ինթիհարէ ինանըլամազ։

— (Գաշլարընը չամարազ.) Էվվէլթ . . . պու քեաղըտ
բարշասընը ի զէրինտէն ալմալը իտիք։

— Պէն հէր թարաֆընը էյիճէ արաշտըրտըմ, ֆագամի
պիր շէյ պուլամատըմ. . .

— Օ հալտէ Ռօլ-Նուվար լոգանթասընտա տիւշիւրիւպ
զայպ իթմիշ տիր։

— Իշթէ իշին պու ճիհէթի ֆէնա.

— Պունը ասլա տիւշունիւպ մէրագ իթմէյինիզ. պու
մէքթուպ զայպ օլմուշ իսկ եինէ պիզէ խըտմէթ իտէր, չիւն-
գի պու մէքթուպտա Բընէ Մուլէնին իմզասը վար. զամէլ
իթմէք զաստը իլէ մաքինաճընընն քէնտիսինի ճէլպ հյլէտի-
յինէ հիւքմ օլունուր։

— Ֆագամի Բընէ Մուլէն Բարիզտէ տէյիլ, պէրայէթ-
նի բէք զոյզ իսպամի իտէր։

— Օ հալտէ 13 Նօմէրօլը արապա մէսէլէսի նէ մէրքէզ-
տէ իսկ, պուտա անընն այնը օլաճագ տըր Ժան-Ժուտի աբ-
թըզ հայամտա պուլունմասընը իշին իրիմիզէտէ պիր ճէզա
թէրէթթիպ իթմէզ։

— Խապիսին գուվվէյի մուհաֆազասը միւքեմմել իմիշ,
էօլմէզտէն էվվէլ պէնի թանընը, « Նէօյլի քէօրրիսիւնտէ-
քի ճինայէթէ իշթիրաք իտէն ատէմ» տէյու հայգըրարազ
ճանը չըգտը։

— Նէ հալ իսկ, արթըզ խէվֆ — էնտիշէտէն վարէս-
թէ օլտուղունուզտան, կիտիպ գօնաղընընզտա եէրլէշէպի-
լիրսինիզ։

— Էվվէթթ եարրն կիտէճէյիմ, ֆագամի պու խուսուս-
տա պիր թէտպիր ուշիւնտիւմ, պու ազշամ Մարսիլեայէ
կիտուպ օրատան օղլումա պիր թէլէկրաֆ շէքիրէք ավտ-
թիմի խասլէր վէրէճէյիմ. . . պիր կիճէ Մարսիլեատ, եաթ-

գապիլ օլամատը. Ֆագաթի պունլար մէվճուտ օլսա պիլէ քիմսէ պիր շէյ անլայամաղ. հէմ պանա գալրբսա ֆիքրի կէօզինիւ մշրդ սագլամրշ օլսուզունրդ քեաղրտալրը կէօրմէյդին, պու հէրիֆ չրզտանը մահվ իթմիշ տիր.

— (Պարիտ պիր թավր իլէ) Էկէր պու սէօյլէտիյինիզ սէօզլէր սոզրս իսէ, օտա օլսունլար.

— Շիւպհէ՝ մի իտիյօրսունրդ.

— Պէյրի . . .

— Սիզ նէ՞ զանետա պուլունայօրսունրդ.

— Փիսէպ Դօրթիսէլլինին մագպուզը իլէ պիրատէրինիզին վասիյէթնամէսի սիզտէ տիր.

— Սիպի եէմին իլէ թէէմին իտէրիմ քի էլէ կէչիրէմէտիմ. . .

— Գունը պանա իսպաթ իթմէյիրսինիզ.

— Նա՞սրլ իսպաթ իտէյիմ.

— Կէշէնտէ սիզէ վուգու պուլան թէքրարը տայրը նէ գարար վէրտիյինիզի պէյան իթմէք սուրէթի իլէ.

— Հանրի իլէ քէրիմէնիզին իզտիվաճը իչի՞ն մի.

— Տիւնքի կիւն խանէմտէ վուգու պուլան քէյֆիյէթտէն խապէրտար օլսանրդ, պու իզտիվաճրն պիր ան էվվէլ հուսուլինի պէնտէն գիյատ արգու իտէրսինիզ. մախտումը-ընդ Հանրի, լութֆէն տիւն պիզէ թէշրիֆ իթմիշլէր իտի.

— Է՛յ . . . սանրա՞ . . .

— Ղարիպ վէ տէհշէթէֆզա պիր չօգ չէյլեր սէտտէտի.

Գրլոտիյա, կէնճ ավագաթրն նէզլի քէօրրիսիւ մէսէլէսինէ տայրը սէօյլէտիյի սէօզլէրի թէքրար իթտի. տիւգ ճէնապլէրի քեամիլէն տինլէտիրտէն սանրա.

— Գէն պունտան պիզիմ իչին մուճիպի խէվֆ ու մէրոզ օլաճագ պիր շէյ ֆէքրմէյօրսուն, պու էսկի տավայէ մի թէսլիգ օլան էվլադ մախպուէն ազլումրն էյինէ ֆէշիշ զգումուշ, տայրը պիր չօգ շէյլէրտէն պահս իտէճէյի ֆիգրի.

տրդտան սանրա էրիթէսի կիւնիւ ազշամ իւսթիւ. Բարիզէ մուվասրլէթ իտէճէյիմ. . . ո հայտէ սէյահաթլիմլին մուվաֆրդը հագրդաթ օլտուզունա քիմսէնին շիւպհէսի գալմազ..

— Ինչ կիւզէլ տիւշիւնմիւշսինիզ. ֆագաթ յազըմ կէլմէյի հալտէ պիզ եինէ պուրատա պիրլէշիպ գանուշմալըյըզ, զիրա գանադրնրդա կէլիշիմ էյի օլմազ.

— Էյվէթ տէ, ֆինէէրի պիրլէշիպ գանուշաճաղըմըզ սաաթը պէն կիւնտիւզտէն սիզէ խապէր վէրիրիմ.

Պու սրբուտա գարունլն չանը շալրնմասը իլէ պու. էրի շէրիբը ճինայէթին վիճուտինէ պիր թիթրէմէ ալրդ օլտու. Թէֆէր.

— Անէպա գարուլը քիմ շալրյոր. տէտի.

— Նա հանլրշլրդա պիրիսի շալրյոր վէ հաիսա Դրյոտիյա տրր. շիմտի կիտէր քիմ օլտուզունը անլարրմ. . .

Տիւդ ճէնապէրի պահճէյի տօրաշրպ կէշէրէք գարուլը աշտը, ֆիլ հագրդա պու. ֆէրէն Դրյոտիյա վ.ալնի իտի. ժօրժ Տրյաթուր-Վ.ատիյո Էսկի մէթրէսինի հիւանի սուրէթտէ խաթիդպալ իտէրէք.

— Անֆա կէլտինիզ ագիզէմ, պէնտէ սիզէ կէլմէք իւզրէ հազրրլանը.յոր իտիմ. . . տէտի.

— Պէնիմտէ սիզի կէորմէյէ մէճպուրիյէթ վէ իհթիյաճրմ վար. . .

Դրյոտիյա օտայա կիրինճէ. Թէֆէր քէմալի հիրմէթլէ մէզպուրէյի սէլամլատը. էն էվվէլ ժիթրէ տիզ Թուրէն սէօզէ պաշլայրդ.

— Նի զէլ պիր հէվատիսինիզ վա՞ր մը, տէյինճէ, ժօրժ.

— Էվվէլ ագիզէմ, հէմտէ չոքէթ էյի պիր հէվատիս, ժանտարմա էօյտի.

— (Նի զիւնտէ պիր նուրը մէսէրրէթ բարլայրդ հայգրրարագ.) Էվիմտէն չամրշ օլտուզու քեազլտը ալտընճ մը. . .

— Թէէսիֆ իտէրիմ քի պունլարը պուրմագ պէնճէ

պիր արալըգ պունտանտա պահա իմիմիշ . . . նէ՞ պէյիս վար , տէատի .

— Օ տա օլապիլիր . Ֆագաթի օյուն էսնասընտա պայը-ըշըմ , հիչ չիպհէ իմիմէմ ֆի նագալրը տըգ գաթընը ճէլպ իմիմիշ սիր . . . պիր ֆէրրէկ ագիլանէ տիչինէլիմ , կիւնին պիրինտէ միլթլագա պու էսրար բէյտէսինին պիր ուճը գալտըրըլաճագ տըր . . .

— Գունա իհթիմալ վէրիլէմէգ .

— Գէնճէ միհթէմէլ տիր . Ֆագաթ տուգ ճէնապլէրի-նին վէլէսը մանէվիսի , միսմրէս տուգ թուրէնէ տամամտ օ-լուրսա , օ հալտէ գայրմ վալիտէսի օլան Դըլօսիյա Վարնի-ի իմիհամէ գըյամ իտէմէգ .

Թէֆէր . – (Ձէօգէ գարշարագ .) Հիսապ բէր եօլունտա . . . պու իլտիվաճ ՄԱՆԷՖՈՒՆԷ պիր ան էվվէլ հիւանի սուրէթլէ գարար վէրիլմէլի .

Տուգ . – Գունդն օրաճապընը վատ իմիսիմ . Ֆագաթի օղլումն մուվաֆագըյէթինի ճէլպ իտէպիմէր խուսուսընտա էրէյիճէ միշկիւլաթ կէօրիյօրում , արթըգ պու միշ-կիւլաթէ տէ ջանէպէ իմիմէյէ չալըշմալը . . .

Դըլօսիյա . – Էվվէլ , գալէպ իմիմէլիյիզ տէյօրում , զիրա պու պապտէ պէնտէ սիզէ մուավէնէթ իտէճէյիմ , պու տա գօնապընըզտա սիզի գէյարէթ իմիմէջէ օլապիլիր .

— Ֆագաթ նէ՞ կիպի պիր վէսիլէ էլէ կէլէճէքսինիզ .

— Սիզինէ հուգուգ վէ մուարէֆէմիզին բէք գատիմ օլտուգունտան , գէվճիմ միթէվէֆա Վիլեամ տուգ Թուրէն տօսթլարընըզտան պուլունտուգունտան մախտումինիզի խա-պէրտար իտէրիզ . . .

— Գիրտէն պիրէ պու եօլտա հարտրէթ իմիմէք պէնճէ մուվաֆըգը հիրմէթ տէյիլ սիր . գօնապրնա ավտէթիմտէն պիր գաչ կիւն ատրա պիր ՇԷՖԷՔ վէրիրիմ . բէրիմէնիզլէ պէրապէր սիզի տէ տավէթ իտէրիմ , պու սուրէթլէ կէլմէ-նիզ տահա կիւզէլ օլուր .

— Ի՞էք կիւզէլ , օ գէմանը պէյրէրիմ . . .

Տուգ . – (Թէպէսսիմ իտէրէք .) Ճագը գալպինիզտէ պիր շիպհէ հասրլ օլմասին . . .

— Խայրը , գալպիմտէ շիպհէ եօգ տըր , ֆագաթ պէ-նի ալտսթտրգընըգը հրաս իտէճէք օլուրսամ . . .

Դըլօսիյա սէօգինի իրմալ իմիմէտի . . . Ֆագաթ սիւգ ճէնապլէրի մէղապրէնին նէ տէմէք իսթէտիյինի անլատը , մանհավէրէյէ տէ պուշատա նիհայէթ վէրիլէրէք . միսթրէս տուգ թուրէն չէքիլտի կիմսի .

Տուգ ճէնապլէրի վէրտիյի գարար մուճիպինճէ սիրաթ գաթարը իյէ եօլա չըգտը .

Էրթէսի կիւնի սաաթ իչտէ Մարսիլեայա մուվասըլէթ իմտի . օ կիւն Մարսիլեայա հիչ պիր վաբօր կէլմէմիշ օլուպ ժամ իսկ Մարսիլեայա գատար վաբօրլա կէլմիյինի ագլ ու մանթրգա թամթալիգ իմիմիզ օլմագ իւզրէ . Բարիզէ միթէ-վէճճիհէն հարաբէթինի միշիր չէքէճէյի թէլէկրաֆնամէ-յի . պիր վաբօրը կէլմէսինէ թաալիգ իմտի .

* * *

Տուգ ճէնապլէրինին Մարսիլեայէ միթէվէճճիհէն ա-զիմէթի իւզերինտէն իչ կիւն գատար կէչմիշ իտի .

Պէրթ . զիհնէն վէ գալպէն պիրագ բահաթլաշմագա պաշլամըշ վէ հաթտա օ սապահ ագ պիր միտտէթ պահ-ճէյէ տէ չըգմըշ իտի .

Ժան-Ժուտի տէ թէտավիսի էմրինտէ իմիթգամ օլու-նան տրգգաթ վէ իհթիմամ սայէսինտէ թէհլիքէյի աթ-լամըշ իտի . թէէսիր վէ հէյէճանտէն պէրի օլմայընը , արթըգ յէնտինտէ սօրուլան սիւալլէրէ ճէվապ վէրէպիլէ-ճէք պիր իգթիտար կէօրիյօր իտի .

Կէնճ թապիպ . պիր արալըգ Ռօլրն նամրնա սիւրիւլէն էքէյի թէմիզլէմէք իչին յէնտինի իմհամ իտուպ իմմէ-յէճէյինի թէքրար սօրուճա , Ժան-Ժուտի ասլա մուխա-

լիգելթ իմ մէքսիպին վէ գէմալի մէճունիյէթլէ .

— Պունը սիզէ եէմին իտէրէք վատ իմ տիյիմ կիպի , իշթէ չիմտի տէ ս եէմինիմի թէքրար խարիյորում , տէմիշ իտի .

49

Էսթէր , ամէլիյաթի իճրասընը միմկէաղլը չիտտէթի չիտտէթի նէոփլէթլէր կէչիրմէյէ պաշլամըշ իսի . Պիրաէն պէրի էոնիւնի արմագ միմիւն օլամայան պու նէոփլէթլէրին , կիւնաէն կիւնէ սաաթտան սաաթա խասթայր թէհլիքէլի պիր հալէ գոյմասը մէլհուզ օլմաղլա , կէնճ տոգթորը զիհնինի հէր շէյտէն զիյատէ պու մէսէլէ իշզալ իսիյոր իտի .

Ո կիւն Ժան-Ժուտիի գիյարէթի իմ տիքտէն սոնրա աճէլէ գալգրաք խասթախանէյէ կիմտիյինատ , թապիպ շայիրտի օն իքի սաաթտան պէրի Էսթէրին հալինատ , իւմիտպախշը իգնազախ օլսճագ պիր թէհավվիւլ հասըլ օլտուզունը իսապէր վէրտի .

Կէնճ թապիպ , տոզրու մէճնունէնին պուլունտուզու գամարայա կիտէրէք գարվալը գատրընը ղայէթ գարիգ պիր հալտէ պուլտու . մամանֆիհ նէոփլէթ վէ հէրարէթ չիտտէթինի թասիլ իմմիշ օլմաղըլա . թապիպ շայիրտինին միժանէսի նապէճա օրմատրըլընա պիղղսթ գանի օրուգ միսքէրին օլտուզու հալտէ իգամէթկնահլընա կէրտի . չէնտիտէն պիր ագ էվվէլ ամուճասը թարտաքընտան պիր մէքթուպ կէլմիշ իսի .

Ընկէր Լորիյո , պու մէքթուպընտա իշ կիւնէ գատար Ռարիգոտ պուլունամայաճաղընը , 1837 սէնիսի Սեպտեմբերինին էրիյմի տէօրտունճի կիճէսի , չէնտի էլի իլէ Անֆէր

ոգեշնչումի եւ թիմխանէյէ պրրոգտրդր չօճուգ մէսէյէ-սի իյէ, ամոէթիւտ մէշդուլ օյապրլէճէյինի խապէր վէ-րիյօր իտի։

Էթիյէն մէքթուպր օգուտուգտան սօնրա Հանրի Տր-լաթուր-Վ.օտիյօյր կէօրէրէք, Գէրթ իյէ Ժան-Ժուտինին ի-գամէյէ հապրր օյտուգլարը տավատէն պահա իթմէյէ վէ պու տավանդրն վէքեալէթինի օ գէրի ավօգաթա թէվտի վէ հէվալէ իթմէյէ գարար վէրտի։

Էթիյէն, ահէյէ պիր ադ թաամ իթտիքտէն սօնրա Նէօյլի քէօբրիուսի մէսէլէսինդէն պահա իտէն էվրագը նէգ-տինէ ալըպ, Սէն-Տօմինիգ սօգուդրնտաքի գօնարա կիթտի. Հանրի, տօսթանէ սուրէթտէ կէնճ թապիպին էլինի սրդա-բաղ չու վէճհ իյէ սէօզէ պաչլատը։

— Սէնի հա՞նկը բուգիկնար պուրայա սէվգ իթտի։

— Ամանա պիր չօգ շէյլերտէն պահա իտէճէյիմ։

— Ո՛իտոի՞ մի։

— Ոէյ ճիտոի, էվվէլ էմիրտէ վէրմիշ օյտուդուն չու նուսխէլերտէն տօլայը թէշէքքիւր իտէրիմ. Իրթէ աելէրիտէ կէթիրիպ իտտէ իսիյօրում։

— Ոէյ ալա, պու Նէօյլի քէօբրիուսի մէսէլէսի հալա էսրար հիւքմիւնտէ օյտուդունա վէ հէնուզ պու էսրարրն քէշֆ իտիլմէտիյինէ, սէնտէ պէնիմ կիպի գանաաթ հասրլ իթտին եա։

— Էվվէթ տօսթում։ Թալ լր Էվվայէնին պազը թէ-սատիֆ ֆաքը մէնհուսէ սէպէպի իյէ մահրիմ օյտուդունա վէ պիր պուշգասընդն եէրինէ մասումէն իտամ իտիլմէյինէ, պէնտէ սէնին կիպի գանաաթ հասրլ իթտիմ։

— (Մուզաֆֆէրանէ հայգրրարագ) Հագրգաթը սէօյ-լէմէ՞ճինիզ օֆ, հագրգաթդն պու մէրքէզտէ օյտուդունը աչրդատն աչրդա ինանդրն կէօրինէ չարրրյօր. ինանդ պու տուվայէ տուլրը օլան պահարարը իւթիւն քէօրիւ պիր սու-րէթտէ նուզարը միթալասատէն կէչիրինճէ, մահգրիմին հա-

գրգաթէն միթթէհիմ օրտուղուները թաստիգ իտեր. Ֆագաթ սուգ գան իլէ մէսէլէնին թէտգրգրնա կիրիշինճէ, մահ-գիմ մը մասամիյէթի մէյտանա չրգար, պէնիմ կիսի իշին քիւնհինէ վագրգի օրտուղունտան տօլայը ալենտիմի պահտը-եար ատտ իտերիմ.

— (Ճիտտի պիր թաւր իլէ.) Գէնճէ պու իշ ֆարզիյաթ-տան իպարէթ տէյիլ. մահգա հագրգաթ տրը.

— (Հայրէթլէ.) Հագրգա՞թ մը տէտինիզ...

— Էվվէ՛թ.

— Ամիրի իֆատաթէ, մուհարէմաթընըզա իսթինատէ՞ն մի պէօյլէ տէյօրսունրզ.

— Խայրը, մատտի տէլիլէրէ իսթինատէն պէօյլէ սէօյ-լէյօրում. պէն պու ֆամիլեայը թանըյրում...

— Օ հայտէ պու ֆամիլեա եիրմի սէնէտէն պէրի նի-չին տավայէ գալգրշմամըշլար.

— Գունա միզթէտիր տէյիլ իսիլէր.

— Նիչի՞ն.

— Նալրնըզ պու կիւն էյէ կէշիրտիքլէրի գավի տէլիլ-լէր պու ֆամիլեա իշին քեաֆի տէյիլ իսի. պէօյլէ մու-գատտէս պիր թէշէպպիւտէ քէնտիլէրինի միտտաֆաա ի-տէճէք պիր ատէմին. հէմտէ մասամընն պէրսյէթինէ վիճ-տանէն գանի օրմուշ պիր ատէմին հիմայէսինէ միհրաճ ի-սիլէր քի. [illegible] օլապիլէճէքսին. հարամտա պու կիւնդի գիյարէթտէն մագսատրմտա պու տրը.

— (Հայրէթլէ հայգրրարապ.) Գէ՞ն, գէ՞ն մի...

— Էվվէթ սէն. պէշ այթը կիւն էյվէլ պանա պու նուսխէլէրի վերիր իչէն էլեէմ պէրհայաթ պիր իքի շահիտ օրտուղու սուրէթտէ. պու տավայը տէրիս հոէ իտէճէյինի սէօյլէմէյօրմը խին.

— Էյվէ՛թ. էվվէ՛թ. սէօյլէմիշ իսիմ.

— Գունտան պաշգա. գէօրէ պիր տավայը դաղանմագ-ըէք պէօյիք պիր շան ու շէրէֆի տիր տէմիշ իտին. իշթէ

պու շան ու շէրէֆի յայրրզրգ իհրաղ իթմէլիսին. ճան ու կէօնիլտէն սէվմիշ օրտուղում պիր յօճուղրն իատէյի շէրէ-ֆինէ. Նամրնա սիրիլէն լէքէյի թէմիզլէմէյէ խրտմէթ իթմիշ օլաճաղսրն.

— (Հայրէթլէ.) Նէ՞ տէյօրսուն, Գէրթ Մ՚օնսթիյէ՞ մի.

— Էվվէթ, հագրգաթտէ Գէրթ Մ՚էվվայէ. վէվճի ի-տամ իտիլտիպտէն սօնրա պիշարէ գէվճէսի. օղլու իլէ քէ-ռիմէսինի էպէտի վէ հագսրզ պիր խէճալէթտէն գուրթար-մագ իշին Նամրնը թէպտիլ իթմիշ. իշթէ արթրգ հէր շէյէ վագրգի օրտուն. թէյլիֆիմի գապուլ իտէճէ՞քմիսին.

— Հայ հայ. չինպի պու իշին սանա միթթէալիգ պու-լունմասը պէնճէ իգի տերէճէտէ մուճիսի իֆթիխար տրը. զիրա զահիրէն Գէրթին հուղուգրնը միտտաֆաա իտէճէք վէ հագրգաթ տէ սէնին իշին չայրշմիշ օլաճայրմ.

Լիթիլէն, կէօղէրի նէմճաք օրտուղու հայտէ սատրգ տօսմթունրն էլլերինէ սարբլրպ սրգարագ. թիթրէք վէ հա-զին պիր սէտտա իլէ.

— Թէշէքքիր իտերիմ... տէտի. Հանրի սէօգիւնէ տէ-վամ իլէ.

— Հէման եարընտան իթիպարէն պու իշ իլէ մէշղուլ օլմաղա պաշլարրզ. տէտի.

— (Թէլաշ վէ սապրրսրզրգլա.) Նիչի՞ն պու կիւնէն պաշլանմասրն. հէման չիմոի սէնի այրպ Գէրթին նանրնա կէօթիւրմէք իսթէրիմ.

— Բէք կիւղել. հայտէ պու կիւնէն պաշլայալրմ.

Հանրի իլէ Լիթիլէն քէօշկէ տօղրու եօլա տիւղէլտիլէր. Բրնէ, կէնճ թաստիպին օ սապահ նէ հարաբէթտէ պուլու-նաճաղրնտան կամէն իսապէրտաբ օրմաղրլա կէլիպ գուրուլը աչտը. Լիթիլէն, Հանրիյէ.

— Ադիզիմ Հանրի. տօսմթումուզ միսիս Բրնէ Մուլէնի սիղէ բլրէգանթէ իթմէյէ լուզում կէօրմէյօրում. քէնա-սինի զամէն թանրտրզլը վէ հուգուգունը միտտաֆաա իթ-

տիլին պիր գամթ ալար. տէմՁոի իլէ. Ըրնէ Մուլէն.

— Միսիս Հանրի Տրյամթուլ-Վօտիլօ ճէնապլէրինէն հադրպամթէն մինէթտարը. ինչալահ Պէրթիմիզատ եի-նէ սայէլերինտէ Նայիլի էվէլ վէ սաատէթ օլսուն, տէյինճէ. Հանրի. Ըրնէնին էլինի սրդարաց.

— Միսիս Ըրնէ, պէն պու խուսուստա էլիմտէն կէլ-տիլի գատար չայրշաճաղըմ. տէտի.

Իչ արդաստաչ. Պէրթին եամթմագտա օլտուղու օտա-տան իշերի կիրտիկեր. Պէրթ. օտաստանա պէօյլէ անսըղըն պիր հոսպանճինին կիրտիլինի կէօրինճէ կիւլեր կիսի գը-գարտը. Հանրի զայէթ մէճբուպանէ վէ մի թէէսիլատէ պիր թավր իլէ կէնճ գըզը սէլամլատը. Էն էվվէլ էթիլէն սէօզէ պաշլայրդ.

— Ագիչէմ Պէրթ, ատաէթի մէյտանա չըգարմագ ի-չին գանտէնին մուհաֆազայի ահրեամլու խըտմէթ իտէ-լէրատէն մուավէնէթ վէ հիմայէ թարէպ իտէճէյիզ. զէմա-նին եագրաչմագտա օլտուղունը սիզէ սէօյլէմիչ իտիմ, իշ-թէ օ զէման տա հալալ իթտի. Ծօսթում միսիս Հանրի Տրյամթուլ Վօտիլօյը եանընըզա ալըպ կէթիրտիմ քի, պուն-տան պէօյլէ քէնտիսի սիկինտէ տօսթունըզ օլաճագ տըր. պուրատա պուլունտուղճա միսաֆիրբէրվէրլիյինտէն սօնրայը մինէթտարը օլտուղունըզ կիպի, սայիր ճիհէթլէտէ մուա-վէնէթին հիչ պիր տուրլու սինտէ տիլիպի լութֆ պուլյուրմա-յաճագլար տըր. տէմէսի իլէ. Պէրթ. մինիմինի վէ զսիֆ զօլարընը հէման կէնճ ավօգաթա ուզատարագ թիթրէք պիր սէս իլէ.

— Միսիս, ինայէթ վէ նէճապէթինիզի չօգ տէֆալար ագիչէմ տօղմթօր իլէ Ըրնէ Մուլէնտէն իշիթմիշ իտիմ, սիզ-տէն պէքլէսիյիմ խըտմէթ նէ օլաճագընը պիլսիյիմ կիսի չու գիյրէթինիզին սէպէպինի տէ անլատըմ. Էթիյէն սիպ նէ օլտուղումը սէօյլէմիշ վէ նահագ եէրէ ֆամիլեամըզը տուչար օլտուղ. ըգթրապաթը տա թագիսի անլամմըշ

տըր. Գիր մագլում վէ զէվալը պիր եէթիմէ իչին իտէճէյի-նիզ էտիք վէ ինսանիյէթտէն տօլայը. հայաթըմըն սօն տա-զըգաբնա գատար մինէթտարընըզ օլաճաղըմ. տէտի.

Շու սօն սէօզլէր լիսանընտան իշիտիլտիի էնատէ Գէրթ. քէմալի թէէսիրինտէն քէնտինի զասթ իտէմէյե-րէք աղլայօր իտի. Նէզոնինտէ պուլունան իչ զաթրը տա քիրբիչլերի ըսլանտը. Հանրի քէլամէ ադաղ իլէ.

— Մատմազէլ, հէր ան ու զէման հադրը վէ նադրը օլան ճէնապը Հազ գրն հուզուրընտա, շու տոգրգատա պէ-նի տինլիմէքտէ պուլունան տօսթլարըմ իլէ սիզէ գարշը եէմին իտէրիմ քի, պու իչի տէրիւհտէ իտէճէք վէ գուտ-րէթիմ եէթտիլի մերթէպէ նիհայէթինէ գատար չայրշաճա-ղըմ. իմտի պէն վէրէճէյինիզ մալիմաթը զասթի իթմէքլէ մէշղուլ օլայըմ. Միսիս Ըրնէ. էվվէլճէ սիզ պաշլայրընըզ տէտի.

Մաքինաճը նադրը հէքեալէյէ պաշլայրդ էվվէլա Լանտ-ռատա էնմիչ օլտուղու օթէլտէ, միսվէտէյի նէ սուրէթլէ էլէ կէչիրտիլինի վէ ճինայէթին մուգատտէմէսինէ նատր վագրֆ օլտուղունը անլաթտը. միթէագրպէն Մաալայ մէյ-տանընտաքի իգամէթկեահրնտան, Գէրթին օրատա պու-լունտուղու կիճէ պու միսվէտէյի չալմագ իչին իրի գա-վի տիչմէնին, նէ եօլտա հարաքէթ իթտիրլէրինի հէքեալէ իթտի. պունտան պաշգա տահա պիր չօգ շէյլէր սէօյլէ-տիրտէն սօնրա ման-Ֆուտիլ թէատիֆինէ նագը քէլամ իթտի. Գու գուրնաղ խրրսըզը եիրմի սէնէ սօնրա թանը-տրդը միսթրէս տիգ Թուրէնին գօնաղրնա, միտիրի ումուր սրֆաթը իլէ նէ եօլտա գտպուլ իտիլտիլինի, վէ նիհայէթ պու գատընը գիյաֆէթ վէրտիլի վէ Հանրինէն տախի պու-լունտուղու կիճէ, վուգու պուլան հատիսէյէ սէպէպիյէթ վէրէն հալլէրի. Գէրթին իգամէթկեահրնտան ալընըգ գաչը-ըրլարդընը, վէ պու հարաքէթտէն մագսատ, զէվալը կէնճ գըզըն վիճուտինի օրթատան գալդրըմագ օլտուղու հալտէ,

մուճիզ զապիլինտէն օլարագ մուհաֆազայի հայաթ իտիլինի նագլ ու հէքեայէ իլիտի. էն սոնրա ժան-ժուտի իւզերինտէ իյգա իտիմէք իսթէնիլէն ճինայէթտէն վէ պուրնընտա Պրրունվայէ թապիպինին զաթի մէսէլէսինի. իլէ էպէտ մէրթում թուրթմագ ֆիքր ու թասավվուրընտան իլերի կէլտիյինտէն պահս իյլէտի.

Ըընէնին պուրայա գատար սէօյլէտիյի սէօզլերի Հանրի խիւրասաթէն զապիթ ու գարտ իտիյօր իտի. սէօզ պու նէթիճէյէ ինթիգալ իտինճէ, կէնճ ավոգաթ.

— Պու ժան-ժուտինին եարէսի էյի օլսաճագ վէ քէնտիսի եաշայապիլէճէ՞ք մի, տէյու հայգրրմասը իլէ. էթթիյէն.

— Էվէթ՛թ, համտ օլսուն, եարէսի մուհելիպ տէյիլ սիր, սէսի.

— Պու ատէմ հիչ պիր չէյտէն խէվֆ ու իհթիրազ իթմէյէրէք, հուզուրը մահրէմէտտէ պէյանը հալ իտէպիլէճէ՞ք մի.

— Պունը իյին պիգէ եէմին իթմիչ տիր.

— Պու ատէմ եիրմի սէնէ էվվէլ միսթրէս տիր Թուրէն թարաֆընտան զէհիրլէնմիշ հօյլէ՞ մի.

— Պունա ասլա շիպհէ իտիլէմէզ, պու խայրն գարը իլէ Ֆրրէտերիգ Պէրար տէնիլէն ճանի, օ զէման տա ճինայէթին հէր տիւրլի նրշանէ վէ իմարէսինի մահվ իթմէք իչին պէօյլէ պիր հարաբէթտէ պուլունմուշլար. ժան-ժուտի էօլիւմ հալինտէ խասթախանէյէ նագլ իտիլմիշ. պինանէն այէյհ գուճաղընտաքի չօճուղու եօլտա պլրրագմաղա մէճպուր օլմուշ.

— Ֆրրունվայէ թապիպինին գուճաղընտարի չօճուգ տէյի՞լ մի.

— Էվվէ՛թ.

— Պանա գալրրսա պու ճինայէթի իյգա իլլէմէքտէն մագսատ, պու չօճուղըն վիճուանինի օրթատան գալարրմագ իտի. թապիպ գաթլ օլունտուգտան սոնրա նէօվպէթթ պու չօճուղա կէլէճէք իտի.

— Պու պապտէ հագգընը օրմալը տրր.

— Ժան-ժուտի պու ալչաղլարը իսիմլէրինի պիլմէյօ՞ր մը իմիշ.

— Պիլմէյրր իմիշ, եալրընը եիւզլերինի կէօրմիշ.

— Իշ գէնճիր կիպի պիրի պիրինէ մէրպութ օլուպ հագլագաթ մէյտանա չրգայօր. պու Ֆրրէտերիգ Պէրար, Ըընէ Մուլէնին Բարիզէ կէլտիյինի վէ էլինտէ քէնտիսի իչին ճաւիպի մուխաթարա պիր մէքթուպ պուլունտուղունը նասը՛լ խապէր ալապիլմիշ, պէն պիթթապի պուրասընը թային իտէմմ. ֆաղաթ շուրասը մուհոդգոդ տրր քի, պու ալչաղ ատէմէ, ճինայէթտէ քէնտինի իշթիրաք իտէն գատրընն պիր զէմանտէն պէրի ֆէսատտան խալի գալմամալարը պու նոգթատան պաշլայօր. Ըընէնին թէվգրֆը, մէքթուպ միսվէտէսինին չալրնմասը, մատմազէլ Պէրթին գաշրրրմասը վէ ժան-ժուտինին գաթլինէ գատ իտիլմէսի. եէքտիկէրինի թէազրպ իյլէտիյի ճիհէթլէ, չու հալլէր շիպհէյէ մահել պրրագմայօր.

Ըընէ. - (Ճէպինտէն պիր տէմէթ քեաղրտ բարչայարր չրգոտրրգ Հանրիյէ վերէրէք.) Ստայա կիրուպ միսթրէս տիգ Թուրէնին մէքթուպ միսվէտէսինի սաղլատրղրմ զարֆրն տերուինինէ վագ իտիլէն մէքթուպ իշթէ չու տրր. մատմազէլ Պէրթի աշրրմագ. իշին գուլլանրլան առապատա պուլունմուշ օլան քեաղրտ բարչասրտա իշթէ չու տրր. հէր իբիսիտէ պիր եազը. իշթէ ժան-ժուտիյի ճէլպ իտուպ տուզաղա տիշիւրմէք իշին թասանի իտիլէն մէքթուպրն եազրսրտա, տիկէրլէրինին այնը տրր. իշթէ չու քեաղրտ տա պու սոն ճինայէթէ ինթիհար մանասընը վէրտիրմէք մագսատը իլէ եազրլրպ պրրագրլան քեաղրտ տրր.

50

Կէնճ ալօղ ալթ, մաքինաճընըն վէրտիլի պու քեապրտ բարշալարընը պիրէր պիրէր մուայէնէ իմտիպտէն սօնրա հայդրարագ.

— Նէ՞ տէհշէթի, նէ՞ ֆաճիաէնկիդ հալլէր, իշին հէր ճիհէթի շէյլանէթլեարանէ պիր սուրէթտէ տիւշիւնիլմիշ. միսիս Լիլիէր Լարիյո թարաֆրնտան իպամէ իտիլէն տալա վէ շիպեպէթի իզէրինէ, բօլիս իտարէսի 13 նօմէրօյը արապայը չալանլարընը իշինի վէ նըշանէսինի հէնուզ պուլամամըշ մը, տէտի.

Էթիկէն. – Լվվէ՛թ, հէնուզ պուլունամամըշ տըր.

— Ֆրրէտէրիգ Պէրարրն իպամէթկեահը պիլինիյօր մը.

Ըրնէ. – Լվվէ՛թ, ժան-ժուտի պու. ատէմի թէսպրպ իթմիշ, Ամէն-Մարսէլ սօղաղընտա իպամէթի իտիյօր իմիշ.

— Մատմազէլ Պէրթին, Դարսօյերի թէրէսինտէ տէ, Բօայալ մէյտանընտարի իպամէթկեահրնըդտա տա պու ատէմնէ պէրապէր կէօրմիշ օլտուղու տիկէր ատէմ քիմ տիր.

Ըրնէ. – Օ ատէմ հէնուզ մէճհուլ տըր. Ֆաղաթ տօղթօրըն ամուճասը պունրնտա Բան-Տիլիպ սօղաղընտա իպամէթ իյլէտիյինի պիլիյօր. Ֆրրէտէրիգ Պէրար իլէ արապասընա պինմիշէր. միսիս Լօրիյօնրն իֆատէսինէ նաղարէն. օ ատէմին, պու քէօչքինն պարուալնտան պահճէյէ կիրտիկի դանընընտա պուլունույօր. Ֆաղաթ չի պահէ իթմէմ քի պու խուսուստա ալտանմիշ օրմալը տրը, տէտիկի խանէ իթիսալիմիզտէ պուլունան տիկէր խանէ տիր.

Հանրի Տըլաթուր-Վասիյօ, պիր ադ տիւշինտիւրյանէն սօնրա.

— Ղարիպ չէյ, իթիսալիմիզտէրի խանէտէ քիմսէ իպամէթ իթմէյօր, իշթէ ասըլ պու ճիհէթի քէշֆ օլունմալը տըր. պիր չէյ տահա վար, շիմտի պանա վէրմիշ օլտուղունըդ չու իմզասընդ մէքթուպլարտան պաշգա. Ֆրրէտէրիգ Պէրար իլէ միսթրէս տիդ Թուրէն ալէյհինտէ պիր տէլիլ տահա եօ՞ղ մը, տէտի.

Ըրնէ. – Խայրը, պաշգա պիր չէյ եօղ. Ֆաղաթ էլիմիզէ կէչիրէպիլէճէք իտիմ.

— Ժան-Ժուտինին Պէրին սօղաղընտարի գօնաղտան աշրրտըղը չըզտանըն իշէրիսինտէ, պանդա դայիմէլերինտէն պաշգա քէնտիլերի իշին մուճիպի վէիսամէթ վէ մէսուլիյէթ էվրաղը մա հիմմէ վար իտի.

— Պու պապատէ էմի՞նմիսինիդ.

— Լվվէթ էմինիմ, միսթրէս տիդ Թուրէն չրզտանընն աշրրելտըղընտան խապէրտար օլտուղու էնտատ, բարալարտան զիյատէ էվրաղըն զայրնատան ասլայը տիւչարը իէվգու թէլաշ օլտու.

— Շիմտի պու. չրզտան ժան-ժուտինին էլինտէ՞ մի տիր.

— Մաէթթէէսիֆ էլինտէ պուլունմայօր. Հայամընա գաստ իտէն ատէմ թարաֆընտան աշրրրմիշ.

Հանրի, պիլթիւն պու իֆատէլերի դասթ իթտիպտէն սօնրա.

— Շիմտի ժան-ժուտինին գուրթարրպ պրրագտըղը չօճուգլա մէշղուլ օլալըմ. Պու սէրսերի իրրսըղ հէրիֆին ահվալը խուսուսիյէսինէ նաղարէն պու հարաբէթի ալիճէնապանէ տիր. օ չօճուգ նէ՞ օմուշ, պուրասընը տնլայապիլտինի՞գ մի, տէյու սօրտուղունտա, էմիլէն ճէվապ օլարրագ.

— Պէն պիլիյօրում, տէսիրտէն սօնրա, ամուճասընտան ալտրդը մալիմանթը հէքեայէ իթտի.

Հանրի. – Էլեէվմ պիր հայա՛թ մը.

— Օրասընը պիլէմէյօրում, ֆաղաթ պունրն թահար-

ռիսթը իշին տէ ամուճամ մէշղուլ օլաճագ տրր։

— Գու տա լաղրմ տրր տէյին մի, պէլքի ո եիզտէն տէ մուհիմմ պիր նէթիճէ հասրլ օլուր. էյ, ո մէճնունէ իլէ մէշղուլ օլույօրմուսունրզ. ո պիսարէնին տայիմա Գրրունվայէ նամրնը թէքրար իթմէսինտէքի վէ Ֆրրէտերիզ Գէրարրը սրրգաթ էնասրնտա կէօրտիւյի զէման, տիւշարը իսէվիք ու տէհշէթ օրմասրնտաքի հիքմէթի պիրիյօրմուսունրզ։

Էթիյէն. - Եագ ընտա պունրն հիքմէթինի տէ անրայաճաղրմը իմիտ իտիյօրում.

— Նա՞զրլ.

Էթիյէն, օգուլանարրմրզճա մալիում օլան վաղասրը խապէր վէրինճէ, Հանրի հայրէթլէ հայգրրարաղ.

— Նէ՞ զարիպ թէսատիֆ, արթրզ պէնտէ սէնին կիպի գանասթ հասրլ իթտիմ. Էսթէր տը Ռիյո իլէ պու մէսէյէ արասրնտա խաֆի վէ զարիպ պիր իրթիպաթ վար. պու գատրնը նէ՞ զէման իսթիճվապ իտէճէքսինիզ, տէտի.

— Իչ տէօրթ հաֆթատան էվվէլ իսթիճվապ իտէմէյիզ։

— Գէքլէյէճէյիզ, միտատթաթէ կիրիշմէզտէն էվվէլ սիլահրարը հազրրլամալրյրզ. Ժան-Ժուտինին իֆատէսինի զապթ իթտիրտէն սոնրա թանզիմ իտէճէյիմ լայիհայր։ Գէրթ նամրնա օլարաղ միտտայի ումումիլիք մէզամրնա արզ իտէրիմ. պու տա պէնիմ իշին էրի կինելիք պիր իշ տիր։

Մուհավէրէ վէ միզաբէրէյէ պուրատա նիհայէթ վէրիլէրէք պու իշ զաթ քէօշկտէն չըգրպ կիթտիլէր. էսնայի բահտէ Ռընէ, Հանրիյէ.

— Ժան-Ժուտիյի նէ՞ զէման կէօրէպիլէճէքսինիզ, տէյու սորտու։

— Իարրնտան սոնրա։

— Ռէք ֆինզէլ. աղշամ պէրապէր կիտէրիզ իսթէրսէնիզ սիզի սաաթ սէքիզտէ վէնսան սոզապրնտա 9 նոմէրօրը

խանէտէ պէրլէյիմ. պէնիմ կիզլի իզամէթկեահրմ օրասը տրր։

— Թէք մինասիպ օլուր։

Հանրի Տրլաթուր-Վօսիյո, տոզրու իզամէթկեահրնա չէքիլրէք Գէրթտէն ալտրդր իֆատաթրնտան լայիհա գրրզը պիր չէյ թանզիմ իթտիրմէն սոնրա Լուսթը. էրթէսի կինի հիքրիմէթ տայիրէսինտէն էվվէ կէլտիյի էնասատ. խրտմէթի մախսուսէսինտէ պուլունան ուչաղ էյինէ պիր թէլէկրաֆնամէ թէսլիմ իթտի։

Մասիլնատան չէքիլէն վէ մօրթ Տրլաթուր-Վօսիյո իմզասրնը հավի օրան պու թէլէկրաֆնամէ. Էրթէսի կինինի ազամրն սաաթ պէշինտէ տիզ ճէնասլէրինին Բայիզէ մուվասրլէթինի իխպար էյլէյօր իտի. Հանրի. մանէվի էվլատ օրմազա պէրապէր, գալպինտէ տիզ ճէնասլէրի իշին պիր մուհապէթը ֆէրզէնտանէ մէվճուտ օրմայրա, ըլսէրինին Բարիզէ մուվասրլէթինտէն տօպայը գալպէն պիր մէսէրրէթ հասրլ իթտի։

Հանրի. ըէնտիսինին թէքրր օրունմուշ չօճուգյարտան օլտուղունը պիլմէյի հալտէ, պու սինն ու սաղէ գաաստր թէքրր խոիլտիյինին սէպէպինի արաշտրրմամրշ իտի. Հալընրզ չօճուգլուղունրն պիր գրսրնը նէթիմխանէտէ կէնիտիյինի տէրսանթը իտէպիկյօր վէ սայիդայի քիպր ու զուրուր իլէ տէյիլ, միճէրրէտ ըէնտինի թէքրր իթմիշ օլան ըէտէր ուվալիտէսի հազգրնտա պիր նէֆրէթ հասրլ իթմէմէք իշին, խաթրրէլէրինի պիսպիթին ունութմաղա չալըշըյօր իտի։

Թէլէկրաֆնամէյի օգուտուգտան սոնրա էրթէսի կինինի մէվզրֆա կիտիպ խսթիզպալ ԷՕՄԷՀ գարար վէրտի, նինէ օ էնասատ էթիյէնէ մուխթասար պիր թէզրէրէ եանինէ օ էնասատ էթիյէնէ մուխթասար պիր թէզրէրէ եանինէ զարաղ. Էրթէսի կինի Ռընէ Մուլէն իլէ պուլուշամայաճաղրնը վէ պու միլաղաթը տահա էրթէսի կինինէ թէաղլուգի զարուրի օլտուղունը պիլտիրտի։

Շունչտա խապէր վերելիմ՝ յի, պու միլագամբն թէէ-
իրի էլթիյէն իյին մէՏիունիյէթի մուճիպ օլտու, յինչի ժան-
ժուտի պիր աղ տահա յէնտինի թօրյայաճաղը կիպի, քէս-
պը իֆագաթէ պաղամբ՝ օլան էսթէր տը Ռիյո տէ, կէնճ ա-
վօգաթբն սիւալլերինէ ճէվապ վերէպիլէճէք պիր հալէ եագ-
լաշըյօր իտի։

Ծիկ հագրդա, Նէոպէնիրէր քեամիլէն դայիլ օլտու,
էսթէր ռիյա կէօրմիշ ինանալար կիպի, վագրթ վագրթ
էթրաֆբնա կէօղ կէղտիրիյօր վէ նէրէտէ պուլունտուղունը
տիշինիպ անլամաղա չալըշըյօր։

Ագը պաշընա կէլինճէ նէ օլտուղունը, նէրէտէ պու-
լունտուղունը տիշինէ տիշինէ, եանընտա պուլունանլար-
տան սիպալ իտուպ անլամաղ իսթէյօր իտի։ Ֆագաթ մի-
տիր թարաֆբնտան վէրիլէն էմր իզթիզաբնա, տօգթօր
սիւքիւթ իլթմէյէ մէճբուր իտի։

Հէման իսթիճվապա կիրիշմէք։ Մանէվի պիր թաղըմ
հրասիյաթբն հիւճիմինի մուճիպ օլաճաղընը վէ պուտա թէք-
բար պիր խասթալըղը ինթաճ իտէպիլէճէյինի թասավուր
իլէ, պիր աղ տահա սապր իլթմէյի մինասիպ կէօրտիւ։

Տիկէր թարաֆտան հարաքէթը վագասընը, եանի
էսթէր տը Ռիյո հագդընտաքի մուամէլաթընն, քէնտինէ
մուճիպի մէսուլիյէթ օլտուղունը թազտիր իտիյօր իսկ տէ,
պու խուսուստա հէր շէյի կէօղիւնէ ալտըրմըշ իտի։ եալ-
ընըղ եիրմի սէնէտէն պէրի գարանլըգ իշինտէ դալան պիր
պէյնէ, եավաշ եավաշ լյգայի նուրը հագըգաթ իլթմէք լու-
զումընա ռիայէթ իյլեմէք իսթէյօր իտի։

Տօգթօր, կէնճ ավօգաթլա միլագաթընը իբինճի
կիւնիւ մուայէն օլան սաաթտա խասթախանէյէ կէլերէք,
էվվելճէ թապիպ շայիրտի իյէ պէրապէր էսթէրին պուլուն-
տուղու օտայա կիրտի։

Դաբունընն աչըլտըգընը իշիտիր իշիթմէղ էսթէր պաշը-
նը եաստըգտան գալտըրտը, ֆէրդ իսիչնգիչնէճէք պիր ըղ-

թրրապ վէ թէբաշ իյէ էլթիյէնին եինդիւնէ պագտը, պիր-
տէն պիրէ հէյլեճանլը պիր օտտա իյէ։

— Աման եա՛ Ռապպիմ, եօգսա յուխթֆբեար տօգթօր
խասթա՞ մը օլտու, նի՞չին կէլմէտի... տէտի։

Պու սէօղլերատէն էլթիյէն տէ, թապիպ շայիրտի տէ պիր
շէյ անպայամաստրգյարը իյին սիւչարը մէրագ օլտ պ. էսթէ-
րին հալա ագլը պաշընա կէլմէտիյինէ դահիպ օլույօրլար ի-
տի։ էլթիյէն եամթալա եագլաշարտագ։

— Գէնի թանըմայօ՞րմուսընըզ, տօգթօր պէն տէյի՞մի-
յիմ, տէմէսի իյէ, էսթէր պաշընը գալտրրարագ։

— Խա՛յրը, պէնի թէտաւի իտէն զանը պէգյէյօրում,
օ ֆիքիյար իտի։ սաչյարը պէյազ իտի։ իսմիտէ... իս-
միտէ... ա՜հ, սիղտէ պանա մուամէնէթի իտինիզ տէ իսմի-
նի պուլալըմ։ տէյինճէ, էլթիյէն խասթանընն էլլերինի թու-
թուպ բէտերանէ վէ նապիրեանէ պիր սուրէթտէ։

— Պիր աղ սօնրա պիրլիրտէ արտար պուլուրուզ, շիմոի
տիշինիպ քէնտինիզի բահաթսըզ իլթմէյինիզ, խուսուսի
իյէ ասլա եօրուլմամալըսընըզ, խասթա իտինիզ վէ հայատա
պիր աղ զայըֆսընըզ։ լահէթէ իհթիյաճընըզ վար, տէտի։

Էսթէր, պաշընը տայամըշ վէ կէօզլերի նիմ գարալը
օլտուղու հալտէ պու սէօզլերի տինլէյօր վէ պիր մանա խա-
թիխրաճ իլթմէյէ չալըշըյօր ֆէպի կէօրինիյօր իտի։ պիր-
տէն պիրէ։

— Ամատամ Ամատիս նէ՞րէտէ, սէվկիլիմ նէ՞րէտէ պու-
լունույօր, օղլում նէ՞րէտէ։ պէն պունալարը կէօրմէք իսթէ-
ռիմ, սէյէրէք։ եաթագտան ամալարը էնէճէք կիպի պիր
հարաբէթտէ պուլունտու։ Էլթիյէն պու հարաբէթէ մանի
օտտու։ Կէնճ տօգթօրը եիւզիւ սաբ սարը քէսիլմիշ իտի։
ալթրդ էսթէր եաթաղընտան սըչրամագ։ գալգմագ կիպի
պիր հարաբէթտէ պուլունմայօր իտի։ պու հալ պէր իտի
սագըդա գատալ տէվամ իտուպ, զէվալը գատրն աղը-
մայա պաշլատը վէ եիւզիւնիւ էլլերի իլէ գարայարագ։

— Սիւալլերիմէ ճէվապ վէրմէյօրսունըզ, ֆիլթլագա պիր ֆէլաքէթ վուգու պուրնուշ, ոչչում վէֆաթ իլթմիշ օլմալը տըր, տէյինճէ, ոօգիթօր, դիչարէլի պիր գաշ տագրգա գատար պու հալէ պլրրաղարդատան սոնրա.

— Պանա էմնիյէթ իտէր վէ պէնի քէնտինիզէ սըրտաշ իլթիսաղ իլթմէք իսթէրսինիզ, տէյու սիւալ իլթմէսի իզերինէ, իասթա մէգամը թասուիգ ու գապուլսէ պիր պաշ իշարէթի իլէ մուգապէլէ իլթտի, էլթիյէնտէ սէօղունէ տէվամ իտէրէք.

— Էօյլէ իսէ սիւալլերիմէ ինթիզար իտինիզ, Եապընտա պէն սիզի իսթիճվապ իտէճէյիմ, սիզ չօղ տան պէրի, հէմ բէք չօղ զէմանտէն պէրի իասթա իտինիզ, պու միւատէթ զարֆընտա բէք չօղ շէյլեր վուգու պուրնուշ տըր յիւ, սիզ օ շէյլէրէն խապէրտար սէյիրսինիզ, իշթէ պէն սիզի օ շէյլերի քնամիլէն խապէր վէրէճէյիմի վատ իտիյօրում, ֆագաթ պիր աղ սապր իտէճէքսինիզ քի, պէնտէ պիլքիլլիյէ քէսպը իֆուգաթ իլթմէնիզէ չայըշայըմ, տէմէսի իլէ, էսթէր մուգթարրպանէ պիր թավը իլէ.

— Ֆագաթ պէն նէ՞րէտտէ պուլունույօրում, հիչ օրմազսա նէրէտտէ պուլունտուղումը սէօյլէյինիզ, տէտի.

— Պիր տօսթունըզըն խանէսինտէ.

— Ղու տօսթ քիմ տիր.

— Դարիպէն քիմ օլտուղունը անլայաճագսընըզ, սիզ պէնտէն էմին օլունուզ.

Էլթիյէն, մայէթինտէ պուլունան թապիպ չանգրինէ պիր իշարէթ իլթտի, օ տա տէրհալ պիր գաշըղա զանթէն թէրլթիպ օլունմուշ օլան ույգու կէլթիրիճի իլաճտան պիր գաշ տամլա տամլաթտը, ոօգիթօր գաշըղը ալըպ էսթէրէ ուգատարագ.

— Իշինիզ, պու պէնի իշէն բէք զայիտէլի տիր, տէտի.

Էսթէր մուվաֆագաթ իլթտի, միլթէագըպէն պաշը Եատըզ ի զէրինէ տիր շէրէք տէրհալ ույումաղա պաշլատը.

54

Գու էանատէ տիվանխանէտէն տօղրու պիր այագ սէսի իլէ պէրապէր պիր գաշ էրքէք սէսի իշիտիլտի. թապիպ շայիրտի գարուլը ճիւզվի աշրպ.

— Տօգթօր էֆէնտի, Եապանճը իրի զաթ իլէ պէրապէր միւտիր էֆէնտի պուրայա կէլիյօրլար, տէտի.

Ֆիկ հագըգա պու իւչ զաթ օտա գաբուսը էօնիւնտէ տուրտուլար, տիրէրթօր, էլթիյէնէ թէվճիհի խըթապ ի տուպ.

— Ադի գիմ, չիմարի սիզե թագտիմ իթթիրիմ միւսիւ լը տոգթօր***, պիլճիմիզէ խասթախանէլէրին միւֆէթթիշի տիր. բօյիս իտարէսինէ միւթէալիգ իշլէրտէ պուլունտուղունը տա սիզ բէք այա պիլիրսինիզ. բէֆագաթբմբգտա օլան պու էֆէնտի տէ. քէնտիլէրինին չիթապէթ խըտմէթինտէ պուլունույօրլար, տէտի.

Թարաֆէյն ըէսմը սէլամ իյֆա օլունտուգտան սոնրա, թապիպ միւֆէթթիշի էֆէնտի, էլթիյէնին նէզտինէ թէգարրուպ իլէ.

— Միւհթէրէմ արգատաշըմ, ֆէնն ալէմինտէ սիդաէն բէք զիյատէ պահս օլունույօր, զարիպ պիր ուսուլը թէատրի իթիսաղը իլէ պիր պիշարէնին իատէյի շուուրընա մուֆի իթիսաղը իլէ պիր պիշարէնին իատէյի շուուրընա մուվաֆագ օլտուղունուղը իշիթտիմ վէ իզերինտէ ամէլիյաթ իճրա իյլէտիյինիզ գատընը կէօրմէք իշին կէլտիմ, տէյինճէ, էլթիյէն ույումագտա օլան էսթէրի իրայէ իլէ.

— Մի ֆէթթիշ էֆէնտի, իզերինտէ ամէլիյաթ իճրա իտիլէն իշթէ չու զէվալը գատըն տըր, ազ տահա էվվէլ

թէշրիֆ պույուրմուշ օլսա իտինիզ։ իսթիհսալ օլունան մուվաֆֆագըյէթի պիղդաթ կէօրի պ թաղտիր պույուրաճագ իտինիզ, տէտի։

— Մարազը ճինդէթ չիտէթինի թատիլ իթտի՞ մի։

— Թատիլ տէյիլ, փիլլէն իտաէյի շուուլ իյլէտիյինի իմիս իտէպիլիրիմ։

— Նէ՞ պէօրի՞ մուֆֆագըյէթ։ պու դատընը իսթիճվապ իթտինիզ մի։

— Եայըր, չինդի պիր ղէման տահա միւհթաճը թէտավի տիր։ Հըսսիյաթը մանէֆիլէնին պիրտէն պիրէ հիւճիւմի պիր ֆէնալըգ կէթիրիր տէյի դօրդըյօրում։

— Պու դատն ֆիմ օլույոր։

— Եալընըզ վէ կիզլի հալտէ պուլունտուրուլմասընա էմր վէրիլէնլէրտէն պիրիսի։

—(Հայրէթլէ) Անճայիպ, սագըն ալէյհինտէ պիր հիւքմ վէրիլմիշ օլմասընը։

Տիրէքթօր։ - Օրասընը պիլէմէյօրում միւֆէթթիշ էֆէնտի։ մալիւմը ալինիզ տիր քի, պիղէ վերիլէն ըէսմի էմիրլէրտէ էյդահաթ եօղ տրը։

— Օրասը մալիւմ, ֆագաթ էլպէթտէ պիր տէրէճէյէ դատար սէպէպ թային օլունմուշ տրը։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, սէլամէթը ումումիյէ նամընա սէնիլիյօր։

— Իսմի նէ՞ սիր։

Էթիյէն։ - Էսթէր տը Ռիյո։

Միւֆէթթիշ։ - (Մայէթինտէքի զապթ քեաթիպլինէ։) Միսիս Պիկոթ։ ըէճա իտէրիմ պիր քէրրէ պիղիմ գայէ միւրաճաաթ իտինիզ պագայրմ։

Ինաթիպ էֆէնտի չըղտանընտան պիր - էֆթէր չըղարտը։ պու տէֆթէրլէրտէ նասանթան խասթախանէսինէ նագլ օլունան տիմանէլէրին էյրէք վէ դատընալարը։ վէ սէպէպի նագլ ու մէվգուֆիյէթլէրի գայա իտիրմիշ իտի։ Ինաթիպ

տէֆթէրի պիր էյիճէ գարըշտըրըպ մուայէնէ իթտիքտէն սոնրա։

— Պուրատա Էսթէր տը Ռիյո իսմի եօգ տրը, տէտի։

— Անճայիպ, իյթէ պու ֆէվգէլատէ պիր շէյ։

—Միւֆէթթիշ էֆէնտի, պունը անլամագ սիգճէ բէք գօլայ տրը։

— Եա բօյիս իտարէսինճէ վէ նախօտ պուրաճա պիր սէվգ վուգուս պուրմուշ օլմայը տրը։

Տիրէքթօր։ - Պուրաճա պիր սէհվ վուգուի զայրի գապիլ տիր։ պունը զանթը ալինիզտէ թէֆթիշ պույուրուպ անլայապիլիրսինիզ։

Միւֆէթթիշ։ - Եանրմնա պուլունան լիսթա մահրէմէնին վէ բօյիս իտարէսինին գայրընա միւթապըգ տրը։ պու պանա բէք զարիսլ կէօրինիյօր։

Պու սէօզլէր թէաթի օլունտուղու էսնատէ, քեաթիպ էֆէնտի նէզտինտէքի գույուտաթը տիկէր գըսրմլարընը կէօզտէն կէչիրմիշ օլմաղըլա։

— Միւֆէթթիշ էֆէնտի, իշթէ Էսթէր տը Ռիյո նամը պուրատա, տէտի։

— Եալընըզ հալտէ պուլունանլար միլանընտա՞ մը։

— Խայըր էֆէնտիմ, պու մէճնունէ, մասամ Ամատիս նամընտա պիր գատընը իտանէսինտէ պուլունույօր իսմիշ, անը իսթիտասը իւզէրինէ պուրայա նագլ իսթիմիշ։ Հալբուգ վուգունէ սէպէպլիյէթ վիրէճէք հալլէր կէօրիւլտիւյի իշին թէվգիֆը արզու օլունմուշ։ մէսէլէ պունատան իպարէթ։

Տիրէքթօր։ - Ռէբ կիզել, ֆագաթ պիզէ վերիլէն ըէսմի էմիրտէ, իտանէյի մախսուսատ «Եալընըզ» վէ «կիզլի» քէլիմաթը եաղըլմըշ իսի։ աչագը էնտիյիմտէ սիզէ պու էմրի կէօսթէրմէք տէ վազիֆէմ իզթիրաբընատան տրը։

— Պու տա եաղըճընին պիր խամասը տրը։

Էթիյէն։ - Խամա օրատա պէտահէթէն անլաշըլըյօր։ ֆագաթ պէօյլէ պիր խամթա վէ խուսուսի իլէ չու սըրատա

խասթա իշին մագուրիչէթի մուճիպ տիր, տէտի։

Մի ֆէթթիշ. – Պու զավալլը պատրնը ֆամիլեասը ֆիլանը օլմատըդը իշին, պէօյլէ պիր խասթանը չէնտիսինճէ մուճիպի մուգուրիչէթ օլմասընա պիր սէպէպ թասավուր իտէմէյօրում։

Էթիչէն. – Մի սաատէյի ալիչէնիգէ մագուրէն պունը էսպապ ու հիրմէթինի ալդ իտէճէյիմ։ պու խասթախանէ տասիլինամ Էսթէր ալ Ռիյո տէօրթ տիվար ալասընատա վէ գալանլըգլա մուհամ տրը։ հայ պու չի չէնտիսինին սաֆ հէվայը թէնէֆֆիս իթմէյէ, կիւնէշի ապաճարը վէ չիչէքլիկի կէօրմէյէ իհթիյաճը վար տրը։ խանի էկէր վագթը իլէ պու գատրն հագդրնատա պիր իլամ սատրը օլմամըշ վէ թահար հիրմէ ալրնամըշ իսէ, ֆէնն նամինա օյալագ իատէյի հուրրիյէթինի թալէպ իտէրիմ։ պիղդամթ պէնտէնիդ պիր եէր պուլուպ թէտավիսինէ տէվամ իտէրիմ։

Մի ֆէթթիշ. – (Պիրազ տիշինամիրտէն սօնրա.) Ռէֆ կիւղել միսիս, պէն պու կիւնտէն իհթիյարէն պու իշլէ մէշղուլ օլմաղա պաշլայրըմ, պէօյլէ կիզլի հայտէ պուլունտուրուլմասը պիր ճիրմ վէ գապահաթտէն միւթէվէլլիւտ իսէ, գապթիյէ նազրը էֆէնտիյի կէօրիւրիւմ վէ միւթալաաթընըզը քէնտիէրինէ արդ իտէրիմ, եարը կէլիր պէնի բօյիս իտարէսինտէ պուլուրսունըզ։

Էթիչէն. – Կէլիրիմ միսիս, պու լութֆունըզա չիմտիսէն արդը թէշէքքիւր իտէրիմ։

Մի ֆէթթիշ էֆէնտի Նարանթօն խասթախանէսի գիյաբէթինէ Նիհայէթ վէրտիքաէն սօնրա, տիրէքթօր քէնտիսինի ալրպ օտասընա կէօթիւրտի։ տէրհալ պայէմ օտասընատան Էսթէր տը Ռիյո հագդրնատա բօյիս իտարէսինտէն կէօռատէրիյէն էմիր ըէամիյի կէթիրթի, վէ մուգիմ ալրպանէ պիր թաբ իլէ բասմագրնը քեաղրտրն իւղէրինէ վագ իտատ «եայրնըզ» վէ «կիզլի» քէլիմաթրնը կէօսթէրինճէ, մի ֆէթթիշ մըրըլտանալագ։

— Ռէֆ տաղրու, տէտիքտէն սօնրա էմիրնամէյի եագընտան մուալէնէ իտինճէ։

— Ա՛հ, իշթէ պու ըէք գարիպ տիր, տէյու հայդրրտը։

— Նէ՞ վար։

— Օ տէտիյինիզ իրի քէլիմէ սարը մի զարէրէյի թանզիմ իտէն գաթ թարաֆրնտան եաղրըմրշա պէնդէմէյօր։ միւրէքքէպ տէ օ մի ըէքքէպ տէյիլ, ինչտէ պագընրզ։

— (Ֆեապրտը մուալէնէ իտէրէք։) Հագդրնրզ վար։ գաթթիէն անլայրըլըյօր քի միւլահազաթ խանէսինէ եապրլան սէօզլէր սօնրատան իլամէ օյունմուշ։

— Պու վարագայը պանա թէսիրմ իտէպիլիրմիսինիզ։

— Պունդն մի մրինի եօգ տրը էֆէնտիմ. գալէմ օտասընատան տրշայը հիշ պիր ըէսմի քեապրտ չըգամազ։

— Էօյլէ իսէ լուգումը եօք, թաթպիգի լազըմ կէլիրսէ պուրայա կէլիպ պագարնըզ։ պէն շիմտի Բարիզէ ավտէթ իտիյօրում, տէր հայ իյճապ իտէն գաթլէր իլէ կէօրիշէճէյիմ, գիրա պու մէսէլէ նազարը տրգդաթրմը ճէլպ իթտի։

Պիր սաաթ սօնրա տասլիչ ըէյիսի մի ֆէթթիշ էֆէնտիյի հուզուրունա գապուլ իտէրէք, էդդեզը գիյարէթինի անլասըգտան վէ սէօզլէրինի արդդաթլա տինլէտիրտէն սօնրա։

— Գելդի պու պիր սէհվ վէ խաթա էսէրի տիր, պէն իշին էսասընը բէք էյի խաթրրլայամայօրում, պու գատրնը կիզլի հայտէ պուլունտուրմաղա հիշ պիր սէպէպ եօք իտի, իշին իշինտէ եանլըշլըգտան պաշգա պիր շէյ կէօրէմէյօրում, տէմէսի իլէ, մի ֆէթթիշ էֆէնտինին պիրազ ճանը «ըգբբրրգ

— Ա՛ֆվ իտէրսինիզ էֆէնտիմ, ըէսմը մի գարէրէյի շիմտի կէօրմիմ իլէ կէօրտիւմ, տէտիյիմ սէօզլէր պիրին գարէմ օտասընատան եաղրըմամըշ վէ եանլաս պիր էլտէն չըգամամըշ տրյ, տէտի։

— Էօյլէ իսէ իշին իշինտէ պիր շէյ վար քի պէն էյիճէ անլամայօրում, շիմտի իճրայի թէտպրգամի իշին էմր վէրիր նէ օլսա զուն անլարրդ։

— Դատրնէն հայի պու մուամէյէյի իյճապ իյլէտիյի ճիհէթլէ պէնամ պէյանը թէշէքքիր իտէրիմ.

— Ինէնէթի արթմը՞ շ մը։

— Պիլաբիս։ Նարանթօն խասթախանէսինին թապիպ մուավինիյինտէ պուլունան կէնճ պիր արգատաշըմընն մէհարէթի սայէսինտէ, Էսթէր տը Ռիյո քէսպը իփագամի իթմէյէ պաշլամըշ տըր քի։ ագլը պաշլնա կէլտիկտէն սոնրա պիշլարէյի պու հալտէ պըրագմագ պէնճէ մուվաֆըգը ինսաֆ տէյիլ տիր։

— Հադգընը վար տոգթօր, եիրմի սէնէ պու զավալլըյը հիմայէ իտէն ամբրֆէթքեար գատրն, շիպհէսիզ խասթանրն եինէ քէնտիսինէ թէսլիմ օլունմասընը թալէպ իտէճէք տիր։ շիմտի խանէսինէ պիր ատամ կէօնտէրիրիմ, պու գատրնը եինէ խանէսինէ գապուլ իտուպ իթմէյէճէյինի անլար վէ օնա ֆէքէ իյճապընա պագ ալրըգ։

— Բէք կիւզէլ։ պէնտէնիզտէ իրի սասթա գասար կէլիրիմ։

Պու մուհավէրէ յի միթէապրպ սասիշ բէյիսի պաշ գոմիսէրին էանընա կիթտի. մուտիրիէյհ էվվէլ էմիրտէ իհթիմալ վէրմէտիյի խասթանրն, նէ սուրէթլէ վուգու պուլապիլէճէյինի տիւշինիյօր իտի. գոմիսէրին նէզտինէ կիրիճէ.

— Եիրմի ունէտէն պէրի մարագը ճանունէ միպիթլա օլմուշ Էսթէր տը Ռիյո նամընտա պիր գատրն, Նարանթօն խասթախանէսինէ նագլ իտիրմիշ իտի. պունը սէլիխանթը իտէպիլիյօրմուսընը, տէյու սօրտու։

— Էվվէլթ, բէք էյի խասթըրմուսա տըր։

— Պու կիւն խասթախանէյէր միֆէթթիշի էանրմա կէլէրէր, Էսթէր տը Ռիյոնրն քէսպը իփագամի իթտիյինի խապէր վէրտի. Թանէնէյի սէպիլի թալէպ օլունույօր. բէ-

հա իտէրիմ պու մէճնունէյի խասթախանէյէ նագլ իթտիրէն օ իխթիյար գատրնը խանէսինէ պիրինի կէօնտէրինիզտէ, գապուլ իտուպ իթմէյէճէյի անլաշըլսըն։

— Շիմտի պիզդամի պէնտէնիզ կիտէրիմ։

— Օ տահա էյի օլուր։ Էսթէր տը Ռիյո ալէյհինտէ պիր հիւքմ վէրիլմիշ կիպի եալընըզ հալտէ պուլունտուրյօր իմիշ. հագգընտա եազրլան միւզաքէրէնին միւլահազամի խանէսինտէ պէօյլէ պիր գայտ վար իմիշ։

— Միւթլագա պիր խաթա էսէրի տիր։

— Շիպհէսիզ։ Ֆագամի պու սէհվ ու խաթա տէ սիզտէն սատրը օլմուշ։

— (Հայրէթլէ հայգըսարագ.) Պէնտէնիզտէն հա՛, օ նա՞սըլ օլուր...

— Տալկընըգլա օլապիլիր ա՛, օ միւզաքէրէյի սիզ թանզիմ իթտինիզ. սոնրա տա նազըր էֆէնտիյէ իմզա իթտիրիէրէք կէօթիւրիւլտի։

— Պէօյլէ պիր միւզաքէրէ թանզիմ իթտիյիմի խաթրրլայօրում, ֆագամի էմինիմ քի միւլահազամի խանէսինէ պիր շէյ գայտ իթմէտիմ։

— Սիզ եարմազսանըզ պաշգա քի՞մ եաբար, պու իշտէ իսթիխտամ օլունան վէ մատամ Ամատիսին խթիտասընը կէթիրէն քի՞մ իտի։

— Թէֆէր, մէճնունէյիտէ խասթախանէյէ կէօթիւրէն եինէ Թէֆէր իտի։

— Պու ատամ շիմտի նէ՞ եաբըյօր։

— Եամագը քրիրախանէլէրի թէֆթիշէ ժէմուր տըր։ Ֆագամի պու եինէ մէմուրիյէթինտէն խօշնուա տէյիլ տիր։ Իսթիֆա իտէճէք կիպի անլայօրում։

— Զանընրմա կէօրէ արթրգ բահաթլաշտը, պիր աղ բոյա թէտարիք իտէրէք իշինի եօլունա զօյմուշ օլմալը տըր։

— Տահա կէշէնլէրտէ իտարէ վէ թէսարրուֆ իտուպ

— Փէնտիլէրի ճէնտէլմէն մի իմհամ իտիյօրսունրդ։

— Հէնուզ իմհամ իմմէյօրում, ֆագամի հագդընտաքի զանն ու շիւպհէմ գալիպ տիր։

— Մուզատտէմա պու ատէմ հագդընտաքի իմիմատընրդ պէրքէմալ իտի։

— Օֆ, հագդընտաքի իմիմատրմ հագրդամէն ըէք գիյատէ իտի, էֆէնտիմի սուլի իսմիմալ ֆիքրինաէ պուլունմաքտա պունտան իլերի կէլմիշ օլմայը տրը. էվվէլ, կէրէք պու մէսէլէ վէ կէրէք սայրը պագը մէսէլէր, պունը սէրահամէն տէնիլէպիլէճէք պիր սուրէթտէ խապէր վէրիյօր։

Խասթախանէյէր մի ֆէթթիշի էֆէնտի, ճէվապ ալմագիշին մի բաճաամի իմտիյի էտնատէ, մատամ Ամատիսին Բարիզտէ պուլունմատրը քէնտիսինէ խապէր վէրիլտի. էրթէսի կիւնի Էթիյէն Լօրիյօ բօյիս իտարէսինէ կէլէրէք, մի ֆէթթիշ էֆէնտիտէն վուզուլի հալի անլատրգտան սոնրա, հէման պիրլիկտէ գալգըպ նագրը էֆէնտինին եանընա կիթտիէր։

Բօյիս նագրրը սէվիմի, նագրշրգը, տէյերի վէ թէրպիյէլի պիր զամի օլմայրյա. Էթիյէնէ նագիրնանէ սէլամ վէրտիկտէն սոնրա մի ֆէթթիշ էֆէնտինին էլինի սրգտը, էն էվէլ մի ֆէթթիշ էֆէնտի սէօզէ պաշլայրպ։

— Նագրը էֆէնտի հագրէթլերի, մի սատտ պույուրուսանրդ զամը ալինիգ տօգթօր Լօրիյօյը թագտիմ իտէյիմ, տէյինէճ, նագրը էֆէնտի։

— Փէնտիլէրինին նամը զամէն պէնճէ մէճհուլ տէյիլ տիր, էֆէնտինին ճարանթօն խասթախանէսի պաշ թապիպ մուավինլիյինէ մէմուրիյէթինի միթէզամին օլան էմրի կէչէնլէրտէ իմզալամրշ իտիմ, միսիս Լօրիյօ պանա իբի սուրէթլէ թավսիյէ օլունմուշ տրը, պիրինճի լիյագամը զամթիյէսի տիր. իքինճի, հայիպ օլտուղու քէմալամ ու հաղագամ, մէտարը իսմիգպալ օլան կէնճէրիմիզտէն պուլուն-

տա իրի բարայը պիր արայա կէթիրէմէմիշ իտի. զարուրէթ հայինտէ կէօրիւնիյօր իտի.

— Գէյրի պիր միրասէ Նայիլ օլմուշ տրր.

— Զանն իթմէմ. էօյլէ պիր շէյ օլսա անլար իտիր.

— Գու հայտէ իշտէն էյինի չէքմէք իսթէմէսի հագրգամէն զարիպ տիր. հեր Նէ հալ իսէ. Եարբն Շարանթօն խասթախանէսինէ կիտինիր վէ միւտիրէ պիր մագպուզ վերէրէք. Էսթէր տր Ռիյո հագգընտա թանրիմ իտիլէն միւզաքէրէյի այրպ կէթիրինիր.

— Գաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ. շիմոի հէման Բօայալ մէյտանընա կիտէյիմ սէ մատամ Ամատիս իլէ գօնուշայրմ.

52

Մատամ Ամատիսին իգամէթ իլլէտիլի իսանէնին գաբուճրսր օլան մատամ Գիժօ. պու միհթէրէմ միւսթէճիրէսինին, Էսթէրին խասթախանէյէ Նագլ ու թէվրիֆրնը միւթէազիպ անսրգրն Ռայիզտէն չըգրպ Գիթսիլինի պաշ գօմիսէրէ անլաթտը.

Ասայիշ ըէյիսի. գօմիսէր էֆէնտիտէն պու մալիմաթը այրնճա.

— Գիքիֆն պու հալլէր ճիտտէն ճալիպը իսթիղրապ տրր, սանէթա ֆիրար իտէրճէսինէ վուգու պուլան պու մուֆարէգաթ. ըէամի միզարէրէյէ իլավէ իտիլէն օ պիր գաչ սէօզ, Իշին պիր ճինայէթէ միւնճէրը օլաճապրնը իսապէր վերիյօր, տէմէսի իլէ. պաշ գօմիսէր.

— Ամանի, նախօտ պու. ճինայէթէ Իշմիլապ իտէն ատէմ քիմ օլապիլիր. տէտի.

— Գիմ օլաճաղ, Ռէֆէր.

տուղունը թէպշիր իտէն տօսթը, եանի միւսիւ մարրի Հանրի Տրլաթուր-Վ.օտիյօ թարաֆրնտան սուրէթը մնիսուսէտէ թալսիյէ իտիլմիշ իտի, տէտի։

Էթիյէն, պու սէօզլէրի իշիտուպ պու հալէ վագրֆ օլունճա, քէմալի թէէսիր իլէ էյիլիպ արդը իհթիրամ իթտի. օ սաաթա կէլինճէյէ գատար Հանրինին քէնտիսի իշին պու տէրէճէ չալըշտըգընտան իսապէրտար տէյիլ իտի. բօլիս նազրյը էֆէնտի սէօզինէ տէվամ իտէրէք.

— Տօգթօր էֆէնտի, կէչէնտէ արապաբնտան բարա չալընտըգընը պա իսթիտանամէ պէյան վէ իիսթար իտէն Բիյէր Լօրիյօ ագրապանրգտան մը տրը, տէյու սօրտու։

— Բիյէր Լօրիյօ ամուճամ տրը, էֆէնտիմ։

— Պու արապա մէսէլէսի հալա գարանլըգ իշինտէ պուլունույօր, վէ էօյլէ գանն իտիյօրուզ քի, իշին իշինտէ պաղը ճինայէթի մէսթուր օլմալը տրը։

— (Ծիտտի պիր թավը իլէ.) Պու ճինայէթին ֆահիլէրինի տէ եագընտա թանըյաճագսընըզ տրը։

— (Հայրէթլէ հայդըրարագ.) Պու խուսուսա տայըր պիզէ պիր մալիմաթ վէրէպիլէճէ՞քմիսինիզ։

— Իյէրուտէ արդը մալիմաթ իտէճէյիմի վատ իտէպիլիրիմ։

Նազըր էֆէնտի ճէնապլէրի պու պահսը իյէրի կէօթիւրմէտի, միւֆէթթիշէ թէվճիհի խիթապ իտուպ։

— Ադիզիմ տօգթօր, պու կիւնրի զիյարէթտէն մագսատընըզ նէ՞ տիր, տէյու սիւալ իթմէսի իյէ, միւֆէթթիշ մալիմիմիզ օլան մատտէյի, եանի Էթիյէնին, Էսթէր հագրնտագի արդուսընը մուֆասսալէն պէյան իտինճէ, Նազըր էֆէնտի.

— Տօգթօր Լօրիյօ, ֆամիլիասը վէ սէրվէթի օլմայան պու գաուրնը նէզտինէ ալրպ միտավաթէ տէվամ իթմէք մի իսթէյօր։

— Էթիյէն. - Էվվէլ էֆէնտիմ։

— Իսաթախանէյէ նազր իսիրմէզսէն էվվէլ պու գաուրնը թանը.յօր մը իտինիզ։

— Խայրը միւսիւ։

— Օ հալտէ թէճճէննիւն իթմէսինտէքի սըրը ու հիրմէթի անլամըշ օլմալըսընը։

— Էօյլէ պիր գանն ու իւմիւտտէ պուլունույօրում. լութֆէն նիյաղըմ գապուլ պույրուլաճաղ օլուրսա, իյէբուտէ պու եիւզտէն հիւրիւմէթէ պէօյիւճէք պիր խրոմէթ արդ իտէպիլէճէյիմտէն իւմիւտվարրմ։

— Էէք ալա՝, իշթէ պէնտէ թալէպինիզի գապուլ իթտիմ, տէյէրէք, լոգրմ կէլէն էմրի իթա իթմէսի իյէ, Էսթէն աղիմ պիր մէսէրրէթթ իյէ էյիլիպ արդը իհթիրամ իթտի։

Պէչ տագրդա սօնրա իրի թապիպ բօյիս իտարէսինտէն չըգտըլար. արթրդ Էթիյէն մէրամընա նայիլ օլմուշ իտի. ինչ թապիպ տոդրու Պէրթին պուլունտուղու. քէօչկէ կիտուպ Բընէ Մուլէնի կէնճ գրդրն եանընտա պուլտու. քէմալի մէսէրրէթթ տէյլէթթ իտէճէք պիր թավը իյէ։

— Մուգաֆֆէրիյէթ, պիր գաչ սաաթա գատար Էսթէր տը Բիյօ պուրատա, եանրմրդտա պուլունաճաղ, տէմէսի իւգէրինէ, եէթիմէ իյէ մաբինաճը պիր ադրպտան։

— Պուրատա հա՝. . . տէյու. հայդըրտըլար։

Էթիյէն, կիւղէրան իտէն հալլերի հիրնայէ իթտի. տէրհալ ղէվալը գատընը էսպասը իսթիրահէթթ ախչիտիրմէյէ պաչրանը, պիր ադ տահա էյիէլտիրուէն սօնրա Պէրթին իւսթ գաթա չըգարըլմասը վէ Էսթէր իչն ալթ գաթն թաքսիսի գարարլաշտըրըլտը, միւթէադրպկն էթթիյէն իյէ Բընէ գալդրպ ախչիկամ Ճորանթա խասթախանէսինէ կիթտիլէր։

Էսթէր, սէրսէմ վէ տաչկն պիր հալտէ պուլունուպ սանտալէսինտէ օթուրմուշ իտի իսէ տէ, արթրդ հալինտէ էսէրը ճիննէթթ կէօրիւլմէյօր իտի։

Իրի սաաթ սօնրա տիւդ Տրլաթուր-Վօտիյօ ճէնապլէրի իլէ Թէֆէր խապիսինին, բէնչէյի զատտարանէլէրինէ դուրպան օլան պիչարէ էսթէր, Գէրթին պուլունտուղու քէօշկէ նագլ իտիլտի.

Էսթէր կիմտիրտէն պիր գաչ սաաթ սօնրա սէր գօմիսէրտէ Շարանթօն խասթախանէսինէ կէլիպ սիրէքթօր իլէ գէնուչտը, մէվզուսի պահս օլան մի դաքէրէյի պիր մագպուզ վէրիպ ալտրգտան սօնրա Բարիզէ կէլէրէք, ասայիշ ըէյիսինին օտասընա կիրուպ.

— Շարանթօնտան կէլիյօրում, իշին իշինտէ պիր սախթէքեարլրգ օլտուղու ար աշկրեար անլաշըլըյօր, պագրնըզ, տէմէսի իլէ, ասայիշ ըէյիսի քեաղրտը ալըպ մուայէնէ իտէրէք.

— Գու իշին իշինտէ պիր ճինայէթի օլտուղու ատէթա կէօզէ չարբրյօր, պու պիչարէ գատընը մէզարա սօգար կիպի խասթախանէյէ ամթարագ, իլէ էգէր չրդարմամագ վէ պու սուրէթլէ Նամ ու Նըշանլընը օրթատան գալտրրմագ իսթէմիշլէր. պու ճինայէթին Ֆախիրտէ Թէֆէր տիր, Ֆագամթ իշին իշինտէ պիրտէ թէշվիզ իտիճի վար, շիմտի պու ալշագ հէրիֆին քիմին հիսապընա չալըշըրգընը անլատագտան պաշգա պիր իշ գալմատը, միլթլագա անը տա անբրըզ. տէյիպ, էյինտէյի քեաղրտա թէքրար կէօզ կէզտիրէրէք.

— Միլահազամթ խանէսինտէ պու. կիւնքի թատրիի կէօրիւյօրում, էսթէր նագրը էֆէնտինին էմրի իլէ տօղթօր Լօրիյօյա թէսլիմ օլունմուշ տէտի.

— Էվվէթ, անլէրի ալըպ Բարիզէ կէթիրէն արապա եօլտա պէնիմքի իլէ գարշըլաչտը.

— Գու տօղթօր Լօրիյօ. Ինչէ պու իսիմտէ օլան 13 նօմէրոյը արապա սահիպինին ապրապասընա՞ն մը.

— Էվէտ գանն իտէրիմ.

— Գու արապա սրրգամթը մէսէլէսի իլէ էսթէր տը Բիյօնըն չու սուրէթլէ մէվգուֆիյէթի արասընտա սագրն պիր մինասիպէթ վէ իրթիսալամ պուլունմասընը, պու տա չիպհէթիզ թէֆէրին պաշը ալթընտան տրը, արապա մէսէլէսինտէ պիզի շաշըրթմագ իշին իշին իզինի թօգուներ դայպ իտէն օ տրը. մէճնունէնին Շարանթօն խասթախանէսինէ նագլ ու թէվզըֆը հագդընտարի միդաքէրէնին միլահազամթխանէսինէ. նալընրդ վէ կիզլի ո քէչիմէրինինտէ օ եազմըշ տրը. պու ատէմ միլթլագա պագը ալշագլար վէ էրպապը ճինայէթտէն ալտրգը բարալարա մուգասիզ, անլէրին մէնաֆիինէ խըտմէթ իտիյօր. պու ատէմին հէր տիւրլի հարաքեաթի վէ մուամէլաթը խուսուսիյէսի նագալը թէֆթիշ ալթընտա պուլունտուրմալը, հէր սէմթտէ վէ հէր եէրտէ թէագրպ իտիլմէլի տիր. հաթտա իյճապը հալտէ իգ ամէթկեահրտա ալըրպ թէհարրի օլունմալը տրը.

Ասայիշ ըէյիսի, պու սէօզլէրի սէօյլէտիրտէն սօնրա չանը չալրպ օտաճըարտան պիրինի ճէլպ իլէ, Լէպլօնտ Նամ խաֆիյէ իտարէտէ իսէ տէրհալ կէօնտէրմէսինի էմր իթտի. պկշ տագրդա սօնրա ըէյիս էֆէնտինին իսթէմիշ օլտուղու պու ատէմ գարուներն էշիյինտէ իսպաթը վիճուտ իտինճէ, ըէյիս էֆէնտի.

— Լէպլօ՞նտ, բօրիս մի ֆէթթիշլիյի իլէ պէրապէր իշ ևիզ ֆըրանգ Նագտի պիր մի գեաֆամթէ Նայիլ օլմագ իսնիզ թէրսինիզ, տէյի՞լ մի, էկէր չալըշըր վէ գայրէթտէ գուսուր թէրսինիզ, տէյի՞լ մի, տէտի.

— Էվվէթ էֆէնտիմ.

— Գու ատէմին հէր հալինի թանըյապիլիյօ՞ր մուսընըզ.

— Ֆէնտիսի, հալլի Նագապլ պիր մուամմայա պէնզէր իսէ տէ, թապլիյի պագը հալլէրինէ գէսպը վուգուֆ իթմիշիմ տիր.

— Մաէթթէէսիֆ իտարէմիզէ մէնսուպ պագը ատէմ-

լէրէ վագը օլտուղու վէճհ իլէ, պու ատէմին խուսուսի թէ-հարրիյաթտէ պուլունուպ պուլունմատըղընը, եանի մէնա-ֆիյի զաթիլէսի ուզրունտա ասըլ վաչիֆէլէրինի սույի խ-թիմալ իտուպ իմմէտիյինի անլայապիլմէ՞ն մի.

— Բէյ էյի պիչիմէյօրսուն, ֆագաթ պաղը հալաքնա-թը զարիպէսի պէնտէնիզիտէ էօյլէ պիր զաննտա պուլուն-տուրույօր.

— Նու արալըգ թէֆէրին, վաչիֆէյի ասլիյէսի խարի-ճինտէ նէ իշ իլէ մէշղուլ օլտուղունը, նէ կիսի հարաքտաթ վէ մուամէլաթտէ պուլունտուղունը անլամագ իսթէյօրուզ, իշթէ պունը անլայըպ պիզէ մալիումաթ վէրմէյ վաղիֆէսինի սիզէ հէվալէ իտիյօրում, էկէր պու խուսուստա պէնի մէմ-նուն իտէճէյ օլուրսանըզ, վատ իմմէտիյիմ միւքեաֆիամէ նա-յիլ ալանաղընընզա չիպհէնիզ օլմասընը.

Էսկի ամիրինէ զարշը ֆէնա պիր ալուն օյնամագ սէվ-տասը իլէ, Լէպլեբնտըն Եուպիս կիուլմէյէ պաշլատը վէ քէ-լամէ աղաղ իլէ.

— Պու իշէ նէ զէման պաշլայաճաղըմ, տէյու սորտու.

— Հէման պու կիունտէն իմմիպարէն պաշլասընընզ, ճա-լիպը զանն ու շիպհէ պիր շէյ քէշֆ իտէր իմմէզ տէրհալ կէլիպ պանա մալիումաթ վէրինիզ.

— Պաշ ուսթիունէ էֆէնտիմ.

— Հայտէ կիտինիզ, սիզի կէօրէյիմ.

Լէպլեբնտ չրղ տըղը էսնասէ օտաճը իշէրի կիրուպ ճի-նայէթ մահրէմէսինտէն պիր մէմուր կէլտիյինի ըէյիս էֆէն-տիյէ սրդ իմտի. մահրէմէտէն կէօնտէրիլէն ատէմ, ըէյիս էֆէնտինին հուզուրընտա իսպաթը վիճուտ իտուպ.

— Ըէյիս էֆէնտի ճէնապէտի, միւտտայի ումումի է-ֆէնտի զաթը ալինիզէ ուէր զամիսէր էֆէնտինին, հէման քէնտիսինէ ըէֆաղաթ պույուրմալարընը ըէճա իտիյօր.

— Հա՞նկը իշ իշին.

— Դայէթ միւսմաճէլ պիր մուայէնէ իշին... միւտ-

տայի ումումի էֆէնտի չիմտի Պանեօլէտէն պիր թէլէկրաֆ-նամէ ամրշ տրր.

— (Հայրէթլէ.) Պանեօլէտէ՞ն մի... աճէպա մէշղուլ օլտուղումուզ իշին թէֆէրրուսմիրընտան պիր շէյ մի...

— Իհթիմալ դրի օ տրր էֆէնտիմ. ըէճա իտէրիմ չա-ըըգ կիտէյիմ.

Ըէյիս էֆէնտի հէման զաղրպ «էր զամիսէր իլէ պէ-ռապէր մահրէմէյէ կիմտիկը. միւտտայի ումումի էֆէնտի քէնտիյէրինի կէօրիր կէօրմէզ.

— Էֆէնտիյէր, ամէլէյեր չուզուրարը զաղրպ թէհար-ռիյաթտէ պուլունտուգլարը սըրատա, պիր մագթուլը ճէ-ռէտինի մէյտանա չըզարմըշլար. Պանեօլէ բօլիս զամիսէր-լիի թարաֆընտան պանա թէլէկրաֆ իլէ պիլտիրիյօրլար վէ պիզի պէքլէյօրլար. տէմէսի իզէրինէ, ասայիշ ըէյիսի հայրէթլէ.

— Պու ատէմին քիմ օլտուղու անլաշըլապիլմիշ մի, տէյու սորտու.

— Պիչիմէյօրսուն, իյզահաթ Եէզ, արապալար աշա-ղըտա հազըր տրր, հէման կիտէյիմ.

53

Միւտտայի ումումի էֆէնտի իլէ ըէֆիգէրի Պանեօլէյէ մուվասըլէթ իտէր իմմէզ, տօղրու բօլիս զամիսէրլիյի իտա-ռէխանէսինէ միւրաճաաթ էյլէտիլէր. զամիսէր էֆէնտիտէ զաթէն սապըրսըզլըղլա պունլարը վիրուտինէ պէքլէյօր ի-տի. էն էվվէլ միւտտայի ումումի էֆէնտի քէլամէ աղաղ ի-լէ, զամիսէրէ.

— Պիտայէթէն թահղըգը մատտէ իտէպիլտինիզ մի, տէյի սորտու.

— Մէյտանէ չըգան նաչէ տայրը իւ սիթիւն քէօյիւ պիր ժուրնալ թանդիմ իթտիմ։

— Նաչըն ֆիմ օլտուղու անլաշըլապիլտի՞ մի։

— Խա՛յրը մի՞սիս։ Եշքնալը թէզտիր իթտիյի կիպի էլպիսէսիտէ բէրիշան պիր հալտէ պուլունտուղունտան ա-բաշարդմատըմ. վիճուտինէ սաբանմըշ օլան գամա տա հէ-նուղ նալէնին իւղէրինտէ պուլունմագտա տըր։

— Պիպի նաչըն պուլունտուղու մահալէ կէօրթիւրիւնիւզ։

Գամիսէրին սէլալէթի իլէ նօլա չըգըլտը։ Նանտի բահ-տէ միտտայի ումումի էֆէնտի ըսֆիղլէրինէ խիթապէն.

— Պու մաղթուլ ատէմ սաղըն էանայի հարիպտէ էն-գաղ ալթընտա գալանլարտան օլմասըն, ամէմսի իլէ, գա-միսէր ճէվապէն.

— Պունա իհթիմալ վէրիլէմէպ, չիւնքի թապիպ, մուա-յէնէսինտէ պու. ատէմին պիր հաֆթա էվվէլ գաթլ իտիլ-տիյինի թաստիգ իթմիշ, հարիդ ին զէմանը վուգուի իսէ, պիր հաֆթատան զիյատէ տիր, տէտի։

— Ֆիլվագը պուտա տօղրու. . .

Սարպ պիր նօգուչտան չըգըլարագ պիր օճաղըն կէչիսի էօնինէ մուվասալէթ օլունտու. մուայէնէ իտէն տօգթօր էֆէնտիտէ կելիպ մահրէմէ վէ զապըթա մէմուրլարը իլէ պիրլէշինճէ, գամիսէր.

— Միտտայի ումումի էֆէնտի, պէնտէնիզ կիտիպ պու ճէսէտի քէշֆ իտէնլէրի կէօրէյիմ տէ պիզէ ըսֆաղաթ իթմէյէրինի ըսճա իտէյիմ, տէտի։

— Ի՞էր կիւզել կիտինիզ. . .

Զաթէն բէնտիլէրինի թանըմըշ օլտուղումըզ իշ պաշը Սիմոն իլէ Կլրանտ Շամբ, էյլէրինտէ պիրքէր ֆէնէր պու-լունտուղու հալտէ կէլիպ հէյլէթը զապըթա իլէ պիրլէշտի-լէր. միթէագրպէն հէբսիտ թէֆթէրին սէրիզ կիւն ատէմ գարանլըգ իշինտէ չըգաճաք պիր մահալ արաշտըրմըզդանը կէօրտիւյիմիզ չուգուրա տօղրու կիրտիլէր. պիր գաշ տա-

գրգա զարթընտա եէրէ սէրիկիպ եամմագտա օլան նաշէ թէղարլուպ իթտիկէր. ճէսէտ էզիլմիշ պիր հալտէ օլուպ եիդի սիմ սիյահ օլտու զուշտան, պիր ինսանէ պէնզէտէ-պիլմէք գապկի տէյիլ իտի։ Ինն էվվել ասայիշ ըէյիսի ճէ-սէտէ եագլաշարագ.

— Գու զավալլընրն չէքլ ու սիյմասընտան քիմ օլ-տուղունը անլայապիլմէք մումքին տէյիլ տիր. շայէտ ճէպէրինտէ պիր չէյ պուլապիլիկսէք օ սայէտէ պէյրի քիմ օլտուղու անլաշըլապիլիր. Էլսիսէսինի արաշտըրմագ իզթիզա իտէր. պու տա բէք միշկիլ պիր իշ տիր, տէ-տիլի սրբատա, իշ պաշը Սիմոն իլէրի կէլիպ.

— Գու իշի պէն եաբարրմ. տէյէրէք, մէթանէթլի պիր թավր իլէ չիւրիմէյլ պաշլայան ճէսէտէ եագլաշտը. միտ-տայի ումումի քէնտիսի թէվգրֆ իտուպ.

— Պիր ազ տուրունրզ տօսթում, պու ատէմին սէպէպը մէլթի օլան սիլահ նէրէտէ պուլունույօր, տէյու սորանճա, զամիսէր ճէվապ օլարագ.

— Գագրընըզ միսիս, տէտիքտէն սոնրա ճէսէտին ու-մուզլարը արասընտա դայպ օլան գասմանրն գապզէսինի, բարմաղը իլէ կէօսթէրտի.

Ասայիշ ըէյիսի. - Էվվել էմիրտէ պու գամայը չէքի-նիզ.

Սիմոն տէրհալ պու. էմրի իճրա իտուպ գամայը. քիչ-քիք պիր չուգուրտա թէրաքիմ իթմիշ օլան սու իլէ եը-գայրպ թէմիզէտիքտէն սոնրա, ասայիշ ըէյիսինէ վէրտի.

Միստայի ումումի. - Ալթըգ արաշտըրրընըզ.

Իշ պաշը Սիմոն, բարմաղը իլէ ըէտինկօթրն ճէպլէրինի գարրշտըրմաղա պաշլատը. պիր իրի տագրգա սոնրա պիր-տէն պիրէ հայգրլարագ.

— Օ՛խ, օ՛խ, գեաղրտալար, պիր չօգ գեաղրտալրա պէրապէր քիչիք պիր գիթապ վար. հէրսի տէ գուրու, բէք կիւզէլ մուհաֆազա իտիլմիշ, տէյիպ, տէտիսի շէյլէ-

րի չբաժանվիր իսի . ասայիշ բէյիսի պունարը էլինէ այրպ աչար աչմաղ , քէմալի հայրէմէ տէլալէթ իտէճէք պիր ֆէրեատ գօրարրպ .

— Գու պէտուպահտրն քի՞մ օլտու ղունը շիմանի թանրտրմ , վաղիֆէ ուղուրընատա ֆէտայի ճան իտէն պիր պիչարէ , քէնտիսի բօլիս իտարէսինէ մէնատուպ , իամի տէ Բրլանթատ տրր . տէտի .

Միտատայի ումումի . — Զավայլը չը գաթլ իտէն քի՞մ օլապիլիր .

Ասայիշ բէյիսի . — (Էվրադը գարբշտրլրպ հայգրրարադ .) Դաթիլի՞ մի . . . ճանէնին իղինի թէադրպ իտէն , ճինայէթի քէշֆ իտէն պու ատէմ իտի . դաթիլին քիմ օլտուղունը տա , կիւյա մէղարատան սէս իշիտիլէօր իմիշ կիպի , շու էվրադ խապէր վէրիյօր . տինլէյինիզ էֆէնտիլէ՛ր .

Բէյիս էֆէնտի ամիտէյի սաթբրլարը օգումադա պաշլատը .

« Պանեօլէ , 13 նօմէրօյը արապա մէսէյէսի »

« — 1. Միսիս Սէրվան կէօրիւլտիւ , մէրգումտան ալընան մալիւմաթա նազարէն Դարսօլէրի թէրէսինտէքի խանէսինի իսթիճար իտէն վէ քէնտիսինէ քիմէաճը սըֆաթընը վէրէն Բրլուսիյէր Կօշէ , իսանէյի հարիզ վուգուինէն գբրգ սէքիզ սաաթ էվվէլ իսթիճար իթմիշ տիր . Բրրուսիյէր Կօշէնին նիզիւնին սօլ ճիհէթինտէ , սապրգ խաֆիյէ միւֆէթթիշի թէֆէրինրինէ միշապիհ վէ սընրը զաաֆընտան իլէրի կէչմէ տայիմի պիր թիթրէմէք կէօրիւլիյօր իմիշ . օ հալտէ Իէֆէրին ճիտուէն ճարիպը զանն ու շիպհէ օլան հարբէաթը թէադրդ վէ թէֆիթիշ օլունմագ լազրմ տրր .

« — 2. Բրրուսիյէր Կօշէնին իսթիճամ իյիէտիյի ուշագյարին տա հաբրսիատէտէն ֆիրսար վէ գոչպ ապճէ իմանի ճինայէթի իլէ միթթէհիմ օլան Տիւպիյէֆ իլէ թէրրէմօնտ օլտուգյարը , վէ 13 նօմէրօյը արապայը տա պունդարրն չալտրգյարը սէրահաթէն անլաշըլըյօր . պու ատէմլէրի թէվդրֆ իթմէք վաղիֆէսինին թէֆէրէ թէվտի իտիլտիյի տէ , վէ պու բէյֆիյէթին զանն ու շիպհէյէ գու վվէթ վէրէճէք հայրէրտէն օլտուղուտա ունուտուլմամայը տրր .

« — 3. Մի հիթէրէք օլան խանէ ճիվարընտա պուլունան պէշ ֆրանգյրդ դալպ պիր ոչքրէ պուլունմասընա նազարէն , Տիպիյէֆ իլէ թէրրէմօնտան մէվզբյը ճինայէթտէ իսպաթը վիճուտ իթմիշ օլտուգյարը աշըդտան աշըդա անլաշըլըյօր .

« — 4. Զահիրի հայրէրի հիւսնի թէրպիյէ ասհապընտան օլտուգյարը խապէր վէրիլէն մէճհուլ իրի զաթ , գաշըրըլան կէնճ գրգրն իղինի արամադա պաշլամրշլար , իշին ինշինտէ պիր ճինայէթ օլտուղունա գանատթ հասրլ իտիյօրլար իմիշ . պու մէճհուլ ատէմլերտէ արանրմայը տրր .

« — 5. Ենանկրնընն էրթէսի կիւնի Պանեօլէտէ պիր շուգուրտա էօրիմ հայինտէ պուլունան կէնճ գրգ , Սէնթ-Անթուան խասթախանէսինէ նազլ օլունմուշ տրր . պու գրգրն ճէպինտէ 13 նօմէրօյը արապանրն եաֆթալարընտան պիրիսի գուհուր իթմիշ տիր . »

Օգունան սաթբրլարը սօն հարֆընա գատար տինլէյէնլերին հէբսիտէ գալպի պիր բգթբրապ հրսա իտիյօրլար իտի . ասայիշ բէյիսի իսէ սէօզինէ տէվամ իտէրէք .

— Միտատայի ումումի էֆէնտի , կէօրիյօրսունըզ քի Բրլանթատ , Պանեօլէտէ վուգու պուլան գաթմէրլի ճինայէթին տէլիլլէրինի էլտէ իթմիշ տիր . . . քէնտիսինի գաթլ իթմէլէրինէ սէպլէպ տէ թահզբզը մէսէլէտէ մուվաֆֆագբյէթի իլէրի կէօթիւրմէսի տիր . գաթիլ իսէ , օ նիզինին սօլ ճիհէթինտէ սընրը խասթալբզրնտան իլէրի կէչմէ թիթրէմէ պուլունան ատէմտէ թէֆէր տիր . Տիպիյէֆ իլէ Իէրրէմօնտը էյէ կէչիրիպ տալը վէրմէսի տէ , պու իրի սէֆիլ մախլուգրն մուտաֆնէթինէ միհթաճ պուլունմասընտան իլէրի կէլիր , տէտի .

Միւտտայի ումումի. – Պու ատէմի թուլթուպ թէվդըֆ իլմէք իգլիգա իտէր։

Ասայիշ ըէյիսի. – Հագրգամտէ հէնուզ պու պիր զանն տէմէք տիր. քէնտիսինի պիլմասսա Նազարը թէֆիմիշ ալ-թընտա պուլունտուլյորում. Էյիմտէն զաշրպ զուրմա-լասիլմէքլիյին իհթիմալի եօգ տիր... ամին մէնֆաաթը-նա չայրշտըղընը անլամագարզըն, ալէյհինտէ շիմտիտէն պիր կէօնա իճրաաթա զըյամ իտէմէյիզ։

Պու էֆէնտիլերի մէմուրիյէթլերինէ, վազիֆէլերինէ միւթէալիգ խուսուսաթ իյէ մէշղուլ պիր հալտէ պրրադա-րագ, տիւզ փօրմ ճէնապլերինին մէնթ-Տոմինիգ սոգաղըն-տա քեպրն ավտէթ խյէսիրլերի զանագա գաստար, զարիյնի քիրամին պիրգէ ըէֆազաթ իլմէլերինի ըէճա իտէճէյիզ։

Ավտէթինին իլք կիւնի միսիս Տրյաթուր Վօսիյո, գօ-նագտան վէ ամէլիյաթ օտասընտան պիր թարաֆա չըգմա-տը. զահիրէն ըէնկ վերմէյօր իսէ տէ, հագրգամտէ եաղը-խանէսի իւզերինտէ թէրաքիմ իտէն մուխապէրաթ էվրա-գը. քէնտիսինի բէք զեյատէ իշզալ իտիյօր իտի։

Տիւզ հազրէթլերի. քէնտինէ զամէն պիր խաթը հա-բարէթ թային իլմիշ օլմազրյա. սէյահաթը հագգընտա տօսմալարը թարաֆընտան վարիտ օյան սուալլերէ էօյլէ պիր հայտէ ճէվապ վերիյօր իտի քի. հէրսիտէ դայպուպէթինին մուհիմ պիր սէպէպ. խաֆի վէ բօլիմիգայա միւսթէնիտ օլտուզունա զահիպ օլույօրլար իտի։

Թէֆէր Թարաֆընտան հիշ պիր սէս սէտա եօգ իտի, տիւզ արմրգ քէնտիսինի մէսուտ ատա խանյօր իտի. ավ-տէթինին իչինճիւ կիւնիւ ուշաղր քէնտիսինէ պիր մէր-թուպ վերան. տիւզ ճէնապլերի մէրմուպը աշրպ ատիտէ-րի սամրրլարը օգուտու։

« Ազիզիմ տիւզ.

« Էն էվվել պէնի կէլիպ զեյարէթ իտէճէյինիզի իւմիտ

իտիյօր իտիմ. սէօզիւն էն տօզրուսը իւմիտ տէյիլ, պունա ատէթա հիւքմ իլմիշ իտիմ. ֆագաթ կէօրիյօրում քի պէնի ունութտունրդ, պէն իսէ ունուտուլտուզումը սէվէն ինսանլարտան տէյիլիմ։

« Պու կիւնտէն իլթիպարէն գարարլաշտըրըլմըշ օլան իղ-տիվաճ խրթիպարը գաթ օլմալը վէ պանա վատ իտիլէն իղ-տիվաճ մէսէլէսինէ գարար վերիլմէլի տիր... պու գաթիէն լաղըմ տըր։ Էյի տիւշիւնիւնիւզ...

« Մուհիսպէնիզ Գըլօսիյա »

Տիւզ ճէնապլերի եէնիտէն պու գատրնրն հիւքմի ալ-թընա կիրմիշ իտի. պու թէղրիբէյի օգուտուզտան սօնրա ազիմ պիր հիտտէթ հըսս իտուպ, պաղուզ պիր սէս իլէ.

— Ա՛հ, տիկէր մանիլերի օրթատան գալտըրտըղըմ կի-պի, պու խապիս գատընրն վիճուտինի նէտէն մահվ իտէ-մէյօրում, տէտիքտէն սօնրա, պիր մուսէ նագըպ թէղրի-բէյի վէ հաթտա քիւլինի պիլէ մահվ իլթտի. թամ պու էնատէ ուշագ թէքրար կէլիպ թաամրն հապրը օլտուզունը խապէր վերմէսի իլէ թաամ սայօնընա էնտի. Հանրի քէն-տիսինի օրատա պէկլէյօր իտի։

Իսկի մէթրէսի հուզուրընտա սէրֆիրույա մէճպուր օ-լան տիւզ ճէնապլերի, վէլէտը մանէվիսի Հանրինին, մատ-մազէլ Իզաաթ տը Լէյլիյէր հագգընտալի մուհապէթի գաթ իլմէք խուսուսընտա, նասրլ պիր թէտպիր պուլապիլէճէ-յինի տիւշիւնիւպ տուրուր իրէն, կէնճ ավօգաթ ատիտէքի սէօզլէր իլէ պու իշի գօլայլաթմրշ օլտու։

— Բէտէրճիյիմ, զանն իտէրսէմ տիւն էրէյիճէ տօ-լաշտընրզ. բէք չօգ զամէլարը զեյարէթ իլթտինիզ, ամէպա գօնթ տը Լէյլիյէրի ամ կէօրտիւնիզ մի...

— Խայրը, անը կէօրմէտիմ։

— Պունան տօլայը բէք զեյատէ թէէսֆ իտէրիմ. գօնթ ատաէլթինիզտէն խապէրտար օլտուղու ճիհէթլէ, քէն-

տիսինի ունութիւնը զուտան տօրայը ճիւաէն միւ թէէսիր օլաճագլար տրը։

— Գօնթը գիյարէթ իթմէտիյիմի ունութիւնզումա համլ իթմէյինիզ, պու իխթիյարի պիր ունուտուշ տրը։

— (Հայրէթլէ ենի գինէ պագարագ։) Մագսատընընդը բէր էյի անլայամատրմ, քէրիմէսինի թէղէվվիճ իտէճէյիմ գօնթա գարշը պիր իսուսմէթինիզ օլսա պիլէ, ըզհար իթմէք մուվաֆիրգը հալ տէյիլ տիր սաընրրմ։

— Հէնուզ թէղէվվիճ իթմէտինիզ եա՞։

— Էվվէ՛թ, հէնուզ տիյին իճրա օլունմատը իսէ տէ, գարիպէն իճրա օլունաճագ տէյի՛լ մի։

— Ֆի՞մ պիլիր։

— (Հայրէթլէ հայգրրարագ։) Էրէյիճէ պիր զէմանտէն պէրի վէրիլմիշ պիր գարարը Ֆէսխ օլապիլէճէյինէ գանի՞ մի օլույօրսունրզ։

— Մատմազէլ Իզապօյա պիր ազ մէյյինիզ օլտուզունը հրսա իտէրէք սէսիմի չրգարմատրմ, եօղսա գալպէն պու իզտիվաճա ասլա գարար վէրմէմիշ իտիմ։

— Սէվիմի, կիւզէլ պիր գըզ տէյի՞լ մի, բէտէրիտէ տօսթունը զ...

— (Սէօգիւնի քէսէրէք։) Տօսթո՞ւմ, տօսթո՞ւմ մը, հայտէ տօսթըմ տէյէիմ, ֆագաթ տօսթլըգտա տա բէք չօգ տէրէճէլէր վար։ գօնթ իլէ պէյնիմիզտէքի տօսթլըգ հիոտի վէ սահիհի պիր տօսթլըգ տէյիլ տիր։

— Էվվէ՛թ, բոյնիմիզա մէսէլէլէրինտէ բէյլէրինիզ միխթէլիֆ տիր, լտրին պուսա հայիզի էհէմմիյէթ պիր շէյ տէյիլ տիր։

— (Ղաչէպանէ պիր թավր իլէ։) Էհէմմիյէթի եօ՞գ մը, պիլարիս պու մէսէլէլէրտէ էհէմմիյէթ պէրինճի տէրէճէտէ տիր։ մեյէքիմիզ պէյնինտէ ադիմ պիր ֆարգ մէվճուտ տրը, իմոի սէօյլէ պիր իրթիպաթ վէ մինասէպաթ վուգուի գաթան ճայիզ օլամազ...

54

Հանրի, տիւգ ճէնապէրինին սէօզինիւ քէսմէյիպ տինլէյօր վէ ֆագաթ գալպէն մաղլուպ օլտուզու ադիմ թէսիր վէ հէյլճան սայիզասը իլէ տուտաղլարը թիթրէյօր իտի։ սէօզ պուրայա միւնճէր օլունճա, սապը իտէմէյուպ ճիւզվի պիր հիտտէթ իլէ։

— Բէտէրճիյիմ... պու սէօզլէրինէ թիճէսի օլմազ իւզրէ, մատմազէլ Իզապօ իլէ իզտիվաճըմըզդա տայրը օլան սէօզինիւզտէն ճայը.յօ՞րմուսընըզ, տէսի։

— Պու խուսուստա էսասէն սէօզ վէրմէտիմ, սէօզ վէրմիշ օլսա իտիմ պիրլէ նիւքիւլ իտէճէք իտիմ...

— Ֆագաթ պու մուամէլէնիզ գօնմը թահզիր տէմէք տիր...

— Թահզիրէ համլ իտէճէք օլուրսա, սէպէպինի ջէնտիսի պէնտէն սիւալ իտէպիլիր։

— Յէրիմէսինէ տէ թահզիր տիր։

— (Ղայէթ պարիտ պիր թավր իլէ։) Սիզ հէնուզ պիր չօճուգսընըզ, սիզ եաչտա պուլունան պիր կէնճին մուհապէթի, թէճրիպէքեար պիր ատէմին ադամ ու թէչէպպուսինէ մանի օլամազ, խիլասայի քէլամ պու գըզը ունուտաճագսընըզ, չիւնքի պէնիմ արզու վէ էմէլիմ պու տրը։

— Պէօյլէ հագգսրզ վէ ղալմանէ պիր թավր իլէ։ Բէյլիֆտէ պէնի իճպար իթմէյէ հադգընըզ եօգ տրը։

— Հագգսը՞զ մը, ղալմանէ՞ մի...

— Էվվէ՛թ։

— (Ղաղէպանէ վէ հաբիմանէ պիր թավր իլէ։) Հանրի, պիր քէրրէ պէն օլմասամ նէ օլաճաղընըզը վէ սայէմ-

ակ նէ օլտուղունրզը միւլահաղա իսինիզ. պէն սէնի պէ-
յիւք պիր նամ, ազիմ պիր սէրվէթ սահիպի իմմէք իչին
նէթիմվանէտէն ալտրմ, սանա օղլում տէտիմ, պինանէն ա-
լէյհ էճտատրմրն լէքէտար օրմայան նամլարրնը սէնին թա-
րաֆրնտան լէքէտար իտիլմէմէսինէ միւմանաաթտա պու-
լունմազ վազիֆէմ տիր.

— (Բէքէլէյերէք.) ձէնապը հազգա մալիւմ տիր քի,
սիզտէն կէօրսիւյիւմ մուամէլաթը ճէմիլէ վէ ինսանիյէթ-
քեարանէնին միննէթտարրը յրմ. ֆազաթ նասրը օլուր տա ա-
սրլզատէ, նամուսը հէմմէսէքի օրմայան զաթլարրն պիլէ
հիրմէթինէ մազհար օլմուշ պիր զաթրն գրգրը թէղէվվուճ
իմմէք արզուսընտա պուլունմազլա, էճտատրնրզրն նամրնը
լէքէտար իմմիշ օլուրում.

— (Հարիմանէ պիր թավր իլէ.) Գէն ինգինէ միւպա-
հասա իմմէք իսթէմէյօրում, էմր իտիյօրում...

— Ուէտէրիմ, թէքրար իտէրիմ քի, բէք զատատ,
բէք մէրհամէթսիզսինիզ. Ֆազաթ մնատէմ քի պէօյլէ օր-
մասընը արզու պույուրյօրսունրզ. Նիյմէթչինէ միզ-
թէզասընճա արզը թէսլիմիյէթէ մէճբուրրմ, սայէնիզտէ
գազանաճաղրմ նամ ու սէրվէթ, պանա լէք բահալը մալ
օլաճաղ իսկ տէ արմրզ. շարէ եօզ, իշիմէ սիզէ պիզզարու-
րէ արզը իմաաթ իյլէյօրում.

Միսիս Տրլաթուր-Վօսիյօ կէնիշ պիր նէֆէս ալտը.
Հանրինին պէօյլէ զօլայլրզլա եօլա կէլմէսինի պիր մու-
զաֆֆէրիյէթ սանա իտիյօր իտի. հէման մուհապէթքեարա-
նէ պիր շիվէյի իֆատէ իլէ.

— Աֆէրին օղլում, պէնտէ սիզտէն պէօյլէ իմաաթ
պէրլէյօր իտիմ. պու մուամէլէնէ զարշը թարաֆրմտան
մազհար օլաճաղրն միւթնաֆաթ թէսլիսիւ իմմէյէճէք տիր.
մազատրմ սէնի նալրնրզ պիր հալտէ նաշամապա մահրիւմ
իմմէք տէյիլ տիր. պէն շիմնիյէ դատար պիլ խասսա իդ-
տիվաճրնը տիւ շինտիւմ, հալթմա սանա պիր գրզ սա

պուլտում , տէմէսի իլէ , Հանրինին եիւզի սար սարը քէ-սիլտի վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ .

— Պիր գը՛ղ մը . . . պէնիմ իշին պիր ղէվճէ՞մի պուլ-տունը՝ , տէտի .

— Էվվէլթ , «էվգինի չօճուղում , հէմտէ կէնճ , կիւզել վէ շայանը բէրէքսթիշ պիր գըղ . . . պու տէտիյիմ գըղին քիմ օլտուղունը անլայընճա թէպտիլի ֆիքրը իտէճէքսի-նիզ .

— Պու կէնճ գըղը անլամադ տա , թանրմադ տա խ-թէմէմ .

— Ջաթէն թանրյօրսուն , հաթթա պիրտիրտէ պու-լունմուշ , քէնտիսինէ գարշը ալղը իհթիրամ իմմիշինիզ տիր . լարին պիլմէմէղիլիտէն կէլիյօրսունը՝ Պունտան տէօրթ կիւն էվվէլ պիր կինճ Պէրլին սօղաղընտա թէրթիպ իտի-լէն ճէմիյէթտէ պուլունմուշլարընը՝ , տէմէսի իլէ , կէնճ ա-վօղաթը վիճուտինէ պիր թիթրէմէ ալըղ օլտու , խէվֆ ու տէհշէթէ տէլալէթ իտէճէք պիր նազարլա տիղին նիղիւ-նէ պաղտը վէ հայդըրարուղ .

— Պէրլին սօղաղը՞ մը . . . սաղրն պու սէտիյինիզ միսթրէս տիդ Թուրէնին քէրիմէսի օ՞ղմասրն . . . տէտի .

Տիղ ճէնազլէրի պու էսնատէ ֆիշֆիշ պիր մէվզըտա պուլունույօր իտի , օղլունը Հալինտէքի թէղայիւրաթ ան-լաշըլմայաճաղ պիր շէյ տէյիլ իտի զիյաֆէթի վէրտիյի կիճէ թէրթիպ օլունան օյուն հաղդընտա , Հանրինին պիր թաղըմ զարիպ մէսէլէլէր տէրմիյան իլէտիյինէ տայըր , Դըլօտիյանընն սէօյլէտիյի սէօզլէրի խամթըրլատը .

Նէօյլի քէօրրիւսի ճինայէթինտէ միսթրէս տիդ Թուրէ-նին տօլայրսը իլէ իշթիրազընտան , կէնճ ավօղաթը շիւպ-հէ հասըլ իմմիշ օղմասը խամթրընա կէլտի իսէտ պիր տիրլի պունա իհթիմալ վէրէմէտի . ճէպրը նէֆս իլէ թէէսիւ-րինէ զալէպէ իտուպ , ճիտտի պիր թավը ալարագ .

— Էվվէ՛լթ , օ տէտիյիմ նամուսը զատընը՝ գըղը տըր .

ֆաղաթ պու տէրէճէ հայրէթինէ տէ պիր մանա վէրէմէ յօ-
ռում, տէմէսի իւղէրինէ, Հանրի նէֆրէթինի կիղէմէյէ
միւղթէտիր օլամայըպ, աղիմ պիր հիսսէթ իլէ.

— Տէտիյինիզ ղըզ Օլիվիյա օլույօր էօյլէ՞ մի . . . էօյ-
լէ պիր ղատընընը գըզընը՞ մը պանա մինասիպ կէօրիյօրսու-
նըզ, տէյու հայդըրտը։

— Շիւպհէսիզ։

— Մատմազէլ Իզապօ հազդընտաբի սաֆիյանէ մու-
հալէթիմի, պէօյլէ պիր ղատընընը ղըզը իչին մի ֆէտա ը-
տէճէյիմ. խայրը, խայրը, պու. ասլա օլամազ . . .

— Օլամա՞զ մը տէտին, նիչի՞ն։

— Սիզ միսթրէս տիզ Թուրէնի թանը յօ՞րմուսունըզ,
պու գատընընը ահվալը մազիյէսինտէն խապէրտար տէյ՞ը-
միսինիզ . . .

Արիմըզ տիւզ իչին թէրէտտիւտ վէ չիւպհէյէ մահէլ
ղալմամըշ իտի։ Հանրի պաղը չէյլէր պիկիյօր վէ նախատ
հըսս կիլէյօր իտի. ֆաղաթ օ պիլսիյի հըսս կիլէսիյի չէյ-
լէր նէ՞ իտի. ժօրժ, հէյման օ տաղըղատա թէրէտտիւտ վէ
ղանելարտան վարկոթէ օլմազ. իսթէյիպ.

— Ձօղ չէյ . . . ֆաղաթ սէնին աղլընտան զօրրն վար,
սէն ատէթա չըլտըրմըշսըն, տէյու հայդըրտը։

— Բէտէրճիյիմ, չու տաղըղատա քէսաչկի աղլըմա
խիֆֆէթ կէլմիշ օլայրտը, պու տէրէճէ մուղթարրպ ադամ
իտիմ. պէնիմ պիլսիյիմ հալլէրէ սիղտէ վաղըֆ օլսանըզ,
քէմալի նէֆրէթլէ պու ֆիկրիտէն ֆէրագէթ իտէրսինիզ։

— (Տէհշէթինի ղապաթ խէրէք.) Սէօյլէ պաղալըմ
նէ օլմուշ. միսթրէս տիզ Թուրէն նամընը սէնէճ պու տէ-
րէճէ թէէսիրի մուճիպ ադամլարտան հիրմէթ նէ՞ օլույօր։

— Բէտէրճիյիմ, միսթրէս տիզ Թուրէնի չօղ վաղըթ-
տան պէրի թանը յօ՞րմուսունըզ, տէտի։

— Էվէթ, ան տօղուզ սէնէատէն պէրի թանըրրըմ. բէն-
տիսինի իլը տէֆա օլարագ վարթանը օլան ինթալեատա կէօր-

սիմ, ամ ղէման կէնճ պիր ղըզ իտի. աղ պիր ղէման սանը-
բատա քէնտինի ինկիլթէրատա պուլսուսմ. տօսթրմ օլան
նամուսը, սարլզատէ, հէր տիւրլի խասիյէթը ինսանիյէ ի-
լէ միւթթասըֆ պիր ղաթթ իլէ իղտիվաճը վուգու պուլմուշ ի-
սէ։

— Միսթրէս տիզ Թուրէնէ իլգ տէֆա օլարագ թէսա-
տիֆինիզ իւղէրինտէն ան տօղուզ սէնէ գատար պիր ղէ-
ման կէչտիյինի սէօյլէմիշ իտինիզ, օ ղէման պու գատընընն
նէ եաբուղընը պիլիյօ՞րմուսունըզ։

— Սէրվէթի տէրէճէյի քէմալտէ իտի, նամուսը իլէ
եաչայօր իտի։

— Ահվալը մազիյէսինի անլամագ մէրագընտա պու-
լունմատընըզ մը։

— Շայանը մուախէզէ պիր հալի պուլունմատըզը պիւ-
թիւն ճիհանըն թաստիգի թահտընտա տըր։

— Բէտէրճիյիմ, պիւթիւն այէմ պու պապտէ ալտա-
նը յօր տէմէք օլուր . . . զահիրէն էրպապը նամուսատան կէօ-
ռիւնէն պու գատրն պիր սէֆիյէ, պիր խայինէ տիր . . .

— (Տէհշէթինի կիղէմէյէ չալըշըպ հայգըրարագ.)
Պիր խայինէ՞ մի։

— Նա պիղղաթ ճանի վէ նախատ տօլայըսը իլէ պիր ճի-
նայէթտէ իշթիրաքը վար . . .

— Պու. տէտիյին սէօզլէր մէճնունանէ իսէյալաթտան ի-
պարէթ տիր։

— Խայրը բէտէրճիյիմ, պու կիւն միսթրէս տիզ Թուր-
էն նամընը թաչրեան գատրն, պունտան եիրմի սէնէ էվ-
վէլ նէօյլի քէօրրիսիւնտէ պիր ատամ գարթ իլմիշ տիր,
պիղղաթ մէվզուսը ճինայէթտէ պուլունմուշ, թէչվիպի իլէ
եղ այի ճինայէթ իտէն ատամիտէ սանրատան գէհիրլէմիշ տիր։

— (Գահգահա իլէ կիւլէրէք.) Ալտիրէ վէ զասրլթանճի-
չին պու մէսէլէյի թէտագրպ իլմէմիշ։

— Ատլիյէ վէ ղապըթա թարաֆընտան թէտագրպ օլուն-

մուշ, ֆագաթ մէյտանտաքի տէլիլլէր մահբէմէյի ալտաթմըշ, մասում պիր պիշարէ իտամ իտիլմիշ։

— Պուտա ապա օրմայաճաղ պիր յէյ տիր։

— Պէն մահզա հագբգաթը սէօյլէյօրում։

— Ֆագաթ պու իտտաայը իսպաթ իտէսիլէճէյինէ ասլա իհթիմալ վէրէմէմ։

— Սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ բէտէրճէյիմ, էլիմտէ գավի տէլիլլէր վար։

— (Թիթրէյիպ քէբէլէյէրէք.) Տէլայիլի գավիյէ՞ մի վար տէյօրսուն, տէտի։

— Էվվէ՛լ. հէմտէ տէրսիյէ տէտիլիմ շահիտլէր հայաթտա տրբլար. մահբէմէ յէ միւբաճաաթլէ մաղլումին իատէյի նամուսընա այրտ տուվանին վէյտեալէթինի պէն տէրիւհտէ իթտիմ։

— Ֆագաթ նէ՞ կիպի տէլիլլէրտէն պահս իթմէք իսթէյօրսուն։

— Պու խայրն վէ այչագ գաաբնին ճինայէթտէ իրի շէրիրի վար իմիշ, պունլարտան պիրինճիսի, եանի պիզգաթ գաթլի իյգա իտէն ատէմ պէրհայաթ օլուպ, վագթ ու սաաթ կէլինճէ իյթիրաֆը հագբգաթ իտէճէք տիր։ այչագլըգտա տահա իլէրի կիտէն տիկէրի, մուրուրը գէնճ իյէ հիւքիւմտէն սաղլթ օլան էսկի ճինայէթինին էսէրինի, պիւսպիւթիւն օրթատան գալտըրմաղ սէվտասը իյէ։ Եէնիտէն եէնիյէ պիր թագըմ ճինայէթլէր իյգա իթմէրտէ տիր, պու խայրն վէ այչագ ատէմ իլէլ եպէտ էյէ կէշմէյէճէք սուրէթտէ կիդիէնտիյինէ գանի օրույօր։ Ֆագաթ պիզ անրնտա իզինի պուլաճաղըզ։ սիզտէ բէք կիզէլ թագտիր պույուրուսունըզ քի, միսթրէս տիգ Թուրէն պու ատէմէ գարշը խսթէր իսթէմէզ Եիւզիւնտէրի ֆէսատ նիգապլրը գալտըրաճաղ սրը։ պիր գաչ կիւն պէնք նասրլ իրֆալ իթմիշ թ-սէ. պու այչագ գարը սիզիտէ սէնէլէրճէ իրֆալ իթմիշ տիր։ Թէչէգրիբ օլունուր քի պիր ճիլվէյի բապպանիյէ էսէրի օ-

լարագ սէն իշի անլատրմ վէ իշթէ սիզէտէ իսալէր վէրիյօրում, պինանէն ալէյհ սիզտէ ապթրգ պու գրզտան, պու այչագ գարրտան պահս իթմէյէճէքսինիզ։

Պու էսնատէ օտա գարուսը խաֆիֆճէ վուրուլտուղրնտա, տիւգ ճէնապլէրի պօղուգ պիր սէս իլէ «կիրինիզ» էմրինի վէրինճէ, Հանրինին իրտամէթինտէ պուլունան ուշագ իյէրի կիրուպ.

— Շիմտի միսսիս լը տօղթօր Էթիյէն Լօրիյօ թէչրիֆ իթտիլէր, գապուլի միմրին օլուպ օրմատըղրը սօրույօրլար, տէմէսի իլէ, Հանրի.

— Տօղթօր էֆէնտիյի գապինէմէ կէօթիւրիւնիւզ, պիր ազ օթուրսունլար, պէնտէ շիմտի կէլիրիմ, տէտի։

Ուշագ չըղտը կիթտի, տիւգ կէօզլէրի գարարմիշ. շէբի թէղայիւր իթմիշ օլսուղու հալտէ շաշդրն շաշդրն Հանրինին եիւզինէ պագըյօր իտի. կէնճ ավօգաթ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Ռէտէր էֆէնտի, կէօրիւյօրում քի վէրտիյիմ հէվատիս սիզէ բէք ֆէնա թէէսիր իթտի. ֆագաթ գարիպէն ատիյէ վէ պասլրթա մէմուրլարընան, էշիյինտէն սթլայրպ կիրէճէրլէրի օ Պէրլին սօղապընտարի գօնադրն սէմթինէ օղրամամանըզ իշին, սիզի հագբգաթէն խապէրտար իթմէք տէ պէնճէ գարուրի տիր...

Տիւգ ճէվապ վէրմէյէ միւգթէտիր օլսամատը, պաշընը էյմէքլէ մուգապլէ իթտի. Հանրիտէ պաշընը էյէրէք թամամ սալօնընտան շրգտը. տիւգ եալընըզ գալընճա, աղիմ պիր թէէսիւր վէ ըղթրրասպ իլէ այաղա գալդրպ կէզինմէյէ վէ շու սէօզլէրի մըրրլտանմտղա պաշլատը.

— Աճէպա պու շէյլէրէ նէ սուրէթլէ վագրգի օլմուշ, օ տէլիլլէր տէտիյի շէյ նէ՞ օլույօր, ժան-ժուտիյի հէնուզ հայաթտա գանն իտիյօրսա անրն իշի պիլմէմ, Իրնէ Մուլէնին իսպաթը իտտաայէ իդթիտարը եօգ, էսմէր տը Իիյո իլէլ եպէտ տիւնեատան մահրում գալաճագ, հէնուզ մէհ-

հուլ օլան չերիքը ճինայէթին իզինի պուլմուշ զանն իտիյօր, պու պապտէ ալտանը.յօր. պէնիմ մէ.յտանտէ պիր կէօնա նըշանէմ մէվճուտ տէյիլ. ֆագաթ նա՞սրլ օլույօր տա Բալը Բէվվայէնին նամուս վէ շերէֆինի միւտաֆաա իթմէք, պէօյլէ մի.չիլ պիր վազիֆէյի իյֆա իյլէմէք թասավվուրընտա պուլունույօր, պու ատէմին զէվճէսի օղլու վէֆաթ իթտի, սոնրա Պէրթին վիճու տիտէ օրթաատան գալգտը, պու գէմանտա մահրիմ միւն իատէյի նամուսը իշին տավայէ գրյամ իտէճէք քիմ օլ.յօր, պէն քիմնէ.յի կէօրէմէ.յօրում... վէխամէթ նէ՞բէտէն թէվէլլիւտ իտիյօր, Հանրի պէնի. բէտերինի... վէյինկյմէթինի՞ մի իթհամ ֆանէճէք... պու օլուր իշտէն տէ.յիկ... ֆարզը մուհալ օլարագ տիւգ. Տրյաթուր-Վօտիյօ, Դրյոտիյա Վարնինին շերիքը ճինայէթի օլտուղունը քէշֆ իթմէ պիլէ սիրիթ իտէճէք տիր. օ եիւգտէն ասլա խէվֆ ու իհթիրազէ մահէլ եօգ տրը, ֆագաթ թէֆիէր պու շէյլերտէն խապէրտար օլմամալը տրը.

55

Տիւգ, պու սէօղլերի սէօյլէտիքտէն սոնրա հէման գօնագտան չըգըպ թէֆէրին իգամէթկեահրընա կիթտի, Հանրիտէ էթիյէն իլէ պիրլէշերէք վէ էն էվվել քէնտիսի սէօյլէ պաշլայարագ.

— Ազիզիմ Լօրիյօ, պու. կիւն սէնի պուրայա կէթիրէն սէպէպին նէ օլտուղունը թասկին պիլիրիմ. միւտտայի ումմիլիք մէգամընա յայիհայը թաղտիմ իթմէգտէն էվվել պիրլիքտէ իճրա իտէճէյիմիզ թահդրգաթը, բէտէրիմին անսըզըն մուվասըլէթի պիղդարուրէ թէէխիր իթտի. ֆագաթ պու կիւն օ մանիտէ պէրթարաֆ օլտուղունտան կէչիպ սէնի կէօրէճէք իտիմ, տէտի.

— Թէշէքքիւր իտերիմ. իսթիճվապ իտէճէյին քիմնէլէր պու. կիւն սանա ճէվապ վէրէպիլէճէք պիր հալտէ տիրլէր.

— Պէրլին սօղաղը թարաֆընտան պիր հէվատիս եօղ մը...

— Հիչ պիր հէվատիս եօղ... միսթրէս տիգ Թուրէն տիւչար օլաճաղը միւտհիշ սատմէտէն խապէրտար տէյիլ տիր.

— Տէմէք օլույօր քի հէր շէյ եօլունտա, պու կիճէ սաաթ իւշտէ սէնի Բայէ Բօայալտա Բօթօնտ գահվէխանէսինտէ պէքլէրիմ, Բընէ Մուլէն իլէ կէլիրսին, գալգըպ գէրբապէր կիտէրիզ.

— Իէք կիւղէլ, պիր աղ միսատտէ պույուրունըզտա չիմտիտէ թէշէքքիւրաթըմը մինէթտարլըղըմը արզ իտէմիմ.

— Մինէթտարլը՞գ մը...

— Շարանթօն խասթախանէսինտէ թապիպ մուավինլիյի մէմուրիյէթինէ նայիլիյէթիմ, սէնին սայէնտէ օլտուղունա վագրֆ օլտում. պունտան սոլայը շիւրան վէ մինէթտարլըգըմ սամիմի վէ գալպի տիր.

— Իյճապը թագտիրինտէ սէնտէ պանա պու գատար խըտմէթ իտէպիլիրսին. արթըգ օ պահսը գարայալըմ.

— Հայտէ էօյլէ օլսուն... ֆագաթ պու. լութֆունըզը իլէ. էպէտ ունութմայաճաղըմ. բոլիս նազըրը էֆէնտիյի կէօրտիւմ, պէնի նիհայէթ տէրէճէտ լութֆընարանէ պիր մուատիմ, պէնի նիհայէթ տէրէճէտ լութֆընարանէ պիր մուատիմ, պէնի նիհայէթ տէրէճէտ լութֆընարանէ պիր մուատիմ, Էսթէր տը Ռիչընը թահիլիէյի «էվէլէ իլէ գապուլ իթտի. Էսթէր տը Ռիչընը թահիլիէյի «էվէլէ իլէ գապուլ իթտի, պիչարէյի Գէրթին եանրնա կէթիրտիմ.

— (Հայրէթլէ.) Ռէօշկէ՞ մի...

— Էֆէնթ, չիմտի հուզուրընտա իլլատ իտէճէյիմ «իուպլէրէ ճէվապլարընը ալըպ գայտ իտէպիլէճէքսին.

— Տէմէք օլույօր քի խաթը հարաբէթիմիզ թաչֆ օ-

յունամուշ, պէնտէ սէնի կէօրմէյէլիտէն պէրի մատամպէլ Պէրթ իլէ Ռընէ Մուլէնին զապթ իմտիյիմ իֆատաթընը, [illegible] տուրէթինտէ թասվիր իմտիմ. ժան ժուտի իլէ Էսթէրին իֆատէլէրինիտէ դալէմէ ալմագ իչին ըէք աղ պիր ղէման լապըմ տրը, պու իչի նարտրդոան ասնրա պիլտէ իսթիտանամէ թանղիմ իտէրէք միւտաֆի ումումիյէ թաղտիմ իտէրիզ. հասրլը ասլլ ճիւրմ ու թէօհմէթ սահիպլէրի մէյտանէ չըգաճաղ, պիդոէ քէմալի իլէ ինրաղը մուվաֆաղըյէթ իտէճէյիզ.

— (Էլլէրինի թուլթուպ սրգարաղ.) Ազիզիմ Հանըմ, պու աղշամ սաաթ իչէ պատար սանյո, իչտէն ասնրա սէնի կէլիր պուրու�մ. թէշէքքիր իտէրիմ. Եւ ղէնչա, պէն տէֆա թէշէքքիւրլէր իտէրիմ.

Ամիթ Հաղըպտէն տօղթօր պիր աղ տա Էսթէր իլէ Պէրթին միտավթը իլէ մէշղուլ օլմագ իչին տուղրու քէօշկէ կիթտի. Պէրթ, արթըգ էյիտէն էյի քէնտինի թօրլայարագ Էսթէրին Եաթաղը Եանընտա պուլունայօր իտի. տօղթօր, Հանրի իլէ արաբարընտա ճէրէյան իտէն մուհավէրէսէն Պէրթի խապէրատար իտուպ, օ աղշամ իչէրին Եօլունա կիրէճէյինի սէօյլէտիյինտէ, Պէրթ, Էլլէրինի Եէքտիկէրինէ գավուշտուրուպ իսթիրհամրնարանէ պիր թավը իլէ.

— Տօսթում, ժան ժուտինին նէգամինէ կիրմէք իչին սիզէ ըէֆագաթ իտէպիլէճէք գատատ գուվվէթ հասրլ իթտիմ, տէյի մի. պու սէֆիլ մախլուգըն սէօզէրինի պիզգաթ իշիտէրէք մաղլում ըէտէրիմին գարիպէն պէրայէթի մէյտանա չըգըպ չըգմայաճաղընը անլամագ իսթէրիմ. հալի հայաթտա գուրունա սիպի սէվիճէյի պէտիհի ամ ըէտէրիմին վէ սիզի գալպէն սէվմիչ օլան Ա.պէլ իլէ վալյուէմին նամրնա օլարագ, պու լամֆը տիշանէ Հճա իտուրամ.

— Հայատ գու գրգանդրղտա օլաուն. պու աղշամ սէզ պիզիմ իլէ գէրագէր կէլինիպ տէյուպ, հէման Ռընէ Մուլէն իլէ պիրլէշմէք ուզրէ ադաղա չըգը. Հէրթէ օլան վա-

ղէնչ իչիա իմմէք ուզրէ աղշամտան սօնրա սաաթ իրիտէ կէլէճէյինի սէօզ վէրտի.

* * *

Բօլիս խաֆիյէլէրինտէն օլան Լէպլոնտ, բօլիս իտարէյի մէրքէզիյէսինտէն չրգար չրգմագ. Հալ սէմթինտէ վագը իգամէթկահընա կէլտի. քէնտիսինի հարարէաթընը թէտգրգ ու թէագրգը հէվալէ օլունան Թէֆէրին նէ հէյլէքեար, նէ շէյթան պիր շէյ օլտուղունա բէք չոգ զէմանտան պէրի վագրֆ իտի. ֆագաթ մէհարէթտէ քէնտիտէ անտէն կէրի գալաճաղ ինսանլարտան օրմատրղընտան, մէրգումրն այագը ալթընա պիր գարպուղ գապուղը գօյմագ իչին պիր ֆըրսաթա պէրլէմէքտէ իտի.

Գու ֆըրսաթ Լէպլոնտան էլինէ կէչտի. օտաարնտան չրգտրղը գէման Եիւգիւնի պուրուշտուրրգ էսկի էսվապ ալրգ սաթանլարը գրյաֆէթինէ կիրմէքլէ ասլա թանընմազ պիր հալէ կէլմիշ իտի. բէրիշան վէ գրը սագալը Եիւգիւնին տէօրթտէ իչ գրմրնը սէթր իտուպ, Եալընրգ իրիճէ օլան պուրնը մէյտանտա գալմրշ իտի.

Լէպլոնտ, սապրգ մի ֆէթթիշ Թէֆէրին նէրէտէ իգամէթ իյլէտիյինի տէ պիլտիյինտէն, կիտուպ խանէսինին ճիմէթ իյլէտիյինի տէ պիլտիյինտէն, վարգնտա տօլաշարագ չրգտրղընը կէօրմէյէ գարար վէրտի. պու խանէնին գաբուճուսը օրմատրղընա տա վագրֆ օլուպ, վագթը իչէ քէնտիսինէ բէք չօգ ֆէնալրգլար իմմիշ պուլունան պու ատէմ ալէյհինտէրի քին ու զազապը թէզալունան պու ատէմ ալէյհինտէրի քին ու զազապը թէզալունան պու նոգյուտ իտիյօր, վէ պէնանէն ալէյհ էվէլ էմիրտէ պու նոգյուտ իտիյօր, վէ պէնանէն ալէյհ էվէլ էմիրտէ պու նոգյուտ իտիյօր թատան իչէ պաչամագ սէվտասընտան քէնտինի ալամայօր իտի.

Լէպլոնտ. Թէֆէրին իգամէթկահը պուլունան Բօնլույի-միլիպ սօղաղընա տօղրու Եօլա տիզէրէք կիտիյօր վէ արա սրրա «Լովապլար, էսվապլար, էսկի շապգալար, էսկի էսվապլարընրգ վա՞ր մը» էսկի էսվապլար, սաթրգ էսկի էսվապլարընրգ վա՞ր մը»

տէյու հայդրրը.յօր իտի, նիհայէթ պու սուրէթլէ պիր գաչ տէֆա օղուլանլարրմրդը զիյարէթ իթաիրմիշ օլտու զամանը գարանլըգ վէ ըիս եօլտան կէչիպ տօլաշարադ թէֆֆէրի պուլտու.

— Խապիս հէրիֆ օ կիւն թէպտիլի գը.յաֆէթ իթմէմիշ իտի. իդամէթկեահրնտան չըղրպ ըրխթրմա տօղրու իլէրլէտի։ Լէպլեբու պիր չարեէք սաաթ դուտար արգասընա տիւչիւպ թէադրպ իթտիրուէն սանրա կէրի տէօնտի., ատրմլարրը չարրդլատարադ հէման թէֆֆէրին իդամէթկեահրնա ավանէթլէ աճէլէ մէրտիվէնտէն չըդրպ. իւչինճի գաթտա գարուսունրն էօնիւնտէ տուրտու, պիր էնէն չըդան օլուպ օրմատրդրրը անլամադ իչին պիր ադ վադրթ գուլադ դապարտրպ տինլէտի. ֆինէ պուլունմատրդրնա գանաաթ հասրլ իթտիրուէն սանրա ճէպինտէն պիր ադ պալմուտ չըդարրպ քիլիտին իւզերինէ եարրչարրտրը. վէ թամամտ գալրպրրը չըդարաճադը էանատէ անսրդրն պիր այագ կիւրիւթիւսի իչտինճէ. ֆէչիպ թէքրրար մէրտիվէն պաչրնտան էյիլէրէք աչադը պադ տը վէ մինթազամ սուրէթտէ կէչինմիշ պիր ատէմ կէօրկէսինին եադլաչտրդրրը քէմալի հայրէթլէ կէօրէրէք.

— Հայ Ալլահ ճէզասընը վէրսին, էլպիսէսի մինթազամ, չըդ պիր ատէմ, ֆադաթ պու միլօրտ պէօյլէ ըիս վէ մուրտար խանէտէ քիմի զիյարէթ իսէճէք, տէտիրտէն սանրա եօլ իւզերինտէ տուրուպտա կէօզէ չարրբլմադ իսթէմէտի, կիւրիւթիւսիզ բաթրրտրրզ ուսուլէթլէ տէօրտինճի գաթա չըգտը։ Միլօրտ գըլըգը միսաֆիր մէրտիվէնտէն չըգըպ կէլիյօր իտի.

Միսաֆիր, իւչինճի գաթա չրգանա Լէպլեբուրն հէեուղ ուգադլաչտրպը գարուրն էանիւնտէ սուրտուպ չարտր. բօլիս խաֆիյէսի տէօրտինճի գաթրն մէրտիվէն տիրսէյինէ տայանըպ պադը.յօր վէ քէնտի քէնտինէ.

— Պու միլօրտ պիղիմ թէֆֆէրին գարուսունը չարր-

.յօր... պէօյլէ պէօյիւք պիր դաթ էպլէ պայադը պիր հէրիֆ կէլսին, պու բէք թօհաֆ պիր շէյ... տէտի։

Ալբատան պիր տագրդա կէչտի, օղուլանլարրմրդրն անլամրշ օլսաճապլարը վէճհլէ պու զաթ, հանի տիւգ Տրլաթուր-Վօսիյօ ճէնապլէրի, իրինճի տէֆա օլարադ տահա զիյատէ պիր չիտտէթլէ դարուլը վուրտու. իչէրիտէն հիչ պիր սէս սէտա աբս իթմէտի, ատատա բիտսէ օրմատրդը անլաչրլտը։

Պու հալ տիւգ ճէնապլէրինին ճանրնը սրդտրդը թավրրնտան ասելաչրլը.յօր իտի. պատէհու ճէպինտէն պիր չըգտան չրդարրպ պիր եաբրադ քնադրա գօրարարադ, գուրչուն դալէմ իյէ իւզերինէ պիր գաչ սէօզ եազտը, քնադրտը պիւքտի վէ էյիլերէք սաաղրդ միֆէթթիշ էֆէնտինին գարուսը ալթրնտան իչէրիյէ տօղրու սօգուպ իթթի վէրտի։ Միթէագրպէն աչադը էնիպ Սէնթ-Անթուան սօգաղրնրն քէօչէսինտէ վիրուտինէ պէքլէյէն արապանրն եանրնա կիթտի։

Լէպլեբու, պու հալլէրի օլտուզու կիպի բպէլայն կէօրմիշ օրմադրլա, էլլէրինի օղուչտուրուպ տիչինէրէք։

— Իշ եօլունտա... էմինիմ քի պիր չէլլէր անլայապիլէճէյիմ, տէտիրտէն սանրա, չէյթան հէրիֆ եուվարրնրրճասընա մէրտիվէնտէն էնտի, տօղրու Սէնթ-Անթուան սօգաղրնա կիթտի։ պէր մէթրա գաատար ուզունլուգտա պիր ադ թէլ սաթրն ալտրդտան սանրա թէքրրար թէֆֆէրին իդամէթկեահրնա կէլիպ գարուսը էօնիւնտէ տուրտու, թէլին ուճունը չէնկէլ կիպի եարրպ գարուներն էչիյինտէն պրրադրյան քնադրտ բարչասընը չէքիպ չրդարտպիլէճէք պիր սուրէթտէ իչէրիյէ սօգտու։ Զէնկէլին ուճը իյէ մանհուտ քնադրտ բարչասընը չէքիպ չրդարտը. հէման ճէպինէ ամթմասը իյէ սօգուպ ֆրրրլատաը պիր օլտու. ճէպինէյի քնադրտը չրդարտը. քէմալի շէվգ ու մէսէրրէթթէ տէյալէթթ իսէճէք պիր սուրէթտէ ամթճէրի սաթրրյարը օղուտու։

«Պարիզեանօլէոտ Սէնթ-Էթիէն սօգ ադրնտարի խաղէտէ եարը կիճէյէ գատար սիզի պէրլէյէճէնիմ... Գէրչին սօգ ադրնա մանչուճանթ վէրինիզ, միթլագա օրատա պուլունմաքը տրը, մէսէլէ դայէթ մուհիմմ տիրո։

Լէպլօնարը նիւ գինտէ ալայիմի պէշաշէթ վէ մէսէրրէթ բարլայարագ։

— Ա՛հ, ա՛հ, պու խաֆի պիր միզաբէրէ, նէ գատարտա ուսթալրգը... «Գէրչին սօգ ադրնա խապէր վէրինիզ» սէօզլէրի, օ նիւզտէն սէ կիզլի պիր իրթիպաթ վէ էնթրիգա օրտուզունը խապէր վէրիր... իմզա եօգ, վարսրն օրմասրն, պու սէօրթ սաթրրը եուղան ֆիմսէնին ֆիմ օրտուզու տա բէր գօրայ անլաշրլապիլիր, պէն տօղրու իտարէյի մէրրէկիյէյէ կիթմէլիյիմ, սէտի, վէ պիր աղ սօնրա սէմթի մագասուսէ վասրլ օլուպ ասայիշ բէյիսինին հուզուրընա կիրտի. պինաէն այէյհ Լէպլօնտ ասայիշ բէյիսինի կէօրիւնճէ, մուսմանլէյհ։

— Պիր հավատիս վա՛ր մը, սէյու սօրտուզունտա։ Լէպլօնտ մահուտ ֆեադրտ բարչասրնը ճէպինտէն չրգարրգ ուպամտը բէյիս էֆէնտի, մասրի գարիյնի ֆիրամէ մանլիմ օլան սաթրրլարը օգուտուզտան սօնրա։

— Պունը նէրէտէ՞ն պուլտունրգ տէյու հայգրլտը։

Բօլիս խաֆիյէսի, Դէֆէրին իգամէթկեահրնտա նէ եարմիշ վէ նէ կէօրմիշ իսէ հէրնայլ իթտի։ Բէյիս էֆէնտի էթրաֆը իլէ մէսէլէյէ վագրֆ օրտուզտան սօնրա։

— Նիւղէլ հավատիս... մուսամմանրն անահտարրնը եազարարգ սէմէր տիր, սէտի։

— Մ՚իսսի՛, չիմսի նէ՞ եարմազ իղթիզա խոխյոր։ Էմրինիզ նէ՞ տիր, սէյինճէ, Լէպլօնտ։

— Տօղրու եինէ Դէֆէրին իգամէթկեահրնա կիտինիզ։ Պու գնեադրտ բարչասրնը նէրէտէն ալմրշ իսէնիզ, եինէ օրայա վագ իսէրէք սէօնիպ պուրայա կէլինիզ։ պէնտէ կիտուպ բօլիս նաղլրը էֆէնտի իլէ միտտայի սամուսիյի կէօ-

բերեք պու պապատ լագըմ կելէն էմիրլէրի իսթիհսալ իտէ-
յիմ։

— Բէք կիւզել էֆէնտիմ։

Լսելի էսվապ ալըպ սաթմազլա մէշղուլ կէօրտիւյիմիզ Լէպլեբնտ թէքրար եօլա չըգըպ. Թէֆէրին իղ ամէթկնահը-նա վասլը օլտու.

56

Բօլիս իտարէյի մէրքէզիյէսինտէ պու մուամէյէ ճէրէ-յան իմտիյի կէնտուտ. Ենֆէր ոգուղնա պիր արապա կէ-լիպ Եէմիմանէնին ղարուսը կօնիւնտէ տուրմուշ իտի. ա-րապանը օթուրտու պու մէվզուտան էնիպ տօղրու կարսիյանէ մախատա օլան ղուլիպէյէ միւրաճաաթ իմտի։

Իւզէրինտէ 13 նօմէրօ պուլունան պու արապանըն սա-հիպի տօսթումուզ իսթիյար Բիյեր Լոթի. հէնուզ օ տա-պահ չիւչիք սէյահաթընտան ավտէթ իթմիշ իտի. Նա-մուսը արապանը, մայիւմանի իսթիհսալ իտէպիէճէյի տա-յիրէյէ միւրաճաաթ իթմտի. օթուղ սէնէուէն պէրի պու խըտմէթտէ պուլունան իսթիյար պիր մէմուր. Բիյեր Լոթ-յոյը նէզարէթի պիր սուրէթտէ գապուլ իտերէք, նէ՞ ար-զուտա պուլունտուղունը սօյլմասը իյէ. Իսթիյար արապանը.

— Ակիգիմ միւսիւ. իշթէ իշ չունտան իպարէթ սիր. Ինձ պրոգրամիշ օլան պիր չօճուղընը նէ՞ օլտուղունը ան-լամագ իսթէյօրսունուզ... լային պու տիւնյի պիր մէսէյէ սէյիլ. 1837 սէնէսի Ամպասմանէրինին Եիրմի տէօրտունճի կիճէսի իտի. պունը անլամագա իհթիյաճ վար տա ունը ի-չին սօյլյօրսունուզ.

— (Դէպէսիմ իտերէք.) Անլատըմ միւսիւ, անլամա-կա իհթիյաճընըզ վար. գէ նասլօտ անլամագ այղուսընտա

սասթ եվվել Հանզ Էլիզէ ճատտէսինտէ, պիր խանէնին ա-
բապալըգ գարուսը Լօնիւնտէն պէն պուլուգ գալըրտըմ.
չիմտի պու չօճուղըն նէ օլտուղունը անլատաղ արզուսընտա
պուլունտուգումտան, լութֆէն իտարէյի ոչէէրի ճանգ-
պինտէն ալթիտէրի սուալլէրիմէ ճէվապ ինայէթ պուլմա-
մասընը իսթիրհամ իյլէրիմ.

«1. – Պու չօճուգ տէֆթէրէ նէ՞ նամ իլէ գայտ ա-
լունմուշ տըր։

«2. – Հէնուգ պէրհայաթ մը տըր, եօգսա վէֆաթ մը
իթմիշ տիր։

«3. – Պէրհայաթ իսէ նէ՞րէտէ պուլունույօր, վէ նէ՞
սըֆաթլա մէշղուլ օլույօր։

«Ինչթէ պուրայարընը անլատըգտան սոնրա պու չօճու-
ղըն բէտեր ու վալիտէսինի պուլապիլէճէյիմի իմիտ վէ
թասավվուր իյլէյօրում։»

Մէմուր պուրայա գատար եազարգտան սոնրա.

— Սիզէ լազըմ օլան ճիհէթ պու գատար տըր, իմզա
իտինիզ, պէն անը եօլունա գօրում, պիր գաչ սասթ սոն-
րա կէլիպ ճէվապընը ալըրսընըզ։ տէյինէճ։ Բիյէր Լօրիյօ
իմզասընը գոյտու, մէմուրէ թէշէքքիր իտերէք վէ իսթի-
տա խարճընը վէրէրէք չէքիլիպ ճիթմէքտէ իքէն, քէնտի
քէնտինէ.

— Օ՛խ, պու ագշամ օ չօճուղըն նէ՞ օլտուղունը սա
անլայապիլէճէյիմ... տէտի։

* * *

Էլպէթ օգուլանլարըմըզըն խաթըրլալընտա տըր քի,
եինէ օ կիճէ սասթ իչտէ Հանրի Ծրլաթուր Վօտիյօ, տոգ-
թոր վէ Բընէ Մուլէնֆէլ պիրլէշէրէք փան-փուտինին իգա-
մէթկեահընա կիտէճէքլէր իտի. Ֆագաթ պիզ պունլարտան
եվվել մահալի մէզքիւրտէ խապաթը վիճուտ իյլէյէճէյիզ։

պուլունուլյորսրներդ, ֆագաթի պէնիմ տէ պու իհթիյաճրն վէ պու ալգունրն սէպէպինի անլամադա իհթիյաճրմ վար . . . պու չոճուղրն հայաթտա օլուպ օլմատրդրնը, նէրէտէ պուլունտուդունը, բէտէր ու վայիտէսինի պուլուպ պուլմատրդրնը անլամանրդ սատէ պիր մէրագտա՞ն մը նէչաթ իտիյոր, եօգսա պիր սէպէպ մի վար, սիդ պու չոճուղուն ագրասլասընտա՞ն մրսրնրդ, եօգսա հանկը ֆամիլեայէ մէնսուպ օլտուդունը՞ մը թանրյորսունրդ։

— Տէտիյիմ թարիխտէ օ չոճուղը պուրայա պէն կէթիրտիմ . . . պու եադրնտա կիւզէլրան իտէն պաղը հայլէրտէն իսթիտալ իտիյորրմ քի, պու չոճուղրն բէտէր ու-վայիտէսի քիմլէր օլտուղու անլաշըլապիլէճէք։

— Անլաշըլտը, տէմէք օլույոր քի սիդ պու չոճուղրն հէնուզ հայաթտա օլուպ օլմատրդրնը անլամազ իսթէյորսունրդ։

— Էվէլ էմիրտէ անլամազ իսթէտիյիմ չէյ պու տրը, պունտան պաշգա նէրէտէ պուլունապիլէճէյինի, հազրգաթէն բէտէր ու վայիտէսինէ թէսլիմ օլունուպ օլունմատրդրնը անլամազ իսթէյորում։

Իսթիյար մէմուր իտարէխանէճէ իզթիդա իտէն մուաժէյիթը բէսմիյէյի պիլ իճրա, հաթթա Ինիլէր Լօրիյոյա սուհուլէթ օլմազ իզրէ արապաճրնրն յիսանրնտան պիր իսթիտանամէ գալէմէ ալլպ ամիտէքի սաթրրլարը եազմադա պաշլատը։

«Պէն քիրա արապաճրսր օլուպ, իգամէթկեահրմ Բարիզտէ Օտինեօ սոգաղրնտա 9 Նօմէրօսա տրը։ 1837 սէնէսի Սեպտեմբերինին Լիրմի տէօրտինճի կիճէսի սապահա գարշը, Եէթիմիանէնին ավլիսինէ իրի եաշրնտա գատար պիր էրքէք չոճուգ պրրագմրշ վէ էլպիսէսինին իւզէրնէ պիր թօրլու իյնէ իլէ 13 բաղգամրնը հասի պիր քեաղրտ բարշասը բապթ իմմիշ իտիմ։

«Պու չոճուղը մահալի մէղքիրէ պրրագմատան պիր

Դուրնաղ խբբսրդ բէք զիյատէ թէղայիւբ իթմիշ իտի. ալմըշ օյտուզու եարա թէհլիքէլի օլմադյա պէրապէր հէնուզ եաշայօր իտի. Էթիյէն, մէրդումին հայաթընը պիրազ թէմ-սիտ իթմէք վէ պու սայէտէ կէնճ ալսդաթա իֆատաթընը զապթ իթսիրուպ իմզա իթտիրմէք իչին, թէքմիլ մէհա-րէթինի իճրա իթմիշ իտի.

Ժան-Ժուտինին օտասընա կիրէճէյիմիզ էնեատէ օճաղ եանմադտա վէ քէնտիսի տէ օճաղըն զարշրսընա կէչիպ օ-թուրմադտա իտի. տօղթօրըն իսասիյա պադմադ իչին կէթիրտիյի մատամ Իւրսիւլ նամը իլէ եաս օլունան խասթա պէքճիսի, պիրազ թաամ հազրրլամազ իւզրէ եանընա կէլ-տիյինտէ, Ժան-Ժուտի զաիֆ պիր սէս իլէ.

— Պէնի նէ՞ հալտէ կէօրիյօրսունրզ հանրմճրզրմ, նա՞սրլ քէնտիմի թօրպայապիլէճէքմիյիմ, տէյու սօրտու.

— Էվէթ միսիս Ժան, օրասը մուհազզազ տրր...

— Պու սէօզի միճէրրէտ թէսլիյէթ մէզամընտա սէօյ-լէմէյօ՞րմուսընրզ.

— Ալլահ պիլիր հազրզաթը սէօյլէյօրում, պէնտէ տօղթօրտան իշիթտիմ, ա՛հ եարանրզ բէք վէիսիմ իտի.

— Ադլըմ բէք ինճէ իշլէրէ էրմէզ. Ֆազաթի պանա զալրրսա տօղթօր եանրլրյօր... պէն քէնտիմի եօլճը կի-պի կէօրիյօրում.

— Պու Ֆէնա Ֆիքրրէր իլէ քէնտինիզի պէյհուտէ բա-հաթսրզ իթմիշ օլուրսունրզ, չունրի հէնուզ եաշամադ տա թէթէյօրսունրզ.

— (Կէօզէրի բարլայրպ պօղազ պիր սէս իլէ.) Ա՛հ, էվէթ, եաշամադ իսթէրիմ. էվէթ, իբի սէֆա վիճուտիմի օրթատան զալտրրմադ իսթէյէնլէրին հազզընտան կէլմէք իչին եաշամադ իսթէրիմ.

— Շիմտի սիզին կիւզել հավայա իհթիյաճրընրզ վար, պիր քէչալ պուլունմայրսընրզ.

Ժան-Ժուտի պու սէօզլէրի իշիտինճէ մօրարմրշ օլան սիյմասընտա պիր ալամէթը մէսէրրէթ կէօրիւլէրէք. քէնտի քէնտինէ.

— Պիր աղ զուվվէթ հասրլ իտէճէք օլուրսամ տօղրու. Հավրտաբի էվճիյէղիմէ կիտէրիմ... եաբտրզրմ Ֆէնալրզր ունուտուրազ բահաթ բահաթ եաշարրմ, տէտի. Մ՛ատամ Իւրսիւլ իսէ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Իչթէ էթի սույունրզ հազրր օլտու, տօղթօր չա-բազ տա թավսիյէ իթտի. Ֆազաթի բարամ գալմատր, տէ-տի.

— Օ հալտէ քիչիւք ավչիյէ միւրաճաաթ իթմէյի, պէ-նիմ օրատա բարամ վար.

— (Հայրէթլէ.) Փիչիւք ավչիյէ՞ մի...

— Էվէթ՛թ, պիր լէյլազ աղաճրընրն քէօրիւնամ վէ տի-վարէ եազրն պիր եէրտէ տիր. էվին իչ թարաֆընա տա-յալը օլան զազմայը ալընրզ, սաղ թարաֆա տօղրու լէյլազ աղաճրընրն ալթընը զազբյընրզ, օրատա տէօրթ քէօշէ պիր թէնէքէ զուլթու պուլուրսունրզ, անը պանա ալրպ կէթի-րինիզ, օ պէնիմ գասամ տրր.

— (Հայգըրարազ.) Իչթէ պու տա թօհամի պիր ֆի-քիր... պուրնը խոզէր վերմէկտէն էվվէլ վէֆաթ իթմիշ օլսա իտինիզ, մէրասխորլարրնրզ հիշ պիր շէյ պուլմայա-ճազ իտի.

— Պէնիմ միրասխորրմ եօգ տրր.

— Նէ հալ իսէ, պէն կիտէյիմ շու թէնէքէ զուլթու-յը արաշտրրայրմ.

Մ՛ատամ Իւրսիւլ օտատան չրգտը, Ժան-Ժուտի եա-ընրզ գալընճա տիչիւնմէյէ պաշլատը. քէնտի քէնտինէ.

— Պու գատրն բէք տօղրու սէօյլէտի, էկէր էօլմիւշ օլսա իտիմ շու բարա պիր միսկինին էլինէ կէչէ պիլիր իտի, տէտի.

Պու էսնատէ մատամ Իւրսէլ էլինտէ թէնէքէ զուլթու օլտուզու հալտէ օտայա կիրտի վէ կիւլիմսիյէրէք.

— Իշթէ կէթիրէյօրում, պու սաղը պիր շէյ տէյիլ, էկէր իյինէ ալթուն գօյմուշ իսէնիզ աշըրըլմըշ ուէմէք օ-լուր տէյինճէ, ժան-Ժուտի ճէվապ վէրմէյսիզին գու-թույը ալրպ էբէյինճէ պիր զահմէթլէ աչը. միւթէճասիւ-սանէ պիր նազարլա պագմագտա օլան մատամ Իւրսիւլ, գուլթու աչըլըր աչըլմազ.

— Պանդա գայիմէլէրի, տէյու հայգըրտը.

— Լվվէլթ հանըմճըգըմ, պունլարը արթըգ նէրկ կէօմ-մէյէճէյիմ, նէ սուրէթլէ սարֆ իտէճէյիմի տիշինանիւմ. ալընըզ սիզէ պէն ֆըրանգըզը պիր գայիմէ, կիտիպ պօզ-տուրունըզ. գալան բարայը գուլթույա վէ գուլթույը տա չամաչըր տօլապընա գօյունըզ, կէլտիյինիզմէ պանա բուլ-լանմըշ պիրտէ ջնազըտ կէթիրինիզ.

— Վասիլէթնամէնիզի նազմանգ մը իսթէյօրսունըզ.

— Պէլբի.

— Ռէբ էյի իտէրսինիզ, վասիլէթնամէ նազմագլա էօլմէք լազըմ կէլմէզ. պէն կիտէյօրում.

— Ռէբ կնչէ, գաբուլարը քնամիլէն էյիճէ գարա-ջընըզ.

Պէքճի վէ խըտմէթճի գատըն չրգրպ կիթտիրտէն սանրա, ժան-Ժուտի ջէնտի ջէնտինէ.

— Նայէտ էօլիւրսէմ իթտիյիմ ֆէնալըզըն պիր գըս-մընը օլսուն թազմին իթմիշ օլուրում, տէտի.

Նարրմ սաաթ սանրա մատամ Իւրսիւլ Պօրտօ չարապը իլէ պաղը ուֆագ թէֆէք վէ ժան-Ժուտինին իսթէսի-յի բուլը քեազըտը ալմըշ օլտուղու հալտէ ավուէթ իտէ-րէք.

— Բուլը քեազըտը տօլապըն իւզէրինէ պրրագըյ-ըրում. նէ կէման իյճապ իտէրսէ օրատան ալրրսընըզ, տէ-տիրտէն սանրա, միւթթասրլ օլան օտատպի նամազընին ճանընա կիթտի. պու էսնատէ ուսուլէթլէ սօգագ գաբու-սը չալընտը, ժան-Ժուտի գուլագ գապարթարագ.

— Սօգագ գաբուսը չալընըյօր, չիւպհէսիզ տօգթօր օլմալը տըր, չաբըգ կիտինիզ տէմէսի իյէ, մատամ Իւրսիւլ հէման կիտուպ գաբուլը աչտը. Ֆիլհագըգա պու կէլէնլէր Պէրթ, Հանրի, Ռընէ Մուլէն վէ տօգթօր Էթիյէն Լօրիյօ իտի. խըտմէթճի գատըն պու գատար գալապալըզը կէօ-րիւնճէ չաչըրտը. տօղթօր իսէ մէղպուրէյէ.

— Խասթամըզ նէ հալտէ պուլունույօր, տէյու սօր-տու.

— Պիր աղ տահա էյի տիր տօգթօր էֆէնտի.

— Շիւպհէսիզ ճանթամըշ օլմալը տըր.

— Խայրը էֆէնտիմ, պու ագչամ սիզի պէքլէմէք մագ-սատը իլէ օթուրույօր.

— Լայլ իսէ հայտէ ճանընա կիտէլիմ.

ժան-Ժուտի, պու սէօզլէրի քեամիլէն իշիթտիյինտէն սապրրսըզըգլա կէօզլէրինի օտա գաբուսունա ամֆ իթ-միշ իտի.

Էթիյէն գաբունըն էշիյի իւզէրինտէ իսպամթը վուճուտ իթտի. պու էսնատէ մէճրուհըն կէօզլէրինտէ պիր նուրը մէսէրրէթ բարլայօր իտի, ֆագամթ արգասընտան Հանրի Տըլամթուր-Վօտիյօնըն վէ մարինաճընըն գօյունա տայանմըշ օլտուղու հալտէ Պէրթին աղըր աղըր եիւրիւյիպ կէլտիրլէ-րինի կէօրիւնճէ, օ նուրը մէսէրրէթ տէրհալ զայիլ օլտու.

Պա խուսուս նէթիմէնին կէլիպ կէօրիւնիշի վիճուտինէ խաֆիֆ պիր թիթրէմէ իյրագ իլլէմիշ իտի. այաղա գալգ-մագ իսթէտի, ֆագամթ Լթիյէն թավր ու իշարէթի իլէ պու հարաբէթինէ մանի օլտու. Պէրթ տէ, Պըրունվայէ թապիպինին գաֆիլի գարշըսընա կէլինճէ բուհընա պիր սըգէթ ալըշ օլտու, Ռընէնին էլի իւզէրինտէ պուլունան մինի մինի էլի թիթրէմէյէ պաշլատը.

ժան-Ժուտի, պու հալլերի կէօրիւպ ֆէրպ իթմիշ իտի. տուգագլարը թիթրէյէրէք զօլարընը կէնճ գրզա տօղրու ուզաթտը, օթուրմագտա օլտուղու գօլթուգ սանտալեա-

սընտան ուսուլէթլէ էնիպ տիզ իւզերինէ կէլտի , Նիյազբեարանէ պիր վաղիյէթ ալտը · թանընմայաճագ տէրէճէտէ թէղայիւր իմիշ օլան եիւզի կէօզ եաշընա միւսթաղրաղ օլտուղու հալտէ .

— Ա՛հ , պէնի աֆվ իտինիզ , պէնի աֆվ իտինիզ , տէյու քէքէլէտի .

Պու մահզուն վէ թիթրէք սէտա , պու բէշիմանլըղ կէօզ եաշլարը , հուզդարըն հէբսինէ պաշդա պաշդա թէկէսիր իթտի , կիւնէշին զիյասընա գարշը էրիյիպ մահվ օլան դար կիպի , եէթիմէնին հիտտէթ ու նէֆրէթիտէ տէրհալ զայիլ օլտու .

Էթիյէն , պու տէրէճէ թէէսիւրին պու դատար հէյէճանընը , եարասընը թէքրար աչրպ խարապ իտէճէյինի միւլահազա իտէրէք ժան-ժուտիյի գալտրրմագ իսթէտի , լաքին պիւսպիւթիւն պաչդաչմըշ օլան էսկի հայտուտ էլի իլէ պունա մանի օլարագ , վէ հէօնկիւր հէօնկիւր ապլայարագ շու սէօզէրի սէօյլէտի .

— Խա՛յբը , խա՛յբը տօգթօր . . . պէն պէօյլէ տիզ իւզերինտէ պուլունաճաղըմ , իյդա իլլէտիյիմ ճինայէթի սէպէպի իլէ էօքսիւզ գալան պիր զէվալը հուզուրընտա իսթիտայի աֆվ իտէճէյիմ . . . ա՛հ , պէն սէֆիլ , այչագ , մէրհամէթէ շայան պիր մախլուզըմ . . . (Միւթէաղրպէն Պէրթէ թէվճիհի խըթապ իտէրէք .) մատմազէլ , պու տէրէճէ ըզթըրապաթընզա պէն սէպէպ օլտում . . . ֆամիլեասընընն նամընը , նամուսունը պէրպատ վէ լէքէտար իտէրէք մասում բէտէրինիզ իտամ իտիլտի . Հալ պու քի Պրրունվայէ թապիպինի գաթլ իտէն պէն , եաչընըզ պէն իտիմ . Սէնժագ կէչիրինտէ ճէլլատըն սաթըրը իլէ պէնիմ պաչրմըն եէրէ տիւշմէսի լազըմ կէլիր իտի . Էօլիմին անպէան թէգարրուպ իթմէքտէ օլտուղու պէօյլէ պիր զէմանտէ , լոչէզ օլմասըղըմը իյթիրաֆ իլէ պէրապէր , աֆվ ու մէրհամէթինիզէ իլթիճա իտէյօրում . . . տէտի .

57

Թէէսիւր ու տէհշէթ սայիգասը իլէ , Պէրթ ճէվապ վէրէպիլէճէք պիր հալտէ պուլունմայօր իտի . Էթիյէն , պունը ֆէրգ վէ իսթիտլալ իտուպ անըն եէրինէ ճիտտի պիր թավր իլէ .

— Մատմազէլ Պէրթ , ֆամիլեասընը սէնէլէրճէ զիլլէթ վէ խէճալէթ իչինտէ պըրագան օ մաթէմնագ կիւնլէրի , միւմրիւն տէյիլ ունուտամայաճագ տրը , անճագ մազլում բէտէրինին իատէյի նամուսու շէրիֆինէ խըտմէթ իտիլմէք չարթըյըլա աֆվ իտէպիլէճէք տիր , տէմէսի իւզերինէ , ժան-ժուտի սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Իյթիրաֆը ճիբամ ու գապահաթ իտէճէյիմէ տայըր եէմին իտէրէք սէօզ վէրտիմ . Նէ զէման իսթէրսէնիզ քեամիլէն սէօյլէյէճէյիմ տէտիքտէն սոնրա .

— Ա՛հ , միւսիւ Տըլաթուր-Վօտիյօ , պու իչիտէ սիզին տէրիւհտէ պուլունմանընը ըէք դէյամ մէմնունիյէթիմի մուճիպ օլմուշ տրը . . . պէնի իսթիճվապ իթմէք իչին թէշրիֆ պուլուրտուընը տէյի՞լ մի , չիմոի սիզէ հէր շէյի սէօյլէյէճէք տէյիմ . տավայա գըյամ իտիլէճէք կիւնէ գատար եաշամաղա միւգթէտիր օլուրսամ , իֆատաթըմը հուզուրը մահրէմէտէ շիֆահէն թաստիգ վէ իյթիրաֆ իլլէյէճէյիմ . ֆէնալըգտան պաչգա պիր շէյ եարամատըղըմ պու տիւնեատան կիթմէզտէն էվվէլ , հիչ օլմազսա պիր մազլումըն պէրայէթինի մէյտանա չըգարմըշ , պիր մէյէին աֆվընա մազհար օլմուշ օլաչըմ . . (Պէրթէ) պէնի կէրչէքտէն աֆվ իտէճէքսինիզ տէյի՞լ մի մատմազէլ . . .

Պէրթ . – (Պիր էքի սոչմ իլէրլէյէրէք .) Տիւնեատէն

էլինի էթէյինի չէքմիշ օլանլար իլէ քէնտի նամըմա օլարագ իշլէթ սիզէ աֆվ իտիյորում։

Գու սէօզ իւզէրինէ Ժան-Ժուտինին եիւղիւնտէ թարիֆի նազ ապիլ պիր ալամէթը մէսէրրէթ բէյտա օլտու, միւթէադրպէն պէնզի սաբաարը քէսիլտի, պայըլաճագ պիր հալէ կէլտի. էլինի հէման գալպի իւզէրինէ վուր իթտի, ֆկվզ-էլատէ պիր-ըզմբըլապ հըսս իլլէյօր իտի քի. Լէթլէյէն աղիմ պիր թէլաշ իլէ.

— Թէէսիւրու հէյլեճանըն պու տէրէճէսի քեաֆի տիր, արթըգ քէնտինիզի թօբլայընըզ, եօգսա սէօզլէրինիզին հիչ պիրինէ ճէվապ վէրմէմ, տէտիքտէն սոնրա, Ժան-Ժուտիյէ պէր գաշըգ իլաճ իշիրտի. մէճբուհ քէսիք պիր սէտա իլէ.

— Տօգթօր, չօղ մուղթարըպըմ... Բըշագ սարլանան մահալ գըզկըն պիր սէմիլ քարչասը սօգուլմուշ կիպի չոսբր չպըր եանըյօր... մէճալիմ եէթտիյի գատար զոսրէթ կէօսթէրէճէյիմ... պանա իսթէտիյինիզի սօրուսնըզ... հէր շէյի սէօյլէմէտիքտէն սոնրա էօյմէք իսթէմէմ... տէտի.

Հանրի Տըլաֆուր-Վօտիյօ իսթիճվապա պաշլատը. օղուլանլարըմըզը քեամիլէն վագրֆ օլտուգլարը ահվալը ֆաճիանըն սուրէթը պէյան վէ զապթընտան, օրատա պուլունանլարըն քեաֆիֆէսիտէ նիհայէթ տէրէճէտէ միւթէսիր կէօրունիյօրլար իտի. իսթիճվապաթ էրէյինճէ իլէրլէյէրէք, պիր արալըգ Հանրի.

— Տէմէք օրտոր քի սիզի պու ալտագլըղա պու ճինայէթէ սեվգ իտէն սէֆիլլէրին իսիմլէրինէ պիլմէյօր իտինիզ, տէտի.

— Էվվէլ միւսիւ, պիլմէյօր իտիմ...

— Անլաշըլըյօր քի արատան եիրմի սէնէ կէշտիքտէն սոնրա պունլարը թէատիֆէն պուրմուշսունըզ.

— Էվվէլ միւսիւ, պու պիր թէատիֆ էսէրի տիր.

— Գու իքի շերիքը ճինայէթին միսթրէս տիգ Թուրէն էլէ Ֆըրէտրիգ Պէրար օլտուգլարընտան էմինմի սինիզ.

— Էյվէթ, էյվէթ...

— Նա՞սրլ, վէ նէ վէճհ իլէ պու տէրէճէ գանաաթ հասըլ իմտինիզ.

Ժան-Ժուտի. Պէրլին սօգաղրնտաքի խանէյէ իլք տէֆա օլարագ նէ սուրէթլէ կիրտիլինտէն պաշլատը կի զէրան իտէն ահվալի. վէ Հոկանտիրին եիրմինճի կիճէսի միսթրէս տիգ Թուրէնի էյիճէ թանրտրդրը, վէ տէրունի պանգա գայիմէլէրի իլէ տօրու չըզտանը, նէ սուրէթլէ աշըրտըդընը քեամիլէն հէքեայէ էյմէմէսի իլէ, Հանրի.

— Գու սրրգաթ մէսէլէսինտէ իյղահաթա միհթաճ պիր ճիհէթ կէօրիյօրում... սիզ պու չըզտանը աշըրտըգտան սոնրա միսիս Ըրնէ Մուլէն պիր միստէթ տահա գօնաղընտա գալմըշ... միսթրէս տիգ Թուրէն պու գայաթըն բարայա թէալիզ իտէն գըսմընտա օ սէրբէճէ միւթէէսիր օլմատըդընը, ֆագաթ չըզտանտա մուհիմ վէ գըյմէթտար էվրաղ պուլունընը, անրն գայ օլմասընտան բէք զիյատէ թէլաշա տիշիպ մէրագ վէ ըզթըրապ իչինտէ գալտըդընը կէօրմիշ վէ գանաաթ հասըլ իթմիշ օլտուգունը սէօյլէյօր, տէմէք էրէ, Ժան-Ժուտի.

— Գու գանա էվվէլճէտէ սէզլէնմիշ իտի, սէյու մըրըլտանտը.

— Զըգտանընի իչինտէ պանգա գայիմէլէրինտէն պաշգա պիր շէյ պուլմատընըզ մը.

— Սիզ իչ պին ֆրանգըզ պանգնօթտան պաշգա պիր շէյ պուլմատրմ՝

— Զըգտանընն պէլքի կիզլի պիր կէօզի, պիր քեօշէսի վար տրը...

— Օրատանը պիլէմէյօրում, պանա գալըրսա օլմամալը տրը սանրրրմ.

— Գու չըզտանը պանա թարիֆ իտինիզ.

— Սիյահ սախթիանտէն մամուլ օլուպ, աշըլաճագ մահալի կիւմիշլի իտի.

— Պու սէօգլէրի իշիտինճէ կէնճ ավօգաթը մէրագը վէ տրգգաթը պիր գաթ տահա արթարագ .

— Պու չրզտանտա պաշդաճա պիր ալամէթ օլուպ օլմատրդրնը տէրխաթը իտէմէյօ՞րմուսրնրզ ։

— Ա՛հ , խաթրըմա կէլտի , պիր թարաֆընտա պիր տամ կա իլէ ֆիճիֆրլի օգունապիլճէք « ի » վէ « Ս » հարֆլարը վար իտի ։

— (Թիթրէյէրէք .) Պէօյլէ գըյմէթտար պիր շէյի զայպ իթտինիզ հա՝ տէտի ։

— Իգէրմէ հիճիմ իտէրէք պէնի պու հալէ գօյմուշ օլան օ ալչագ Ֆրրէտրրիզ Պէրար , Լանի Նէօյլի քէօրրիսիւնաէրի կէօրտիւյիւմ՝ ատէմ, էլպիսէմի գարբշտրրարագ պու չրզտանը չալտը ։

— Պուրատա՝ մը ։

— Էվվէթ , Ֆօլ Նուվար լոգանթասրնտա իրէն հէնուզ Լանրմտա պուլունույօր իտի , Իշինտէ իրի պին ֆրրանգտան զիյատէ բարա վար իտի ։

— Իշթէ պու մէսէլէ բէք դարիպ տիր . . .

Էթիյէն Լօրիյօ . – Նէ՝ վար քի , պիր շէ՞յ մի անլատրնրզ ։

— Ճիմտի անրտա անլարսրնրզ , (ժան-ժուտիյէ) Ֆրրէտէրիզ Պէրար սիզի չու պուլունտուզունուզ օտատտա Լարալատրդը զէման սաաթ գա՞չ իտի ։

— Պէչ ալթը տուլարրնտա ։

— Պէն օ կիճէ Լարը կիճէյի Լարրմ սաաթ կէչէրէք Ամբսթէրտամ սօգաղը իլէ , Պէրլին սօգաղրնրն պիրլէշմիյի քէօչէ պաշրնտա վէ պիր արապալրդ դարուսը էօնիւնտէ , Թրպգը թարիֆ իթտիյինիզ կիպի սիյահ սախթիյանտան մամուլ, գարանաճագ Եէրի կիմ միչի վէ իւգէրինտէ « ի » վէ « Ս » հարֆլարը հավի պիր չրզտան պուլմուշ իտիմ։

Ժան-ժուտի . – (Հայդրրարագ .) Ա՛հ , պունտան զիյատէ միւշապէհաթ օլամազ, չրզտան պօ՞չ մը իտի ։

— Իշինտէ հիչ պիր շէյ պուլունմայօր իտի , Ֆագաթ

էօյլէ խաթրրլայօրում քի, պիր թարաֆը պանա տիկէր ճի-հէթտէն պիր ազ աղրրճա կէօրիւնտիւ. լարին սէօզիւն էն տուղրուսը, մէրակ իտուպ տա էրէյիճէ արաշտրրմատրմ.

Ըրնէ Մուլէն. - Պէյքի պու ժան-ժուտինին էլէ կէշիր-տիլի չրզտան տրը.

— Թարիֆլէրտէն էշիտ անլաշրլրյօր, ֆագաթ ժան-ժուտի, Բօլ Նուվարտէն կէլիր իրէն օ եօլա օղրամատրղը իլին, չրզտաներն օրայա տիւշմէսինէ պիր մանա վէրէմէյօ-ռում.

Գոն էանատէ ժան-ժուտի տէրին տէրին տիւշինիւյօր իտի. պիրտէն պիրէ գիհնինէ պիր չէյ կէլիպ, քէնտի քէն-տինէ.

— Ա՛հ, թօհաֆ չէյ. իհթիմալ տա վէրիլէմէզ, ֆա-գաթ . . . տէյու մրրրլտանտը, վէ պիր իրի ատանէ գա-տար եինէ սիրիթ իտուպ տիւշիւնտիւրտէն սօնրա, Մին-եօլէ խաթրրնա կէլիպ.

— Շիմտի էյի պուլտում, պու չրզտան պուրատա չա-չրնմատը. պու տրրգաթ Բօլ Նուվարտա ֆուգու պուլտու. հէմտէ պունը Մինեօլէ եատրը վէ չրզտանը պօշալթրգտան սօնրա դալտրրրպ ատթը վէրտի, տէյու հայգրրտը.

Հանրի. - Շիմտի պու չրզտան պէնիմ օտամտա տրը, կիզլի պիր կէօզիս օրտպ օլմատրղրնը թէտգրգ իտէր անլա-ռրգ. պիզ եինէ պահսրմրզա ռուճու իտէրիմ. . . պուրատա պիր քէօշէյէ սագլանրպ սիզի պէքլէյէն ատէմին, միսթրէս տիզ Թուրէնին խանէսինտէն չրզան վէ Սէն Մարսէլ սոգա-ղրնտա իգամէթ իտէն ատէմ օլտուղունը. գաթիլէն ֆէրգ վէ թէշիսիս իտիյօրմուսունրզ.

— Էվվէթ միսիս, օ տա, օ տա, Նէօյլի քէօբրիւսիւն-տէ իսպաթը վիճուտ իտէն ատէմտէ պու տրր. քէնտիսի տիր. Եիրմի սէնէ էվվէլ պէնի զէհիրլէմէք իսթէյէն գա-տրնրն չէրիբը ճինայէթի տիր.

— Սիզ պանա պիլտէ սապրգ նօթէրտէն պահս իթ-

ՄԽ։ Պրրունվայէ թապիպլինի պիր տուղաղա տիչիւրմէք իչին քէնտիսինի ղըյապի պիր մէքթուպ եաղտըրըլտըղընը սէզլէմիշ իտինիզ։

— Էվէթ միւսիւ։

Ըընէ Մուլէն. - Պու մէքթուպըն պիր գօրեասընտա էլէ կէչիրեպիլէճէք իտիք. Նէ չարէ գի թալի պունա միւսաատէ իթմէտի։

— Պու սապրգ նօթէր էֆէնտի, եաղըլան մէքթուպա նէ իմզա վաղ իտիլտիյինի թապիյի սիղէ սէղրէմիշ տիր։

Ժան-Ժուտի. - (Ըընէնին եիւզիւնէ պաղտրգտան սօնրա.) Իմզա մէգամընտա այրը այրը հարֆլար եաղըլմըշ... եանի իսմին պաշ հարֆլարը մուհարրեր իմիշ...

— Շիպէհսիզ Ֆրրէտերիգ Պէրար իսմի տիր։

Ժան-Ժուտի, պու սիւալէ ճէվապ վերմէյիպ սիքիւթ իթտի. Հանրի իսէ սիւալինի թէքրար իտինճէ, Ըընէ Մուլէն պաղրտրտագ։

— Իսայրը միւսիւ, տէյու ճէվապ վէրտի։

Ըընէ, մուգատտէմա սապրգ նօթէրտէն այընան մալիմաթէ կէօրէ, սուրէթը մահրէմանէտէ թէրթիպ իտիլմիշ օլան մէքթուպլարա, իմզա մէգամընտա վաղ իտիլէն իլք հարֆլարը Սիմ Սիմօնտ Տըլաթուր-Վօտիյօ նամընը թէչքիլ հյլէտիյինի իտիրրտրմիշ իտի։ Դէնճ ավօգաթ սէօղիւնէ տէվամ իլէ։

— Պու ճիհէթի էյիճէ տիչիւնիւնիւզ, տէրիսաթը իթմէյէ զայրէթ իտինիզ... Պրրունվայէ թապիպլինէ եաղըլըպ կէօնտէրիլէն մէքթուպը իմզա մահալինտէքի հարֆլար, Ֆրրէտերիգ Պէրար նամընա տէյալէթ իթմէյօրսա, իչին իչինտէ պաշգա պիր չէրիրը ճինայէթ սահա վար տէմէք օյուր, տէտի։

Պու իսրարէ, պու սէօղլէրէ գարշը մուգավէմէթ զայրի գապիլ իտի. պինաէն ալէյհ, Ըընէ մրրրլտանարագ.

— Տէրիսաթը իտիյօրում, տէր տէմէզ, Հանրի.

— Պու հարֆլար նէ՞ իտի, տէյու սօրտու։

— Ս. Տ. Վ. Լ. Թ. Վ...

Հանրի, պու հարֆլարը եաղտըգտան սօնրա իսթիճվապէ տէվամ իտէրէք.

— Պու հարֆլարըն նասըլ պիր նամ թէչքիլ հյլէտիյինի սապրգ նօթէր թէտգրգ իտուպ անլայամամըշ մը, տէմէսի իլէ. Ըընէ միւհթէրիզանէ.

— Օրասընը պիլմէյօրում միւսիւ, ֆագաթ պիր թագվիմ ալտրմ, թէտգրգ իթտիմ, ասըլգատէ պիր ֆամիլեա նամընը թէչքիլ իտիյօր... տէյու ճէվապ վերտի։

— Թագվիմի թէտգրգ իլէ նէ՞ պուլտունըզ։

— Ֆայիտէ պասսշ իտէճէք պիր շէյ պուլամատըմ, չինքի գարըշըյօր։ պու հարֆլար քէք չօգ նամարա տէյալէթ իտիյօր։

— Պու սապրգ նօթէր տէտիյինիզ հէրիֆ նէ՞ օլտու։

— Մահբէսատէ տիր...

— Ընրասը կէլինճէ պունատա պիր չարէ տիչինիր պուլուրուզ, գիրա պու ատէմին չէհատէթիտէ պիզիմ իչին ֆայիտէտէն խալի տէյիլ տիր... չիմոի տէ չօճուզընն նասըլ պուլունտուզունտան պահս իտէլիմ... պու մէսէլէյի թէագրպ իթմէք գապիլ օլապիլէճէք մի։

Էթիյէն Լօրիյո. - Էվվէթ, ճիվէյի Պապպանիյէ էսէրի օլան պիր թէատիւֆ սայէսինտէ պունա տա իմքան վարտըր, ճինայէթին վուգու պուլտուղու կիճէ ամուճամ նէօյի քէօրրիսինտէն տօղրու. կէլիր իրէն քիչիք պիր չօճուգ ֆէրեատը իչիթմիշ, հէման այըպ արապասընա ամթարագ Անֆէր սօգաղրնտաբի նէթիմանէյէ կէօթիրմիշ...

— Զօճուզընն հէնուզ հայաթտա օլուպ օլմատըգընը պիլիյօրմուսընըզ։

— Եարընն օ տա անլայըլաճագ, ամուճամ պու կիւն դու իշ իլէ մէշղուլ օլաճագ տըր։

— Ազիզիմ Էթիյէն, ըէք կիւզել թագտիր իտէրսինիզ

գրի, պու մէսէլէ տէ էսասը թէշգիլ իտէճէյինտէն, պիզիմ իշին նիհայէթ տէրէճէտէ էհէմմիյէթի հայիզ տիր . . . պէլգի տէ պու սայէտէ պիր իսթը հարարէթ թային իտէրիզ. պանա գայրրսա ճինայէթ՝ էսասէն չօճուղը դայպ իթմէ.ը մագասատրնտան նէշաթ իթմիշ տիր. պու տէրէճէ խայինանէ վէ ճինայէթդեարանէ պիր թէշէպպիսաթտա, պիր միյրաս մէսէլէսինտէն իլէրի կէլմիշ օրմայը տը . . . պէն եարրն Ֆրէտերիգ Պէրար իլէ միսթրէս տիզ Թուրէն ալէյհինտէքի իսթիտանամէյի թանզիմ իտէրիմ.

Ֆան-ֆուտի. - (Հայդրրարագ.) Ա՛հ, այիճէնապ տէլիգանը . . .

Հանրի. - (Մէօգիւնէ տէվամ իտէրէ.ը.) Սոնրա տա միւտտայի ումումի էֆէնտինին եանրնա կիտէրիմ . . . եարրն Էինէ կէօրիշիրիզ. տրթրգ կիտէլիմտէ սիզտէ պիրազ բահաթ իտինիզ.

Պէրթ. - (Ֆան-ֆուտիյէ թէգարլուպ իտէրէ.ը.) Ճէնապը Հագտան սրհհէթինիզի թէմէնի իտէրիմ, վագթը իլէ իթտիյինիզ ֆէտարեարլրդը ինազմին իշին չու սոն մուամէլէնիզի էօմրիմ օլտուգճա ունուտամայաճաղրմ . . .

Ֆան-ֆուտի, կէօգլէրինտէն սէլ կիպի եաշլար ագմագտա օլտուգու հաղտէ. իրինճի տէֆա օյարագ եէթիմէնին ա.յագլարրնա դարանմագ իսթէտի իսէ տէ, Ինթիյէն ուսուլէթլէ քէնտիսինի պու հարարէթտէն մէն իթտի.

Պիր գաչ տագրգա սոնրա Ֆան-ֆուտի մատամ Իւրսիւլ իլէ եալրնրդ գայրնճա, բուլրը վարագայը իլէ հոգգա գալէմի իսթէտի. Մատամ Իւրսիւլ, իսասթայը պու հայտէն մէն իթմէ.ը դապիլ օյամայաճաղրնը անլայարագ, պիզզարուր իսթէտիյի շէ.յէրի ալրպ էօնիւնէ կէթիրտի.

Ֆան-ֆուտի էյինէ գալէմի ալրպ հոգգայա պաթրարագ, բուլրը քեազրտրն պաշ թարաֆրնա շու քէյիմէլէրի եազտը.

« Պու պէնիմ վասիյէքնամէմ տիր »

58

Սաաթ ալաֆրանկա օն պիրտէ, տիւգ Ժոքմ Տըլաթուր-Վատիյօնրն խանէսինտէ հէյրքէս ույուեօր վէ եախատ Ֆէյզ զանն օլունույօր իտի. տախիլի իշլերին ալդասը ալընմըշ օլտուղունտան, ուշագլար քեամիլէն օտալարընա չէքիլմիշ-լեր իտի. Եալընըզ Հանրի դօնադտա պուլունմայօր իտի։ Մամանֆիհ ույանըզ պիր զաֆթ վար իտի քի. «տիւգ ճէնապլէրի օլուպ, գօնադրն իշինտէ սէս սէտա քէսիլինճէ թուալէթ գապինէսինէ կէշիպ թէպտիլ ղըյաֆէթ իմթտի. տօլաշտըղը կիհէլէրտէ եանընտան էքսիք իմթմէտիի տօնուգ ճամը քիւշիւք ֆէնէրի ալտը. պիր տրգգաթը մախսուսէ իլէ դաբուլարը քիլիտլէտիքտէն սոնրա եէրին ալթընա է-նիպ, պիզճէ զաթէն մալիւմ օլան տար վէ գարանլըգ եօր-տան եիւրիւմէյէ պաշլատը. պիր մինտէթ եիւրիւտիքտէն սոնրա մահուտ քէսքինին տէհլիզինէ չըգրլան մէրտիվէնէ վասըլ օլտու. պուրայա կէլինճէ, քէնտինտէն պաշգա քիմսէ պուլունմատըղընտան էմին օլարագ, գաբուլարը աշ-մագ խուսուսընտա պիր կէօնա իհթիյաթէ լուզում կէօր-մէյօր իտի։

Մէրտիվէնտէն չըգտը, սէհլիյին հէր թարաֆընա պիր քէրրէ կէօզ կէզտիրտի. ֆէնէրի սէօնտիրիպ պէր միթատ պիր տիրէյին եանընա պըրագտը. պիր արալըգ գուլաղընա պիր սէս կէլիր կիպի օլտու. պիրտէն պիրէ վիճուտինին հէր ղերրէսի թիթրէմէյէ պաշլատը, ղայէթ մուղթարըպանէ պիր թալիր իլէ կէրի տէօնտի։

Պու էսնատէ քէօշկին տախիլինտէ պուլունան օտա-լարտան պիրինին գարուսը արալըղընտան, կէօզինէ դիր

նէրբէ գալըն վէ եումուշագ խալը տէօշէնտիրինտէն, իւ-զէրինտէ եիւրիւնտիւի զէման այագ սէսի եշիտիլէմէյէճէ-իտի. միւսիւ Տըլաթուր-Վ.օտիյօ պիր ազ տիւշինտիւքտէն սոնրա գաբուլը պէկ ազ տահա աշարագ օտպայա կիրտի. ֆէնտի քէնտինէ.

— Անապա ուրա եաթան քիմ օլույօր, պէն պուրատա պուլունմատըղըմ սըրատա ուճապա օպլում քէօշկէ քիմի գապուլ իտուպ եաթըրտը, տէյէրէք, ուսուլէթլէ եաթաղա եագլաշտը. էյիլիպ պագտըդտան սոնրա, մըրըլտանարաղ.

— Պիր գատըն, պու պիր գատըն... պէլքի Հանրինին մէթրէսի տիր, տէյէրէք, պիր ազ տահա էյիլիպ պագմագ իսթէտի. ֆագաթ տէրհալ ղայրը իսթիյարի հայրէթամիզ պիր ֆէրեատ իլէ կէրի չէքիլտի. օ սանիյէ զարֆընտա գուրումուշ օլան տուտագլարընտան շու քէլիմէլէր տէօքիլտի.

— Լսթէր տը Ինյօ... պու Լսթէր քէնտիսի...

Տիւգին ֆէրեատընա, ֆէրեատ իլէ մուգապէլէ օլունտու, Լսթէր պիրտէն պիրէ ույանըպ եաթաղըն իւզէրինէ օթուրմուշ իտի, մօրմ իսէ քէմալի խէվֆ ու տէհշէթինտէն եէրէ մրիսանմրշ կիսլի տուրույօր իտի. Լսթէր եանան ա-թէշին վէ իտարէ լամպասընը ըշըղը իլէ պու մէնհուս չէհրէյի կէօրինճէ, տիլիխրրաշ վէ ահը պիր ֆէրեատ գօրարտը. եաթագտան ֆըրլայրպ եէրէ էնտի, տիւգին իւզէրինէ հիւճիւմ իթտի, նէֆրէթ, ինթիգամ վէ հիտտէթ հրսահյաթընտան իլէրի կէլմէ պիր չիվէ իլէ.

— Իրրսը՛զ, խրրսը՛զ... ազըպէթ սէնի եինէ էլիմէ կէչիրտիմ... չօճուղումը, չօճուղումը նէ՞ եարտը...տէյու հայգըրտը.

Զէվալլը գատընը, եիրմի սէնէտէն պէրի ճիննէթ սէպէպի իլէ գարանլըգ իչինտէ գալմըշ օլան գիհնինէ, պիրէն պիրէ օ մէնհուս կիճէ, եանի մօրմ Տըլաթուր-Վ.օտիյօնը, չօճուղունը էօլտիւրմէք գատի իլէ քէնշէրէտէն կի-

ըշրգ իլիշտի . իէվֆ ու տէհշէթի արթտրգճա արթտը , վէ քէմալի հայրէթլէ քէնտի քէնտինէ .

— Պու նէ՞ օլույօր . . . քէօշկիւն մէֆրուշաթրնը շալմագ իչի՞ ճաճէպա խրրտրգլա՞ր մը կիրտի , պունլարը թէհտիտ իլթմէք պէնճէ մուհալ տրը , չինարի պուրատա պուլունտուղում մէյտանա չրգաճագ , էլիմտէ սիյահ տա եօղ , շիմտի նէ՞ եարմալը , տէտիրտէն սօնրա , սաբիթի պիր հալտէ գուլագ գապարթտը , պիր շէյ իշիթմէտի . քէօշկիւն հէր ճիհէթինտէ տէրին պիր սիրիթ հիւրմֆէրմա իտի . ուսուլէթլէ արալրգրնտան կէօգիւնէ ըշրգ իլիշմիշ օլան գարույա գուրագ վէրիպ տինլէտի . պու էանատէ պիր ինսան նէֆէսի , ֆաղաթ ույգուտա օլտուղու անլաշրլրը սուրէթտէ պիր նէֆէս իշիտինճէ .

— Պու օտատա պիրիսի վար , ճաճէպա քիմ օլույօր , շունը պիր անլայապիլսէմ , տէտի .

Անլամագ վէ կէօրմէք արզուսընտան նէշաթ իտէն պիր մէրագ , իէվֆ ու ըզթրրապէտէ գալէպէ իթտի . պիր ազ տիշինտի , շայէտ կէօրիւնէճէք օլուրսա կէլտիյի եօլա սագլանմագ բէք գոչոյ օլտուղու , վէ օ հալտէ քիմսէնին նէրէյէ կիթտիյինի ֆարգ իտէմէյճէյինի միւլահազա իթտի .

Ուսուլէթլէ գարուներն բէգէսինի թուլթուպ չէվիրտի . գարու իշէրտէն սիրմէլինմիշ օրմատրգը ճիհէթլէ պիր գաչ սանթիմէթրօ աշրրպ արալրգ գալտը . տիւգ , օտաներն տախիլինէ կէօգ կէզտիրինճէ հայրէթի արթտը . օճագտա աթէշ եանը յօր իտի . լամպանրն կաղը բէք աղ գալմրշ օլտուղունտան , խաֆիֆ վէ սէօնիւք պիր զիյա ինթիշար իտիյօր իտի .

Նաթաղրն սէրտէլէրի աշրգ օլուպ իշինտէ պիր ինսան եաթտրրը , էշքեալը խարիճիյէսինտէն բէք գոչոյ անլաշրլրապիլիյօր , վէ ույումագտա օլան էրբէք վէ եա գարբնրն սրգ սրգ վէ գալպի ըզթրրապէ տէյալէթի իտէճէք պիր սուրէթտէ թէնէֆֆիւսի ֆարգ իտիլիյօր իտի .

տուպ կէլիշի վարիտ օլտու . օ կիճէ ժօրժ՝ն չէհրէսի նիմ գարալը իսկ տէ , սէնէլէրին մուրուրը իլէ Էսթէրին զիհ-նինտէ նագշ օլուպ գալմըշ իտի ։

Ճիննէթլէ կէշէն սէնէլէր , քէնտիսինէ ույգուտա կէշէն սաաթլար կիպի կէլիյօր իտի . պինաէն ալէյհ պու տէրէճէ էսկի վագաալարը , հէման օ կիճէ վուգու պուլմուշ կիպի խաթըրլայօր իտի ։ Պու էանատէ տիւդ ճէնապէրի տախի Պըրունվայէտէ կէշէն օ տէհշէթամիզ կիճէյի տէրիխաթը ինթի ։

Պիրատէրինին տուլ գէվճէսինին թէհտիտամիզ պիր թավը իլէ քէնտինէ տօղրու իլէրլէյիպ կէլտիյինի կէօրիւնճէ , ճիտտէն խէվֆ ու տէհշէթէ տիւշար օլտու . պիր տիշի արս-լանին , բէնշէսի իլէ խասմինին ճիյէրկնահրնա սալտըրմագ իսթէտիյինի թասվիր իտէրճէսինէ , Էսթէր թարաֆընտան վուգու պուլան հիւճիւմէ գարշը մուգավէմէթ վէ միւտա-ֆասյէ հաղըրլանտը ։ Էսթէր իսկ սէօզիւնէ տէվամ իլէ .

— Օ հայտուտ սէնսին . . . էվվէ՛թ , սէնսին . . . պու տէֆա պէնի շալմագ իշին կէլիյօր վէ օղլումը էօլտիւրմէք իսթէյօրսուն . . . տէյու հայգըրտը ։

Ժօրժ , ֆէվգէլատէ տրուշարը տէհշէթ օլարագ շաշգըն շաշգըն էթրաֆընա պագընմաղա պաշլատը , աշընտան սո-ուգ սուուգ թէրլէր ագըյօր իտի . Էսթէր իսկ , սայրգլար-ճասընա մըրրըլտանարագ .

— Ապա՛գ , էվէլրի կիպի շիմտիտէ սանա գարշը միւ-տաֆասատ պուլունաճաղըմ , եինէ էվվէլրի կիպի սէնի չօ-ճուղումըն եանընա եագլաշմագտան մէն իտէճէյիմ , սէնի պօղուպ հէլաբ իյլէյէճէյիմ , տէմէսի իլէ , տիւգին եագա-սընա սարրլմասը պիր օլտու ։

Ժօրժ , սայիդայի տէհշէթլէ մէճնուսանէ տէնիլէպիլէ-ճէք պիր հալտէ կէլրի չէքիլտի , գաշըպ գուրթուլմագ սէվ-տասընտա իրէն այաղը օրթասապի մասայա իլիշտի , իւզէ-ըինաէյի իտարէ չամպասը տիւշիւպ սէօնտու . արթըգ օտա՝

եալընդզ օճագտա եանան աթէշին զիյասը իլէ թէնվիր օ-
լույոր իտի ։

Միսիս Տըլաթուր-Վ.օտիյո միւթթասըլ գաբույը արա-
յոր ։ խէվֆ ու տէհշէթլէ կէօզլէրի գարարմըշ օլտուղուն-
տան գաբույը պուլամայոր ։ վէ տուզաղա տիւշմիւշ վահշի
հայվանլար կիպի ։ տիվարլարը թութարագ տօլաշը.յոր իտի ։

Լ.սթէր ։ Ժ.օրժ.ըն էլպիսէսինի ասլա էլինտէն պրրագ-
ճ.ոյոր վէ թէագրպ իլլէ.յոր իտի ։ տիւգ խէվֆ ու տէհշէթլէ
գարըշըդ պիր ֆէրեատ տուհա զ.օբարտը ։ զէվալը գատը-
նըն ումուզլարընտան թութուպ օլանճա գուվվէթի իլէ սիլգ-
տի ։ սարատը - պիշարէ խաֆիֆ պիր սուրէթտէ նէֆէս ալա-
րագ եէրէ սէրիլտի ։ Ժ.օրժ եագ.այը գուրթարրը գուրթար-
մազ պիր եօլ պուլուպ տէհլիզէ վէ օրատան տա պահճէյէ
ֆրրլատրդ.տան սօնրա ։ քէնտի քէնտինէ ։

— Պու գարրը.յը պուրայա քիմ կէթիրմիշ ։ ։ ։ ալէյ-
հիմտէքի պու կիզլի իթիֆագ աճէպա նէ՞ տիր ։ աճէպա
պէնի հէնուզ նէ՞ կիպի պիր մուխաթապա թէհտիտ իտի.յոր ։
տէյէրէք ։ սագ.ագ գաբուսը.նա թէվէճճիհ իթտի ։ սագ.ա-
զա չրդ.աճապը էանատէ պիր արապա կիւրիւլթիւսինի իշիթ-
տի ։ պու կիւրիւլթիւ իշիտիլիր իշիտիլմէզ գաբունը էօ-
ծիւնտէ պիր արապա տուրտու ։ ինսան սէպլէրի իշիտիլտի ։
քիլիտ տէլիյինէ պիր անախտար սագ.ուլուպ կըճըրտամազ
պաշլատը ։

Ժ.օրժ պիւսպիւթիւն բուսուլայը շաշրրտը ։ գ.օշարագ
թէքրար քէ.օշկէ տ.ողրու կիթտի ։ ֆէնէրի պըյագ.տրդը նէր-
տէն ալտը վէ նէր ալթընտաբի կիզլի գաբույը աշրպ աճէլէ
սավուշտը ։

Պու էանատէ պահճէ գաբուսը տա աշրլարագ Հանրի
Տըլաթուր-Վ.օտիյո ։ Ըրնէ Մուլէն իլէ Պէրթ վէ Լ.թիյէն Լ.օ-
րիյո իշէրի կիրիպ ։ քէ.օշկէ տ.ողրու կիթմէյէ պաշլաալար ։
պունլար մուգ.ատտէմա Լ.սթէրին պուլունտուղու օտայա
կ իրտիլէր ։

Էթիյէն պէրուէն պիրէ ճանխբրաշ պիր ֆէրեատ գօբարարագ իլէրլէտի . Էսթէրին , պիհուշ պիր հալտէ նէրէ սէրիլտիյինի օճաղտա նանան ամթէշին խաֆիֆ զիյասը իլէ կէօրմիւշ իտի . Պէրլի տախի իլէրլէյիպ .

— Մասա տէվրիլմիշ . իտարէ լամպասը սէօնմիւշ . . . աճէպա պու օտատա նէ՞ օլմուշ , տէտիյի սըրատա , Ամնէ Մուլէն տէ տոգթօրըն մուավէնէթինէ շիթապ իմթի . իրիսի պիրլիրտէ Էսթէրի գալտըրարագ պիր գօլթուգ սանտալիասը իւզէրինէ օթուրմտուրար . պատէհու Էմթիյէն .

— Ֆրանսուազ նէ՞րէտէ , սաղըն օ տա պիր ֆէլաքէթէ տիւշար օլմուշ օլմասըն , տէյու հայգըրտը .

Ֆրանսուազ , պու ճէսուր վէ նամուսը գըզ , իսթ գաթտա վէ Պէրթին նանընտա նաթը.յօր իտի . ադշամա գատար չալըշըպ զիյատէճէ նօրուլտուղունտան տէրին պիր ույգույա տալմըշ իտի , հէման կիտուպ քէնտիսի ույանտըրըլտը . ույանըր ույանմազ նաթաղընտան ֆըրլայըպ էնիճէ , կէնճ թապիպ մէզպուրէյէ .

— Պու օտատա վուղու պուլան հալլէրտէն խապէրինիպ նօգ մը , հիշ պիր շէյ իշիթմէտինի՞ղ մի , տէյու սորտու .

— Խայրը տոգթօր էֆէնտի , պէն ույույօր իտիմ , պիր սաաթ գատար օլույօր ամուճանըզ կէլիպ պահճէ գաբուսընը վուրույօր իտի . զայէթ մուհիմմ պիր շէյ իշին սիզի կէօրմէք իսթէտիյինտէն , քէնտիսինէ պուլունտուղունըզ մահալի խապէր վէրտիմ . սիզի պուլմազ իշին հէման արաբասընա պինիպ կիթտի . իհթիմալ քի նինէ կէլէճէք տիր . պէն նօգարը չըգտըղըմ զէման պու զէվալը գատընճըազ նաթաղընտա բահաթ բահաթ ույույօր իտի .

Հանրի . - (Տիւշիւնէրէք .) Տողրուսը բէք զարիպ շէյ . . .

Էմթիյէն Լօրիյօ . - Շիմտի նէ օլտուղունը անլարըզ , Էսթէր նավաշ նավաշ քէնտինէ կէլիյօր . . .

Ամիլ հագրդա պայկրնլըզ թէտրիճէն զայիլ օլույօր վէ Էսթէրտէ ալայիմի հայաթ կէօրիւլիյօր իտի . պիր գաշ տագրգա խաֆիֆ պիր հարաքէթ կէօրիւլտիւքտէն սօնրա քիրբիթլէրի աչըլտը , զավալը գատըն շաշգըն շաշգըն էթրաֆընա պագընտը .

Էմթիյէն , մէզպուրէնին նապգրնըն հարաքէթինի թէտգրգ իյէյօր իտի . պիր արալըգ խասթանըն ագը պաշընա կէլտիրմէտէն , տոգթօրա .

— Օղլում , օղլում նէ՞րէտէ . . . օրատա , պէշիկտէ պուլունույօր իտի . . . ալչա՞գ հէրիֆ չօճուղումը չալմագ վէ էօլտիրմէք իչին թէքրար կէլտի . . . պու տէֆա տա ֆէնթիսինէ գալշը միւտաֆաա վէ մուգապէլէտէ պուլունտում , չարբըշտըմ . . . զէվճիմ իլէ մատամ Ամատիսի չըղըրընըզ , չօճուղումը անլէրտէն իսթէրիմ , տէտի .

Հիշ պիր շէյ անլաշըլմայան պու սէօզլէրի , հագրրուն պիր սիֆրիւնը մուգթարրպանէ իլէ տինլէյօրլար իտի . Հանրի , Էմթիյէնին գուլաղընա տոգրու էյիլէրէք .

— Պու զավալընընը հալա ագը պաշընա կէլմէմիշ , տէյինճէ , տոգթօր ճէվապէն .

— Խա՛յրը , պիր շէյ խաթըրլայօր , շու գատար վար քի արատան կէչէն ուզուն զէմանը խաթըրլամայօր , տէմէսի իւզէրինէ , պու սէօզլէրի իշիթմիշ օշան Էսթէր , իրի էլինի պիրտէն անը իւզէրինէ վաղ իտերէք շու սէօզլէրի ֆըրտանտը .

— Պէնիմ թէճէննիւն իթտիյիմէ՞ մի զահիպ օլույօրսունըզ . . . պէնիմ ադըմ պաշըմտա , հէր շէյի տէրխաթը իտէպկիյօրում . սէքիզ կիւնտէն պէրի Պըրունվայէտէ պուլունույօրուղ . մատամ Ամատիս իլէ պէրապէրիզ . բէտէրիմ Բարիզտէ , անը հիշ պիր շէյտէն խապէրի եօգ . ֆագաթ պէնի աֆվ իտէճիք տիր . . . զիրա զարուրի օլան խաթա վէ գուսուրումը , իզտիվաճը թէտաղրպ իթտիյինի անլայաճագ տը . պիր թանէճիկ օղլում վար , ալչագ պիր ատէմ օղլումը չալմագ իսթէտի , մուտաֆաատէ պուլունտում , պիր էլ սիլահ բաթլասըղընը իշիթտիմ , նէրէ տիւշտիմ . քէն-

տիմի ղայպ իթտիմ. . . Ֆագաթ տոգթօր լը Ըէվվայէ սայէ-սինտէ օղլում գուրթուլմուշ իտի ։

Գէրչ . Հանրի Տրլաթուր-Վօտիյօ վէ Ըընէ Մուլէն , քէ-մալի թէէսիւր իլէ հէր պիր աղրզտան .

— Տիգթօր լը Ըէվվայէ , տէյու հայգըրտըլար . միւ-թէագըպէն էլթիյէն .

— Կէօրիւյօրսունըզ քի սիզէ հագրգաթը հալի սէօյլէ-յօրում. Էսթէր տը Ըիյօնրն սէրկիւզէշթի իլէ Նէօյլի քէօր-ըիւսի ճինայէթինտէ կիզլի պիր մինասիպէթ օլտուղու աշի-քեար սուրէթտէ անլաշըլըյօր , տէմէսի իւղէրինէ . Էսթէր պաշընը գալտըրարագ , պէրվէշհը աթի սէօզիւնէ տէվամ իթտի ։

— Խա՛յըր , Գըրունվայէտէ իտի , պիր օտա իշինտէ ի-տիմ քի , հալա օ օտա կէօզիւմին էօնիւնտէ տիր . պու օ օտա տէյիլ . . . տոգթօր լը Ըէվվայէ տէ հէր կիւն կէլի-յօր . . .

59

Էսթէր պուրատա սէօզիւնի քէատի . շիւպհէսիզ այթ թարաֆընը պիրտէն պիրէ խաթըրլայամատըղընտան տիւ-շիւնիյօր իտի . Էլթիյէն պու թէշէբբիւրաթը իսլալ իլէ մէղ-պուրէյէ խիթապէն .

— Զիհնինիզի եօրմայընըզ , էվվէլ էմիրտէ սիզէ հագը-գաթը խապէր վէրէճէյիմ, սիզտէ սուալլէրիմէ ճէվապ վէ-րէճէքսինիզ , տէտի ։

— Ըէք կիւզէլ , իշիթ պէնտէ սիզէ սէօզ վէրիյօրում. էվվէլ էմիրտէ շուն՝ անլամազ իսթէրիմ. զէվճիմ, մատամ Ամատիս վէ օ լուֆթքեար տոգթօր, Ֆիյրն եանըմտա պու-լունմայօրլար , օղլումըն պէշիյի նէ՞ըէտէ . . .

— Օղլունըզ արթըզ պէշիկտէ տէյիլ տիր։

— (Հայգըրարագ.) Իօլտի՞ւ մի...

— Շիմտի պուՆա զահիպ օլմաղա մահէլ եօգ, անտէն տէ պաշգաճա պահս իտէճէյիզ, զանՆընըզա կէօրէ պու չօճուգ հա՞Նկը թարիխտէ տօղմուշ իտի։

— Տինեայա կէլէյի պիր գաչ կիւն օլույօր։

— Շիմտի հա՞Նկը թարիխտէ պուլունույօրուզ...

— 1835։

— Գունտան եիրմի իրի սէՆէ էվվէլ, շիմտի թարիխ 1857 տիր. սիզ շիմտի չու սաաթտա Պրրունվայէտէ տէյիլ Բարիզտէ պուլունույօրսունըզ։

— (Հայրէթլէ տօղթօրըՆ եիզիՆէ պագարագ.) Ինիմի իրի սէՆէ, եիրմի իրի սէՆէ. կէրչէ՞ք մի, պու միմրի՞Ն մի տիր...

— Էվվէլթ... պու միտտէթ զարֆըՆտա սիզ պիր չէյ անլամատըՆըզ, եաչամատըՆըզ էօյլէ պիր վագըթ կէչիրտիՆիզ...

— (Ինիզի սաբ սարը քէսիլիպ մըրըլտանարագ.) Ամանեա՛ Բապսիմ՝, սիզ շիմտի ճիՆՆէթտէՆ պահս իտիյօր իտիՆիզ, եօգսա...

— Էվվէ՛թ։ Իչթէ օ մէճՆունէտէ սիզ իտիՆիզ։

— Արթըզ քէսպը իֆադաթ իթտի՛մ մի։

— Էվվէ՛թ։

— ԳէՆ պէօյլէ սէՆէլերճէ տէրին պիր ուչգուտա պուլունաուզում էՆատէ, սէվտիյիմ զաթլար Նէ՞ օլտու։

— Սիւալլերիմիզէ քեամիլէՆ ճէվապ վէրիՆիզտէ, ասՆրա ան՝ տա անլարըզ. կիզլիճէ համլինիզի վազ իթտիրմէք վէ պու հալտէՆ քիմսէյի խապերտար իթմէմէք իչին, սիզի Պրրունվայէյէ ալըպ կէօթիւրէՆ գատըՆըՆ իսմի մատամ Ամատիս մի իտի։

Էսթէր, գապահաթ իթմիշ պիր գըզ կիՆի հիճապըՆտան գըպ գըրմըզը քէսիլտի. խաֆիֆ պիր սէտա իլէ.

— Էվվէ՛թ միւսիւ . . . ուչյու ճէվապ վերտի .

— Տօգթօր լը Ռէվվայէտ թէտավինի զյէ մի մէշղուլ օլույօր իտի .

— Էվվէ՛թ , հէնուզ վազը համլ իմթիյիմ էնատէ պիր կիւն իտի քի էթրաֆրմտա կիւզէրան իտէն հալլերի , բէք կիւճ ֆարգ իտէպիլէճէք տէրէճէտէ զանիֆ իտիմ . հայամթ-մըն մուխամթարա իշինտէ օլտուղունբտա հրաս իտէյօր իտիմ . . . պիր արալըգ օտամա պիլմէտիյիմ պիր չօգ ղամթլար էլէ պէրապէր պիր բաբազ կիլտի . պու բարաղ էֆէնտի , պէնի սէվտիյիմ զամ իլէ նիրեահ իմթտի . արատան պիր գաչ տագըգա կէչտիրտէն սօնրա արմըգ օղլում պիր նամ ալ-տըղը կիպի . պէնտէ տիւշէս Տըլամթուր-Վօտիյօ իւնվանընը իհրազ էյլեմիշ իտիմ . . .

Էսմթէր պուրատա սիւրիւթ իմթտի . Տըլամթուր-Վօտիյօ նամը եատ իտիլիր իտիլմէգ հայրէթամիզ պիր ֆէրեատ ի-չիտիլմիշ իտի . Հանրի , թարիֆի նագ ապկ պիր հայրէթ իլէ .

— Տիւշէս Տըլամթուր-Վօտիյո՞մը . . . տէյու հայգըր-մասը իլէ , Էսմթէր սէօգիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Էվվէթ . . . պէնի սէվմէքտէ օլան ասըլդատէնին իսմի Արման Սիժ Սիմճնտ տիւգ Տըլամթուր-Վօտիյօ իտի . օղլում տա իշմթէ օբէտէրին նամընը հայիզ օլմուշ իտի . . . տէտի .

Հանրինին եիւղի մասմար օլտու , զիհնիսի պիր թագըմ գարանլըգ միւլահազալար իսմթիլա իմթտի . կէնճ ավոգաթ , Տըլամթուր-Վօտիյօ նամընընը նէ կիպի ֆաճի հալլեր իլէ մի-նասիպէթ վէ իրմթիպաթը օլապիլէճէյինի տիւշիւնէրէք թիմթրէյօր իտի .

Պու սըրատա Ռընէ-Մուլէն , սապրգ նօմթերին ժան-ժուտիյէ վէրմիշ օլտուղու մայիմաթը տէրխաթըր իտիյօր իտի . պու ճինայէթին տէ ժամ Տըլամթուր-Վօտիյոնընն պաշը ալմընտան օլտուղունը միւլահազա իմթտի . պու արալըգ Հանրի թիմթրէք պիր սէս իլէ , Էսմթէրէ .

— Զօճուղունըզ Պրրունվայէ թապիպի տօգթօր լը Ռէվ-վայէյէ՞ մի թէվտի իլէ էմանէթ իտիլմիշ իտի , տէյու սօ-լունճա , Էսմթէր ճէվապ օլարագ .

— Իւպէրիմէ տօյրու պիր էլ սիյահ բաթլատըգտան սօնրա նէ օլտուղունը արմթգ պիլէմէյօրում . եայրնըզ պուրատա , շիմտի , օ Պրրունվայէտէրի այչագ հէրիֆի ենինէ կէօրտիւմ , էվվէլյրի կիպի ենինէ միւտաֆաա վէ մու-զապէլէտէ պուլունաում . Նիհայէթինտէ մաղլուպ օլարագ պիհուշ պիր հալտէ եէրէ սէրիլտիմ , տէմէսի իլէ , կէնճ ա-վոգաթ .

— Պուրատա հա՛ . . . օ ատէ՞մ մի . . . պու իհթիմալ վէրտիմ յէճէք պիր հալ տրը , պիր բիւյա տրը . . . տէյու հայգըրտը .

— Խա՛յրը , տէտիյիմ չէյ բիւյա տէյիլ , քէնտիսինի կէօզիւմ իլէ կէօրտիւմ . թանրտրմ . շիմտի պիր ֆարգը վար իսէ , օ տա իհթիյարլամըշ . Եանագլարը չու զուրլաշմըշ օլ-մասը տրը .

Պու էանատէ Հանրի Տըլամթուր-Վօտիյօ քէնտինտէն կէյմիշ պիր հալտէ պուլունույօր իտի . եանընտա պուլու-նանլարտա սիւրիւթ իտուպ պագըյօրլար իտի . չինքի հէր-սիտէ պու ֆիքիրտէ պուլունույօր . հէրսիտէ տէհշէթլի հա-զըզաթա ինթիգալ իտէյօր իտի . Էսմթէր պիրտէն պիրէ .

— Շիմտի ճէվապ վէրմէք նէօվպէթի սիզէ կէլտի . Պը-րունվայէ ֆաճիասընտան պաշրմա նէլէ՞ կէլտի , ինչիմ նէ՞ օլտու .

Ռընէ . – Զէվճինիզ վէֆաթ իտէյի եիրմի սէնէ օլտու .

Էսմթէր . գալպի շիտտէթլի պիր թէէսիրին թագէիզի ալմընտա վէ կէօզէրի եաշ իլէ տօրմուշ օլտուղու հալտէ .

— Էօլտո՛ւ մի . . . տէտիքտէն սօնրա կէօզէրինի սի-լուպ , սէօգիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Օղլում , օղլում նէ՞ օլտու , տէյու սօրմասը իլէ , Ռընէ շու ճէվապը վէրտի .

— Օ զէման օղլունը զ Պրլունվայէ թապիպլինին հիմայէսինէ թէվտի իտիլմիշ օլմալը պըր, զէվճինիզ տիւգին վէֆալթ իթտիյի կիւնին ագշամը, վիճուտի օրթատան զալտըրմազ մագսատը իլէ Պրլունվայէ թապիպի պիր տուղա. զա տիւշիւրիւլմիւշ վէ օ սըրատա չօճուգատա զայպ օլմուշ տըր։

Էսթէր, եէքտիկէրինի թէշտիտ իտէն ըղթըրապաթ ու քէտէրե մուգավէմէթ իտէմէյեճէք տէրէճէտէ ըէրիշան պիր հալտէ, տուտագլարընը ըսբրրպ հայգըրարագ.

— Զօճուզրմատա՝ մը զայպ օլտու, եիրմի իքի սէնէտէն պէրի տալտըզըմ տէրին ույգուտան հէնուզ ույանմագրզըմ, սկվմիշ օլտուզում պու զամթլարը կէօրմէմէ՞ք իշին մի իտի, տէյինճէ, Ըրնէ Մուլէն.

— Ատատ՝, ճէնապը Հագգըն լութֆ ու ատալէթինտէն էմինիմ քի, սիպի հէր եիւգտէն վէ օղլունըզը տէրաղուշ իթմէք սուրէթինտէն տէ մահրում պըրագմազ, տէտի։

Հանրի Տըլաթուր-Վօլթիյո, կիմ կիտէ տահա զիյատէ մի-թէֆէքքիւր պիր հալտէ պուլունույօր իտի. պաշընը էօնիւնէ էյմիշ տէրին պիր սուրէթտէ տիւշիւնիւյօր իտի. Էսթէր թարաֆընտան վարիտ օլան պիր սիւալ, կէնճ ավօգաթը պու տիւշիւնճէլէրինէ, պու թէֆէքքիւրաթընա նիհայէթ վէրտի. զէվալը գատըն.

— Պու ճինայէթի իրթիքեապ իթմէքտէն միւսթէֆիտ օլան ալշագ քիմ տիր, տէյու սորտու։

Պու սիւալէ քիմսէ ճէվապ վէրմէտի. պիր սանիյէ գատար սիւքիւթտէն սոնրա Հանրի այաղա գալգարագ հայքին պիր սէտա իլէ.

— Իշթէ նէօվպէթթ շիմոի պու ատէմի արամաղա կէլտի, պէն շիմոի գօնաղա կիտուպ օտաՀա չէքիլէրէք պու իշլէ վէ լայիհամը թանդիմ իթմէքլէ մէշղուլ օլաճաղըմ. արթըզ ճիւմլէնիզ իլէ սապահ նինէ կէօրիշիւրիւգ, տէտի։

Էթիյէն կէնճ տօսթունա էլինի ուղաթտը. Հանրի տոգ-

թօրըն էլինի արգարագ օտատան չրգրպ տողրու. Սէնթ-Տօմինիզ սոզաղընտարի գօնաղա կիթտի, տիւգ ճէնապէրինէ մախսուս օլան տայիրէտէ պիր այտընլըգ կէօրիւր կիպի ոչ տու, ֆագաթ օ թարաֆա թէվճէճիհ իթմէյուպ տողրու քէնտի ամէլիյաթ օտասընա չէքիլիպ գարատը։

Էվվէլ էմիլտէ եագրխանէսինին իւզէրինտէ թօրլանմըշ օլան էվրագ արասընտա, թիթրէք էլլէրի իլէ պիր չէյ արայօր իտի քի, պիր գաշ սաաթ էվվէլինէ կէլինճէյէ գատար պու չէյէ ասլա էհէմմիյէթ վէրմէմիշ իտի, արատըզը տա Պէրլին վէ Ամբսթէրտամ սոզագլարընը պիրլէշտիրի Նոգթատա պուլտուգու չըզտան իտի. չըզտանը էլէ կէչիրիպ հէման աչը վէրտի։

* * *

Էթիյէն Լօրիյո իլէ Ըրնէ Մուլէն, Էսթէր վէ Պէրթ պէրապէր պուլունույօրլար իտի. Պէրթ պունլարընն հուզուրընտա իլք տէֆա քէլամէ աղազ իլէ.

— Ա՜հ, տօսթլարըմ, պու բէք միւտհիշ պիր հալ տըր, տէտի։

Ըրնէ. - Նէտէ՞ն պահս իթմէք իսթէյօրսունըզ։

— Հէյհա՜թ, պունը սիզտէ պէնիմ գատար պիլիրսինիզ, հուզուրընրզտա միթթէհիմին նամընը եատ իթմէքլիյիմէ հաճէթ եօք տրը. տէյի՞լ մի. պիլճիմլէ կէչմիշ հալլեր ալէյհինտէ ֆէրիատ իտիպ տուրույօր. Ժան-Ժուտինին պիրինճի ֆիքրի բէք տօղրու իտի. միսթրէս տիգ Թուրէնին չէրիբը ճինայէթի օլան ատէմ, Ֆրրէտէրիգ Պէլար նամընը թագընան տիւգ Ժօլմ Տըլաթուր-Վօտիյոտան պաշգա պիր բիմսէ տէյիլ տիր...

Էթիյէն. - Տօսթում Հանրինին բէտէրը մանէվիսի, պունը Հանրիտէ անլատը. հադրզաթէն տէհշէթամիզ պիր մէվզըտա պուլունույօր. աճէպա նէ՞ եարաճաղ... նէ՞ միտ-

հիշ պիր տարպէ , տողրուսը հայաթը իշին գօրգուլյօրում։

Էսթէր . – (Ակյապա գայդրպ վիճուտի թիթիրէյէրէք .) Իշ անպաշըլտը՛ մը , պիրատէրինի գամիլ իտէն , էլեէվմ պէր հայաթ օլան տի՛ւգ մի տիր ։

Ըրնէ . – Հէր հալ անը խապէր վէրիյօր . ֆագաթ թէ-սատիֆամը միտհիշէտէն տիր քի , պու սաէմին խասմէ մուսթահազ պիր ճանի օլտուղունը մէյտանէ չրգարմազ կի պի մուհիմմ վէ նազիր պիր մէսէլէյի , վէլ . տր մանէվիսինէ, նամուս վէ սերվէթինէ վարիս օլաճազ պիր զամիլ թէվտի իլլէյօրուզ . . .

Պէրթ . Էվվէ՛թ , իշթէ պուրասը ըէք գիյատէ տէհ-շէթէնկիզ տիր . պիզիմ իշին սատրգ տօսթուտուզ օլան պու զամիլը , պէօյլէ պիր սատմէյէ օղրայաճաղրը տիշինտիրքէ թէրէտէն թրբնաղա գատար թիմրէմէքտէն գէնտիմի ալամայօրում ։

Էլթիյէն . – Հանրինին պագըշընտան ըէք տալկրն վէ ֆագաթ ազմինտէ սապիթ օլտուղունը իսթիտալ իթտիմ, գէնտինէ ինթիգալ իտէճէք պիր նամրն էրքէտար օլմասընը ըէք տէ իլթիղամ իտէմէզ սանը յօրում . ա՛հ , պու տիշինճէյէր գէնտինի նէ գատար մուղթարրպ իտէճէք տիր . . .

Պէրթ . – (Մէյուսանէ պօյնունը պիւքէրէք .) Աման նա Բապպիմ . . աման , պու . . .

Կէնճ գրզ սէօզիւնիւ իրմալ իտէմէտի , չինդի պու արալըգ սօղազ գաբուսը էօնինտէ պիր արապա կիւլիւթիւսիւ իշիսիլտի , միթէագրպէն Ֆրրանսուազ կէլիպ Ռիյէր Էօրիյօնը կէլտիյինի խապէր վէրտի , պիր էրի սանիյէ սօնրա 13 նօմէրօլը արապանը սահիպի , պահճէ գաբուսընը աշմազտա օլան Ըրնէյէ .

— Մի՛սիւ Ըրնէ , լութֆէն պէօյիւք ղաբուլը աշը վէրինիզտէ արապալա պէրապէր կիրէյիմ , աման վազթիմ նօգ , չարըգ օլունուզ , տէյու հայգրրտը ։

Ըրնէ , պաշգա նօլտա իսթիյղահէ լուղում կէօրմէքսի-

զին հէման կիտուպ պէօյիւք գաբուլը աչտը, պու էանատէ էվիլէնտէ եանընա կէլմիշ օրմաղրլա.

— Ամուճաճըզրմ, նէ՞ վար նէ՞ եօգ, տէյու սորտու. իհթիյար արապաճը.

— Հէվատիս վար, ժան-ժուտիտէ արապամոտա տրր, տէմէսի իլէ, Ի՞նէ վէ էլթիյէն պիր աղրգ.

— Ժան-ժուտի, ժան-ժուտի տէյու հայդ ըրտրլար.

— Էվվէ՛լ, սիզի պուլմագ իչին իանէսինէ կիմսիյիմ զէման սիզտէ հէնուզ չրգ ՝ Ի՞չարնրզ. ժան-ժուտի սիզէ պաղը մուհիմմ չէյլեր խապէր վէրմէք իսթէյերէք պէնտէն այրրըլմատը, տէտիյի արրատա. ժան-ժուտի արապանրն գոբուսընը աչրգ աղրր աղրր էնէյօր իտի. էսկի հայտուտ զայէթ զաիֆ պիր սէտա իլէ.

— Ա՛ֆ, էօրմէզտէն էվվէլ քէնտիսինի թէքրար կէօրմէք իսթէրիմ. էվվէ՛լ, իսթէրիմ քի օ տա պէնի աֆվ իթսին, տէյինճէ, էլթիյէն իլէ Ի՞ճնէ պիր աղրզտան.

— Ֆիմտէ՞ն պահս իտիյօրսուն, տէյու սորտուլար. պու սուալէ Ռիյէր Լօրիյօ ճէվապ վէրիպ.

— Ֆիրազ սապր իտինիզ, ժան-ժուտիյի քէօչկէ կէօթիւրիւնիզ, պէն տէ հայվանրն պաշրնա եէմ թօրպասընը ֆէչիրէրէք եանընրզա կէլիրիմ, օ զէման հէր շէյի անլարսընրզ, տէտի.

60

Մարինաճը իլէ տոզթօր, քէնտինճէ էճնէպի օրան պու միսաֆիրի ալրպ տոզրու էսթէրին օտասրնա կէօթիւրտիւլէր. ժան-ժուտինին եիւզի մաս մոր քէսիլմիշ օրուպ. վիճուտինին հէր զէրրէսի թիթրէյօր իտի. մաղլուպ օլտու զու

արգու վէ իյթիյագրն գուվվէթի սայէսինտէ անճագ այագ իւզէրինտէ տուրապիլտիյի անլաշրլրյօր իտի։

Ժան-ժուտիյի պիր եէրէ օթուրթտուլար. պիր գաչ տադրգա սոնրա իիթիյար Ռիյէր Լօրիյօ կէլիպ, քէմալի հիրմէթ վէ նէգաբէթլէ հազրլունա սէլամ վէրսի. Էթիյէն իսէ թէլաշ վէ սապրրսրգլրգլա.

— Աման ամուճաճրգրմ, նէ սէօյլէյէճէք իսէնիզ չարրգ սէօյլէյինիզ, պիզ տէմինտէն պէրի ամթէշ իւզէրինտէ պուլունույօրուզ, տէտի.

— Մէսէլէ ուզուն պիր շէյ օրմայրպ չունտան իպարէթ տիր։ Մատմազէլ Ռէրթին պէօյիւր ամուճասը օրան Գրունվալ թապիպինին, նէօյլի քէօբրիսի ճինայէթինին հիյնի վուգուրնտա վէ գամթլ իտիլտիյի էնուատէ, գուճաղրնտա պուլունան չօճուղրն նէ օյտուղունր անլամագ իյին պու սապահ Անֆէլր սօղայրնտարի նէթիմխանէյէ կիթմիշ իտիմ.

Էսթէր պու սէօզլէրի իշիտինճէ տիրհալ իիթիյար արապաճրնրն նէզտինէ թէգարրուպ իթտի. գոյէթ թէշոյը վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ հայգրրարագ.

— Գրունվալ թապիպինին գուճաղրնտա պուլունան չօճուգ պէնիմ օղլում իտի, տէտի։

Ռիյէր Լօրիյօ շաշրրարագ քէմալի հարէթլէ պու զավալը գատրնրն եիզինէ պագտը. պու սրրատա Ժան-ժուտի տէ ազասրնրն հէր կէրրէսի թիթրէմէքտէ օյտուղու հալտէ օթուրուգու էրտէ թօքլանտը, կէօզլէրինտէն ամթէշ ֆրրլայօր իտի։ Էթիյէնին ամուճասը տախի քէքէլէյէրէք.

— Ողունր՞գ մը, իիթիյարը գամթլ իտիլտիրտէն սոնրա վիճուտի օրթատան գալտրրրլմագ իսթէնիլէն վէ նասրլ իսէ գուրթարրլան օ չօճուգ սիպին . . .

— (Հէյէճանլը պիր թավր իլէ սէօզինի քէսէրէք.) Էվվէթ, իյթէ օ պէնիմ օղլում իտի, էվլատրմ իտի, հայսթոտա՞ մը տրը . . .

— Լվվէթ մատամ . . . սիզէ շիմտիտէն սէօյլէյիմ քի քէնտիսի նամուսլը վէ արսլան կիպի պիր տէլիգանլը տըր . քիմ օյտու ղունը հէրինիգտէ պիյիօրսունրզ . . . տահա աչըգ սէզլէյիմ . սիզին համինիզ վէ տօսթունըզ օլան զաթ տըր . .

Լթիյէն իլէ Ըընէ , զարիպ պիր հրսս վէ թէէսիւր իլէ եէքտիկէրինին եիւզլէրինէ պաղըշտըլար , ալէվսուսուս սայիգայի թէէսիւր իլէ նէ տէյէճէյինի շաշըրմըշ օլան կէնճ տօղթօր .

— Ամուճաճըզըմ . . . իսմի , իսմի նէ՞ տիր , տէյու հայգըրտը .

— Հանրի Տրլաթուր-Վօտիյօ . . .

Պու նամը իշիտիր իշիթմէզ , Պէրթ , Ըընէ , Լսթէր վէ տօղթօր հէր պիրտէն հայրէթամիզ պիր ֆէրեատ գօբարտրլար · միւթէազըզկէն զէվալը Լսթէր , զարիպ պիր վաղնէթ իլէ .

— Ա՜հ , աման եա՜ Բաղպիմ , զէվճիմին , պիչարէ տօղթօրը գանիլի օլան օ խապիս , օ ալչագ հէրիֆ մի օղլումը քէնտիսինէ մանէվի էվլատ իթիխազ իթմիշ . . . տէյու հայգրրընճա , Բիչէր Լօրիյօ ճէսինտէն բուլը պիր քեաղրտ չըգարրպ Խ-քսէք սէտա իլէ ամիտէքի սաթըրլարը օգուտը .

« 1837 սէնէսի Սեպտէմբերինին եիրմի տէօրտունճի կիւնին կիճէսի , պօյնունտա 13 նօմէրօյը հավի պիր քեաղրտ բարչասը օյտուղու հալտէ , Անֆէր սոգաղընտա քեսյին եէթիմխանէնին ավիսինէ պլրրազրրան չօճուգ , 1840 սէնէսի փետրվարրնրն եէտինճի կիւնի , միսիւ լը տուգ ժոսֆ-Տրլաթուր-Վօտիյօ թարաֆընտան մանէվի էվլատլրգա գապուլ օլունմուշ տրր . . . » .

13 նօմէրօյը արապանրն սահիպի պու սաթրրլարը օգուտուգտան սօնրա , հաղրրունա խիթապէն .

— Իմզասը , թաստիգ բուլը , վէլ հաբլ հէր շէյի եա-

բըլմըշ ըէսմի պիր քեաղըտ . . . հիշ պիր նօգսանը եօգ տրը . . . տէտի ։

Պիշարէ Էսթէր հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաշլայլաղ շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Օղլում, օղլում. հալա եաշայը . . . էվլատըմը գէյլարըմըն արասընա ալարաղ դուճաղլամաղ իսթէրիմ. . . եաշամասը լազըմ օլսուդունը , նամուս վէ իֆֆէթինին հէր տիւրլի լէքէսէն ալի պուլունտուղընը . պու տավատէ քէնտինճէ պայիսի չիւպհէ օլանաղ պիր շէյ պուլունմասընը , եիւզիւնէ գարշը սէօյլէմէք իսթէրիմ. . . տօգթօր , տօգթօր , պէնի օղլումին եանընա կէօթիւրինիզ . . .

Կիւթ կիտէ սէսի տահա պիյատէ խաֆիֆլէշմէքտէ օլան Ժան-Ժուտիտէ քէլամէ աղաղ իտէրէք .

— Պէնտէ . . . քէնտիսինի կէօրմէք իսթէրիմ. հէմ քէնտիսինտէն ափվ տիլէյէճէյիմ վէ հէմ տէ վալիտէսինին ափվընա մազհարիյէթիմ իչին տէլալէթինի նիյազ իտէճէյիմ . . . տէյու մըրըլտանընը .

Ժան-Ժուտի , պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սոնրա հէման ճան իւսթիւնտէ տէնիլէպիլէճէք պիր վազիյէթտէ Էսթէրին հուզուրընտա սիզ չէօքտի . զավալլը վալիտէ իսէ ,

— Հէր նէ զաման պու ճինայէթէ իշթիրաք իթմիշ իսէնիզտէ , պու կիւնդի կիւն սաղ սէլիմ օղլումա մալիք օլուշըմ սիզին սայէնիզտէ տիր . . . սիզտէ ափվ իթմէք իչին պիր զապտահաթ կէօրէմէյօրում վէ սիզին իչին պէնտա իտէճէյիմ . . . տէտի ։

Ըընէ Մուլէն , պու հիւզնէնկիզ միւքեալէմէ վէ հալլերէ պիր ան էվվէլ նիհայէթ վերմէք էմէլի իլէ հայգըրաբաղ շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Արթըգ սէօզի պուրատա պրրաղալըմ . . . միւսիւ Հանրիյի պիր ֆէլաքէթտէն գուրթարմաղ լազըմ. պիր տարզըգա ֆէվթ իտիլէճէք զէման տէյիլ տիր . արթըգ մէսելէ էյիճէ անլայըլտը . Ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյանը , պիրտէրինին սէրվէթինէ , իւնվան ու ասալէթինէ վարիս օլմաղ իչին , պաշլըճա չօճուղըն վիճուտինի օրթատան դալտըրմաղ սէվտասընտա պուլունտուղու էյիտէն էյի անլայըլտը ։

Ժան-Ժուտի . – Նէօյլի քէօբրիսի ճինայէթինին սոնրա ֆաիլի վէ սէպէպի օլան ատէմ Ֆըրէտըրիգ Պէրար տէյիլ մի ։

Ըընէ . – Ֆըրէտէրիգ Պէրար իլէ տիւգ ճէնապլէրի պիր ատէմ տիր . . .

Ժան-Ժուտի . – Ֆիլհագրգա հէր հալ պունը թաստիգ իտիյօր . . . սապրգ նօթէրին հագգը վար իմիշ . . .

Ըընէ . – Կիտիպ զօնաղընը զաբուսունը չալսաղ աճէպա աշտըրապիլիրմիյիզ ։

Ժան-Ժուտի . – Զանն իթմէմ . . .

Տօգթօր – Նիչի՞ն ։

— Զիւնգրի միւսիւ Հանրի , բէտէրինի թէվգրիֆ իչին բօլիսին կէլտիյինէ զահիպ օլարաղ տէրհալ ինթիհարէ գըյամ իտէր . . .

Էսթէր . – (Տէհշէթլէ հայգըրարաղ ։) Ա՜հ , էօյլէ շէյլէր սէօյլէմէյինիզ . . .

Տօգթօր . – Ժօրժ Տրլաթուր-Վօտիյօ շիմտի պուրատա իտի , մէճհուլ պիր եօլտան գէճալա կէչէր կիտէպիլիրիզ . . . պու եօլը քէշֆ իտէրէք կիտուպ միւսիւ Հանրիյի պուլմալը վէ շու հալլերտէն քէնտիսինի խաֆէլտաբ իթմէլիյիզ ։

Ռիյէր Լորֆ . – Զօգ կիւզել ֆիքիր , պունա պէնիմտէ ագլըմ եաթտը . . . քէնտինէ Ֆըրէտէրիգ Պէրար նամընը վերէն պու այլաղ հէրիֆ , հիչ շիւպհէ եօք քի օ եօլտան կէլմիշ տիր . . .

Ըընէ . – Էօյլէ իսէ արայալըմ . . .

* * *

Պիր գաչ սաաթ էվվէլէ իրճայի ֆիկրի իլէ գարինի քիրամընը , բօլիս իտարէյի մերքէզիյէսինէ գատար թէքրար պիպէ ըէֆագաթ պույուրմալարընը ըէճա իտէրիզ ։

Ասայիշ ըէյիսի էֆէնտի, Թէֆէրին իդամէթ իյլէտիյի ստանդրն էշիյինտէն չէրիպ ալտրդը թէդրիրէյի, թէքրար եէրինէ պըրազ մասընը բօյիս խաֆիյէսի Լէպլէնտա էմր իթ-տիբտէն սօնրա, տօղրու միստտայի ումումի էֆէնտինին եանընա կիթտի. մէսէլէյի օլտուղու կիպի էթրաֆը իլէ անլատարագ, թէազբկը քէյֆիյէթ իտիլմէսի իշին մէղունիյէթ թալէպ իթտի. պու արզուսը տէրհալ զապուլ օլունարագ լազրմ կէլէն էմր իթա օլունտու.

Կիճէ հուլուլ իյլէտիյի սըրատա, բօյիս էֆրատընտան օն իքի նէֆէրի թէպտիյի գըյաֆէթ իթտիրէրէք Պաթինեօլէյէ կէօնտէրտի, պունլար պիրէր իքիշէր տաղրլրպ շարապճը վէ սիտճի տիւրեանլարընա կիրիպ օթուրտուլար. Լէպլէնտաա թէֆթիշ վէ նէզարէթ ալթընտա պուլունտուրմազ իզրէ Բօն-Լուսի-Ֆիլիպ սօղաղընա կիտիպ թէֆէրին կիճէ սաաթ իշտէ իդամէթկահընա կիրտիյինի կէօրտիւ. Նիրմի տաղրզա սօնրա թէֆէր չրզտը, տօղրու. արապա մէրբէդինէ կիթմէքլէ պիր արապայա բարիպ օլտու. Լէպլէնտաա հէման տիկէր պիր արապայա բարիպ օլարագ արապաճրյա.

— Ասլա ըէնկ վէրմէքսիզին շու արապայը թէազբպ էթ, սանա պէշ ֆըրանք պախշիշ վար... տէտի.

Թէֆէր, Միլան սօղաղընա կէլինճէ արապայը տուրտուրթտու, Լէպլէնտ քէնտի քէնտինէ տիւշիւնիպ.

— Պէրլին սօղաղընա զատար եիւրիյէրէք ֆիթմէք իսթէյօր... իսապիս չօղ գուրնազ չէյ տիր... տէտի.

Բօյիս խաֆիյէսիտէ արապատան էնիպ միսթրէս տիզ Թուրէնին զօնաղընա զատար թէազբպ իթտի. Թէֆէր զօնաղա կիրտի վէ պիր սաաթ զատար իշէրիտէ գալը, թէքրար չրզրպ պինուպ կէլտիյի արապայա նազլաշը. Լէպլէնտ քէնտի քէնտինէ.

— Արթըզ թէազբպէ հաճէթ եօք. իշ եօլունտա, Թէֆէրին կէլիպ մալիմալթ վէրտիյի զատը ալաֆրանկա սաաթ օն պիր պուշուզտա չրզրպ Սէնթ-Էթիյէն սօղաղընա

կիտէճէք... պէն պու զատընրն արգասընա տիւշէր կիտէրիմ... հէնուզ վագրթ միսսաիտ, պու ճիվարտա պիր լօգանթայա կիտուպ իսթէտիյիմ կիպի թաամ իտէպիլիրիմ... տէտի.

Լէպլէնտ, սաաթ օն պիրէ չարնէք գալարագ թէքրար պինիպ կէլտիյի արապայա բաքիպ օլտու, Պէրլին սօղաղընտա քեային պիզճէ մալիմ օլան Զէ Նօմէրօլը գօնաղա պիր գաչ ատըմ մէսաֆէտէ թէվագուֆ իլէ կէօղլէրինի այտը, գուլագլարընը դապարթտը, սաաթ թամամ օն պիրէ կէլինճէ գօնաղընն գաբուսը աչըլտը, միսթրէս տիգ Թուրէն ուսուլէթլէ չրզրպ գաբուլը գաբատը. Լէպլէնտ պունը կէօրմէքլէ.

— Պու պիր զատընը... իշթէ, իշթէ... տօղրուսը պու թօհաֆ պիր չէյ... տէտի.

Բօյիս խաֆիյէսի հէման արապատան էնտի, Պանեօլէյէ, Սէնթ-Էթիյէն սօղաղընընը քէօշէսինէ կիտուպ տուրմասընը արապաճրյա էմր իտէրէք Դրլօտիյանընն արգասընա տիւշտիւ. իսապիսէ զատընն ատըմլարընը սրզ սրզ ամթրյօր իտի. Նիզինիւ սիյահ վէ գալընն պիր նիգապ իլէ սէթր իթմիշ իտի.

Միսթրէս տիգ Թուրէն, եանի Դրլօտիյա Վարնի օրթատարի եօլա կէլինճէ, սաղ թարաֆընա սարրպ Սէնթ-Էթիյէն սօղաղընա կիրտի.

Պու էանատէ պիր արապա, թային իտիրէն նօղթատա տուրույօր իտի. Լէպլէնտ մէվգրընտա ույումագտա օլտուղու արապաճրսընը թանընը.

Դրլօտիյա, սօղաղընն Նիհայէթինէ զատար կիտիպ ֆիւշիւք պիր գարուանընն էօնիւնտէ տուրտու. պու գարուանընն մէրպութ օլտուղու տիվար ըէք նէֆրսէք օրմատըղընտան, պուտանմըշ վէ նաբրագլարը տէգրիւմէքտէ օլան պիր աղաճ կէօրիւլիյօր իտի. Ժօրժընն էսկի մէթրէսի բարմաղընը տէրհալ գարուատաքի զիլին տիւյմէսինէ ասգունատուրը. պիր աղ

սՕՆրա գարու աչքերը, Գրլօտիյա գաբուտան կերինՃէ գարշրսրնա չրգան Թէֆէրէ.

— Տիւգ կէլտի՛մի, տէյի սօրունՃա, Թէֆէր.

— Խայրը մատա՛մ, ֆագաթ չիմտի Ն էրէտէ իսէ կէլիր, պէն կէլիր կէլմէզ պիր ազ աթէշ եազտըմ, կէլինիզ տէտի.

Թէֆէրլէ Գրլօտիյա սատէ սուրէթլէ տէօչէնմիշ պիր օտայա կիրտիկեր. Գրլօտիյա օճաղըն քէնարընտա պուլունան պիր գօլթուգ սանտալեէսինէ ամբարպ օթուրտը. դաՃէթ էնտիշէնաբ պիր հալտէ պուլունույօր իտի.

Թէֆէրտէ գարշրսրնա կէչիպ օթուրտու. խապիսին այնընտա պուրուչուգլարա եիւ գիւնին սօր ճիրկինտէքի թիթրէյիշտէն, մերագտա, սապրրսրպ պիր հալտէ օլտուղու անլաշրլապիկյօր իտի. Գրլօտիյա շէօյլէՃէ սէօզէ կիրիշտի.

— Տիւգ ճէնապէրինի Խարիզէ կէլէլիտէն պէրի կէօրմէտինիզ հա՝.

— Կէօրմէտիմ՝ մատամ, շիմտի կէՃիրիշի Ն էրէՃէ հայրէթիմի մուՃիպ օլույօր իսէ, ավոէթինտէն սօՆրա պիր դաչ կիւն իմթիտատ իտէն սիքիթի տէ հայրէթիմի ճէլպ իթմիշ իտի.

— Պիզի պուրայա ճէլպ իթմէքտէն մագսատը Ն էլ օլտուղունը հրսա իթտինի՞զ մի.

— Խա՛յրը մատամ.

— Իշին իշինտէ էնտիշէ վէ մուխաթարա օլուպ օրմատըղրնը տա միւլահազա իթմէտինի՞զ մի.

— Պէյլէ պիր ֆիքիրտէ պուլունմագ իշին մէյտանտա պիր սէպէպ եօգ. 13 Նօմէրօլու արապա մէսէլէսի պէնՃէ իլէլ էպէտ քէշֆ իտիլէմէյէՃէք էսրար հիւրմիանէ տիր.

— Ժան-Ժուտինին վէֆաթընտան սօՆրա Նէլէ՞ր օլտու.

— Պու վագասյէ տայրը իտարէյէ պիր շէյ արս իթմէտի, շիւպհէսիզ սէմթին բօլիս գօմիսէրի պիր ժուրնալ թանզիմ իթմիշ վէ պու ատէմին քէնտիսինի էօլտիւրմիշ

օլտուղունը պիլտիրմիշ տիր. պու հալտէ թապիյի թէագրպ ու թէտգրգա մահէլ գալմագ. պունտան դաթի Նաղար Ժան-Ժուտի էքսէրիյէն շուրատա պուրատա սօլաշտրղը իշին, պէլքի տէ քէնտիսինի Խարիզտէն ուզաղլաշմըշ զանն իտէրլէր...

— Է՛յ, Ը՞նՃէ Մուլէն.

— Օ հալա տրշարտա պուլունույօր. մատա՛մ, սիզէ միւսիւ Տրլաթուր-Վօտիյօ թարաֆընտան հիշ պիր հէվատիս վէրի՞լմէմի մի.

— Խա՛յրը, հիշ պիր խապէր զուհուր իթմէտի. հաթտա մախտումը իլէ քէրիմէմին իզտիվաճընա տայրը քէնտիսինէ պիր մէքթուպ եազտրմ. պունա տա պիր ճէվապ ալամատրմ.

— Սիզի խէվֆ ու ըզթրրապըմըն էսպասլընտան խապերտար իտէյի՞մ մի.

— Խէվֆ ու ըզթրրա՛պ մը, սիզտէ էօյլէ շէյտէ վա՞ր մը եա՝. էյ պու ըզթրրապընըզ տիւգ հագգընտա՝ մը տը.

— Էֆֆէթ մատամ.

61

Գրլօտիյա Վարնինին հալ ու պագրշը, տէրէճէյի ըզթրրապընը խապեր վէրմէքտէ օլտուղու հալտէ.

— Տիւգին պիզէ գարշը պիր օյուն օյնամաքնա իհթիմալ վէրէպիլի՞րմիսինիզ. պիզի զապրթայէ թէպիմ իտէր մի զանն իտիյօրսունըզ, տէտի.

— Խա՛յրը, չիւնքի քէնտինին տէ պաշը պէլայա օղրար. ֆագաթ քէնտիսի իլէ իշթիրաքրմրզ վար. պինաէն ալէյհ վիճուտիմիզ քէնտիսի իշին տայիմի պիր իզահ օրմաղրլա, պիչէ տիւշմէն Նաղարը իլէ պագապիլիր վէ պիր տիւշմէնին

վիճուտինի օրթատան գալտըրմաղա չարէ պուլունաճա ասլա իհթիրազ իթմէզ.

— Պէն պեշլէ պիր զաննտա պուլունամամ, չինդի...

Դըլօտիյա, հէնուզ պու սեօզլերի իրմալ իթմէքսիզին, Թէֆէր մէղպուրէնին զօլունտան թուութուպ ֆըսըլտայարաղ.

— Տինլէյինիզ, պահճէտէ կէզինիյօրլար, տէտի.

— Պէլքի տիւգ տիր.

—Խայըր, էմին իմ քի ո տէյիլ.

— Նիչին...

— Բարիզտէն կիթմէզտէն էվվէլ պահճէնինտէ խանէնինտէ անահտարլարընը պանա թէսլիմ իթմիշ իտի, գաբուլը պէն կիտիպ աշմատըգճա կիրմէսի գապիկ տէյիլ տիր... ալէքսուսուս իշիթտիյիմ սէս պիր տէյիլ, պիր գաշ ինսանընն այագ սէսի տիր. տիւգ պիղտէն եագայը գուրթարմագ իսթէյօր, բէք կիւզէլ. պաշընա կէլէճէք ֆէլաքէթի քէնտի տիւշիւնին...

Սապըգ միֆէթթիշ էֆէնտի ճէպինտէն իրի ըէվօլվէր չէքիպ զըգարտը. Դըլօտիյա իսէ պիւսպիւթիւն շաշըրարաղ, թիթրէք պիր սէս իլէ.

— Էֆքեար ու թասավվուրընըզ նէ՞ տիր, տէյու սօրտու.

— Սիզ պէնի տինլէյինիզ. տիւգ ճէնապլէրինէ խըտմէթ իթտիյիմ միւտտէթ զարֆընտա պիր սէրվէթ սահիպի օլտում, պէն պու սէրվէթտէն իսթիֆատէ իթմէք նիյէթինտէյիմ. պինաէն ալէյհ սօռ նէֆէսիմէ գատար միւտաֆաա վէ մուգապէլէտէ պուլունաճաղըմ. ֆագաթ կէլէնլէր բօլիս էֆբատը տէյիլ, պանա էօյլէ կէլիյօր քի պունլար վիճուտիմիզի օրթատան գալտըրմագ իշին, տիւգ թարաֆընտան իսթիխտամ իտիլէն վէ անրն մէնֆաաթընա չալըշանլար տըր. Եագ աշրպ գաշմագ իշին պանա մուավէնէթ իտէպիլէճէք գատրնլարտան իսէնիզ հաղլը օլունուզ... ֆենտիմիզի պիր քէրրէ տըշարըյա աթաճագ օլուրսագ, տօղրու կի-

տէր քէրիմէնիզի ալըրըզ, պէն սիզի այըր մէմալիքը էճնէպիյէտէն պիր շէհրէ գատար կէօթիւրիւր պըրաղըրըմ.

— (Վահշիյանէ պիր թավր իլէ հայգըրարաղ.) Ա՜հ պէնիմ ճէսարէթիմ եօլունտա տըր, ֆագաթ իւզերիմտէ սիյահ եօղ...

— Այընըզ սիզէ պիր ըէվօլվէր.

— Թէշէքքիւր իտերիմ... Նէ՞ բէտէն դաչաճաղըզ.

— Պահշէնին տիվարընտան ամիլար կէչերիզ, պիր թարաֆը խայի տիր, կէլինիզ...

Թէֆէր, Դըլօտիյանընն էօնիւնէ տիւշիւ. ուսուլէթլէ օրթատան պիր գաբու աշրպ, պահճէյէ տօղրու պիր նազար ֆըրլաթտը. ղայէթ տէրին պիր գարանլըզ վէ սիւրինէթ հիւրմֆէրմա իտի, սապըզ միֆէթթիշ, Դըլօտիյանընն զօլընտան թուութուպ սիւրիւրէրճէսինէ չէքտի պու արալըզ էօնլերինտէ պիրտէն պիրէ իրի կէօյկէ բէյտա օլտու. Թէֆէր, բէֆիգէսինէ գուլաղընա էյիլիպ ֆըսըլտայարաղ.

— Եօլտան սարալըմ, գաբույա տօղրու կիտէլիմ... տէյերէք, իրի արդատաշ օ թարաֆա տօղրու իլերլէտիլէր ֆէնտիլերինի ֆիմսէ թէագըպ իթմէյօր կիպի կէօրունիյօր. իտի. Թէֆէր գաբուրը անահտարլա աշարաղ.

— Խէլաս... տէտի, ֆագաթ իսապիսը մէրգումեաընըզյօր իտի. սօղաղ իշերիսինտէ վէ գաբուընը պիր թարաֆընտա պիր թաղըմ ինսան շէքիլլերի կէօրունտի. Թէֆէր պունլարը իշինտէ ասայիշ բէյիսի պուլունտուղունը թանըյարաղ.

— Բօլիս թարաֆընտան թէագրպ օլունույօր իմիշիզ, իշիմիզ պիթտի, մահվ օլտուգ... տէր տէմէզ, կէրի տէօնիպ պահճէնին իլերիսինէ տօղրու եիրիտի, օ եիւզտէն տէ իմիտի սէլամէթ կէօրէմէտի. պիր աղ իլերլէյինճէ ալթը կէօյկէ տահա բէյտա օլտու.

Իսթիսմթէ իշ տէֆտա կիրինտէ բէվօլվերի ֆէնտինէ եագլաչան կէօյկէյէ տօղրու պօշալթմագ իսթէտի, աթէշ

ալմատը. տիկէր թարաֆտան եանի գարշբսընտաբի խասմ թարաֆրնտան վուգու պուլան միւտաֆաա վէ մուգապէլէյէտէ մուգավէմէթ իտէմէյերէք նէրէ տիւշտի, թէքրար այաղա գալգմագ իսթէտի. պունա տա մուվաֆֆագ օլամատը. էբէյիճէ գուվվէթլի իբի բէնլէ քէնտինի եագալամըշ իտի. Գու սբրատա Լէպլօնտ, միսթահղիյանէ պիր շիվէ իլէ.

— Միւսիւ Թէֆէր, պիր ֆէնալբգ իմթէյինիզ... արթբգ եագայը էլէ վէրտինիզ. հէմ պու բէվօլվերի տէ էվէ ֆէոթիւրմէնիզի խալիսանէ թավսիյէ իտերիմ. միւտտայի ումումի էֆէնտի սօնրա պունը էսպապը ճինայէթ վէ հիւրմ ատտ իթմէք իսթէր, տէտի.

Իբի տագբգա սօնրա Թէֆէր, ադիմ պիր հիտտէթ ու թէհավվիւր իլէ վէ աղզընտան քէօրիւքէր սաչբլմագտա օլտուղու հալտէ, մէմուրինի զապբթա վէ ատլիյէյին քէնտինէ պէքլէտիքլերի օտատա պուլունույօր իտի. միսթրէս տիգ Թուրէն տէ բէֆագբթընտա օլուպ, անրն էլինտէքի սիլահ տա ալընմըշ վէ սբգը սբգը պապլանմըշ իտի. պու սբրատա միւտտայի ումումի էֆէնտի Թէֆէրէ.

— Թէֆէր, Ինչին թէվգբֆ օլունտուղունբգը պիլիյօրմուսընբգ, տէյի սօրունճա, խապիսը մէրգում քիւսթախանէ պիր թավր իլէ.

— Խայբր միւսիւ, պիլմէյօրում, քիմսէյէ թէալիւգի օլմայան պազը էսպապէ մէպնի մատամ իլէ պէրապէր պուբատա պուլունույօր իտիք. պահճէտէ ատէմլէր կէօրինճէ խզէրմիչէ հիճիւմ իտիլէճէյինէ զահիպ օլարագ, միտաֆտայի հայաթ իչին սիլահա սարբլմազա մէճպուր օլտում... ատէմէսի իլէ. միւտտայի ումումի սէօգիւնիւ քէսէրէք.

— Ալթբգ եալան էլվերիր... ղապբթա վէ ատլիյէ թէշէպպիւսաթընբզտան խապկրտար տբր... Բբյանթատբն քէյֆիյէթը գաթլի տէ. Տիպլիյէֆ վէ Թէրլեմօնտբն վասթասը իլէ Գանեօլէ թէբէսինտէքի վուգու պուլան եանկբն վէ ճինայէթին էսպապը տա անլաշբլմբշ տբր. սիզտէ, պու

եօլտա չէրիքինիզ օլան միսթրէս տիգ Թուրէնտէ, գանուն նամբնա թէվգբֆ օլունույօրսունբզ, պիր տէյէճէյինիզ վա՞ր մը, տէտի.

— Շիմտիլիք պիր տէյէճէյիմ եօգ, իսթինթագ տայիրէսինտէ սէօյլէրիմ...

Միւտտայի ումումի. – (Դբլօտիյայա խիթապէն.) Մաատա՛մ, սիզին պիր տէյէճէյինիզ վա՞ր մը.

— Միւսիւ, մասումիյէթիմի իսպաթ իթմէք, ասբլմ. թթէհիմ քիմ օլտուղունը մէյտանա չբգարմագ իչին, պէնտէ իսթինթագ վէ մուհաքէմէ էնասբնտա պէյանը հալու իֆատէ իտէճէյիմ, պու կիճէ պուրատա պիզիմլէ պէրապէր պուլունմասը լազբմ կէլտիյի հալտէ ֆէրմէյն վէ խպէր պուլունմասը լազբմ կէլտիյի հալտէ ֆէրմէյն վէ խգայի ճինայէթի պիզէ իսնատ իթմէք կիպի մէճնունանէ պիր ֆիքբ իլէ, մէվգուֆիյէթիմիզէ սէպէպ օլան ատէմին քիմ օլտուղունբտա օ գէման արզ իտերիմ...

— Ֆբրէտերիգ Գէրարտէ՞ն պահս իթմէք խսթէյօրսունբզ.

— Էվվէ՛թ, քէնտինի պու նամ ալթբնտա կիզլէյէն, մէճլիսի այան ազասբնտան վէ միլեօնլարա մալիք օլան տիւգ ժօրժ Տրլաթուր-Վօտիլօ ճէնապլէրինտէն պահս իսկյօրբմ.

— Ա՛ատա՛մ, սիզի քիմսէ իճապար իթմէտիյի հալտէ չէրիքը ճինայէթինիզիտէ խապէր վէրտինիզ, իմտի գանուն նամբնա մէվգուֆսընբզ...

* * *

Շիմտիտէ, ամէլիյաթ օտասընա գաբանբպտա սօգագտա պուլտուղու ճբզտանբն թէտգրգաթը իլէ մէշղուլ օլան Հանրի իլէ պիրլեշէճէ յիզ. մումայէյհ չբզտանը տբգգաթլա մուայէնէսինին նէթիճէսի օլարագ, պիր թարաֆբնբն գալբնճա օլտուղու վէ օրատա պիր շէյ պուլունտուղունը հբսսիմտի. ղայէթ ուսթալբգլը եաբբլան օ կիզլի կէօզի քէշֆ իթմէք իչին, չբզտանբն օ ճիհէթինի պօյունա քէսի վէրտի.

Իշինտէն պիր զարֆ տէրունինտէն տէօրտէ պիւրիւմիւշ պիր քեաղրտ տիւշիւ վէրտի։

Զարֆըն պաշ թարաֆը պօյունա քէսիլմիշ վէ աչրլա-ճագ մահալ սիյահ պալմամը իլէ միւհիւրլէնմիշ իսի։ Հանրի միւհիւր մամուանըն իւզէրինտէքի ալամէթի կէօրիւնճէ վի-ճուտինէ պիր լէրզէ արրզ օլտու։ բէնտի քէնտինէ հայրէթ-լէ հայգըրըպ։

— Պու նէ՞, իւզէրինտէ Լաթուր-Վօտիյօ խանէտանընա մախսուս սիլահլար։ . . . պու մէքթուպ տա Պրուսվայէտէ տօգթօր լը Ռէվվայէյէ խիթապէն եազըլմըշ, տէյէրէք մէք-թուպը աչրպ սաթիտէքի սաթըրլարը օգուտու։

«Պու վարագա պէնիմ վասիյէթնամէմ տիր.»

«Գէն, Սիժ Սիմոնտ, սիւգ Տրլաթուր-Վօտիյոյըմ, շու սաթըրլարը եազտըրըմ էնատէ վիճուտիմ սաղու սա-լիմ տիր. . . սէրվէթը մէվճուտէմի, Ռիյէր-Սիժ Սիմոնտ Մազսիմիլիյէնէ. եանի 1835 սէնէսի նոյեմբերինին օթու-գընճը կիւնի Պրուսվայէտէ, իսմի իզտիվաճըմըզ իճրա օ-լունան էսթէր տը Ռիյատան տօգմուշ օլան օղլումա պըրա-գըյօրում։

«Սէվկիլի զէվճէմ էսթէր, եանի տիւչէս Տրլաթուր-Վօտիյօ, մախտումիմ ազրլպալիպ օլունճայա գատար պու սէրվէթին կէթիրմէճէյի իյրատտան իթթիֆատէ խաճէք տիր. Ռիյէր-Սիժ Սիմոնտ Մազսիմիլիյէն, իսպաթը բիր չտ իթտիրաէն սօնրա տա, պու սէրվէթին նըսֆը, էօմրի օլ-տուգճա զէվճէմ տիւչէսէ պէյա տիր։»

«Բարիզ, 23 Սէպտէմբեր 1837»

«Սիժ Սիմոնտ Տրլաթուր Վօտիյօ»

Հանրի պու սաթըրլարը օգուտուգտան սօնրա, մէյու-սանէ պիր թավր իլէ.

— Մանէվի քէսէրիմ պէօյլէ պիր վասիյէթնամէ օլտու-

զուն պիլտնի հալտէ, պու սէրվէթի մուհաֆազա իտիյոր։ պու պիր խըրսըզլըգ տէմէք օլուր . . . տէյէրէք, իքինճի քեազրտը աշըպ չու մի հիթէվիյաթը օգուտը։

«Նամըմա, եանի կէրէք Բարիզտէ իգամէթ իտէն Գըլոտիյա Վարնի նամընա վէ կէրէք միսիս լը մարքի ժորժ Տըլաթուր Վոտիյո նամընա այլոգ. իշպու սէնէտի իմզա իտուպ վէրիյորում. չայէտ միսիս լը տուգ Միժ Սիմոնա Տըլաթուր-Վոտիյո, սինեօր Ֆիսէր Դորթիսէլլի իլէ տուէլլո իտէր, վէ պու տուէլլոնրն նէթիճէսի օլարագ վէֆաթ իտէր իսէ, մումայիլէյհէ պիր այ զարֆընտա օն սէքիզ պին ֆըրանգ իթա իտէճէյիմի թէահիւտ իյլէրիմ։»

«Բարիզ, 21 Սեպտեմբեր 1837»

«Գըլոտիյա Վարնի»

Պու սաթրլարը ալթընտա տըգգաթլա պագըլըրսա Ֆիսէր Դորթիսէլլի իմզասը տա կէսրիւլիւր իտի։ Հանրի, քէլալի հայրէթ վէ նէֆրէթ իլէ.

— Պու եալընըզ պիր խըրսըզ տէյիլ, պիր գաթիլ . . . իշթէ պու պիր հազրգաթ տըր . . . կիւնին պիրինտէ պանա ինթիգալ իտէճէք օլան սէրվէթ, սէվէք օլուր քի գան տէրնասը իշինտէն թօքլանմըշ պիր բալա տըր, տէտի. միւթէազըպէն էլլերի իլէ եիւգինի սէթր իտէրէք էրէյիճէ պիր զէման ազլատը։ Պիր արալըգ պիրտէն պիրէ պուրնը գալտըրըպ մաղլուրանէ վէ վահշէթ ու ճիտտիյէթէ տէլալէթ իտէճէք պիր սուրէթ իլէ.

— Նինին պիրինտէ պանա սէրվէթինի թէրք իտէճէյի կիպի, պու կինն պանա նամընը վէրմիշ օլան ատէմտէ պու այլագ տըր . . . պու տէրէճէ պախսի շիւրհէ վէ խէճալէթ օլան հալլէրտէն գուրթուլապիլմէք իշին, պէնճէ եալընըզ պիր չարէ վար քի՝ օ տա էօլիւմտիր. էվվէթ պէն չու անտէ էօլմէյէ հազրըրմ . . . Ֆագաթ շիմտիյէ գատար բէտէր

տէտիյիմ ալչաղա պիր գաչ սեօղ սեօյլեմէլիյիմ, տէտի։

Կէնճ ավօգաթ տօլապը աչըպ պիր ըէվօլվեր ալտը. Սիժ Սիմօնտըն վասիյէթնամէսի իլէ Դօրթիսէլլինին մագ-պուզընը մասանըն իւգէրինէ պրրաղտը, միւթէադրպէն տիւգ ճէնապլէրինին օտասընա կիթմէյէ հաղրրլանմրշ իրէն, ըէնտի պուրունուղու օտանըն գարուսը վուրուլտը. Հանրինին օրիմանո տէյու իթտիյի սիւալէ.

— Պէնիմ... պէն, աչընըզ, տէյու ճէվապ վէրիյտի։

Գարու աչըլտը, ժօրժ-Ցըլթուր-Վօտիյօ օտայա կիրտի իչէրի կիրէր կիրմէզ Հանրիյէ.

— Պու սասթտա պէնի պուրասա կէօրմէք սէնճէ պէլրի մուճիպի հայրէթ տիր... մանաֆիհ սէնի չու սասթտա ղիյարէթիմ թապիյի տիր, չինրի ույուլամատըմ, սէսինի իշիթտիմ, հալ պու ֆի նալընըզ օլտուղունը տա պիլիյօրում... բահաթսըզ օլմադըղըն իհթիմալինի միւբահաղա իթմէքլէ դալգըպ պուրայա կէլտիմ... ըէճա իսէրիմ սէօղիւմ իթիմատ էթ... տէտի։

Տիւգ, պու սէօզլէրի դայէթ զարիպ պիր շիվէ իլէ սէօյլէտիյի կիպի, պիր թարաֆտանտա ըգմըրապէ տէլալէթի իտէճէք պիր նազարա Հանրինին, թէզայիւր իթմիշ օլան սիյմասընը թէտգըպ իլէյօր իտի. Հանրի իսէ պօղուգ պիր սէս իլէ.

— Սիսիս ը տիւգ, խասթա տէյիլիմ, ֆագաթ օտէրէճէ տիւշարը խէվֆ ու տէհշէթ օլտում քի, պիլա իհթիյար եիւրէք պիր սէպէ սէօյլէնիյօր իտիմ... տէմէսի իլէ, իհթիյար տիւգ պիրտէն պիրե վիճուտինէ պիր լերզէ արըզ օլտուղու հալտէ.

— Խէվֆ... ու տէհշէթ մի... տէյու քէքէլէտի։

— Էվէթ, շիմտի դարումը վուրուու դունուզ էանատէ պէնտէ սիզին Լանրընըզա կէլմէք իշին հաղըրլանըյօր իտիմ...

— Պանա պիր իֆատէնիզ մի վար...

— Ինֆատէմ իշթէ չու տըր, պու սապահ սիզէ՝ պանա իֆատէ իտիլէն պիր տավատան պահս իթմիշ իտիմ, հէմտէ մուգատտէս պիր տավատան, չինրի հագգըյըլա մահբիւմիյէթէ միւսթահաղ պիր ալչագ եիւզինտէն նամուս, շէրէֆը ինսանիյէթի մահվ ու լէքէտար իտիլէն, պիր պիչարէնին իատէյի նամուս ու շէրէֆինէ պիտ տիր...

— (Թէէսիրինի կիզլէմէյէ չալըշարագ.) Պու պանա թէալիւգ իտէր պիր շէյ տէյիլ։

— Պու սապահ, ժան-ժուտինին էլինէ սիլահը թէալիմ իտէն միսթրէս տիգ թուրէնին պիր արգատաշը օլտուղունը վէ ֆագաթ իսմինի պիլէմէտիյիմի սէօյլէմէմիշ մի իտիմ, իշթէ շիմտի պու նամուս պէնճէ մէճհուլ տէյիլ տիր...

— (Շաշըրըպ քէքէլէրէք.) Պունըն պանա նէ՝ թէալիւգի օլապիլիր։

— Տէտիյինիզ կիպի պունըն սիզէ թէալիւգի եագ իսէ։ Նիչի՞ն եիւզիւնիզ մնամար քէսիլտի, նիչի՞ն պէտչէ թիթրէյօրսունըզ։

— (Ձէպրը նէֆս իլէ կիւրիւմսէյէրէք.) Հագըզաթէն ագլընտան զօրրն վար, թիթրէտիյիմի նէ՞ուէն անլայօրսուն, նի՞շին թիթրէյէճէյիմ։

— (Տիգին սէօզլէրինի իշիթմէմիշ կիպի.) Տուէլլօտա պիրատէրինին վէֆամրնա սէպէպ օլան, եէկէնի իլէ Պրրունվայէ թապիպինին վիճուտէրինի օրմատան գալորրմագ իշին, բարա իլէ ատէմ իսթիհտամ իտէն, եիրմի սէնէ էվվէլ Ժան-ժուտիյի գէհիրլէյիպ սէքիզ կիւն էվվէլտէ գոթլ իթմէք իսթէյէն, պիրատէրինին գէվճէսինի խասթախանէտէ հաբս իթտիրէն, Բօլ լը Ռէվվայէնին գրզճրազընը պիր էվէ գարայրպ եապմաղ կիպի գանթմէրլի պիր ճինայէթ իրթիկապընտան չէքինմէյէն ատէմ, Ֆըրէտէրիգ Պէրար տէյիլ. ժորժ Տըլանթուր-Վօտիյօ տըր։

62

Տիւգ ճէնապլէրինին պիրտէն պիրէ էլլէրի պիւդիւիւբ կիպի օլտու, կէոզլէրի տէօնտիւ, տուտագլարը թիթիրէմէյէ պաշլատը. Հիտտէթլէ հայգրրարագ.

— Եալան, եալան, տէմէսի իլէ. Հանրի եազրխանէսինին իւգէրինէ գօյտուղու քեաղրտլարը կէօսթէրէրէք.

— Իշթէ, տէլիլլէր մէյտանտա տուրույօր, տէտի.

— Տէլիլլէ՞ր մի, նէ՞ կիպի տէլիլլէր...

— Պիրիսի տիւգ Սիմ Սիմօնտրն վասիյէթնամէսի, տիկէրի տէ Գօրթիսէլլինին մագպուղը...

Միսիս Տրլաթուր-Վօտիյօնրն սիյնասը պիսպիթիւն թէպտիլ օլտու, կէոզլէրինտէն աթէշ ֆիրլայօր կիպի կէօրինիյօր իտի. բէք կիւճ ֆէլրգ իտիլէպիլէճէք պիր սէս իլէ.

— Տէմէք օրույօր քի պու վէխամէթ վէ պու մուխաթարա տա զայիլ օլտու... մատամ քի պու տէլիլլէր սէնին էլինէ կէչմիշ. թապլայի եազար մահվ իտէրսին, եախօտ պիզզաթ պէն եազարըմ... չունկարը պանա վէր, տէյու մրրրլտանարագ, ալէյհինտէ մէտարը թէօհմէթի օլան էվրագը՝ իւգէրինէ գօյուլտու. Հանրի տէրհալ քեաղրտլարը գալտրրրպ.

— Խայրը, պունկար Գէրթէ այրտ տրր. անճագ պու սայէտէ բէտէրինին իատէյի նամուսու չէրէֆի միյէսսէր օլաճագ, տէյինճէ, ժօրմ նէ տէյէճէյինի չաշրրարագ.

— Մահքէմէյի ճինայէթմ՝ մի կիրէճէյիմ, իտամ ճէզասնա՞ մը օղրայաճաղըմ... տէյու հայգրրմասը իլէ, կէնճ ավօկամթ ըէվօլվէրի ալրպ տիւգէ կէօսթէրէրէք.

— Գուչմագ, պուշբրգը գուրթարմագ իշին պիր գոչ

սաաթ վագթինիզ վար. իշթէ պէնիմ իսթիզ պայիմտէ պուտրը... Նահազգ եէրէ սէպէպ վէ մահվ ու հէլագը օլտուղունրզ պիչարէնին գրգրնա պու քնաղրտլարը թէսիմ իթտիրտէն սոնրա, պանա վէրմիչ օլտուղունուզ նամրն իրաս իլլէյէճէյի չիւպհէ վէ խէճալէթտէն, պէնի անճագ պու սիլահ գուրթարաճագ տրր... տէտի.

Գու էնտատէ շիտտէթ վէ կիւրիւթի իլէ գաբու աչրլտը, էշիքտէ գուհուբ իտէն պիր ատէմ նիւքսէք սէտա իլէ.

—Սիսի, հայիզ օլտուղունրզ նամրն ինթիգամրնը ալմագ վագիֆէսինի իյֆա իտէճէքսինիզ... պու նամ սիզէ մանէվիյէթ ճիհէթի իլէ վէրիլէն նամ տէյիլ տիր. սիզ ասրլ սիւգ Սիմ Սիմօնտ Տրլաթուր-Վօտիյօնրն մէշրու էվլատրսրնրզ, իշթէ վալիտէնիզ տիւշէս տէ պուրատա տրր, տէյու հայգրրտը.

Գու սէօզլէրի սէօյլէյէն Բիէր Լօրիյօ ուժ ճիմլէի իրմալ իտէր իմմէզ. Լսմթէր տը Բիյօյը օղլունուն աղուշը մուհապէթինէ սէվգ իթտի. մի թէագրպէն պիր ազ կէրի չէքիլիպ Գէրթէ, Էմիյէնէ, Մրնէ Մուլէնէ վէ ժան-ժաուտիյէ տէ եօլ աչտը.

Տիւգ ճէնապլէրի, վէֆամ իթտիրլէրինէ գանի օլտուղու պիչարէլէրին. էթրաֆրնը իհամա իթտիրլէրինի կէօրինճէ, եբլտրրրմ տարրպէսինտէն վուրուլմու չճասրնա բէրիչան պիր հալատ պիր սանտալէ իւգէրինէ ամրլտը.

13 Նոմէրօր այապանրն սահիպի օլան Նամուսը Բիյէր Լօրիյօ, պիր քեաղրտ չրգարրպ իրայէ իտէրէք. Հանրիյէ.

—Իշթէ պու քնաղրտ, տէտիյիմ սէօզլէրին տոզրու օլտուղունա շահիտ տիր. լութֆէն շու բէսմի քեաղրտա պագրնրզ. ժան-ժաուտինին էօլիմանէն գուրթարտրպը, պէնիմ տէ այրպ Անֆէր սոգաղընտայի եէթիմխանէյէ կէօթիւրտիյիմ չօճուք սիգ սինիզ. Ամէն Մարսէլ սոգաղընտա իգամէթ իտէն խապիս վէ այտագ օլտուղունր չիմտի թանրտրզրմ պու ատէմ, սիզի օրատան ալրպ քէնտինէ էվլատը մանէվի իթ-

միշ տիր . . . տէտի . Միւթէագրպէն ժան-ժուտի իլէրի կէլիպ .

— Նէօյլի քէօրիւ-ֆինտէ կէօրտիւյիմ վէ իգամէթ-կէահրմտա իւզէրիմէ հիւճիւմ իտէն ատէմ տէ պու տրը , տէտիլի կիպի . Պէրթ տախի .

— Ամնէ Մուլէնին օտաարնա կիրուպ մէքթուպը չա-լան, Պանեօլէտէքի սէյֆիյէտէ գալպիմին իւզէրինէ գամայը սաբյայան ալչագ տա պու տրը , տէտի . քէզալիք Էսթէր , տիւգ ճէնապլէրինէ տօղրու իլէրլէյէրէք .

— Եիրմի իրի սէնէ էվվէլ օղլումը գաբրպ գաչան վէ պու կիճէ տէ իւզէրիմէ հիւճիւմ իտէն ատէմ իլթէ պու խապիս տիր , տէյու հայգրրտը .

Տիւգ , եանը պաշընտա կիւզէլտան իտէն հալլէրի ֆէրգ իտէմէյէճէք տէրէճէտէ բէրիշան պիր հալտէ պուլունույօր իտի . պու էանատէ ալթ գաթտա խիլաֆը ինթիզար այագ սէսի իշիտիլսի . պատէհու գաբուճը կէճէլիք գըյաֆէթի իլէ վէ տէլի կիւլի նէ եաբաճաղընը շաշրրմրշ պիր հալտէ օտայա կիրինճէ . Հանրի .

— Նէ՞ վար , նէ՞ օլույօր , տէյու սօրմասը իլէ , գա-բուճը թիթրէյէրէք .

— Ֆօնաղրն էլթրաֆը բոլիս թարաֆընտան մուհասէրէ օլունտու . . . ժանտարմա նէֆէրաթըտա արգամ սըրա կէլիյօրլար , տէտի .

Պու հէվատիսին սրհհէթիտէ տէրհալ անլաշըլտը . ա-բատան եարըմ սաաթ կէչմէքսիզին տասլիշ ըէյիսի իլէ միւտտայի ումումի , եանլարընտա պիր գօմիսէր իլէ մուս-թանթիգ օլտուղու հալտէ իսպաթը վիճուտ իթտիլէր . պունլարրն արգասընտան Լէպլօնտ իլէ մայէթինէ մէմուր իտիլէն բոյիլէր տէ , միսթրէս տիգ Խուրէն իլէ Թէֆֆէրի կէթիրտիլէր . Հանրի էվէլճէ միւտտայի ումումիի սէլամլա-յարագ .

— Միսի՛ , պուրայը թէշրիֆինիզին սէպէպի պէնճէ մալիմ տիր . մատամը շէրիրը ճինայէթինի արայօրսունրզ , տէյիպ Դրրոնկտը վէ միւթէագրպէն տիւգ ճէնապլէրինի իրայէ իտէրէք .

— Իշթէ արատրդընրզտա պու տրը , տէյինճէ , միւա-տայի ումումի .

— Մանէվի բէտէրինիզ , էմին օլունուզ քի սիզէ աճը-յօրում , տէյու մրրրլտանտը .

— Պանա աճրմադ իյճապ իթմէզ միւսիւ , պու ատէմ բէտէրիմին գամթիլի տիր , եարրն քէնտիսինտէն զուրմ ու սիլթէմ կէօրմիւշ օլան պիշարէլէրին իսթիտայէրինի վէ շիր-եայէթլէրինի հավի էվրագը , զաթը ալինիզէ թագտիմ իթտիլիմ էանատէ պունը տա իսպաթ իտէճէյիմ .

Պու սրրատա ժան-ժուտի դայէթ զաթֆ պիր սէս իլէ սէօզէ գարրշարագ .

— Օ պիշարէլէրտէն պիրիսի տէ պէնտէնիզիմ , իֆատէմ քեամիլէն գապթ օլունմուշ վէ չու հագրգաթը հավի օլան գապիճանամէմ թարաֆրմտան իմզա իտիրմիշ տիր . վագթը իլէ պէնտէ պէօյիւք պիր ճանի իտիմ , ֆագաթ իթտիյիմ ֆէնալրդը պիր տէրէճէյէ դատար թատիլ իթմէտիքճէ էօլմէյէճէյիմ . մատմազէլ Պէրթ , չունը . լէճա իտէրիմ շու քեաղրտը ալընրզ , տէտի .

Կէնճ գրզ . քէնտինէ ուզատրլան քեաղրտը ալտրզտան սոնրա , ժան-ժուտի սէօզիւնէ տէվամ իտուպ .

— Իշթէ պու տա պէնիմ վասիյէթնամէմ տիր . . . վէ պէն . . .

Ժան-ժուտի , պունտան պաշգա պիր սէօզ սէօյլէմէյէ միւգթէտիր օլամատը , պիհուշ պիր հալտէ պիր սանտալէէ իւզէրինէ տիւշիպ գալտը . միւտտայի ումումի էֆէնտի կէնճ ավագաթա իսթապէն .

— Միսիւ Հանրի Տրլաթուր-Վօտիյօ , իյֆայի մուա-մէլաթը նըզամիյէյէ միւպաշրրէթ իթմէք իչին , եարրն լա-յիհանրզը վէ իսթիտանամէլէրինիզի պէրլէրիմ . . . տօգ-թօր միսիւ Էթիյէն Լօրիյօնը տա պիր արալրգ մահչեմէյէ օղրամալարրը ըէճա իտերիմ . . . Մատամ Էսթէր տը Ռիյո նամընտա պիր գատընճրազը իատէյի աֆիյէթէ մուվաֆ-ֆագ օլմուշլար իտի , պունա տայրը պագը շէյլէր սօրուպ անլամագ իսթէյօրրմ . . . սէմէտ իլէ , Էթիյէն , Էսթէրին գօլընտան թուլթարագ .

— Օ պիշարէտէ իշթէ պու տրը , սէյինճէ , Հանրի .

— Պու պէնիմ վալիտէմ վէ տիւգ Սիժ Սիմօնտ-Տրլա-թուր-Վօտիյօնրն տուլ գէվճէսի տիւշէս ճէնապլէրի տիր , տէտի .

Մ'ուտայի ումումի էֆէնտի իհթիրամ նարատանէ պիր թավր իլէ էյիլէրէք.

— Օ հալտէ շիմոի սիզէ ժէնաֆիինիզէ միլթէայիզ պիր հէվատիս վէրէպիլիրիմ. մատամ Ամատիսին Մէպոի շէհրինտէ վէֆաթը վուգու պուլմուշ վէ սէրվէթը ՄԷՖՈՒ տէսինի, պա վասիյէթնամէ սիզէ պրրագմրշ տրր... հէմտէ պէօյիւք պիր սէրվէթ մատամ, տէմէսի իլէ, Էսթէր պօյնունը պիւքսի վէ նէմնաք կէօզէրինի սիլիպ.

— Միսիս, պու պէնիմ իշին դայէթ էլէմպաշի պիր հէվատիս տիր. քէնտիսինի յու տագրդատա կէօրիւպ տէ, «Իշթէ պէն քէսպը իֆագաթ իթտիմ» տէմէք, պա վասիյէթնամէ թէրք իթտիյի սէրվէթին իյրաս իտէճէյի մէսէրրէթին սին տէրէճէ վէֆդինտէ տիր, դիրա քէնտիսինի բէք գէյատէ սէվէր իտիմ. տէյի ճէվապ վէրտի.

Գու սրրատա մ'ուտայի ումումի էֆէնտի մուֆարէգաթէ հագրրլանարագ.

— Էյ, պիզ արթրգ կիտէլիմ, տէտի.

Ժօրժ Տրլաթուր-Վօտիյատա ասլա պիր հարաքէթ կէօրիւլմէյօր իտի. հիչ պիր շէյ իշիթմէյօր, հիչ պիր շէյ անլամայօր կիպի կէօրինիյօր իտի. քէնտիսինի տէրտէսի իթմէք իւզրէ զապրթա էֆրատը նէզտինէ թէգարրուպ իթտիրէր. տիւգ ճէնապէրի դարիպ պիր նազար իլէ պու ատէմլերին եիզլերինէ պաղտը, միլթէագրպէն ազիմ պիր գահգահա իլէ կիւլմէյէ պաշլատը. մ'ուտայի ումումի էֆէնտի տիչարը հայրէթ օլարագ.

— Գու ատէմ ազլընը գայ իթտի, չրլտրրտը, տէտիյի կիպի, էլթիյէն Լօրիյատա, տիւգ ճէնապէրինի պիր իրի տագրդա մուայէնէ իթտիրտէն սոնրա ճէվապ օլարագ.

— Էվվէթ էֆէնտիմ, պու ատէմ թէճէնինիւն իթմիշ տիր, տէյինճէ, ասայիշ րէյիսի.

— Ալթրդ պու կէօթիւրիւլմէսէ տէ օլուր, արապալարը եանաշտրրընդ, տէյինճէ, Մկյեր Լօրիյօ հայգրրարագ.

— Էֆէնտի, պէնիմ տէ պիր արապամ վար. 13 նոմէրօյը արապամը ըստա իթմէյինիզ. պու տա խըտմէթիմիզտէ պուլունսուն. պու այլագ-լարը մահրէսէ գատար կէօթիւրմէք պէնիմ իշին պահսի շէրէֆ ու մէհնունէյէթ տիր, տէտի.

Մահրուսլար կէօթիւրիւլտիյի էսնատէ Ըրնէ Մուլէն եէթիմէյէ թէգարրուպ իտէրէք, հագին վէ թիթրէք պիր սէս իլէ.

— Մատմազէլ, իշթէ պիզիմ ղայրէթ վէ խըտմէթիմիզ պիթտի, այթ թարաֆրընը միսիս. Հանրի Տրլաթուր-Վօտիյօ թէսվիյէ վէ իրմալ պույուրաճագլար տրր. Նէթիճէնին մուվաֆագրյէթպահշ օյաճապը տա շիսպհէսիզ տիր, տէմէսի իլէ, Պէրթ էլլէրինի Ըրնէյէ, Էթիյէնէ վէ Հանրիյէ ուզատրպ պէյանը թէշէքքիւր իթտիքտէն սոնրա, գալպինտէն ճէնապը Հագգա արդը թէշէքքիւրաթ իթտի.

* *

Հէքեայէ իյլէտիյիմիզ պու վագասյար իւզէրինտէն պէշ այ կէչտիքտէն սոնրա, ճինայէթ մահրէմէսի թարաֆրնտան Թէֆէրին իտամինա, վէ միսթրէս տիգ Թուրէնին միւէպպէտէն քիւրէյէ գօնուլմասընա տայիր հիւքմ սատրր օլտու. միլթէագրպէն Լօլ Ըէվվայէնին մասումիյէթի թէհագգուգ իտէրէք, իատէյի շէրէֆ ու նամուսրտա միյէսէր օլտու.

Ժօրժ Տրլաթուր-Վօտիյօնրն հագգընտա պիր կէօնա հիւքմ սուտուրինէ մահալ գալմամրշ իտի, չիւնքի պու այշագ մախսիւդ թէվդրֆրընն օն պէշինճի կիւնի ճիննէթ հալինտէ վէֆաթ իթմիշ իտի.

Ժան-Ժուտի, ալտրդը նարէտէն միլթէսիրէն վէ ֆագաթ սամիմի վէ ճիտտի պիր նէտամէթլէ հայաթընա խաթիմէ շէքտի.

Հանրի բէտէրինին սէրվէթինէ վարիս օլտու. միլթէագրպէն սէվտիյի գրդը, եանի մատմազէլ տը Լէյլիյէրի թէզվիւճ իյլէտիյի կիպի, էթիյէն իլէ Պէրթին ըսամի իպտիվաճընտա տա շահիտ սրֆաթրնտա պուլունտու.

Հանրի պիլճիմլէ սէրվէթինին իտարէսի քէյֆիյէթինի Ըրնէ Մուլէնէ հէվալէ իթտի.

Պէրթ, ժան-Ժուտինին պա վասիյէթնամէ քէնտինէ թէրք իյլէտիյի սէրվէթի գապուլ իթտի. ֆագաթ խըրսըզրգա գազանըրմրշ պիր բարայը քէնտի ումուրընտա սարֆ իթմէք իսթէմէյէրէք, միհթաճը իյանէ վէ հիմայէ պիր [illegible] թէրք իյլէտի.

Սլիվիյա, միսթրէս տիգ Թուրէնին օ կիւզէլ գրդը տա,

վալիտէսինին հաղորդությունը տիւչարը միւճաղաթ օրտուղունը կէօրտիւքտէն սոնրա պիր մանասթիրրա չէքիլտի։ Ջէվապը վէ նազը չօճուգ օ եօրտա եաշամաղա զարար վէրտի։

Ռէսմի իզտիհամներրը իճրա օրունտուղու կինն, Խաթէր իլէ Պէրթի քիլիսէյէ 13 Նօմէրօյը արապա կէօթիւրմիւշ իտի։

Ամէրէյի մուհապէթ օլարագ Պէրթին տիւնեայա կէթիրտիյի իլը չօճուգ տա, վաֆիթիզ իշին մէզքիւր քիլիսէյէ կէօթիւրիլտիքտէն սոնրա, Ռիյէր Լօրիյօ, արապաճրլրղա միթէալիզ թագրմիարրը սաթըպ, պիր միւսէլլիմ քէնտի այէմինտէ եաշամաղա մուվաֆագաթ իլմտի։

Մօնթ Բարնաս մէզարլրղրնտաքի մէզար էլեէվմ մէվճուտ օրուպ, իւզերինտէքի սիյահ մէրմէրե մահքիւք օրան «Ատալէթ» քէլիմէսի ալթընա «Բոլ լը Լէվվայէ» նամը վէ անընն ալթընատա չու սաթրրլար հէքք օրունմուշ տրը։

«Պիր պաշգասը թարաֆընտան իյգա իտիլէն ճինայէթ սէպէպի իլէ իտամ օրունան պու զաթ, վէֆաթընտան եիրմի սէնէ սոնրա իսթիհսալը պէրայէթ վէ թէքրար իրթիսաղը շերէֆի ինսանիյէթ իլմիշ տիր։»

Իշթէ պէօյլէճէ ճէնաղը Ատիլի Մ'Ութլաղ հաղրէթլերինին մուավէնէթը Իլահիյէսի իլէ, էմրը ատալէթ եէրինի պուրմուշ օլտու։

ԽԻԹԱՄ

Իշլու հիքայէնին մաղհար օլտուղը բաղպէթտէն տօլայը գորիյի քիրամա արզը շիւքրան իտէրիմ։ ՊԷՑԱԶ ԳՐԱՎԱԹԼԸ ԻՒԶ ՏԷՎԻԴԱՆԷԼԱՐ նամբյա նէշրինէ փուպլիրէթ իտէճէյիմ ըման, ամհարէթը Գիվգէլատէ իլէ Թէրթիպ իտիլմիշ պիր հիքայէնի նէֆիսէ օրմաղըլա, քէմալը ուզգաթէ միւթալաասընը աճիգանէ թավսիյէ իտէրիմ։

ՀՀ Սգգային գրադարան
NL1007006